

શ્રીજી બાપાશ્રી ભગતજી વાલાજી

અનાદિ મહામુક્તરાજ ભગતજીબાપાની વાતો

વાર્તા – ૧

જે ઉત્પત્તિ તથા સ્થિતિ લય કરે, વેદો સ્તુતિ ઉચ્ચરે,
જેના રોમ સુછિદ્રમાં અણુસમ, બ્રહ્માંડ કોટિ ફરે,
માયા કાળ રવિ શશી સૂરગણો, આજ્ઞા ન લોપે ક્ષણ,
એવા અક્ષરધામના અધિપતિ, શ્રી સ્વામિનારાયણ.

અનંત બ્રહ્માંડાધિપતિ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને એમના અનાદિ મુક્તો આ પૃથ્વી પર પધાર્યા,
અનંત આત્માઓનો ઉદ્ધાર કરી, મહાપ્રભુજી પોતાના દિવ્ય અક્ષરધામમાં પધાર્યા. મહાપ્રભુજી ભગવાન
શ્રી સ્વામિનારાયણ અને એમના અનાદિ મુક્તો આ પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે વિચરતા હતા, ત્યારે એમને
ઓળખવાવાળા આત્માઓ ગણતરીના જ હતા. પ્રગટ હોઈ, ભગવાન કે ભગવાનના મહાન સંતો, ત્યારે
એમને ઓળખવા એ બહુ મોટી ઘાંટી છે.

ભગવાન અંતર્ધ્યાન થયા ત્યાર પછી આત્યંતિક કલ્યાણનો માર્ગ, મહાપ્રભુજીએ, પોતાના અનાદિ દિવ્ય
મુક્તો દ્વારા ખુલ્લો મૂક્યો. આ દિવ્ય સત્સંગની પોતે સ્થાપના કરી. મૂર્તિઓ સ્થાપી, આચાર્યો સ્થાપ્યા,
સત્શાસ્ત્રો બનાવ્યાં અને પોતાના અનાદિ મુક્તોને મૂક્યા. આ અનાદિ મુક્તોને શ્રીજી મહારાજે પ્રસિધ્ધ
કર્યા છે.

હવે એવા સિધ્ધ પુરૂષોને આપણને ઓળખવાની શક્તિ નથી. સિધ્ધ સંતો અને સાધનિક સંતો એ જુદા છે, છતાં સત્સંગમાં અનંત આત્માઓ એક માની બેઠા છે. એ ઘાંટી વિશે આપણે બે શબ્દ બોલીશું.

જાજલી કરીને એક મહાન સમર્થ ઋષિ થયા. જેણે એક લાખ વર્ષ સુધી તપશ્ચર્યા કરી. પોતાના શરીર ઉપર રાફડા વળી ગયા. પોતાની જટામાં ચક્લાઓએ માળા કર્યા. તપશ્ચર્યા ખુલી ત્યારે માળો અંદર. જો પોતે ઉઠે તો બચ્ચાંઓને નુકશાન થાય છે. એટલે એ બચ્ચાંઓ ઊડી ગયાં ત્યાર પછી પોતે ઉઠયા, સમાધિમાંથી. પોતાના માનમાં થયું કે મારા જેવા આ દુનિયામાં કોઈ તપેશ્રી નથી. અહંકાર થયો, અહંકાર આવ્યો. એ જાજલી ઋષિને આકાશવાણી થઈ કે કાશીમાં તુલાધાર નામનો જે ભક્ત છે, તેમનો તમારે સમાગમ કરવા જવો. આ જાજલી મુની ત્યાં ચાલ્યા.

તુલાધાર ભક્ત તો ધંધાદારી આત્મા હતા, ગૃહસ્થ હતા, દુકાનનો ધંધો કરતા હતા. જાજલી મુનિને જોઈને, એમણે કહ્યું, પધારો પધારો જાજલી મુનિ, તમને આકાશવાણીએ મોકલ્યા છે. જાજલી મુનિને આશ્ચર્ય થયું કે અહોહો, લાખ વર્ષ મેં તપશ્ચર્યા કરી છતાં હું સામાના મનની વાત જાણી શકતો નથી અને આ તુલાધાર તો, હું કોણ છું અને કોના કહેવાથી અહીં આવ્યો, એ બધું જાણે છે માટે આ તો મારા કરતાં કોઈ સમરથ વ્યક્તિ છે. આવું જાજલી મુનિના મનમાં થઈ ગયું.

વળી વિશ્વામિત્ર ઋષિ અને વસિષ્ઠ મુનિ થઈ ગયા. વિશ્વામિત્ર ઋષિએ સાઈંઠ હજાર વર્ષ સુધી તપશ્ચર્યા કરી અને વસિષ્ઠ મુનિ કાંઈ તપશ્ચર્યા કરવા ગયા નહોતા. એક ભગવાનના મહાન સંતોની સેવા કરેલી. વસિષ્ઠ મુનિએ કાંઈ તપ કર્યું નહોતું, તો પણ વસિષ્ઠ મુનિના લવ સત્સંગનું ફળ, વિશ્વામિત્ર ઋષિના દશ હજાર વર્ષના તપ કરતાં વધી ગયું.

વળી મચ્છેન્દ્રનાથ અને ગોરખનાથનું દ્રષ્ટાંત. મચ્છેન્દ્રનાથ સિધ્ધ પુરૂષ હતા. સિધ્ધ પુરૂષની વાણી, સિધ્ધ પુરૂષની ક્રિયા, સિધ્ધ પુરૂષની બોલી, એ આપણાથી કળી શકાતી જ નથી. ગોપાળાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં ૨૨૮ મી વાતમાં આ વાત લખી છે. મોટા સમરથ પુરૂષો હોય તે નિષ્કામી હોઈ છતાં કૂતરા જેવા કામી, કામ દેખાડે. મોટા સત્પુરૂષો નીલોભી હોઈ છતાં લોભ દેખાડે, મોટા પુરૂષો

નિઃસ્વાદી હોઈ છતાં સ્વાદ દેખાડે છે. એવા સમરથ પુરૂષોને આ જગતના દેહધારી આત્માઓ ઓળખી શકતા નથી. એ સમરથ પુરૂષો પરમાત્માની દયા હોઈ તો જ ઓળખાય છે. પ્રથમના ૭૩ મા વચનામૃતમાં શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન ઉર્ધ્વરેતા રહ્યા, નૈષ્ઠક બ્રહ્મચારી રહ્યા અને દુર્વાસા ગોપીઓના થાળ જમી ગયા છતાં ઉપવાસી રહ્યા. એવા મોટા પુરૂષોની ક્રિયા જીવના કલ્યાણમાં આવતી નથી. મનુષ્યના જેવા, મનુષ્યની પેઠે વર્તતા હોઈ; ભગવાન, ભગવાનના મહાન પુરૂષો અગર એના દ્રઢ આશ્રિતો, એના જગતના દેહધારી આત્માઓ શું ઓળખી શકે?

ચાંગદેવનું દ્રષ્ટાંત : એ ચાંગદેવે તાપી નદીના કિનારે સાત વર્ષ સુધી ઘોર તપશ્ચર્યા કરીને યોગાભ્યાસ સિદ્ધ કર્યો હતો. વાઘ પર પોતે સવારી કરતા. સર્પના તો અછોડા પોતે બનાવેલા. ચૌદસે (ચૌદસો) તો જેમના શિષ્યો હતા. પણ એમને કોઈએ કહ્યું કે તમારે પણ પંઢરપુરમાં જ્ઞાનદેવજી કરીને એક સમરથ વ્યક્તિ છે, એ સમાગમ કરવા જેવા છે. જેની બેન, મુક્તાબેન મહા મોટી યોગી છે. જેનો ભાઈ, સુપાંગદેવ પણ મહા સમરથ વ્યક્તિ છે. એટલે એના, જ્ઞાનદેવજીના સત્સંગના માટે ચાલ્યા. ચાંગદેવ સાધનિક સંત છે અને જ્ઞાનદેવજી સિદ્ધ સંત છે, માટે ચાંગદેવ, જ્ઞાનદેવજીના સત્સંગના માટે ચાલ્યા.

પંઢરપુર સમીપમાં ચાંગદેવ આવ્યા ત્યારે જ્ઞાનદેવજી, એક આવું કોટડું હશે, એના ઉપર બેસીને દાતણ કરતા હતા. જ્ઞાનદેવજીને એક બેન હતાં. જેનું નામ મુક્તાબેન હતું. એ બહેન ઉમ્મરમાં તો બહુ નાના હતા, પણ મહા ભક્તિવાન હતાં. પોતે, ચાંગદેવ આવ્યા. કોઈપણ માણસ આવે અને આપણને જાણ થાય તો સામા જવું જોઈએ, છેવટમાં બે ડગલાં આપણા ઘરની બહાર જઈને, એની પાસેથી થેલી લઈને, એને જે નારાયણ કરવા જોઈએ, નમસ્કાર કરવા જોઈએ, પધારો આવો, એમ કહેવું જોઈએ. આ એક સત્કાર છે. એટલે જ્ઞાનદેવજી, એ ચાંગદેવ આવે છે ત્યારે, એ ચાંગદેવના સત્કાર કરવા માટે કોટડાને કહે તું ચાલ. તે કોટડુંઘેડઘેડ (દડદડ) ચાલવા માંડ્યું. એટલે ચાંગદેવનો ગર્વ હણાઈ ગયો. ચાંગદેવને પોતાના મનમાં થયું કે અહોહો... મેં તો ચૈતન્ય જે વસ્તુ, જે વાઘ અને સર્પ વશ કર્યા. એને (જ્ઞાનદેવજીએ) તો આ જડ જે કહેવાય એ કોટડું એણે વશ કર્યું, તે એના કહેવાથી એ કોટડું. પણ ચાલવા માંડ્યું. ચાંગદેવનો ગર્વ હણાઈ ગયો. મારા કરતાં, આ તો કોઈ સમરથ વ્યક્તિ છે એવું એમના

મનમાં થઈ ગયું. ચાંગદેવ આવ્યા, બેઠા. આ વખતે મુક્તાબેન, જે મહાન પવિત્ર સાધવી સ્ત્રી હતાં, ઉર્મિલાબેન જેવાં, તે પોતે સ્નાન કરવા બેઠાં. તે દિશાનાં વસ્ત્ર ધારણ કરી દીધાં, કહેતાં પોતાના શરીર પરથી સર્વ વસ્ત્ર ઉતારી દીધાં અને બાથરૂમ ક્યોં બંધ અને સ્નાન કરવાં લાગ્યાં. આ તરફ ચાંગદેવ પોતાની નિત્યવિધિ કરી અને પૂજા આદિક કર્યું. હવે એમને એવો નિયમ કે માળા, પૂજા કરીને પછી દરેકને જે નારાયણ કરવા પડે. તે બધાંને જે નારાયણ કર્યા પણ મુક્તાબેનને જોયાં નહિ. ત્યારે કહે કે મુક્તાબેન જણાતાં નથી, ક્યાં છે? ત્યારે કોઈ કહે એ તો નાવા (સ્નાન કરવા) બેઠાં છે. એટલે મુક્તાબેનને જે નારાયણ કરવા માટે ચાંગદેવ બાથરૂમ ખોલ્યું, તો મુક્તાબેનને વસ્ત્રરહિત જોયાં, એટલે ચાંગદેવ શરમાઈ ગયા અને આડું ભાળી ગયા, નીચું ઘાલી ગયા. ચાંગદેવ શરમાઈને નીચું ઘાલી ગયા, તે જોઈને મુક્તાબેન કહે, મેર નુગરા, શું મારા શરીરમાં માલ ભાળ્યો કે તું નીચું ભાળે? એમ કહીને જ્ઞાનોપદેશ કરતાં કહેવા લાગ્યાં કે આ હા હા, આ ચોવીશ તત્વનો આ દેહ (નાડીઓ, લોહી, માંસ, મજ્જા, હાડકાં અને શુક્ર... આદિકનો). વળી આ શરીરમાં નવ બાકાં છે, નવ દ્વારે નવ નર્ક ઝરી રહ્યું છે. એ નર્કનો ઢગલો જો ભેગો ક્યોં હોઈ તો, ખાવાનું પણ ભાવે નહિ. આ ઉપરથી ચામડું મથયું છે એટલે શરીર સારું લાગે છે. એવો અપવિત્ર, ગંદો ને મલિન દેહ છે એમાં તું શું નીચું ઘાલી જાય છે? ચાંગદેવ તો મુક્તાબેનની જ્ઞાનશક્તિ જોઈને ગદ્ ગદ્ થઈ ગયાં. ચાંગદેવે વિચાર ક્યોં કે અહોહો... આ બાઈ પણ અગાધ જ્ઞાની છે. મારે પણ ગુરૂ કરવા જેવી છે. શું એની શક્તિ, જ્ઞાનશક્તિ (સમજવાની) કે પોતાને સ્ત્રીભાવ જ નથી. અને હું તો હજુ સ્ત્રીભાવમાં જ રહ્યો છું. મને તો મુક્તાબેનમાં હજુ સ્ત્રીભાવ જણાય છે અને મારામાં પુરૂષભાવ જણાય છે. એ સ્ત્રી અને હું પુરૂષ છું એવું માનું છું. વળી મને તો પોતાની માનીનતા જીવમાંથી ખસતી નથી.

[આ દેહમાંથી હું પણાની માનીનતાનો ત્યાગ કરવો એ અતિ કઠણ છે. તે ઉપર દ્રષ્ટાંત છે. એક ઢેડ હતો, એને શ્રીજી મહારાજ કહે તુ આ દેહ નથી, તુ તો આત્મા છું. એ વાતની એને બરાબર સમજ પાડી. પછી એને પૂછ્યું કે અલ્યા, તુ કોણ? ત્યારે એણે કહ્યું ઢેડ. ત્યારે મહારાજે એને પાસે સો વખત બોલાવ્યું કે “હું ઢેડ નહીં, આત્મા છું” “હું ઢેડ નહિ, આત્મા છું”. વળી પૂછ્યું કે તુ કોણ? ત્યારે કહે કે ઢેડ. ત્યારે મહારાજે એની પાસે હજાર વખત કહેવડાવ્યું કે હું ઢેડ નહિ આત્મા છું. તોય કહે કે એ ઢેડ છે. તેમ

આ દેહ મટતો નથી. એ જ જન્મ મરણ કરાવે છે. એ જ સંસૃતિ કરાવે છે. હું સ્ત્રી નથી અને હું પુરુષ નથી. એના માટે શિક્ષાપત્રીમાં શ્રીજી મહારાજે ૧૧૬ મો શ્લોક કહ્યો છે, આપણને.

નિજાત્માનમ્ બ્રહ્મરૂપમ્ દેહત્રય વિલક્ષણમ્
વિભાવ્ય તેન કર્તવ્યા, ભક્તિઃ કૃષ્ણસ્ય સર્વદા.

શ્રીજી મહારાજે કહેલા આ શ્લોક પ્રમાણે ત્રણ દેહ અને અવસ્થાથી પર પોતાના આત્માને બ્રહ્મરૂપ માને અને એ પરબ્રહ્મ પરમાત્માને, એમના (પોતાના) મુક્તોએ સહિત પોતાના આત્મામાં ધારે, અને બ્રહ્મરૂપ કરીને પરબ્રહ્મ પૂર્ણપુરુષોત્તમની ભક્તિ કરે ત્યારે દેહભાવ ચોક્કસ ટળી જાય છે અને કોઈ પણ પ્રકારની સંસૃતિ રહેતી નથી.]

ત્યાર પછી મુક્તાબેનને એમણે (ચાંગદેવે) ગુરૂ કર્યા છે.

ત્યારે એ શુકદેવજી જેવા સમરથ પુરુષો, આપણે જાણે કે એ દેહ મૂકી ગયા. પણ સંત તુકારામ પાસે એક સમરથ વ્યક્તિ ગઈ અને કહે કે તમે બહુ સમરથ છો. ત્યારે તુકારામ કહે, અરે ભાઈ, હું તો સત્સંગમાં છેલ્લી પંક્તિનો છું, પણ જ્ઞાનદેવજી બહુ સમરથ થઈ ગયા. એમની પાસે જાઓ. સમાધિમાં દર્શન દઈને કહ્યું કે હું અત્યારે અહિયાં સમાધિમાં છું. સમાધિ મેં લીધી છે. અને પરમાત્મા પાસે બેઠેલા છીએ. પરમાત્મા સાથે અમે, અમારા વિશે ભાવનાવાળા માણસોને તેડવા પણ જઈએ છીએ. કોઈની ભગવાન સાથે, ભગવાન રક્ષા કરવા જાય એની સાથે પણ, અમે જઈએ છીએ. મરતી વખતે પણ કોઈ દેહ મૂકે તો, ભગવાન સાથે અમારા નામ લેવાય. છતાં તમે સંત તુકારામ પાસે જાઓ. એ મનુષ્યમૂર્તિ છે. એ પણ સિદ્ધ સંત છે. એનો સત્સંગ કરો, એનો આશ્રય કરો, અને આ જગતના માલિક જે પરમાત્માની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરો, જેથી તમારો મોક્ષ થશે.

સિદ્ધ સંતો હોઈ એને આપણે ઓળખી શકતાં નથી. પરમાત્માની દયા હોય તો જ ઓળખાય છે, કારણ કે સિદ્ધ સંત ચૌદે ઇન્દ્રિયોની ક્રિયા પોતે કરતા હોય, છતાં પોતાને અકર્તા માને.

લુણાવાડાના એક પટેલ હતા. તેમને શ્રીજી મહારાજ પૂછ્યું કે પટેલ તમારે દિકરા કેટલા? ત્યારે પટેલ કહે એક દિકરો છે. મહારાજ કહે ધન કેટલું? ત્યારે પટેલ કહે કે પાંચ હજાર રૂપિયા. મહારાજ કહે કે ઉમ્મર કેટલી છે? ત્યારે પટેલ કહે કે પચ્ચીસ વર્ષ. આ સાંભળીને બીજા બધા મહારાજને કહે કે મહારાજ આ કણબીએ ગપ માર્યું છે. અરે, ચાર ઘડબા જેવા દિકર છે અને ઉમ્મર પચાસ વર્ષની થઈ છે ને કહે છે કે પચ્ચીસ વર્ષની થઈ છે, અને રૂપિયા લાખ છે રોકડા, છતાં કહે છે કે પાંચ હજાર રૂપિયા છે. એમ બધા મહારાજને કહે, મહારાજ, એ જૂઠું બોલે છે. ત્યારે મહારાજ કહે અમારા ભગત જૂઠું બોલે નહિ. જૂઠું બોલવાનું શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે આપણી નિંદા કોઈ કરતું હોઈ, સામાની નિંદા થતી હોઈ, ત્યાં જૂઠું બોલવામાં દોષ લાગતો નથી.

સ્વપર દ્રોહ જનનમ્, સત્યમ્ ભાષ્યમ્ ન કહિચિત્.

પોતાનો કે પારકો દ્રોહ થાય એવું સત્ય વચન ક્યારેય બોલવું નહિ.

અહીં ગાય જતી હોઈ, ને કસાઈ પછવાડે પડ્યો હોય ત્યારે માનો કે ગાઈ ગઈ લ્લીતાબેનના ફળીયામાં. ત્યારે પેલો કસાઈ કહે કે અલ્યા ભાઈ, ગાઈ કઈ તરફ (કેપા) ગઈ? ત્યારે આપણે જૂઠું બોલોએ કે આ તરફ ગઈ, આ તરફ ગઈ (આપા ગઈ, આપા ગઈ). એટલે ગાય બચી જાય. અને જો સાચું બોલીએ તો ગાય મરી જાય. માટે એવે વખતે જૂઠું બોલે તો દોષ લાગે નહિ. પોતાના ગુરૂના માટે પણ જૂઠું બોલે તો દોષ કે પાપ લાગે નહિ. આવા કેટલાક કારણો પ્રસંગોએ જૂઠું બોલવામાં દોષ લાગતો નથી. માટે આપણી નિંદા થતી હોઈ ત્યાં આગળ સત્ય બોલવું નહિ.

વાર્તા – ૨

ભગવાનના લાડીલા સંતો આપણને ઓળખાણા. એના વિશે આપણને આત્મબુદ્ધિ થઈ, એના આશ્રિતોને વિશે પણ આપણને સદ્ભાવના છે. ત્યારે કોઈ કે ભાઈ, મોટા સમરથ પુરુષો તો મળ્યા, તો હવે એમના આશ્રિતોની સોબતની આપણને શું જરૂર છે હવે? તો ભાઈ, આત્યંતિક કલ્યાણ માટે ભગવત્, સંગી, સંગસ્ય ત્યાં સુધી મહારાજનું પ્રગટપણું છે. ભગવત્ એટલે ભગવાન, સંગી એટલે

અનાદિ મુક્તો અને સંગસ્ય એટલે એના (અનાદિ મુક્તોનો) આશ્રિતો. શ્રીજી મહારાજે વચનામૃતમાં પણ ગઢડા મધ્યના ૪૮ મા વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે જેને ભગવાનના સ્વરૂપનું અખંડ ચિંતવન થતું હોય, એવા ભગવાનના સત્પુરૂષ હોઈ, તેના સંગમાં જો પડ્યો રહે તો, એ કાંઈ ના સમજતો હોય, તો પણ એ ભગવાનના ધામને જ પામી ચૂક્યો છે.

ગઢડા મધ્યના ૬૨ મા માં ત્રણ અંગ કહ્યા છે. એ ત્રણ અંગ થવાં બહુ કઠણ છે. પણ એમાંથી કે અંગ હોઈ; આત્મનિષ્ઠા હોય કે દાસભાવ હોય કે પતિવૃત્તાનું અંગ હોય. આમાંથી એક અંગવાળો કોય ભગવાનનો લાડીલો હોય, કોઈ ભગવદ્ ભક્ત હોય તો તેના જોગમાં મન કર્મ વચને પડ્યા રહેવું, તેનો મન કર્મ વચને સંગ કરવો. આગળ કહ્યા જે ત્રણ અંગ એ મોટા પુરૂષોના દ્રઢ આશ્રિતોના અંગ કહેલ છે, કારણ કે એ ત્રણ અંગો તો મોટા પુરૂષના દ્રઢ આશ્રિતોમાં જ હોઈ શકે. (આત્મનિષ્ઠા, દાસભાવ, પતિવૃત્તાનું અંગ, આ ત્રણ અંગ એના ખરા ભાવાર્થમાં તો મોટા અનાદિ મુક્તોના દ્રઢ પ્રસંગથી જ આવે છે. માટે જ આ ત્રણ અંગ મોટા પુરૂષો (અનાદિ મુક્તો) ના દ્રઢ આશ્રિતોના અંગ કહેલ છે). એમાંથી, બાપાશ્રીએ મહાત્માજીનું પતિવૃત્તાનું અંગ વખાણ્યું છે. તો હવે કોઈ કાંઈ ના સમજતો હોય, પણ એ પતિવૃત્તાના અંગવાળો કોઈ ભગવદ્ ભક્ત હોઈ (મોટા પુરૂષના દ્રઢ આશ્રિત) એના સત્સંગમાં પડ્યો રહે, એની સોબતમાં પડ્યો રહે, એના સાથે મિત્રાચારી હોય તો, એને પણ છતી દેહે ભગવાનનો પાર્ષદ થઈ ચૂક્યો સમજવો.

ગઢડા અંતિમના ૩૫મા વચનામૃતમાં મહારાજે લખ્યું છે કે આ છ લક્ષણ જે ભગવાનના ભક્તમાં હોય, એના દર્શનથી ભગવાનના દર્શન તુલ્ય ફળ થાય, એની સેવા એ ભગવાનની સેવા કર્યા તુલ્ય ફળ થાય. આ છ લક્ષણો અનાદિ મુક્તોના દ્રઢ આશ્રિતોમાં હોય છે. એ પ્રમાણે અનાદિ મુક્ત પૂજ્ય બાપાશ્રી બોલેલા છે. આ વચનામૃત ઉપર. તો મોટા પુરૂષના દર્શન આપણને ન થયા હોય (ઘણા આત્માઓને નથી થયા, ભાઈઓ કે બાઈઓને) તો એના દ્રઢ આશ્રિત, ભગવાનના ભક્ત હોય, એનો જો મન, કર્મ, વચને સંગ રાખે, એની સોબત રાખે, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખે તો, એના દર્શને

કરીને ભગવાન ને અનાદિ મુક્તોના દર્શન તુલ્ય ફળ થાય અને એની સેવાથી ભગવાન અને અનાદિ મુક્તની સેવા કર્યાનું ફળ મળે છે.

સારંગપુરના ૧૦ મા વચનામૃતમાં પણ શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે કે ત્રણ દેહ અને ત્રણ અવસ્થાથી પર પોતાને બ્રહ્મરૂપ માનીને, એ પરબ્રહ્મ પરમાત્માને પોતાના આત્મામાં ધારી રહ્યો હોય (ભગવાન અને અનાદિ મુક્તોને) તો એના દર્શન, ભગવાનના દર્શન તુલ્ય છે, અને એને તો શ્વેતદ્વિપના મુક્ત જેવો ગણવો એટલે અક્ષરધામના મુક્ત જેવો ગણવો અને એવા સંતના સમાગમમાં પડ્યો રહે અને તે સંત પાંચ પાંચ ખાસડાં મારે તોય પણ સહન કરે અને તે સંતનો સમાગમ છોડે નહિ તો, એને પણ સંતના સરખો જાણવો અને એ જો સંતના સમાગમમાં પડ્યો રહે તો જેવી પ્રાપ્તિ સંતને થાય છે, તેવી જ પ્રાપ્તિ એને થાય છે. આમાં આગળ કહ્યું જે “પાંચ પાંચ ખાસડાં મારે” તે ભગવાનના ભક્ત (સંત) ખાસડાં મારતાં હશે ? ભાઈ, વચનરૂપી ખાસડાં મારે કે બે માળા ફેરવજો, આમ વર્તજો, તમારું કલ્યાણ થશે. આ બે પુસ્તક ભાઈ વાંચજો, સ્વામિનારાયણ ચરિત્ર ચિંતામણી વાંચી નાખજો, આ વચનામૃત વાંચજો, બાપાની વાતો વાંચજો, સુબોધસાગર વાંચજો, આપણને બે શબ્દ શિખામણના દે, એ શૂળી. કાંઈ શૂળી પર, સાચી શૂળી પર કાંઈ ચઢાવતા નથી, પણ આપણા હિતને અર્થે બે શબ્દ શિખામણના વઢીને કહે, દુઃખ લગાડીને કહે, કદાચ આપણા હિતને અર્થે કઠણ વચન કહે તો પણ સહેજ પણ ખોટું લગાડે નહિ અને એ સાધુના સંગમાં ખરા મનથી પડ્યો રહે અને એ સાધુના વચન પ્રમાણે વર્તે તો, એને પણ એ સાધુ (સંત) ના જેવી જ પ્રાપ્તિ થાય.

શૂળી ઉપર શયન કરાવે તોય, સાધુની સંગે રહીએ રે તે સાધુ ક્યા? આ સાધુ, મહારાજ અને અનાદિ મુક્તોના દ્રઢ આશ્રિતો.

દુરીજન લોકો દુર્ભાષણ બોલે, તેનું સુખ દુઃખ મનમાં સહીએ રે

વાર્તા – ૩

ત્યારે શ્રીહરિના હજુરી લાડીલા પૂજ્ય બાપાશ્રીએ એક શબ્દ કહેલ છે કે નાની નદી મોટી નદીમાં ભળે અને મોટી નદી સમુદ્રમાં ભળે. ભોકાવાનું પાણી રંગાવ નદીમાં જાય અને રંગાવા નદીનું પાણી ઢાઢરમાં જાય અને ઢાઢરનું પાણી સમુદ્રમાં જાય. એક લોટો પાણી તમે અજીતપુરા આગળ જઈને રેડી આવો, (ભોકાવામાં) તો એ પાણી ઢાઢરમાં જવાનું અને ઢાઢરનું પાણી સમુદ્રમાં જવાનું. આ ભોકાવાનું પાણી રંગાવમાં, રંગાવનું પાણી ઢાઢરમાં, ઢાઢરનું પાણી છેક સમુદ્રમાં પહોંચી જાય. સમુદ્રની જગ્યાએ પરમાત્મા છે, ઢાઢરની જગ્યાએ મોટા પુરૂષ છે, રંગાવની જગ્યાએ એના દ્રઢ આશ્રિતો છે એને ભોકાવાની જગ્યાએ જેને મોટા પુરૂષોનાં દર્શન નથી થયાં તે. પણ ક્નીક્શન થયું. ભક્તિ તો ભગવાનની અને મુક્તોની કરવાની છે. પણ ક્નીક્શન વડે કરીને, ભગવાન એમની સંભાળ લઈ લે છે. ધારો કે બીજું દ્રષ્ટાંત :

જગદીશભાઈની સાસરી ક્યા ગામ છે? તે એમની સાસરીમાં, કોઈ અજાણ્યો માણસ, કોઈ આ સભાનો માણસ જાય. આ સભાના કોઈ માણસને એમ થાય કે આ જેઠ મહિનાનો દિવસ આવ્યો છે માટે બળદ લેવા કંઈ જાઉં. તે બળદ શોધતાં શોધતાં, જગદીશભાઈની સાસરી ઝાડેશ્વર પહોંચી ગયો. આ માણસને ખબર નથી કે જગદીશભાઈની સાસરી આ ગામમાં છે. હવે અહીં તો સંધ્યાકાળ પડી ગઈ છે, શિયાળાનો દિવસ, ટાઢ કહે હું. આ માણસે કોઈને પૂછ્યું કે આલ્યા ભાઈ, આ ગામમાં ધર્મશાળા છે? ત્યારે ભાઈએ કહ્યું નથી, નથી ધર્મશાળા, વળી પૂછ્યું કે ભાઈ કોઈ વીશી કે લોજ ? ત્યારે ભાઈ કહે, કંઈ ન મળે. ત્યારે આ ભાઈ નિરાશ થઈ ગયા. અને ચિંતા કરવા લાગ્યા કે હવે મારે ખાવું શું ? પીવું શું ? સુવું શું ? બેસવું શું ? આમ ઉદાસ થઈ ગયા. એવામાં ત્યાં જગદીશભાઈના સગા (જગદીશભાઈના સસરા) ત્યાં આવી પડ્યા. તે કહેવા લાગ્યા કે ભાઈ તમારે ક્યાં રહેવું? ત્યારે આ ભાઈ કહે કારવણ રહેવું. ત્યારે તે સગા, જગદીશભાઈના સસરા કહે તમે બહુ ઉદાસ લાગો છો. છે શું ? ત્યારે આ ભાઈ કહે હું બળદ શોધવા આવ્યો હતો. તે શોધતાં શોધતાં અહીં આવી પહોંચ્યો. અને અહીં સંધ્યાકાળ પડી ગયો, અને આ ગામમાં વીશી નહિ, લોજ નહિ, ધર્મશાળા નહિ. હવે મારે સુવું ક્યાં ? બેસવું ક્યાં ? ઉઠવું ક્યાં ? હવે હું શું કરીશ ? ત્યારે પેલા સગા, જગદીશભાઈના સસરાએ પૂછ્યું કે કારવણમાં કોઈને ઓળખો છો? ત્યારે આ ભાઈ કહે હા, જગદીશભાઈને ઓળખું છું. એ અમારા

ગુરૂભાઈ છે. આ, તરત જ જગદીશભાઈના સસરા દાસભાઈ, પોતાની ઘેર તેડી ગયા. અને ખાટલે થી પાટલે. વળી પૂછવા લાગ્યા કે બોલો ન્હાવાનું? ધોવાનું? તે મોઢું, હાથ, પગ ધોવડાવે. વળી પૂછે જમવાનું? તે જમાડે. બધી રીતે પછવાડે ફરી વળે. જેટલી જગદીશભાઈની સેવા થાય, તેટલી, તેવી સેવા એમની થાય. શાથી? સંબંધે કરીને. આ તો દ્રષ્ટાંત છે. સિધ્ધાંત એવો સમજવાનો છે કે ભલે કોઈને પરમાત્માના દર્શન ન થયા હોય કે અનાદિ મુક્તોના દર્શન ન થયા હોય, પણ એના દ્રઢ આશ્રિત, આવા શાસ્ત્રીજી મહારાજ જેવા કે સુરતના જીવણભાઈ જેવા કે મુંબઈમાં મણીભાઈ જેવા, વરસડાના છગનભાઈ જેવા, આવા કોઈ ભગવાનના એકાંતિક ભક્ત હોય, અને એની જો સોબત થાય, એની મિત્રાચારી રહે, એની સાથે સ્નેહ રહે તો, એ ભગવાન અને મુક્તો એની જરૂર સંભાળ લે છે.

બીજું દ્રષ્ટાંત : બોમ્બેમાં તાનસા સરોવરનું પાણી, મુંબઈ આખું શહેર પાણી પીએ છે. એ તાનસા સરોવરનું જો પાણી પીવા જાય તો મોટા મોટા ભેંસ જેવા મગર છે. તે માણસને પાણી પીવાનું તો રહી જાય, પણ એને મગર ખેંચી જાય ને માણસ મરી જાય. હવે સાત ફુટ ઊંચી પાઈપલાઈન છે. એ પાઈપલાઈને પાણી પીવા જાય તોયે તણાઈ જાય અને મરી જાય. પાણી પીવાનું તો ક્યાંય રહ્યું, પણ રામ બોલો, ભાઈ રામ થઈ જાય. કહેતાં એ માણસ મરી જાય. પણ જો કોંક મૂક્યા હોય અને ચકલીએ પાણી પીવું હોય અને મોઢું માંડે તો સુખેથી પાણી પી શકે છે. આ દ્રષ્ટાંતનો સિધ્ધાંત શું સમજવાનો છે કે સરોવરની જગ્યાએ પરમાત્મા છે, પાઈપલાઈનની જગ્યાએ મોટા પુરૂષ છે, પૂજ્ય બાપાશ્રી, અબજીબાપા, હરિચરણદાસજી સ્વામિ, અને ચકલી, કોંકની જગ્યાએ એના દ્રઢ આશ્રિત, ભગવદ્ ભક્તો ભાઈઓમાં અગર બાઈઓમાં હોય અને એની જો આ જીવને સોબત થાય, એનો વિશ્વાસ આવે, તો એને સરોવરનું સુખ મળે છે. સરોવરના પાણીનું સુખ જોઈએ તો, તમે કોંક દ્વારા સરોવરના પાણીનું સુખ લઈ શકો છો. આ શબ્દ મોટા પુરુષોએ પોતાના પત્રમાં લખેલ છે. શ્રીજીનું રહસ્ય અને મૂર્તિનું સુખ એકાંતિક તથા મોટા સંત થકી આવે છે.

વાર્તા - ૪

હવે આવા ભગવાન, આ મહાન સમરથ સંત મળ્યા. કલ્યાણ બહુ સોંધું કર્યું છે. ઘણું સોંધું ભગવાને કલ્યાણ કર્યું છે. છતાં આપણને પ્રતિતિ ના આવે ત્યારે એમ સમજવું કે આપણા સંસ્કારો કંઈ ઓછા છે. હવે એ સંસ્કાર વધવાનું કારણ શું ? સત્સંગ ને હરિકથા વધત વધત વધ જાત, સત્સંગ ને હરિકથા.

સત્સંગ : સત્ય એવા જે ભગવાન, સત્ય એવા જે સત્પુરુષો અને એમણે કરેલાં એવાં સત્શાસ્ત્રો અને એમાં કહેલ જે ધર્મ પ્રમાણે વર્તન. સત્સંગ ને હરિકથા. હરિકથા વાંચો અગર સાંભળો. સત્સંગ ને હરિકથા વધત વધત વધ જાત; નીચ સંગત ને ખર શબ્દ, ઘટત ઘટત ઘટ જાત. દેશ સારો હોઈ, ગુજરાત જેવી પવિત્ર ભૂમિમાં આપણે અત્યારે રહીએ છીએ, એટલે દેશ સારો હોય; ક્રિયા આપણી સારી હોય, આપણી પાસે મંત્ર સાચો છે, સારો છે, ભગવાનના નામનો, સ્વામિનારાયણ, ઉપદેષ્ટા પણ સારા છે, સત્શાસ્ત્રો પણ સારાં છે. બધાંય વાનાં સારાં હોય પણ જો એક સંગ નબળાનો થઈ જાય, તો બધા ઉપર પાણી ફરી વળે. માટે મનુષ્યો, જે આત્માઓને આત્યંતિક કલ્યાણનો ખપ હોય, એણે સોબત કરતાં વિચાર કરવો. જેના મુખમાં પરમાત્માના ઉચ્ચારણ થતા હોઈ, જેને આવા મહાન સંતોને વિશે આત્માબુદ્ધિ હોય, જેને આ ભગવદ્ ભક્તોની સંગ – સોબત હોય, એની સોબત, એના સંગ વડે કરીને, સહેજે આ માર્ગ ઉપર તમે ચાલી શકશો. માટે સંગનું આઠ ગણું બળ મહાપ્રભુએ સુધાસિંધુ શાસ્ત્રમાં પ્રથમના ૭૮મા વચનામૃતમાં કહ્યું છે. કૈકેયી ઘણી સારી હતી, મહા સતી હતી. પણ મંથરા દાસીની સોબત થવાથી બુદ્ધિ મલીનતાને પામી ગઈ અને ભગવાનને વનવાસ અને પોતાના દિકરાને ગાદી આપી છે.

કરણ રાજા, સૂર્યનારાયણના દિકરા હતા. અને કુંતાજી મહાસતી, ભગવાનના સંબંધવાળાં હતાં. છતાં ચંડાળ ચોકડીની સોબત વડે કરીને કરણને સાત જન્મ લેવા પડ્યા છે. આ શ્રીજી મહારાજના સ્વમુખની વાત છે.

ભીષ્મદાદા, જેની માતા ગંગા નદી, જેનો બાપ સમુદ્રદેવ, એનાથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રજા. ભગવાનના સંબંધવાળા હતા પણ ચંડાળ ચોકડીનું અન્ન ખાધું. દુર્યોધનનું સદાય અન્ન ખાવાથી એની બુદ્ધિ મલીનતાને પામી ગઈ. એ બુદ્ધિ મલીનતાને પામી જવાથી, ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજીને અને

પાંડવોને એટલાં બધાં બાણ માર્યા છે કે અર્જુનને રૂંવાડે રૂંવાડે લોહી કાઢ્યું છે. તો પણ એ દાદાને દયા ન આવી. જ્યારે દાદા મરણ પથારી પર પડ્યા, દુર્યોધનની સોબત છૂટી ગઈ, એનું અન્નપેટમાંથી નીકળી ગયું, લોહી સૂકાઈ ગયું એટલે બુદ્ધિ પવિત્ર થઈ. ત્યારે કથા કરવા મંડ્યા પાછા ડાહ્યા ડમરા થઈને કથા કરવા માંડ્યા કે ભગવાનના ભક્તને દુઃખ આવે ત્યારે એનો પક્ષ રાખવો જોઈએ. ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ રાખતાં થકાં આબરૂ વધો અથવા ઘટો, દેહ જીવો કે મરો પણ ભગવાન કે ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ મૂકવો નહિ. ત્યારે દ્રૌપદી, ધીરે રહીને બોલ્યાં કે દાદા, અત્યારે તમે પક્ષ રાખવાની વાત કરો છો, પણ દુષ્ટ દુર્યોધનના કહેવાથી દુઃશાસન આ પ્રમાણે મારાં વસ્ત્ર ખેંચવા લાગ્યો અને ભર સભામાં મારી આબરૂનું લીલામ કરવા બેઠો, તે વખતે મેં તમારા ભણી ભણ્યું કે દાદા મારી સહાય કરો. ત્યારે તમે આડુ ભાળી ગયા છો, મારા પતિઓ તો મને જુગારમાં હારી ગયા હતા. કોઈપણ આત્માએ મારી સહાય ના કરી, ત્યારે ચોધારે આંસુ મેં વિલાપ કરીને ભગવાનને પ્રાર્થના કરી છે

છોગાળા છે વાત છેલી, નથી કોઈ મારું બેલી

દાસી દુઃખમાં ડૂબેલી, દુઃખીની દાદ ફરિયાદ અંતર લાવજો

કે શામળીયાજી કરજો મારી સહાય રે, ગરૂડે ચડી વહેલા આવજો રે

અહાહા, હે દાદા તે વખતે આ તમારી, આ શુદ્ધિ ક્યાં ગઈ હતી. ત્યારે દાદા કહે હે બાળા, હે દ્રૌપદી બેટા, દુષ્ટ દુર્યોધન જે ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તની વિરોધ પાર્ટીનો આત્મા હતો, એનું અન્ન ખાવાથી મારી બુદ્ધિ મલીન થઈ ગઈ હતી. એટલે હું તમારો પક્ષ રાખી શક્યો નથી. માટે મારો ગુન્હો માફ કરો. ભાઈ, આવા સમરથ વ્યક્તિઓની બુદ્ધિ, નીચ માણસોની સોબતથી, મલીનતાને પામી છે. ગીતામાં મહાપ્રભુજીએ લખ્યું છે

“ આહાર શુદ્ધો, સત્વ શુદ્ધિ

સત્વ શુદ્ધો, ધ્રુવા સ્મૃતિ ”

આહારની શુદ્ધિ થાય ત્યારે ચિત્તની શુદ્ધિ થાય છે. ચિત્તની શુદ્ધિ થાય ત્યારે એને સ્મરણ થાય છે. માટે પંચઈન્દ્રિયોના આહાર એ અતિશય શુદ્ધપણે કરીને રાખજો. એ વચન અમારું જરૂરાજરૂર માનજો. એ સંગનું આઠગણું બળ છે.

હળવદ ગામમાં શિવરાત્રીનો દિવસ આવ્યો. તે દિવસે બરોબર ભાંગ ઘૂટી. તે જવાનિયા બધા ભેગા થયા. પચીસ પચીસ વર્ષના બધા જવાનિયા ભેગા થઈને ગયા. તે જે માણસો આગળ પડતા હતા લગીર, સ્થેજ સદ્ગૃહસ્થ, સુખી, એમને ભાંગ આપી, વધારે. આગ્રહ કર્યો કે આપો આપો ભાઈ, એમને તે ચારે જણને ભાંગ ચડી. તે વસ્ત્રનું ભાન રહ્યું નહિ. તે મહાદેવ ઉપર, પોતાના વસ્ત્ર ફેંકી દઈને, ઘોડો પલાંગીને બેઠા અને હટ ઘોડા, હટ ઘોડા કરવા લાગ્યા. ત્યારે બીજા બધા કહે હત્, તમારી માના નાગા મારું. મહાદેવનું પૂજન કરવાનું કે આવી રીતે બેસવાનું ? તે પછી આ ભાંગ ચડેલા માણસોએ તો વસ્ત્ર કાઢીને ફેંકી દીધા ત્યારે સહુ કહે, પકડો સાલાઓને અને ઓરડામાં પૂરી દો. આ સાંભાળીને આ માણસો તો જાય બજારમાં નાઠા, હળવદના બજારમાં આ બજારથી પેલા બજાર આગળ નાઠા. ભાન ન રહ્યું. આ હા હા, એ ભાંગનો ગુણ પેસી ગયો, અને વસ્ત્રનું ભાન રહ્યું નહિ.

બકોરભાઈ સાહેબ, મહિને પાંચસો રૂપિયાનો પગારદાર, તે મોટા સાહેબને ગાળો દેવા માંડ્યો, એ તમારી ઐસી, તૈસી. ઐસી તૈસી એમ ગાળો દેવા માંડ્યો. ત્યારે બધા એમને કહે કે તુમ કોણ ? ત્યારે કહે કે હમ બકોરભાઈ પટેલ. ત્યારે બધા કહે અરે કે બકોરભાઈ પટેલ તો બહોત ડાહ્યા માણસ છે. ત્યારે બકોરભાઈ જાતે કહે કે અરે કે ડાહ્યા કેવા કે ? તમે ગધ્યા જેસા છે, તમે ઐસા છે, ને તમે ઐસા છે, ને તમે ઐસા છે. આમ જેમ તેમ લવારા કરવા મંડ્યા. આ વાતની સાહેબને ખબર પડી, એટલે તરત પોતે સલુન લઈને આવ્યો, અને પૂછવા લાગ્યો કે આ છે શું ? ત્યારે બધા કહે સાહેબ, અમે એમને ભાંગ પાઈ છે. તે પણ બીજા કરતાં વધારે પાઈ છે. તે ભાંગ ચડી ગઈ છે તેથી ભાન રહ્યું નથી, ભાન છે નહિ. ભાઈ, સંગનું આઠ ગણું બળ છે.

અમારે, અમારા (ભગતજી બાપાના) મોટાભાઈ, છીતાભાઈના ભાઈબંધ, પૂંજાભાઈ. તે પૂંજાભાઈએ બરોબર ચડાવેલો (બરોબર, બહુ જ ભાંગ કે દારૂ પીધેલો) ભાઈ, સમજ્યા. તે અમારા

ભાઈ પણ પીતા હતા. (ભગતજી બાપાના ભાઈ પણ ભાંગ કે દાડ પીતા હતા), અને એય કહેતાં પૂંજાભાઈ પણ પીતા હતા. પણ છીતાભાઈ થોડું પીએ અને પેલા ભાઈ (પૂંજાભાઈ) વધારે પીતા. તે એક વખત અહીં બે માર્ગે, પુનીયાદને મારગ પડેલા. ડમણીયાં બે ત્રણ ઉભેલાં, તે હખરાલ પડેલા, ભાન નહિ પોતાને. લોકો પૂછે કે અલ્યા કે એ પેલા કોણ સુતા છે, કોણ સુતુ છે? ત્યારે આ પૂંજાભાઈ બોલે હો હો હો હો...., ભાન નહિ. સમજ્યા ? કશુ ભાન નહિ, પોતાને. ઉઠીને ઉભા રહેવાનું ભાન નહિ. એટલો બધો પીધેલો દાડ. આ હા હા .... હા. કેવો ડાહ્યો માણસ, જેની ૮૦૦ (નવસો) વીંઘા તો જમીન હતી. કલેક્ટરોની ખાસ મિત્રાચારીવાળો માણસ, પણ બધુ ખતમ કરી નાખ્યું. કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે ? કે સંગ શું નથી કરી શકતો ? માટે પોતાના આત્માના કલ્યાણનો જેને ખપ હોઈ તેને બહારનોસંગ અને અંતરનો સંગ, બહારનો કુસંગ અને અંતરનો કુસંગ. બહારના કુસંગના પોષણ વડે કરીને, અંદરનો જે કુસંગ હોય તેનું પોષણ થાય, વધે છે અને બહારનો આ સત્સંગ, એ સત્સંગની સોબત વડે કરીને, અંતરમાં ભગવાન અને સંત રહ્યા છે, એનું બળ વૃદ્ધિ પામી જાય છે. ૭૦મા વયનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ આપણને સારી રીતે સૂચન કર્યું છે.

પોપટનું પણ દ્રષ્ટાંત છે. એક પોપટ હતો. ભગવાનના ભક્તે પાડેલો. જગદીશભાઈ જેવા કોઈ ભગવાનના એવા ભક્ત હશે, તે એમને પોપટને ભગવાનનું નામ બોલતાં શીખવાડી દીધું. સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ, રાધે કૃષ્ણ, સીતારામ, આવી રીતે પરમાત્માના નામ એ પોપટ બોલે. એ પોપટને કોઈવાર ખુલ્લો મૂક્યો, ત ઊડી ગયો. તે કોઈ કસાઈના હાથમાં આવ્યો. કસાઈએ મારો કાપો, મારો કાપો, આ શબ્દો શીખવાડ્યા. હવે ત્યાંનો રાજા ફરતો ફરતો ત્યાં ગયો. પોપટને જોઈને રાજાને થયું કે આ પોપટ પત પેલા ભગતનો લાગે છે અને રાજાના મનમાં થયું કે અરે પેલા ભક્તને ઘેર પોપટ હતો ત્યારે કેવા શબ્દો પરમાત્માના, ઉચ્ચારણ કરતો અને આ તો આવા શબ્દો બોલે છે. પછી રાજા કસાઈને કહે છે કે ભાઈ, આ પોપટ તેં ક્યાંથી આણ્યો ? તું ક્યાંથી લાવ્યો ? તારું ઘર ક્યાં છે ? તુ કોણ છું ? તું શું ધંધો કરે છે ? ત્યારે કસાઈએ કહ્યું હું કસાઈ છું અને કસાઈનો ધંધો કરું છું. રાજા કહે ઠીક, આ પોપટ ક્યાંથી આણ્યો ? ત્યારે કસાઈ કહે, પોપટ આ બાજુથી ઊડતો ઊડતો આવ્યો હતો. રાજાને થયું કે આ પોપટ તો પેલા ભગતનો લાગે છે અને પોપટની એંધાણી એણે રાખેલી (

ભગતે રાખેલી). રાજાને થયું કે અહો, આ તો ભગતનો જ પોપટ લાગે છે. તે ખાત્રી કરવા ભગતને પૂછ્યું કે તારા પોપટની એંઘાણી શું છે ? ત્યારે ભગત કહે છે કે મારા પોપટને એક તાંબાનો વાટો એના પગે મેં વીંટયો છે. એટલે રાજાને થયું કે બસ એ જ પોપટ. જુઓ સંગનું આઠ ગણું બળ. માટે પોતાના આત્માના કલ્યાણના ખપ માટે, પરમાત્માના પંથે વળેલા જે આત્માઓ હોય એનો મન, કર્મ, વચને સંગ રાખવો, એની સોબત રાખવી, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખવો, એની સોબત રાખવી, એમાં સ્ફૂટાવ રાખવો, હેત રાખવું. એના વડે કરીને, બાપુ આપણા આત્માનો ઉધ્ધાર થાય છે.

વાર્તા – ૫

માટે આવા આપણને ભગવાન ઓળખાયા, આવા મોટા આપણને સિધ્ધ પુરૂષો ઓળખાયા, તો એમના વચન પ્રમાણે આપણે વર્તવું જોઈએ. વચન પ્રમાણે જો નહિ વર્તીએ તો પણ દુઃખી થઈશું. જેટલો આજ્ઞામાં લોપ એટલો પ્રભુનો કોપ.

ગઢડા પ્રથમના ૩૪મા વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે ભગવાનના ભક્તને આજ્ઞા પાળે એટલું સુખ અને આજ્ઞા લોપે એટલું દુઃખ. જગતના જીવને પોતાના પ્રારબ્ધ કર્મોએ કરીને સુખ અને દુઃખ આવે છે.

સીતાજી ભગવાનનાં પત્ની હતાં. પોતાના પતિના વચનનો અનાદર કર્યો કે આ હરણને મારીને, મને એના ચામડાનો આ પ્રમાણે કબજો સીવાડો. પોતાની સ્ત્રી પર અતિ હેત હતું. ભગવાનને ઘણું હેત હતું. એ હેતને વશ થઈને પોતે હરણને મારવા ગયા. બાણ છોડ્યું. સામેથી ચીસ પાડી, હે લક્ષ્મણ વીર ઘાજે, એમ કારમી ચીસ પાડી. સીતાજીએ કહ્યું કે હે લક્ષ્મણ, તમારા ભાઈને ભીડ પડી છે, માટે જાઓ. લક્ષ્મણે કહ્યું, સીતાજી મારા ભાઈને ભીડ હોય નહિ, એ તો પ્રભુનો અવતાર છે. આ પ્રમાણે લક્ષ્મણજી બોલ્યા એટલે સીતાજીએ લક્ષ્મણજીને કહ્યું, અરે દુષ્ટ, તુ તારા મનને એમ જાણે છે કે રામને કોઈ મારી નાખશે તો, હું સીતાને સ્ત્રી કરીશ, પણ હું તારી સ્ત્રી કદી થનાર નથી. પોતાના પતિના વચનનો અનાદર અને ઉત્તમ લક્ષણવાળા જે ભગવદ્ ભક્ત લક્ષ્મણજી, એના વચનનો, એણે અનાદર કર્યો, એણે

તિરસ્કાર કર્યો. પછી લક્ષ્મણજીએ લીટો દોર્યો છે કે આ લીટાની અંદર કોઈ આવે તો, એ બળીને ભસ્મ થાય. ભગવાન રામચંદ્રજીએ કહેલ કે હે લક્ષ્મણજી, આ વનની આસપાસ રાક્ષસો રહેલા છે. માટે સીતાજીને સૂનાં મૂકશો નહિ. પુરૂષોને તો માયાનો ભય હોય, જો પાસે સોનું કે પૈસો હોય તો. પણ સ્ત્રીને કાયાનો ભય અને માયાનો ભય, એમ બે ભય હોય છે. માટે સીતાનું રક્ષણ કરજો. હવે જો લક્ષ્મણજી નથી જતા તો સીતાજી લહાંણ ખઈને પછવાડે લાગ્યાં છે અને જો જાય છે તો ભગવાન રામચંદ્રજીના વચનનો અનાદર થાય છે. મહા ધર્મ સંકટ આવ્યું. લક્ષ્મણજી એ બેઠિનું વચન રાખ્યું. પોતે લીટો દોર્યો કે આ લીટાની અંદર જે જાય એ બળીને ભસ્મ થાઓ. આ પ્રમાણે લક્ષ્મણજી એ લીટો દોર્યો, અને લક્ષ્મણજી ત્યાંથી ગયા. આ બાજુ રાવણને સીતાનું હરણ કરવું હતું એટલે રાવણ સાધુના વેશમાં અલખ નિરંજન કરીને ઊભો રહ્યો. એટલે સીતાજી ભિક્ષા આપવા આવ્યા. ગૃહસ્થાશ્રમના બે મોટા મુદ્દા છે. એક પ્રજાને ભક્ત કરવી અને અતિથિનો સત્કાર કરવો. એવાં શ્રીમુખનાં વચનો છે. એટલે આ સીતાજી, ભિક્ષા આપવા આવ્યા. ત્યારે રાવણ કહે એમ ભિક્ષા ન લઉં. આ લીટો છે, એ લીટા પર પગ મૂકીને આવો તો ભિક્ષા લઉં. ત્યારે સીતાજી કહે લક્ષ્મણજી ના કહી ગયા છે. છતાં જ્યારે જીવનું બગડવાનું થાય છે ત્યારે એની બુદ્ધિ વિપરીત થઈ જાય છે. વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ.

સીતા સમાણી સતી કોણ શાણી

પતિ પ્રતિજ્ઞા સદાય પ્રમાણી

કુરંગ હણવા મતિ ભ્રષ્ટ કીધી

વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ.

માણસનું જ્યારે બગડવાકાર થાય છે ત્યારે જ એને પોતાના પતિના વચનનો અનાદર થાય છે, અને ઉત્તમ લક્ષણવાળા જે ભગવદ્ ભક્ત, એના વચનનો તિરસ્કાર થાય છે. આ પ્રમાણે બુદ્ધિ વિપરીત થવાથી સીતાજી તરત જ આ પ્રમાણે એ લીટા પર પગ મૂકીને ભિક્ષા આપવા આવ્યાં. સીતાજી ભિક્ષા આપવા આવ્યાં કે તરત રાવણ સીતાજીનું કાંડું ઝાલીને, હડપ આકાશ માર્ગે લઈને ચાલતો થય ગયો. આ હા હા .... જગત જનની, એને પોતાના પતિના વચનનો અનાદર કર્યો અને લક્ષ્મણજી જેવા ઉત્તમ

કોટિના ભગવદ્ ભક્તના વચનનો તિરસ્કાર કર્યો, લીટી દોરી હતી તેના ઉપર પગ મૂક્યો. આ હા હા, આ અપરાધથી પર પુરૂષના પંજામાં સપડાવું પડ્યું અને ત્રણ જન્મ સીતાજીને લેવા પડ્યા છે. માટે આ વાત ભગવદ્ ભક્તોએ ખાસ વિચારવા જેવી છે.

વાર્તા - ૬

વળી પાર્વતીનું દ્રષ્ટાંત વિચારો. પાર્વતી, શંકર ભગવાનની પત્ની. શંકર ભગવાન, જેને જગત ઈશ્વર તરીકે માને છે. કરોડો મનુષ્ય પૂજન કરી રહ્યા છે. રાત દિવસ એનો મંત્ર પણ જપી રહ્યા છે. શિવ શિવ શિવ શિવ શિવ કરી રહ્યા છે. પાર્વતીના પિતાને ઘેર ચઢા થતો હતો. પોતાના પિતાને ઘેર ચઢા થતો હતો એટલે પાર્વતીને ત્યાં જવાનું મન થયું. ત્યારે જે સ્ત્રીને પોતાના પતિ ઉપર હેત ન હોય ત્યારે, એને પિયર બહુ વહાલું લાગે છે. જો પિયરનું કૂતરું મળ્યું હોય, તો જાણે રહું, એમ મનમાં સંકલ્પ થયા કરે છે. કૂતરું એટલે કે કૂતરા જોડે કંઈ જવાય છે ? પણ કંઈક હલકી નાતનો કોઈ માણસ આવ્યો હોય તો કહેશે કે ભાઈ, ક્યાં જાય છે ? ત્યારે ભાઈ કહે કે ફલાણા ગામ. ત્યારે એ ભાઈને કહે કે હું આવું? ગોઠે તો સાસુ પાસે કહેવડાવે, પોતાના સગા પાસે કહેવડાવે, કોઈ મિત્રો પાસે કહેવડાવે. પણ આ બધું ક્યારે કરે ? પતિ ઉપર હેત ન હોય ત્યારે. એને જો પતિ જોડે હેત થાય ત્યારે તો, જે સ્વામિનારાયણ. પેલું બધું ભૂલી જાય છે. પણ પતિ જોડે હેત ન થાય, ત્યાં સુધી તો પેલું બધું પિયરનું ભુલાતું નથી. ત્યારે એમાં એનો વાંક છે ? ના, એમનો વાંક નથી. પોતાની વીશ વર્ષની ઉંમર કે પચીશ વર્ષની ઉંમર થઈ હોય ત્યાં સુધી માતા પિતાએ ઉછેરીને, એ બાળાને મોટી કરી હોય, પછી જ્યારે એને વળાવે છે ત્યારે, એની માતા ચોધારે આંસુ વિલાપ કરે છે. એનો પિતા વિલાપે કરે છે, એના ભાઈઓ વિલાપ કરે છે. એબાળા પણ હૈયાફાટ રૂએ છે, કે અરેરે .... રે ક્યાં મારે, દુઃખના ડુંગરામાં મારે જવાનું થયું. પણ હા..... કે..... પછી જ્યાં પતિ જોડે હેત બંધાણું બરાબર, પછીથી અહીં કદાચ સંદેશા આવે (પિયર બોલાવે) તો બહાના કાઢે કે મારા સસરાને ઠીક નથી. હું શું કરું ? મારું મન તો ઘણું તમારી જોડે રહે છે, પણ હાલ મારાથી અવાય નહિ. કારણ કે અહીં (સાસરીમાં) જીવ બંધાઈ ગયો. અસ..... અહીં, અ ..... અહીં જીવ બંધાઈ ગયો માટે. અને જ્યાં સુધી જીવ ન બંધાયો હોય ત્યાં સુધી તો, રોતીતી ને પિયરીયાં મળ્યાં. કોઈ,

પિયરીયું કોઈ માણસ હોય તો કહે મને રજા આપે તો નિરાંત થાય, જાણે જતી રહું. ત્યારે બાપુ, આ દ્રષ્ટાંતનો સિધ્ધાંત શું સમજવાનો છે કે જ્યારે તમને ભગવાન કે અનાદિ મુક્તમાં હેત થશે, એનો મહિમા તમને યથાર્થ સમજાશે, ત્યારે તમને કહેવું નહિ પડે કે તમે મંદિર જાઓ, એમ નહિ કહેવું પડે કે તમે માળા ફેરવો, તમને એમ નહિ કહેવું પડે કે ફલાણું સત્શાસ્ત્ર વાંચો. અહાહા....., તમારા જીવનમાં ભગવાન હૃદયમાં બેઠા હશે. રાત દિવસ તમારું જીવન ભક્તિમય બની જશે.

એક રબારી ભાઈ હતા, તે કોઈ દિવસ દૂધપાક ખાધેલો નહિ. અને બકરાનું, ઘેંટાનું, ગાયનું દૂધ કાઢે તે ઊભા ઊભા પી જાય, જવાન. અને ખેતર ચાલ્યો જાય, ગાયો ચારવા, બકરા ચારવા. ભગવાનનું કરવું ને કોઈ પ્રેમી ભગત, અમારા જેસંગબાપા જેવાએ મંદિરમાં રસોઈ બનાવી, અને દૂધપાક બનાવ્યો, અને પેલા રબારીને આમંત્રણ આપેલું કારણ કે દૂધ એનું આણેલું. આ બાજુ દૂધપાક બનાવતા હતા તે પેલો (રબારી) નજરે, બેઠો બેઠો જોયા કરે કે મારા બેટાએ દૂધ બગાડી નાખેલું છે, ક્યારના ડોળમ ડોળા કરવા મંડ્યા છે, કળશો નાખીને બધાય. પછીથી દૂધપાક તો એવો સ્વાદિષ્ટ થયેલો કે જાણે એકલો જ દૂધપાક પીયા કરીએ, એવો સુંદર દૂધપાક થયેલો. પછી પેલા રબારી ભાઈ જમવા બેઠા, તે એકલાં સેટા કૈડવા મંડ્યા (ખાવા મંડ્યા) પૂરીના. પણ બીજા કશાને અડે નહિ. ત્યારે બીજા બધા, રબારીને કહે, અલ્યા દૂધપાક લે. ત્યારે રબારી કહે કે તમોએ મારીને, રગાડી માર્યો છે. એ મારા કામનો નહિ. ક્યારનોય હું નજરે જોઉં છું, હા. માંચ કડછો નાખેલો છે તે એનો સાસ કાઢી નાખ્યો તમે. માટે એ અમારા કામનો નહિ. પછી તો દૂધપાક ટાઢો પડ્યો, એટલે જેસંગબાપાએ તો દૂધપાકની અંદર હાથ નાખ્યો ને પછી લહરકો માર્યો, પેલા રબારીના મોંઢા ઉપર. અલ્યા, રબારી કહે, આ તો બહુ સારો લાગે છે. તે બે ત્રણ ત્રાંસળા ઠોકી ગયો, ખાઈ ગયો, પી ગયો.

તેમ આ ભગવાનનું સુખ જ્યારે તમને સમજાશે, ત્યારે એ માળા ફેરવવાનું નહિ કહેવું પડે. મંદિરમાં જવાનું નહિ કહેવું પડે, કોઈક પુસ્તક વાંચવાનું નહિ કહેવું પડે. પણ બાપુ એ ક્યારે ? તો, એ કથા વાંચશો, સાંભળશો, સત્શાસ્ત્રો વાંચશો, સાંભળશો ત્યારે એ મહિમા તમને સમજાશે. બાકી પોતાની મેળે તો સમજાય એવો નથી.

ત્યારે કહેવાનો ભાવાર્થ શું છે કે એવી રીતે, આ ઉદેપુરના રાજ્યમાં જે લંગોટિયાં જે છે તે, કોઈ દિવસ રસ ના ખાય, એ છોરું છોરું કહેશે. સમજ્યા. ત્યારે એ લંગોટિયાં રસ કદી ના ખાય. પણ જો રસનો લહરકો મારી આપ્યો હોય તો કહે કે આ તો બહુ સારો લાગે છે. તેમ ભાઈ, આ ભગવાનનું સુખ એવું છે બાપા.

હવે એ પરમાત્માનું સુખ અને એનો મહિમા સમજવાને માટે જ આ સત્સંગ કરવાનો છે. એના સત્શાસ્ત્રોનો, પોતાની યથાશક્તિ પ્રમાણે અભ્યાસ કરે, તો તમારા જીવનમાં રસ રેડાશે. એ રસ પીધો છે શુકજીએ, એ રસ પીધો છે, મોટા મોટા પૂજ્ય બાપાશ્રી જેવા સમરથ વ્યક્તિઓએ, તો રાતદિવસ એ પરમાત્માનું અખંડ સ્મરણ, જાપ આ પ્રમાણે પોતે કરે છે.

“ઘાલા એ રસના ચાખણહાર, છાશ તે નવ પીવે રે લોલ”

આવા આપણને પરમાત્મા મળ્યા, આવા અનાદિ સ્વસિદ્ધ મળ્યા, તો એ સત્સંગ જો આપને રાખીશું તો, આપણો સત્સંગ દિવસે દિવસે વૃદ્ધિને પામશે, આપણો આત્મા બળિષ્ઠતાને પામશે. જેમ બીજનો ચંદ્રમા હોય, પણ વધતાં વધતાં પૂર્ણમાસી જેવો થઈ જાય, આ જગતમાં પ્રકાશ, પચાસ કરોડ જોજન પૃથ્વીમાં, આ પ્રમાણે શાંતિ શાંતિ પૂનમનો ચંદ્રમા આપી રહ્યો છે. તેમ આ સત્સંગ વડે કરીને, તમારો આત્મા બહુ વૃદ્ધિને પામી જશે. પણ જો સત્સંગનો અવગુણ લેતાં શીખશો; આચર્ય, બ્રહ્મચારી, સાધુ, હરિભક્ત, રૂચિવાળા બાઈઓ કે ભાઈઓ, આ સત્સંગનો જો અવગુણ લઈશું, એની નિંદા કરીશું, એની ટીખળ કરીશું, તો પાછા અમાવાસ્યા જેવા થઈ જઈશું. માટે વધવા અને ઘટવાનું મુખ્ય કારણ સંગ છે. તે લોયાના પાંચમામાં લખ્યું છે. ગુરૂ દત્તાત્રેયે દરેકમાંથી ગુણ લીધા, તેથી એનું અંગ વૃદ્ધિને પામ્યું. શ્રીજી મહારાજ, ગઢપુરમાં દાદાખાચરના દરબારમાં, લીમડા તળે હજારો સંતોની સભા બેઠી હતી, જમવા માટે ત્યાં મહારાજ દરેકને, સ્વામિનારાયણ ભગવાન દરેકને, પ્રસાદી પીરસવા લાગ્યા. તમાં એક સંત, કંઈ ઉન્મત્ત ગંગાના કિનારે, ખડખડીયા આરે સ્નાન કરવા ગયા હશે, તે આવીને કહે મહારાજ, હું તો રહી ગયો, મને પ્રસાદી આપો. મહારાજ કહે અમે ઢોલિયા ઉપર બેઠેલા, ઊઠતા નથી. જાઓ, દરેકના પત્તરમાંથી થોડું થોડું તમને આપશે. એટલે એના પત્તરમાં તો આ... ટલો બધો

(ઘણો બધો) પ્રસાદ થઈ ગયો. મહારાજ પછી એમ તાલી પાડીને વાત કરે છે કે પરમહંસો અમને પીરસતાં થાક નહોતો, પણ તમને શિક્ષાને માટે, તમને શિખામણને માટે આ વાત મેં કરી છે. મેં પ્રસાદ મૂક્યો તો, એકેકી લાડુ તમને દરેકને મૂકી વળ્યો છું, પણ એના પત્તરમાં તો ૧૦-૧૫-૨૦ લાડુ જેટલું થઈ ગયું. તેમ દરેકનામાંથી, તમે ગુણ લેશો તો તમારું અંગ વૃદ્ધિને પામશે. માટે સર્વ કરતાં સંગનું આઠ ગણું બળ છે, માટે સંગ ભગવાનનો, મોટા સંતોનો, એના આશ્રિતોનો રાખવો. કદાચ આ જગતમાં રહ્યા છે તો, સોબત તો રાખવી પડશે. પણ જેમ ભીમસેન અને ધૃતરાષ્ટ્ર ભેટ્રયા હતા તેમ. એ દ્રષ્ટાંત વિચારજો. એવી રીતે ભીમસેન, લોખંડનો ભીમસેન ધર્યો. એવી રીતે આ સંસારમાં રહેવું.

“તુલશી આ સંસારમાં, ભાત ભાત કે લોગ,
સબસે હીલ મીલ ચાલીએ, નદી નાવ સંયોગ.”

“આગળ ધંધા, પાછળ ધંધા, ધંધાની મહીં ધંધા
ઓ ધંધામાં ધ્યાન લગાવે, વો પ્રભુકા બંદા”

“સંસારમાં સરસો રહે, મન મારી પાસ
સંસારને લોપે નહિ, તે જાણું મારો દાસ”

આવી રીતે, આ પ્રમાણે, આ સત્સંગમાં રહેવાથી આપણો આલોક ને પરલોક સુધરે છે.

વાર્તા – ૭

હવે એક બીજી, એક મહત્વની વાત. ભગવાનના ભક્ત, જેના મુખમાં પરમાત્માના નામનું ઉચ્ચારણ થતું હોય; કોઈ રામ કહે કે કોઈ કૃષ્ણ કહે, કોઈ માતાનું નામ લે, કોઈ આશાપુરી માતાનું નામ લે, કોઈ નર્મદામાતાનું નામ લે, કોઈપણ દેવ દેવીઓનું કે લક્ષ્મીનારાયણનું નામ લેતાં હોય કે કોઈ નરનારાયણનું નામ લેતો હોય, પણ એ બધાય આત્મા, વહેલા મોડા ભગવાનને ઘેર જરૂર જવાના. વહેલો મોડો જાય.

ધારો કે અહીંથી આપણે ઝાડેશ્વર ગામ જવું છે, એમ માનો. હવે એક માણસ કહે કે સીધા આ મીયાગામ થઈ, ગાડીમાં અહીંથી બેસી, ભરૂચ ઉતરી પડવું. આ એકે આવો વિચાર કર્યો કે આ રસ્તો સારો છે. આમ પાંચે માણસને ઝાડેશ્વર જવું છે પણ અજાણ્યા છે, પાંચે માણસ. ત્યારે એમાંથી કોઈ કહે કે અહીંથી ચાણોદ જવું જોઈએ, ચાણોદથી હોડીમાં બેસવું જોઈએ અને પછીથી કહે કે રસ્તામાં આવે ઝાડેશ્વર. વળી ત્રીજો કહે કે ના, ના એ રસ્તો ખોટો. એના કરતાં અહીંથી ચાંદોદ થઈ અને રાજપીપળા જવું જોઈએ કહે. અને રાજપીપળાથી ગાડીમાં થઈને અંકલેશ્વર થઈને જવું જોઈએ કહે. વળી પાંચમો કહે ના, ના ચાર અહીંથી તો પોર જવું જોઈએ, અને પોરથી વડોદરા અને વડોદરાથી એ રસ્તે જવાય. આ પાંચેયની બાટાયોટ બાઝી, બધાંયની પાંચ છ જણાની બાટાયોટ બાઝી. બધાંને જવું છે, પણ સહેલો ને સીધો રસ્તો તો મીયાગામ વાળો. તેમ પરમાત્માને પામવાને માટે આ જગતમાં અનંત આત્માઓ ભજન સ્મરણ કરી રહ્યા છે. પણ સહેલામાં સહેલો અને સુગમમાં સુગમ રસ્તો બતાવનાર તો બાપાશ્રી જ હતા.

વાર્તા - ૮

“પીપા પાપ ન કીજીએ, તો પુણ્ય કીયા સો બાર,
જો ના લીયો કોઈક, તો દાન દીયો દશ વાર.”

દ્રોહ એટલે નિંદા. દ્રોહના અર્થ ઘણા થાય છે. મનમાં અભાવ એ અવગુણ કહેવાય છે. બહાર બોલીએ નિંદા કહેવાય છે. મોટાને નાના કહેવા એ પણ એક દ્રોહ કહેવાય છે. અવગુણ ન હોય ને અવગુણ પરઠવો એનું નામ પણ દ્રોહ છે. મોટાને નાના કહેવા એ પણ દ્રોહ. સાદી ભાષામાં નિંદા. ભગવાનને પંથે વળેલા આત્માઓની નિંદા કરવાથી, આપણા પુણ્યનો નાશ થઈ જાય છે.

માટે અત્યાર સુધી આપણે ઊંઘતા હતા જાગ્યા.

“या निशा सर्व भुतानाम्, तस्यां जागृति संयमी

યસ્યાં જાગૃતિ ભુતાનિ, સા નિશા પશ્યતો મુને.”

ગીતામાં ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજીનું વચન છે.

મહાપ્રભુજીએ ગઢડા પ્રથમ ૫૦મા વચનામૃતમાં પણ આ વાત કહેલ છે. અત્યાર સુધી આપણે ગાઢ નિંદ્રામાં સૂતા હતા, અને હવે જાગ્યા છે. આ ભગવાનનું નામ આપણી જીભ પર આવ્યું, મંદિરમાં આવતા શીખ્યા, સંત ભક્તોને નમસ્કાર કરતા શીખ્યા, સેવા કરતા શીખ્યા, નામ ધર્મદો આપતા શીખ્યા, તો હવે આપણે જાગૃત રહેવું. કોઈનો દ્રોહ થાય નહિ.

એક ડોશીમા હતાં, તે એમણે ખેતી કરી. ડોશીમાને મનમાં એમ થયું કે આ ખેતીમાં, આ ખેડુત બહુ પકવે છે. તે એક દાણો નાખી આવે તલનો, ને હજાર દાણા. એક કપાસીયાનો દાણો વાવ્યો, તે હજાર દાણા. એક જાર કે બાજરીનો દાણો વાવે ને હજાર દાણા. આવું વિચારીને ડોશીમાએ ખીતી કરી, તે તલ પાક્યા. તે તલ થયા બે મણ. રાત્રે ઉપણ્યા. ત્યારે કહે કે સવારે લઈ જઈશ. તે આથર ઢાંક્યો, તલ પર. તે પછી રાત્રે ચોર આવ્યા, તે આથર ઠોકી ગયા. ડોશીમાએ તો બૂમ પાડી કે ઘાવ, ઘાવ કે. ત્યારે લોકો કહે કે આવ્યા છે શું ? આમ કરતાં ગામ લોક ભેગું થય ગયું. ત્યારે ડોશી કહે મારો આથર લઈ ગયા. ત્યારે હવે આ તલ રહ્યા. તે તલ ખઉ ચીજ કહેવાય. તે લોકો, આ ખઉચીજ, તે સૌ કોઈ ખાઈ ગયા. ફુકી ફુકીને બે મણ તલ ખાઈ ગયા. તે ડોશીએ તો ઊંઘીને આથર ખોયો જાગીને તલ ખોયા એવું થયું. તો હવે એવું આપણને ના થાય, માટે સાવધ રહેવું. અત્યાર લગી તો ઊંઘતા હતા, હવે આ ભગવાન ઓળખાયા, ભગવાનના મહાન સંતો ઓળખાયા, આ ભગવાનના ભક્તમંડળો ઓળખાયા. ત્યારે હવે આપણાથી દ્રોહ ના થાય એનું ખાસ અનુસંધાન રાખવું. નહિ તો, ઊંઘીને આથર ખોયો ને જાગીને તલ ખોયા એવું થાય. બા. માટે દ્રોહથી ધામ નહિ પણ ઘક્કા મળે છે.

જેમ માબાપને વહાલા દીકરા અને દીકરીઓ બહુ વહાલી હોય, હોં..... હા..... હા..... અરે દીકરીઓની સોંપણી થાય, જો જો હવે અમારી દીકરીને સાચવજો, એ તમને સોંપી કે સમજ્યા. કેટલું બધું માબાપને દીકરા દીકરીઓ પર હેત રહે છે. આ..... હા..... હા..... અને હોય, સ્વભાવિક હોય. જેમ માબાપને દીકરા દીકરીઓ વહાલા હોય, તેમ ભગવાનને એના ભક્ત વહાલા છે. ત્યારે એ ભગતનો

આપણે અપરાધ કરીએ, દ્રોહ કરીએ, એના વચનનો તિરસ્કાર કરીએ, તો ભગવાન રાજી થાય કે કુરાજી થાય, ભાઈ ? માટે માબાપને જેમ દીકરા દીકરીઓ વહાલા હોય, તેમ ભગવાનને વહાલા ભગત. તો એની સોબતથી ભગવાન આપણી ઉપર રાજી થાય. એના વચનો માન્ય રાખવાથી, આપણી ઉપર ભગવાન અને સંતો રાજી થાય. માટે એનો દ્રોહ ના થાય એના માટે સાવધ રહેવું. દ્રોહનું પાપ મહારાજે, પંચ મહાપાપ કરતાં વધારે પાપ વચનામૃતમાં લખ્યું છે. પ્રથમના ૭૧મા માં ભગવાનના ભક્તનો દ્રોહ કરવો એ મોટું પાપ લખ્યું. ગઢડા અંતિમ ૧૨મા માં, ૨૨મા માં, ગઢડા મધ્ય ૬૦મા માં, મધ્ય ૨૮, મધ્ય ૪૦ અને ગઢડા મધ્ય ૪૫મા વચનામૃતમાં મહારાજે દ્રોહનું પાપ બહુ મોટું કહ્યું છે. ભગવાનના ભક્તની સેવાથી એનો પરલોક સુધરી જાય છે, પરમાત્માનો સંબંધ થાય છે, અને ભગવાનના ભક્તના અપરાધથી એના આત્માનું અધઃપતન થાય છે. આલોક પરલોકમાં દુઃખી થાય છે.....

દ્રોહ વિશે ઘણા દ્રષ્ટાંતો સમજવા જેવાં છે. પંચમહાપાપ કરતાં પણ દ્રોહનું પાપ અધિક છે.

એ દ્રોહ વિશે, એહિ અને વાતાપિ નામના બે રાક્ષસો હતા. તે સંતો, ભક્તોને બહુ પીડતા, એ રાક્ષસો. ભગવાનના સંતો અને ભક્તો ને પીડા કરવી, એ અસૂરનું મુખ્ય લક્ષણ છે. તે આ એહિ અને વાતાપિ નામના બે રાક્ષસો, ફળ થઈને પોતે પડે, ઝાડ નીચે. ભગવાનના સંતો, ભક્તો એ ફળ ગ્રહણ કરે. એટલે, એક ફળ જમે એટલે અંદરનો રાક્ષસ બોલે “એહિ”, ત્યારે બહારનો રાક્ષસ બોલે “વાતાપિ”. એમ કહીને પેલા ભગવાનના સંતો – ભક્તો – મહાત્માઓનું પેટ ફાડી નાખે. એવી રીતે ઘણા પરમાત્માના પંથે વળેલા આત્માઓનો, આ અસૂઓએ વિનાશ કર્યો. એવામાં એ રસ્તે અગત્ય મુનિ આવી ચડ્યા. અગત્ય ઋષિ, મહા સમર્થ હતા. એમણે પણ એ ફળ જાણીને, આ ફળ લીધાં. પોતાની પર્ણકુટિરમાં આવી અને એક ફળ સુધાર્યું અને પોતે જમ્યા. એટલે અંદરનો રાક્ષસ બોલ્યો “એહિ”. એટલે અગત્ય મુનિએ જાણ્યું કે દગો. એકદમ પોતે ધ્યાનસ્થ થયા. ભગવાન અને અનાદિ મુક્તોને ધારી, અંદરના રાક્ષસને જઠરાગ્નિ પ્રદિપ્ત કરી, અંદરના રાક્ષસને ભસ્મ કર્યો. બહારના રાક્ષસને, જેવાં ફળને પકડવા જાય છે, એટલે મૂર્તિમાન મનુષ્ય થઈને નાઠો. એની પછવાડે ઋષિ ચાલ્યા. રાક્ષસ, સતપુડાનો જે ડુંગર કહેવાય છે, એ ડુંગરમાં સંતાયો. એ ડુંગર એટલો બધો લાંબો છે કે

ગુજરાતથી ઠેઠ કાશીના ઝાંપા સુધી, આ પ્રમાણે પોતે લાંબો છે, અત્યારે. એ ડુંગરે એને શરણાગતિ આપી, રાક્ષસે મારી રક્ષા કરો, મને શરણે બો એમ આજીજી કરવાથી. અગત્ય મુનિ કહે છે, પર્વતને કહે છે કે ભગવાનના સંતોનું અને ભક્તોનું વિપરીતપણું બોલનાર એ અસૂર છે. માટે એ અસૂર અમને સુપ્રત કરો. અમારે એનો નાશ કરવો છે. પણ પર્વત કંઈ ગણકાર્યું નહિ. એટલે પર્વતને કહે છે કે તુ આડો પડી જા, નહિ તો હમણાં શ્રાપ આપુ છું. એટલે એ પર્વત આડો પડ્યો છે. રાક્ષસ ત્યાંથી નાઠો એટલે સમુદ્રને શરણે ગયો. સમુદ્રે એને પોતાને શરણે રાખ્યો. સમુદ્રને થયું કે આવે એ ઋષિયાં – કૂસીયાંને કોણ ગણે છે કે ? એક છોલ મારીશ તો, ક્યાંય પત્તો નહિ લાગે, અને ફેંકી દઈશ, ખતમ કરી નાખીશ. ઋષિ આગળ ગયા, સમુદ્ર પાસે, અને કહ્યું કે હે સમુદ્ર દેવ, ભગવાનના ભક્તોના નાશ કરનાર, એને ત્રાસ આપનાર, એવા અસૂરને તમે શરણે લીધો, એ બહુ બહુ ખોટું છે. માટે એનો, તમે એનો સંગ છોડી દો, એને શરણે રાખશો નહિ. નહિ તો તમારા જીવનું અધઃપતન થશે. ઘણાં ઘણાં વિનય વચનો કહ્યાં, પણ સમુદ્રે વાત ગણકારી નહિ. એટલે ઋષિને આવેશ આવ્યો. તરત જ આખો સમુદ્ર પાણીનો, અંજલિ કરીને સમુદ્રને પી ગયા. એટલે રાક્ષસ અંદરથી નીકળ્યો. એ રાક્ષસને ઋષિએ ખતમ કરી નાખ્યો છે. સમુદ્ર ગભરાયા, પ્રાર્થના કરી, ઋષિ મહારાજ મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. ઋષિએ અપરાધ માફ કર્યો છે. તમે મને ઉદરમાં ધારણ કર્યો, માટે બહાર કાઢો એમ સમુદ્રે પ્રાર્થના કરી. ઋષિ સમુદ્રને લઘુ ધ્વારા બહાર કાઢે છે, એકી ધ્વારા બહાર કાઢે છે. સમુદ્ર લઘુ ધ્વારા બહાર આવે છે, તેથી એ સમુદ્ર ખારો થયો છે. તેથી શાસ્ત્રમાં આપણા ઋષિ મુનિઓ કે જે વૈશ્વદેવ જેને કરવાના હોય તે ભાતમાં મીઠું નહિ નાખે. હવે પેલો જે રાક્ષસ, પ્રથમ પર્વતમાં પેઠેલ, એ પર્વતને કહે કે મારા સિવાય તુ ઉભો થઈશ નહિ. તે ભગવાનના ભક્તનો અપરાધ બોલનાર, એ વાંકું બોલનાર, એને તે શરણાગતિ આપી, માટે એટલી શિક્ષા કરવામાં આવે છે. તે અત્યારે પણ એ લોકોના તરફથી એવું વાતાવરણ મળે છે, ડુંગરના માણસોનું, કે બાર મહિને એક વખત આવાજ થાય છે: હે અગસ્ત, અગસ્ત, અગસ્ત. તે કહેવાય છે ને “ભાઈ અગસ્તના વાયદા”. મારા આવ્યા સિવાય, તારે ઉભુ નહિ થવાનું. એ પર્વત આઘાપિ પણ આડો પડ્યો છે. જો ઉભો થાય તો, એને આ પ્રમાણે શ્રાપ દે છે. હવે દ્રોહથી એ અસૂરોનો નાશ થયો. દ્રોહ કરનારની સોબતથી, સમુદ્રને ખારા થવું પડ્યું અને પર્વતને આડા થવું પડ્યું. માટે

પરમાત્મા કે પરમાત્માના પંથે વળેલા આત્માઓ, સાધુ જનો, સંત જનો, ભક્ત જનો, એની કોઈ દિવસ નિંદા કરવી નહિ. દ્રોહથી ધામ નહિ, પણ ઘક્કા મળે છે.

નહુષ રાજા, આખી દુનિયાનો રાજા હતો. સ્વર્ગમાં પોતે ગયા. ત્યાં ઇન્દ્રાણીને દેખીને, પોતે મોહંઘ બન્યા, કે સચી નામની કન્યા, મારે લાયક છે. ઇન્દ્રાણીને કહે કે હું અત્યારે ઇન્દ્ર રાજા થયો છું, હું ગાદી પર બેઠો છું, માટે તુ મને વર. સચીએ વિચાર કર્યો કે વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ. જે મનુષ્યો પારકી સ્ત્રીને, પોતાની સ્ત્રી કરવા ધારે છે. ત્યારે એમ સમજવું કે એના આત્માનું અધઃપતન થવાનો વખત નજીક આવ્યો છે. અને જે સ્ત્રીઓ પોતાના પતિને મૂકીને, બીજા સાથે જાર કર્મ કરે છે તો એમ સમજવું કે એનો પણ આત્મા વિનાશપંથે વળ્યો છે. એ આત્મા આલોક (પરલોકમાં દુઃખી થાય છે), દ્રોહ કરવાથી આલોક, પરલોકમાં એ આત્મા દુઃખી થાય છે. એ નહુષ રાજાને આ સચી નામની ઇન્દ્રાણી કહે છે કે તમે એવા વાહન પર બેસીને આવો કે જે વાહન નવીન હોય, તો હું તમને વરીશ. એટલે સપ્તર્ષિ, જે સાત ઋષિ કહે છે, ગામડાના લોકો એને ખાટલાનું વાહન કહે છે. એ સાત ઋષિમાં અગસ્ત ઋષિનું સ્થાન છે, પોતાની પત્ની અરૂંદતિ સાથે. એ રથને આ ઋષિઓ જોડ્યા. નહુષ રાજા કહે છે કે જલ્દી ચાલો, જલ્દી ચાલો. એટલે સંસ્કૃતમાં એને સર્પ કહેવામાં આવે છે. એટલે અગસ્ત મુનિ કહે “ઓ મુરખ, તું કામથી અંધ બનેલો આત્મા, અમે ભગવાનના ભક્ત, પરમાત્માને પંથે વળેલા આત્માઓને, તુ આવી રીતે, ન કરવાનું કામ, અમારી પાસે તુ કરાવે છે, માટે તુ જ સર્પ થઈ જા.” શ્રાપ થયો. એ નહુષ રાજા સર્પ થઈને પડ્યો છે. હજારો વર્ષ સુધી એને અન્ન અને દાંતોને વેર રહ્યું.

બીજું દ્રષ્ટાંત : ઉપરિચરવસુ નામના રાજા થઈ ગયા. એ રાજા ભગવાનના ભક્ત સાથે વાદવિવાદમાં ઉતર્યા છે. ભગવાનના ભક્ત, એકાંતિક ભક્ત હતા, પરમાત્માને ધારી રહ્યા હતા, પરમાત્મા અને મહામુકતોના સંબંધવાળા હતા. એની સાથે ખોટી રીતે વાદવિવાદમાં ઉતર્યા. ભગવાનના એ એકાંતિક ભક્તો કહે છે કે યજ્ઞ હિંસારહિત કરવો, ઉપરિચરવસુ રાજા કહે છે કે યજ્ઞ હિંસા સહિત થવો જોઈએ. એમાં વાદવિવાદ થયો. આ ભગવાનના એકાંતિક ભક્તનું મન કચવાયું. એને વડે કરીને, સ્વર્ગમાંથી હેઠે પડ્યો અને હજારો વર્ષ સુધી એને અન્ન દાંતોને વેર રહ્યું. માટે ભગવાનના ભક્તો સાથે

વાદવિવાદ ન કરવો. એની આગળ હરીને રાજી થવું. એ વાતનું મહાપ્રભુજીએ ગઢડા અંતિમના ૨૧મા વચનામૃતમાં આપણને સૂચન કરેલું છે. ભગવાનના ભક્તો આગળ જીતીને રાજી ન થવું. દ્રોહ બહુ ભુંડો છે. એના વડે કરીને આલોક અને પરલોકમાં મનુષ્ય પોતાનું બગાડે છે. એ ઉપર સત્સંગીજીવનમાં શ્રીજી મહારાજે એક દ્રષ્ટાંત દીધું છે.

પૂર્વે અમ્બરીશ કરીને એક રાજા હતા. જેને જયંતિ નામની, લગભગ ૨૦ વર્ષની એક કન્યા હતી. જેને ત્રણસો તો સ્ત્રીઓ હતી. છતાં પોતે, ભગવાનની સેવા કરવા માટે, નદીનું પાણી, પોતે જાતે લાવતા. જયંતિ કન્યા ઉપર એને બહુ પ્રીતિ હતી. કદાચ એ કન્યા એની સેવામાં રહેતી, પોતાની દીકરી. એવામાં દુર્વાસા નામના મહર્ષિ, પોતાના દશ હજાર શિષ્યો સાથે, એમને ઘેર મહેમાન થયા. અમ્બરીશ રાજાએ સ્વાગત કર્યું કે પધારો, પધારો, મુનિ પધારો. પછી અમ્બરીશ રાજા કહે છે કે હે મુનિ, તમે તમારા શિષ્યો સહિત, આ ગંગા નદીમાં સ્નાન કરવા જાઓ, સ્નાન કરીને પાછા અહીં આવો, એટલે, ત્યાં સુધીમાં અહીંયાં રસોઈ તૈયાર થશે. ભગવાનને થાળ જમાડીશું. પછી આપણે પ્રસાદ લઈશું. ધ્વાદશીના દિવસની આ વાત છે, બારશની. હવે બારશ મટીને, તેરશ બેસી જતી હતી. એકાદશીના અપવાસ (ઉપવાસ) કરનારને ધ્વાદશીએ, એકાદશીના ઉપવાસ કરનારને ધ્વાદશીએ જમવું જોઈએ. તેરશ બેસી જતી હતી, એટલે એમને, કંઈક નાસ્તા જેવું, આ પ્રમાણે કંઈક કર્યું. એ દુર્વાસા મુનિને કોઈએ ચાડી ખાધી, કે તમે એની ઘેર મહેમાન થયા અને પોતે પહેલાં જમી લીધું, એમને. એટલે ઋષિને બહુ આકરાશ હતી, બહુ ક્રોધ હતો. એટલે પોતે કોપ કર્યો. પોતાની જટા પછાડી અને માથામાંથી એક વીરભદ્ર ઉત્પન્ન કર્યો. વીરભદ્ર કહે શી આજ્ઞા ? ત્યારે દુર્વાસા કહે કે અમ્બરીશનું મસ્તક છેદી નાખ કે. લ્યો, જો વાંક ? ક્રોધ માણસનું બગાડે છે. ક્રોધ આસુરી ગુણ છે. ક્રોધી માણસને આ લોકમાંય શાંતિ નથી મળતી. ક્રોધી માણસ કે દેવ મને દીઠોય ગમતો નથી. એવું લોચાના પહેલામાં લખ્યું છે. ક્રોધે યુક્ત પ્રકૃતિ એ દુષ્ટનો ધર્મ છે અને શાંત સ્વભાવે વર્તવું એ સાધુનો ધર્મ છે, પ્રથમના ડલ્મા માં કહ્યું મહારાજે. કામ, ક્રોધ, લોભ એ નર્કના દ્વાર છે. પૂજ્ય બાપાશ્રીએ કહ્યું છે કે એક મનુષ્ય આખી જીંદગી યજ્ઞ કર્યા કરે અને એક મનુષ્ય ક્રોધ નથી કરતો, એ ક્રોધ નહિ કરનાર વધી જાય છે. એવા આપણા ગુરૂ બાપાશ્રીના વચન છે.

સત્સંગીભૂષણમાં લખ્યું છે કે જ્ઞાની થઈને ક્રોધ કરે એને મુર્ખ કહ્યો છે.

સત્સંગીજીવનમાં શ્રીજી મહારાજ લખી ગયા છે કે ક્રોધ છે, એ જે કરે છે, એનાં જપ, તપ, વૃત્ત, દાન અને પુણ્યનો નાશ કરે છે. માટે એ દોષ, મારામાં હોય કે તમારા હોય, એને જીતવાની જરૂર છે, નહિ તો આપણું જે સુકૃત કરેલું હોય એને બાળીને ભસ્મ કરી નાખે છે.

હવે આ દુર્વાષા મુનિને ક્રોધ ચડ્યો કે મસ્તક છેદી નાખ, અમ્બરીશ રાજાનું. બારશ મટીને તેરશ બેસી જતી હતી, અને તેરશ બેસી જટા પહેલાં એટલો આ પ્રમાણે નાસ્તો ન કરે તો, અગિયારશનું ફળ મળી શકે નહિ, માટે અમ્બરીશ રાજાએ નાસ્તો કરેલ, તે દુર્વાસાને ગમ્યું નહિ અને તેથી વીરભદ્રને ઉત્પન્ન કરીને અમ્બરીશ રાજાનું મસ્તક છેદ નાખવાનું કહ્યું. ભગવાને જાણ્યું કે મારા ભક્તને આ દુર્વાસા બહુ દુઃખ દેશે. તો જેમ બચ્ચાનું રક્ષણ એની માતા કરે છે, આંખનું રક્ષણ પાંપણ કરે છે, પગનું રક્ષણ પગનાં જુતાં કરે છે, બૂટ કે સપાટ, ચંપલ. તેમ ભક્તનું રક્ષણ ભગવાન કરે છે. ભગવાને સુદર્શન ચક્ર મૂક્યું, એટલે જે પેલો વીર ઉત્પન્ન કર્યો હતો, એનો નાશ કરી નાખ્યો અને દુર્વાસાની પછવાડે, એ સુદર્શન ચક્ર પડ્યું, જે સુદર્શન ચક્રમાં દશ હજાર સૂર્યનું તેજ રહે છે. એક સૂર્યનારાયણ સવા બે લાખ જોજન ઊંચા છે પૃથ્વીથી, એનો તાપ આપણાથી સહન થઈ શકતો નથી, તો જે સુદર્શન ચક્રમાં દશ હજાર સૂર્યનું તેજ છે, એ સહન દુર્વાસા ન કરી શક્યા. તે આ બ્રહ્માંડમાં નાસાનાસ કરી મૂકી. કોઈ રક્ષા કરો, કોઈ રક્ષા કરો, કોઈ રક્ષા કરો. પણ કોઈએ રક્ષા કરી નહિ. છેવટમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પરમાત્મા પાસે પોતે ગયા, ગોલોક ધામમાં. પ્રભુ મારી રક્ષા કરો, રક્ષા કરો. ત્યારે પ્રભુ કહે કે ભાઈ શું છે ? ત્યારે દુર્વાસા કહે સુદર્શન ચક્ર તમારું પછવાડે પડ્યું છે. ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ કહે કે મારાથી પાછું નહિ વળે, કે મારું હથિયાર છતાં મારાથી પાછું વળે નહિ. ત્યારે દુર્વાસા કહે આવે શું કરવું ? ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન કહે કે ..... આવે..... તો એક ઉપાય છે કે, અમ્બરીશ રાજાને તમે નમી પડો, તો તે હથિયાર પાછું વળી જાય. તરત અમ્બરીશ રાજા પાસે ગયા. હાથ જોડ્યા કે મારી ભૂલ થઈ, ક્ષમા કરો. તરત એ સુદર્શન ચક્ર પાછું વળી ગયું.

“અમ્બરીશ નિજ ભક્તકુ દીનો....., દુઃખ દુર્વાસા જાય,

તાકે પીછે, છોડી સુદર્શન, જાઈ રીકે કો પરાઈ,
કરત હરિ, હરિજનકી રખવાળી.

થંભ ફાડી, હરણાકુશ માર્યો; લિયો પ્રહ્લાદ બચાઈ,
પ્રેમાનંદ શ્રી ધર્મકુંવરની, ભક્ત વત્સલતા ગાઈ,
કરત હરિ, હરિજનકી રખવાળી.”

ભગવાનના ભક્તના અપરાધ કરનાર આત્માઓ દુઃખી થાય છે, એ દુર્વાસા અને અમ્બરીશ રાજાનું દ્રષ્ટાંત વિચારો. અમ્બરીશ રાજા તો ગરીબ પ્રકૃતિના હતા, પણ દુર્વાસાને કેટલું સોસવું પડ્યું છે. માટે ભગવાનના ભક્તનો અપરાધ, કોઈ પણ આત્માએ મનથી, વાણીથી, અને પોતાની ક્રિયાથી ન કરવો.

વાર્તા – ૯

હવે આપરાધથી મનુષ્ય બહુ દુઃખી થાય છે. અવગુણથી પણ દુઃખી થાય છે. સૌભરી નામના સમરથ ઋષિ હતા. જમુના નદીના કાંઠે સાઈઠ હજાર વર્ષ તપશ્ચર્યા કરી. ગરૂડજી એક વખતે ત્યાં જમુના નદીના કિનારે આવ્યા છે. ત્યાં પોતે મચ્છી ખાતા હતા. ત્યારે સૌભરી ઋષિ, એને શ્રાપ દેવા લાગ્યા કે હે મુનિ, તમે આ બહુ ખોટું કરો છો. તમે ભગવાનના ભક્ત થઈને, આ કામ તમને છાજતું નથી. તે ગરૂડજીનો અવગુણ લીધો. ગરૂડજીએ ભગવાનને કહ્યું કે આજે તો હું ભુખ્યો રહ્યો. ભગવાને કહ્યું કેમ? ત્યારે ગરૂડજી બોલ્યા કે સૌભરી ઋષિએ, હું મારો ભક્ષ કરતો હતો ત્યારે મને ના પાડી કે આ ઘરમાં તમારે કદી આવવું નહિ. ત્યારે ભગવાન કહે છે કે, મારો, મને અખંડ ધારી રહેલો જે મારો આત્મા, ગરૂડજી, જે જે વસ્તુને અંગીકાર કરે છે, તે નિર્ગુણ અને દિવ્ય થાય છે. છતાં એમાં એણે દોષાનુધ્યાન કર્યું તે સાડ નહિ. પછી ત્યાં મચ્છ માછલીનો સંસર્ગ જોઈને પરણવાનું મન થયું અને માંઘાતાની પચાસ કુંવરીઓ પરણ્યા છે ને સાઈઠ હજાર વર્ષનું તપ ખોઈ બેઠા છે. એક ગરૂડજીનો અવગુણ લીધો એટલામાં સાઈઠ હજાર વર્ષનું તપ ખોઈ બેઠા.

બીજુ ભૂષંડીનું દ્રષ્ટાંત છે. ભૂષંડી નામના એક મહાન સમરથ ઋષિ હતા. એ પોતે, પોતાની પર્ણકુટિમાં રહેતા હતા. ત્યાં ગરૂડજી આવ્યા. તે સર્પનું ભક્ષણ કરવા લાગ્યા. તે ગરૂડજીને ઠપકો દીધો કે તમે ભગવાનના આવા મોટા ઉચ્ચ કોટિના આત્મા થઈને, ભક્ત થઈને, આ તમે બહુ ખોટું કરો છો. એટલે ગરૂડજીએ આ વાત ભગવાનને કહી. ગરૂડજીએ ભગવાનને કહ્યું. ભગવાન કહે કે અરે, મારો ભક્ત, શિક્ષાપત્રીના પલ્લમાં શ્લોકમાં શ્રીજી મહારાજ પણ કહી ગયા છે; સત્વાદિક ત્રણ ગુણથી પર એવા જે ભગવાન, એના સંબંધ થકી આત્મનિવેદી ભક્તની સર્વે ક્રિયા નિર્ગુણ થાય છે. હવે ભગવાન કહે કે કાગડાની પેઠે આવાં શું ચાંદાં જો જો કરો છે? ગરૂડજીમાં એકાદ ગુણ છે કે નથી? અમારા કામમાં તો, ઉપયોગમાં લાગે છે. એમ બેસીએ છીએ એના ઉપર. અને જ્યાં જ્યાં મારા ભક્તોને ભીડ પડે ત્યાં ગરૂડજી ઉપર બેસીએ જઈએ છીએ. એટલો તો એનો ગુણ લ્યો. માટે કાગડાની પેઠે શું ચાંદાં જુઓ છો? માટે થઈ જાઓ (કાગડો), થઈ જા કાગડો. તે કાગ કાગ થઈ ગયા. એ ઋષિ કાગડો બની ગયા. તેથી તે દહાડાની કહેવત છે કે કાગઋષિ બોલે છે. માનો ન માનો પણ, કોઈ આજે આવવું જોઈએ, હા....., કાગઋષિ બોલે છે. આ કહેવત છે. આ કાગડાની કાગઋષિની આ વૈશ છે (વંશ છે), કાગડાઓની. ત્યારે ભગવાનના ભક્તોના અવગુણથી માણસની બાપુ આ દશાઓ થાય છે.

શ્રીજી મહારજના વખતમાં, ગઢપુરમાં દાદાખાચરના દરબારમાં, એક જેહાજી કરીને ભગવાનના ભગત હતા. એમના ઘરમાંથી, બાઈનું નામ કુલીબા હતું. તે બેઠિને વૈરાગ્યપ્રગટ્યો. તે ગઢડા ગયાં ને મહારાજને કહે કે અમારે સાધુ થવું છે. તે કુલીબાએ સાધુ થયાં ને જેહાજી પણ સાધુ થય ગયા. ભગવાનનું કરવું તે, જેહાજી પર મહારાજ રાજી થઈ ગયા, કે જેહાજી માગો. ત્યારે જેહાજી કહે મહારાજ મને અંતર્યામીપણું આપો કે. તે શ્રીજી મહારાજે જેહાજીને અંતર્યામીપણું આપ્યું. હવે જેહાજીને અંતર્યામીપણું આવ્યું, તે શ્રીજી મહારાજ જેના વખાણ કરે, એના અંતરમાં પ્રવેશ કરે, અને અંતરમાં પ્રવેશ કરીને અંતરનું જાણીને કહે કે ઓહો, આતો .....(આવો છે, તેવો છે, મહારાજ વખાણ કરે છે તેવો નથી)..... “ ભૂંડા ઘાટ ઉઠે ભીતરે રે, ના કહેવાય બહાર”. અંતરમાં ભૂંડા ઘાટ થયા કરતા હોય તે બહાર કહે તો આબરૂ જાય, એવા ભૂંડા ઘાટ. ભગવાનનું ચિંતવન કરવાને બદલે, મનુષ્ય સ્ત્રીનું ચિંતવન કરે, દ્રવ્યનું ચિંતવન કરે, પંચવિષયનું ચિંતવન કરે તો એના આત્માનું અધઃપતન થાય. ચિંતવન તો

ભગવાનનું કરવાનું છે. એના બદલે મનુષ્ય બીજું ચિંતવન કરે છે, એની બાપુ અધોગતિ થાય છે. હવે એ ચિંતવન તો ભગવાનનું જ થવું જોઈએ. બીજું ચિંતવન નહિ. છતાં બીજા ચિંતવનથી માણસની અસદ્ગતિ થાય છે.

તે આ જેહાજીને દરેક હરિભક્તોનો, સાધુનો, બાઈઓનો, ભાઈઓનો દરેકનો અવગુણ આવે. શ્રીજી મહારાજ વખાણ કરે કે ભાઈ, જગદીશભાઈ બહુ ઉચ્ચ કોટિનો આત્મા છે, બહુ ઉચ્ચ કોટિના ભક્ત છે. ઉર્મિલાબેન તો મહાન એકાંતિક ભક્ત છે. પૂર્વે બહુ ઘોર તપશ્ચર્યા કરી હશે, ત્યારે આ સંસર્ગ પ્રાપ્ત થયો છે. ત્યારે પેલા ભાઈ, જેહાજીભાઈ તેમાં પ્રવેશ કરે ને એના અંતરનું બધુ જુએ. મહારાજ કહે, આ તો કાશીબા તો બહુ સારાં છે. તે જેના શ્રીજી મહારાજ વખાણ કરે, એનામાં પ્રવેશ કરે અને પછી કહે કે હે મહારાજ એ તો, એવો નથી. શું કામ વખાણ કરો છો? આમ, એ અવગુણો કરીને જેહાજીનું અંતઃકરણ મલિન થઈ ગયું. પોતાને એમ થઈ ગયું કે હું એકલો જ સારો, બધાય બગડી ગયા. આમ જેહાજીનું અંતઃકરણ બગડી ગયું. સત્સંગમાંથી ઢીલો થઈ ગયો અને જેહાજી ને બદલે જેહલો, જેહલો, જેહલો થઈ ગયો. કોઈ જેહાજી કહીને ના બોલાવે. તે ચાંલ્લો મૂક્યો, તિલક મુક્યું, કંઠી કાઢી નાખી, મંદિર કાઢી નાખ્યું, જે સ્વામિનારાયણ. કુલીબાને કહે કે ચાલ ઘેર, નથી રહેવું અહિયાં ગઢડે કુલીબા કહે તમારું માથું ફર્યું છે કે અવગુણ લઈ લઈ ને, માફ તો કાંઈ ફર્યું નથી.

માટે ભાઈ, કોઈનો અવગુણ લેવો નહિ. આ સભા છે. આવી તો કરોડો સભાઓ હશે, ભારતમાં. વળી આ જગતમાં અનંત આત્માઓ છે. પણ દરેકનો જો આપણે ગુણ લઈએ તો આપણે મોટા ગુણના પાત્ર બની જઈએ. વડતાલ જેવા તીર્થમાં જઈએ તો લાખો આત્માઓ ભેગા થયા હોય. એમાં દરેકનો એકેકી ગુણ લઈએ તો મોટા ગુણના પાત્ર બની જઈએ. પણ દરેકનો એકેકી અવગુણ લઈએ તો અવગુણના પાત્ર બની જઈએ. માટે આ જગતમાં જેને પોતાના આત્માનો શ્રેય કરવો હોય, જેને પરમાત્માનો નિકટનો સંબંધ કરવો હોય, જેને જમપુરીના માર ન ખાવા પડવા હોય, જેને લખચોરાસીમાં ના ભટકવું હોય અને દેહાંતે આપણને પરમાત્મા અને મોટા પુરૂષો પૂજ્ય બાપાશ્રી તેડવા આવે અગર એની સાથમાં એના એકાંતિક ભગવદ્ સંતો કે ભક્તો તેડવા આવે ને ધામમાં જવું હોય, તો

આ દ્રોહનો માર્ગ બંધ કરવો. ભગવાનના ભક્તોનો અવગુણ લેવાનો માર્ગ બંધ કરવો. એની નિંદાનો માર્ગ બંધ કરવો. એ માર્ગ એને બંધ કરવાની જરૂર છે. પણ આવી રીતે (જેહાજીની માફક) મનુષ્ય ધૂળ ધૂળ બાબતમાં અવગુણ લે એવા છે.

એક મંગળભાઈ કરીને હરીભગત વડોદરામાં થઈ ગયા. તે ગોપાળાનંદ સ્વામિ એને કહે કે આવ મંગળ. હવે મંગળભાઈ સુબા હતા પોતે, કલેક્ટર હતા, ડીસ્ટ્રીક્ટ કલેક્ટર થયેલા. પણ ગોપાળાનંદ સ્વામિએ એને ભણાવેલ. હવે ગોપાળાનંદ સ્વામિએ ભણાવેલ એટલે ગોપાળાનંદ સ્વામિ આગળ તો દીકરા જેવો ગણાય. જેમ આપણે ભાઈ, જગદીશ છે. હવે કોઈ દિવસ મારાથી જગદીશ કહી જવાયુ અને એ ખોટું લગાડે, તો તે કટલુ બધું ખોટું ગણાય? બહુ ખોટું ગણાય, કારણ કે આપણે હીંચકો નાખેલો,....., કદાચ નાગજીભાઈ (એમના પિતાશ્રી) પણ એ પ્રમાણે બોલી જાય કે કાશીબા (એમના માતૃશ્રી) એ પ્રમાણે બોલી જાય તો એમને ખોટું કદી ન લગાડાય, અને જો ખોટું લગાડે તો એમના ઉપર ભગવાનનો કોપ થાય. એવી રીતે આ મંગળ પોતે, ગોપાળાનંદ સ્વામિ પાસેથી ભણેલ, તે આવ મંગળ એટલું સભામાં કહ્યું. તે મંગળભાઈને ખોટું લાગ્યું ભાઈ. તે ત્યાં તો કંઈ બોલી શક્યા નહિ. જેમ, કદાચ હું જગદીશભાઈને બે શબ્દ શિખામણના દઉં તો, મારી આગળ કંઈ કહી શકશે? નહિ બોલી શકે, કારણ કે પૂજ્ય બુદ્ધિ છે. તે તમે બધી સભા, સારી રીતે જાણી શકો છો. તે આ પ્રમાણે મંગળભાઈ મોઢે તો ન બોલ્યા પણ પછવાડે ચર્ચા કરી કે ગોપાળાનંદ સ્વામિ મોટા તો ખરા, પણ બોલવાનો વિવેક નથી. જય સ્વામિનારાયણ. ગોપાળાનંદ સ્વામિને કાને આ વાત ગઈ. કોઈએ ગોપાળાનંદ સ્વામિને કહ્યું સ્વામિ, તમારે મંગળભાઈ કહીને બોલાવવા જોઈએ. ગોપાળાનંદ સ્વામિ કહે સારું ભાઈ, આજથી મંગળભાઈ કહીશું. ગોપાળાનંદ સ્વામિને ખોટું લાગ્યું, તે ગુન્હામાં આવ્યા ને તે, મંગળીયો મંગળીયો થઈ ગયા. સરકારે મિલકત લૂટી લીધી ને હેરાન થઈ ગયો. ખાવાને ધાન અને પહેરવાને વસ્ત્ર ના રહ્યું. માટે મનુષ્યોએ, ભગવાનના ભક્તોએ, મોટા પુરૂષ આપણા ઉપર ક્યા પ્રકારે રાજી થાય, એ અખંડ અનુસંધાન રાખવું. એ સૂચન ભાઈ અને બાઈ દરેક આત્માઓને રહેવું જોઈએ. માટે અવગુણ, અપરાધ, દ્રોહ એ જીવન જરૂર અધઃપતન કરે છે. માટે દ્રોહ બહુ ભૂડો છે.

વાર્તા ૧૦

હવે ભગવાનના ભક્તનો દ્રોહ ન થાય, એનું અનુસંધાન દરેકને રાખવાનું છે. એ દ્રોહ થાય છે શાથી? તો પોતાના સ્વભાવને લીધે. દ્રોહ થવાનું કારણ પોતાના સ્વભાવ. દ્રોહ, ભગવાનનો ભગવાનના ભક્તનો કેમ, શાથી થાય છે? તો પોતાનો સ્વભાવ. મનુષ્યમાત્ર પોતાનો સ્વભાવ જો નથી છોડી શકતો (તો જરૂર એનું ભુકું થાય છે).

સ્વભાવ શું? જીવે જે કર્મ કર્યા છે, તે કર્મો આ જીવ જોડે જડાઈ ગયા છે. એનું નામ સ્વભાવ કહો, એનું નામ પ્રકૃતિ કહો, એનું નામ વાસના કહો.

એ સ્વભાવ નહિ છોડો તો, આ સત્સંગમાંથી જરૂર તને વિમુખ થશો. એવાં શ્રીમુખનાં વચન, ગઢડા અંતિમના ૩૩મા વચનામૃતમાં છે, શ્રીમુખે કહેલ છે. માટે ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તો આપણા ઉપર કુરાજી થાય એવો આપણામાં સ્વાભાવ હોય તો, એ સ્વાભાવને આપણે છોડવો જોઈએ. પોતાનો સ્વભાવ જો છોડે છે, તો એના ઉપર પરમાત્માનો રાજીપો થાય, સંતનો રાજીપો થાય છે. એ વાત ગઢડા અંતિમના ૨૪મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહી છે. દાદા ખાચરને ભગવાનને રાખવાનો ખપ હતો તો, પોતાને ન ગમે તેવા સ્વભાવ પ્રકૃતિનો ત્યાગ કરી દેતા. માટે પોતાનો સ્વભાવ છોડતાં શીખવું. આ સભામાં હળીમળીને રહેવાય, સંપીને રહેવાય, એમાં પોતાનો સ્વભાવ આડો આવતો હોય તો એ સ્વભાવ છોડવો પડે છે. નથી છોડતો, તો એની શી દશા થાય છે. એના ઉપર બાપાશ્રીએ એક વાદીનું દ્રષ્ટાંત દીધું છે.

એક વાદી હતો. નર્મદા જેવી નદી, કેડ કેડ સુધીનું પાણી, પાળ પડી ગયેલી, તેમાં થઈને સામી પાર જાય. તે વાદીએ માથે કંડીયો મૂકેલો. આ વાદી એક બોકડું અને એક સાપનો કંડીયો ને બોકડું ને વાંદરૂ લઈને જાય, રમત રમવા સારું. સામી બાજુ લાછરસ ભણી, રાજપીપળા આગળ રમત રમવા જાય, ભગવાનનું કરવું ને વરસાદના છાંટા પડવા મંડ્યા. છાંટા પડવા મંડ્યા એટલે, પેલી વાંદરાની જાત બહુ અટક્યાળી, તે પેલો સાપનો કંડીયો (કરંડીયો), લાગલો હડપ ઉઘાડીને, પોતાને માથે ધર્યો,

છત્રી કરી. એટલે સાપ ભઈ ફુફાડા મારવા માંડ્યો, ફાં.....ફાં.....ફાં, ફુફાડા મારવા માંડ્યો. એટલે પેલુ બોકડુય બીધુ અને વાંદરૂ બીધુ અને પાણીમાં તણાઈ ગયાં. વાદી નિરાશ થઈ ગયો ભાઈ, વાદીને તો બચાવવાં હતાં, પણ પોતાના સ્વભાવે તણાઈને મરી ગયાં. તેમ ભગવાનને અને ભગવાનના અને ભગવાનના સંતોને અને એકાંતિક ભક્તોને તો જીવને બચાવવા છે, જમપુરીથી, લખચોરાશીથી બચાવવા છે, પણ જીવ પોતાનો સ્વભાવ છોડે એવા નથી. બાપુ, જન્મો જન્મ મનનાં ગમતાં કર્યાં છે, માટે આ જન્મે તો ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોના ગમતા પ્રમાણે વર્તી લેવું. અને જો મનના ગમતા પ્રમાણે વર્તીશું તો હજુય રખડવાનું છે. મારે યા તમારે. શ્રીજી મહારાજ અને જે સ્વસિદ્ધ મુક્તો, એની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તીશું, તો જ આપણે ધર્મવાન ગણાશું. મોટા પુરૂષની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તે એ જ મનુષ્ય ધર્મવાન ગણાય છે. અને એ અજ્ઞા પાળનાર મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે.

પણ પોતાનો સ્વભાવ આડો આવે છે. “પંચ કહે તે માબાપ, પણ મારી ખીલી ખહે નહિ”. આ જીવના સ્વભાવ એવા છે. કંઈક ઝગડો પડ્યો, પતિ-પત્નિને પડ્યો, બે ભાઈઓને પડ્યો, બાપ-દીકરાને પડ્યો, આડોશી-પાડોશીને પડ્યો. પછીથી આપણે પંચાયત બોલાવીએ છીએ કે ભાઈ, બોલાવો પંચાયતને. હવે પંચાયત આવે ત્યારે પણ જો કોઈ માણસ એમ કહે કે “પંચ કહે તે મા બાપ, પણ મારી ખીલી અહીંથી નહિ ખસવા દઉ”. તો એ માણસ મુર્ખ કહેવાય છે. એ માણસ જડમતિનો આત્મા કહેવાય છે. તેમ બધુય માનીશ, પણ આ તો ના જ માનું. આ તો મારી ખીલી, અહીં લગી તો ખરી જ, આ મારી હદ આવી ગઈ, ખલાસ. પંચ કહે તે માબાપ પણ મારી ખીલી ખહે નહિ, એ જ અજ્ઞાનદશા છે. એ સ્વભાવ મનુષ્યમાત્ર જ્યાં સુધી છોડતો નથી, ત્યાં સુધી એને દિવ્ય સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી.

ત્યારે, એ ઉપર મહાદેવને, પાર્વતી સતીને દીકરાનો જન્મ થયો. દીકરાનો જન્મ થયો એટલે સૌ કોઈ જોવા આવે. આ ગણપતિનો જન્મ થયો. શંકર ભગવાનને ઘેર ગણપતિનો જન્મ થયો, એટલે સૌ કોઈ દેવો જોવા આવ્યા. ત્યારે શનિશ્વર, જે સૂર્યનારાયણના દીકરા એ પણ જોવા આવ્યા. ત્યારે શનિની દ્રષ્ટિ બહુ વઢૂ હતી. જેના પર એની દ્રષ્ટિ પડે એનું ખેદાન, મેદાન કરી નાખે. પણ ભગવાનનો ભક્ત થાય, એને શનિદેવ નડી શકતા નથી. આ રાજકુટુંબના માણસો છે. એને નવ ગ્રહ પણ નડી શકતા નથી.

આ શનિદેવ, શંકર ભગવાનને ત્યાં, કૈલાશ ગયા, અને ત્યાં જઈને વઙ્કદ્રષ્ટિથી ગણપતિ ભણી જોયું. એટલે ગણપતિનું માથુ, ઘડ દઈને પૃથ્વી પર નીચે પડી ગયું. એટલે પાર્વતી કહે છે અરે તોફાન, આ શું? પાર્વતી ગભરાયાં. ત્યારે મહાદેવ કહે, શું છે? ત્યારે કહે, આ શનિની વઙ્કદ્રષ્ટિથી ગણપતિનું માથું પડી ગયું છે.

જેમ કોઈની એવી વઙ્કદ્રષ્ટિ હોય કે સાપ જતો હોય તો, સાપ આંધળો થઈ થઈને, ત્યાંનો ત્યાં સ્થિર થઈ જાય. કોઈની એવી વઙ્કદ્રષ્ટિ હોય અને જો તમે કંઈ મગ ઓર્યો હોય અને કંઈ જમતા હોય અને જો એને જો તમે ના આપો તો જય સ્વામિનારાયણ. પેટમાં ગૂંચાળા વળે ને ઉલટી થયે જ છૂટકો તમારે. તેથી શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે, સત્સંગીજીવનમાં, કે કંઈ જમતા હોય તો, ત્યાં આગળ જવું નહિ. એમ ડોકિયું ચ ના કરવું. ઓન ઘણાને એવી ટેવ હોય છે, તે છાતી ઉપર જઈને બેસે છે, હોં..... હા. પણ શ્રીજી મહારાજે લખ્યું છે કે જમતી વખતે ત્યાં પાસે જવું નહિ. એક જપ કરતા હોય ત્યારે પાસે ના જવું. સ્નાન કરતી વખતે પાસે ના જવું. પણ જીવને અજ્ઞાનદશા છે, એટલે શું કરીએ હવે? કેટલા વખત કહીએ? નથી સમજતા જીવ.

હવે શનિશ્વરની દ્રષ્ટિથી ગણપતિ દેવનું માથું પડ્યું. ત્યારે ભોળાનાથ, શંકર ભગવાન કહે છે કે શું કરવા ગભરાવ છો? જે સાંમો મળે એનું માથું કાપી લાવો. તે અનુચરો, એમના સેવકો ને હાથી સામો મળ્યો. ત્યારે તેઓ કહે છે કે આપણા ભગવાને કહ્યું છે કે (શંકર ભગવાને કહ્યું છે કે) જે મળે એનું માથું કાપી લાવો. તે હાથીનું માથું કાપી લાવ્યા અને ચોટાડી દીધું. તેથી આ ગણપતિનું માથું હાથીનું થયું છે.

આ વાત ઉપરથી આપણે સમજવાનું છે કે જેમ શનિની વઙ્કદ્રષ્ટિથી ગણપતિનું માથું આ પ્રમાણે છેદન થઈ ગયું, તેમ આપણે પોતાના મનના વિચારોથી એ પ્રમાણે જો વર્તન રાખીશું, તો જરૂર આ સત્સંગમાંથી આપણું માથું પડી જશે, કહેતાં આ સત્સંગમાંથી આપણે ધીરે ધીરે પાછા જ હટવાના. માટે આપણે ભગવાન અને ભગવાનના મહાન પુરૂષો હોય એના વચન પ્રમાણે જ આપણે વર્તવું જોઈએ. ઘણા જન્મ મનનાં ગમતાં કર્યા છે તો રખડ્યા છે, અને હજુ પણ જો મનના ગમતા પ્રમાણે બાપુ વર્તીશું

તો જરૂર રખડવાના છે. માટે આ દેહને, ભગવાન અને ભગવાનના સત્યુરૂષોના ગમતા પ્રમાણે, આ દેહને વર્તાવી લેવો.

માટે સ્વભાવ બહુ ભૂડો છે. સ્વભાવથી જીવનું બગડે છે. મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં દુઃખી થાય છે. માટે, ગમે તેવો આપણો સ્વભાવ હોય, પણ ભગવાન અને ભગવાનના સત્યુરૂષો આગળ, એ પોતાનો સ્વભાવ મરડી લેવો જોઈએ.

એક, આલોકના કોઈ માસ્તર હોય, અને આપણે નિશાળે ભણવા જઈએ છીએ તો, આપણને ન ગમતું હોય તો પણ, એના ગમતા પ્રમાણે, આપણે રહેવું પડે છે. સરકાર હોય છે તે, આપણને પોતાને ન રૂચતું હોય છતાં એમની (સરકારની) મરજી પ્રમાણે, આપણે રહેવું પડે છે. સ્ત્રી, એને ન ગમતું હોય છતાં પતિની આજ્ઞામાં એને રહેવું પડે છે. તેમ પરમેશ્વર અને પરમેશ્વરના સંતના વચન પ્રમાણે આપણે રહેવું પડે છે. અને જો નથી રહેતા અને પોતાના સ્વભાવ નથી છોડતા તો, સત્સંગથી એ આત્મા વિમુખ થાય છે, માટે આલોક અને પરલોકમાં સુખી થવાને માટે, પોતાનો સ્વભાવ છોડી, ભગવાન અને સંતના ગમતા પ્રમાણે વર્તવું.

ભાઈ, લગ્નમાં પરણવા ગયા ત્યારે બેન કહે આ જ તો ભાઈ, હું પણ જોડે આવીશ. ત્યારે ભાઈ કહે, તારું કામ નથી. તારો સ્વભાવ એવો છે કે હજારો રહે એવો નથી. ત્યારે બેન કહે, ના ભાઈ, મારે તો આવવું પડે. તું પરણવા બેસે તે ઘડીએ, મારે તારા ઉપર વારણીયું ઉતારવું પડે કે. ત્યારે ભાઈ કહે ભૈસાબ, તારો સ્વભાવ હજારો રાખજે. તારો સ્વભાવ હું જાણુ છું, સારી રીતે. ત્યારે બેન કહે કે ભાઈ, તારા લગ્નમાં કંઈ એવો મારો સ્વભાવ હજારો નહિ રાખું? ત્યારે ભાઈ કહે, સારું. આ બેનને લીધી જાનમાં, જાનમાં લીધી. જાન ગઈ. ભાઈ પરણી ગયો. પછીથી વેવાઈએ તો સારી રીતે સત્કાર કર્યો, શિખંડ, પુરી ને અનેક પ્રકારનાં પકવાન જમાડ્યાં, સુંદર ભોજન જમાડ્યાં. પછી ભગવાનનું કરવું ને વેવાઈ કહે આજ તો હવે રહી જાઓને કે, સવારે તમને જમાડીને મોકલીશું. ત્યારે જમાઈ કહે બે ટાણા પાકુ ભોજન થાય નહિ. ત્યારે વેવાઈ કહે, ભાઈ કાચુ ભોજન જમાડીશું. તે ખીચડી અને કઢી બનાવ્યાં અને શાક બનાવ્યું. હવે કઢી તો એવી સુંદર થયેલી તે જાણે પીઠા જ કરીએ. તે બેનની દાનત બગડી, તે

ગમે તે રીતે કઢી જોડે લઈ જવી એમ નક્કી કર્યું. હવે જમતી વખતે પાણી પીવા માટે, ભંભામાં પાણી આપેલું. તે પેલું પાણી, ભંભામાં આપેલું તે, ઢોળીને ભંભામાં કઢી ભરી લીધી, અને પોતાના લૂગડાની અંદર ધીરે રહીને સંતાડી દીધું, અને બીજાના ભોટવામાંથી (ભંભામાંથી) પોતે પાણી પી લીધું. પછી જાન વળાવવાની થઈ. તે ભગવાનનું કરવું ને ભાઈ જોડે બેસી ગયાં, માફની અંદર. આ જાન વળાવી, અને ભાગોળ આવી ત્યાં તો કાંઈ ઘાંચ આવીકને, તે પેલો માફો છે તે, રથ છે તે, ઉલબ્યો. રથ ઉલબ્યો. તે પેલી કઢી હતી તે જા..... પોતાના ભાઈ ઉપર. તે બધી કઢી, કઢી,..... કઢી થઈ ગઈ. સમજ્યા..... નૌસાની ઉપર કઢી થઈ ગઈ, વરરાજાની ઉપર કઢી થઈ ગઈ. ત્યારે ભાઈ કહે કે બોન આ શું? ત્યારે બોન કહે, મારાં લખ્ખણ કે, મારો સ્વભાવ, મારાં લખ્ખણ. મારો સ્વભાવ કે ભાઈ.

માટે આપણને આવા ભગવાન ઓળખાયા, આવા મહાન પુરૂષો ઓળખાયા, આવા એના એકાંતિક ભગવદ્- સંતો, ભક્તો ઓળખાયા, છતાં પોતાનો સ્વભાવ આપણે ના છોડીયે, પોતાનું મનનું ધાર્યું ના છોડીયે, તો શું આ દિવ્ય સુખની પ્રાપ્તિ આપણને થવાની છે? થશે પ્રાપ્તિ? હૈં.....? ન થાય. માટે પોતાના મનનું ધાર્યું, મનુષ્ય માત્રે છોડવું પડે છે.

વાર્તા - ૧૧

સ્વભાવ, સમીપપણ અને સભા, આ ત્રણ ગમે ત્યારે એ પતિવૃત્તાના અંગવાળો ભક્ત ગણાય છે, ભાઈ. પતિવૃત્તાનું અંગ પાળવું બહુ કઠણ છે. અરે, ઈન્દ્રિયો કરીને તો પતિવૃત્તપણુ કોઈ પાળી શકતો જ નથી, એમ કહીએ તો પણ આ જમાનામાં ચાલે. આંખે ન જોવાની વસ્તુ જોઈએ છીએ, કાને ના સાંભળવાનું સાંભળીએ છીએ, ના કરવાનો સ્પર્શ એમ કરીને સેકન્ડ (શેક હેન્ડ) કરવા પડે છે હૈં. સાવ માંસાહારી મનુષ્યો જમપુરીમાં જાય એવા હોય, તોય શેક હેન્ડ કરવા પડે છે, હૈં. અને અમેરિકામાં તો બાઈઓને પણ શેક હેન્ડ કરવા પડે છે. ત્યાં સલામ કે એમ ના ચાલે. એમ જ કરવું પડશે. ત્યારે કહેવાનો આપણો ભાવાર્થ શું છે? કે બાપુ, સ્વભાવ આપણું વિપરિતપણુ કરે છે. માટે પતિવૃત્તાનું અંગ ઈન્દ્રિયો વડે કરને રહેતું નથી. દશેય ઈન્દ્રિયો વડે કરીને પતિવૃત્તપણુ રહેતું નથી. જ્યાં ના જવાનું હોય ત્યાં પગ વડે ચાલીને જવું પડે છે. એને સલામ કરવા કે એની સાથે મિત્રાચારી કરવા કે એની સાથે સ્નેહ કરવા

એવી રીતે આપણે દશોય ઇન્દ્રિયો, આપણે એવી બહેકાવી મૂકી છે કે એવી બહેકાવી મૂકી છે, એટલી બધી એને, તે જીવતાં જમપુરીમાં જઈએ. ત્યારે દશ ઇન્દ્રિયો, પાંચ કર્મ ઇન્દ્રિયો અને પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો, એના વડે કરીને પતિવૃત્તપણુ આપણુ રહેતુ નથી.

મનને અનેક પ્રકારના સંકલ્પો-વિકલ્પો થાય છે. ઘડીકમાં વિચાર થાય છે કે હવે ભગત તો લહાંણ ખાઈને લાગ્યા છે, વખત થઈ ગયો છે ને બંધ નથી રાખતા. એવો ખોટો વિચાર થઈ જાય છે. વળી કોઈ કહે કે ના ના, બોલે તો સારુ હં. આપલી ટેપ રેકોર્ડ પૂરી થઈ જાય તો વળી સારું. વળી કોઈ કહે કે અલ્યા ભાઈ, સવારે ઉઠવાનું છે અને હવે બંધ કરે તો સારુ. અનેક પ્રકારના વિકલ્પો થાય છે. કોઈ કહે મારે કામ છે. અનેક પ્રકારના માણસને વિચારો આવે છે. કોઈ કહે કે મને વઢશે ઘેર. અનેક પ્રકારના માણસને વિચારો આવે છે. ત્યારે મનથી બાપુ, ભગવાનનું ચિંતવન કરવાને બદલે, મન પંચવિષયનું ચિંતવન કરે છે. એટલે મનથી પણ પતિવૃત્તપણુ રહેતુ નથી. તો બાપુ, આ દેહે કરીને તો પાળો.

મહારાજે મધ્યના ડરમા વચનામૃતમાં લખ્યુ છે કે પતિવૃત્તાનું અંગ હોય તો પણ છતે દેહે ભગવાનનો પાર્ષદ થઈ ચૂક્યો છે. અરે પતિવૃત્તાનું અંગ ના આવે તો, પતિવૃત્તાના અંગવાળો, કોઈ ભગવાનનો લાડીલો સંત, ભક્ત હોય, એનો જો સંગ થાય, એના સત્સંગમાં પડ્યો રહે, એની સાથે મિત્રાચારી હોય, એની સાથે અતિ સ્નેહ હોય, તો પણ એને કરવું પામવુ કંઈ રહેતુ નથી. એ પ્રમાણે ગઢડા મધ્ય ડર મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે આપણને સૂચન કર્યું છે. માટે દેહે કરીને ભગવાન, સત્પુરૂષો અને એના ભગવદ્ ભક્તોની જો આજ્ઞા પાળીશુ, એના વચન પ્રમાણે વર્તીશુ, તો આપણે પતિવૃત્તપણુ પાળી ચૂક્યા છે. માટે એટલુ તો પાળવુ પડશે.

પતિવૃત્તાનો ધર્મ રાખ્યો કે હું તો..... હમણાં જ કિર્તનો બોલ્યાં છે હેં. કોઈ કહે મારે ચાંદલો ને ચૂડલો. ત્યારે પતિવૃત્તાના અંગમાં ચૂંદડી રાખવી પડે. પત્નિએ ચૂંદડી રાખવી પડે. પણ જો પત્નિ, પોતાના પતિને કહે કે, તમે નહિ રાખતા ચૂંદડી, તો હું પણ નહિ રાખુ. ત્યારે એ કંઈ ચાલે? વળી પત્નિ કહે, પતિને કે, તમે ઘડિયાળ એકલી રાખો છો, તો હું પણ ઘડિયાળ એકલી રાખીશ. તે કંઈ

ચાલે? હેં? વળી કહે તમે વાળ કપાવો છો, તો હું પણ વાળ કપાવીશ, કાલથી. બોલાવી લ્યો વાળંદને, ખલાસ, બીજી વાત નહિ. ત્યારે એ કંઈ હાલે? હેં? ના. ભાઈ એ તો, પત્નિએ તો રાખવું પડશે; ચાંદલો, ચૂડલો, વાળ આદિક. પણ આ તો પત્નિ કહે કે તમે ખમીસ ને કોટ પહેરો છો, તો કાલથી, તમારાં ને તમારાં ખમીસ ને કોટ બસ મારે પહેરી દેવાનાં, ખલાસ પહેરી જ દેવાની, બીજી વાત નહિ. આમ ચાલે? ના ચાલે. એ તો પતિવૃત્તાના અંગવાળી સ્ત્રીને ચાંદલો, ચૂડલો અને ચોટલો પણ જોઈએ જ. તેમ આ પતિવૃત્તાના અંગમાં બે બાબત તો તમે કોઈ પણ પાળી શકતા નથી. હું પણ નથી પાળી શકતો ને. આ આંખે ન જોવાનું જોવાઈ જાય છે. આ આકાશને, મારે જરૂર છે એની? ના તો પણ આકાશ જોવાઈ જાય છે હેં? જેની જરૂર નથી, એ પણ આ આંખ વડે જોવાઈ જાય છે. જેની જરૂર નથી એ પણ, કાને વાત સંભાળાઈ જાય છે. માટે ભાઈ, દશ ઈન્દ્રિયો વડે કરીને, પતિવૃત્તપણુ આપણાથી રહી શકતું નથી. મને છે તે વડે ન કરવાના ભૂંડા ઘાટ પણ થઈ જાય છે. અરે વેવારીક વાત પણ થાય છે. તો આ દેહે કરીને એ ભગવાનના સત્પુરુષો અગર ભગવદ્ ભક્તોની આજ્ઞા પાળવી, એનું વચન માનવું. એ પ્રમાણે વર્તનાર મનુષ્યો, એ પતિવૃત્તાનું અંગ, ત્રણેય પાળી ચૂક્યા સમજવું. એ પ્રમાણે મોટા પુરુષનાં વચનો છે.

વાર્તા - ૧૨

હવે નિયમથી ભગવાન રાજી થાય છે. જે મનુષ્ય નિયમ નથી પાળતો, એના ઉપર પરમાત્માની પ્રસન્નતા વધતી નથી. નિયમવાળો મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે. શ્રીજી મહારાજે નિયમ, નિશ્ચય અને પક્ષ હોય એને એકાંતિક ભક્ત લખ્યા છે, ગઢડા મધ્ય ક્વમા વચનામૃતમાં. શ્રીજી મહારાજે લખ્યું છે કે મારા આશ્રિતોએ સાયંકાળ પ્રત્યે મંદિરમાં આવવું. મંદિરમાં આવીને કથાવાર્તા, કિર્તન કરવાં. તે નિયમ વડે કરીને, આપણામાં કસર હોય તે પણ ભાગી જાય.

“ બહોત કાળ કરે સત્સંગા, તબ હોય સંશયકાં ભંગા ”.

એક દિવસે બાપુ, સંશયનો ભંગ થતો નથી. માટે નિયમવાળો મનુષ્ય દરેક રીતે આગળ આવે છે. કથા વાંચવાનો નિયમ, કથા સાંભળવાનો નિયમ, મંદિર જવાનો નિયમ, એકાદશી કરવાનો નિયમ, બે કે પાંચ માળા ફેરવવાનો નિયમ, એ નિયમ કદી તોડવો નહિ.

એક ભગવાનના ભક્તને એવો નિયમ કે આટલી માળા તો ફેરવવી. એ માળા ફેરવતાં, તે વખતે લશ્કર ચડી આવ્યું. આ રાજાએ કહી દીધેલું કે મારા રાજ્યમાં ગમે તેમ થાય, પણ હું માળા ફેરવતો હોય તે ઘડીએ મને કંઈ પણ ખબર કહેવી નહિ. લશ્કર ઘૂસવાની તૈયારી થઈ છતાં, આ કોલ્હાપુરના રાજા પોતે, માલમાંથી ઉઠ્યા જ નહિ. ભગવાને જાણ્યું કે મારા ભક્તનું રાજ્ય જશે. ભગવાને તરત રાજાનું બીજું રૂપ ધરીને લશ્કરને કહ્યું કે જાવ, લડો. તે પેલાને હરાવી દીધા. જો પોતે, નિયમમાં તત્પર રહ્યા તો, ભગવાને એની સહાય કરી છે.

એક ભગવાનના ભક્તે એવો નિયમ લીધો કે મારે કોઈપણ જીવને ભગવાનની બે વાતો કરવી. એવામાં પોતાના, મહોલ્લામાં એક કુંભાર હતો, તેને કહ્યું, અલ્યા તુ ઘરડો થયો, ઘડપણ આવી ગયું, ધોળાં પરિયાં થઈ ગયાં, આ દાંત પણ પડી ગયા, અનેક પ્રકારની હવે તમારી તૈયારીઓ છે. માટે તમારા જીવના કલ્યાણ માટે કોઈક નિયમ લ્યો. તો કહે કે માતાથી કશો નિયમ લેવાય એવું નથી. ત્યારે કહ્યું કે અલ્યા તો કંઈક તો નિયમ લ્યે ? મંદિર જવાનો નિયમ લે, અરે પાંચ માળા ફેરવવાનો નિયમ લે, ભગવાનના ભક્તની સોબત રાખવાનો નિયમ લે, એમની પાસે અડધો કલાક બેસવાનો નિયમ લે. ત્યારે કુંભાર કહે, કસુય બને એન નથી. ત્યારે વળી ફરી કહ્યું કે, અરે, તો એક તો નિયમ લ્યો કે ભગવાનના ભક્તના દર્શન કર્યા સિવાય જમવું નહિ. ત્યારે પેલા કુંભારે કહ્યું, એ સારું ત્યારે, આ નિયમ લીધો. ભગવાનનું કરવું તે આ કુંભારે આમ, ભગવાનના ભક્તના દર્શન કર્યા સિવાય જમવું નહિએવો નિયમ લીધો.

હવે પેલા ભક્ત, જેમને કુંભારને નિયમ આપેલો, તે કોઈ વખતે રંગાયે ગયા હશે, રંગાય નદીએ ગયા હશે. ત્યાં કોઈ ખોદકામ કરવાનું હશે તેથી. હવે પેલા કુંભાર જેણે નિયમ લીધો હતો, તેને જમવું હતું. તેથી ભગતનાં દર્શન કરવા ગયા ને પૂછ્યું કે ભગત ક્યાં ગયા ? ત્યારે જવાબ મળ્યો કે એ તો

રંગાય નદી ભણી ગયા છે. તો, કુંભાર કહે, હવે મારે જમવું છે અને દર્શન કર્યા સિવાય જમાય નહિ. માટે હવે મારે શું કરવું ? ત્યારે કુંભારને કહ્યું કે રંગાયે, રંગાયે જાઓ; નદીએ નદીએ, કોતરે કોતરે હાલ્યા જાવ. કુંભાર તો દર્શન કરવા ચાલ્યો. આ તરફ ભગત ખોદકામનું કામ કરતા હતા. ભગવાનનું કરવું તે, ખોદતાં ખોદતાં અંદરથી સોનાની વટલઈ નીકળી. રૂપિયા સીત્તેર હજારનું સોનું નીકળ્યું, મોટો દેગડો ભરેલો સોનાનાં પત્તાં નીકળ્યાં. આ તરફ કુંભાર ચલતો ચલતો આવીને, ભગતનાં દર્શન કર્યાં. પછી આ કુંભાર કહે કે બસ બસ જય સ્વામિનારાયણ. ત્યારે આ તરફ ખોદકામ કરતા ભક્ત શું સમજ્યા કે એને જોઈ લીધું. એટલે એ કહે કે એ ..... પાછો આવ. ત્યારે કુંભાર કહે કે બસ બસ જોઈ લીધું. દર્શન થઈ ગયાં કે. એટલે ખોદકામ કરનાર ભગત કહે કે મારા સમ, પાછા ના આવો તો. એટલે કુંભાર ત્યાં આવ્યો. ભગત, કુંભારને કહે કે જો આ સોનું નીકળ્યું છે. આપણો અડધો અડધ ભાગ. અને જો રાજાને કહેશો તો, આ બધું રાજા લૂટી લેશે તો આપણી પાસે કશું નહિ રહે. ભાઈ, એક ભગવાનના ભક્તના દર્શનનો નિયમ લીધો, એના વડે કરીને આલોકમાં પણ સુખી થયો.

ભગવાન ક્યાં વસતા હશે ?

“ નહિ મીલે દુનીયું કે ટૂંઢે, નહિ મીલે આકાશ મેં
નહિ કિસીકો પાસ રહેતા, નહિ કિસીકો દૂર રહેતા.”

એ પરમાત્મા ક્યાં રહેતા હશે? ભગવાન તો

“ જળે વિષ્ણુ, સ્થળે વિષ્ણુ
વિષ્ણુ પર્વત મસ્તકે.”

ભગવાન સર્વત્ર રહેલા છે. પોતાની મૂર્તિમાં રહ્યા છે, મુક્તોમાં રહ્યા છે, હરિજનોમાં રહ્યા છે, બાઈઓમાં, ભાઈઓમાં, સર્વત્ર એ પરમાત્મા રહ્યા છે. તો જે રાતદિવસ ભક્તિ કરતા હોય એવા ભગવાનના લાડીલા ભગવદ્ સંતો કે ભક્તો, એના હૃદયમાં તો એ ભગવાન મૂર્તિમાન રહેલા છે. તો એના દર્શનથી, ભગવાનના દર્શનનું ફળ મળે છે. એનું વચન પાળવાથી, ભગવાનના વચન પાળ્યાનું ફળ મળે છે, માટે ભગવાન પૃથ્વી પર ન હોય તો એને મળેલા મહાન પુરૂષો, મહાન પુરૂષો ન હોય તો એના

દ્રઢ આશ્રિતો, એની પણ સોબત, એનો સંગ, એનો વિશ્વાસ, એની પાસે કથાવાર્તા સાંભળવી, એનો જેટલો સંસર્ગ એટલો એનો આત્મા બળીષ્ટતાને પામે છે.

નિયમથી પ્રભુ રાજી થાય છે. પણ આજે બે માળાનો નિયમ લીધો ને પછી બે દિવસ ના ફેરવીએ, જય સ્વામિનારાયણ. પછી જીવ ભૂલી જાય છે.

માટે એક ભગવાનના ભક્તે એવો નિયમ લીધો કે મારે એકાદશીને દિવસે અન્ન ખાવુ નહિ, અને અન્ન કોઈને તે દિવસે આપવુ પણ નહિ. ભગવાને જાણ્યુ કે એનો નિયમ સાચો છે કે ખોટો ? લાવો પરિક્ષા કરીએ. તે ભગવાને જાતે વૃધ્ઢ ડોસાનુ રૂપ લીધુ, અને “નારાયણ હરે, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ” એમ કહીને ભીક્ષા માગી. ભીક્ષા માગી એટલે બહાર આવ્યા ને કહ્યુ કે ભાઈ, આજે તો એકાદશી છે. માટે બીજે જાઓ, આજે કાંઈ ન હોય. અમે એકાદશીના દિવસે ચોખા આપતા નથી. માટે લ્યો ફરાળ જોઈતુ હોય તો તે આપીએ. ત્યારે આ વૃધ્ઢ ડોસાના રૂપમાં ભગવાન કહે કે ના ..... મારે તો ચોખા જ જોઈએ. છેવટમાં ડોસા મરણ પથારીએ સુતા છે. તો પણ ચોખા તો જાણે ન આપવા. પણ મર્યા સિવાય લઉં ..... લઉં, તો ..... છેવટમાં સ્મશાનમાં જશે ડોહા, ત્યાંય ખીચડી જોડે બાંધે છે.

વાર્તા - ૧૩

મનુષ્ય દેહ બહુ દુર્લભ છે. એ પરમાત્માની દયાથી આપણને આ માનવ દેહ મળેલ છે. મનુષ્ય દેહ મળ્યા પછી, સત્સંગ થવો બહુ જ દુર્લભ છે. સત્સંગ એટલે શું ? સત્ય એવા જે ભગવાન, સત્ય એવા જે સત્પુરૂષો, સત્ય એવા જે સત્શાસ્ત્રો અને એ પ્રમાણે આપણુ વર્તન, એનુ નામ સત્સંગ. એ સત્સંગ સર્વ કરતાં અધિક છે.

શ્રીમદ્ ભાગવતના એકાદશ સ્કંધના બારમા અધ્યાયમાં, વ્યાસ ભગવાન પોતે કહી ગયા છે કે અષ્ટાંગ યોગ, સાંખ્ય, તપ, ત્યાગ, તીરથ, વ્રત, અને દાને વશ થતો નથી, એવો સત્સંગે કરીને વશ થાઉં છું.

અક્ષરાતીત ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુજીએ પણ સત્સંગીજીવનના ત્રીજા પ્રકરણમાં પોતે કહેલ છે. સત્સંગનો અર્થ તમાં પણ એ જ પ્રમાણે કહેલ છે.

બ્રહ્માનંદ સ્વામિએ પણ, પોત સત્સંગના માટે છંદ કહેલ છે.

“રાજ ભયો કહા કાજ સર્યો, મહારાજ ભયો કહા લાજ બઢાઈ

સાહ ભયો કહા બાત બઢી, પતસાહ ભયો કહા આન ફિરાઈ;

દેવ ભયો તોઉ કાહ ભયો, અહમેવ બઢયો તૃષ્ણા અધિકાઈ,

બ્રહ્મુનિ સત્સંગ વિના સબ, ઓર ભયો તો કહા ભયો ભાઈ.”

નારદમુનિએ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીને એક વખતે પ્રશ્ન પૂછ્યો કે સત્સંગ એટલે શું ? ત્યારે ભગવાન કહે કે તમને સત્સંગનો મહિમા, અમુક સ્થાને એક કીડો છે, તે તમને મહિમા કહેશે. નારદમુનિ કીડા પાસે જતાં, કીડો બોલ્યો નહિ, પણ તેને નારદમુનિના દર્શન થયાં. નારદમુનિએ એનો સ્પર્શ કર્યો, તોય કીડો બોલ્યો નહિ. એનું આયુષ્ય પુરું થતાં, દિવસો ખલાસ થયા. એ કીડો પોપટ થઈને જન્મ્યો. ભગવાનનું નામ બોલતાં શીખ્યો. વળી ફરતાં ફરતાં નારદમુનિ ગૌલોક ધામમાં ગયા કે પ્રભુ મને સત્સંગનો મહિમા કહો. ત્યારે પ્રભુ કહે કે અમુક સ્થાનમાં પોપટ છે, તે સત્સંગનો મહિમા કહેશે. નારદમુનિએ ત્યાં પોપટને જઈને પૂછ્યું કે ભાઈ, ભગવાને કહ્યું છે કે સત્સંગનો મહિમા, અમુક જગ્યાએ જે પોપટ છે, તે તમેન કહેશે. પણ પોપટ કંઈ બોલ્યો નહિ. પોપટને નારદમુનિનાં દર્શન થયાં, નારદમુનિનો સ્પર્શ થયો, નારદમુનિનો વાયરો અડ્યો, આ સત્પુરૂષનો સંસર્ગ થયો. એને વડે કરીને એનો આત્મા, બીજાના ચંદ્રમાની પેઠે, પર્ણમાસી જેવો, વધતાં વધતાં વધી ગયો. એ પોપટ ત્યાર પછી એનું આયુષ્ય પુરું થતાં દેહ મૂકી ગયો. કોઈ ભગવાનનો એકાંતિક ભક્ત હશે, એને ઘેર એનો જન્મ થયો. નારદજી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીને કહે છે કે મને સત્સંગનો મહિમા, પોપટે પણ ન કહ્યો. તો કહે, તમને અમુક ગામમાં, અમુકને ઘેર, ફલાણાભાઈને ઘેર, ફલાણાભાઈ, હરિશચન્દ્ર નામે જન્મ્યા છે, તે તમને સત્સંગનો મહિમા કહેશે. નારદમુનિ ફરતાં ફરતાં પેલા હરિશચન્દ્રભાઈ પાસે ગયા. ભાઈ, તમે સત્સંગનો મહિમા કહો. ત્યારે આ બાળકને વાચા થઈ કે તમે તો ભગવાનના એકાંતિક સત્પુરૂષ છો,

પરમાત્માના લાડીલા છો, પરમાત્માની મરજીને જાણતર છો, પરમાત્માના સંબંધવાળા છો, પરમાત્મા સાથે અંતકાળે તમે તેડવા આવો છો, અને ભગવાનના ભક્તોને તમે પરમાત્માના ધામમાં તેડી જાઓ છો. તો તમારા દર્શન વડે કરીને મારી કીડાની યોનિ મટી, પક્ષીમાં પોપટ થઈને જન્મ્યો અને ભગવાનનું નામ બોલતાં શીખ્યો, રાધે કૃષ્ણ, સીતારામ, સ્વામિનારાયણ. આવા પરમાત્માના શબ્દો બોલતાં હું શીખ્યો. ત્યાર બાદ આપનાં ફરી મને, આપનાં દર્શન થયાં, સ્પર્શ થયો, વાયરો અડ્યો, એ પૂણ્ય વડે કરીને, એ સત્સંગ વડે કરીને, હું આ મોટા ભગવાનના એકાંતિક ભક્તને ઘેર, મારો જન્મ થયો છે. અત્યારે તમ જેવા સત્યુરૂપનાં હું દર્શન કરીશ, તમારો સ્પર્શ કરીશ, તમારો વાયરો અડશે, તમારી સેવા કરીશ અનેક પ્રકારે, તનથી, મનથી, ધનથી, વાણીથી, પાણીથી, અનેક પ્રકારે સેવા થાય છે. જેટલો એની સાથી નિકટનો સંબંધ, જેટલું સત્યુરૂપનું નિકટનું હેત, એટલો એનો આત્મા બળિષ્ઠતાને પામે છે. માટે તમ જેવા સંતનો, આ વખતે સત્સંગ કરીશ અને પ્રભુના દિવ્ય ધામને પામીશ. અહાહા.. સત્સંગનો અર્થ સત્યુરૂપનો સંગ.

વળી એક વખત વશિષ્ઠમુનિ અને વિશ્વામિત્રની વાતમાં, વિશ્વામિત્ર સભામાં આવે ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ એમને રાજર્ષિ કહીને બોલાવે, કારણ કે રાજર્ષિ જેવો પોષાક પહેરતા. આપણે ભક્ત થયા ને રાજદરબારી પોષાક રાખીએ, તો પછી કોઈ ભગત કહે નહિ. પછી કોઈ બ્રહ્માર્ષિ ન કહે, રાજર્ષિ કહે. એ પ્રમાણે પોતે તલવાર રાખતા, બંદુક રાખતા, છરો રાખતા, આવાં બધાં સાધન રાખતા. તે વિશ્વામિત્રની ક્રોધ ચડે. એટલે રોજ એમનો એક છોકરો મારી નાખે. એવા એમના સો છોકરા એમણે મારી નાખ્યા. તો પણ વશિષ્ઠમુનિ, વિશ્વામિત્રની રાજર્ષિ કહીને જ બોલાવે. કારણ કે સત્ય વક્તા સુખી ભવેત. આ તો સત્ય વક્તા હતા. વળી મહાન મોટા એકાંતિક ભક્ત હતા, વશિષ્ઠમુનિ તો. છેવટમાં પૂનમના દિવસે વશિષ્ઠમુનિને મારી નાખવા માટે પોતે આવ્યા, અને બારણાં ઓથે સંતાઈ ગયા. પૂનમનો ચંદ્રમા ખીલી રહ્યો છે. રાતના આઠ નવ દશનો સુમાર થયો છે. ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ પોતાની પતિને કહે છે કે સતી (કારણ કે પોતાની સ્ત્રીનું જે નામ હોય, તે નામ લઈને ન બોલાવવું, પતિએ, એવું સત્સંગીજીવનમાં શ્રીજી મહારાજ લખી ગયા છે, અને સ્ત્રીએ પોતાના પતિના નામથી ન બોલાવવા પતિને, એ પ્રમાણે સત્સંગીજીવનમાં શ્રીજી મહારાજ લખી ગયા છે, એટલે વશિષ્ઠમુનિ પોતે, પોતાની

પત્નિને સતી કહેતા.) વશિષ્ઠમુનિ કહે કે સતી, અહાહા..... હા..... શું ચંદ્રમા ? ખીલી રહ્યો છે. ત્યારે સતી પણ કહે છે કે સ્વામિનાથ, શું ચંદ્રમા ખીલી રહ્યો છે ? ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ કહે સતી, આજે વિશ્વામિત્ર ઋષિનુ એવુ તપ ખીલી રહ્યું છે. અહોહો..... હો, જેના સો પુત્રો મેં માર્યા અને એમને પોતાને હુ મારવા આવ્યો છું, છતાં મારાં પોતે (વશિષ્ઠમુનિ) વખાણ કરે છે, માટે ખરા ભક્ત તો એ જ છે, હું તો હજી બ્રહ્મર્ષિ થયો નથી. આ પ્રમાણે વિશ્વામિત્ર ઋષિને પોતાના અંતરમાં બરાબર થઈ ગયુ. ગદ્ ગદ્ થઈ ગયા. પોતે હથિયાર ફેંકી દીધાં અને વશિષ્ઠમુનિને દંડવત્ કર્યા. ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ કહે, અહોહો ..... હો....., પધારો, પધારો, બ્રહ્મર્ષિ પધારો. વિશ્વામિત્ર ઋષિએ કહ્યું કે, બાપુ હવેરાથી કહેવુ હતું ને, પહેલેથી જ કહેવુ હતું ને, બ્રહ્મર્ષિ. ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ કહે કે તમારામાં ગુણ નહોતા બ્રહ્મર્ષિપણાના, તો હુ ક્યાંથી કહુ ?

આપણામાં ભક્તપણાના ગુણ ના હોય અને કોઈ આપણને ભક્ત કહે, તેથી શું થયુ ? કંઈ ભક્ત થય ગયા ? ના. કદાચ કોઈ સોમભાઈ ભગત કહે, સોમભાઈ ભગત કહે, કોઈ ભગતજી કહે. પણ નામના જ હોય, (નામના જ, કહેવા માત્ર જ, ફક્ત કહેવાના જ), અને ભગતડાનાં કામ કરતા હોઈએ. ચોરી, લુચ્છી, દગા, ફટકા, વિશ્વાસઘાત વિગેરે કરતા હોય અને ભગત નામ ઠેરવ્યુ (નામ ભગત પાડ્યુ હોય) તો દુનિયામાં આપણે વગોણુ કરાવીએ છીએ. આપણે આપણા ઈષ્ટદેવની નિંદા કરાવીએ છીએ.

નામ ચંચળ પાડ્યુ, પણ ચંચળતા હોય નહિ, ઢેલ જેવાં હોય. એ નામ ખોટુ કહેવાય. નામ પ્રમાણે ગુણ હોય નહિ, એ નામ જ ખોટુ.

નામ પાડ્યુ શાંતાબેન. પણ શાંતાબેન હોય નહિ, તમોગુણનાં મૂર્તિમાન હોય, દુર્વાસાના સગી બેન. ત્યારે એ નામ ખોટુ છે. નામ પ્રમાણે ગુણ હોય ત્યારે એ નામ શોભી ઉઠે છે.

માટે બ્રહ્મર્ષિ તો પોતે વશિષ્ઠમુનિ જ હતા. અને વિશ્વામિત્ર ઋષિએ, એમણે નિર્માનીપણુ ગ્રહણ કર્યુ ત્યારે વશિષ્ઠમુનિએ એમને બ્રહ્મર્ષિ કહ્યા. વશિષ્ઠમુનિએ વિશ્વામિત્ર ઋષિને બ્રહ્મર્ષિ કહ્યા એટલે

વિશ્વામિત્ર ઋષિએ બધો રાજર્ષિનો પોષાક ફેંકી દીધો. પોતાને બ્રહ્મર્ષિ કહ્યા એટલે વિશ્વામિત્ર ઋષિ રાજી થયા અને કહ્યું કે આજે હું તમને (વશિષ્ઠમુનિને) ૧૦ હજાર વર્ષના તપનું ફળ આપુ છું. જેમ કોઈ માણસની પ્રસન્નતા થાય ત્યારે આપણી પાસે ધન સંપત્તિ હોય તો ધન આપીએ, જો આપણી પાસે બ્રહ્મવિદ્યા હોય તો એમ થાય કે ક્યા હિસાબે, કેવી રીતે આ બ્રહ્મવિદ્યા એને આપુ ? કેવી રીતે આ બ્રહ્મવિદ્યા એનામાં દાખલ કરુ, એના જીવમાં બ્રહ્મવિદ્યા પેસાડી દઉ, આમ જેના ઉપર પ્રસન્ન થયા હોય તેના માટે આપણે થાય. જેના પ આપણે પ્રસન્ન થયા હોય, એને બોલાવીને, ચલાવીને, હસાવીને, રમાડીને, વાતચીતમાં, ઘસારો વેઠીને, અનેક રીતે, એની સાથે હેત બતાવીને આ ભગવાન ને મુક્તનું જ્ઞાન, કેવી રીતે એના જીવમાં ઘાલીએ, એ આપણા મનમાં સદાય રહે છે. એટલે વિશ્વામિત્ર ઋષિ કહે છે કે હું તમને (વશિષ્ઠમુનિને) દશ હજાર વર્ષનું તપ આજે બક્ષિસ આપુ છું, કૃષ્ણાર્પણ. આમ દશ હજાર વર્ષના તપનું ફળ વશિષ્ઠમુનિને આપીને, વિશ્વામિત્ર ઋષિએ વિદાયગીરી લીધી.

કોઈ વખતે વશિષ્ઠમુનિ એમના ત્યાં (વિશ્વામિત્ર ઋષિને ત્યાં) ગયા. ત્યારે વશિષ્ઠજીને કહ્યું પધારો પધારો, બ્રહ્મર્ષિ પધારો. વશિષ્ઠમુનિ રાજી થયા અને કહ્યું કે આજે હું તમને એક લવ સત્સંગનું ફળ આપુ છું. આ આંખનો પલકારો વાગે છે એને નિમેષ કહે છે, એનો ૬૦મો ભાગ. વશિષ્ઠમુનિ કહે કે સત્યુરુષનો સમાગમ તો મેં મારી આખી જીંદગી કર્યો છે, પણ એટલીવાર (આંખના પલકારાના ૬૦મા ભાગ જેટલા વખત) સત્યુરુષના સમાગમનું ફળ આપુ છું. વિશ્વામિત્રને પાછો ક્રોધ ચડ્યો.

ભાઈ, જગદીશભાઈને ઘેર (નાગજીભાઈને ઘેર) લગ્નનો પ્રસંગ આવે અને હું પચીસ રૂપિયા ચાંદલો કરુ અને મારે ઘેર લગ્નનો પ્રસંગ આવે ત્યારે નાગજીભાઈ એક રૂપિયો આપીને ઉભા રહે. એટલે સ્વભાવિક ખોટું લાગે. હવે, પણ એમ વિચાર આપણે ન કરીએ કે એમની સ્થિતિ પ્રમાણે માણસ કરે. એ વિચાર આવે નહિ. ચોપડો કાઢે, હાં..... ફલાનાએ આટલો કર્યો છે ચાંદલો, એટલે આપણે આટલો જ થવો જોઈએ, આપણે પણ આટલો જ કરવો જોઈએ. પણ બીજો વિચાર આવે નહિ. એની સ્થિતિનો વિચાર, માણસને આવતો નથી.

તેમ આ તો (વિશ્વામિત્ર ઋષિ) સત્સંગનો મહિમા હ પોતે નહોતા જાણતા. એટલે વિશ્વામિત્ર ઋષિને ક્રોધ ચડ્યો. એટલે વશિષ્ઠમુનિ કહે કે ભાઈ, ક્રોધ શું કરવા કરો છો ? તપ કરતાં સત્સંગ વધી જાય છે. આમ વશિષ્ઠમુનિએ કહ્યું ત્યારે વિશ્વામિત્ર ઋષિ કહે ચાલો પરિક્ષા કરવો, ખાત્રી કરવો. એટલે બંને જણા ગયા બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવજી દેવો પાસે. આ દેવોએ વિચાર્યું કે આ ભાઈ (વિશ્વામિત્ર ઋષિ) તમોગુણી દેવ છે, તેથી આપણાથી એનો ઉત્તર અપાય નહિ. માટે મોકલો શેષનારાયણ પાસે. તે શેષનારાયણ પાસે મોકલ્યા. ત્યારે શેષનારાયણ કહે કે મારે માથે પૃથ્વીનો ભાર છે. (આ પૃથ્વી, પચાસ કરોડ જોજન પૃથ્વી છે. પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઓત્તર, દખ્ખણ.) તે આ પૃથ્વી, શેષનારાયણ કહે મારા માથા ઉપર છે. શેષનારાયણે ભગવાનને પૂછેલ કે હુ કેવી રીતે અધ્ધર રહુ ? ત્યારે ભગવાન કહે કે હુ કાયબા રૂપે રહીશ, અને તમે મારા ઉપર રહેજો. તે ભગવાન કાયબા રૂપે છે, અને એની ઉપર શેષનારાયણ કહે હુ છું, અને મારા માથા ઉપર પૃથ્વી છે. પૃથ્વી કેટલી છે ? તો રઈના દાણા જેટલી. આપણા માથા ઉપર રઈનો દાણો મૂકીએ તો એ આપણને ખબર પડે ? સહેજેય ખબર ન પડે. એવી રીતે શેષનારાયણના માથા ઉપર આ પૃથ્વી એટલી, (રઈના દાણા જેટલી) એ પ્રમાણે છે. શેષનારાયણને ખબર પણ છે નહિ. એ શેષનારાયણ પણ પૃથ્વી ઉપર જ્યારે આવે ત્યારે મનુષ્ય જેવા થઈને આવે છે.

શ્રીજી મહારાજ, ગઢડામાં દાદાબાચરના દરબારમાં લીંમડા તળે જમતા હતા. ત્યાં પાટલા મૂકેલા અને મહારાજ પાટલા ઉપર બેસીને જમતા હતા. તે વખતે એક મોટો નાગ આવ્યો, દશ ફુટ લાંબો. તે નાગ મહારાજના પાટલા તળે પેસીને, નીચે જેટલા દાણા પડે એ વીણી ખાય. નાગને જોઈને, એને પકડવા માટે બે ત્રણ સાણસા લાવ્યા, અને કહેવા લાગ્યા કે પકડી લો એને. પણ નાગ જબરો મોટો જોઈને, બોલ્યા, અલ્યા પણ જબરો નાગ છે, પકડાય એવો નથી. ત્યારે મહારાજ કહે આ શેષનારાયણ અમારી પ્રસાદી જમવા આવ્યા છે, માટે એને કોઈ પકડશો નહિ. હમણાં પ્રસાદી જમીને અદ્રશ્ય થઈ જશે.

વળી એક વખત સૂર્યનારાયણ આવ્યા. તે ગરધ પક્ષીનું રૂપ લઈને આવ્યા. તે આકાશમાં ભમ્યા કરે, કે મહારાજની પ્રસાદી જમવી છે, આવો વિચાર કરતા કરતા સૂર્યનારાયણ આકાશમાં ભમ્યા કરે. હવે બેચર ચાવડો કરીને મહારાજનો એક ભક્ત હતો. એ બેચર ચાવડો સંકલ્પ કરે કે મહારાજ પ્રસાદી આપે તો સાડ. તે મહારાજને કહે કે મહારાજ પ્રસાદી આપો ને. મહારાજ કહે તારા હાથમાં પ્રસાદી રહેશે નહિ. ત્યારે બેચર ચાવડો કહે મહારાજ શું ના રહે ? રાખીશ અને હુ ખાઉં, મારા ઘરના માણસનું કલ્યાણ કરુ, મારા છોકરાનું કલ્યાણ કરુ, તમારી પ્રસાદી જમાડુ. મહારાજ જમતા હતા રોટલો ને શક, બાજરાનો રોટલો અને રીંગણ બટાકાનું શક જમતા હતા. તે મહારાજે એક રોટલો પ્રસાદીનો આપ્યો. બેચર ચાવડો રાજી ઠ ગયો. તે રોટલો આમ હાથમાં ને હાથમાં ઝાલ્યો, બીજું એંદુ થાય એટલે (અમુક રીતે ઝાલ્યો). સૂર્યનારાયણે બેચર ચાવડાના હાથમાં મહારાજની પ્રસાદીનો રોટલો જોયો એટલે તે સૂર્યનારાયણ ગરધ પક્ષીનું રૂપ લઈ, રોટલો લઈને ચાલતા થઈ ગયા, કે જય સ્વામિનારાયણ. મહારાજ કહે બેચર ચાવડા, ચિંતા ન કરશો કે, કેટલાય દહાડાથી, સૂર્યનારાયણ અમારી પ્રસાદી જમવા માટે ઈચ્છતા હતા, તે આજે આ પક્ષી, ગીધ પક્ષીનું રૂપ લઈ, આ રોટલો લઈ ગયા.)

ત્યારે એ શેષનારાયણની વાત, આપણે અધુરી રહી જાય છે. તે શેષનારાયણ કહે પૃથ્વીનો ભાર છે, પૃથ્વીનો માથે ભાર છે, મારે માથે. માટે મારાથી ન્યાય તમારો કેવી રીતે થશે ? જો પૃથ્વી મારા માથા પરથી ઉંચી થાય તો ન્યાય આપું. ત્યારે વિશ્વામિત્ર ઋષિ કહે કે મારા દશ હજાર વર્ષના તપથી આ પૃથ્વી અધ્ધર થાઓ. તે પૃથ્વી ઉંચી નીચી થઈ, પણ અધ્ધર રહી નહિ. ત્યારે વશિષ્ઠમુનિ કહે કે એક લવ સત્સંગના ફળથી પૃથ્વી ઉંચી થાઓ, તો એક હાથ ઉંચી થઈ ગઈ. તપ કરતાં સત્સંગ અધિક છે.

હવે તપ કરતાં સત્સંગ અધિક છે. ભગવાન કે ભગવાનના લાડીલા સંતોનો સંગ એ જ સત્સંગ છે. ત્યારે ભઈ, ભગવાનને અત્યારે, હવે તમે ક્યાંથી લાવશો ? ભગવાન તો અંતરધ્યાન થયા. એના મોટા સિદ્ધ પુરૂષો પણ પૃથ્વી પર નથી અત્યારે. પણ એના ભગવદ્ ભક્તો, એના દ્રઢ આશ્રિતો, એના એકાંતિક સત્પુરૂષો, એના ભગવદ્ ભક્તો, પૃથ્વી પર છે અને તે આ સભામાં જ બિરાજે છે. હવે એના દર્શનથી આંખના પાપ બળી જાય છે; એના સ્પર્શથી, એને અડીને, અડવાથી પણ આપણા હાથનાં પાપ

બળી જાય છે, એનો વાયરો અડે તો પણ પાપ બળી જાય છે. જેમ આ સત્પુરુષ બેઠા છે અત્યારે, આ બધા ચોટલાવાળા સાધુ (બેનો) અને વગર ચોટલાવાળા (ભાઈઓ) સાધુ. જેને મોટા પુરૂષોને રાજી કર્યા છે, એના આશ્રિત, એના દ્રઢ આશ્રિતો છે, એ બધા સંતો જ છે. તુ ભુલીશ મા ઘોળે ભગવે. ગ્રહી ત્યાગીનો મેળ નહિ. જેની સમજણ મોટી તે મોટો. માટે તપ કરતાં સત્સંગ અધિક છે. તો ભગવાનના એકાંતિકના દર્શન, સ્પર્શ, વાયરો, ઉઠ બેસ, એવા અનેક પ્રકારનો જે એનો સંસર્ગ, એનું જ નામ સત્સંગ.

અરે, સદા સંતો હિ ગંતવ્યા. એ શ્લોકમાં એમ કહ્યું છે કે સદાય સત્પુરુષો પાસે જવું. એ સંતો ઉપદેશ ન આપતા હોય તો પણ એમની પાસે જવું. અને એમની પાસે બેસવું. એ સંતપુરૂષોની વાણી, એનું વર્તન, એ પણ ઉપદેશ રૂપ હોય છે.

એક કારવણ જેવું ગામ. એમાં એક જણને ત્યાં બાઈને સત્સંગ વધારે ને ભાઈને સત્સંગ ઓછો. પછી બાઈ કહે, તમે ડાકોર જાઓ, સત્સંગ કરી આવો, તમારા આત્માનું સારું થશે, તમે સુખી થશો. એ સત્સંગ યાદ કરજો ને મને પણ કહેજો. એટલે આ ભાઈ, સત્સંગ કરવા માટે, ડાકોર જેવા તીર્થમાં જવા ચાલ્યા. ત્યાં ગોમતીજીને કાંઠે ત્રિકમજીનો આખડો છે. એ અખાડામાં જઈને મૂકામ કર્યો. ઉનાળાનો દિવસ, તે એ સંતપુરૂષો પોતે ભાંગ ઘૂટતા. પેલો માણસ સંતપુરૂષ પાસે જઈને કહે કે અરે બાપજી, મને સત્સંગનો મહિમા કહો ને. મને મારા ઘરમાંથી, બાઈએ મને મોકલ્યો છે. ત્યારે સત્પુરૂષ કહે, સસૂર ક્યા સત્સંગ, સત્સંગ કરતા હૈ, દેખ વોહી સત્સંગ.

“ઘસત હૈ ઘસાવત હૈ, ઉપર થૂલત હૈ પાણી,

બહોત ચતુરાઈ ક્યા કરે, મેં તેરે મનકી જાણી.”

સંતપુરૂષ બોલતાં બંધ થયા. આ માણસના મનમાં જાણે કે આ જ સત્સંગ હશે. તે એણે તો ગોખવા માંડ્યું. ગોખતા ગોખતા ઘેર આવ્યા. એના મનમાં થયું કે લાવ તારે કે આ સત્સંગ રાજાને ભેટ આપી આવું. તે રાજાના દિવાનખાનામાં જઈને પેલો સત્સંગ એને લખ્યો, જાણે કે રાજા આપણને કંઈ ઈનામ આપશે.

“ઘસત હૈ ઘસાવત હૈ, ઉપર થૂલત હૈ પાણી,
બહોત ચતુરાઈ ક્યા કરે, મેં તેરે મનકી જાણી.”

ઘેર આવ્યા. બાઈને કહે હુ તો સત્સંગ કરી આવ્યો. એવામાં અહીં શુ થયું? કે રાણીને એવો વિચાર ઉત્પન્નથયો કે રાજા વૃધ્ધ થયા, છતાં મારા દિકરાને ગાદી આપતા નથી. માટે એમને ખતમ કરી, દિકરાને ગાદી આપવી. તે બીડુ મુક્યું. એમાં ઘણા આત્માઓએ સહી કરી. પછી રાજાને કોણ મારે ? ત્યારે વાળંદ કહે હુ મારીશ. આજે રાજાને હજામત કરવાની છે. તે વખતે હુ ગળુ એમનુ કાપી નાખીશ. રાજા શિકાર કરીને આવ્યા. હજામતનો તે દિવસે એમનો વારો હતો, હજામત કરાવવાનો દિવસ હતો. રાજાની હજામત કરવા, વાળંદ બેઠા. રાજાની દ્રષ્ટિ પેલા લેખ ઉપર ગઈ. આ બાજુ વાળંદના મનમાં થયું કે બરોબર ટપલુ ઘસુ. તે પથરા પર એવા તો અસ્ત્રાની ધાર કાઢતા જાય કે પાણી રેડતા જાય ને ઘસતા જાય. ત્યાં રાજાની દ્રષ્ટિ લેખ પર હતી, તે રાજા કહે,

“ઘસત હૈ ઘસાવત હૈ, ઉપર થૂલત હૈ પાણી,
બહોત ચતુરાઈ ક્યા કરે, મેં તેરે મનકી જાણી.”

વાળંદને થયુ કે રાજા જાણી ગયા. એટલે વાળંદ સાહેબ તો ધરુજી ઉઠ્યા, કે આ તો મારા મનની વાત જાણી ગયા. એટલે ટપલુ પડી ગયુ. એટલે રાજા કહે, બોલ તુ કહે શું સાચી વાત છે ? આ રાજા તો મહાન બુધ્ધિશાળી માણસ, વિચક્ષણ માણસ, તરત વાત સમજી જાય. વાળંદ ગભરાઈ ગયો. વાળંદ કહે ભૈસાબ, ભૈસાબ માફ કરો. મને તો રાણી સાહેબ કહેવાથી આવુ કર્યું છે. રૂપિયા ત્રણસો આપવાના કર્યા છે. રાજાને મારી નાખે તેને ત્રણસો રૂપિયા આપુ આવુ રાણી સાહેબે કહેલ છે અને..... દિકરાને ગાડીએ બેસાડવાનો છે. રાજાએ વિચાર કર્યો કે આ કોઈ લેખ લખી ગયો છે, એન મારે ઈનામ આપવુ જોઈએ. તે રાજાએ એક લાખ રૂપિયા ઈનામ આપ્યું. આ તો સાધુપુરૂષોએ, અમથા ગમ્મત ખાતર વાત કરી હતી. સાચી વાત કહી ન હતી. ભાઈ, તો સત્પુરુષો પાસે, સંતપુરૂષો પાસે

જવામાં, એનો સ્પર્શ કરવામાં, એના દર્શન કરવામાં, એના વાયરામાં, એના અનેક પ્રકારના સંસર્ગમાં, જે જીવ આવે છે. એ જીવ પતિત હોય તે પાવન થાય છે. માટે સત્સંગ સર્વ કરતાં અધિક છે.

વાર્તા - ૧૪

ભગવાન સચરાચર વ્યાપક છે. એ પરમાત્મા પોતે મૂર્તિઓમાં રહ્યા છે. પણ પૃથ્વી પર એના હજુરી પુરૂષો હોય એની મહત્તા તો ઘણી છે. એ વાત ગોપાળાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં રરલ વાતમાં કહેલ છે. એમાં શ્રીજી મહારાજ અને સત્પુરુષોને શ્રેષ્ઠ કહ્યા છે. એ જંગમ તીરથમાં છે. સ્થાવર તીરથ કરતાં, જંગમ તોરથનો મહિમા મોટો છે. સત્સંગીજીવનના ત્રીજા પ્રકરણના પલ્લમાં અધ્યાયમાં કહેલ છે. જળમય ગંગાદીક તોર્થો, અને સ્થાપેલ ભગવદ્ પ્રતિમા તો લાંબે ગાળે ફળ આપનારી છે. અને આ ઘોર કળિયુગમાં મનુષ્યરૂપે ભગવાન વિચરતા હોય તો એને મળેલા સંતપુરૂષો, એનો આશ્રય કરવાથી જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. આ શ્રીમુખનાં વચનો છે. માટે સત્સંગ સર્વ કરતાં અધિક છે. ભગવાન પૃથ્વી પર ન હોય, ત્યારે એને મળેલા સંતપુરૂષોના આશ્રયથી જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. એ આત્યંતિક કલ્યાણનો માર્ગ ચાલુ રાખવા માટે શ્રીજી મહારાજે પૃથ્વી ઉપર પોતાના અનાદિ મુક્તોને મુક્યા છે. અને એ સંવત ૧૯૫૩ની સાલ હળવદમાં સાડા ત્રણ માસ સમાધિઓ શ્રીજી મહારાજે કરાવી છે. નવાગામના હાથીભાઈના હાથ તળે સાતસો પરચા થયા છે. પચાસ હજાર આત્માઓને ખબર પડી છે કે આ અબજીભાઈ, આ હરિચરણદાસજી સાધુ, અને આ જટાશંકરભાઈ અમારા અનાદિ દાસ છે. એમ શ્રીજી મહારાજે સ્પષ્ટપણે હળવદમાં સંવત ૧૯૫૩ની સાલમાં આ વાત, ઉપર પ્રમાણે વાત કરી છે. ત્યારબાદ સંવત ૧૯૫૪ની સાલમાં ઘોળકામાં, અનાદિ મુક્ત સ્વામિ હરિચરણદાસજીના હાથ નીચે, ચારસો ચારસો આત્માઓના વૃંદ વચ્ચે શ્રીજી મહારાજ સમાધિ કરાવતા, તે ઘોળકામાં સમાધિ થતી. એ ઉપરાંત ચાંદીસણા, સૈજ, જમિયતપુરા, ચલોડા આદિ ઘણા ગામમાં, શ્રીજી મહારાજ સમાધિઓ કરાવતા અને પોતાના ત્રણ અનાદિ મુક્તોને ઓળખાવ્યા. બીજા ચાર અક્ષરમુક્તો ઓળખાવ્યા છે. અને બીજા પાંચ મુક્ત કોઈ વૈકુંઠ, ગૌલોક, અને બદ્રિકાશ્રમના ઓળખાવ્યા છે. એ બાર મુક્તોમાં ત્રણ અનાદિ મુક્તો સામાનું કલ્યાણ કરવા, શ્રીજી મહારાજ કહે છે

અમે પૃથ્વી પર મૂક્યા છે. એમનાં દર્શન એ અમારા દર્શન તુલ્ય, એમની સેવા એ અમારી સેવા તુલ્ય છે. અને બીજા ચાર અક્ષરમુક્તો અને બીજા પાંચ મુક્તો અને આખો સત્સંગ, એ પોતાનું અધુરું છે તે પુરું કરવા આવેલા છે. એવા મહાન પુરૂષોને આપણી ઓળખવાની ગતિ નથી, કારણ મહાન પુરૂષો બોલતા થકા અબોલતા હોય, કર્તા થકા અકર્તા હોય, સંગી થકા અસંગી હોય, જમતા થકા અજમતા હોય, તે એવા સમર્થ પુરૂષોને આપણે ઓળખી શકતા નથી. માટે, આ તો શ્રીજી મહારાજે સમાધિ દ્વારા પોતાના ત્રણ અનાદિ મુક્તો ઓળખાવ્યા છે. માટે એ નિશ્ચય આપણે ફરવા દેવો નહિ. નિશ્ચયના મહેલમાં, વસે મારો વાલમો.

વાર્તા – ૧૫

અત્યારે શ્રીજી મહારાજે કલ્યાણ બહુ સોંધુ અને ઘણું સુગમ કર્યું છે. માણકી ઘોડી પર બેસી ભગવાન સ્વામિનારાયણ સુરત તરફથી પોતે વડતાલ તરફ આવતા હતા. રસ્તામાં એક કોસિયો કોસ ખેંચતો હતો. તે આયા રામ, ગયા રામ શબ્દ બોલે. શ્રીજી મહારાજ કુંડીમાં માણકી ઘોડીને પાણી પાતા હતા. ભગવાન સ્વામિનારાયણ કહે છે કે ભાઈ, રામ તો આયા છે, પણ ઓળખે તો. ત્યારે પેલો કણબી બોલ્યો કે મૂઆ રામ ને મૂઆ કૃષ્ણ. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે, અલ્યા ભાઈ ભગવાનને શું કરવા ગાળો દે છે ? ત્યારે કણબી કહે કે રામા અવતારમાં વાંદરાઓનું કલ્યાણ કર્યું, પણ અમારા કણબીનું કલ્યાણ લખ્યું નથી ને કર્યું પણ નથી. ને શાસ્ત્રમાં લખ્યું નથી. અને કૃષ્ણા અવતારમાં ગોપ ગોપીઓનું કલ્યાણ કર્યું, પાંચ પાંડવોનું કલ્યાણ કર્યું, પણ અમારા કણબીનું કલ્યાણ, કોઈનું કર્યું નથી. મહારાજ કહે આ કણબી બબ્બો બોલે છે. એટલે કુંડીમાંથી પાણી લઈને ભગવાન સ્વામિનારાયણે સંકલ્પ કર્યો કે બ્રહ્માજીએ એકાવન વર્ષ અને દોઢ પહોર દિવસ સુધી પ્રાર્થના કરી ત્યારે આ બ્રાહ્માંડમાં હું આવ્યો છું, અનેક જીવોના કલ્યાણ કરવાને. માટે મારે કક્કા નામે પહેલું કલ્યાણ કરવું. તો કાઠી, કણબી (કણ ઉત્પન્ન કરે રે કણબી કહેવાય), કાઠી, કણબી, કોળી, કાછીયા, એનું પહેલું કલ્યાણ કરવું. તો

“ખરો સત્સંગ ખેડૂતનો, વાણીયા બામનણી વા એ વા અને
ચારણ ભાટની ચોકખી ના.”

કારણ કે બ્રાહ્મણને સત્સંગ નથી થતો, વિશેષપણે કરીને, કારણ કે કણખલ તીર્થમાં દક્ષ પ્રજાપતિએ યજ્ઞ કર્યો હતો. તમાં શંકર ભગવાનનો ભાગ કાઢી નાખ્યો. એમાં પાર્વતીને, પોતાના માતાપિતાએ બોલાવ્યા નહિ. પોતાના પિતાને ઘેર યજ્ઞ થતો હતો, એટલે પાર્વતી પોતાના પતિને કહે કે સ્વામિનાથ, સાંભળો છો ? મારા પિતાને ઘેર યજ્ઞ થાય છે. માટે આપણે જવું જોઈએ. શંકર ભગવાન કહે, સતી તમારા પિતાએ મને ગાળો દીધેલ છે, યજ્ઞમાંથી હિસ્સો પણ કાઢી નાખ્યો છે. માટે આપણાથી ત્યાં જવાય નહિ. સતી કહે સ્વામિનાથ, પોતાના ગુરૂને ત્યાં, માતાપિતાને ત્યાં, પોતાના મિત્રોને ત્યાં, વગર આમંત્રણે જઈ શકાય છે. ત્યારે સતી આ પ્રમાણે બોલ્યાં. પણ શંકર ભગવાન કહે છે કે તમારા પિતાને મારા પર વક્ષ દ્રષ્ટિ થઈ છે.

“આવ નહિ આદર નહિ, નહિ નયનો મેં નેહ

તે ઘેર કબુ મત જઈએ, કંચન વરસે મેહ.”

છતાં સ્ત્રી હઠ, પોતાના પતિના વચનનો અનાદર કરી, અને પાર્વતીજી પોતાના પિતાને ઘેર ગયાં. માતાએ બોલાવ્યા સરખા નહિ, આડું ભાળી ગયાં. કારણ કન્યાને પરણાવે છે એટલે માતાપિતાનો હક્ક ઉડી જાય છે, પછી એના સસરાને પિતા તરીકે ગણવા જોઈએ, સાસુને માતા તરીકે ગણવી જોઈએ. પેલો સંબંધ ધીરે ધીરે ઓછો થાય છે અને આ સંબંધ દિવસે દિવસે વધવાનો. છેવટે એને પ્રજાઓ થાય છે ત્યારે, પેલા સંબંધો એના સાવ ભૂંસાઈ જાય છે. અને છેવટે ઘડપણમાં તો જય સ્વામિનારાયણ થઈ જાય છે. હવે એ પ્રમાણે માતાએ બોલાવ્યાં નહિ, સતીને. સતીને ક્રોધ ચડ્યો કે માતાએ કેમ મને બોલાવી નહિ? પિતા પાસે ગઈ, તો પિતા પણ આડું ભાળી ગયા. તરત જ ક્રોધાગ્નિથી યજ્ઞમાં પડી અને પોતાનો દેહ ખતમ કરી નાખ્યો, પાર્વતીજીએ.

જીવ માત્રને માન મોટી ચીજ છે. માન રૂપી મોટો દોષ, ગોપાળાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે કે આ કળિયુગમાં માન અને કામ બે દોષ, માણસ માત્રને મુખ્ય છે. માટે આ દોષ

કોઈપણ ભગવાનના ભક્તમાં કે સત્સંગીમાં કદાચ દેખાય તો એનો અવગુણ લેવો નહિ. દેહના ભાવ છે. એ તો ખસ દાદર જેવા છે.

એ પાર્વતીએ પોતાનો દેહ ખતમ કરી નાખ્યો, કારણ કે એક પતિના વચનનો અનાદર કર્યો. જે સ્ત્રીએ સુખી થવું હોય તેને, પોતાના પતિના અલ્પ સરખા વચનો હોય એને મહત્ત માની એ પ્રમાણે પ્રમાણે પોતાના વર્તનમાં મુકવું જ જોઈએ. કદાપિ પતિ ડાહ્યો અને શાણો હશે તો નહિ બોલે, પણ એનું મન એના તરફથી ઉચાળા ભરી જાય છે. પ્રેમ અંતરનો ઉડી જાય છે. માટે જે કુટુંબમાં પોતાને જો સુખી થવું હોય, સંપ ઈચ્છવો હોય, તો એ સ્ત્રીએ પોતાના પતિના વચનનો અનાદર કરવો જોઈએ નહિ. અને જ્યાં પતિ પત્નિને કુસંપ છે, ત્યાંથી લક્ષ્મી તો ચલાયમાન થઈ જાય છે. જ્યાં સાસુ વહુને કુસંપ હોય, ત્યાં પણ લક્ષ્મી એ પ્રમાણે પગ કરીને ચાલી જાય છે. અને જ્યાં સંપ હોય, સાસુ વહુ એક બેડે પાણી ભરે, એવી રીતે સાસુએ પોતાના દિકરાની વહુને દિકરી સમાન ગણવી જોઈએ અને સ્ત્રીએ પોતાની સાસુને માતા તરીકે ગણે, એ પ્રમાણે જો રહે, તો સંપથી જીવાય છે. આલોક પરલોકમાં એ અને એનું કુટુંબ સદાય સુખી રહે છે.

જો પાર્વતીજીએ પોતાના પતિના વચનનો અનાદર કર્યો તો દેહ ખતમ થઈ ગયો. પણ ભાઈ, પોતાનું (શંકરનું) લોહી પાછું ઉકળી આવ્યું. અનાદર કરીને ગયાં હતાં, પોતાના વચનનો અનાદર કરીને ગયાં હતાં, તોય શંકર ભગવાનનું લોહી ઉકળી આવ્યું. ગમે તેવી તો પણ મારી સ્ત્રી છે. પછી શંકર ભગવાને, પોતાના વાહન જે પોઠિયો, નંદી છે, તેને કહ્યું કે જા, યજ્ઞનો ભંગ કરી નાખ. વળી પોતાના માથામાંથી એક વીર ઉત્પન્ન કર્યો અને કહ્યું કે જા, બધું ખતમ કરી નાખ. મોટું રમખાણ થયું. સસરાનું માથું કાપી નાખ્યું, શ્રાપ દીધો. નંદીએ શ્રાપ દીધો કે આ પૃથ્વીના જે બ્રાહ્મણો પૂજ્ય છે, છતાં જાવ, તમારા નસીબમાં ત્રણ ટટ્ટા રહેશે. ટટ્ટા કરે કે, ટીલુ રહેશે અને ટીપણુ રહેશે. પણ તમને કલ્યાણનો માર્ગ દેખાય નહિ. આ બ્રાહ્મણોને નંદીનો શ્રાપ છે. તેથી બ્રાહ્મણોને સત્સંગ થતો નથી. તમારા જ કારવણ ગામમાં, વધૂ ભાગ, બ્રાહ્મણો બધાંય વડતાલમાં ભણેલા છે, પણ સ્વામિનારાયણ ભગવાનના મંદિરમાં આવે છે કોઈ ? હવે જે બ્રાહ્મણોને સત્સંગ થાય છે તેની વાત એમ છે કે શ્રીજી

મહારાજે મોટા મોટા યજ્ઞો કરાવીને લાખો બ્રાહ્મણોને જમાડ્યા છે. શિક્ષાપત્રીમાં પણ લખી ગયા છે કે મારા આશ્રિતોએ સાધુ અને બ્રાહ્મણોને જમાડવા. જે બ્રાહ્મણો એ યજ્ઞમાં શાંતિથી જમ્યા, એ બ્રાહ્મણોને હાલ સત્સંગ છે. ઉમરેઠમાં, બ્રાહ્મણોમાં મોટા મોટા સમર્થ વિદ્વાનો છે. જેમને સત્સંગ સારી રીતે છે. એવા ઘણા બ્રાહ્મણો, સેંકડો, હજારો બ્રાહ્મણોને અત્યારે સત્સંગ છે. આપણા ગામમાં પણ પંડ્યા હસમુખભાઈ આપણા મંદિરમાં, સારી રીતે, સહકુટુંબ સાથે, રોજ મંદિર આવે છે. ઘરમાંથી લતાબેન પણ આવે છે. એ ભગવાન સ્વામિનારાયણના જોગમાં આવેલા આત્મા છે. નહિ તો, બ્રાહ્મણને સત્સંગ થવો બહુ કઠણ છે. અને જે નથી થતો, એનું કારણ આ નંદીનો શ્રાપ છે.

વાર્તા - ૧૬

“કાકાને ત્યાં વરો ને ભત્રીજો ભુખે મરી ગયો.” એ પ્રમાણે આપણુ ન થાય એ સાચવવું. એ દ્રષ્ટાંત પણ સમજવા જેવું છે. કાકાએ ધુમાડાબંધ ગામ જમાડ્યું ને ભત્રીજાને આમંત્રણ આપ્યું નહિ. તે ભત્રીજાને ખોટું લાગ્યું કે મને માન ન આપ્યું. એટલે ઘેર જઈને સૂઈ ગયો. પણ પેટમાં કુરકરિયાં બોલ્યાં એટલે બીઈને કહે ખીચડી કર ને કે. એટલે બાઈ કહે આજે આખું ગામ જમે અને ખીચડી ઓરવાની છે, ઘેર ? આમ સ્ત્રીએ ખીચડી ઓરવાની ના પાડી, એટલે ડગતા ડગતા કાકા પાસે આવ્યા. ત્યારે કાકા કહે અલ્યા ક્યાં ગયો હતો ? ત્યારે ભત્રીજો કહે કે પેટમાં ચૂક આવતી હતી એટલે સૂઈ ગયો હતો. આમ જુદું બોલવું પડ્યું. તેમ કાકાને ઘેર વરો ને ભત્રીજો ભુખે મરી ગયો, એવું ન થાય.

અત્યારે વડાતલાવમાં પારીખાના..... , વડાતલાવમાં પારીખાના હરિભક્તોએ મોટી પારાયણ કરવી હતી. એ વખતે ગોપાળભાઈ કરીને ઈંગલીશ સ્કૂલના હેડમાસ્ટર હતા એમણે બે માઈલ લાંબું સલૂન અમદાવાદના સ્ટેશન ઉપર દેખાયું દેખાયું. તમાં મુમુક્ષુઓને આનાદિ મુક્ત હરિચરણદાસજી સ્વામિ કહે છે કે હે મુમુક્ષુઓ અહીંશું રખડો છો ? વડાતલાવમાં જટાશંકરભાઈએ મોક્ષનું સદાવૃત્ત ખોલ્યું છે, ત્યાં ચાલો. એમ કરીને આખી ટ્રેઈન મુમુક્ષુઓથી ભરી. ટ્રેઈન ઉપડી તે પાવાગઢનો ડુંગર આવ્યો. કોઈએ એવી પ્રાર્થના કરી કે આ ડુંગરનું કલ્યાણ કરો. પૂજ્ય બાપાશ્રીએ આ ડુંગર ઉપર અમૃતદ્રષ્ટિથી જોયું. એક વ્યક્તિને પાવાગઢનો ડુંગર, પૃથ્વી તત્વ વિનાનો, પારદર્શક અને

તેજથી ભરપુર દેખાયો. ત્યારે હરિચરણદાસજી સ્વામિ બોલ્યા કે હે જટાશંકરભાઈ, તમે મુમુક્ષુઓ ઉપર આવા સુખના ડુંગરો વરસાવો છો તે, કીડીના મોઢા પર લાડવો મૂકવા જેવું નહિ થાય ? ત્યારે પછી પોતે કહે છે કે, ના ના ..... આ સભામાં દેહાભિમાની આત્માઓ નથી.

જેના બાપને ત્યાં જલેબી મોતીયાના સદાવૃત્ત હોય, એના દિકરાને ખાવાનો ઉચાટ હોય ખરો ? તેમ અત્યારે શ્રીજી મહારાજે, પોતાના અનાદિ સંતો ધ્વારા, અત્યારે મોક્ષના સદાવૃત્ત માંડ્યાં છે, “જેને જોઈએ તે આવો મોક્ષ માગવા રે લોલો.” “અજ્ઞાની ગુરૂના વિશ્વાસથી રે લોલ, જશો નરકે વગાડતા ઢોલ, નરનારી જેને જોઈએ તે આવો મોક્ષ માગવા રે લોલ.” અત્યારે જાત, કુજાત, ગુન્હા અપરાધ સામુ આજે મોટા પુરૂષ જોતા નથી. શરણે આવ્યાના શ્યામ સુજાણ. માટે આ સમય ચૂકવા જેવો નથી. સાંઈ સમો ન ચૂકીએ.

પછી, કારતક મહિને કણબી ડાહ્યો થાય. શા કામનો ? માતા પિતા હોય ત્યારે ચાકરી ના થાય, સેવા ચાકરી ના થાય; પતિની સેવા ના થાય. અને પછી, રાંડ્યા પછી ડહાપણ કરે કે અરેરે પતિવૃત્તાનો ધર્મ ના સાચવ્યો. શુ કામનું ? મા બાપ હોય, સેવા ચાકરી ના થાય અને સરવણીમાં સફરજનો ગોડવીએ, લાવો પાંચ રૂપિયાનાં સફરજનો (સફરજનો), કરી નાખો પાંચ હજાર રૂપિયા ખર્ચ, તેરમાના દાડે. શા કામનો ? જીવતાં તો કોઠું નહિ અને સરવણીમાં સફરજનો ગોઠવીએ, એ તો નકામું છે બાપા. તેમ અત્યારે ભગવાને, એવો આપણને અવસર પ્રાપ્ત કર્યો છે કે આ દુર્લભ મનુષ્ય દેહે ભગવાનની ઓળખાણ થઈ, એમના મહાન પુરૂષોની ઓળખાણ થઈ, એના દ્રઢ આશ્રિતોના જોગમાં આપણને મૂક્યા છે, એ આપણુ કેટલું મોટું ભાગ્ય છે ? આપણાં થોડા પૂણ્ય ન સમજજો. આપણાં ઘણાં પૂણ્ય છે. અત્યારે ભગવાનની આપણા ઉપર સંપૂર્ણ દયા છે. જો આ ટાણુ ચૂક્યા તો, ફરી આ અવસર આવવો બહુ દુર્લભ છે.

એક ભુદેવ હતા, તે રાજા પાસે દક્ષિણા લેવા ગયા. રાજા કહે છે, કે ભાઈ ચાર વાગે દક્ષિણા લેવા આવજો. તમને આજે મારે પાંચ હજાર રૂપિયાનું ઈનામ આપવાનું છે. પેલો ભિક્ષુક, આખી જીંદગીમાં પાંચ હજાર રૂપિયાય દેખેલા નહિ. રાજા કહે કે ભુદેવ, તો હવે આવ્યા છો ત્યારે જમી લો.

ભૂદેવ તો ખુશ ખુશ થઈ ગયા. દાળ, ભાત, રોટલી, લાડુ જમ્યા. પછી રાજા કહે, જાઓ ત્યારે કે આ ઢોલિયામાં સૂઈ જાવ. ભૂદેવ તો સૂઈ ગયા. સૂતા એટલે ચાર વાગી ગયા. (ત્યારે કહ્યું હતું કે ચાર વાગે આવજો પણ ચાર વાગી ગયા.....) અને ઉપર ટાઈમ થઈ ગયો, થોડો અધિક. ભૂદેવ તો ઉઠ્યા ને ઘડિયાળ તરફ જોયું કે પણ ..... આ તો ઘડિયાળનો કાંટો ફરી ગયો કે શું થયું ? ત્યારે ત્યાં બીજો માણસ હશે તે બીજો કહે કે ઘડિયાળનો કાંટો તો નથી ફર્યો કે, પણ તારુ નસીબ ફરી ગયું છે કે. રાજાએ જે ટાઈમ આપ્યો હતો, એ ટાઈમે જવું જોઈએ ને ? રાજા તો ફરવા જતા રહ્યા. જય સ્વામિનારાયણ. કોણ આપે દક્ષિણ ? આ દ્રષ્ટાંતનો સિધ્ધાંત આપણે શું સમજવાનો છે કે અત્યારે આ મોટા પુરુષોએ કલ્યાણનાં સદાવૃત માંડ્યાં છે. હવે આ જોગનો લાભ, આપણે ના લઈએ તો, પછી આપણે પાછળથી પસ્તાવું પડે. તો અંતકાળે પસ્તાયગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ. પાછળથી પસ્તાય એ શા કામનો ? તો

“કાલ કરેતાં આજ કર, આજ કરેતાં અબ
મૂળ વગરનું ઢોકળું, એ ઢળી પડશે ઘબ.”

તેથી શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે મારા આશ્રિતોએ ધર્મનું કામ તત્કાલ કરવું.

વાર્તા - ૧૭

માટે, આત્યંતિક કલ્યાણને માટે તો ભગવાન કાં ભગવાનના સંતો, સત્પુરુષો, ભગવદ્ ભક્તો મનુષ્યરૂપે વિચરતા હોય ત્યારે એના સત્સંગ વડે કરીને જેવો બળિષ્ઠતાને પામે છે એવો, બીજા કોઈ સાધને કરીને પામતો નથી. માટે તાપ્યા વિના ટાઢ ના જાય, ખાધા વિના ભૂખ ના જાય, તો સત્સંગ સિવાય, સમાગમ સિવાય કસર ટળતી નથી.

માટે દ્રવ્યનો ધર્માદો કાઢીએ, તો દ્રવ્યની શુદ્ધિ થાય. એ માણસ દેવાદાર ન થાય, અને આપણો જે પૈસો હોય તેનું રક્ષણ ભગવાન કરે. તેમ વખતનો ધર્માદો કાઢીએ ત્યારે આપણા આત્માની શુદ્ધિ

થાય. તો રાત્રે આ વખતનો ધર્માદો કાઢીને, આ સભામાં હરિભક્તો બેઠા છે, એ તમારાં બહુ મોટાં ભાગ્ય છે. આ સભામાં જે આત્માઓ બેસશે, એની કસર માત્ર જરૂર ટળી જવાની છે. આજે નહિ તો, એક દાડે, બે દાડે, પાંચ દાડે, દશ દાડે, પંદર દાડે, જરૂર એ કસર ટળવાની છે. પણ સભામાં જ આવે નહિ ને ઘેર જઈને આપણે ..... પણ મંદિર આવે નહિ, તો એ કસર બાપુ ક્યાંથી ટળશે ? અરે, નિશાળ ગયા પણ માસ્તર પાસે ઘડીક બેસીએ નહિ તો એને ભણતાં આવડશે ? એ શું પાસ થશે ? એથી શું પાસ થવાશે ? એ શું ફર્સ્ટ ક્લાસમાં આવશે ? નહિ આવે. એમ આ બ્રહ્મવિદ્યા ભણવાની આ નિશાળ છે. એમાં તમે આવો નહિ, ને કહો અમને સત્સંગનો મહિમા નથી. ક્યાંથી મહિમા હોય ? અરે, રાત દહાડો ડુંગરીના ડચકા ખાય, અને કહે કે મને એલચીનો કોઈ દાડો સ્વાદ ના આવ્યો. ક્યાંથી આવવાનો છે ? ૨ દડો ડુંગરીના ડચકા ખાધા છે અને એલચીનો સ્વાદ શોધવો છે, એ ક્યાંથી બને ? તેમ આ ભગવાનનો, આ સત્સંગનો લાભ લેવો નથી, કથાવાર્તા વાંચવી નથી, સાંભળવી નથી, જીવનમાં ઉતારવી નથી. કથા વાંચવી નથી, સાંભળવી નથી. પછીથી આ ભગવાન કે ભક્તોનું સ્વપ્નામાંય ક્યાંથી દર્શન થાય કે થશે ? જાગૃતમાંય ક્યાંથી થશે ? દેહાંતે ક્યાંથી તેડવા આવશે ? માટે, પેલી તો કેવી ગરજ રાખે છે, હાં..... છોકરાંની. દશ વાગે તો રસોઈ બનાવી દે; જાઓ, ઘક્કા મારીને કાઢે છે, નિશાળે. અને મંદિરમાં જવાનું કોઈ કહે છે? એક તો નીકળો કે જે એમ કહે કે, અમે મંદિરમાં ઘક્કા મારીને, ઘક્કા મારીને મોકલીએ છીએ. કાં તો સિનેમામાં મોકલશે, નાટકમાં મોકલશે, ગોઠે તો ઘેર સૂઈ જશે તો જગાડે નહિ. આપણો આવો સ્વભાવ. પણ પેલી ગરજ રાખીએ છીએ, હાં....., નિશાળ જવાની. એક દાડો મોડું થવા દઈએ ? ના. ત્યારે આપણે વ્યવહારીક માણસ છીએ. આપણા જીવમાં સત્સંગ પ્રધાન નથી. જો પ્રધાન હોય તો, છોકરાઓને ઘક્કા મારીને મંદિર મોકલીએ..... હાં. એ તો અમારે દેવજીભાઈ ને એ સત્સંગ છે. કોઈ દિવસ એના ભાણા-ભાણી છે, પણ એને મંદિરમાં ઘકેલ્યા સિવાય રહે જ નહિ તમારે. અમારે નાગજીભાઈને પણ એ પધ્ધતિ છે. ત્યારે એવી રીતે, દરેક સત્સંગીએ આ પ્રમાણે થવું જોઈએ. તો પેલા છોકરાના જીવનમાં સહેજે સત્સંગ પેસી જાય.

વાર્તા - ૧૮

ત્યારે મંદિર એ બ્રહ્મવિદ્યા ભણવાની નિશાળ છે. એમાં ભણાવનારા માસ્તરો હોય. એ માસ્તરના વચનનો પાછો વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. વિશ્વાસ એ કલ્યાણના માટે મોટો મુદ્દો છે. પણ જીવને વિશ્વાસ આવવો કઠણ છે. મેલડાં-ભૂતડાંનો વિશ્વાસ આવે, છ પૈસાનુ પત્તુ આવે એનો વિશ્વાસ કે તમારી બ માંદા છે. હેં, ... ? હેં કહેતાની સાથે જ કહે કે હુ તો કાલે ને કાલે જવાની, બસ બીજી વાત જ નહિ. કે મારી મા માંદા છે. આ છ પૈસાના પત્તામાં વિશ્વાસ આવી જાય. અરે ભેંસોનો વિશ્વાસ. અમારી ભુરી ભેંસ તો ખરા બપોરે દૂધ આપે છે. અરે ખેતરનો વિશ્વાસ. અરે અમારુ પેલુ કાંસીયાવાળુ ખેતર છે ને, એમાં તો આટલો માલ થાય કે. અરે ભીંડા તો પુજળ પાકે છે ને કેરીઓ તો એવી એવી મોટી થાય કે ન પૂછો વાત. એ બધાનો વિશ્વાસ આવી જાય, અને ભગવાનના ભગત રાતદિવસ ટક ટક કરતા હોય તો વિશ્વાસ ના આવે. ત્યારે એ જીવ વધી શકે નહ. માટે વિશ્વાસ એ કલ્યાણનો મોટો મુદ્દો છે. માટે વિશ્વાસ બહુ વધારવો. એટલો બધો વિશ્વાસ વધારવો કે તમે કહો છો તેમ જ સત્યાર્થ છે. ભગવાનના ભક્તો કોઈ દિવસ આપણને અવળો રસ્તો બતાવે નહ. માટે વિશ્વાસ જો આવી જાય તો એને ભગવાનનો સાક્ષાત્કાર થઈ જાય. ભલે, ભાઈ હોય કે બાઈ, નાનુ હોય કે મોટુ હોય, વિશ્વાસી વહેલો તરે. વિશ્વાસુની ભગવાન રક્ષા કરે. વિશ્વાસ એ સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ સાધન છે. માટે સત્શાસ્ત્રોનો અને સત્પુરુષના વચનનો વિશ્વાસ વધારવો.

નારદમુનિ પાસે એક ભગવાનનો મુમુક્ષુ આત્મા કહે કે બાપજી, મારે ગુરૂ કરવા છે. તમે મારા ગુરૂ થાવ. નારદજી કહે ભાઈ હુ તો ગુરૂ ત્યારે થાઉં કે મારા વચનનો વિશ્વાસ હોય તો. મારા વચનનો વિશ્વાસ હોય તો તમને ઉપદેશ આપુ, નહિતર મારે ઉપદેશ આપવો નથી. ત્યારે મુમુક્ષુ આત્મા કહે, પણ બાપજી, તમે ભગવાનના લાડીલા છો. તમે ભગવાન સાથે દર્શન દો છો. તમે ભગવાન સાથે તેડવા આવો છો. દેખાવ છો તો મનુષ્ય જેવા,

“અરે ઉપર જોતાં તો મનુષ્ય જેવા, અને ગુણ લઈએ તો પાર નહિ એવા.”

ઉપરથી તો મનુષ્ય જેવા દેખાય છે. આ તો પાટીદારના, આ તો બ્રાહ્મણના દેહ, આ તો દરજીના દેહ. ઉપરથી તો મનુષ્ય જેવા દેખાય. તેમ તમે મનુષ્ય જેવા દેખાવ છો, પણ તમે તો મોટા ભગવાનના

લાડીલા છો. માટે તમારો વિશ્વાસ મને સંપૂર્ણ છે. માટે તમે મારા ગુરૂ થાઓ અને મને ઉપદેશ આપો, જેથી મારુ કલ્યાણ થાય. ત્યારે નારદમુનિ કહે કે મારો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે ? ત્યારે મુમુક્ષુ કહે હા, કે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. પછી નારદમુનિ કહે છે કે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોય તો તમને ઉપદેશ આપુ, નહિતર મારા વચનો મિથ્યા જાય. તમો મારુ માનો નહિ, મારુ અંતઃકરણ કચવાય, એમાં તમે દુઃખી થશો. ત્યારે મુમુક્ષુ કહે કે ના..... ના, મને તમારો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. ત્યારે નારદમુનિ કહે હુ તો એમ કહુ છુ કે એંદુ દેવને ધરાવાય. પેલા ભાઈ તો હાહ ખાઈ ગયા. મુનિરાજ તમો મોટા એકાંતિક ભક્ત તો ખરા, પણ આ વાતનો કંઈ અમને વિશ્વાસ આવતો નથી. એંદુ તે વળી દેવને ધરાવાતુ હશે ? નારદમુનિ કહે કે અલ્યા ભાઈ, તુ, અમે સત્પુરુષ છીએ એટલો તો વિશ્વાસ રાખ. ત્યારે મુમુક્ષુ કહે પણ આવુ ખોટે ખોટુ ભાઈસાબ સમજાવો, એ અમે ક્યાંથી માનીએ ? ત્યારે નારદમુનિ કહે ભાઈ, ભગવાનના સંતો કે ભક્તો કોઈ દાડો આપણને ખોટુ દેખાડતા નથી. સાચુ જ દેખાડે છે. ત્યારે પેલો મુમુક્ષુ કહે, ત્યારે કહો કેવી રીતે સાચુ છે ? એંદુ તે દેવને ધરાવાતુ હશે ? ત્યારે નારદમુનિ કહે કે તમે ભેંસ દોવા (દોહવા), ગયા દોવા બેસો છો, માણસો બેસે છે, ત્યારે પહેલાં પાડાને છોડે છે. બોલો, એ આંચળ એંઠા કર્યા કે ન કર્યા ? અને દૂધ ધાવ્યું કે ન ધાવ્યું ? વાછરડુ હોય કે પાડુ હોય એ દૂધ ધાવે જ. પછી એ દૂધ આપણે કાઢીને દેવને ધરાવીએ છીએ, સંતોને આપીએ છીએ, ભગવાનના ભક્તોને પીવડાવીએ છીએ. ત્યારે મુમુક્ષુ કહે હા, વાત સાચી. હવે તમારા વચનમાં તરક કરુ નહિ. હવે તો તમે રાત કહો તો રાત, અને દિવસ કહો તો દિવસ, પણ મારે ફરી જમપુરીમાં ન જવુ પડે, કુતરાના અવતારમાં જવુ ન પડે, લખચોરાસીમાં ન જવુ પડે, માટે મને ઉપદેશ આપો. મને કંઠી બાંધો.

ત્યારે નારદમુનિ કહે છે કે સાંભળો, એમ કહીને બીજી એક વાત કરી. કે જો ભાઈ એક વાત સાંભળ કે ..... નારદમુનિ કહે છે કે હે મુમુક્ષુ ભક્ત, હુ એમ કહુ છુ કે ઓકેલુ દેવને ધરાવાય. આ મુમુક્ષુ વળી હાહ ખાઈ ગયા, પાછા. કે ઓકેલુ દેવને, ઓકેલુ દેવને ધરાવાય ? આ માણસ ઉલ્ટી કરે તે દેવને ધરાવાય, હેં ? હરિચંદર (હરિશચન્દ્ર), ઓકેલુ દેવને ધરાવાય ? ત્યારે પેલો મુમુક્ષુ કહે તમે આવા બધા ગપ્પાં મારો છો. ઓકેલુ દેવને ધરાવાય ? એ તો ઉચિષ્ઠ કહેવાય. ત્યારે નારદમુનિ કહે, અરે ભાઈ, આ માખી છે તે, અઢાર ભાર વનસ્પતિનો, આ પ્રમાણે પોતે એનો, રસ ચૂસી લાવે છે અને એની ઉલ્ટી

કરે છે. તેનુ આ મધ થાય છે. એ મધને ઋષિઓ, સંતો, મહાત્માઓ એને અંગીકાર કરે છે. પંચામૃત સ્નાને કરીને ભગવાનને એનુ સ્નાન કરાવવામાં આવે છે. મુમુક્ષુ ભક્ત કહે હા..... કે વાત સાચી છે. હવે તો દાડો તરક નહિ કરું. તમે જેમ કહો તેમ કે. મારી દ્રષ્ટિમાં ભલે ખોટુ દેખાતુ હશે, પણ તમે જે કહેતા કશે તે સારુ કહેતા હશો, સારુ કહો છો. માટે હવે હુ તરક કરવાનો નથી. હવે તમારો બહુ વિશ્વાસ છે.

ત્યારે નારદમુનિ કહે છે કે હુ કહુ છું કે મડા ઉપરનું કપડુ પવિત્ર કહેવાય. પેલા મુમુક્ષુ હતા, એ પાછા હાહ ખાઈ ગયા. કહેવાય કપડુ પવિત્ર ? મડા ઉપરનુ, હૈં ? અલ્યા ભાઈ કહેવાય મડા ઉપરનું? એ તો અપવિત્ર કહેવાય. મડા ઉપરનું કપડુ પવિત્ર કહેવાય ? “મડુ” એટલે જે મૃતદેહ કહે છે તે. જે મનુષ્ય મરી જાય છે, તેમાંથી જીવ નીકળી જાય છે. ભગવાનના ભક્ત હોય તો ભગવાન તેડી જાય અને ભગવાનનો ભગત હોય તો ભગવાન તેડી જાય છે. એ મડા ઉપરનું કપડુ પવિત્ર કહેવાય, ઉર્મિલાબેન ? નારદમુનિ કહે છે પવિત્ર કહેવાય અને પેલા કહે છે અપવિત્ર કહેવાય. નારદમુનિ કહે છે કેમારો વિશ્વાસ રાખો. હવે વિશ્વાસ રાખશો કે ખોટુ તમારુ વચન એવુ કહેવુ, લ્યો ? નારદમુનિના વચનનો તરક કરવો ? હૈં ? બહુ મોટી ઘાંટી છે. ત્યારે પેલો મુમુક્ષુ નારદમુનિને કહે છે કે એ વાત સત્ય હશે પણ એ વાત અમને ગળે ઉતરતી નથી. મડા ઉપરનુ કપડુ અપવિત્ર કહેવાય. ત્યારે નારદમુનિ કહે છે કે પણ હુ કહુ છું કે પવિત્ર કહેવાય. માટે મારા વચનનો વિશ્વાસ રાખો. પછી નારદમુનિ કહે કે જો ભાઈ, જે રેશમના કીડા થાય છે; એ રેશમના કીડા આપણા દેશમાં ઓછા થાય છે, અને બીજા દેશમાં વધુ થાય છે. એ પોતાની લાળ કાઢીને પોતાના શરીર ઉપર વીંટે છે. એ વીંટતા વીંટતા એ માણસ ગુંગળાઈ જાય છે. એ માણસ, પેલો જીવ અંદર ગુંગળાઈ જાય છે, અને અંદર ને અંદર મરી જાય છે. એ પછીથી જે કીડો અંદર રહ્યો, તે મરી ગયો અને મરી ગયો એટલે મડુ થયું કે ના થયું ? એ મડા ઉપરનું થયું. એ રેશમને પછી, તેના તાર કાઢીને કાપડ બનાવે છે. તેવા રેશમનુ કાપડ મોટા મોટા સંતો, મહાત્માઓ, બ્રાહ્મણો આ પ્રમાણે એને વાપરે છે. દેવ સેવામાં એ વપરાય છે. ત્યારે મડા ઉપરનું કપડુ થયુ, છતાંય મોટા પુરૂષ રેશમને પવિત્ર કહી ગયા, રેશમને પવિત્ર કહી ગયા. પેલો મુમુક્ષુ કહે, ત્યારે હવે તો તરક નહિ કરું. તેમ આપણો કહેવાનો મુદ્દો શું છે? ભગવાન પૃથ્વી ઉપર હોય કે ભગવાનના સત્પુરુષો હોય, ત્યારે તેના વચનમાં તર્ક

ન કરો તો એ તરે, અને તર્ક થાય તો એ તરતો નથી. માટે ભગવાન અને સત્પુરુષોના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો. એના વડે કરીને મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે.

વાર્તા - ૧૯

પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંત પૃથ્વી પર મનુષ્ય રૂપે વિચરતા હોય ત્યારે શાસ્ત્રની શાખ ગોતવા જવી નહિ. સત્પુરુષો માંસાદિકમાંથી દૂધ નીકળે છે એને પવિત્ર કહી ગયા છે. એ દૂધની વસ્તુઓ આપણે બનાવીએ તો, શુદ્ધાત્મા જે ભુદેવો એ પણ એ અંગીકાર કરે છે. ઉન લોહીમાંથી નીકળે છે, છતાં મોટા સત્પુરુષો લખી ગયા કે ઉન પવિત્ર છે. શ્રીજી મહારાજ રામાનંદ સ્વામિનો અગ્નિ સંસ્કાર કરવા ગયા. પચીસ હજાર શિષ્યો સાથે હતા. મૃતદેહને મૂકી, પાછા વળતાં ભાદર નદીને કિનારે, સર્વે સ્નાન કરવા માટે તૈયાર થયા, ત્યારે મહારાજ કહે પાણીમાં પવિત્રપણું પરમાત્માએ મૂકેલું છે. તો આજે હુ કહુ છુ કે પવન પવિત્ર છે. માટે કોઈ સ્નાન કરશો નહિ. જે શુદ્ધાત્માઓ હતા, એમને આ વાત મનાણી, પણ બીજાઓને મનાણી નહિ, એટલે સ્નાન કર્યું. સ્થળ પ્ર આવ્યા પછી રામાનંદ સ્વામિ, જે વિમાનમાં મૃતદેહને મૂક્યો હતો, તે સોતા આકાશ માર્ગે ભગવાનના અક્ષરધામમાં ચાલ્યા ગયા. એ ભરવાડે નજરે જોઈ, આ વાત સભાને કહી. ત્યારે ઘણા પસ્તાયા. અરેરે ..... ભગવાનનુ વચન આપણાથી ન મનાયું. ત્યારે પ્રગટ વખતે ભગવાન હોય કે ભગવાનના સત્પુરુષો હોય, એ કહે એ જ ધર્મ, એ જ શાસ્ત્ર, એ જ આજ્ઞા, અને એ જ શિક્ષાપત્રી. પ્રગટ વખતે શાસ્ત્રથી શાખ લેવા જાય એ આત્માઓ ગાથાં ખાય છે.

વૈશંમપાય એ વેદમવ્યાસ ભગવાનનો અવતાર કહેવાય. એ તો સંતરૂપે હતા. દિલ્હીની ગાદી ઉપર વંશ જવા લાગી, ત્યારે મચ્છગંધાએ વ્યાસજીને કહ્યું કે બેટા ગાદીનો વંશ રહે અને પ્રજા થાય તેવો કંઈક ઉપાય બતાવો. ત્યારે વ્યાસજી કહે માતા તમે તો મારી માતા છો, પૂજ્ય છો, પણ આપણા કુટુંબમાં કેટલી કન્યાઓ છે? ત્યારે મચ્છગંધા કહે કે ત્રણ. એક દાસી છે, અને એક અંબી અને અંબાલિકા, એ કાશીરાજાની બે દીકરીઓ છે. ત્યારે વ્યાસજી કહે એ ત્રણેય મારી પાસે આવે, મારુ ષોડષોપચાર વિધિથી પૂજન કરે, પણ દિશાનાં વસ્ત્ર ધારણ કરીને આવે, આકાશ પોતિયાં, સુતરનો

તાર પાસે નહિ. આ વાત તો ન મનાણી, પેલી લાલચ પ્રજાની, એટલે મોટી દીકરીએ વિચાર કર્યો કે શરમ આવશે કારણ કે વ્યાસજીને સ્નાન કરાવવાનું, વસ્ત્ર પહેરાવવાનાં, પ્રદક્ષિણા ફરવાની, આરતિ કરવાની, પછી આશીર્વાદ લેવાના. તે આંખોની શરમ આવે (પણ પ્રજાની લાલચ, દીકરો જોઈતો હતો એટલે) તે આંખો મીંચીને આ પ્રમાણે બધુ પૂજન વંદન કર્યું, ષોડષોપચાર વિધિથી, ભગવાન અને ભગવાનના મહાન સંતોની જે ષોડષોપચાર વિધિથી થાય છે એ પ્રમાણે વ્યાસ ભગવાનની પૂજા કરી. ત્યારે વ્યાસ ભગવાન કહે, મારી દ્રષ્ટિમાં તો સ્ત્રી પુરૂષ એવો ભેદ નથી. છતાં તમને આંખોની શરમ આવી, માટે તમને દિકરો તો થશે પણ આંધળો થશે. તે ધૃતરાષ્ટ્ર થયા, કૌરવોના પિતા. બીજી કન્યાએ વિચાર કર્યો કે દિકરાની જરૂર છે, નહિતર હુ વાંઝિયણ કહેવાઈશ. હવે એને વિચાર કર્યો કે બરી, શરમ આવશે આ તો. એટલે એને ચૂલાની રાખ શરીર ઉપર બધે ચોળી દીધી. ત્યારે વ્યાસજી કહે એટલી તો તમને શરમ આવી, માટે પ્રજા તો તમને પણ થશે, પંડરોગી થશે. તે પાંડુરાજા થયા, પાંચ પાંડવોના પિતા. ત્રીજી કન્યા દાસી હતી એ ભક્તિવાન હતી. ભગવાન વિશે ભક્તિવાન હતી. કૃષ્ણ ભગવાન ઉપર ઘણી એને આસ્થા હતી. સાધુ, સંતો, ભગવદ્ ભક્તોની સેવા કરેલી એટલે નિશંક હતી પોતે. એટલે એ કહે કે ભગવાન કે ભગવાનના મહાન સંતોને આલોકની દ્રષ્ટિમાં વિકાર હોતા નથી, પણ આપણને કમળો હોય એટલે આપણે પીળું દેખીએ છીએ. માટે એના આગળ આપણને શરમ શી ? પછી ષોડષોપચાર વિધિથી પૂજન કર્યું, વ્યાસજી રાજી થયા. આશીર્વાદ આપ્યા કે જાઓ દિકરો તો થશે, પણ ધર્મરાજા જાતે અવતાર ધારણ કરશે, ચૌદ કરોડ જમના જે ઉપરી, જે સૂર્યનારાયણના દિકરા, એ પોતે પ્રગટ થયા અને વિદુરજી નામ થયું. જે વિદુરનીતિ શ્રીજી મહારાજે પ્રમાણ કરી છે, અષ્ટશાસ્ત્રમાં (આઠ શાસ્ત્રમાં). આ વાત ઉપરથી એટલો ખ્યાલ કરો કે પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ ભગવાનના મહાન પુરૂષો જ્યારે પૃથ્વી ઉપર હોય છે, ત્યારે એની સેવા ષોડષોપચાર વિધિથી થઈ શકે છે.

દુર્વાસા નામના મહર્ષિ હતા. તે હસ્તીનાપુર ઉર્ફે હાલમાં દિલ્હી કહેવાય છે ત્યાં ભાગોળે પધાર્યા. એમ ફરતાં કુંતીભોજ રાજા એ શહેરમાં ત્યાં ગયા છે. તે કુંતાજી બહુ ભક્તિવાન હતાં. તે ત્યાં દુર્વાસાની સેવા કરે છે. પાણી ભરી લાવે, રસ્તો સાફ કરી દે, પાણી પાય, અનેક રીતે સેવા કરતાં, અને પછીથી એમને મંત્ર આપ્યા છે, કુંતાજીને.

વળી આજથી બે હજાર વર્ષ ઉપર બંગાળના રાજા ગોપીચંદ કરીને થઈ ગયા. આ ગોપીચંદ રાજાની માતા પોતે વિધવા થયા. મહાન ભક્તિવાન હતાં પણ પડદે રહેનારાં હતાં. દિવસે કોઈને મોઢું દેખાડે નહિ. રાત્રે અગીયાર વાગે એટલે, એક સંત પુરૂષ, જેમ આપણે વૈજનાથ મહાદેવ છે કે સિંધવાઈ માતાનું દેવળ છે એવા સ્થળે રહેતા હશે, ત્યાં જઈને, રાત્રે અગીયાર વાગે જઈને, સંત માટે પુરી, શાક, પાણી લઈને, તેમને જમાડી આવે. સંતપુરૂષ આડા પડે. પછી એમની સમીપમાં પોતે આ પ્રમાણે બેસે, એમની પગચંપી કરે, પવન નાખે. આ પ્રમાણે એમની પ્રંશસા લીધી. સંતપુરૂષ એમને ભગવાનના મહિમાની બે વાતો કરવા લાગ્યા. આ વાત ગામમાં કેટલીક સારી ફેલાઈ, કેટલીક નબળી વાત ફેલાઈ. આ વાત ગોપીચંદ રાજા, એની સ્ત્રી સત્યવતીને કાને અથડાઈ. એટલે સત્યવતી ગોપીચંદ રાજાને કેહવા લાગી કે અરેરે..... તમે તો કાન છે પણ શાન નથી. તમારી માતા ભક્તિનો ઢોંગ કરીને રાત્રે અગીયાર વાગે, પેલો એક જોગડો પડ્યો છે ને ? એક બાવો ? એની પાસે જાય છે, રાત્રે અગીયાર વાગે. રાજાને ક્રોધ ચડ્યો, પોતાની માતા પ્રત્યે. પણ માતાને તો ન કહી શક્યા. પણ પેલા સંતપુરૂષને એક વાવમાં નંખાવી દીધા ને વાવ પૂરાવી દીધી. એક દિવસે માતાજીને ખબર પડી કે આ તો મારા છોકરાનું કામ છે. (સંતપુરૂષને વાવમાં નંખાવીને પૂરાવી દેવાનું, વાવને) તેથી માતા ચોંધાર આંસુએ વિલાપ કરે છે. એક વખત ગોપીચંદ રાજાની પણ નજર માતા પર પડી. અરેરે..... મારી માતાને દુઃખ ? જેણે મને નવ મહિને જન્મ આપ્યો છે. નવ માસ ઉદરમાં રાખ્યો છે, અનેક પ્રકારના સંકટો વેઠીને. તો એને મારે રાજી રાખવી જોઈએ, મારે. અને મારી માતાને કેમ આવું દુઃખ ? આ પ્રમાણે ગોપીચંદ રાજાને વિચારો આવ્યા. પછી પોતાની માતાને કહે માં, તને કોઈએ આંખથી કુદ્રષ્ટિથી જોયું હોય, તો એની આંખો ફોડી નાખું, હાથથી આંગળી કરી હોય તો એના હાથ કાપી નાખું. તને શું દુઃખ છે ? ત્યારે માતા કહે કે બેટા, એક દુઃખ થાય છે. મારી કુખે તું પથ્થર પાક્યો હોત તો કોઈ દિવસ ભગવાન કે કોઈ ભગવાનના ભક્ત એ લૂગડું ધોવેત, તો એનું સારું થાત. પણ તેં મહાન પુરૂષોનો અપરાધ કર્યો છે. એ તો મહાન સમર્થ પુરૂષ છે એની દ્રષ્ટિમાં વિકાર, દોષ છે નહિ. અને તેં જગતની નિંદા સાંભળીને, એ સંતપુરૂષનો અપરાધ કર્યો છે. તું ઘોર દુઃખી થઈશ, દેહ પડ્યા પછી જમપુરીનાં દુખો ભોગવવાં પડશે. ત્યારબાદ કીડી-મકોડી, જન-જનાવર, ઝાડ-પહાડ, પશુ-પક્ષી એ અવતારોમાં ભટકવું પડશે. અપરાધ બહુ મોટો છે. બહુ દોષ છે.

પંચ મહાપાપ કરતાં ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોની નિંદા કરવી, એનો અવગુણ લેવો, એનો અભાવ લેવો, એનું વાંકું બોલવું, એને ત્રાસ આપવો એ પંચ મહાપાપ કરતાં અધિક પાપ છે. એ વાત મહાપ્રભુજીએ વચનામૃતમાં પ્રથમના ૭૧મા માં, ઘણા વચનામૃતમાં મહારાજે દ્રોહથી ધામ નહિ પણ ઘક્કા મળે છે, એમ કહેલું છે. બેટા, આ તારી કંચન જેવી કયા છે, એને એક દિવસ અગ્નિ ખાઈ જશે. માટે હજુ જો મારું વચન તું માન્ય રાખતો હોય તો, એ મહાન પુરૂષની માફી માગ. ત્યારે કહે કે મેં વાવમાં પુરી દીધા છે. ત્યારે માતાજી કહે કે મોટા પુરૂષ મરતા નથી.

“મોટા જે થાય જનો જગતમાં, એ અંતરે આણવા
પામ્યા નારા નથી સદા સુજણ છે, તે જીવતા જાણવા.”

“જાગી રોજ પ્રભાતમાં સમરીએ, તો (સદ્ગુરુ પામીએ) સદ્ગુણ પામીએ.”

એ મહાન સંતો, ભગવાન સાથે મહાન પુરૂષોને સંભાળવાના, પ્રભુજીએ લોયાના છઠ્ઠા (લોયા ૬) વચનામૃતમાં આપણને સૂચન કરેલું છે. રાજાએ વાવ ખોદાવી. સંત પુરૂષને બહાર કાઢ્યા. સ્નાન કરાવીને માફી માગી, એમને. પોતે જ્ઞાન આપી, એ ગોપીચંદ રાજા, જગતમાં અમર કિર્તી કરી ગયા છે. તો

“જનુની જણ તો ત્રણ જણ; ભક્ત, દાતા કાં શૂર
નહિ તો રહેજે વાંઝણી, મત ગુમાવીશ નૂર.”

તો ધન ધન માતા મદાલસા, ધન ધન માતા ધ્રુવ તણી, ધન ધન માતા ગોપીચંદ રાજાની માતા. એનું નામ માતા કહેવાય. જે માતાઓ પોતાના બચ્ચાંને મંદિર તરફ મોકલે છે, ભગવાનના સંત-ભક્તોની સોબત કરાવે છે, એનું નામ માતા કહેવાય. સહેજે પ્રભુના પંથે એ આત્માઓ ચાલી શકે છે. નહિ તો, આલોકમાં આવ્યા છે તે કેટલા દિવસ રહેવાનું છે. અચાનક ઉચાળા ભરવાના છે.

“ધર્યા રહે ધનમાલ, ખજાના મેરિઆ

બંધુ કુટુંબ પરિવાર, ત્રિયા સુત ચેરિઆ
કાળ અચાનક આય, ઝડપ લે જયગા
માર પડે જમધ્વાર, તબે પછતાયગા.”

“તેરે દેખત મૂઢ, દેખ કેતા ગયા
આ જગમેં ઘરી દેહ, અવિચળ ના રહ્યા.
બ્રહ્માનંદ કહે માન લે, સાઈયાં
તેરા સબહી ગુનહા વિસાર, ગ્રહેગા બાંઈયાં.”

વાર્તા – ૨૦

હવે ઘોર કળિયુગમાં અક્ષરાતીત પરમાત્મા પ્રગટ થયા, અને આલોકમાંથી અંતરધ્યાન પણ થયા. આત્મંતિક કલ્યાણનો ધૂંધૂબાજ માર્ગ ચાલુ રાખવા માટે, પોતાના દિવ્ય તખત ઉપર....., પોતે અનાદિ મુક્તોને પૃથ્વી ઉપર મૂક્યા, બે આચાર્યો કર્યા, મૂર્તિઓ સ્થાપી, સત્શાસ્ત્રો બનાવ્યાં, આદિક આ સત્સંગની દિવ્ય સ્થાપના કરી. હવે એમને વિશે પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરવાથી, આપણી ઉપર ભગવાનની બહુ જ પ્રસન્નતા થાય છે.

જેમ સ્ત્રી હોય તે, પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાથી એને (પતિને) કહેવું પડતું નથી કે તમે મારા ઉપર પ્રસન્ન રહેજો. ફક્ત પતિના વચન પ્રમાણે, પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે એને વર્તવું પડે છે. તેમ સ્ત્રી કે પુરૂષો એ આત્માના પતિ તો પરમાત્મા છે. એ પરમાત્માના વિશે પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરવાથી, આપણી ઉપર ભગવાનની પ્રસન્નતા થાય છે.

હનુમાનજીની ભક્તિ, પતિવૃત્તાની કહી. મહાપ્રભુજીએ ગઢડા અંતિમના ૧૬મા વચનામૃતમાં હનુમાનજીનું અંગ પતિવૃત્તાનું લખ્યું. આજથી એકવીશ લાખ વર્ષ ઉપર, હનુમાનજી રામા અવતારમાં થયા. દશ હજાર વર્ષ દેહ રાખ્યો. પોતે અમર થયા. ત્યારબાદ આજથી પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર ભગવાન

કૃષ્ણરૂપે પ્રગટ થયા. ત્યારે ભગવાન, કૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ કરી, સેવા કરી ભક્તિ એટલે. કહેતાં હનુમાનજીએ કૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ એટલે સેવા કરી પણ ભજન રામનુ છોડ્યુ નહિ. ત્યારબાદ આ કળિયુગમાં ભગવાન અક્ષરાતીત પરમાત્મા, વેદ જેણે નેતિ નેતિ કહીને પોકારે છે, તે પરમાત્મા છપૈયા ગામના વિષે પ્રગટ થયા, સાત વર્ષ વન વિચરણ કરી, ઝાડે-ઝાડ, પહાડે-પહાડ, પૃથ્વીને પાવન કરતા, સૌરાષ્ટ્ર માં ગઢપુર નામના તીર્થમાં આવીને વસ્યા. ત્યારે હનુમાનજી સમીપમાં કાયમ રહેતા, પણ ભગવાન રામચંદ્રજીનુ ભજન છોડ્યુ નહિ. ત્યારે એ હનુમાનજીની ભક્તિ પતિવૃત્તાની કહી.

આજથી ૪૦૦ વર્ષ ઉપર મીરાબાઈએ પણ પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરી છે. જ્યારે એમનુ લગ્ન થયું ત્યારે એ કુળમાં એવો રિવાજ હતો કે કુળદેવીને પગે લાગવા જવુ પડે. ત્યારે મીરા પોતે પગે લાગવા ગયાં, પોતાના પતિની સાથે. તો પતિએ તો સાષ્ટાંગ દંડવત્ કર્યા, માતાજીને. પણ મીર કહે છે કે આ માથુ તો કૃષ્ણને સોંપ્યું છે, એમ કહીને મીરાબાઈએ નમસ્કાર કર્યા, ઉભા ઉભા. ત્યારે સાસુજી કહે કે વહુજી, આપણી કુળદેવી છે, માટે ખોળો પાથરીને આશીર્વાદ માગો અને પગે લાગો. ત્યારે મીરાબાઈ સાસુને કહે છે કે માતાજી, આ માથુ તો કૃષ્ણને સોંપ્યુ છે. એ મીરાબાઈની ભક્તિ પતિવૃત્તાની શાસ્ત્રમાં ગણાણી, અને એ પ્રમાણે પોતે વત્યાં, તો પોતે અમર કિર્તી કરી ગયાં છે. તે વેળાએ ભક્તિ તો ઘણા મનુષ્યો કરતા હશે પણ ભક્તિ વેશ્યા જેવી આત્માઓ કરે છે, એટલે આ જગતમાં કોઈ એનુ નામ જાણતુ નથી.

તુલસીદાસજીનુ પણ દ્રષ્ટાંત વિચારવા જેવું છે. એ પણ આજથી ૪૦૦ વર્ષ ઉપર થયા છે. એ તુલસીદાસજી વૃંદાવનમાં ગયા. તે વૃંદાવનમાં કૃષ્ણ ભગવાનના મંદિરમાં ગયા. (ત્યાં કૃષ્ણ ભગવાનની મૂર્તિને જોઈને બોલે છે) કે

“કહા કહુ છબી આપકી, ભલે બિરાજો નાથ;
તુલસી મસ્તક તબ નમે, ધનુષ્ય બાણ લ્યો હાથ.”

ભગવાને તરત ઘનુષ્ય બાણ હાથમાં લીધું, ત્યારે દંડવત્ કર્યા. બાપાશ્રીએ તુલસીદાસજીનું પતિવૃત્તાનું અંગ વખાણ્યું છે. સભા, સમીપપણ અને સ્વભાવ. આ સભામાં હેત થવું જોઈએ, ભગવાન અને મુક્તોનું સમીપપણ એને ગમે, અને એનો સ્વભાવ ગમે, ત્યારે એ પતિવૃત્તાના અંગવાળો ભક્ત ગણાય છે.

બાપાશ્રી દ્રષ્ટાંત દેતા કે સસલુ, સાપ અને શિયાળ. જંગલ લાગ્યું એટલે સાપ તો કહે છે કે મારા હજાર મત છે, લાખ મત છે. સસલુ કહે સો મત, શિયાળ કહે આપણે તો એક જ મત. આપાથી જંગલ લાગ્યું એટલે ચાલવા માંડો. તે જંગલ લાગતું લાગતું આવ્યું તે ચારે બાજુ દવ ફરી વળ્યો. એટલે સાપ ઝાડ ઉપર ચડી ગયો, એટલે ઝાડને, ડાળને ચૂડ મારીને લબડ્યો. પણ એ તો પછીથી હહળી ગયો, સાપ ભાઈ લબડી રહ્યા. સસલાએ વિચાર કર્યો કે હવે શું કરવું ? લાવ કે આ ભરોડામાં પેસી જાઉં. ત્યાં ખાડો હશે, કેડ કેડ હાંમાનો, ઘાસ ઉગેલું. તેમાં પીસી ગયું. પણ દવ ફરી વળ્યો તે સસલુ હહળી ગયું. ત્યારે પછી શિયાળ કહે છે કે પેલા લાખ મતવાળા, સો મતવાળા શું દશા થઈ હશે ? જોઈએ તો ખારા. શિયાળ જોવા આવ્યું. તે સાપને લબડતો જોઈને કહે કે ઓ ..... હો..... હો કે આ લાખ મત તો લબડી ગઈ. અને સસલાને જોયું તો તે પણ બળી ગયેલું, હહળી ગયેલું. તેને જોઈને શિયાળ કહે કે આ સો મત હહળી ગઈ. એક મારગ આપડે તો ઉભે મારગ મેલ્યા તાપડે.

“લાખ મત લબળી, સો મત હહળી

એક મારગ આપડે, તો ઉભે મારગ મેલ્યા તાપડે.”

તેમ એક આશા વિશ્વાસ ભગવાનનો અને ભગવાન ન હોય તો, ભગવાન જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા છે એવા સંતપુરુષો, એનો એકાશ વિશ્વાસ રાખવાથી ભગવાન અનેક પ્રકારે એની રક્ષા કરે છે.

આપણે મુસલમાન બાઈનું પણ દ્રષ્ટાંત દઈએ છીએ. મુસલમાન બાઈ હતી, તે પોતાના બાપુને કહે કે હું રાંડી, માટે મને બીજો ઘણી કરી આપો. તે એનો બાપ ઘણી ખોળી લાવ્યો, મુલ્લાજી. પછી મુલ્લાજી આવ્યા, મીયાંભાઈ બીજા આવ્યા. તે મીયાંભાઈ, આ મુસલમાન બાઈને કહે કે આ બંગડી

કાઢી નાખો, એક છે એ. ત્યારે પેલી મુસલમાન બાઈ કહે કે એ બંગડી તો ના નીકળે, એ માણસ મન બહુ વહાલુ હતું. (આ મુસલમાન બાઈએ તેના મરી ગયેલા ઘણીની એક બંગડી પહેરેલી હતી) આમ જ્યારે મુસલમાન બાઈએ એના આગલા ઘણીની બંગડી કાઢવાનું ના કહ્યું ત્યારે આ મીયાંભાઈ કહે છે કે આ મારા સાથે તારે સ્નેહ નહિ થાય. આ દ્રષ્ટાંત છે. સિધ્ધાંત આપણે એ સમજવાનો છે કે બીજા અનેક પ્રકારના દેવ દેવીઓ છે, તે બધાય સાચા છે, ખોટા કોઈ નથી. પણ આપણને ભગવાન કે સંત મળ્યા છે એ સાચા છે. એનો એક આશ વિશ્વાસ રાખી, અને બીજી બંગડી આ પ્રમાણે કાઢવીઓ પડે છે. ત્યારે જ આપણી ઉપર ભગવાનની ખરી પ્રસન્નતા થાય છે. ભગવાન અને ભગવાનના જે મહાન સંતો, જે જે પૂર્વે થઈ ગયા છે, એમને પતિવૃત્તા પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરી છે. ત્યારે જ તેઓ આગળ આવ્યા. એમનો પક્ષ પણ રાખવો જોઈએ.

વાર્તા – ૨૧

ગઢડા અંતિમ ૭મા માં લખ્યું છે કે ભગવાનનો અને સંતનો પક્ષ રાખતાં થકાં આબરૂ વધો અથવા ઘટો, દેહ જીવો કે મરો, પણ ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ મૂકવો નહિ. એવી રીતે પક્ષ રાખનાર આત્માના બ્રહ્મહત્યાદિ પાપો પણ બળીને ભસ્મ થાય છે, એ વાત મહાપ્રભુજીએ ગઢડા મધ્ય ૬૦મા માં કહી છે. મધ્ય ૬૧મા વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ કહેલ છે કે નિયમ, નિશ્ચય અને પક્ષ રાખે, તેને એકાંતિક ભક્ત લખી નાખ્યા છે.

મહાભારતમાં, શિશુપાળ કૃષ્ણ ભગવાનની આ પ્રમાણે નિંદા કરવા લાગ્યો. ત્યારે પાંડવો સામા થયા, પક્ષ રાખ્યો. ત્યારે ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજી કહે છે કે હે પાંડવો તમે મોટો પક્ષ રાખ્યો તેથી, મારી તમારા પર ઘણી પ્રસન્નતા છે. છતાં હું હાજર છું, માટે તમે બોલશો નહિ. પછી એને સો ગાળો દીધી એટલે ભગવાને સુદર્શન ચક્ર મારી, આ પ્રમાણે શિશુપાળનું મસ્તક છેદી નાખ્યું. પોતે મામા- ફોઈના થતા હતા. પણ (શિશુપાળ) ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોનો મહાન દ્વેષી, એની આ દુર્દશા થઈ.

અનાદિ મુક્ત હરિચરણદાસજી સ્વામિને, ઘોળકામાં સમાધિઓ થઈ, સમાધિમાં પોતાના ત્રણ અનાદિ મુક્તો ઓળખાવ્યા. ત્યારે કેટલાક વિપરિત મતિવાળા આત્માઓએ સ્વામિને ઉપાધિ કરી છે. કોઈએ પક્ષ રાખ્યો નહિ. મહાત્માજી કૃપાશંકરભાઈ, કચ્છ દેશમાં બળદીયા ગામમાં, મહાપ્રભુજીના મુખ્ય હજુરી, પૂજ્ય બાપાશ્રી (અબજીબાપા)નાં દર્શન માટે ગયા. ત્યાં અબજીબાપાએ ખબર પૂછી કે સ્વામિનો પક્ષ કોણે કોણે રાખ્યો ? વૃંદાવન સ્વામિએ પક્ષ રાખ્યો કે ના રાખ્યો ? ત્યારે કૃપાશંકરભાઈએ કહ્યું કે બાપા, ..., વૃંદાવન સ્વામિએ તો ખૂણે બેસીને ધ્યાન જ કર્યું કે એટલા દાડા. ત્યારે અબજીબાપા બોલ્યા, અ ર ર....., જો સ્વામિનો પક્ષ રાખ્યો હોત તો એમને માળા.....ય (માળા ય) ફેરવવી ના પડત. જોયો પક્ષનો પ્રતાપ. જટાશંકરબાપાએ પોતે ગઢપુર નામના તીર્થમાં રાત્રે દશ વાગે, સેંકડો હરિભક્તોના વૃંદ વચ્ચે આશીર્વાદ દીધો છે કે આ સત્સંગમાં મારો કોઈ ગુણ લેશે તેને હું અક્ષરધામમાં પહોંચાડીશ, મહારાજની સેવામાં. ભાઈ, પ્રગટ વખતે ગુણ લેવો બહુ કઠણ છે.

ભગવાન રામચંદ્રજીના પત્નિ સીતાજીને રાવણ નામનો રાક્ષસ હરણ કરી ગયો. હે રામ,....., હે રામ કરતાં ..... સીતાજીને, રાક્ષસ લઈ જતો હતો. ત્યારે જટાયુ પક્ષી, ગીધ પક્ષીએ જાન્યુ કે અરે ? કોઈ ભગવાનના ભક્તને દુઃખ છે, કોઈ સ્ત્રીનું હરણ થાય છે. એની વહારે પોતે ચક્રા, અને સ્થને નાખ્યો નીચે. એ બંને વચ્ચે યુધ્ધ થયું. રાવણે જાણ્યું કે આ મને જરૂર મારી નાખશે. એટલે રાવણ, સુગ્રીવને કહે કે તને રામની આણ છે, જો તારું મૃત્યુ ના કહે તો. ત્યારે જટાયુ પક્ષીએ, રાવણને પૂછ્યું કે તારું મૃત્યુ કેવી રીતે થાય ? આ તો (રાવણ તો) દગાબાજ માણસ હતો, ખોટું બોલ્યો. પણ આ તો (જટાયુ તો) સાચું બોલ્યો કે મારી પાંખો તોડી નાખો તો, મારું મૃત્યુ થાય. જટાયુએ રાવણને કહ્યું કે તને તારા ઈષ્ટદેવના સોગંદ દઉં છું કે (રાવણ શંકરનો, શંકર ભગવાનના ભક્ત હતા રાવણ) તારું મૃત્યુ કેવી રીતે થાય તે કહે. તે રાવણ તો જુદું બોલ્યો કે ભાઈ, મારા પગનો અંગુઠો ચીરી નાખે તો મારું મૃત્યુ થાય. જોર કરીને પગનો અંગુઠો ગીધ પક્ષીએ ચીર્યો, પણ એનું મૃત્યુ થયું નહિ. પેલાએ (રાવણે) જોર કરીને પાંખો ચીર નાખી. દગો. રાવણે દગો કર્યો. ભગવાનનું સ્મરણ કરતો જટાયુ નીચે પૃથ્વી પ્ર પડે છે

ભગવાન રામચંદ્રજી ત્યાં આવે છે અને એના માથા ઉપર અભયદાન આપી અને દિવ્ય ગતિ આપે છે. આ પક્ષનો પ્રતાપ.

ઓરજંગ કરીને બહારવટિયો સૌરાષ્ટ્ર માં થઈ ગયો. બહુ જબરો બહારવટિયો હતો. કોઈ છોકરુ રડતુ હોય તો કહે કે ઓરજંગ બહારવટિયો આવ્યો, તો છોકરુ છાનુ રહી જાય. એક વખતે, ભાવનગરની કચેરીમાં, રાજા દરબાર ભરીને, ડાયરો ભરીને બેઠા છે. અને ત્યાં સ્વામિનારાયણ ભગવાનની અને દાદાખાચરની બહેનો જયા, લલિતા, રાજબાઈ, પાંચુબાઈ એની નિંદા કરવા લાગ્યા કે સ્વામિનારાયણ જવાન છે. દાદાખાચરની બહેનો જવાન છે, અને ભેગાં બેસે છે અને ઉઠે છે, કલ્લોલ કરે છે. ત્યારે આ બહારવટિયો ત્યાં બેઠો હતો. એટલે એકદમ ઉભો થયો અને કહે કે સરકાર તમારી જુબાન બંધ કરો. સ્વામિનારાયણ તો મોટા ઓલિયા છે. લોકો તો એને ભગવાન કહે છે, પણ કદાચ નહિ હોય તો, ઓલિયા પુરૂષ તો ખરા જ, અને દાદાખાચરની બહેનો તો મહાન સતીઓ છે. એની નિંદા કરશો તો દોજક નામ નરકમાં જશો. આ પક્ષ રાખ્યો. બહારવટિયે વિચાર કર્યો કે મેં રાજાનુ અપમાન કર્યું, માટે આ સભામાં મારાથી બેસાય નહિ. એટલે પાછો પગે, બંદુક એમ ઘરીને, પાછો વળી ગયો. કોઈ કંઈ કરી શક્યુ નહિ. કારણ કે ભાઈ, નાગો કરે કે જાગો કરે. હજારો ખૂન કરી નાખે. એને તો શું? એને તો મગતરુ મારવું કે માણસ મારવો, એને તો સરખું. ત્યાર પછી સંજેલી-વંજેલી કરીને ગામ છે, સારંગપુર પાસે. ત્યાં એને ઘાડ નાખી. ઘાડમાં એ બખતર પહેરવાનું ભુલી ગયો હતો, આ ઓરજંગ બહારવટિયો, એટલે એને ગોળી વાગી ગઈ અને પૃથ્વી પર પડ્યો. ભગવાન સ્વામિનારાયણે, પોતાના બ્રહ્મચારી, મુકુંદ બ્રહ્મચારી સાથે દર્શન દીધાં. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે કે ઓરજંગ બહારવટિયા, તુ મોટો પાપનો પર્વત છે. તારુ કલ્યાણ, આ બ્રહ્માંડ ઉજ્જડ થઈ જાય તો પણ, કલ્યાણ થાય એમ નથી. પણ તેં, મને ને મારા ભક્તોને નિર્દોષ તરીકે સભામાં વર્ણન કર્યા છે. તેવો મારો તેં પક્ષ રાખ્યો છે. તે પક્ષ વડે કરીને, આજે હુ તને અક્ષરધામમાં તેડી જાઉં છુ. ત્યારે ઓરજંગ બહારવટિયો કહે, ઓ મહારાજ પણ મને તરસ લાગી છે. ભગવાને ત્યાં પાટુ મારીને ગંગાજી કાઢ્યાં છે. એ ગંગાજી હાલ ત્યાં પાણી વહે છે અને એની નદી થઈ છે. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે કે બોલ, તારે રહેવુ હોય તો રાખુ, નહિ તો અક્ષરધામમાં મારા, તેડી જાઉં.

આલોકમાં શું સુખ છે ભાઈ ? આલોકનુ સુખ તો બાપુ, કાગડાના હરાદ જેવુ છે. કદાચ દેહ સારો હોય એટલે સારો દેખાય, પણ અંદર રોગ પેઠો તો સામુય ના જોવાય. અને લોહી સુકાઈ ગયુ અને હાડકાંનો એકલો માળો દેખાતો હોય, તો કોઈ હાંમુય ના જુએ. ત્યારે કાયા ઘડાને કુટતા વાર નથી લાગતી, બિલોરી કાચને કુટતા વાર નથી લાગતી. તેમ આ દેહ તો બાપુ, ક્ષણભંગુર છે.

“કાષ્ઠ ચિતા મહી બેઠી સતી સો, જરીક જરીક જરીક જરી હે
સિંહ કે અગ્ર ખડી બકરી સો, મરીક મરીક મરીક મરી હે
જયું ઘડિયાળ કે પાસ કટોરી, ભરીક ભરીક ભરીક ભરી હે
બ્રહ્મમુનિ તેસે આ દેહ, પડીક પડીક પડીક પડી હે.”

ઓરજંગ બહારવટિયો કહે, મહારાજ આ દેહ તો વહેલો મોડો પડશે જ. લક્ષ્મી ચાંલ્લો કરવા આવે અને કપાળ ધોવા જાય, એ મુખો કહેવાય. મહારાજ, તમે મને તેડવા આવ્યા માટે હવે મારે નથી આલોકમાં રહેવું. મને ધામમાં તેડી લો. મહારાજ એને ભાગવતી તનુ આપીને, પોતાના દિવ્ય અક્ષરધામમાં તેડી ગયા. પક્ષનો પ્રતાપ કેટલો મોટો છે.

વ્યાસ ભગવાન પુરાણમાં એક વાત, પક્ષ માટે લખી ગયા છે, કે બે બહારવટિયા હતા. તે આખી જીંદગી બહારવટિયું ખેલેલું. હજારો ખૂન કરી નાખેલાં. એક વખતે તળાવની પાળ ઉપર પોતે બેઠા છે. એવામાં ત્યાં બસો વૈરાગીઓ નહાય છે. ત્યાં નહાતા હતા, સ્નાન કરતા હતા. ત્યાં બીજા, બે બીજા ધર્મના, બીજા પંથના, બીજા ગુરૂના શિષ્ય ત્યાં સ્નાન કરવા આવ્યા. તે પેલાઓને (બસો માણસોને) પેલા (બે) ઉપર ઈર્ષા આવી. તે પેલા બસો માણસો, પેલા બે માણસોને સતાયા કરે. બહારવટિયો કહે છે કે ગાયની વ્હારે ચડો. જુઓ આ બસો માણસોએ પેલાને ગુંડે ચડાયા છે, બધાએ એને ઠોહલે ચડાયા છે. તે પેલાને, બસો માણસને; પેલા બે ગરીબનો પક્ષ લઈ અને તલવારથી આ પ્રમાણે એકસો અઠ્ઠાણું માણસોને કાપી નાખ્યા. પછીથી લૂગડાં લોહીથી ખદબદ થઈ ગયાં છે. પછી સ્નાન કર્યું, લૂગડાં ધોયાં, પછી લૂગડાં સૂકાયાં. હવે પેલા બસોમાંથી માણસમાંથી બે જણ બચી ગયેલા,

તે બે જણાએ વિચાર કર્યો કે આપણા એકસો અઠ્યાણું માણસોને મારી નાખનાર, એ બહારવટિયા છે. એમને આપણે આજ મારી નાખવા છે. તે શહેરમાં જતાં, સાંકડી નહેર તેમાં સંતાઈ રહ્યા. પછી જ્યારે પેલા બે બહારવટિયા ત્યાંથી નીકળ્યા ત્યારે, પછવાડેથી ઘા કર્યા, તે આ બેઉ બહારવટિયાને કાપી નાખ્યા. એક બાજુ યમના દૂત તેડવા આવ્યા અને એક બાજુ ભગવાનના પાર્ષદો તેડવા આવ્યા, વૈકુંઠનાથ. યમના દૂત કહે કે, અરે કે આ તો ઘોર પાપી છે, મોટા પાપના પર્વત છે. હમણાં જ એકસો અઠ્યાણું માણસો કાપી નાખ્યા છે, સાધુ હતા બધાય, તેને કાપી નાખ્યા છે. ત્યારે ભગવાનના પાર્ષદો કહે કે, પણ એને સાચા ભગવાનના બે ભક્તોનો પક્ષ એમને રાખ્યો છે, માટે અહીં તમારો હક્ક નથી. આ પ્રમાણે ન્યાય થયો, ભગવાનને ઘેર, અહાહા....., આખી જીંદગી પાપ કરેલાં એ આત્માઓએ, પણ એક ભગવાનના ભક્તનો પક્ષ રાખવાથી વૈકુંઠ ધામને પામ્યા અને જેમનું નામ જય અને વિજય પડ્યું. માટે પક્ષનો પ્રતાપ બહુ જ મોટો છે.

વાર્તા – ૨૨

હવે જ્યારે પૃથ્વી પર ભગવાન હોય, ભગવાન ન હોય તો ભગવાનને મળેલા મહાન સંત હોય, મહાન સંતો જ્યારે ન હોય તો એના દ્રઢ આશ્રિતો હોય (એકાશ વિશ્વાસવાળા, પતિવૃત્તાના અંગવાળા), એની આજ્ઞા અનુવૃત્તિ પ્રમાણે વર્તનાર, એની સોબત વડે કરીને, ભગવાન અને મહાન સંતોની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવાથી, એ આત્માનો ઉધ્ધાર થાય છે. પૂર્વે પણ સંતપુરુષોના સેવન સિવાય, આ જગતમાં કોઈ આગળ આવ્યું નથી.

“સંતકૃપા વિના સાધુતા, કહોને પામ્યા કોણ.”

વાલિયો ભીલ, એ મહા મોટો પાપનો પર્વત હતો. એક વખત એને નારદમુનિ મળ્યા. એ નારદમુનિને પોતે લૂટ્યા. નારદમુનિ કહે છે કે ભાઈ, તું આ બધું પાપ કરે છે, તો તારે એકલાને ભોગવવું પડશે.

“કુટુંબ સારુ કર્યા તેં પુણ્ય પાપ હો પ્રાણિયા
દેવાનંદ કહે ભોગાય એકલો આપ રે, સંતોના દ્રોહી
પડવાનું પાપે કરી, તારે કુંભીપાકમાં રે.”

નારદમુનિને ઝાડ સાથે બાંધીને, પોતાની સ્ત્રી, પોતાના પુત્ર પરિવારને પૂછવા જાય છે. ત્યારે એના બધાં સગાઓએ કહ્યું કે, ભાઈ, અમે નથી કહેતા કે તમે પાપ કરીને પૈસો પેદા કરો. એ તો તમારે એકલાને જ ભોગવવું પડશે. એટલે વાલિયા ભીલને વૈરાગ્ય થઈ ગયો. આ વાલિયા ભીલને વૈરાગ્ય થઈ ગયો. અરેરે..... હું આ ક્યાં છૂટીશ ? નારદમુનિ પાસે આવીને નારદમુનિને નમસ્કાર કર્યા, પગે લાગ્યો અને કહે, મને પાપથી બચાવો, પાહિમામ્, તમારે શરણે છું, મારી રક્ષા કરો. ભાઈ, જે મનુષ્યો, જેના શરણે જાય છે, એની સર્વ પ્રકારે ચિંતા પછી એમને હોય છે. એ નારદમુનિએ વિચાર કર્યો કે આ જીવ મારા શરણે આવ્યો, માટે તેનો ઉદ્ધાર કરું. એટલે હિમાલયમાં માન સરોવર છે, એ સરોવરમાં આ વાલિયા ભીલને સ્નાન કરવા લઈ ગયા. તીર્થમાં સ્નાન કરવાથી મનુષ્યના પાપો બળી જાય છે. પણ વિશ્વાસ હોય એનાં પાપ બળે છે, બીજાના બળતાં નથી. નારદમુનિ કહે છે કે હે વાલિયા કે આ તીર્થમાં તું સ્નાન કર. જેવો તીર્થમાં સ્નાન કરવા જાય છે, તે એના પાપનો એટલો બધો પ્રભાવ હતો કે એના પાપથી (એ તીર્થ પણ પાપીનો સ્પર્શ કરવાને માગતાં નથી) તે પાણી પાતાળમાં પેસી ગયું. અહાહા..... કેટલું બધું પાપ ? નારદમુનિએ વિચાર કર્યો કે હે વાલિયા, શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે ભગવાન પૃથ્વી પર હોય કે ભગવાનના સંત પુરૂષો હોય, એની આગળ જો મનુષ્ય પોતાનાં પાપ પ્રકાશિત કરે છે, એટલે ખુલ્લાં કરે છે કે મારાથી આ પાપ થઈ ગયું, તો એનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડતું નથી. પણ નથી જીવથી કહેવાતું. એ તો કહી શકાતું જ નથી.

“ભૂંડા ઘાટ ઉઠે ભીતરે રે, ના કહેવાય બહાર.”

બહાર કહે તો આબરૂ જાય, એટલે બોલાતું નથી. પણ જો બોલી જાય છે તો પાપ બળીને ભસ્મ થઈ જાય છે. ભગવાન અને ભગવાનના સંતો તો દયાળુ છે. એ તો જીવના ગુન્હા જોતા જ નથી.

“નિજ જનકે ગુણ કે ગ્રાહક, અવગુણ સબવિધિ દેત વિસારી.”

આપણી માતા, બેન કે દિકરી કદાચ સ્નાન કરવા બેઠાં અને બાથરૂમ ન હોય અને ઉઘાડુ હોય (જેમ હું અહીં, પેણે ન્હાઉં છું એમ) અને કદાચ એમનું વસ્ત્ર ખસી ગયું તો આપણે આડુ ભાળી જઈએ, એમ ભાળી જઈએ. આહાહા..... આ તો દ્રષ્ટાંત છે. સિધ્ધાંત આપણે એ સમજવાનો છે કે આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા છે, એ પરમાત્માની આપણે બંદગી કરી રહ્યા છે, એનું સ્મરણ કરી રહ્યા છે, એના મહાન સંતોને ગુરૂ માની રહ્યા છીએ. તો આપણા અનેક પ્રકારના દોષો, અનેક પ્રકારના ગુન્હાઓથી ભગવાન આડુ ભાળી જાય છે. ફક્ત ગુણો જુએ છે, અવગુણ જોતા નથી. આવું સત્શાસ્ત્ર કહે છે. એ નારદમુનિને દયા આવી. જ્યાં પાંડવોએ હિમાડેહાડગાબ્યા છે, હિમાલયમાં, ત્યાંથી ચાલીસ માઈલ ઉપર એક ઝાડ નીચે, આ વાલિયાને કહે છે કે અહીં બેસ અને ભગવાનના નામનું સ્મરણ કર. એ સ્મરણ કરતાં કરતાં દશ હજાર વર્ષ વીતી ગયાં. નારદમુનિ વિચાર કરે છે કે મારા ભક્તની ખબર લઉં. નારદમુનિ ત્યાં આવે છે. અહીં તો રાફડો વળી ગયો છે. વાલિયા ભીલને સચેતન બનાવે છે. અને તે મોટા ઋષિ થઈ ગયા.

“હરિભજન થકી છોટા હોય તે નિશ્ચય મોટા થાય છે.”

“જે જે ભજ્યા જગદીશને, ભવ પામ્યા તે પાર
એને વિસારી આથડે, ગોથાં ખાય ગમાર.”

“જે ચાલે કાનુડા કેડે, તેની ખેપ ના જાય કેદી ખાલી.”

“જેમ વેદુ વસુધાનુ કરે, તેની ચોટ પાછી નવ ફરે
તેમ પ્રભુને મળતાં જન, રહેવું સદાય નિશંક મન.”

વસુધા નામ પૃથ્વીમાં મનુષ્યો ખેડ કરે છે, તે એને નકામું નથી જતું. થોડું ઘણું પણ પાકે. તો, તો આ પરમાત્માનું મંદિર હોય એના તરફ આપણે પગલું ભરીશું, એના મહાન સંતોને ગુરૂ તરીકે માનીશું, એના જે દ્રઢ આશ્રિતો જે ભાઈઓ કે બાઈઓ એની આપણે સોબત રાખીશું, એની કંઈક સેવા કરીશું, એને

કંઈક નમસ્કાર કરીશું, એને કંઈક લોટો પાણી પાઈશું, એના વિશે હેત રાખીશું, તો શુ ભગવાન રાજી ન થાય ? જરૂર થાય. અને જરૂર એનું કલ્યાણ થાય છે. કળિયુગમાં ભગવાન કે ભગવાનના મહાન સંતોએ અત્યારે કલ્યાણ એટલું બધું સોઘું કર્યું છે કે રૂપિયાની સો (૧૦૦) મણ સાકર, કોદરા સાટે કલ્યાણ, શિરામણ સાટે સોનું. પાલખીમાં બેસીને ભગવાન ભજવના. આટલું બધું કલ્યાણ સોંઘું કર્યું છે. રામા અવતારમાં ભગવાને ૧૧ હજાર વર્ષ દેહ રાખ્યો, ત્યારે સાડા ત્રણ ભગત થયા. ત્યારે ભગવાને વિચાર કર્યો કે લાવો બધાનું કલ્યાણ મારે કરવું છે. ત્યારે સર્વે મનુષ્યોને કહ્યું કે રામઘાટમાં જે સ્નાન કરે, એ વૈકુંઠમાં જાય. જેને વિશ્વાસ આવ્યો તે ન્હાયા. જે ન્હાય તે મઈને મઈ ખલાસ, (અંદરને અંદરને ખલાસ, કહેતાં પાણીમાં જ મરી જાય) જય સ્વામિનારાયણ, પાછળ એનો દેહ દેખાય નહિ. તે જેટલા ન્હાયા, એ બધા વૈકુંઠમાં જતા રહ્યા. કૃષ્ણા અવતારમાં પણ એવું થયું. સાડા બાર ભગત થયા. ત્યારે લડાઈ કરી ત્યારે કુરુક્ષેત્ર શોધી કાઢ્યું. જે મરે એ બધાની સદગતિ થાય કારણ કે પૂણ્યક્ષેત્ર છે, તીર્થક્ષેત્ર છે.

પ્રગટ વખતે સહેજ આશરાવાળો માણસ તરી જાય છે. અરે, અમદાવાદમાં સર ચીનુભાઈ માધવભાઈ કરીને મિલ માલીક છે. આપણા અંગ્રેજ સરકાર જ્યારે અમદાવાદમાં પધાર્યા હતા ત્યારે અને બાવીશ લાખ (૨૨ લાખ) ની બંગલી સરકારને ભેટ કરી હતી, કુલહાર સાથે. ત્યારે એમને સર ચીનુભાઈનો ઈલ્કાબ આપ્યો. તે કોઈને ફાંસીએ ચડાવ્યો હોય અને જો સર ચીનુભાઈ માધવભાઈની જો ત્યાંથી મોટર નીકળે તો, એને ફાંસીએથી ઉતારી લેવો પડે. તો અલોકના એક રાજાએ શિરપાવ આપેલો કે એની મોટર નીકળે તો ફાંસી છૂટી જાય, તો આ ભગવાન કે મહા પુરૂષોના આપણે શરણે જઈશું તો જન્મ મરણ રૂપી ફાંસી નહિ નીકળે ? જરૂર નીકળવાની. અને આલોક અને પરલોકમાં સુખ શાંતિ મેળવશું. ફક્ત એની શરણાગતિ સ્વીકારવી પડશે.

વાર્તા – ૨૩

જીવમાં સમજીને, “સખી સમજીને સગપણ કરીએ રે, વાલો નાગર નટવર વરીએ રે.” સમજીને સગપણ કરવું જોઈએ. એમ ને એમ, દેખા દેખી આપણે બાજી પડીએ તો, પાછા કોઈ દિવસ છોડી પણ દેવું પડે, સમજ્યા. માટે દેખાદેખી કરવું નહિ. સમજીને સગપણ કરવું જોઈએ, કે ભાઈ ભગવાન સાથે

દર્શન દે છે, ભગવાન સાથે. આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ ભગવાન મને તડવા આવ્યા છે. આ પૂજ્ય બાપાશ્રી તેડવા આવ્યા છે. એની સાથે એના એકાંતિક સંતો, ભક્તોનાં દર્શન થાય છે. એવા હજારો દાખલા આ સત્સંગમાં થાય છે કોઈની વાઘ થકી, કોઈની સર્પ થકી, કોઈની પાણી થકી, કોઈની સૂવાવડ થકી, અનેક પ્રકારે આપણી સક્ષાઓ થાય છે. માટે આ વસ્તુ સાચી છે. પવન દેખતા નથી, પણ ઝાડ હાલે, ઠંડો લાગે ત્યારે કહીએ પવન આવ્યો, હાશ. હવે ગરમાવો મટી ગયો કે પવન ફુકાય છે. તેમ ભગવાનેય દેખાતા નથી, મોટા પુરૂષોય દેખાતા નથી, ને ભગવાનના ભક્તો તો દેખાય છે હજુ. તે ય કેટલા ધામમાં ગયા અને કેટલાક છે. પણ એ સાચા છે. નહિતર અંતકાળે ઢુંગ થાય નહિ. માટે વસ્તુ સાચી છે. માટે દેખા દેખી ના કરવું જોઈએ. સમજીને સગપણ કરવું.

એક કુંભાર હતો. તેને દિકરો નહિ ને દિકરી નહિ. તે ભગવાનનું કરવું ને ગધેડી થઈ. તે નામ પાડ્યું રૂડોજી નામ પાડ્યું. તે એને નવડાવે ને ધોવડાવે ને. પેલો દિકરો-દિકરી (વસ્તાર) નહિ તે. તે એટલી બધી સેવા, માવજત કરે, સમજ્યા. ભગવાનનું કરવું ને રૂડોજી દેહ મૂકી ગયા, સમજ્યા. પેલી ગધેડીનું બચ્ચુ હતું તે ખલાસ થઈ ગયું. એટલે એને તો મૂંછો મૂંડાવી દીધી, મૂંછો મૂંડાવી નાખી એને તો, સાવ (બધી જ). જય સ્વામિનારાયણ કરી નાખ્યું. માથું મૂંડાવી નાખ્યું અને શોકમાં ઉદાસ થઈ ગયા. પણ કંઈ સાહેબ આવ્યા હશે, જમાદાર સાહેબ, તે બોલાવ્યા થાણામાં, કુંભારને. જમાદાર સાહેબ કહે બોલાવો કે પેલા કુંભારને, નંદો કુંભારને. નંદો કુંભાર તો થાણામાં આવ્યા, એટલે જમાદાર સાહેબે પૂછ્યું કે અલ્યા, શું છે કે આ? એટલે નંદો કુંભાર તો રૂડોજી પડ્યા..... આટલું જ બોલ્યા અને પોક મૂકી. જમાદાર કહે કે જતો રહે પાછો. હવે જમાદારે પણ મૂંછો મૂંડાવી નાખી, માથું મૂંડાવી નાખ્યું કે રૂડોજી પડ્યા, કોઈ મોટું માણસ હશે, તે મરી ગયું હશે. આમ માની લઈને જમાદારે પણ મૂંછો મૂંડાવી નાખી ને માથું મૂંડાવી નાખ્યું. આ વાતની ફોજદારને ખબર પડી, એટલે ફોજદાર સાહેબે પૂછ્યું કે અલ્યા ભાઈ છે શું? ત્યારે કહ્યું કે રૂડોજી પડ્યા. (આપણે મરી ગયા કહીએ, કોઈ દેવલોક ગયા કહે, કોઈ અક્ષરધામમાં ગયા કહે) આને રૂડોજી પડ્યા કહ્યું, રૂડોજી મરી ગયા. આ વાત તો આગળ ચાલી તે વહીવટદારને ખબર પડી કે રૂડોજી પડ્યા. વહીવટદારે વિચાર્યું કે હશે કોઈ રાજાનો મોટો માણસ તે છેક રાજા સુધી મૂંછો મૂંડાવી નાખી, બધાંયે તે બોડીયાં કરવી નાખ્યાં. રૂડોજી પડ્યા કે. ત્યારે દિવાન

બુધ્ધિશાળી, એને પૂછ્યુ કે અલ્યા પણ રૂડોજી કોણ છે? એ તો કહો. એમને (બધાંએ) મૂંછો તો મૂંડાવી પણ મારે તપાસ કરવી જોઈએ. તે દિવાને આગળ તપાસ કરવી. તપાસ કરતાં કરતાં છેક જમાદાર પાસે વાત આવી. જમાદારને પૂછ્યુ કે રૂડોજી કોણ છે? ત્યારે જમાદાર કહે ભાઈ, મને તો પેલો કુંભાર આવ્યો હતો તેણે કીધું કે રૂડોજી પડ્યા. તે નંદો કુંભારને બોલાવ્યો. નંદોને પૂછ્યુ અલ્યા કે રૂડોજી કોણ છે? ત્યારે નંદો કુંભાર કહે મારુ એક નું એક ખોલકુ હતુ. ખોલકુ, ગઘેડી રાખતો હતો એનુ બચ્ચુ હતું. મારે દિકરો નહિ, દિકરી નહિ, તે મને બહુ વહાલુ હતુ. એટલે મેં મૂંછો મૂંડાવી નાખી. હજુ મને ખાવાનું ભાવતુ નથી. ત્યારે આ દુનિયામાં આવી રીતે દેખા દેખી કરવાથી એમાં સુખ આવતુ નથી. માટે

“સખી સમજીને સગપણ કરીએ રે, વાલો નાગર નટવર વરીએ રે.”

“સૌથી તોડીને તમ સંગ જોડી રે, છો ને કહેતાં લોક કરોડુ રે

બ્રહ્માનંદના નાથ ના છોડુ રે.”

“બાંધ્યુ તમ સંગ સમજીને બેલુ રે.”

આપણે બેલુ કેવી રીતે બાંધ્યુ છે? સમજીને.

“બાંધ્યુ તમ સંગ સમજીને બેલુ રે, ખોળે મસ્તક નાખીને બેલુ રે,
બ્રહ્માનંદના નાથ ના છોડુ રે.”

માટે સમજીને ભગવાનનો ભગવાનપણે, અનાદિમુક્તોનો અનાદિમુક્તપણે અને ભક્તોનો ભક્તપણે નિશ્ચય અને આશરાનુ બળ વધારવું, જેથી આપણુ કલ્યાણ થાય છે.

વાર્તા – ૨૪

હવે શ્રીજી મહારાજના વખતમાં ઘણા આત્માઓ વગર સાધને પોતે પરમાત્માના પદને પામ્યા છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં, શ્રીમાન જગદીશભાઈ, એમના મિત્ર વિઠાણીભાઈ રહે છે ત્યાં, આપણુ શિખરબંધ મંદિર છે, ઘંધુકા પાસે ઘોલેરામાં. ત્યાં આકાશમાં વૈમાન લઈને છ મહિના સુધી બુમો પાડી છે. હે

રત્નામામા, હે રત્નામામા, ... ત્યારે રત્નોમામો સાધુ થયેલો ને ભાણીયો પાડે બુમો. પણ સાધુ થાવ એટલે..... ધારો કે અત્યારે મારુ નામ સોમાભાઈ ભગત છે. પણ સાધુ થાઉં ત્યારે મારુ નામ સોમપ્રકાશાનંદ સ્વામિ કહે. પછી તમે સોમાભાઈ ભગત કહો કે ભગતજી કહીને બોલાવો તો, મારાથી બોલાય નહિ. બોલુ તો મારે, અપવાસ (ઉપવાસ) કરવો પડે. સોમપ્રકાશાનંદ સ્વામિ કહો તો બોલુ. પણ સોમાભાઈ ભગત કે ગોઠે તો સોમાભાઈ ગોઠે તો ભગતજી કહો તો મારાથી બોલાય નહિ.

તે આ સાધુ મંદિરમાં બેઠેલા પણ બોલાય નહિ. તે ગોપાળાનંદ સ્વામિ ત્યાં આવ્યા, તે સ્વામિને કહે કે છ મહિનાથી આકાશમાં બુમો પાડે છે. આપણુ શિખરબંધ મંદિર છે, વડતાલ જેવું, ગઢડા જેવું. તે એના શિખર ઉપર પાંચ-છ વાંસડે વૈમાન ઉભુ રહે છે એને બુમો પાડે છે હે રત્નામામા, હે રત્નામામા. છે મહિના બુમો પાડી. ત્યારે ગોપાળાનંદ સ્વામિ કહે કે નીચો આવ. તે નીચો, વૈમાન લઈને નીચે ઉતર્યો. તે સ્વામિ કહે કેમ બુમો પાડે છે ? ત્યારે કહે કે મારા મામા મને વર્તમાન ધરાવે અને મારે અક્ષરધામમાં આવવું છે. વર્તમાન ધરાવ્યાં ગોપાળાનંદ સ્વામિએ. અક્ષરધામમાં એ જીવ ગયો ભાઈ.

આ કેવી રીતે સ્વર્ગમાં ગયો, તે પણ એક વાત સાંભળવા જેવી છે. આ ભાણીયાને સત્સંગ નહિ ને મામાને સત્સંગ. મામાને સ્વામિનારાયણ ભગવાનનો નિશ્ચય થઈ ગયેલો અને મોટા પુરૂષોનો પણ નિશ્ચય થઈ ગયેલો. તે એક વખતે ખેડ કરવા ગયા હશે. તે ભાતુ લઈને, રોટલા શાક લઈને આ પ્રમાણે ગયેલા. તેવામાં ત્યાં રહીને ભગવાન સ્વામિનારાયણના સાધુ જાય. એ..... મારા મામાના સાધુ, અહીં આવો, અહીં આવો. એમ રાડો પાડીને સાધુને બોલાવ્યા. પોતે રોટલા લઈ ગયા હતા, ઘણી ઘણિયાણીના, તે ચારેય રોટલા પેલા સાધુને જમાડો દીધા, રોટલાને શાક, મામાના સાધુ જાણીને. આ બે રોટલાના પુણ્ય વડે કરીને આ સ્વર્ગમાં ગયો. હવે શ્રીજી મહારાજના ભક્તો ત્યાં રહીને અક્ષરધામ જેવું જ છે, સ્વર્ગ, ..., આ સોના ભેગી સુગંધી છે. સંકલ્પથી તો બલૂન ઉપડે છે. ઉડે છે, અનેક પ્રકારના સુખ છે, સાઈબીઓ (સહાયભીઓ) છે. ત્યારે મહારાજના ભક્તો કહે ભાઈ ના, આ અક્ષરધામ જેવું નથી. ભગવાનના અક્ષરધામના સુખ આગળ, આ સુખ નર્ક જેવું છે. ત્યારે આ ભાઈ કહે એમ કે? તો મારે આવવું છે. ત્યારે મહારાજના ભક્તો કહે તમારે તો ક્યારે અવાય ? તો કે મનુષ્યનો દેહ

ધારણ કરો અને તમારા જે મામા, એ રત્નામામા ઘોલેરાના મંદિરમાં રહે છે, એ તમને વર્તમાન આપે, (હાથમાં પાણી લઈને ભોંયે મૂકે) અને ભગવાનને શરણો મૂકે, કંઠી બાંધો, સ્વામિનારાયણનું ભજન કરો, ત્યારે અક્ષરધામમાં જવાય. આ તેથી, છ મહિનાથી બુમો પાડતો હતો. ત્યારે આવી રીતે આ સત્સંગમાં કલ્યાણ બહુ સહેલું અને સુગમ થયું છે.

વશરામ સુથાર એક વખતે ખેતરે ગયા હતા. તે કીડીયારુ ઉભરાણુ. તે ભગવાનને પ્રાર્થના કરી કે મહારાજ, આ બધી કીડીયોનું કલ્યાણ કરો. તે બધી કીડીયો વિમાનમાં બેસી દિવ્ય સુખને પામી.

રાજા ગાદીએ બેસે છે ત્યારે કેદીઓને છોડી મૂકે છે. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે કે હે વ્યાપકાનંદ સ્વામિ, આજે તમે યમપુરી (જમપુરી) ખાલી કરી નાખો. ત્યારે વ્યાપકાનંદ સ્વામિ કહે કે મહારાજ..... કે, મારી શુ શક્તિ કે હું જમપુરી ખાલી કરું ? ત્યારે મહારાજ કહે કે મારું નામ લેજો, સ્વામિનારાયણ..... સ્વામિનારાયણ..... સ્વામિનારાયણ ત્રણ વખત શબ્દ બોલજો. ત્રણ વખત શબ્દ બોલ્યા. તે જમપુરીના છ લાખ ને ૮૪ હજાર જે નર્કના કુંડ, એ બધા ખાલી થઈ ગયા. બધા ચતુર્ભુજ ધારણ કરીને પરમાત્માના પદને પામ્યા. ત્યારે પ્રગટ વખતે મનુષ્ય સહેજે આશરાથી તરી જાય છે. ત્યાં ઝાઝા સાધનો કે ઝાઝો પ્રયત્ન કે પ્રયાસો કરવા પડતા નથી. માટે

“આજ્ઞાની ગુરૂના વિશ્વાસથી રે લોલ, જશો નર્કે વગાડતા ઢોલ,
નરનારી જેને જોઈએ તે, આવો મોક્ષ માગવા રે લોલ.”

માટે આલોક અને પરલોકમાં સુખી થવાને માટે.....

વાર્તા – ૨૫

અનંત બ્રહ્માંડાધિપતિ, સર્વોપરી, સર્વ અવતારના અવતારી, અક્ષરાતીત, પરીબ્રહ્મ, પરમાત્મા, વેદ જેને નેતિ નેતિ કરીને પોકારે છે, એ અક્ષરાતીત પરમાત્માએ અનંત જીવોનો ઉદ્ધાર કરવાને અર્થે આ ભરતખંડમાં મનુષ્યનો દેહ ધારણ કર્યો, અને અનંત આત્માઓને પોતાના દિવ્ય ધામની પ્રાપ્તિ કરાવી,

અને આલોકમાં એકાંતિક ધર્મનું સ્થાપન કરી, મંદિરો કર્યા, શાસ્ત્ર બનાવ્યાં, આચાર્યો બનાવ્યા, અને આત્યંતિક કલ્યાણનો માર્ગ (ધૂંધૂબાજ) પોતે ખુલ્લો મૂક્યો છે, તે એ કે પોતાના સ્વસિદ્ધ અનાદિ મુક્તોને આ પૃથ્વી ઉપર મૂક્યા. એ મુક્તોને પણ આપણામાં ઓળખવાની શક્તિ નથી. પરમાત્માએ દયા કરીને આપણને ઓળખાવ્યા ત્યારે આપણે જાણ્યા છે. એ સમર્થ પુરૂષો, જેમ ભગવાન નિર્ગુણ અને દિવ્ય છે, તેમ એ પણ નિર્ગુણ અને દિવ્ય છે. આજે સભામાં ગઢડા પ્રથમ ઝરમુ વચનામૃત વાંચવામાં આવ્યું. એમાં વિધિ નિષેધ શાસ્ત્રમાં સાચા લખ્યા છે અને ખોટા પણ લખ્યા છે. વિધિ નિષેધ તો સાચા છે પણ જેમ લોકા લોક પર્વત પૃથ્વીથી સાડા બાર કરોડ જોજન ઉંચો છે. એ પર્વત ઉપર ચડીને નીચે મનુષ્ય દ્રષ્ટિ ફેંકે તો સર્વત્ર બધું સમાન દેખાય છે.

વળી સમુદ્રમાં, ગાઢ સમુદ્રમાં માણસ સ્ટીમરમાં બેસીને ગયો હોય, બેઉ બાજુ બધે હજાર માઈલ જમીન હોય, તો એને કંઈ પણ દેખાતું નથી, કેવળ જળ જ દેખાય છે. તેમ બ્રહ્માસ્વરૂપમાં જેને નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ થઈ હોય, તેને વિધિ અને નિષેધ, એના માથે નથી. અને એવી સ્થિતિ ન થઈ હોય અને જે વિધિ અને નિષેધને ખોટા કહે છે, એ આત્માઓ નારકી થાય છે. બ્રહ્મરૂપ કેદિ થયા તો બ્રહ્મરૂપ સંતને ઓળખ્યા ત્યારથી, એમ શ્રીમુખનાં વચનો છે. દીવ્યના સંગે આત્માઓ દિવ્ય બને છે. આજે વચનામૃતમાં વિધિએ કરીને સ્વાર્ગાદિકના સુખને પામે છે અને નિષેધ કર્મથી (દાડ, મોટી, ચોરી, અવેરી, ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોની નિંદા કરવી, કરાવવી) તેથી એની અધોગતિ થાય છે, ઘોર દુઃખી થાય છે.

છતાં નિષેધ કર્મ, ભરતજીએ મૃગલાના બચ્ચામાં પ્રીતિ કરી, તો એને મૃગનો અવતાર લેવો પડ્યો. બીજે જન્મે તે જડ બ્રાહ્મણ થયા, જડભરત થયા છે. રઘુગણ રાજાને ઉપદેશ કર્યો છે. શ્રીમદ્ ભાગવતમાં આ વાત જગજાહેર છે. ત્યારબાદ મહાપ્રભુજીના વખતમાં પણ પોતે આવ્યા છે અને અનાદિ મુક્તોના પ્રસંગ વડે કરીને એની કસર ભાગી છે.

શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું દ્રષ્ટાંત દીધું. ગોપીઓમાં ત્રણ ભેદ હતા. મુગ્ધા, મધ્યા અને પ્રોઢા. મુગ્ધા જે ગોપીઓ અને મધ્યા ગોપીઓએ ભગવાનને કામ વૃત્તિથી ભજ્યા છે. તો શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન ગુણાતીત

હતા, તો એના ભક્તો એ ગોપીઓ પણ ગુણાતીત થઈ ગઈ. તો એવી રીતે આ જગતમાં પતિ પત્નિઓ બહુ સહેવાસ કરે છે, છતાં એને ઘોર નરકની પ્રાપ્તિ થાય છે, કારણ કે સામેની વસ્તુ નિર્ગુણ અને દિવ્ય નથી. માટે વિધિ અને નિષેધ તો સાચા છે.

જમદગ્નિ નામના ઋષિએ, પોતે લગ્ન કર્યું, રેણુકા નામની કન્યા સાથે. પછી નર્મદા તીરે ફરવા ગયા છે. ત્યાં રાતનું કામ દિવસે કર્યું. સૂર્યનારાયણે જોયું કે આ અઘટીત કામ, તમે બ્રહ્મવેત્તા થઈને કર્યું એ ઠીક નહિ. સૂર્યનારાયણ ઠપકો આપવા લાગ્યા. એટલે જમદગ્નિ ઋષિ કહે છે કે વેદો એટલે શાસ્ત્રો, એમાંથી ઉત્પન્ન થયેલી....., એ વેદો જડપુરૂષોને કર્મોથી બંધન કરે છે, પણ તેજસ્વી પુરૂષોને એ કર્મો, એને બંધન કરતાં નથી. માટે હે સૂર્ય, હું તને શ્રાપ આપુ છું કે તને રાહુ ગળો. સૂર્ય અર્ધા ઉદય થાય, અડધા આથમે, તે વેળા તારાં દર્શન કરે, તેને પાપ લાગશે, છતાં વાદળથી ઢંકાયેલો રહે, ગ્રહણ વખતે તારાં દર્શન કરશે તેને પણ પાપ લાગશે, એમ જમદગ્નિ નામના ઋષિએ, આ સૂર્યનારાયણને શ્રાપ આપ્યો. એટલે સૂર્યનારાયણે વિચાર કર્યો કે મને અસમર્થ જાણશે. એટલે એને પાછા વળીને, જમદગ્નિ ઋષિને શ્રાપ આપ્યો છે કે રાતનું કામ તમે દિવસે કર્યું માટે હું પણ તમને શ્રાપ આપુ છું કે તમારું મૃત્યુ ક્ષત્રિયથી થાઓ. એવામાં, ભાઈઓ-ભાઈ વઢ્યા, એટલે બ્રહ્માજી આવીને ત્યાં ખડા થયા. એટલે બે (બંને) ભાઈઓ શરમીંદા પડી ગયા. હવે શરમીંદા પડ્યા તેમાં બંનેએ અરસ પરસ માફી માગી. સૂર્યનારાયણ કહે છે કે ભાઈ, જમદગ્નિ ઋષિ ભગવાનના મોટા એકાંતિક લાડીલા ભક્ત છે. એનો શ્રાપ મિથ્યા તો નહિ જાય, પણ વાદળથી ઢંકાયેલા તમે રહેશો, પણ કાયમ માટે નહિ રહો, ફક્ત સૂર્ય ઉગતા આથમતા તમારા દર્શન કરશે એને પાપ લાગશે. ઋષિને કહે છે કે સૂર્યનારાયણ પણ તેજસ્વી પુરૂષ છે. એનો શ્રાપ પણ મિથ્યા નહિ જાય. પણ તમારું મૃત્યુ ક્ષત્રિયથી તો થશે જ, પણ તમારા ઘેર ભગવાન પ્રગટ થશે, તે પરશુરામ ભગવાન પ્રગટ થયા.

ભરૂચમાં બલિરાજાને છળવા માટે ભગવાન વામનનું રૂપ લઈને આવ્યા. ભૂદેવ શું ઈચ્છા છે? એટલે કહે સાડા ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી જોઈએ. એટલે બલિરાજા કહે, અહોહો..... એટલી શું ? વધુ માગો કે વધુ. એટલે વામનરૂપ ભગવાન કહે કે ના, ના, સંતોષી નર સદા સુખી. વામન રૂપ ભગવાન,

વામનજીના હાથમાં એક લાકડી હતી. ભગવાને શરીર વધાર્યું તે સત્યલોકમાં પોતાનું માથું મુક્યું અને પાતાળમાં પગ, એટલા બધા લાંબા થયા. ભગવાન લાંબા થયા તે ભેળી પેલી લાકડી પણ એટલી વધી ગઈ. તેમ જગતના આત્માઓ એ જીવ કોટિના છે. ભગવાન અને ભગવાનના સંતો, વામનજીની જગ્યાએ નિર્ગુણ અને દિવ્ય આત્માઓ છે. એની સોબત, એનો સ્નેહ, એનો વિશ્વાસ, એના સંગ વડે કરીને, એ આત્માઓ દિવ્ય અને નિર્ગુણ બની જાય છે, કેતાં અક્ષરધામના અધિકારી બની જાય છે.

ગટર, નર્મદાજીમાં મળવાથી નર્મદા તુલ્ય થાય છે. જબલપુરની ગટર, ચાણોદની ગટર, ભરૂચની ગટર, એ બધી નર્મદામાં પડે છે. મળ, મુત્તર, વિષ્ણુ એ બધું નર્મદામાં પડે છે. છતાં એ નર્મદા તુલ્ય થઈ જાય છે. અને ભાડભુજની જાત્રા હમણાં આવી હતી, થોડા વર્ષ પર. તે નર્મદે હર, નર્મદે ..... હર, કરીને ઘણા, હજારો લાખો માણસો ન્હાયા અને અહીં પણ એ જળ આણ્યું હતું. અને એ જળ આપણે સત્સંગી માત્રને વહેંચ્યું હતું. માટે ગટર એ ગંગાતુલ્ય થઈ ગઈ. તેમ આ જીવો ગટર જેવા છે, ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરુષો ગંગા કહેતાં નર્મદાતુલ્ય છે. એના સંસર્ગ વડે કરીને, એના વિષે પૂજ્યબુદ્ધિએ કરીને, એના વિષે સદ્ભાવનાએ કરીને, એની મન-કર્મ-વચને સેવાઈ કરીને, એ આત્માઓ..... અક્ષરધામમાં..... કહેતાં મોક્ષને યોગ્ય બની જાય છે.

કાંકરાની કિંમત ઉપજે નહિ, પણ પચીસ કળશી ઘઉં ભર્યા હોય અને એમાં કોઈ અઘર્મી પુરૂષો, કદાચ બે કળશી મઈ (અંદર) કાંકરા નાખી દે તો, ઘઉં ભેગા કાંકરાના ભાવ વધી જાય છે. તેમ આપણે કાંકરા જેવા છીએ. ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરુષો એ ઘઉં જેવા છે. તો એના દર્શન, સ્પર્શ, વાયરાથી, એના વિષે પૂજ્ય બુદ્ધિથી, નિર્દોષબુદ્ધિથી, સદ્ભાવનાથી, એ આત્માઓ ઘઉં તુલ્ય કહેતાં મુક્તરૂપ બની જાય છે.

ચંદનના ઝાડમાં, બીજા ઝાડ ચંદન તુલ્ય થઈ જાય છે. તો જગતના આત્મા બીજા ઝાડ તુલ્ય છે. ભગવાન અને સત્પુરુષો એ (લાકડા છે) ચંદનના ઝાડ તુલ્ય છે. એના સંસર્ગ વડે કરીને, એના સ્પર્શથી, એના વાયરાથી, એના દર્શનથી, એના અનેક પ્રકારના સંસર્ગો કરીને, જેમ બીજા ઝાડ ચંદન તુલ્ય થાય છે, તેમ આ જીવ મુક્તદશાને પામી જાય છે. કહેતાં આત્યંતિક કલ્યાણને પામી જાય છે.

વાઘરણ હોય, એની આ જગતમાં શું કિંમત? ભાગોળે કુલામાં રહેતી હોય, પોતાના માતા પીતા સાથે. ગામમાં ઘર ના હોય, સીમમાં ખેતર ના હોય, ઘેર બાંડી બકરી ના હોય, લગ્નનાં કે બારમા તેરમાનું એંટું વીણી ખાતી હોય, પણ જો રાજાને પસંદ પડી જાય તો રાણી બનાવી દે. પછીથી એને મહારાણી કહેવી પડે. અને વાઘરણ કહેવાય નહિ. તેમ આ વાઘરણ જેવા જીવ છે અને આ વાઘરનો છે. પણ ભગવાન ને આવા સત્પુરુષોના નિશ્ચય, એના આશરા વડે કરીને, એના મન, કર્મ, વચને સંસર્ગ વડે કરીને, તન મન ધનથી સેવાએ કરીને, એ આત્માઓ પણ મુક્તદશાને પામે છે. કહેતાં એના આત્મંતિક કલ્યાણ થાય છે.

હવે દિવ્યના સંગે આત્માઓ દિવ્ય થાય છે. પુતના માસી જેને ત્રણ હજાર છોકરાં મારી નાખ્યાં હતાં. ગોકુળમાં. પુતના અને દેવકી બે સગી બહેનો, એક બેન રાક્ષસી નીકળી અને એક બેન દેવકી ભગત નીકળી અને જઈને ઘેર ભગવાન શ્રીકૃષ્ણજીએ જન્મ લીધો. છતાં ભગવાનને એ સ્તનપાન કરાવવા લાગ્યા, પોતાના પહાડ ઉપર ભગવાનને ધવરાવવા લાગી. પહાડ ઉપર એને ઝેર ચોપડ્યું હતું. ભગવાને એને ચૂસી લીધી અને પોતાનું શરીર વધારીને, ત્રણ ગાઉ ઉપર મથુરા નગરીમાં, જમના નદીને કાંઠે વિશ્રામ ઘાટ છે ત્યાં એને ફેંકી. અત્યારે પણ એનું બાવલું, અત્યારે ત્યાં મોજુદ છે, ટાવર જેવું. હવે, તો જેવું પોતાની માતા જશોદાનું કલ્યાણ કર્યું, એવું કલ્યાણ એ માસીનું કર્યું, શાથી કે ભગવાનના સંબંધને પામી. તેમ પરમેશ્વર પૃથ્વી પર હોય કે પરમેશ્વરના મહાન પુરૂષો હોય, એના દર્શનથી, એના સ્પર્શથી, એના નમસ્કારથી, એની પરિચર્યાથી, અનેક પ્રકારનો સંસર્ગ માયાની સંસૃતિને તારનાર છે. કહેતાં મોક્ષને યોગ્ય બની જાય છે.

ભક્તિમાતા, એ ભક્તિમાતાને, પોતાની માતાને, શ્રીજી મહારાજે કહ્યું કે હે મા, જે સિધ્ધિ છે, એના દર્શનથી, એનો સ્પર્શ કરવાથી, એને નમસ્કાર કરવાથી, એની પરિચર્યા નામ સેવા કરવાથી અનેક જન્મનાં અધ નામ પાપ, બળીને ભસ્મ થાય છે. ધર્મ અર્થ ને કામ, મોક્ષ એ ચાર પુરુષાર્થની એ આત્માને સિધ્ધિ થાય છે. એ પ્રમાણે ભગવાને, પોતાની માતા પ્રત્યે આ પ્રમાણે ઉપદેશ કર્યો છે.

વળી કપિલજી ભગવાને પણ પોતાની માતાને ઉપદેશ કર્યો છે કે હે મા, જેવો આ દેહના સંબંધમાં હેત છે, પોતાના માતા, પોતાના પિતા, પોતાના ભાઈ, પોતાના પતિ, પોતાના પુત્ર, પોતાના પરિવાર, પોતાના સાસુ-સસરા, પોતાના મિત્ર આદીકમાં જેવો આપણને સંબંધ છે અને સ્નેહ છે, એવો સંબંધ અને સ્નેહ જો ભગવાનના સત્પુરુષોનો થાય તો, એને મોક્ષનો દરવાજો ઉઘાડો થાય છે.

વાર્તા – ૨૬

હવે આ ભગવાન આપણને ઓળખાણા, આવા અનાદિ મુકતો આપણને ઓળખાણા. આપણા સ્વભાવ તો એવા છે કે બૂડે એવા છે. સત્સંગીજીવનમાં અને મનુસ્મૃતિમાં લખ્યું છે કે કંડણી, પીસણી, ... , ખાણિયો, ઘંટી, ચૂલો, પણિયાડ, સાવરણી આ પાંસ પ્રકારે માણસને હિંસા થાય છે. આ જીવને કોઈ દિવસ તરવાનો આરો આવે નથી. જીવ પોતાના મનમાં ડહાપણ જાણે કે હું બહુ સાધન કરું છું. પણ એ, સાધન એ શું કરે? કશુંય બને એવું નથી. આપ_ સાધન તો બધાં ફટાકિયા જેવાં છે. લાખ રૂપિયાના ટોટા ફોડીએ પણ કિલ્લો પડે ? એને તો તોપ મૂકવી પડે કે બોમ્બ મૂકવો પડે. તેમ આ માયારૂપી કિલ્લો, માયારૂપી જે ગઢ, એ પોતાના સાધન વડે કરીને તૂટે એવો નથી.

“માયાનો જન તો જ મટે, જો હરિજન શરણે જાય
બ્રહ્માનંદ કહે વાર ન લાગે, તરત જીવ શિવ થાય.”

માટે પરમાત્માને પામવાને માટે અનેક રસ્તાઓ છે. સહેલામાં સહેલો અને સુગમમાં સુગમ રસ્તો મનુષ્ય જેવા ભગવાન, ભગવાન ન હોય તો ભગવાનને મળેલા સત્પુરુષોનો આશ્રયથી આ માયા ઉલંઘાય છે. એની મન કર્મ વચને સેવાએ કરીને, એની આપણી ઉપર પ્રસન્નતા થાય. એને નમસ્કાર કરવાથી પણ આપણા ઉપર પ્રસન્નતા થાય.

દિલિપ રાજાનું દ્રષ્ટાંત : દિલિપ રાજાએ કામદુર્ગા ગાયને નમસ્કાર ન કર્યા, જે નારાયણ ન કર્યા, એ કામદુર્ગાનો અપરાધ થયો. એ અપરાધે કરીને રાજા દુઃખી થયો. મહર્ષિઓને પૂછવામાં આવ્યું કે હું

દુઃખી કેમ થયો? ત્યારે મહર્ષિઓ કહે કે ભાઈ, કામદુર્ગા ગાયનો તમે અનાદર કર્યો છે, તમે તિરસ્કાર કર્યો છે, એના ઉપર વક્રદ્રષ્ટિથી જોયું, કુદ્રષ્ટિથી જોયું. તમારે એના પર, એના પ્રત્યે સદ્ભાવ કે કંઈ હતું નહિ. એ ગાય દુખઈ છે. એનું મન દુખાણું છે. એ દોષે કરીને તમે દુઃખી થયા છો. ત્યારે રાજા કહે કે હવે ઉપાય ? ત્યારે મહર્ષિઓ કહે કે ગાયને રાજી કરો, કોઈપણ રીતે. તો કહે શી રીતે રાજી કરું ? ગાય તો સ્વર્ગમાં ગયાં છે. ત્યારે મહર્ષિઓ કહે એની દિકરી નંદી છે. એ નંદિની સેવા કરો. રાજાએ એ નંદિની સેવા કરી. અહીં કામદુર્ગાએ વિચાર કર્યો કે મારી વાછરડીની કોણ સેવા કરે છે? ત્યારે કે અહોહો..... દિલિપ રાજા. કામદુર્ગા રાજી થઈ. હે દિલિપ રાજા, ભગવાન અને સુખી રાખી એમ આશીર્વાદ આપ્યો. એ કામદુર્ગા ગાયના આશીર્વાદથી, એ રાજા પાછો સુખી થયો, ભાઈ. માટે ભગવાન કે મહાન પુરુષોની આપણને સેવા પ્રાપ્ત ન થઈ હોય, તો એના સાચા જન, એની પણ મન કર્મ વચને સેવા પ્રાપ્ત થાય, તન-મનથી સેવા પ્રાપ્ત થાય અને એનો જો રાજીપો લેવાય, તો એના આત્યંતિક કલ્યાણમાં કોઈ પ્રકારે વાંધો આવતો નથી.....

વાર્તા - ૨૭

પ્રગટ શ્રી પુરુષોત્તમનારાયણના વખતમાં એક વાંઝીયા ગામ છે. એ વાંઝીયા ગામમાં એક રાજબાઈ કરીને, ભગવાનના મહા મુક્ત સ્થિતિનાં (પુરુષ) બાઈ હતાં. એ બાઈ બહુ સ્થિતિ પાત્ર બાઈ હતી. એ રાજબાઈનાં, કુંડળના જે રાજબાઈ હતાં, એમના દિકરા વેરે એમના લગ્ન થયા હતા. પોતાના સાસરીયે વળાવ્યા. પોતાનો વિચાર સાસરીમાં પણ જવાનો નહિ. સાસરીમાં ગયાં ત્યાં પોતાના પતિએ વાઘણ દીઠી. પોતે વાઘણ જ છે એમ એના પતિને દેખાણું. એટલે એને રજા આપી કે આ બાઈ મારા કામની નહિ. એટલે પોતે ગઢપુરમાં રહેવા લાગ્યાં, દાદાખાયરના દરબારમાં દાદાખાયરની બહેનો જ્યાં, લલિતા સાથે..... રહેવા લાગ્યાં. પોતાના માસા ભગવાન, ભગવાનના ભક્તોના _____ હતા, ઈર્ષાળુ હતા, રાગદ્વેષવાળા હતા. તો ગઢપુરમાં જીંદગી પુરી કરી છતાં પોતાના સગા માસાને ઘેર એને પગ મૂક્યો નથી. એનું નામ ભક્ત. એ રાજબાઈ એવાં ભક્તિવાન હતાં. સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું ભજન કરતાં, છતાં ભગવાનથી નવ હાથ છેટે ચાલતાં અને સત્સંગી માત્ર એનાથી ઓગણીસ હાથ છેટે

ચાલે. કોકનો છાંયો પડવા દે નહિ. મુક્તાનંદ સ્વામિએ જાન્યુ કે બાઈ ત્યાગ તો બહુ પાળે છે, પણ એ ત્યાગ એના મનનો છે. ભાઈ, મનનાં ગમતાં તો, જન્મો જનમ કર્યા છે, તો રખડ્યા છીએ. હજુય મનના ગમતા પ્રમાણે ચાલીશુ તો જરૂર આપણે રખડવાના છીએ. માટે આ દેહે પોતાના આત્માનું શ્રેય નામ કલ્યાણના માટે ભગવાન અને ભગવાનના સંતોના ગમતા પ્રમાણે વર્તવું.

મુક્તાનંદ સ્વામિએ એને બહેન કહી બોલાવી ક હે બેન, તુ તારા મનસ્વી પ્રમાણે કલ્યાણને માર્ગે ચાલી છે, પણ એથી કલ્યાણ નહિ થાય. માટે આ કીર્તન હું તને લખી આપુ છું. એ પ્રમાણે તારુ વર્તન કરજે, જેથી તારા આત્માનું કલ્યાણ થશે. એ કીર્તન, મોહન ને ગમવાને ઈચ્છો માનુની.” મોહન એટલે પરમાત્મા. એ પરમાત્માને રાજી કરવા હોય તો,

“ત્યાગે સર્વે જુઠી મનની ટેક જો.” તમારા મનની ટેક છે એને છોડી દો. ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરુષો કહે એ પ્રમાણે વર્તો, તો આલોકમાં સુખી થશો અને દેહાંતે પણ સુખી થશો.

“હરિજન સંગે રાખો પૂરણ પ્રીતડી.”

પ્રીતિ તો ખરી પણ પૂરણ પ્રીતિ.

“સાંભળ બેની હરિ રીજ્યાની રીતડી.”

“કરૂણાનિધિમાં કામાદિક વ્યાપે નહિ.”

તુ એમ જાણે કે હું ભગવાન સાથે હળીમળીને રહુ તો, મને કામરૂપ દોષ વ્યાપે. હરિજનોની સાથે સમીપમાં રહે તો મને કામરૂપી દોષ નડે. પણ હે બેન, જે પરમાત્મા છે, એ પરમાત્માને ધારી રહેલા એવા જે સત્પુરુષો મળે તો, ઉલ્ટાં એ આત્મા નિષ્કામી બને છે, એના સંબંધે કરીને.

“તન અભિમાન તજે, પૂરણ સુખ પામીએ” હુ સ્ત્રી છુ એ ભાવ તુ કાઢી નાખ, તો પરમાત્માનું સુખ તને પ્રાપ્ત થશે, નહિ તો નહિ થાય.

“જે જે વચન કહે સુંદરવર શ્યામળો,

સુખ ઉપજે તેમ કરવો શુદ્ધ વિચાર જો.”

આ કિર્તન લખીને આખુ એટલે આ બાઈના પડદા ઉઘડી ગયા કે અરેરે..... મુક્તાનંદ સ્વામિ એ તો મહાન ધર્મિષ્ઠ છે. ભગવાનના લાડીલા છે. કોઈ પારકુ પોતાનું કંઈ છે નહિ. જેને, કેવળ પોતાનો દેહ પરમાર્થને અર્થે સર્જેલો છે, માટે આ વચન સત્ય કહે છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણ તે વેળા, અમદાવાદ પાસે જેતલપુર નામનું મહાન મોટું તીર્થ છે, જ્યાં દેવ સરોવર છે. જ્યાં એક પથ્થરનો મહેલ છે, ત્યાં ભગવાન રહેતા. જ્યાં મહાપ્રભુજી મોટો યજ્ઞ આદરવા તૈયારીઓ કરતા હતા. અઢાર દિવસનો યજ્ઞ હતો, તે ઈકોતેર હજાર બ્રાહ્મણોને બોલાવ્યા હતા. ત્યાંથી મહાપ્રભુજીએ કાગળ લખ્યો છે. એ કાગળ મેં તમને સભામાં ગઈસાલ વાંચી બતાવ્યો છે. એ કાગળનો ટૂંકસાર તમને, કંઠાગ્ર છે તે, તમને કહું છું.

રાજબાઈને માલૂમ થાય કે થોડા દિવસ પછી અહીં બહુ ગડગથ્યો થશે. લાખો સંતો હરિભક્તો ભેગા થશે. ત્યારે અમારાથી તમને વાત કહેવાય નહિ. અને અમને, તમને કહેવી છે એ વાત ગોપ વાત છે. ગોપ એટલે ગુપ્ત વાત, છાની વાત. માટે હમણાં અમે એકલાં જ છીએ, અમારી સાથે મુકુંદ બ્રહ્મચારી છે. માટે તમો અમારાં લૂગડાં લેતા આવજો, તમારી સાથે વળાવિયો લાવજો અને આ વાત જો તમે તમારા જીવનમાં ઉતારશો તો આલોકમાંય અને પરલોકમાંય સુખી. અને વાત નહિ ઉતારો તો અંતકાળે પસ્તાયેગા. અત્યારે ખબર નહિ પડે, પણ જ્યારે અંત સમો આવશે ત્યારે પસ્તાશો. પછી રાંડ્યા પછી ડહાપણ આવે કે અ ર ર ..... રે પતિનુ વચન ન માન્યુ. અ રે રે ..... રે હું અભાગણી, હુ આવી. અરે પછી ગમે એમ કરો તો શુ થઈ જાય, બા ? પતિ હતા ત્યારે પતિના વચનના તિરસ્કાર, પતિના વચન ઉપર, જીભ ઉપર પગ મૂકી દેવાય. પણ રાંડ્યા પછી ડહાપણ કરે કે પતિવૃત્તાનો ધર્મ ન સચવાયો આપણાથી, પતિના વચનના તિરસ્કાર કર્યા. બાપુ, રાંડ્યા પછી ડહાપણ કરે એ શા કામનું ? કારતક મહિને કણબી ડાહ્યો થાય, જો ખાતર નાખ્યું હોત તો મઝા આવી જાત, હાં, ખેતરમાં. મોલ બહુ સારો થાત. અલ્યા પણ જો નિંદાયુ હોત તોય મઝા આવી જાત, પણ આપણે નિંદાયુ નહિ. કારતક મહિને કણબી ડાહ્યો થાય એ નકામું છે. અરે માબાપ હોય ત્યારે એની આપણે સેવા

સરભરા ન કરીએ અને સરવણીમાં સફરચંદો ગોઠવીએ. જીવતાં તો કોહુ ચે ન આપીએ, માગે તો. ભાઈ મને કોહુ લાય ને, મને પિત્ત થયું છે. તોય દિકરો આડુ ભાળે પણ કોહુ આંણી આલે નહિ. ત્યારે જીવતાં કોહુ નહિ અને સરવણીમાં સફરચંદો ગોઠવે. જાવ વડોદરે, અલ્યા ભાઈ, જા તુ, પાંચ રૂપિયાનાં સફરચંદ કે, સરવણીમાં મૂકવા જોઈશે કે.

આ જીવ એવા અભાગી ને અવળા છે. પાછળથી પસ્તાય.

“જે મતિ પીછે ઉપજે, ઓ મતિ આગે હોય
કામ સુધરે આપણાં ને હરિજન હખે સૌ.....”

(MISSING a LOT)

“તેરે દેખત મૂઢ, દેખ કેતા ગયા
આ જગમે ઘરી દેહ, અવિયળ ના રહ્યા
બ્રહ્માનંદ કહે માન, જાન લે સાઈયા
તેરા સબહી ગુના વિસાર, ગ્રહેગા બાંઈયાં.”

અરે આપણા ગુન્હા ભગવાન જો જુએ તો કોઈ દાડો આપણુ લ્હ્યાન થાય એવુ નથી. પણ ભગવાન અને ભગવાનના સંતપુરૂષો એવા છે તમારા ગુન્હા દબાવી, તમારુ પુણ્યને ગ્રહણ કરે છે. જેમ આપણી માતા, બહેન કે દિકરી કદાચ સ્નાન કરવા બેસે. તેનાથી સ્નાન કરતાં, વસ્ત્ર પહેરતાં, કદાચ વસ્ત્ર પડી ગયું નીચે, ત્યારે માણસ એમ આડુ ભાળી જાય. તેમ ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરૂષો એવા છે કે આપણા અવગુણ તો જોતા જ નથી. જો અવગુણ જુએ તો કોઈ દિવસ કલ્યાણ થાય એવુ નથી. ચમપુરીના અધિકારી બનીએ. પણ એ ગુણ ગ્રાહી ગતસ્ય. ભગવાન ગુણ જોવાવાળા છે. એ આપણા

ગુન્હા માફ કરી, આપણને ભગવાને શરણે મૂકે છે. માટે આલોક અને પરલોકમાં બાપુ, સુખી થવાને માટે, ભગવાનનો ભગવાનપણે, સત્યુરૂપોનો સત્યુરૂપણે અડગ, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખવો.

વાર્તા – ૨૮

બધાનુ ન રખાય, એક ભગવાનનું રખાય છે, કાં ભગવાન જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા હોય એવા સત્યુરૂપનું એકનુ રખાય. અને જો બે જગ્યાએ રાખવા જઈએ તો તાંણા તોણ. એક ઘણી હતો, તે એને બે બેરાં. ભાઈ આવ્યા રાત્રે દશ વાગે. તે પેલુ નવુ બેરુ ઉપર સૂવે ને જુનુ બેરુ નીચે સૂવે. પછીથી પેલો ધીરે રહીને, પેલી જુની ના જુએ એવી રીતે, મેડે ચડ્યો. તે અડધે પગથિયે ગયો ને પેલી જાગી પડી, કે અહીં નીચે આવો. પેલી બીજી કહે અહીં ઉપર આવો. પેલીએ ચોટલી ઝાલી. ચોટલી હશે આટલી મોટી. પેલો કહે ઓ રાંડો છોડો, મરી ગયો. ત્યારે પેલી જુની કહે હા....., ઉપર જવા દઉં ? મારી શોક્ય પાસે ? હુ જુની છુ તેથી ? તે તાંણા તાણ. પેલી ચોટલી ના છોડે અને પેલી ટાંગો ના છોડે. તે છેવટમાં તાણાં તાણમાં એની ચોટલી નીકળી ગઈ. લોહી લોહાણ થઈ ગયુ. અ રે રે ..... આ દ્રષ્ટાંતનુ સિધ્ધાંત આપણે એવુ સમજવાનું છે કે બાપુ સ્ત્રી હોય તેને પતિ એક જ હોય છે. પતિ જેવુ હેત બીજે કરનાર મનુષ્ય, જાર કર્મ કરનાર ગણાય છે. એ બાઈ દુરાચારી ગણાય છે. એ પતિવત્તા કહેવાય છે. પછીથી એના ઉપર પતિનુ હેત રહેતુ નથી. હા સ્ત્રી હોય એના દેહના પતિ (આત્મા છે એવા) ઘણી છે, એવા પતિ (આત્માના) એના પરમાત્મા છે. એટલે સ્ત્રી અગલ પુરૂષ, એને આત્માના પતિ તો પરમાત્મા દરેકના છે. એ આત્માનુ રક્ષણ અને પોષણ કરતા તો ભગવાન છે. માટે ગુણાતીતાનંદ સ્વામિને વાતોમાં લખ્યુ છે કે બે સારા ભગવદી કે બે સારા હરિભગત સાધુ એની સાથે જીવ બાંધવો. અરે કહે છે કે બે જોડે, છેવટમાં એક જોડે તો બાંધો. તો સત્સંગનુ રહસ્ય મનુષ્ય સમજી શકે છે.

સંત તુકારામ પોતે કહેતા કે જ્યાં સુધી, મનુષ્યને ગુરૂ કર્યા સિવાય, આ સત્સંગમાં..... ખરુ રહસ્ય, પરમાત્માનુ એ આત્મા નથી જાણી શકતો.

“ગુરૂ ગમ વિના રે, આતમ ચિન્હા વિના રે

ભ્રમણા ભાગ્યા વિનારે, લખ ચોરાશી નહિ મટે રે જી”. .....

ત્યારે શ્રીજી મહારાજે સત્સંગમાં પણ જોડો બાંધેલી છે. તો વયોવૃદ્ધ, જ્ઞાનીવૃદ્ધ, ચારિત્ર્ય વૃદ્ધ, ભક્તિ વૃદ્ધ એવા ભગવાનના લાડીલા સત્પુરુષની સોબત થાય તો કોઈ વસ્તુ આપણને દુર્લભ રહે ખરી ? ન રહે. પણ કળિયુગના જમાનામાં લાખમાં લેખાં નહિ, કરોડમાં કોક અને અડખ કડખમાં એક બે જ હોય છે.

વાર્તા – ૨૯

માટે આલોક પરલોકમાં સુખી થવાને માટે પરમાત્માની ભક્તિ સિવાય કંઈ નથી. એ પરમાત્માની ભક્તિ નવ પ્રકારે થાય છે.

શ્રવણ ભક્તિ : કાને કથા સાંભળવી. કાનનુ ઘરેણુ પુરૂષો કુંડળ પહેરે છે, સ્ત્રી ઓલટકણીયાં પહેરે છે, તે ખરી શોભા નથી. એ તો કાન કોઈ દિવસ, એવા ગઠયા આત્માઓના સંસર્ગમાં આવે તો, કાન તોડી પણ લે છે. માટે કથા સાંભળવી એ કાનનું સાચું ઘરેણું છે. જે આત્માઓ કાન વડે કથા સાંભળતા નથી, એ આત્માઓને શિયાળની બોડો શ્રીજી મહારાજે કહી છે.

“જેને કથા શ્રીહરિની ન ભાવે. નહિ જ તેમાં ગુણ શ્રેષ્ઠ આવે.”

જેને કથાવાર્તામાં શ્રદ્ધા નથી, એનામાં રૂડા ગુણ આવતા નથી. આ વાત છેલ્લાના રજમા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહી છે. તો શ્રવણ ભક્તિ એ ભગવાનના ધામનો દરવાજો છે. શ્રવણ ભક્તિ એ ભગવાનની મૂર્તિ છે. કાને કથા સાંભળવી એ ચોકિયાતની જગ્યાએ છે. ચોકિયાતો ગામડામાં ફરે છે કે જાગો..... જાગો, પટેલો જાગો, એમ રાડો પાડે છે. ફોજદાર ને પોલિસો ને મુખી. જે જાગે એના ઘરમાં ચોર દાખલ થાય નહિ. એમ કદાચ આપણી ભુલ થતી હોય, તો આ વચનામૃત, શ્રીજી મહારાજ, ભગવાન સ્વામિનારાયણના સ્વમુખની વાણી વચનામૃત, સત્સંગીજીવન, પૂજ્ય બાપાશ્રીની વાતો, આવા જે સત્શાસ્ત્રો, એ શ્રવણ કરવાથી, આપણામાં જે અનેક પ્રકારના દોષો હોય તે નિવૃત્ત પામે છે,

અને પરમાત્માનો આપણને નિકટ સંબંધ થાય છે. મેડે જવુ હોય અને આંધળો માણસ હોય, પણ દાદરનું એક પગથિયુ આપીએ તો મેડે ચાલ્યો જાય. તેમ આ કથા સાંભળવી એ નવ પ્રકારની (દશ પ્રકારની) ભક્તિમાં પહેલી ભક્તિ, શ્રવણ ભક્તિ કહી છે. જે, પૃથુરાજાએ દશ હજાર કાન માગ્યા. માટે કથા બાપુ ચિત્ત દઈને સાંભળવી જોઈએ. ઘણા મનુષ્યો કથામાં ઉંઘે છે. કથામાં ઉંઘવુ ન જોઈએ. હોશિયાર થઈને, સાવધ થઈને કથા સાંભળવી જોઈએ. અને આંખ મીચી એટલે જય સ્વામિનારાયણ. એ મૂંઝૂ મઈડી (મરડી, મરડાઈ) જવાનું, એનું. એની ઉપર ઉંઘ ચડી બેસે છે, કારણ કે એ ભક્તાણી છે. નાટક સિનેમામાં તો કંઈ ઉંઘ આવતી નથી. આંખો ફાડી ફાડીને જુએ છે. ત્યાં તો આપણે ઉંઘતા નથી. માટે અમૃત પીએ તો માણસ અમર થઈ જાય છે. તેમ આ ભગવાનની દિવ્ય વાણી, જો તમારા જીવનમાં ઉતારશો તો બાપુ સુખી થશો. અને નહિ ઉતારો તો અંતકાળે પસ્તાયેગા, પ્રાણ જયેગા છૂટ. એમાં કંઈ મારે લેવા દેવા નથી. અમારે તો, મારા ગુરૂની આજ્ઞા છે કે દેહ રહે ત્યાં સુધી કથાવાર્તા કરતા રહેજો. આમંત્રણ હોય તેને ઘેર જવુ. આમંત્રણ ન હોય તો, એ ગામમાં કે એને ઘેર, અમૃતનો મેહ વરસતો હોય, તો પણ જવુ નહિ. તે આપણી તબીયત સારી હોય તો, આપણે દેશ પરદેશ જઈએ છીએ. માટે કથાવાર્તા ચિત્ત દઈને સાંભળવાથી, આપણને નવે ય પ્રકારની ભક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. પૃથુ રાજા પર ભગવાન પ્રસન્ન થયા ત્યારે કહે માગો. ત્યારે પૃથુ રાજા કહે કે દશ હજાર કાન આપો, તો કથા સાંભળુ. તો શુ દશ કાન ફૂટ્યા હશે? નહિ, નહિ. પણ એટલે ઉત્કૃષ્ટ શ્રદ્ધા. માટે કથા ચિત્ત દઈને સાંભળવી.

કિર્તન ભક્તિ: કીર્તન ભક્તિ શુકદેવજીએ કરી, નારદ મુનિએ કરી, પૂજ્ય બાપાશ્રીએ કરી, ગોપાળાનંદ સ્વામિએ કરી, ગુણાતીતાનંદ સ્વામિએ કરી, મોટા મોટા સમર્થ સંતોએ આ પ્રમાણે કિર્તન ભક્તિ કરી, તો આ દુનિયામાં એના યશ (જશ) આપણે ગાઈએ છીએ. માટે પરમેશ્વર અને પરમાત્માના જે અનાદિ મુક્તો એને એના ભક્તો, એના જે ગુણાર્વિંદ ગાવા, એનો જે મહિમા કહેવો એ કિર્તન ભક્તિ.

ત્રીજા નંબરની ભક્તિ સ્મરણ ભક્તિ: સ્મરણ ભક્તિ પ્રહલાજીએ કરી. એને અનેક સંકડો આવ્યા છે, પ્રહલાદજીને, ત્યાં એની રક્ષા કરી. માટે ખાતાં પીતાં,, ઉઠતાં બેસતાં, સર્વ ક્રિયામાં ભગવાન સ્વામિનારાયણનું સ્મરણ કરજો. હોઠ ના હાલે, જીભ ન હાલે, કંઠ ના હાલે, એ રીતે ભજન કરવાની ટેવ

પાડી દેજો. સ્મરણ ભક્તિથી તમારી ઉપર નવગ્રહો..... પણ તમે નડી શકે નહિ. કોઈ કહે કે મને રાહુ નડે છે, કોઈ કહે કે મને શનિ નડે છે, કોઈ કહે કે મને ચંદ્ર નડે છે, તો સોમવાર કરજો હોં,..... હાં..... કોઈ કહે મને મંગલ નડે છે, તો મંગળવાર કરજો. કોઈ કહે તમને બુધ્ધ દેવ નડે છે. બુધ્ધ નારાયણ, તો બુધવાર કરજો, હા..... કોઈ કહે તમને બ્રહ્મસ્પતિ નડે છે, તો ગુરુવાર કરજો. ના..... ના તમને પનોતિ નડે છે, તો શનિવાર કરજો અને તેલ ચડાવજો. આવી રીતે અનેક પ્રકારના જે આ નવ ગ્રહ છે, એ ભગવાનના ભક્તોને પીડી શકતા જ નથી. અરે રાજકુટુંબનો માણસ હોય એને ઢેડા શિક્ષા કરી શકે ખરા ? નહિ, નહિ. તેમ આ આત્માઓ જેને ભગવાનનો ભગવાનપણે અને અનાદિમુક્તોની મુક્તપણે જેને અડગ નિશ્ચય થયો એ આત્માઓ રાજકુટુંબના આત્માઓ છે. એને કાળ, કર્મ, માયા અને નવ ગ્રહો એ નડી જ શકતા નથી. તેવા શ્રીમુખનાં વચનો છે. છતાં અજ્ઞાનદશા હોય ત્યારે બી જાય છે કે રખે ને મને શનિ નડશે તો, મને કદાચ ચંદ્ર નડશે તો? અનેક પ્રકારે, આ પ્રમાણે પતિવૃત્તાના અંગમાંથી બાપુ ભંગ થાય છે. સ્ત્રી હોય, પણ જો બીજા પતિ સાથે હાથતાલિયો લે તો પછી એના પતિવૃત્તાના અંગમાં ભંગ થઈ જાય. આપણા આત્માના પતિ તો ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે. એના.....એ (એના એ) ભગવાન જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા છે એવા જે અનાદિ મુક્તો, એ ભગવાન અને અનાદિ મુક્તો સિવાય બીજે પ્રીત પ્રતીતિ ન હોવી જોઈએ. બીજે દોરો ઘાગો ન હોવો જોઈએ, જંતર મંતર ન હોવું જોઈએ. નવ ગ્રહોમાં પ્રીતિ ન હોવી જોઈએ. તેત્રીસ કરોડ દેવમાં જ્યારે પ્રતીતિ ન આવે, ત્યારે એ ભગવાનનો પતિવૃત્તાના અંગવાળો ભક્ત, એ બાઈ કે ભાઈ ગણાય. નહિ તો એની ભક્તિ શ્રીજી મહારાજે વેશ્યા જેવી કહી છે. વેશ્યાનો ઘણી કોણ? કોઈ એનો ઘણી નહિ. આ વાત મહાપ્રભુજીએ ગઢડા પ્રથમના રઢમા વચનામૃતમાં, વડતાલના પાંચમા વચનામૃતમાં, અને ગઢડા અંતિમના ૧૬મા વચનામૃતમાં ભગવાનના ભક્તોએ પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરવી. હનુમાનજીની પેઠે, તુલસીદાસજીની પેઠે,..... .

વાર્તા - ૩૦

અનંત બ્રહ્માંડાધિપતિ,, સર્વોપરિ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ આ ભરતખંડમાં અનંત આત્માઓનો ઉધ્ધાર કરવાને માટે, મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરી, ઝાડે-ઝાડ, પહાડે-પહાડ, પૃથ્વીને પાવન કરતા, ગઠપુર

નામના તીર્થમાં વસ્યા. એકાંતિક ધર્મની સ્થાપના કરી, અનંત અસૂરોનો સંહાર કરી, મંદિરો, આચાર્યો, શાસ્ત્રો બનાવી, આલોકમાંથી અદ્રશ્ય થયા. આત્યંતિક કલ્યાણનો ધૂંધૂબાજ (માર્ગ) ચાલુ રાખવા માટે પોતાના દિવ્ય તખત ઉપર, પોતાના દિવ્ય મુક્તોને મહાપ્રભુજીએ મૂક્યા. એ સમર્થ પુરૂષોને પણ આપણને ઓળખવાની શક્તિ નથી. આ તો શ્રીજી મહારાજે આપણને ઓળખાવ્યા, હળવદ અને ઘોળકાની સમાધિમાં પ્રસિધ્ધ કરીને, ત્યારે એ મહાપુરૂષોને આપણે ઓળખ્યા. હવે એમનો નિશ્ચય, દ્રઢ આશરો કરી, પોતાના મનુષ્ય દેહનુ કૃત કૃત્ય કરવું એ આપણી ફરજ છે. એ પ્રમાણે નહિ કરીએ તો, અંતકાળે પસ્તાયેગા પ્રાણ જયેગા છૂટ.....

હવે આજે એકાદશીનો પ્રસંગ છે. આજે દેવપોઢી એકાદશી. બલિરાજા ભરૂચમાં ૧૦૦મો યજ્ઞ કરતા હતા. એ સો યજ્ઞ પૂરા થાય તો, ઈન્દ્રરાજાની પદવી મળે. દેવોએ ભગવાનને પાર્થના કરી કે બલિરાજાને છળો. ભગવાન વામન રૂપ ધારણ કરી અને ત્યાં પોતે પધાર્યા. “નારાયણ હરે, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ.” કહીને ભીક્ષા માગી. બલિરાજાએ પૂછ્યું કેમ ભૂદેવ તમારી શું ઈચ્છા છે ? ત્યારે કહે કે મારે તો એક સાડા ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી જોઈએ. શુકાચાર્ય કહે છે (દૈત્યોના ગુરૂ) બલિરાજા પોતે દૈત્ય હતા. અને દૈત્ય કુળમાં જન્મેલા હતા, તે આ શુકાચાર્ય કહે કે આ દગો છે. બલિરાજા કહે દગો હોય કે ન હોય, ગૃહસ્થાશ્રમના બે મુદ્દા છે. પ્રજાને ભક્ત કરવી ને અતિથિનો સત્કાર કરવો, એ શ્રીમુખનાં વચનો છે. તો અતિથિ આવ્યા એને મારે પ્રસન્ન કરવા પડશે એમ બલિરાજાએ કહ્યું. તે સાડા ત્રણ ડગલા પૃથ્વીનો સંકલ્પ મૂક્યો બલિરાજાએ. પરમાત્માએ પોતે શરીર વધાર્યું. પાતાળમાં પગ અને સત્યલોકમાં પોતાનું મસ્તક અડાડ્યું. ત્રણ ડગલાં માં તો આ બધી પૃથ્વી લઈ લીધી. પછી કહ્યું કે હવે અડધું ડગલું બાકી રહે છે તે લાવો. ત્યારે બલિરાજા કહે કે હવે મારા શરીર સિવાય કંઈ ન રહ્યું. ભગવાને એને પાડી, છાતિ પર પગ મૂકીને ત્રીજી પાતાળમાં બલિરાજાને ઘાલી દીધો. ત્યારે બલિરાજા કહે છે કે હું રાક્ષસ છું, મારા શરીરમાં અંતર મુવાળાઓ ઉગ્યા છે એ પ્રભુ તમને ખૂંચતા હશે. એમ કહીને ભગવાનના ચરણ દબાવે છે. ભગવાન પોતે એની ભક્તિને વશ થઈ ગયા. મહાપ્રભુજી ગઢડા પ્રથમના ૬૧મા વચનામૃતમાં લખે છે કે ભગવાન આપણને જેમ વધુ કસણી આપે તેમ વધુ રાજી થવું, પણ દુઃખ દેખીને હિંમત હારવી નહિ.

“સુખ સમયમાં છકી ના જવું, દુઃખમાં ના હિંમત હારવી
સુખ દુઃખ સદા ટકતાં નથી, એ નિન્ય ઉર ઉતારવી.”
“ઘણા કષ્ટ કાળે, ઘણુ ધૈર્ય ધારો.”

તે બલિરાજાએ સહન કર્યું, તો ભગવાન એની ઉપર પ્રસન્ન થયા, કહે માગો, જે માગો તે આપુ. કહેતા હોય તો ત્રિલોકીનો રાજા બનાવી દઉ. ત્યારે બલિરાજા કહે લક્ષ્મી ચાંલ્લો કરવા આવે ને કપાળ ધોવા કોણ જાય? ભગવાન તમારાં દર્શન થયાં અને હવે આલોકની માયિક વસ્તુ મારે જોઈતી નથી. પણ આજથી પરમાત્મા વિષ્ણુ ભગવાન એમને ત્યાં પોતે રહ્યા. આ તે દિવસથી દેવપોઢી એકાદશી. હવે આ એકાદશીનો અર્થ શ્રીજી મહારાજે ગઢડા પ્રથમના ૩૮મા વચનામૃતમાં, ગઢડા મધ્યના ૮મા વચનામૃતમાં એનો અર્થ કરેલો છે. દશ ઈન્દ્રિયો ને અગિયારમુ મન, એને પોતપોતાના વિષયોમાંથી કાઢીને, ભગવાનના સ્વરૂપમાં ચિત્તની વૃત્તિનો નિરોધ કરવો. એનું નામ ખરી એકાદશી. પણ એ એકાદશી કોઈ વિરલા જ કરી શકે. ઉપવાસ કરવો અને પોતાની દશ ઈન્દ્રિયો તો ચારે બાજુ દોડા દોડ કરતી હોય એટલે એ ખરી એકાદશી ગણાતી નથી, છતાં શાસ્ત્ર પદ્ધતિ પ્રમાણે ઉપવાસ કરવો. ખરી એકાદશી તો દશમના દિવસે એક ટાણા જમે, તે તાંબાના વાસણમાં ન જ....., કાંસાના વાસણમાં ન જમાય. એકાદશીના દિવસે કોઈ પ્રકારનો ફળાહાર ન કરવો, તેમ છતાં ન રહેવાય તો ફળાહાર, દૂધ આદિક અને આખો દિવસ ભજન સ્મરણમાં, પોતાનો વખત વ્યતિત થવો જોઈએ. ખેડૂતોએ ખેતી તજવી, વેપારીઓએ વેપાર તજવો, એકાદશીને દિવસે દાતણ કરવાનો પણ નિષેધ કર્યો છે. બાર કોગળા કરવા. આખી રાત ભજન કરવું. બારસના દિવસે પ્રસાદ, ભગવાન કે ભગવાનના કોઈ સંત ભક્તોને જમાડી, પછી એ પ્રસાદ લેવો, ત્યારે એ ખરી એકાદશી કહેવાય. એવી એકાદશી, એક લાખ વર્ષ સુધી ૬૦ હજાર તપસ્વીઓને તમે જમાડો ત્યારે, એક એકાદશીનું ફળ એના કરતાં પણ વધી જાય છે. એકાદશી તો ખરી, દશ ઈન્દ્રિયો અને અગિયારમુ મન પોતપોતાના વિષયોમાંથી કાઢી, ભગવાનના સ્વરૂપમાં પોતાના મનની વૃત્તિ રાખવી. સાધન માત્રનું ફળ મનના નિષેધ પર્યંત છે. આ મનનો નિરોધ ભગવાનના સ્વરૂપમાં રાખવો ત્યારે એકાદશીનું ફળ મળી ચૂક્યું.

“સુફળ ફળી હું તો હરિને મળી, આજ એકાદશી સુફળ ફળી.”

આવી એકાદશી કરવાથી પરમાત્માની આપણા ઉપર બહુ પ્રસન્નતા થાય છે. હવે એકાદશી ભગવાનની દશ ઈન્દ્રિયો અને અગિયારમું મન, એમાંથી ઉત્પન્ન થયેલી. એટલે પોતે કહે કે હું તપસ્વિની છું. મારા વ્રતને દિવસે મનુષ્ય અન્ન ન ખાય, ઉપવાસ કરે, એથી મારી પ્રસન્નતા રહેશે.

હવે એકાદશી ખેડૂતો,....., ઘણા ખેડૂતો એવા હોય તે, બળદને પુરુ અનાજ પણ, ઘાસ પણ આપી શકતા નથી. અને એમને બારે દાડા એકાદશી કરાવે છે. એ ઢોરનો નિહાકો લાગે છે. એ (ખેડૂત) જાણે આપણે એકાદશી કરીએ, એટલે એને પણ બે પૂળા ઓછા નાખે. તે રોજ એકાદશી. એના નિહાકાથી, પશુના નિહાકાથી એ ખેડૂતો સુખી થતા નથી. સત્સંગીજીવનમાં લખ્યું છે કે ઘાસ, પાણી ને ચાર્ય પૂળાનો સંગ્રહ કરવો. એ શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે. જેણે ઘેર ઢોર સુખી, એ મનુષ્યો પણ સુખી રહે છે. માટે ભગવાનના ભક્તો એ, ખેડૂતો એ આ વાત વિચારવા જેવી છે.

વાર્તા - ૩૧

હવે પરમાત્માએ આવો આપણને મનુષ્ય દેહ આપ્યો. પણ એ મનુષ્ય દેહે કરીને પોતાના આત્માના શ્રેય નામે કલ્યાણના માર્ગે ચાલવું તે મનુષ્ય માત્રની ફરજ છે. નહિ ચાલે તો “અંતકાળ પસ્તાયેગા પ્રાણ જાયેગા છૂટ.” અત્યારે ખબર નહિ પડે, પણ જયારે અંતકાળ આવશે ત્યારે એ આત્માઓ પસ્તાશે. રાંડ્યા પછી ડહાપણ કરે કે પતિવૃત્તાનો ધર્મ ન પળાયો. પછી શા કામનું? અત્યારે ભગવાને આપણને આવું સુંદર ટાણું આપ્યું છે. પણ ચૂક્યા તો પછી પસ્તાવું પડે છે. અષાઢ માસમાં દેડકાઓ ટક ટક ટક કરે છે કે આજે આ તક આપી છે કે વાવણી કરી લો. વાવણી અને ઘી તાણવી સાચવી લો. તેમ આ મનુષ્યનો દેહ આપણને મળ્યો, એમાં વળી ભગવાન પ્રગટ ઓળખાયા, એમના મહાન સંતો ઓળખાયા, માટે એની આજ્ઞા પ્રમાણે, એની અનુવૃત્તિ પ્રમાણે આપણે વતવું. આજ્ઞા પાળનાર મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે. વચન વિરોધીને કોઈ કાળે સ્વપ્ને સુખ નથી.

હવે પરમાત્મા પૃથ્વી ઉપર જયારે પ્રગટ હોય કે એ પરમાત્માના મહાન સંતો હોય, ત્યારે જીવને ત્યાં સાધન ઝાઝાં કરવાં પડતાં નથી. એ કૃપાસાધ્ય અવતાર. એના જોગમાં સ્હેજમાં આવે એ આત્મા તરી જાય છે. પણ એની આજ્ઞા પ્રમાણે આપણે વર્તવું પડે. એની પ્રસાદી જમાય, એના દર્શન, સ્પર્શ, વાયરો અનેક પ્રકારના સંસર્ગમાં આવે તે આત્મા પોતે તરે છે.

મોટા પુરૂષ ગઢપુર તીર્થમાં એક વખતે જતા હતા. રસ્તામાં માતાનું દેવળ આવ્યું. શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે શિવાલય આદિક દેવ મંદિર આવે તો આદર થકી નમસ્કાર કરવો. એટલે આ ભગવાનના લાડીલા, એ દેવીને નમસ્કાર કરવા માટે ચાલ્યા. ત્યારે ત્યાં હાડકાનો ઢગલો દીઠો, તો કહે આ દેવી તો માંસાહારી છે, માટે પાછા વળો, તે પાછા વળ્યા. પણ મોટા પુરૂષ ત્યાં ગયા, તે આ મોટા પુરૂષનો વાયરો દેવીને અડી ગયો, તેથી આ દેવી પવિત્ર થઈ. એક દિવસ સાંજે, બકરાં કાપનાર એના શિષ્યો, ત્યાં માતાને વધેરવા આવ્યા. માતાજી કહે છે કે હે પાપી, તમે આ પાપ કર્મ કરીને મને પણ મલિન બનાવી દીધી. હમણાં મોટા પુરૂષ અહીં આવ્યા હતા. એમનાં મને દર્શન થાત. પણ આ માંસાહારી દેવી છે, એમ જાણી પોતે પાછા વળી ગયા. પણ એમનો વાયરો અડવાથી પણ મારી બુદ્ધિ પવિત્ર બની. માટે તમારે કલ્યાણનો ખપ હોય તો, મારી આગળ હિંસા ન કરશો તો દુઃખી થશો. અને જે આ હસ્થિ છે એ, ગઢપુર નામના તીર્થમાં ઉન્મત્તગંગામાં, ખડખડીયા આરામાં, જ્યાં ભગવાન સ્નાન કરતા, ત્યાં આ હસ્થિ નાખી આવો. તો બધા જીવો સ્વર્ગાદિકના સુખ ને પામશે.

મોટા પુરૂષનો વાયરો અડવાથી પણ દેવ દેવીઓ પવિત્ર થાય છે. આટલો બધો મહા પુરૂષનો ચમત્કાર. એને પરમાત્મા સાથે એકતા કરી બેઠેલા છે. એની આંખે જેનારા ભગવાન, એના પગમે ચાલનારા ભગવાન, એની સર્વ ઈન્દ્રિયોમાં, ભગવાન રહેલા છે. પરમાત્મા જેમ તેડવા જાય અંતડાળે, તેમ એ પણ જાય, ભગવાન જેટલી સત્તાવાળા હોય એ. જેટલામાં રાજાનું રાજ, તેટલામાં રાણીનું રાજ.

એ ઉન્મત્તગંગાનો મહિમા બહુ મોટો છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણ સ્વમુખે પોતે કહી ગયા છે કે આ ઉન્મત્તગંગામાં, આ સહસ્ત્રધારામાં, જે કોઈ પક્ષી આકાશમાર્ગે, એ સહસ્ત્રધારા ઉપરથી ઉડીને જશે અગર આ સહસ્ત્રધારામાં જે કોઈ જીવજંતુ મરશે એને દુ વૈકુંઠપદ પમાડીશ. કોઈ પક્ષી માંસનો

લોચો, જો મરેલા ઢોરનો લઈને જતુ હોય અને એ ખડખડીયા આરામાં, એ ઉન્મત્તગંગા નદીમાં પડે છે તો, સ્વર્ગની અપ્સરાઓ ફૂલનો હાર લઈ અને ત્યાં કાંઠે, આકાશ માર્ગે ફરતી રહે છે અને જીવને જ્યારે દેવનો દેહ બંધાય છે ત્યારે તરત એને વધાવીને એને સ્વર્ગમાં તેડી જાય છે. આટલો બધો ઉન્મત્તગંગાનદીનો મહિમા પોતે શ્રીજી મહારાજે સ્વમુખે કહ્યો છે.

નવસો નવ્વાણુ (૯૯૯) નદીઓ ભેગી થઈ, એમાં ગંગાજી પોતે બોલ્યાં કે પ્રથમ મારો દરજ્જો બહુ શ્રેષ્ઠ હતો. હાલમાં તો આ ઉન્મત્તગંગામાં, જેની આજ્ઞાથી સૂર્ય ચંદ્ર તપી રહ્યા છે, પાળ વગરનો સમુદ્ર મર્યાદામાં રહ્યો છે, જેના વરસાયા મેઘ વરસે છે, માણસોને સુખ અને દુઃખનો સંબંધ થાય છે, એવા જે પરમાત્મા એ, આ ઉન્મત્તગંગા, દાદાખાયરના દરબારમાં બહુ વસ્યા. માટે એમના સ્પર્શથી, એમના સંબંધથી, આ ઉન્મત્તગંગાનો મહિમા અતિશય શ્રેષ્ઠ છે. માટે શ્રેષ્ઠ પદ ભોગવે છે. એટલે ઉન્મત્તગંગાને ઉંચા સિંહાસને પોતે બેસાડ્યાં. બીજા નંબરમાં સાબરગંગા એ પણ બેસી શકશે. ભગવાને ચાર વખત એ સાબરગંગામાં સ્નાન કર્યું છે. આવી રીતે એ ગઢપુર નામના તીર્થમાં, એ ઉન્મત્તગંગા નદીનો મહિમા બહુ મોટો છે.

કોઈ ભગવાનનો ભક્ત દેહ મૂકી જાય અને એના હસ્થિ જો ઉન્મત્તગંગા નદીમાં, ગઢપુર નામના તીર્થમાં, ખડખડીયા આરામાં, એ ફૂલ પડે છે તો, એ અક્ષરધામમાં એ આત્મા ગયો હોય તો, આપણને આશીર્વાદ દે. એના વડે કરીને આલોક અને પરલોકમાં આપણે સુખી થઈશું, અને કદાચ એનું અધુરું હોય તો પણ એનું સારુ થાય. મોટા મોટા મહાન પુરૂષો અબજબાપા, હરિચરણદાસજી સ્વામિ, પૂજ્ય બાપાશ્રી જેવા સમર્થ વ્યક્તિઓની પણ સિધ્ધાંત છે કે પોતે સ્નેહ સંબંધીના હસ્થિ ગઢપુર નામના તીર્થમાં, ઉન્મત્તગંગામાં, એ ખડખડીયા આરામાં પધરાવવાં, ફૂલ.

હવે એવા મહાન પુરૂષોની પ્રસાદી લેવામાં પણ કોઈ પ્રકારનો દોષ નથી લાગતો. ભગવાન સ્વામિનારાયણ, ગઢપુર નામના તીર્થમાં, એ દાદાખાયરના દરબારમાં લીંમડા નીચે મહાપ્રભુજી જમવા બેઠા હતા. બે પાટલા મૂકેલા. તેમાં આ પૃથ્વીના ઘરનાર શેષનારાયણ, શ્રીજી મહારાજની પ્રસાદી જમવા આવ્યા. તે પાટલા નીચે બેસી જે મહારજ જમે એ દાણો પડે એ શેષનારાયણ પોતે પ્રસાદી લે.

ત્યારે કેટલીક વ્યક્તિઓ સાણસા લાવ્યા, અને કહે આ સર્પને પકડો. આવો સાપ ક્યાંય જુંદગીમાં જોયો નથી, એવડો મોટો સાપ. તે બે ત્રણ સાણસા ભેગા કર્યા, પકડવા સારુ. શ્રીજી મહારાજ કહે છે કે આ શેષજી, આ પૃથ્વીના ઘરનાર અમારી પ્રસાદી જમવા આવ્યા છે. માટે એને કોઈ પકડશો નહિ. મહારાજ જમી રહ્યા. પ્રસાદી જમીને એ શેષજી પણ અદ્રશ્ય થયા.

શ્રીજી મહારાજ એક વખતે જમતા હતા, અને ત્યાં બેયર ચાવડો આવ્યો. એને સંકલ્પ કર્યો કે મહારાજ મને પ્રસાદી આપે તો સારુ. એ બેયર ચાવડો, મહાપ્રભુજી ગઢપુરમાં દાદાખાચરના દરબારમાં જમતા, ત્યાં આવીને કહે, મહારાજ પ્રસાદી આપે તો સારુ એવો સંકલ્પ કર્યો એટલે મહારાજે એમને પ્રસાદી આપી. મહારાજ કહે બેયર ચાવડા, આ પ્રસાદી તમારા હાથમાં નહિ રહે. તે સૂર્યનારાયણે વિચાર કર્યો કે ભગવાનની પ્રસાદી જમું. તે બેયર ચાવડાના હાથમાં પ્રસાદી, તે કહે મારા કુટુંબને આ પ્રસાદી જમાડીશ એમ કરી, હાથમાં લઈ જતા હતા. સૂર્યનારાયણ ગીઘ પક્ષીનું રૂપ લઈને, પ્રસાદી લઈને આકાશ માર્ગે ઉડી ગયા.

શ્રીજી મહારાજ અમદાવાદમાં મોતિયા જલેબીની રસોઈ જમતા, મોતિયા જલેબીની રસોઈ હતી તે. કૈલાસપતિ, ભોળાનાથે, શંકર ભગવાને વિચાર કર્યો કે ભગવાનની પ્રસાદી જમી આવુ. તે આ શંકરજી, પ્રસાદી લેવાને માટે, મોટા જબ્બર ખાખીનું રૂપ લઈને આવ્યા. ભગવાને ટોપલો પ્રસાદીનો હાંમટો મૂકી દીધો. તે આખો ટોપલો શંકર ભગવાન જમી ગયા, શ્રીજી મહારાજની પ્રસાદી. ભગવાનની પ્રસાદી આવી રીતે લઈ શકાઈ છે.

શિક્ષાપત્રીમાં પણ મહારાજે ૧૮મા શ્લોકમાં કહ્યું છે કે જગન્નાથપુરીનો પ્રસાદ લેવાય. એમાં દોષ લાગે નહિ. જગન્નાથપુરીમાં જાતિ, વર્ણ અને આશ્રમનો ભેદ નથી. દરેક આત્માઓ ત્યાં પ્રસાદી લઈ શકે છે. તેથી શિક્ષાપત્રીમાં મહારાજ લખી ગયા છે કે જગન્નાથપુરી વિષે જગન્નાથજીનો પ્રસાદ લેવાય એમાં દોષ લાગે નહિ. એનો અર્થ મોટા પુરૂષોએ કર્યો છે કે આ જગન્નાથપુરી. એનોય દોષ લાગતો નથી.

ભગવાન છે, જે જગન્નાથપુરીમાં કાષ્ઠની મૂર્તિ છે. એ કાષ્ઠની મૂર્તિમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણજીનું હસ્થિ મૂકેલું છે, એટલે હાડકું મૂકેલું છે. અને એ કાષ્ઠની મૂર્તિમાં ભગવાન વાસ કરીને રહ્યા છે. ૬૮મા વયનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે લખ્યું છે કે જગન્નાથજીની મૂર્તિમાં અમે પ્રવેશ કરીને રહ્યા અને પૂજારીનો ભક્તિભાવ અને છળ કપટ જોતા. એ તીર્થને બહુ પવિત્ર ગણ્યું છે, ભગવાને પોતાના ભાઈ બળદેવભાઈ, અને પોતાની બહેન એમની મૂર્તિઓ ત્યાં, ત્રણ મૂર્તિઓ છે, હાલમાં. કૃષ્ણ ભગવાનનો પ્રભાસ પાટણમાં, અગ્નિ સંસ્કાર થયો, ત્યારે શબ અડધું બળે અને નદી કે સમુદ્રમાં ઠેલી મૂકવામાં આવેલું. તે જગન્નાથપુરીના રાજાને કૃષ્ણ ભગવાને દર્શન દઈને કીધું કે મારું શબ આ પ્રમાણે અમુક જગ્યાએ છે. અને એ તમે ત્યાં લઈ જઈ, કાષ્ઠની મૂર્તિ કરી, અને એમાં મારા હસ્થિ મૂકો. તે એ શબ, આ જગન્નાથપુરીના રાજાના હાથમાં આવવાથી, એ જે હસ્થિ એ ત્યાં મૂકવામાં આવે છે.

ભગવાન કે ભગવાનના મહાપુરુષોની પ્રસાદી લઈ શકાય. પ્રથમના ૧૦મા વયનામૃતમાં સેવકરામની વાત શ્રીજી મહારાજે લખી છે, એ સેવકરામ. શ્રીજી મહારાજ સેતુબંધ રામેશ્વર તરફ જતા હતા, ત્યારે એક સાધુનો સંગ થયો. ત્યારે એ સાધુનું મણક વજન પણ શ્રીજી મહારાજ કહે અમે ઉપાડતા, સાધુ જાણીને એની સેવા કરતા. એની પાસે સોનામહોરો હતી, એમાંથી અન્ન લાવતા, એને જમાડતા રાંધીને. પણ અમને એક પૈસાભાર અન્ન આપ્યું નહિ. પછી અમે કૃતદ્વી જાણી, એના સંગનો ત્યાર કર્યો. કર્યા કૃતને ન જાણે, એ કૃતદ્વી ગણાય. એ સેવકરામ, દેહ મૂક્યા પછી બહુ પસ્તાયો. પોતાની પાસે ઘણા રૂપિયા હતા, પણ કોઈ સેવકે એની સેવા ન કરી. ત્યારે આ નીલકંઠ બ્રહ્મચારી, સ્વામિનારાયણ ભગવાનને સંભાળ્યા, કે બહુ ભલા હતા. એ ભગવાનની એને સ્મૃતિ થઈ, એ પુણ્ય વડે કરીને સૌરાષ્ટ્ર માં એ જન્મ્યો. જન્મ્યો તો ખરો, પણ સત્સંગ થયો પણ, ખાવાને ધાન અને પહેરવાને વસ્ત્ર ન રહ્યું. ભગવાનનો ભક્ત સાચો પણ પૂર્વે ભગવાનને એક પાશોર સરખું અનાજ આપ્યું નથી. તેથી શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે

“અન્ન દાનમ્ મહાદાનમ્.”

અનનુ દાન એ મોટું દાન છે. (એ અનનુદાન એને કરેલું નહિ) જેથી એને ખાવાનું ધાન પણ મળતું નહિ. રીંગણાં નાખી દીધેલાં, કોવાયેલાં, એવા બાફીને, રીંગણાં પોતે જમતાં. સત્સંગી થયો, ને એક વખત મોટા પુરૂષનાં દર્શન કરવાને માટે ગયો. મોટા પુરૂષનાં દર્શન કરવા ગયો. મોટા પુરૂષે વિચાર કર્યો કે આ માણસ બહુ ગરીબ છે, અને પૂર્વનો સેવકરામ છે. તે મોટા પુરૂષ પાસે રોઈ પડ્યો, મહારાજ ખાવાને ધાન મળતું નથી, હું સત્સંગી થયો, શ્રીજી મહારાજે આશીર્વાદ દીધા છે કે મારો ભક્ત અન્ન વસ્ત્રથી સુખી થાઓ, છતાં હું દુઃખી કેમ? એ ભગવાનના વચનો મિથ્યા ના જાય, મહારાજ કહે, તમે પૂર્વના સેવકરામ છો, મોટા પુરૂષ કહે છે. તમે અન્નની સેવા કરી નથી, અન્નનું દાન કર્યું નથી, એના વડે કરીને દુઃખી છો. માટે આજનો દાડો અપવાસ કરો અને જે જમતા હોય એ, અમને અર્પણ કરો. તે રીંગણાં ગોપાળાનંદ સ્વામિને આપ્યાં છે. એ રીંગણાં બાફીને, મીઠું મરચું ભેળવી, ભગવાનની મૂર્તિને ઘર્યાં. ગોપાળાનંદ સ્વામિ એમાંથી થોડો પ્રસાદ જમ્યા અને બીજો પ્રસાદ પોતાના સેવકોને વહેંચ્યો છે. ત્યારે માંડ અનાજ ખાતો થયો છે.

વાસુદેવાનંદ બ્રહ્માચારી હતા. અમદાવાદના મંદિરમાં રહેતા હતા. તે ચૂડાનો હરિકૃષ્ણ કરીને બ્રાહ્મણ, બહુ તપ ત્યાગની મૂર્તિ. લોટમાં પાણી રેડીને ખાય, મીઠું ફક્ત એકલું. એ સિવાય કંઈ નહિ. ભોંયે સૂઈ રહેવું, અને ઠંડા પાણીએ નઠાવું, આવો તપેશ્રી. વચનામૃત ૨૭૩ કંઠાગ્ર. અમદાવાદના અચાર્ય મહારાજે પણ એને શેલુ શિરપાવ કરી એની પાસેથી વાતો સાંભળી. વાસુદેવાનંદ બ્રહ્માચારી તે, એક વખતે એમને દયા આવી કે આ બિચારો બહુ તપ કરે છે, લાવો આજે તપનું ફળ અપુ. તે રસોઈ હતી, લાડુની. તે એના પત્તરમાં જે લોટ જમતો હતો (પાણી નાખીને, મીઠું નાખીને) તે, એના પત્તરમાં બે લાડુ જઈને મૂકી આવ્યા, કહે સ્વામિ, જમો કે. તે પછવાડેથી અવગણના કરી કે આ જગતમાં બગાડનાર જ મોટા પુરૂષો છે. મોટા એ જ ખોટા. એમ કરીને મોટા પુરૂષની અવગણના કરી. એટલે અંતઃકરણ મલિન થઈ ગયું. બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ ગઈ, અને પોતે આ સંસ્થાથી જુદો પડી, સોજીત્રા કરીને ગામ છે, તે સોજીત્રામાં પોતે, મંદિર અલગ બાંધીને, ત્યાં પોતે રહ્યા, અને હરિકૃષ્ણ ભગવાન કહેવાય છે. એના શિષ્યો હાલ છે. અને એક શિષ્ય મને પોતાને મળ્યા હતા. એની સાથે મારે કેટલો સત્સંગની ચર્ચા પણ થએલી છે. અત્યારે તો છિન્ન ભિન્ન થઈ ગયું છે, ખેદાન-મેદાન. કહેવાનો ભાવાર્થ શું તો, ભગવાન કંઈ

મોટા ચીલાઓ કરી ગયા હોય તેનાથી અલગ ન થવું, સીતાજીએ લીટો ઉલ્લંઘન કર્યો (લક્ષ્મણજીનો) તો ત્રણ જન્મ લેવા પડ્યા ને ઘોર દુઃખી થયા.

મેઘાવી નામના ઋષિની કન્યાએ દુર્વાસાના વચનનો અનાદર કર્યો. દુર્વાસાએ કહ્યું કે શ્રાવણ માસ આવે એમાં પુરૂષોત્તમનારાયણનું વ્રત કર, ભગવાનનું. ત્યારે કહ્યું કે ના, હું તો શિવ પાર્વતીનું વ્રત કરવાની. દુર્વાસા કહે, સારુ, જાવ શિવ પાર્વતીનું વ્રત કરો. એ મોટા પુરૂષના વચનનો તિરસ્કાર થયો. તે દુર્વાસા કહે કે મારુ અંતઃકરણ કચવાય છે, પણ તુ મારા મિત્રની કન્યા છે, મારે તને શ્રાપ તો નથી દેતો, પણ મારા વચનનો તુ અનાદર કરે છે એટલે તુ દુઃખી થઈશ. તે એક મહીનાને બદલે નવ હજાર વર્ષ તપશ્ચર્યા કરી, ત્યારે મહદિવજી રાજી થયા, કે જા તારે પાંચ ઘણી થશે તને. તે હજાર વર્ષ બીજા એળે વેળે ગયાં અને બીજા જન્મે દ્રૌપદી થઈને જન્મી. પાંડવોનાં નસીબ તો સારાં હતાં, પણ દ્રૌપદીના સંસર્ગે કરીને પાંડવો પણ જીવ્યા ત્યાં સુધી દુઃખી રહ્યા છે. એક મોટા પુરૂષના વચનનો અનાદર.

સ્વામિનારાયણ ભગવાન શિક્ષાપત્રી લખી ગયા છે, ભગવાનના ભક્તોએ..... કૃષ્ણ ભગવાને તો એક સુદર્શન ચક્ર મુક્યુ હતુ, આ તો ૨૧૨ સુદર્શન ચક્ર મૂક્યાં છે. શ્રીજી મહારાજે સ્વહસ્તે શિક્ષાપત્રી લખી. દરેક સત્સંગીઓ એ વાંચવી, વિચારવી, સમજવી અને ના સમજાય તો મોટા પુરૂષોને પૂછવુ કે ભાઈ આનો અર્થ અમને નથી સમજાતો, તો સમજાવો. તો મોટા પુરૂષ પાસેથી આપણે સમજાયા હોય તો એ અર્થ તમને સમજાવી શકાય. અને એ પ્રમાણે વર્તનાર મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં જરૂર સુખી થાય છે.

અબજીબાપા કચ્છ દેશમાં થઈ ગયા. આ પાંસ અબજની વસ્તીમાં ખોબ્યા મળે નહિ, એવી જબ્બર સમર્થ વ્યક્તિ હતી. પાણીનુ ટીપુ આપણે હથેળીમાં દેખીએ, તેમ અનંત બ્રહ્માંડોની ક્રિયા પોતે હસ્તામળ દેખતા. કચ્છ દેશમાં પટેલ કોમમાં પોતે થઈ ગયા. જેને ઘેર કારવણના કેટલાક હરિભક્તો, બાપાશ્રીના દર્શન કરવા માટે બળદીયા પણ ગયેલા છે. વેજપુરના મૂળજીભાઈ, હું, ભાઈલાલભાઈ, ભીખુભાઈ આદિક કેટલાક હરિભક્તો શાંતિલાલ, ઘનશ્યામ આદિક, ઘણા હરિભક્તો, મારી સાથમાં હતાં. કહેવાનો આપણો ભાવાર્થ શું ? એ અબજીબાપા એક વખતે સાકર જમતા હતા. કોઈ હરિભક્તે,

પ્રેમી હશે તે, તે આવીને કહે સાકર જમો. ત્યારે મહાત્માજી ત્યાં ગયેલા, કૃપાશંકરભાઈ. ત્યારે કહે બાપા પ્રસાદી આપે તો બહુ સારી વાત, આ પ્રમાણે કૃપાશંકરભાઈને થયું. તે બાપાશ્રીએ એમને સાકરની પ્રસાદી આપી. ત્યારે પાડોશી બોલ્યા કે બાપા, એ તો બ્રાહ્મણ છે. ત્યારે બાપા બોલ્યા કે એમને બ્રાહ્મણનાં લાકડાં ગયાં છે.

મોટા પુરૂષની પ્રસાદી લઈ શકાય છે. ત્યારે કોઈ કહે કે વચનામૃત પ્રથમના ૧૮મા માં લખ્યું છે કે જેને પ્રસાદી ન ખપતી હોય એને સાકરની પ્રસાદી કરીને લેવી. એ ન ખપતી હોય તે, ને રૂચતી હોય તેને, બીજાને નહિ. શાસ્ત્રમાં તો બધાય અર્થ લખ્યા હોય, પણ પોતાની મેળે સમજાય નહિ. તેમ ભગવાન કે સત્પુરૂષની પ્રસાદી લઈ શકાય. એથી બુદ્ધિ માણસની, પવિત્ર થાય છે. અરે, એનું પુષ્પ સુંઘવાથી પણ બુદ્ધિ પવિત્ર થાય છે, ભગવાન કે સંતોનું.

અજામેલ મહા ધર્મિષ્ઠ હતો. શંકર ભગવાનનો ભક્ત હતો. હંમેશાં મહાદેવનું પૂજન કરવા જતો. પણ એક વખતે રસ્તામાં એંડ વેશ્યાનો હાર પડેલો, કોઈ એના ચારે એને પહેરાયેલો. હાર જબરજસ્ત. એ હાર (એને કે બહુ સુંદર હાર છે, ગુલાબ અને મોગરાનો) લઈને, એ હાર એને લઈ લીધો અને સુંઘ્યો. ત્યારથી એની બુદ્ધિ મલિન થઈ. એ બુદ્ધિ એની (મલિન પુરૂષના, બાઈના હાર સુંઘવાથી બુદ્ધિ એની) મલિન થઈ. મહાદેવમાં ગયો કે આ મહાદેવ ઘણા વખતથી પૂજા કરું છું છતાં મહાદેવજી રાજી થતા નથી. એ એમ રાજી નહિ થાય..... . તે માછલાં લાવ્યો, માછીમારને ત્યાંથી. માછલાં કાપ્યાં લીંગ ઉપર, તોય મહાદેવજી રાજી થયા નહિ. છેવટમાં બકરો, કાપ્યો તોય રાજી ન થયા. છેવટમાં ભ્રષ્ટ થઈ ગયો. એક મુસલમાન બાઈ રાખીને વટલાઈ ગયો, મલેચ્છ બની ગયો. આ અજામેલ, એક પુષ્પ સુંઘવાથી જેની બુદ્ધિ મલિનતાને પામી ગઈ.

ભગવાન અને ભગવાનના સંતો, ભક્તોની કોઈ વસ્તુ, પ્રસાદી સુંઘવાથી બુદ્ધિ પવિત્ર થાય, પણ એવા અપવિત્ર આત્માઓ, દારૂ માંસનું ભક્ષણ કરનારા, ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોની નિંદા કરનાર, એવાના સંસર્ગથી, એના સ્પર્શથી, એની કોઈ વસ્તુ સુંઘવાથી, આપણી બુદ્ધિ મલિનતાને પામી જાય છે.

એ અજામેલ મહા અઘર્મી બન્યો. એક વખતે ત્યાં એનું નામ સાંભળીને (પૂર્વે ભક્ત હતો, તે) કોઈ ભગવાનના ભક્તે એ ગામમાં જઈને કોઈને પૂછ્યું કે, કોઈ આ ગામમાં પ્રભુનો ભક્ત છે? અમને રોટલા ખવડાવે એવો? ત્યારે ગામમાં પાંચ ઠાંલિયા બેસી રહેલા હશે, એમને મનમાં થયું કે આ મુંડિયાઓને અથાડો. તે પેલા પાપીનું ઘર દેખાડો, તે પેલાને કહે કે અજામેલ કરીને મોટો ભગવાનનો ભક્ત છે, એના ઘેર જાઓ. પેલા તો ત્યાં ગયા અને ઝોળીયા લટકાવી દીધા. પેલી બાઈ કહે (મુસલમાન બાઈ કહે) આ પૂર્વે ભક્ત હતો (મહાદેવના ભક્ત હતા). તે એના કોઈ વળી સંબંધી આવ્યા હશે. એટલે બાઈ ઘરમાં પેસી ગઈ. એટલામાં અજામેલ ઘેર આવ્યા. પેલા માણસોને જોયા. અજામેલ ને થયું..... હશે કે..... ભલે આવ્યા, એમ વિચારીને પેલાને પૂછ્યું કેમ કે, બાપજી જમશો કાંઈ? ત્યારે પેલાએ કહ્યું, હા. વળી પૂછ્યું પાણી પીશો કે? ત્યારે પેલાઓ એ કહ્યું પાણી તો પીધું. તમારા બાઈએ પાણી આપ્યું તે પાણી પીધું, પણ જમીશું, ભુખ્યા છીએ. તે બાઈએ ખીચડી, શાક બનાવ્યાં, તે ઠાકોરજીને જમાડીને, ખીચડી જમ્યા. એવામાં એક પછી એક છોકરાં, ઘરમાંથી નીકળવા લાગ્યાં. કોઈનું નામ નૂર મીયાં, આવાં છોકરાં જોયાં. આમને થયું કે આ શું? હિન્દુના ઘરમાં? અજામેલ ને કહ્યું.....અજામેલે કહ્યું કે હું પહેલાં હિંદુ હતો, પણ પછી મેં મુસલમાન બાઈ રાખી. તે અત્યારે તો હું ભ્રષ્ટ થઈ ગયો છું. પેલા કહે, અલ્યા ભાઈ, આ બધું છોડી દે બાપા. આપણા ભગવાન સાચા છે, આપણા મહાન સંતો, વડવા થઈ ગયા તે સાચા છે. ધ્રુવ, પ્રહલાદ, નારદ, સનકાદિક, નવ યોગેશ્વરો, અનેક પ્રકારના સંત મહાત્માઓ થયા છે. માટે આનો સંગ છોડી દો, ભગવાનનું ભજન કરો. ત્યારે અજામેલ કહે કાંઈ છૂટે નહિ. તમે તમારે રસ્તે ચાલ્યા જાઓ. પેલા સંતપુરૂષે વિચાર કર્યો કે આનું અન્ન આપને ખાધું, માટે એનું કંઈ સાડ કરવું, એવો સંકલ્પ કરો, તે એવો સંકલ્પ કર્યો કે અલ્યા ભાઈ, આ તારા બધા દીકરાનાં નામ પાડ્યાં, તો અમારું એક વચન માને કે? ત્યારે અજામેલ કહે કે મનાશે તો માનીશ, કહો. ત્યારે પેલા સંતપુરૂષે કહ્યું કે હવે જે છોકરો થાય, તે છોકરાનું નામ નારાયણ પાડજો. આ સત્પુરૂષના વચને કરીને છોકરાનું નામ નારાયણ પાડ્યું. એ છોકરો એને બહુ વહાલો લાગ્યો. મરતી વખતે નારાયણ, નારાયણ, નારાયણ બોલવા માંડ્યો. નારાયણ આવ, નારાયણ આવ કે. ત્યારે જમડા (ચમ) મારવા માંડ્યા, ચમના દુતો, અજામેલને. એટલે અજામેલ બૂમો પાડવા માંડ્યો કે નારાયણ ઘા, નારાયણ ઘા. તે આમ અજામેલ

પોતાના છોકરાને બોલાવે છે, પણ ભગવાનને બોલાવતો નથી. તોપણ ભગવાનના પાર્ષદો આવીને ખડા થયા છે. એક, સંતના વચને કરીને છોકરાનું નામ નારાયણ પાડ્યું તો ભગવાનના પાર્ષદોનું તેડું આવ્યું. અને માણસ સુખીયો થયો.

“નારાયણ નામે રે, ઉધ્ધાર્યો અજામેલને રે
કરતો તે પુત્ર તણો રે પોકાર
એવું રે વિચારી રે, અલબેલા આવજો રે
અમારે છે, તમારો રે આધાર,
અંતકાળે આવી રે, સંભાળી લીજો શ્યામળા રે.”

આ દ્રષ્ટાંત શ્રીમદ્ ભાગવતમાં વ્યાસ ભગવાન છઠ્ઠા સ્કંદમાં કહી ગયા છે. માટે ભગવાન અને ભગવાનના જનનાં દર્શન, સ્પર્શ, વાયરો, પ્રસાદી, એનું સુંઘેલું પુષ્પ આદિ ઘણા, અનેક પ્રકારનો સંસર્ગ, પતિતને પાવન કરનાર છે. અને પાપી મનુષ્યનાં દર્શન, (સ્પર્શ) અનેક પ્રકારનો જીવની અધોગતિ કરનાર છે.

એક રાજા હતો, તે શિકાર કરવા ગયેલો. તે શિકાર કરતાં તરસ લાગી, એટલે પાણી ગોતવા લાગ્યા. પણ ક્યાંય પાણી મળ્યું નહિ. નદી, સરોવર, કુવો કંઈ ન મળ્યાં. એવામાં એક ઋષિની પર્ણકુટિ દીઠી અને તે ઋષિની પર્ણકુટિમાં પેઠા. તે ઋષિ તો સ્વસ્તિકાશન વાળીને ધ્યાનમાં બેઠેલા. તે એમને પીઘેલું પાણી હશે તે, એ ઋષિનું પાણી પીઘેલું તે પાણી, પેલા રાજાએ પાણી પીધું. એટલે એની બુદ્ધિ પવિત્ર થઈ. અરે રે, રાજાને પસ્તાવો થયો કે અરે રે, હું પાપી, આવા પાપો કરું છું તે કયા જન્મે છૂટીશ ? તે આ રાજાએ શિકાર કરવાનો બંધ કર્યો. માટે કોઈ કહે કે ભાઈ ઉચિષ્ઠ ન ખવાય, કોઈ પણ ભગવાન કે ભગવાનના મહાન પુરૂષોની પ્રસાદી જમવાથી પણ આપણી બુદ્ધિ પવિત્ર થાય છે. માટે દરેક સત્સંગીએ ઘેર, પોતાને ઘેર, હંમેશા ભગવાનને થાળ ઘરીને જમવું જોઈએ.

મીરાંબાઈનું દ્રષ્ટાંત વિચારો. મીરાંબાઈ ભક્ત હતી. મીરાં ભક્ત હતી તે સંતના ટોળામાં ભજન કરવા જતી, તે એમાં ઘણીને ગમતું નહિ કે મારી આબરૂના કાંકરા થઈ જાય. ભજન કરવું હોય તો બંગલામાં બેસીને કરો. ત્યારે મીરા કહે છે ધ્યાન તો એકલાનું અને ભક્તિ તો પાંચની. માટે પાંચ દશ ભગવાનના ભક્તો બેઠા હોય, મંદિર હોય, કથા કીર્તન હોય ત્યાં જવાય. એટલે આ રાણાને ઠીક ન પડ્યું. અને મારી નાખવા માટે ઝેરના પ્યાલા મોકલે છે. મીરાને કહે કે પી જાવ. મીરાંને જે વસ્તુ આપે તે ભગવાનને અર્પણ કર્યા સિવાય નહિ જમતી.

“વિખના પ્યાલા રાણે મોકલ્યા, દેજો મીરાંજીને હાથ.” એ ભગવાનને ધરાવીને પી ગયાં. તો ભગવાને અમૃત કરી દીધું. માટે પેટિયા ન થશો. એ પહેલાં ભગવાનને જમાડજો. ....

વાર્તા - ૩૨

અક્ષરાધિપતિ, સર્વોપરિ, સર્વ અવતારના અવતારી, અક્ષરાતીત, પરિબ્રહ્મ પરમાત્મા, જેમનો મહિમા વેદ પણ નિગમ નેતિ નેતિ કરીને ગાય છે, એવા જે પરમાત્મા આ કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા. પ્રગટ થવાનો હેતુ, જગતના આત્માઓનું આત્મંતિક કલ્યાણ કરવાને માટે.

ભરતખંડમાં મનુષ્યનો દેહ મળવો, એ ઘણો દુર્લભ છે. સતયુગ, ત્રેતાયુગ, દ્વાપર અને કળિયુગ, એ ચાર યુગ મળી એક ચોક્કડી કહેવાય. ચાર યુગના ૪૩ લાખ અને ૨૦ હજાર વર્ષ જાય ત્યારે એક ચોક્કડી કહેવાય. ત્યારે એવી એક હજાર ચોક્કડી જાય ત્યારે બ્રહ્માનો એક દિવસ થાય. બ્રહ્માના એક આંખના પલકારામાં આપણાચાલીશ હજાર વર્ષ જાય. એ પ્રમાણે બ્રહ્માના ત્રીસ દિવસનો એક માસ, એવા બાર માસનું એક વર્ષ. એ પ્રમાણે બ્રહ્માના ૧૦૦ વર્ષ પુરાં થાય ત્યારે બ્રહ્માનો દેહ ખતમ થાય છે. એવા સાડા ત્રણ કરોડ (૩.૫ કરોડ) બ્રહ્મા થાય ત્યારે ભગવાન આપણને આ માનવ દેહ આપે છે. જે દુર્લભમાં દુર્લભ દેહ, મનુષ્યનો દેહ, એ પરમાત્માએ આપણને દયા કરીને આપ્યો, તો પછી પશુ અને મનુષ્યનો દેહ, એ પરમાત્માએ આપણને દયા કરીને આપ્યો, તો પછી પશુ અને મનુષ્યમાં ફેર શો? આહાર, નિંદ્રા, ભય અને મૈથુન જેવું પશુમાં છે, એવું જ મનુષ્યમાં છે. પણ મનુષ્ય દેહે જે આત્માઓ ભગવાનને ઓળખી કે ભગવાનના સંતોને ઓળખી, એની શરણાગતિ નથી સ્વીકારતા, એ આત્માઓને

દેહાંતે યમના દૂત તેડવા આવે છે. એ યમના દૂતો ચૌદ કરોડ (૧૪ કરોડ) છે. કોઈ વાઘ મુખા, સિંહ મુખા, અજગર મુખા, આવા ભયંકર અને વિકરાળ. મનુષ્યને એ યમના દૂત દેખતાં ઝાડા અને પેશાબ થઈ છે. છ લાખ ને ચોરાસી હજાર ત્યાં નર્કના કુંડ છે. જીવ માત્ર જે પાપ કરે અને પુણ્ય કરે, એ ભોગવવા માટે એ યમપુરી (જમપુરી) ભગવાને સર્જેલી છે. તો લખ ચોરાશી ભટકવું પડે, એ જમપુરીના દુઃખો આપણે ન ભોગવવાં પડે અને દેહાંતે આપણને પરમાત્મા તેડવા આવે, પરમાત્માને ત્યાં અલૌકિક દિવ્ય સુખે એ સુખમાં જવા માટે, આ દુર્લભમાં દુર્લભ આપણને મનુષ્યનો દેહ મળ્યો છે. તેમાં જો ભગવાનને ઓળખી અને ભગવાનનો આશરો કરે તો એનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય. ભગવાન ન હોય તો એને મળેલા સંતોનો આશ્રય કરવાથી એનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય.

હવે ભગવાનના પૂર્વે ઘણા અવતારો થયા છે. તે જે અવતારો થયા, તે અવતારોને (ભગવાનને) તે વખતે આત્માઓ ઓળખી શક્યા નહિ.

ભગવાન ગુરૂદત્ત રૂપે પૃથ્વી પર પ્રગટ હતા ત્યારે જગતના આત્માઓ “હરિ ઓમ”, “હરિ ઓમ” જપ કરતા અને ગુરૂદત્તની અવગણના કરતા હતા. એક લાખ વર્ષ ત્રણ આત્માઓ એ એમની શરણાગતિ સ્વીકારી. તેમાં બે આત્માઓ નો મોક્ષ થયો.

ત્યારબાદ આજથી ૨૧ લાખ વર્ષ પર ભગવાન રામરૂપે પ્રગટ થયા. ત્યારે ૧૧ હજાર વર્ષ દેહ પૃથ્વી પર રાખ્યો, ત્યારે સાડા ત્રણ ભક્ત થયા. ત્યારે (તે વખતે) આત્માઓ ગુરૂદત્તનું ભજન કરતા અને ભગવાન રામચંદ્રની અવગણના કરતા. અ હા હા.....હા, પોતાની સ્ત્રી પછવાડે ગાંડા થયા, રાવણ નામનો રાક્ષસ હરણ કરી ગયો એટલામાં જ. એ શેના ભગવાન. જે દિવસે ગાદીએ બેસવાનું તે દિવસે વનમાં જવું પડ્યું. આવા મનુષ્યભાવ રામચંદ્ર ભગવાન ને વિષે પરઠયા, પણ એમને ન ઓળખી શક્યા. ત્યારે (તે વખતે) રમ અવતારમાં સાડા ત્રણ ભક્ત થયા છે.

ત્યારબાદ ભગવાન કૃષ્ણરૂપે પ્રગટ થયા, આજથી પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર. ત્યારે રામનું ભજન કરવા લાગ્યા. આલ્યા કે ભગવાન તો રામ હતા, અને આપણે ઓળખ્યા નહિ. માટે હવે દરેક જગ્યાએ

ભગવાનનું નામ લ્યો. ચોપડામાં રામનુ નામ. વળી કહે કે ભાઈ તમારે કેટલા રામ પડે છે? ત્યારે સમો માણસ કહે કે ભાઈ અમને તો આઠ રામે રૂપિયા મળે છે, કોઈ કહે ૧૨ રામે મળે છે. વળી કોસિયો કોસ ખેંતો “આયા રામ..... ગયા રામ” બોલે. કોઈ સામે મળે તો કહે “રામ રામ”, “રામ રામ”. વળી કોઈ દેહ મૂકી જાય ત્યારે ઠાઠડી બાંધીને સ્મશાન લગી બોલે છે કે “રામ બોલો ભાઈ રામ” વળી છોકરાઓ ઘડિયા બોલે છે એમાંય પણ રામનુ નામ લખે છે કે ૨૧-૨૧ રામ, ૨૨-૨૨ રામ ચાર ચોરસીયાં” એમાં પણ ભગવાનનું નામ લખી દીધું. પણ હતા ત્યારે કોઈએ ઓળખ્યા નહિ. ત્યારે ગુરુદત્તનુ ભજન કરતા અને રામની અવગણના કરતા અને નિંદા કરતા.

ત્યાર પછી આજથી પાંસ હજાર વર્ષ ઉપર મથુરામાં ભગવાન કૃષ્ણરૂપે પ્રગટ થયા. મથુરામાં પ્રગટ થઈ, ગોકુળમાં થોડા દિવસો રહી, વૃંદાવનમાં ૧૧ વર્ષ કાઢ્યાં ત્યારબાદ, દ્વારકા વસ્યા. ત્યારે, સવાસો વર્ષ દેહ રાખ્યો ત્યારે સાડાબાર ભક્તો થયા. ત્યારે રામનુ ભજન કરતા અને કૃષ્ણની અવગણના કરતા. એ તો ભરવાડો છે, એ તો પીંડાળો છે, એ તો છાશ માખણના ચોચટા (ચોર) છે. એ તો કૃષ્ણ ભગવાને ગોપીઓ સાથે વિહાર કર્યો એટલે દુરાચારી પણ છે. અનેક પ્રકારના આ પ્રમાણે તહોમત મૂક્યા..... અર્જુનનો રથ હાંક્યો, સારથિ થયા, અનેક પ્રકારના, આ પ્રમાણે પુતના માસીને મારી નાખી, અનેક પ્રકારના એના પર તહોમતો મૂકવામાં આવતા. તો ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રને આત્માઓ નથી ઓળખી શક્યા.

જ્યારે ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજી પૃથ્વી પર હતા, વૃંદાવનમાં, ત્યારે ગોવાળીયાઓને કહ્યું કે તમે અન્ન લઈ આવો. ગોવાળીયાઓને કહે કે તૈયારીમાં તૈયારી અન્ન તમે લાવો. તે મથુરાના વિદ્વાનો, શાસ્ત્રીઓ, પુરાણીઓ યજ્ઞ કરતા હતા. ત્યારે ત્યાં જઈને કહે કે શું તમારું કરમ અહીં સ્વાહા, સ્વાહા કરો છો? ભગવાન પ્રગટ થયા છે કૃષ્ણરૂપે, અને ગાયો ચારવા આવ્યા છે. એમને આ અન્ન આપો. આ તમે ઘી હોમી દો છો. વળી ગોળ, તલ વિગેરે છે તે લાવો. વળી આ દૂધ, દહીં તમે યજ્ઞમાં વાપરો છો તે બધું લાવો. ત્યારે તે વિદ્વાનો, શાસ્ત્રીઓ, પુરાણીઓ કહે અરે, એ તો ભરવાડો છે, છાશ માખણનો ચોરટો છે, એ તો વ્યભિચારી છે, એ તો આમ છે, તેમ છે. અનેક પ્રકારના તહોમતો બોલ્યા. પણ કંઈ ન આપ્યું.

એમની સ્ત્રીઓ પાસે ગયા, ગોવાળીયાઓ. એમને આ વાત ગળે ઉતરી ગઈ. એટલે ભગવાનને તૈયારીમાં તૈયારી વસ્તુઓ જમાડી આવી અને પ્રસાદી વસ્તુઓ સાથે લાવ્યાં. પછી પોતાના સ્વામિને કહે છે કે શું તમે કરમ તમારુ, અહીં સ્વાહા સ્વાહા કરો છો. ભગવાન પ્રગટ થયા છે, એનાં દર્શન અમે કરી આવ્યાં અને આ પ્રસાદી લાવ્યા છે, તે તમો જમો, તમારુ કલ્યાણ થશે. ત્યારે એ બધા વિદ્વાનો, શાસ્ત્રીઓ, પુરાણીઓ કહેવા લાગ્યા કે તમે બધી વટલાઈ ગઈઓ, અને ઘણા કહેવા લાગ્યા કે આલ્યા મૂકો નાત બહાર. .... ત્યારે વળી કેટલાક કહે નાત બહાર મૂકશો? આપણી છોડીયો હોઈ ગઈ છે. (આપણી છોકરીઓ પણ ગઈ છે). ત્યારે બધા કહે આવે એવુ કરો કે એને ચૂલા બહાર, પેસવા દેવી નહિ. આપણે ચોકો અભડાવા ના દેવો. પાણી આપણે ભરી લાવવુ, જમના મૈયામાંથી, રસોઈ કરવા અને એ હીંચકા ઉપર બેસી રહે. અને આપણે ગૃહસ્થાશ્રમ ચાલુ રાખવો એટલે આપણે વંશ જાય નહિ. તે આ રિવાજ ચાલુ રાખ્યો. ત્યારે અત્યારે પણ એ રિવાજ ચાલુ છે. જુમના મૈયામાંથી ચોબાઓ પાણી ભરી લાવે છે. રસોઈ બનાવે અને પછી કહે છે

“કૃષ્ણ કી પ્યારી, જમને કુ ચલો”. ત્યારે જમવા ઉઠે. એના ઘૈડિયાઓએ (ઘરડાઓએ) ભગવાન ને ઓળખ્યા તો એની સ્ત્રીઓને પણ સુખ થયું. તો

“ગોકુલ કી ગાય, મથુરા કી બેટી

જુમના છોડ કે જાય, ઉસકા કરમ કુટ જાય”.

એ કન્યાને રસોઈ નહિ કરવાની. હીંચકા પર બેઠી બેઠી “રાઘે કૃષ્ણ”, “રાઘે કૃષ્ણ”, કર્યા કરે અને રસોઈ તૈયાર થાય એટલે ચોબાજી બોલે કે

“કૃષ્ણ કી પ્યારી, જમને કુ ચલો”. પોતાની સ્ત્રીને આવો શબ્દ બોલે કે

“કૃષ્ણ કી પ્યારી, જમને કુ ચલો” ત્યારે હસતી હસતી પોતે જમવા ઉઠે. એને કામ કેટલુ કરવાનું તો વાસણ અજવાળવાનાં ફક્ત, બસ. પાણી ભગવાનું એ લોકોને, રસોઈ એમને કરવાની.

કહેવાનો મુદ્દો કે પ્રગટ ભગવાનને ઓળખી ન શક્યા. એ મથુરાના વિદ્વાનો ન ઓળખી શક્યા. ત્યારે સાડા બાર ભક્તો થયા. બીજા બધાય અવગણના કરતા અને શ્રીરામનું ભજન કરતા અને કહેતા કે ભગવાન તો રામ છે, કૃષ્ણ નહિ.

શ્રીમદ્ ભાગવતમાં દશમા સ્કંદમાં વ્યાસ ભગવાન લખી ગયા છે કે એ બ્રાહ્મણો કહે કે આમારા બ્રાહ્મણપણાને ઘિક્કાર છે, અમારી વિધાને ઘિક્કાર છે કે અમે ભગવાનને ન ઓળખ્યા અને અમારી સ્ત્રીઓ એ ઓળખ્યા. સ્ત્રીઓ ને ઓળખવાનું કારણ શું ? તો, વૃંદાવનની સ્ત્રીઓ દૂધ અને દહીં વેચવા મથુરામાં જતી. મથુરા મોટું શહેર છે. ત્યાં “લ્યો દૂધ”, “લ્યો દહીં” એના બદલે “લ્યો કહાન” આ શબ્દ બોલી જતી. આમ દૂધ, દહીંને બદલે ખાન બોલતી એટલે મથુરાની સ્ત્રીઓ કહે કે અલી શું વેચો છો? ત્યારે કહે હે દૂધ અને દહીં. ત્યારે મથુરાની સ્ત્રીઓ કહે કહાન બોલો છો ને? કહાન કોણ છે? ત્યારે આ સ્ત્રીઓ કહે ખાન અમારો પ્રાણ છે. એ શબ્દો કાને પડ્યા હતા. માટે

“આપણા કાનમાં લાખ શબ્દો સારા પડે તો સારી અસર થાય
લાખ શબ્દો ખોટા પડે તો ખોટી અસર થાય”. માટે આ કાનમાં ખોટા શબ્દો પડવા દેવા નહિ.

ભગવાનની, એના અનાદિ મુક્તોની, અને એના ભગવદ્ ભક્તોની નિંદા કાને સાંભળવી નહિ.

“પીપા પાપ ન કિઝીયે, તો પૂન્ય ક્રિયા સો બાર,
જો ના લિયા કોઈકુ, તો દાન દિયો દશ બાર”.

ત્યારબાદ એના વંશના, એ મથુરાના બ્રાહ્મણો ગુજરાતમાં ટેલ નાખે છે. “વૃંદાવન કૃષ્ણચંદ્રકી જય”, “ગોપી વલ્લભાય કી જય”. પણ હતા ત્યારે કોઈએ ઓળખ્યા નહિ. અત્યારે આખા જગતમાં, અત્યારે ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રનું ભજન કરે છે.

ત્યાર પછી આ કળિયુગમાં ભગવાન છપૈયા ગામના વિષે સરવરીયા બ્રાહ્મણમાં પોતે પ્રગટ થયા. અગિયાર વર્ષ ત્યાં રહી (તેમાં ચાર વર્ષ અયોધ્યા અને સાત વર્ષ છપૈયા રહી) માતાપિતા ધામમાં

ગયાં (ધર્મદેવ અને ભક્તિ માતા) ત્યાર પછી અગિયાર વર્ષની ઉમ્મરે ગૃહ ત્યાર કરીને પછી ઝાડે-ઝાડ, પહાડે-પહાડ, તીર્થે-તીર્થ, પોતે વિચર્યા અને એકાંતિક ધર્મનુ સ્થાપન કર્યું, આત્યંતિક કલ્યાણનો એક ધૂંધૂબાજ માર્ગ ખુલ્લો કર્યો. અનંત આત્માઓ પોતાના આશ્રિતો થયા. હવે આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ, ભગવાન છે એ બાબતનો નિશ્ચય આપણને પ્રગટનો થવો જોઈએ.

ત્યારે જેના સંસ્કારો ઓછા છે એ આ પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણ ભગવાનની અવગણના કરે છે, કે ભાઈ એ તો જાદુગરા હતા, એ તો બાબરા ભૂત સાધ્યા હતા, અરે એ તો ભુરકી નાખતા, એ તો મોચી થા. આવા આવા શબ્દો આસુરી સંપત્તિના આત્માઓ બોલે છે, કારણ કે પ્રગટ હોય ત્યારે નથી ઓળખી શકતા.

“પ્રગટ હોય ત્યારે કોઈ ના જાણે, રમાપતિની રીત

હરિકૃપાથી હરિજન જાણે, જગત આંધળુ ભીંત”

“જગત આંધળુ ભીંત તે એવું કે નિંદા કરે તેવું”

“કહે ગોવિંદરામ, પરોક્ષ થયા પછી સદુ કોઈ જાણે એમ રમાપતિની રીત”.

અત્યારે ભગવાન સ્વામિનારાયણ પૃથ્વી પર નથી, ત્યારે અત્યારે કરોડો મનુષ્યો, આ ભારતમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું ભજન કરે છે. જેના ત્રીસ હજાર તો મંદિર છે.....એ..... ભગવાન સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજી,.....ભગવાન સ્વામિનારાયણના અનંત આત્માઓ આશ્રિત થયા.

હવે એ ભગવાન, સ્વામિનારાયણ છે એની આપણે સાબિત કરવા માટે, શાસ્ત્રો લઈએ. ભગવાન રામ જે કૃષ્ણાદિક અવતારો, નરસિંહ મહેતા, મીરાંબાઈ, ધ્રુવ, પ્રહલાદ, નારદ, સનકાદિ, પાંડવો એમને આપણે જોયા નથી. પણ શાસ્ત્રો ઉપરથી કહીએ છીએ કે એ સાચા છે. આપણે કહીએ છીએ કે ભાઈ ભીમસેન તો બહુ બળવાન હતો. તે એક હજાર મણની તો ગદા રાખતો, અને ચાલે તો ઝાડ એની ઠોકરથી પડી જતાં. એ આપણે મહાભારત ઉપરથી કહી શકીએ છીએ. આપણને શાસ્ત્રના

વચનનો વિશ્વાસ છે. ગીતા, ભાગવત, રામાયણ એ ઉપરથી આપણે કહી શકીએ છીએ. તેમ આ ભગવાન, સ્વામિનારાયણ, ભગવાન છે. પરમાત્મા છે એ પણ આપણે શાસ્ત્રથી જ કહી શકીએ છીએ.

આજથી પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીએ વ્યાસ ભગવાનને દ્વારકામાં બોલાવ્યા છે. શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન કહે કળિયુગના મનુષ્યો વેદમાં નહિ સમજી શકે, માટે તમે વેદના વિભાગ કરો. વ્યાસજીએ અઢાર પુરાણો, શ્રીમદ્ ભાગવત્, ગીતા આદિ ઘણાં શાસ્ત્રો બનાવ્યાં. તેમ ઉપપુરાણ શ્રીમદ્ ભાગવત્ કર્યું. તો એ અઢારપુરાણોમાં કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થશે એ વાત સ્પષ્ટપણે લખેલ છે. એ બાબતના બે શબ્દો, અત્યારે આપણે સભામાં કહીએ છીએ.

શ્રીમદ્ ભાગવત્ ના દશમ સ્કંદમાં, ૫૦મા અધ્યાયમાં (સ્કંદ ૧૦, અધ્યાય ૫૦) શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન બળદેવજીને કહે છે કે હે બળદેવજી, આ તારો ને મારો અવતાર થયો છે કેટલાક અસૂરોનો સંહાર કરવા થયો છે. કળિયુગમાં તમારો ને મારો બીજો અવતાર થશે, તે આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે.

વળી એ શ્રીમદ્ ભાગવત્ ના એકાદશ સ્કંદના, પાંચમા અધ્યાયમાં ૩૭ અને ૩૮ માં શ્લોકમાં સતયુગ, ત્રેતાયુગ અને દ્વાપરયુગ, આ ત્રણ યુગના આત્માઓ કળિયુગમાં અવતાર લેવાનું ઈચ્છે છે. કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થશે અને અનંત આત્માઓ એ નારાયણ પરાયણ થશે.

વળી એ જ શ્રીમદ્ ભાગવત્ માં પ્રથમ સ્કંદમાં, ભગવાન કળિયુગમાં પ્રગટ થશે એ કાઠી, કણબી, કોળી, કાછીયા ઇત્યાદિક એવા હલકા વર્ણોને તારશે, એવા જે નારાયણ એને હુ નમસ્કાર કરું છું.

વળી સ્કંદપુરાણમાં, સાતમા ખંડમાં, વિષ્ણુખંડ, વાસુદેવ મહાત્મના અઢારમા અધ્યાય અને ૪૩ અને ૪૪ શ્લોકમાં કહેલ છે કે કળિયુગમાં ભગવાન દુર્વાસા મુનિના શ્રાપ થકી બદ્રિકાશ્રમમાં પ્રગટ થશે.

તે વખતે ભગવાન ધર્મ ભક્તિને ત્યાં પ્રગટ થઈ અને ૮૮ હજાર ઋષિઓને અસૂરોના કષ્ટ થકી મૂકાવશે.
એ જ પ્રમાણે ભગવાન પ્રગટ થયા.

ત્યાર બાદ બ્રહ્માંડ પુરાણમાં વ્યાસ ભગવાન લખી ગયા છે કે ભગવાન સતયુગમાં દત્તાત્રેયરૂપે,
ત્રેતામાં રઘુનંદન એટલે રામરૂપે, ધ્વાપરમાં વસુદેવ એટલે વાસુદેવના પુત્ર શ્રીકૃષ્ણરૂપે અને કળિયુગમાં
“સ્વાત્માજન” રૂપે પ્રગટ થશે, એટલે સ્વામિનારાયણરૂપે પ્રગટ થશે.

વળી તુલસીદાસ મહાત્મા જેને તુલસીકૃત રામાયણ કર્યું છે. હિંદુસ્તાનમાં ઘરો ઘર એ
તુલસીકૃત રામાયણ ગવાય છે. એ તુલસીદાસ મહાત્માએ પણ એક સાખી કહી છે.

“કલિ કો ચાર હજાર, નવસો કો ભીતર,
પૂરણ બ્રહ્મ પ્રગટેગો,
હરિપ્રસાદ ઘેર જન્મ ધારેગો
તુલસીદાસ રઘુનાથ પ્રતાપ સે, ઉર ભાખેગો”.

આ બધા શાસ્ત્રો ઉપરથી આમણે કહી શકીએ છીએ કે ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ
થયા. ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા એ વાત શ્રીજી મહારાજના પાંચસે પરમહંસો હતા.
એમાંથી કેટલાકના વચનો વિચારીએ.

નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ એમને પોતે ઘણાં કિર્તન બનાવ્યાં છે. એમાં એક કિર્તનમાં કહ્યું છે કે

“વ્યાસ મુનિએ, જે પૂર્વે કહી તી; એ વાત સાચી કરી, પ્રગટ થયા સહજાનંદ હરિ”.

“નિષ્કુળાનંદ કહે નિશંક થઈને, માનજો વાત ખરી”.

એ વ્યાસ મુનિએ પૂર્વે જે વાત કરી હતી, ભગવાન પ્રગટ થયાની, તે આ કળિયુગમાં ભગવાન
સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા. એ વાત નિષ્કુળાનંદ સ્વામિએ કહેલ છે.

વળી મુક્તાનંદ સ્વામિએ પણ કહેલું છે કે પ્રગટ થયા કળિયુગમાં ભગવાન, વૃંદાવનવાસી આ કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા.

બ્રહ્માનંદ સ્વામિ, જેને વડતાલનું મંદિર બાંધ્યું, જેને ૨૪ હજાર કિર્તનો બનાવ્યાં છે. એ બ્રહ્માનંદ સ્વામિના જે કોઈ ૧૦૦ કિર્તનો ગાય તો ભગવાન એને પ્રત્યક્ષ દર્શન દે છે. એવો શ્રીજી મહારાજનો આશીર્વાદ છે. એ બ્રહ્માનંદ સ્વામિએ પોતે, પોતાના કિર્તનમાં લખ્યું છે કે

“અક્ષરાતીત અજીત અખંડિત, નિગમ નેતિ કરી ગાયે”.

એ ભગવાન આ કળિયુગમાં પોતે સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે.

પ્રેમાનંદ સ્વામિ જેને ૧૫ હજાર કિર્તનો બનાવ્યાં છે. એમને પણ લખ્યું છે

“બ્રહ્મમહોલના વાસી પ્રભુ, દિવ્ય સ્વરૂપ સાકાર,

કમળા આદિ મુક્ત કોટિ, સેવે કરી અતિ પ્યાર”.

“નિજ ઈચ્છાએ નરતનુ ધરી, પ્રગટ્યા શ્રી મહારાજ

ભરતખંડના ભાવિક જનને, ઉધ્ધારવાને કાજ”.

“સત્ય કહુ છું સમ ખાઈને, ખોટું નથી લગાર,

પ્રેમાનંદ કહે ભજજો ભાઈઓ, થાશો ભવજળ પાર”.

આવી રીતે આ જે સંતો એ પોતાનો અનુભવ કહેલ છે. તેમ બીજા ઘણા સંતોએ કહેલ છે. તો આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ, ભગવાન છે એ આપણે શાસ્ત્રોથી અને સત્યુચ્ચોથી માનીએ છીએ.

વળી હિંદુસ્તાનમાં નાના મોટા થઈને ૭૦૦ રાજાઓ છે. એ દરેક રાજાનું દ્રષ્ટિબિંદુ, અત્યારે હિંદુસ્તાન સરકાર ઉપર, દિલ્હી પાર્લામેન્ટ ઉપર, અત્યારે રાષ્ટ્ર પતિ ઉપર છે. તેમ જ્યારે પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ ભગવાન હોય ત્યારે, અનંત દેવો ને ઈશ્વરો, પોતાના ભજન કરનાર આત્માઓ જો નિષ્કામભાવે

ભક્તિ કરતા હોય તો, એને એ ભક્તિના અંતે, પ્રગટ ભગવાનની ભક્તિ કરવાનું કહે છે, એના થોડા દાખલા વિચારીશું.

મહીસાગર કાંઠે, દક્ષિણ દિશાએ, તીથોળ કરીને ગામ છે. ત્યાંના હરિભાઈ પટેલ કહે કે જ્યાં સુધી આ મહી માતા મને દર્શન ના દે. ત્યાં સુધી આ નદીમાં સ્નાન કરવું. છ વર્ષ થયાં. મહીસાગર નદીએ સ્વપ્નમાં દર્શન દીધાં, ચાર વાગે, અને કહ્યું કે હે ભક્ત આટલી બધી તપશ્ચર્યા કેમ કરી, શું ઈચ્છા છે? ત્યારે હરિભાઈ પટેલ કહે, મા મને મોક્ષ જોઈએ છીએ. ફરી જન્મ મરણ ન થાય. ચમપુરીમાં ન જવું પડે, કુતરા બિલાડીના અવતારમાં ના ભટકવું પડે, અને ભગવાન મને તેડવા આવે. ત્યારે માતા કહે ભાઈ, પ્રગટ ભગવાન આ કળિયુગમાં સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે, એનું તું ભજન કર, તારો મોક્ષ થશે.

ત્યાર પછી કાઠીયાવાડમાં એક પાણવી કરીને ગામ છે. એ પાણવીનો પૂજો ડોડિયો, એ તુલસી કૃત રામાયણની કથા થાય, ત્યાં કથામાં ગયો, તે કથા સાંભળી. એને થયું કે ભગવાને મનુષ્યનો દેહ આપ્યો પણ ભગવાને દર્શન ના દીધા હોય, ત્યાં આપણો દેહ છૂટી પડે છે. તે એ તલવાર લઈને મહાદેવમાં ધાયો, દેવળમાં. .... ત્યાં કહે કે ભોળાનાથ, શંકરપતિ, કૈલાસપતિ, દર્શન દે નહિ તો આ મસ્તક તને અર્પણ કરું છું. શંકર ભગવાને કહ્યું હે પાપીયા, પાપ ના કરીશ. પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે તેનું ભજન કર, તારો મોક્ષ થશે. એ પ્રગટ ભગવાનનો આશ્રિત થયો છે.

કચ્છ દેશમાં નટવરકોટ કરીને ગામ છે, ત્યાં રાધા કૃષ્ણ ભગવાનનું મંદિર છે. હંમેશાં ભગવાનની પ્રાર્થના કરે, આખું ગામ, કે મનુષ્યરૂપે ભગવાન અમને મળે અને આમારો મોક્ષ થાય, એ પ્રમાણે દયા કરો. છ-છ મહિનાના બાળકો, પાંત્રીસ બાળકોના મુખમાંથી અવાજ થયો કે ભગવાન સ્વામિનારાયણ આ પૃથ્વી પર પ્રગટ થયા છે. એ કાઠીયાવાડમાં, ગઢપુર નામના તીર્થમાં વસ્યા છે. એમનાં દર્શન કરો, તમારો મોક્ષ થશે. આ હા હા....., આખું ગામ ભગવાન સ્વામિનારાયણનું આશ્રિત થયું છે.

અમદાવાદના દિનકરભાઈ પ્રોફેસર, ખાસ મારા (ભગતજીબાપાના) મિત્ર છે, ગુરૂ ભાઈ છે, જેમને અંબાજીને દર્શન દઈને કીધું કે કલ્યાણનો ખપ હોય તો ભગવાન સ્વામિનારાયણને ભજો. બકોરભાઈ, આ પ્રમાણે હેડ ટી. ટી. મુંબઈથી અમદાવાદમાં, ગાડીઓમાં મોટા સાહેબ હતા, ટી. ટી. ઓના મોટા હેડ. જેને ઘેર હુ (ભગતજી બાપા) પિસ્તાલીશ બેતાલીસ દિવસ રહ્યો છું. એ ભદ્રકાળીનું એમણે અનુષ્ઠાન કર્યું. નવમા દિવસે ભદ્રકાળીએ સાક્ષાત દર્શન દીધાં કે હે ભક્ત, શા માટે આટલી બધી ધોર તપશ્ચર્યા આદરી રહ્યો છું ? ત્યારે બકોરભાઈ કહે મા, મારુ આત્યંતિક કલ્યાણ કરજે, મારો મોક્ષ કરજે. ત્યારે માતાજી કહે મોક્ષ જોઈતો હોય તો પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણ ને ભજ. એ બકોરભાઈ સાહેબ, ભગવાન સ્વામિનારાયણ આશ્રિત થયા અને ત્યાર પછી અમદાવાદના ડીસ્ટ્રીક કલેક્ટર, રાવબહાદુર છોટાલાલ જોષી સાહેબના ઘેર, ભગવાન સ્વામિનારાયણના હજુરી દાસ પૂજ્ય બાપાશ્રીનો મુકામ હતો. અને મંદિર જતાં, ત્યાં આ પ્રમાણે સાહેબને નમસ્કાર કર્યા, જય સ્વામિનારાયણ કહ્યા. અને પૂછ્યું કે તમારા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં મહાન પુરૂષ કોણ છે? મારે એમને ગુરૂ કરવા છે. ત્યારે સી. એન. જોષીએ, આ પ્રમાણે પોતે, જટાશંકર બાપા તરફ આંગળી કરીને, કહે, આ ગુરૂ કરવાને લાયક છે. ત્યાર પછી એમને ગુરૂ કર્યા.

મોહનલાલ કરીને એક કડવો પાટીદાર, એ પણ ભદ્રકાળીનો ભક્ત હતો. ૧૯મા દિવસે ભદ્રકાળીએ દર્શન દીધાં, કહે કે શું ઈચ્છા છે? ત્યારે મોહનલાલ કહે મોક્ષ ? ત્યારે માતા કહે મોક્ષ જોઈતો હોય તો સ્વામિનારાયણ ભગવાનને ભજો. ત્યારથી ભગવાન સ્વામિનારાયણની મૂર્તિને દરરોજ એક રૂપિયાનો હાર એ પોતે અત્યાર સુધી પહેરાવતો હતો.

સુરત પાસે માંડવી કરીને આ પ્રમાણે શહેર છે. એ માંડવી શહેરના ડીસ્ટ્રીક્ટ કલેક્ટર રમણભાઈ ગાંધી, ખાસ આપણા સ્નેહી છે. એ ગામમાં એક બ્રાહ્મણ ગણપતિની આ પ્રમાણે ભક્તિ કરતો, નિષ્કામભાવે ભક્તિ કરતો, કે મને ફક્ત દર્શનની ઈચ્છા છે, મારો મોક્ષ થાય આ હેતુથી ભક્તિ કરતો. ગણપતિના મુખમાંથી અવાજ થયો કે હે ભક્ત, આ કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે, માટે સ્વામિનારાયણ ભગવાનને ભજો, તમારુ આત્યંતિક કલ્યાણ થશે. એ બ્રાહ્મણ

પોતે સુરતમાં આપણુ શિખરબંધ મંદિર છે ત્યાં પોતે આવ્યા. ત્યાં ભક્તજીવન નામના સદ્ગુરુ પુરાણી હતા, એમના સમીપમાં આવીને કહે કે મને ગણપતિએ કહ્યું છે કે ભગવાન સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે એમને ભજો તો તમારું કલ્યાણ આત્યંતિક કલ્યાણ થશે, તો આ સત્સંગની બધી, તમે મને માહિતી કહો. માહિતી કહ્યા પછી એ ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત થયા છે.

આ પિંજ ગામમાં મહાદેવના ભક્ત એ નિષ્કામભાવે ભક્તિ કરતા. મહાદેવની પ્રસન્નતા થઈ, કે ભક્ત શું ઈચ્છા છે? ત્યારે ભક્ત કહે મોક્ષ જોઈએ. ત્યારે મહાદેવ કહે મોક્ષ જોઈતો હોય તો, આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ ને ભજો.

ચરોતરમાં સોજીત્રા કરીને ગામ છે. ત્યાં એક ભક્ત, ભગવાન રામચંદ્રજીની મૂર્તિ પાસે પાંચસો માળા ફેરવે. એક દિવસ ભગવાન રામચંદ્રજીની મૂર્તિમાંથી અવાજ થયો કે હે ભક્ત, તારી ભક્તિથી હું પ્રસન્ન થયો છું. નિષ્કામ ભક્તિ તું કરી રહ્યો છે, તારી શી ઈચ્છા છે? ત્યારે ભક્ત કહે કે મોક્ષ જોઈએ. ત્યારે રામચંદ્રજીએ કહ્યું કે તો શુકાનંદ કરીને સાધુ, વડતાલથી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના મંદિરમાં પધાર્યા છે, એમની પાસે બેસો, એ કહે પ્રમાણે વર્તન કરો, ભગવાન સ્વામિનારાયણ, ભગવાન છે, એમનું ભજન કરો, તમારો આત્યંતિક મોક્ષ થશે. એમ કહીને રામચંદ્રજી પોતે અદ્રશ્ય થયા છે.

ચરોતરમાં વસો કરીને ગામ છે. એમાં કુટુંબમાં નારાયણભાઈ હાલ છે. જમના બાને મહાદેવજી, શંકર ભગવાને દર્શન દીધાં કે શું ઈચ્છા? કહે મોક્ષ જોઈએ. ત્યારે શંકર ભગવાન કહે મોક્ષ જોઈતો હોય તો, પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણને ભજો. આવા ઘણા દાખલા છે.

ઉદેપુર-જોધપુરનાં એક ભગવાનના ભક્ત, જેના પિતા મરીને ભૂત થયેલા, અડસઠ તીર્થ ફર્યા. તો પણ એની (ભૂતની) સદ્ગતિ ના થઈ. છેવટે આ ભક્તે નિર્ણય કર્યો કે ગિરનાર ઉપરથી પડીને દેહ ખતમ કરવો. ત્યાં આકાશવાણી થઈ કે શા માટે મરે છે? આ પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રગટ થયા છે. ગઢપુર તીર્થમાં જા, દર્શન કર, તારું કલ્યાણ થશે. તારા પિતાનો પણ ઉધ્ધાર થશે. ત્યાર પછી સાધુ થયો. એમનું નામ શ્વેતવૈકુંઠદાસ સાધુ હતા. અને દરેક આત્માઓ વડતાલના એમને ઓળખે છે.

વડોદરાના વલ્લભ સુથાર, દર પૂનમે ડાકોર જાય. રણછોડરાય કહે તારી ભક્તિથી પ્રસન્નથયો છું. શી ઈચ્છા છે? ત્યારે કહે બીજી કોઈ ઈચ્છા નહિ, મારુ કલ્યાણ કરજો, મને જમપુરી કે લખયોરાશીમાં મારે ભટકવુ નાં પડે. ત્યારે રણછોડરાય કહે ભાઈ, એ તો પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણને ભજો, હુ અહી પ્રતિમા રૂપે રહ્યો છુ. ત્યાર પછી એ આત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત થયા છે.

ગાયકવાડ સરકારના શાસ્ત્રી, શોભારામ શાસ્ત્રી, શિવપુરાણનુ પુસ્તક વાંચતા હતા. તેમાંથી તેજ ફાટ્યું, તેજના બંબાકાર થયા. એમાં ભગવાન રાધા કૃષ્ણ રૂપે દર્શન દીધાં. ભગવાન કહે શુ ઈચ્છા છે? ત્યારે શાભારામ શાસ્ત્રી કહે આ શિવપુરાણનુ રહસ્ય કહો. ત્યારે ભગવાન કહે રહસ્ય તો ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે. એનુ ભજન કરો. તમારુ કલ્યાણ થશે. એ પોતે શોભારામ શાસ્ત્રી ભગવાનના આશ્રિત થયા છે.

ડાકોર પાસે દાઓલ કરીને ગામ છે. એ દાઓલના જેઠો અને ખોડો બે ભગત. તે જેઠો ભગત ભગવાન તે જેઠો ભગત ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીનો આશ્રિત, દર પૂનમે ડાકોર, દંડવત્ કરતો કરતો જાય. બાવીસ વર્ષે ભગવાન રણછોડરાયે દર્શન દીધા કે ભાઈ આટલી બધી તપશ્ચર્યા તુ કરી રહ્યો છે. હુ તારા પર પ્રસન્ન છું.....

વાર્તા - 33

અનંત બ્રહ્માંડના અધિપતિ, સર્વોપરિ, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ એમના હજુરી મુકતોને લઈને પૃથ્વી ઉપર મનુષ્ય દેહ ધારણ કરી, અનંત આત્માઓનો ઉધ્ધાર કરી, આલોકમાંથી મહાપ્રભુજી અને અનાદિ મુકતો અદ્રશ્ય થયા. ત્યાર પછી આત્યંતિક કલ્યાણનો માર્ગ ચાલુ રાખવા માટે, મહાપ્રભુજીએ પોતાની જગ્યાએ, પોતાના દિવ્ય તખ્ત ઉપર પોતાના અનાદિ મુકતોને મૂક્યા.

હવે એ અનાદિ મુક્તોનો સંબંધ ના હોય અને જે આત્માઓ ભગવાન શ્રીજી મહારાજનું ભજન કરે છે, એમને જો વાસના રહે તો, એ આત્માઓની દુર્દશા થાય છે. નિર્વાસનીક રહેવું એ ભક્તનો ધર્મ છે. સકામ ભક્તિનું ફળ ધર્મ, અર્થ ને કામ ઉપર જાય છે. નિષ્કામ ભક્તિનું ફળમોક્ષ થાય છે.

એક કારવણ જેવું ગામ, તેમાં એક ભાભા સત્સંગ કરવાને માટે સાધુને કહે કે મને તેડી જાવને તમારી સાથે, સત્સંગ કરવા સારુ. તે સાધુઓ મધ્ય ભારતમાં ગયા. પેલા ભાભાને પણ સાથે તેડી ગયા. બે એક મહિના થયા એટલે ભાભો તો ગભરાયા, કે હું અહીં આવ્યો તો ખરો, પણ મને તો મારો મનોરો સાંભળ્યો, મારો દિકરો અને મનોરાની મા સાંભરી, માટે હવે તો રહેવાય નહિ. તે વાત સાધુને કહી. ત્યારે સાધુ કહે તમે સત્સંગ કરવા આવ્યા છો તો હવે રહો. પણ ઉંચા નીચા થાય, ભાભો તો. તેવામાં આ ભાભો ભણેલો ભાગોળ લગી, અને ઘેર કાગળ લખ્યો. તે બે અક્ષર લખી આપ્યા, ભાભો અક્ષરધામમાં ગયા છે. અક્ષરધામનું સુખ ભોગવે છે એવું ભુલી ગયા, ને અક્ષરધામમાં ગયા તેવું લખી નાખ્યું. લિ. ભાભા. આ કાગળ વાંચીને, અહીં તો કાણ-મોકાણ થઈ ગઈ. થોડાક દહાડા થયા ને, સાધુઓનો વિચાર પલટાયો કે ચાલો આપણે હવે પોતે પોતાના ગામ જઈએ, તે સૌ પોતે પોતાના ગામ ગયા. ભાભો પણ આયા ગામ. (પોતાના ગામ આવ્યો). હવે ભાભાને થયું કે ઘણા દહાડે આવ્યો છું, ચાર મહિને તો લોકો મને ચૂડી ખાશે. તો બરાબર મધરાતે જાઉં. હવે આ પૂનમનો દાડો, પૂનમની રાત. ભાભો ઘરમાં દાખલ થયા. દાખલ થયા ત્યારે રાતના ૧૨ વાગેલા. પોતાના ચોકમાં આવીને બૂમ પાડી ઓ મનોરા....., ઓ મનોરા.....મનોરાની મા ઉનાળામાં ધાબામાં સૂતેલા. હાય, હાય કે આ તો ભાભો ભૂત થયા છે. તેર દિવસ થયેલા. તેરમું ગયેલું ને તેરમાની રાતે આવી ચડેલા, ભાભો. ભાભાએ કાગળમાં લખેલ કે ભાભા તો અક્ષરધામમાં ગયા છે, એટલે કે મરી ગયા છે. એનો અર્થ (અક્ષરધામમાં ગયાનો અર્થ) એવો થાય છે. એટલે મનોરાની મા ને થયું કે આ તો ભૂત થયા કે. તે મનોરો અને મનોરાની મા જગ્યા અને ધાબામાં સૂતેલાં તે બીનાં. અરે આ તો ભાભો ભૂત થયા કે. તે પેલી ઈંટ નાખી, તે ભાભાનું લમણુ તોડી નાખ્યું. ભાભાએ જાણ્યું કે મારાં હાહરાં કે, મને ભૂત ઠેરવ્યો કે. જો દાડે આવ્યો હોત તો ભૂત ઠેરવત નહિ. લાવ તારે કે આ ભાગોળે ફૂવો છે, તે ફૂવામાં થાળામાં જઈને સૂઈ રહું. હવે આ ફૂવાને બે થાળા, તે એક થાળામાં સૂતો, ભાભો. હવે આખા મોલ્લામાં (મહોલ્લામાં) વાત થઈ કે

ભાભો ભૂત થયા કે. તેરમાને દાડે બોલ્યા કે. આજે બૂમો પાડતા હતા, રાતે ૧૨ વાગે. રાતે ૧૨ વાગે તો ભૂત થયા. આપણા ભણી દાદા કહે, કાકા કહે, ભા કહે, મોટા કહે ત્યારે કાઠીયાવાડમાં ભાભા કહે. હવે આ ગામમાં રિવાજ એવો કે અંધારે અંધારે ફૂલે પાણી ભરવાનું. ત્યારે પેલી, હાક પડોશ બાઈ હતી તેને મનમાં થયું કે લાવ ત્યારે પાણી ભરી આવું કે અંધારે અંધારે. તે હશે ઉતાવળીયેડ, કાશીબોન જેવી, તે ગઈ પાણી ભરવા, તે પાણી ભરવા લાગી, તે પેલી ચાકડી ખડખડ, ..., ખડખડ ખડ ખખડીને, એટલે પેલો ભાભો કે જે બીજા થાળામાં સૂઈ રહ્યો હતો તે, થાળામાં બેઠા થયા, તે પેલી બાઈને જોઈને કહે કે અહોહો કે આ તો મારી હાક પાડોશ કે..... તે પેલી બાઈ તો.....મેલ દોરડું તઈનું તઈ (ત્યાનું ત્યાં) ને દોડી, કારણ કે ભૂતની લાગે બીક, અંધારી રાત, હવાર (સવાર) થયેલું, ભરભાંખે તે પુરુ અજવાળું થયેલું નઈ (નહી), અને ભાભાની લાગે બીક કે આ ભૂત થયો છે. તે દોક્યાં દોક્યાં તે આવ્યાં ઘેર.

ત્યારે બધા પૂછે કે અલ્યા કે તમે કેમ, વેલાં વેલાં (વહેલાં, વહેલાં) નાઠાં કાશીબા? ત્યારે પેલી બાઈ, હાડ પડોશણ, કહે અરે કે ભાભા ભૂત થયો છે, તે થાળામાં જઈને બેઠા છે. તે જવાનિયાઓ લાકડીઓ લઈ અને જવાનિયાઓ લાકડીયો લઈને ગયા તો ખરા, પણ પૂઠીયાં તો ફાટે. ભૂતની બીડ લાગે તે. પણ પેલું ટોળું એટલે સૌ કહે ચાલો. તે બધા લાકડીયો લઈને ગયા. એટલે જવાનિયાઓને જોઈને ભાભો નાઠા. તે ભાભો જાય નાઠો, આગળ. આગળ જઈને, એક સુંદર તળાવ, એ તળાવને કાંઠે જઈને બેઠો. જવાનિયા પાછા વળી ગયા. ત્યારે હવે એક રામલો ધોબી, તે અંધારે અંધારે ધોવા ગયેલો. એને પણ બીક લાગે કારણ કે ભાભો ભૂત થયા છે તે વાત એને જાણેલી. તે એ ધોવા ગયેલો પણ બીક લાગી કે સાલો ભાભો ભૂત થયા છે, તે ક્યાંક ભરાઈ રહ્યા હશે તો? હવે ભાભો અહીં બેઠેલો તેને વિચાર થયો કે લાવ કે ધોબી પાસે, ધીરે ધીરે ડગતો ડગતો જાઉં. તે ભાભા એ તો બૂમ પાડી કે હો રામલા,....., જો રામલા. રામલો જાણે કે મારા બાપ, ભાભો ભૂત થયા કે, આવ્યા મારી પાસે. તે મેલ કપડાં પડતાં ને નાઠો ઘર ભણી. હવે ગામના ઠાકોર, તે ઠાકોરે જવું ટેશન (સ્ટેશન). તે ટેશન દૂર, મઈલ (માઈલ) દૂર. તે ઠાકોર બેઠા ઘોડા પર અને ટેશન ભણી ચાલ્યા, તે ભાભાએ જોયા. હવે ભાભાએ વિચાર કર્યો કે ઠાકોર ડાહ્યુ માણસ છે, બહુ ભલા છે, બહુ ડાહ્યા છે, માટે લાવ કે ઠાકોરને ધીરે રહીને કહુ. તે ઝાળામાં

સંતાઈ રહ્યો હશે ને? ભાભો, તે હડપ લઈને બેઠો થયો લાગલો ક. અને ઠાકોર સાહેબ, ઉભા રહો કે. ઠાકોરે જાણ્યું કે મારા બાપા ભૂતે પકડ્યા આ તો. તે ઘોડુ દોડાવ્યું, દબદક. તે ઘોડા ઉપરથી પડી ગયા, પાંગળામાં પગ ભરાઈ ગયા, ધૂળ ખવાઈ ગઈ, તોય પડી ગયા, તોય નાઠા, જાય નાઠા.

ત્યારે વાસના ચીજ બાપા આવી છે. માટે મનુષ્યોને વાસના બહુ અઘટિત છે. જો ભાભાએ ઘર ન સંભાર્યું હોત, મનોરાની મા ન સંભારી હોત તો એની આ દશા થાત નહિ. સાધુ તો કહેતા હતા કે તમે સત્સંગ કરો. તમારા જીવનું કલ્યાણ થાય. તમારી બધી કસરો ભાગી જાય. તમને ઘરમાં વાસના છે, તમારા સંબંધીઓમાં પ્રીતિઓ છે, તમને માયામાં પ્રીતિ થાય છે, આ બધું તો બંધન કરે છે. આપણી અસદ્ગતિ કરાવે છે. જીવની વૃત્તિ ભગવાનમાં રાખવાની એના બદલે આપણી વૃત્તિ માયામાં રહે છે. જેટલી માયામાં વૃત્તિ રહે છે એટલી ભગવાનમાં પ્રીતિ આપણને ઓછી થાય છે. માટે આ સત્સંગ કરશો તો, તમારી બધી ચિત્ત વૃત્તિઓ તૂટી અને ભગવાનમાં અને ભગવાનના સાચા જનમાં પ્રીતિ થશે, પણ કંઈ ભાભાને ગળે વાત ઉતરી નહિ. પછી ભાભા તો કહે કે કોઈ સગું ના થયું મારું. મને તો ભૂત ઠેરવ્યો. તે જાય ગઢડે. ગઢડે જઈને સાધુ પાસે ગયા. સાધુ કહે કે ભાઈ અમે તો તને નહોતા કહેતા? કે અલ્યા રાત્રે ના ઘરમાં પેસીસ. રાત્રે ભૂત ઠેરવશે. તેમ આ જગતનો સંબંધ બાપુ એવો છે.

વાસના રહિત વરતી, ભગવાનને સંભારવા, ભગવાનની ભક્તિ કરવી, મોટા પુરૂષોને ગુરૂ માનવા, એમના આશ્રિતોની સોબત રાખવી. એને વડે કરીને આપણુ આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે.

સુરતમાં આપણુ વડતાલ જેવું જબરજસ્ત મંદિર છે. તેમાં સુથાર લોકો બધા જાને ગયા. જાને ગયા તે ત્યાનો રિવાજ એવો કે બધાં બૈરાં છોકરાં જાને જાય. ઘરે તાળાં મારીને. અદ્યાપિ બ્રાહ્મણોને આ રિવાજ છે. તાળાં મારીને જવાનો. એવામાં ખંભાતના અખાતમાં મોટા વહાણમાં બેસી (આખું બસો માણસ, સુથારનું માણસ, ગામ પરગામનું આવેલું) જાન ચાલી. ભગવાનનું કરવું ને પવન કુંકાયો ને વહાણ પડ્યું ઉંધું. તે બસો માણસ મરી ગયું. બસો માણસ, બૈરાં, છોકરાં બધાં, મરીને ભૂત થયાં. એક વા વાય તો ઘરાં ઉડાડી મૂકે, વંટોળિયા ચડે તો માણસો ચ ઉડી જાય. આ તો વિવાહ. કેટલા ..... વા? વિસ વા. વિ વાહ ભેગા થાય વિ-વાહ. (એક વા વાય તો ઘરાં ઉડી જાય અને બે વા વાય

તો ઘણુ વધારે ઉડી જાય, અને ત્રણ વા, ... અને વીસ વા. વીસને ગામડી ભાષામાં વિ કહે છે કોઈ કોઈ, વા ને વાહ, એમ વીસ વા એટલે વિવાહ). કે આ તો વિવાહ થાય છે, ભાઈ.

તો વિ વાહ ભેગા થાય તો માથુ ઠેકાણે રહે? ભગવાન કઈ દિશામાં પડ્યા છે એ ભાન રહેતુ નથી. ધર્મનુ ભાન ન રહે. કશુંય ભાન ન રહે. તે વખતે દેહ પડે તો શું દશા થાય? ભૂત થાય. તેથી મહારાજે લખ્યુ છે કે ભગવાનના ભગતે લગ્નમાં જવુ ત્યાં ગીત ગાવાં, પણ ફટાણાં ગાવાં નહિ, તો ભગવાન સાંભળે. સીતા વિવાહ, રૂક્મણી વિવાહ, પાર્વતી વિવાહ, ... એમાં પણ જેમ ..... જગદીશભાઈનો આપણે વરઘોડો નીકળ્યો, ત્યારે લતાબેન અને લલિતાબેન કિર્તન ગાતા હતા, સવિતાબેન; આપણા સત્સંગના કિર્તન ગાતા હતા. તે આપણને સહેજેય ભગવાન સાંભળે. ભગવાનને ભૂલી જવાય નહિ. નહિ તો બાપુ, એક વાર આવે ઘરોય ઉડાડી મૂકે, તો આ તો વિ-વાહ (વીશ વા) વિવાહ. ભગવાન સાંભળે નહિ. આનંદમાં, વરગોડામાં, આગળ બેન્ડ વાજુ વાગતુ હોય તેમાં આનંદના ઉત્સવ થતા હોય, ત્યાં શું ભગવાન સાંભળે? માટે તે વખતે શ્રીજી મહારાજે આજ્ઞા કરી છે કે મારા આશ્રિતોએ લગ્નમાં ગીતો પણ આવી રીતે ગાવાં, સત્સંગના કિર્તનો ગાવાં.

તે પેલા બધા (સુરતના સુથાર લોકો) મરીને ભૂત થયા. તે પોતે પોતાના ઘરમાં રહે. તે કોઈક પોતાના ઘરમાં પેસવા ન દે. તે સરકારે ઢંઢેરો પીટાવ્યો કે આ મકાનમાં જે કોઈ રહે, એને ઘરો બધા બક્ષિસમાં આપવામાં આવશે. પણ આ ઘરોમાં કોઈ ન રહી શક્યું. જે કોઈ બાવા, વૈરાગી રહે એને પેલા ભૂત ટાંગા ઝાલી ઝાલી ને બહાર નાખી દે. કોઈને ઘરમાં પેસવા દે નહિ. પછી સરકારે ઢંઢેરો પીટાવ્યો કે આ મકાનમાં જે કોઈ રહે અને આ જગ્યો બક્ષિસમાં આપવામાં આવશે. ત્યારે સ્વામિનારાયણના હરિભક્તો કહે મહારાજ, સ્વામિને કહે સ્વામિ, આપણા ગામમાં મંદિર નથી, સુરતમાં, માટે મંદિર બાંધોને. ત્યારે સ્વામિ કહે જગ્યો ક્યાં છે? ત્યારે હરિભક્તો કહે જગ્યો (જગ્યા, જમીન) તો, આ અહિયાં ભૂતો બધાં થયાં છે, તે જગ્યા છે. ત્યારે સ્વામિ કહે કે હવે ભૂતોને અમે બદ્રિકાશ્રમમાં મોકલી દઈએ. ભૂતોને ક્યાં મોકલી દઈએ? બદ્રિકાશ્રમમાં, ભગવાનને ત્યાં. નવરાત્રીએ..... તે સાઈઠ (૬૦) સાધુ સાથે મુક્તાનંદ સ્વામિ ત્યાં રહ્યા. સ્વામિનારાયણ ભગવાનની મૂરતિ મૂકી, આરતિ ઉતારી. તે બધી ભુતાવળી, બસો, ભેગી થઈ ગઈ. મુક્તાનંદ સ્વામિએ પાણી છાંટ્યુ, જાવ કે ચાલ્યા જાવ,

બદ્રિકાશ્રમમાં તપ કરવા. તે બસો ભુતાવળીને બદ્રિકાશ્રમમાં મોકલી દીધી ને સરકારને ખબર આપી કે સ્વામિનારાયણના સાધુ રાત રહ્યા. એટલે એ જગ્યા બક્ષિસ આપી દીધી. એ જગ્યાએ અત્યારે, વડતાલ જેવું, ગગનમાં ગાજે એવું, શિખરબંધ મંદિર, દશ લાખનું મંદિર બાંધ્યું છે. આપણે વાત શા ઉપર છે કે વાસના જીવની અસદગતિ કરે છે.

પાડું રાજા હતા. પાંચ પાંડવોના બાપ. પોતાની સ્ત્રી સાથે એકાંતમાં ઉભા રહ્યા, એકાંતમાં ગયા. કામથી વિહવળ બનેલો આત્મા, ભગવાનને ભૂલી ગયેલો આત્મા, તે વખતે એનો દેહ પડી ગયો. એને હાડ ફેલ (હાર્ટ ફેઈલ) થઈ ગયું, ને ભૂત થયા. માટે દરેક કાર્યમાં, શુભ કાર્ય હોય કે અશુભ કાર્ય હોય, સારું કે નબળું હોય, પણ ભગવાનને ભૂલવા નહિ. સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર એક સેકન્ડ ભૂલવો નહિ, કોઈપણ કાર્યમાં. કારણ કે આપણને કંઈ લખી આપ્યું છે? કે આ દેહ ઘરડો થશે, હૈં..... અરેરે..... બાપુ સ્ત્રી વર્ગને તો મહા જોખમ. એને પ્રસુતિ વખતે એને જોખમ. બિચારીનું. પુરૂષને પણ અનેક પ્રકારે જોખમ છે, બાપા. એને તો ભગવાન આપણી રક્ષા કરવાવાળા છે.

શ્રીજી મહારાજના આવા સમર્થ પુરૂષ આપણને બાપાશ્રી મળ્યા છે. મિનિટે મિનિટે આપણી રક્ષા કરે છે. પણ ભગવાન અને એના મુક્તોને આપણે વળગી રહીએ તો, એ આપણને વાસનામાંથી કાઢે. માટે કોટિ કોટિ જન્મે કે કોટિ કલ્પે વાસના રહિત પુરૂષ મળ્યા વિના વાસના રહિત થવાતું નથી. ગમે એટલા આપણે વાસના કાઢવા જઈએ, તોય પણ વાસના નીકળે એથી નથી. એવી વાસના દુર્લભ છે.

પેથાપુરના હરિભક્ત હતા. તે પોતાને તો દિકરો નહિ, પણ પોતાની દિકરો નહિ, પણ પોતાની દિકરીનેય દિકરો નહિ. તે વાસના રહી. તે દિકરીને ઘેર દિકરો થઈને જન્મ્યા. તે ધાવે નહિ. હારું કે, દિકરી ને કેમ ધવાય? આ વાસના રહી ગઈ. (તે દિકરો થયેલો). તે મોટા પુરૂષે આવીને કાનમાંકુક મારી કે કાં(કેમ) વાચના રાખી? ધાઓ, નહિ તો હત્યા લાગશે, બાળ હત્યા કે. માટે વાસના એટલે ઈચ્છાઓ, વાસના એટલે અનેક પ્રકારની માણસને ઈચ્છાઓ રહે છે તે. આપણે તો ઈચ્છા રહિત રહેવું. દેહના ધારીને દેહભાવના સંકલ્પ તો થાય, પણ ભગવાન મારો પ્રભુ જેમ રાખે એમ રાજી રહેવું. હવે,

“માયાનો જન તો જ મટે, જો હરિજન શરણે જાય.
બ્રહ્માનંદ કહે વાર ન લાગે, તરત જીવ શિવ થાય.”

માટે વાસના રહિત વર્તવું એ જ ઉત્તમ ભક્તનાં લક્ષણ છે.

એ વાસના રહીત થવાય એના માટે મનુષ્ય જેવા ભગવાન કે ભગવાનના સંતોના આશ્રય
સિવાય વાસના રહિત થવાતું નથી.

આખી પૃથ્વીનું દાન આપો, સોને મઢીને; આખી પૃથ્વીમાં કુંડ સમાય એટલા યજ્ઞ કરો. અનેક
જન્મ ત્યાગી થઈને ભોંયરામાં બેસીને યોગ સાધો, ભજન-ભક્તિ, ધ્યાન કર્યા કરો, પણ આત્યંતિક
કલ્યાણની પ્રાપ્તિ થતી નથી. આત્યંતિક કલ્યાણ તો મનુષ્ય જેવા ભગવાન કાં મનુષ્ય જેવા સંતના
આશ્રય સિવાય આત્યંતિક કલ્યાણ થતું નથી.

વાર્તા – ૩૪

હવે એવા નિર્વાસનીક, પૃથ્વી પર ભગવાનના લાડીલા હોય, એના વિષે આપણને પૂજ્ય બુદ્ધિ જોઈએ.
કોઈ કહે છે કે મને ભગવાનનો બહુ મહિમા છે, ભગવાનના મોટા પુરૂષનો બહુ મહિમા છે, એના
ભગવાનના ભક્તો વિષે મને બહુ હેત છે, મને મારા પતિ પર બહુ હેત છે, મારી સાસુ સસરા ઉપર બહુ
હેત છે, મારા દાદા ઉપર બહુ હેત છે..... ઉંઘ આવે છે. અરે ઉંઘ તો ભક્તાણી
છે. કહે છે

“હરિકથામાં હાજર રહું, ભાંડ ભવાઈથી જઉં નાસી,

હે ભગવાન મને શીદને મારો છો, હું છું તમારી દાસી.”

કુંભ કર્ણની સ્ત્રી છે. મહારાજ કહે એ તો ભક્તાણી છે. મને હવે મારશો નહિ. ભલે તમે મારા ઘણીને મારી નાખ્યો, (અસુર હતો, રાક્ષસ હતો માટે) પણ મને મારશો નહિ. હુ તો ભક્તાણી છુ. હું તો હરિકથામાં હાજર રહેવાની. તે હરિ કથામાં રહે તો મૂંડા મઈડી નાખે.

“હરિકથામાં હાજર રહુ, ભાંડ ભવાઈથી જઉ નાસી,
હે ભગવાન મને શીદને મારો છો, હુ છુ તમારી દાસી.”

માટે “હોશિયાર રહો, દિલ હાથ કરો, એસે દેહ અમુલખ પાયકેજી,
કોઈ સંત કહે સત બારતાકો, ચિત્ત ધાર ચિત્ત લગાયકેજી.”

સંતપુરૂષો, સાધુપુરૂષો, સત્યુરૂષો કે એના એકાંતિક ભગવદ્ ભક્તો કથાવાર્તા કરે એ અમૃતની પેઠે ગ્રહણ કરવી જોઈએ. ઉંઘ ના આવે તે માટે ફરવું જોઈએ. નહિ તો ઘેરથી મરચાં લાવીને આંખમાં આંજી દેવાં, તે ઉંઘ નાસી જાય. ઉભા થવું જોઈએ, માઢુ ધોઈ નાખવું જોઈએ. ત્યારે પછી હવે.....અને જો કથામાં કદાચ જો ઉંઘ્યા તો કોઈ દાડો કથા ખારી પણ લાગી જાય. રાતનો પહોર હોય અને ખૂણો જોઈને બેઠા હોય અને ઉંઘી ગયા ને કદાચ કુતરાનો સ્વભાવ તો જાણો છો તમે, એનો સૂરવાળ પલળી જાય તે ટાંગો ઉંચો કરીને ધાર મારે, તે પડે માંઢાની માઈ. પછીથી કથા બંધ થયા પછી કોઈ જગાડે ઢંઢોળીને, જાગો જાગો કે. ત્યારે કહેશે કે..... બળી કથા તો ખારી ઉહ જેવી કે હોં. ત્યારે કોઈ દિવસ કથા ખારી લાગી થાય જો કથામાં આપણે ઉંઘી જઈએ તો. માટે કથામાં તો હોંશિયાર રહેવું જોઈએ.

સંતપુરૂષોના વચનો અમૃત જેવાં છે. એનામાં બોલનાર ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે, એનામાં બોલનારા મોટા પુરૂષો છે. એને પોતાના અહંમ ભાવ ટાળી નાખેલા છે. એની વાણી, એનું વર્તન એ સર્વ પરમાર્થના માટે છે. માટે એ વાણી અમૃતની પેઠે ગ્રહણ કરવી જોઈએ. તો આપણે અમર બની જઈએ. ત્યારે અમર થવા માટે ભગવાનની કે મહામુક્તોની જે વાણી, એ આપણે સત્શાસ્ત્રો ધ્વારા કે ભગવદ્ ભક્તો ધ્વારા સૌભળીએ અને એ વાણી જો જીવનમાં ઉતારીએ તો આપણે અમર થઈ જઈએ.

હવે એ ભગવાન ને સત્પુરુષોનો જો મહિમા હોય તો એને અર્થે શું ન થાય? લોકલાજનો ત્યાગ થાય, કુટુંબનો ત્યાગ થાય, ધનનો ત્યાગ થાય, રાજાનો ત્યાગ થાય, માતા-પિતાનો ત્યાગ થાય, પતિનો ત્યાગ થાય, સ્ત્રી પતિનો ત્યાગ કરે અને પતિ સ્ત્રીનો ત્યાગ કરે, એના માટે સર્વસ્વ ત્યાગ થઈ શકે છે. ભગવાન કે સંતનો મહિમા જીવમાં પેઠો હોય તો. હવે કોઈ કહે છે ભાઈ, મને તો મારા સાસુ પ્રત્યે બહુ હેત છે. મને તો મારા સસરા પર બહુ હેત છે. ભાઈ બહુ હેત હોત એની પરિક્ષા થાય. હેત હોય એનું વચન લોપાય નહિ.

આજથી પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજી મથુરામાં ગયા, ત્યારે વૃંદાવનની જે ગાયો ચારનારની સ્ત્રીઓ, જે ગોપીઓ તેને ભગવાન કહ્યું કે તમે મથુરામાં આવશો નહિ. ગોપીઓને ભગવાન પ્રત્યે હેત બહુ હતું. છતાં કેટલીક સ્ત્રીઓ ઉતાવળી થઈ ગઈ કે ભગવાન તો કહે, ચાલો આપણે ભગવાનનાં દર્શન કરવાં. ત્યારે ભગવાનને વિષે એમને અતિ હેત હતું, ગોપીઓને. છતાં એમાં ત્રણ ભેદ હતા. સારંગપુરના ૧૫મા વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ લખ્યું છે. મુઘ્ધા, મધ્યાં અને પ્રૌઢા, ત્રણ ભક્ત હતા, એમાં. જે મુઘ્ધા ગોપીઓ બોલે, કેમ ના જઈએ ભગવાનનાં દર્શન કરવા? ભલે ના કહી, ચાલો આપણે દર્શન કરવા. ત્યારે પ્રૌઢા ગોપીઓ કહે કે ના જવાય. એમની આજ્ઞા ના છે. આજ્ઞામાં લોપે એટલો પરભુ (પ્રભુ) નો કોપ. આજ્ઞા પાળે ફાયદો મળે, સુખ મળે અને કાયદો તોડે તો દુઃખ થાય. વચન ભંગથી મહામોટું દુઃખ થાય. વચન પાળનાર મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી રહે છે. માટે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીની આજ્ઞા છે કે આપણે મથુરા જવું નહિ. આવવું નહિ. એટલે નહિ જવાય. ત્રૈણ ગાવનું અંતર હતું, કેટલા વખતનો વિયોગ. પણ ગાયો ચારતી સ્ત્રીઓ એટલે ગોપીઓ કહો કે ગાયો ચારનારની સ્ત્રીઓ કહો, પણ ગઈ શક્યો નહિ. ત્યારે એ હેત કહેવાય. કોઈ સ્ત્રી કહે કે મને મારા પતિ ઉપર બહુ હેત છે. હેત ક્યારે કહેવાય? તો પતિના વચનનો અનાદર કરે નહિ, પતિના વચનને ધારણ કરે, પતિના અલ્પ સરખા વચનનું ઉલ્લંઘન ન કરે. આપણી બુદ્ધિ તો પગની પાનીએ બાપુ, સ્ત્રીની, તો છે. પુરૂષ વર્ગ બહુ વિચક્ષણ, બુદ્ધિશાળી, અને ડાહ્યો અને શાણો હોય છે.. માટે આલોકમાં પોતાના માતા હોય, પિતા હોય એની આજ્ઞામાં રહેવું પડે. માતાઓ પછી દૂધ ઘોઈને આપી દે છે કે આ કન્યાઓ

તમોને સોંપી. પછી એને પતિની આજ્ઞામાં રહેવું પડે. પતિની ગેરહાજરીમાં પોતાની સાસુ હોય, પોતાના કુટુંબના બીજા માણસો હોય, એની આજ્ઞામાં એને રહેવું પડે છે. પારકા ઘેર બેસવા ન જવું, હાસ્યવિનોદનો ત્યાગ કરવો, સારાં ઘરેણાં, રૂડાં વસ્ત્રો નહિ પહેરવા, પતિ પરદેશ ગયે સતે, આવું ભગવાન શિક્ષાપત્રીમાં લખી ગયા છે, શાથી? કે એનું શિયળ ભંગ ન થાય. કદાચ ભવિષ્યમાં જવાનો પ્રસંગ થાય તો, પોતાની સાસુ હોય કે બા, ફલાણી જગ્યાએ જઉં? સસરાજી ફલાણી જગ્યાએ જઉં? મોટાભાઈ ફલાણી જગ્યાએ જાઉં? મને કહ્યું છે. ત્યારે જો સાસુ, સસરા, મોટાભાઈ..... કહે કે ના, તો એ ઘેર આપણાથી ન જવાય, તો પછી ના જવું. આજ્ઞામાં વર્તનાર મનુષ્ય આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે.

હવે હેત હોય એનાં વચનનો અનાદર થઈ શકતો નથી. અને જો વચન નથી પળાતું, નથી મનાતું, તો એ હેતમાં ખામી ગણાય છે. આટલું મનાય અને આટલું ન મનાય, ત્યારે એ હેતમાં ખામી કહેવાય. માટે આપણા શિરતાજ, આલોકમાં આપણા માતા પિતા હોય, એમને જેટલી ઉમ્મર થઈ છે એટલા આપણને દીવસોય નથી થયા. આપણા કરતાં એ બહુ બુદ્ધિશાળી છે, પોતાના પતિ, પોતાના સાસુ સસરાઓ, ભગવાનના એકાંતિક ભક્તો. માટે એના વચન પ્રમાણે જ્યારે વર્તાય, ત્યારે એમ સમજવું કે ખરું હેત છે. એને કોઈ પ્રકારનો સ્વાર્થ તો હોતો જ નથી. પણ એના જીવનું કેમ હિત થાય એ જ પ્રમાણે એની વાણી અને એ જ પ્રમાણે એનું વર્તન હોય છે.

એક ગુરૂ હતા. પોતાના શિષ્યોની પરિક્ષા કરવાને ખાતર કે આ શિષ્યોને મારા પ્રત્યે કેટલું હેત છે? લાવ એની પરિક્ષા કરું. પછી એને ધર્મનો ઉપદેશ કરું. એકદમ તો તત્વજ્ઞાનની વાત થાય નહિ. એ પરિક્ષા કરવા ખાતર એ ગુરૂ પોતાના શિષ્ય ને કહે કે “બચ્ચા, દેખોને કે વરસાદ વરસતા હૈ કે નહિ વરસતા હૈ?” રાતના ૧૦ વાગ્યાનો સુમાર થયો છે. તે પેલો શિષ્ય કહે કે બાપજી, આ બિલાડી આવી છે, એના પર હાથ ફેરવો ને કે. પણ ઉઠીને બહાર જોવા ગયો નહિ. ગુરૂએ વિચાર કર્યો કે માને છે મને ગુરૂ, મને પૂજ્ય તરીકે માને છે. પણ મારા વચનનો પાલન કરનાર નથી. વળી ગુરૂ કહે, અચ્છા ભાઈ, હવે આપણે રાત થઈ ગઈ છે, તે બારણાં બંધ કરી દો કે, કોઈ ચોર ચખાર પેસી ના જાય અંદર.

ના..... બીજી વાત કીધી કે દિવા બુઝાવી દો કે હવે, દિવા બુઝાવી દો. ત્યારે શિષ્ય કહે, બાપજી આંખો મીંચી જાવ ને, એટલે દીવો ઓલાઈ ગયો. ગુરૂએ વિચાર કર્યો કે આપણી આજ્ઞાનુ પાલન કરતો નથી. અને કહે છે કે આંખો મીંચી જાવ એટલે કે દીવો ઓલાઈ ગયો. ત્યારે ગુરૂ કહે અચ્છા બચ્ચા, તો બારણાં તો બંધ કરી આવો, સાંકળ મારતા આવો કે ચોર ચખાર આવે નહિ. ત્યારે શિષ્ય કહે “દો કામ મેં કર્યા, તો તીસરા કામ તુમ કરો”. ગુરૂને કહે છે. એ હેત કહેવાય? કહેવાય હેત? કહેવાય? હેતનુ લક્ષણ, આપણા કરતાં જ્ઞાનવૃદ્ધ હોય, આપણા કરતાં ચારિત્ર્ય વૃદ્ધ હોય, કોઈ ભક્તિ વૃદ્ધ હોય, આપણા પૂજ્ય હોય, ભગવાન ને મુક્તોના રાજીપાવાળો હોય, ભગવાન અને મુક્તો જેના હૃદયમાં સાક્ષાત રહ્યા હોય, ભગવાન સાથે દર્શન દેતા હોય, ભગવાન સાથે તેડવા આવતા હોય, ત્યારે એના વચનનો જો વિશ્વાસ આપણે રાખીએ તો, જરૂર આપણો આલોક અને પરલોક સુધરી જાય છે. એને એના વચનનો જેટલો તરક એટલો નરક. (તર્ક એટલો નર્ક). તે વિશ્વાસવાળાને મલીંદો મળ્યો ને સંશયવાળાનાં પોતિયાં ઉડી ગયાં. બાપા દ્રષ્ટાંત દેતા હતા.

બે જણ તપ કરતા હતા. તે નારદમુનિ ત્યાં થઈને નીકળ્યા. નારદમુનિ કહે અલ્યા ભાઈ શું કરો છો? ત્યારે કહે કે તપ કરીને છીએ. પણ ભૈસાબ કે બે વચ્ચે એક પોતડી પહેરવાની છે. ભગવાન ને ત્યાં કેટલું અંધારું છે તે વળી આટલી જ પોતડી કે, બસ. તે એક જણ ભિક્ષા માગવા જાય છે ત્યારે પેલો કાઢી આપે છે અને આટલા ખાડામાં બેસી રહે છે. બીજું કંઈ પહેરવાનું સાધન અમારી પાસે નથી. માટે ભગવાને ઘેર કહેજો કે અમે રાત-દાડો ભજન કરીને છીએ ત્યારે સૂતરનો તારેય પહેરવા નહિ કે, અમારી પાસે કે. બે વચ્ચે એક પોતડી છે કે. તેય નાની, આટલી પહોળી સમજ્યા. તે એક જણ આટલો ખાડામાં બેસી રહ્યો છે અને એક જણો બહાર ભિક્ષા માગવા જાય છે, ત્યારે અમને લોટ મળે, ચોખા મળે, દાળ મળે, એ ખઈને ભજને કરીએ છીએ. નારદજી કહે કે સારું. એમ કહીને નારદજી આગળ ચાલ્યા. તે બીજા આઠ જણા તપ કરતા હતા, તેમને જોયા. આ આઠ જણા નારદજીને કહે કે ખુદાને ઘેર કહેજો કે ભગવાને ત્યાં. (આપણે ભગવાન કહીએ, મુસલમાનો ખુદા કહે યુરોપીયનો શુ કહે? ગોંડ. ગોંડ કહેને? હું? હું. એવી રીતે પરમાત્માને અનેક રીતે મનુષ્યો સંબોધે છે) તે આઠેય જણા નારદજીને કહે કે પરમાત્માને ત્યાં એવું કહેજો કે અમે આઠ જણા છીએ પણ પૂરો મલીંદો, ખોરાક મળતો નથી. માટે

અમને, ભજન કરીએ છીએ તો, પૂરતો ખોરાક મળવો જ જોઈએ, અમને. નારદમુનિ પ્રભુને ઘેર ગયા. અને પરમાત્માને બધી વાત કરી. ત્યારે પરમાત્માએ કહ્યું કે જેટલો ભગવાનનો, ભગવાનના સંતપુરુષોનો, ભગવાનના એકાંતિક ભક્તોનો જેટલો એને વિશ્વાસ, એટલું એને આલોક પરલોકમાં સુખ થાય. પછી નારદજી પ્રભુને ત્યાંથી આલોકમાં આવીને પેલા આઠ જણને કહ્યું..... કે ભાઈ..... ત્યારે પેલા આઠ જણએ નારદજીને પૂછ્યું કે અમારો સંદેશો કીધો ભગવાનને? ત્યારે નારદજીએ કહ્યું કે હા, હા, હા..... કે કીધો. પણ એક આશ્ચર્ય વાત થઈ તે સાંભળો. ભગવાનનું જે અક્ષરધામ છે એના દરવાજે સોય લટકે છે. એ સોયના બાકામાં હજારો હાથી ચાલ્યા જતા હતાં. ત્યારે પેલા આઠ જણ કહે કે એમાં શું? ભગવાનને ઘેર તો ગમે એમ થાય. અરે હાથી તો શું? બ્રહ્માંડોના બ્રહ્માંડો ચાલ્યા જાય તોય શું. ભગવાનને ઘેર તો બધુંય ..... કંઈ નવાઈ નથી. આ આઠે જણને નારદજીના વચનનો વિશ્વાસ આવ્યો એટલે એમને મલીદો સારી રીતે મળવા લાગ્યો, ખોરાક. પછી નારદજી પેલા બે તપ કરતા હતા ત્યાં ગયા. તે પેલા બે જણ તપ કરતા હતા, તે એક જણ પોતડી કાઢી, પેલાને (બીજાને) આપતો હતો કે તું પહેરીને બહાર નીકળીને પછીથી આંખો મીંચી જ ને પછી દુ અંદર પેસું. એવામાં,..... નારદમુનિ ત્યાં જઈ ચડ્યા. ત્યાં પેલા બે જણને કહ્યું કે અલ્યા ભાઈ..... ત્યાં તો પેલા બે જણ નારદજીને કહે કે અમારો સંદેશો? ..... અમારો સંદેશો. ત્યારે નારદજી કહે સંદેશો..... તો વાત બાજુ પર, પણ એક વાત મેં ભગવાનને ઘેર જોઈ. દરવાજે એક સોય લટકતી હતી. એ સોયના બાકામાં હજારો હાથી જતા હતા. ત્યારે પેલા બે જણ કહ્યું કે કેવા ગપ્પાં મારે છે કે ટાઢા પોરના. વળી સોયના નાકમાં કંઈ હાથી જતા હશે? તે સત્પુરુષના વચનમાં વિશ્વાસ આવ્યો નહિ. તે બે વચ્ચે એક પોતડી હતી, તેય ઉડી ગઈ, અને થયા તબડુક, માએ જન્યા એવા. શાથી આવા થયા? તો સત્પુરુષના વચનમાં વિશ્વાસ આવ્યો નહિ. સોયના નાકમાં બ્રહ્માંડો ચાલ્યા જાય, તો મઈ હાથીનો શો હિસાબ? એ તો સંકોચ કરી નાખે.

કારિયાણીના ટમા વચનામૃતમાં લખ્યું છે. ભગવાનનું સગુણપણ અને નિર્ગુણપણ. સગુણપણ ભગવાનનું બહુ મોટું સ્વરૂપ છે. વિરાટનારાયણનો દેહ. ભગવાન બલિરાજાને છળવા માટે ભરૂચમાં આવ્યા ત્યારે આવું સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું, અને સ્વરૂપ વધાર્યું. પાતાળમાં પગ અને આકાશમાં માથું અડાડી દીધું. ત્રણ ડગલામાં પૃથ્વી લઈ લીધી. એ સગુણ સ્વરૂપ. નિર્ગુણ સ્વરૂપ, સ્થૂળ પદાર્થોને

સૂક્ષ્મપણાને પમાડી દે. ભગવાનનો આપણને સંબંધ હોય તો, આપણુ સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ શરીર એક સેકંડમાં કરી દે, ખબરેય પડે નહિ. માણસ દેહ મૂકે છે ત્યારે ભગવાન સ્વામિનારાયણ, અનાદિ મુક્તો પૂજ્ય બાપાશ્રી પોતાના આશ્રિતને ભગવતી તનુ આપી, દિવ્ય દેહ, ચૈતન્યમય દેહ બનાવી, દિવ્ય વિમાનમાં બેસાડી, એમના અક્ષરધામમાં તેડી જાય છે. આપણે દેખતાય નથી. મૃતદેહ પડ્યો હોય તોય આપણે દેખતા નથી. ભગવાન અને મુક્તોને દેખાડવા હોય એને દર્શન થાય. માટે વિશ્વાસ એ કલ્યાણને માટે મોટો મુદ્દો છે. માટે આપણે હેત વધારવુ. ત્યારે એ હેત વધારવાનુ કારણ? મહિમા. મહિમા સમજવો. અહોહો, મારા બહુ મોટા ભાગ્ય કે મને જગતના જીવ, એની સાથે મારે સ્નેહ હોત તો, હુ જમપુરીમાં જાત. મને ભગવાનના ભક્તોની સોબત થઈ, ભગવાનના ભક્તોનો મને સંસર્ગ થયો, એની સાથે મારે કથાવાર્તા સાંભળવા મળી, આ સભામાં મારે બેસવાનું મળ્યું. મારાં કેટલાં મોટાં ભાગ્ય? એમ જો મહિમા સમજીએ તો અંતરમાં સદાય શાંતિ શાંતિ રહે, અને મહિમા ના સમજાય તો અંતર આપણુ બાપુ, લુખુ રહે, અંતર લુખુ રહે. માટે મહિમા એ મોટામાં મોટુ સાધન છે. હવે મહિમાથી, પૂર્વે જે જે આત્માઓ તરી ગયા છે, અત્યારે તર્યા છે, અને હવે પછી જે જે તરશે, એ પણ બાપુ મહિમાથી તર્યા છે.

વાર્તા – ૩૫

હવે હેતવાળા આત્માઓ ઉપર ભગવાન પ્રસન્ન થાય છે, બહુ રાજી રહે છે.

કુલઝરી હતી, વડતાલમાં, રઘુવીરજી આચાર્યના સબધી હતા. એને સાસરીમાં વળાવવાનું થયું. ત્યારે ચોધારે આંસુએ વિલાપ કરવા લાગ્યા. મહારાજને મૂકીને જવાનુ દિલ થાય નહિ. બેટા, આલોકના રિવાજે સાસરીએ જવુ પડશે. શ્રીજી મહારાજની આંખમાં આંસું આવ્યાં. મહારાજ કહે આ કુલઝરીને કેટલુ બધુ મારા પર હેત છે. હે મહારાજ, તમને છોડીને મને જવાનુ દિલ થતુ નથી. મહારાજ કહે આ કુલઝરીને કંઈ અધુરૂં નહિ રહે. તેમ ભગવાન કે ભગવાનના સત્પુરૂષમાં જેટલુ હેત, એ સર્વ સાધનના અંતને પામી ચુક્યો છે.

નવ પ્રકારની ભક્તિ કરો. શ્રવણ, કિર્તન, સ્મરણ, પાદસેવન, અર્ચન, વંદન, દશ્ય, રાખ્ય ને આત્મનિવેદન. આ નવ પ્રકારની ભક્તિ પૂરી થાય ત્યારે પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ ઉત્પન્ન થાય, પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે. શુ થાય છે? પ્રેમ. પ્રેમ એટલે હેત. આપણને જેના પર હેત હોય, પોતાનો મિત્ર હોય તેના પર હોય તો, એની સાથે બેસીએ, ઉઠીએ, બોલીએ, ચાલીએ, હસીએ, પોતાની બેનપણી હોય તો દશ વખત બોલાવીએ. પણ હેત હોય ત્યારે ને? અને હેત ના હોય તો? બે કુણકાં ઉભાં રાખ્યાં હોય એવું. કશું બોલવું નહિ ને ચાલવું નહિ. ત્યારે આ ભવાન પ્રત્યે ..... તો અત્યારે ભગવાન અને મુક્તો નથી, તો એને સંભાળવા. ખાતાં પીતાં, ઉઠતાં બેસતાં, મહામંત્ર સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણનો મહામંત્રનો જાપ કર્યા કરવો. હોઠ ના હાલે, જીભ ના હાલે, કંઠ ના હાલે એવી રીતે ભજન કરવાની ટેવ પાડી દેવી. એ મંત્રમાં બહુ અજબ શક્તિ રહેલી છે.

સ્વામિનારાયણ, સ્વામિ, “સ” એટલે આ ભગવાન સર્વોપરિ છે. એની પાર કોઈ પરમાત્મા નથી. સ્વા, “વ” એટલે વ્યાપક છે. ભગવાન અણુ અણુ પ્રત્યે વ્યાપિ ગયા છે.

“ઘાસ ચાસણી ચાસ પણ, વિશ્વપતિનો વાસ
ભોંયમાં પેસી ભોંયમાં રહે, કરીએ છાની વાત
ઘડીએ મનમાં ઘાટ, તે જાણે જગતનો તાત
ખાલી જગ્યા ખોદીએ, તનિડ મૂકવા કામ
ક્યાંયે એ જગ કરતા વિના, ખાલી ન મળે એક ઠામ”.

એ પરમાત્મા સચરાચર વ્યાપક છે. પણ મૂર્તિમાં વિશેષપણે રહ્યા છે. મુક્તોમાં સર્વાંગે રહ્યા છે. અને એના એકાંતિક ભક્તો, એનામાં મૂર્તિમાન ભગવાન રહ્યા છે. કંઈ રહ્યા છે? મૂર્તિ.....

“મિ” શબ્દ, (ભગવાન છે.....) એ પાપવાચક શબ્દ છે.

સર્વોપરિ, સચરાચર વ્યાપક અને પાપને બાળનાર એવા જે સ્વામિ. ટૂંકાણમાં સ્વામિ કહો, કંથ કહો, પતિ કહો, પિયુ કહો. તેમ આ જગતના આત્મા, જગતના ઘણી, એ એને સ્વામિ કહો, નાથ કહો, કંથ

કહો, પતિ કહો, પિયુ કહો. આ જગતના ઘણી નારાયણ છે. નારદમુનિ શું ભજન કરતા હતા દાડો?
“નારાયણ”, “નારાયણ”, “નારાયણ”. અજામેલ મહાપાપી હતો.

“નારાયણ નામે રે, ઉધ્ધાર્યો અજામેલને રે,
કરતો તે પુત્ર તણો રે પોકાર
એવું રે વિચારી રે, અલબેલા આવજો રે
અમારે છે, તમારો રે આધાર.”

“સ્વામિનારાયણ” એ પરમાત્માનું એક જ નામ છે. આ જગતના ઘણી, જગતના નિયંતા, “નારાયણ” છે.
માટે એ “સ્વામિનારાયણ” એ પરમાત્માનું એક જ નામ છે. એ સર્વોપરિ ભગવાન, સર્વોપરિ પરમાત્મા
ઓળખાય છે, માટે એના વિશે એકાશ, વિશ્વાસ રાખી, તુલસીદાસજીની પેઠે પતિવૃત્તાની ભક્તિ કરવી.

હવે હેતથી ભગવાન દર્શન દે છે. એ હેત ક્યાં મળતો હશે? ભગવાનમાં આપણને હેત કરવું,
ભગવાનનાં દર્શન કરવાં, ભગવાનનો સાક્ષાત્કાર કરવો. એના વિશે અતિ હેત, એ હેત બજારમાં મળતો
હશે, હેત? તીરથમાં મળતું હશે? ક્યાં એ હેત મળતું હશે?

“પ્રેમ ન નિપજે દેશ વિદેશ, પ્રેમ ન હાટ વેચાય
પ્રેમીના પાસંગમાં શિર સોંપે, તે જન પ્રેમી થાય.”

એ પ્રેમ ક્યાં મળે છે? બજારમાં નથી મળતો, દેશ પરદેશ નથી મળતો, પણ ભગવાનના એવા
એના એકાંતિક લાડીલાઓ, જે પ્રેમી આત્માઓ, એનામાં એ પ્રેમ વસેલો છે. એ પ્રેમ વસેલો છે. અને
એના વિષે જો આપણને સદ્ભાવના થાય, પૂજ્ય બુદ્ધિ થાય તો એ પ્રેમ આપો આપ એનામાં આવે છે.
પ્રેમ સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ છે.

“રામ નામ સબકો કહે, ઠગ ઠાકોર ઔર ચોર
વિના પ્રેમ રિઝે નહિ, તુલસી નંદ કિશોર.”

નરસિંહ મહેતા પણ કહી ગયા છે, કે વાલો પ્રેમને વશ થયા રાજી

“કરમાબાઈનો આરોગ્યો ખીયડો, વિદુરજીની ખાધી ભાજી
એંઠા બોર શબરીનાં ખાધાં, વ્હાલે છપ્પન ભોગ મેલ્યા ત્યાગી રે

ભગવાન પ્રેમથી વશ થાય છે.

“પ્રેમ બરાબર યોગ નહિ, પ્રેમ બરાબર નહિ ધ્યાન
પ્રેમ ભક્તિ બિન સાધવા, સબહી થોથા જ્ઞાન.”

“રામ નામ સબકો કહે, ઠગ ઠાકોર ઔર ચોર
વિના પ્રમે રિઝે નહિ, તુલસી નંદ કિશોર.”

એ પ્રેમ..... પ્રેમનું સ્થાન ભગવાનમાં છે. ભગવાન ના હોય તો, અનાદિ મુક્તોમાં એ પ્રેમ વસેલો છે. અનાદિ મુક્તો, એવા સિદ્ધ પુરૂષો નાં હોય તો, એના દ્રઢ આશ્રિતો હોય, એનામાં એ પ્રેમ વસેલો છે. એની સોબત, એનો સંગ, એના વચનનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ, એ રાત કહે તો રાત અને દિવસ કહે તો દિવસ. એની સાથે મન કર્મ વચને એનો સંગ, તન-મન-ધનથી એની સેવા, તો એ પ્રમે જરૂર આપણને ઉત્પન્ન થાય છે. ત્યારે એને ભક્તિ સંપૂર્ણ થઈ કહેવાય, એને ભક્તિનું ફળ મળી ચૂક્યું. માટે પ્રેમ સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ છે. એ પ્રેમ ભગવાનનો મહિમા જાણવાથી, ભગવાનના અનાદિ મુક્તોનો મહિમા જાણવાથી, એ સત્સંગનો મહિમા જાણવાથી, એ પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે.

વાર્તા – ૩૬

..... ભગવાનનો આપણા ઉપર રાજીપો થાય.....

ત્યારે આલોકના પદાર્થ, માં મોટપ બહુ મળે એમાં કંઈ પરમાત્માની કૃપા માનવાની નથી. પરમાત્માની આપણી ઉપર કૃપા થતી જાય છે ત્યારે નિર્માનીપણે વર્તાય, પોતાના દોષ દેખાય, અતરમાં સુખ શાંતિ વર્તે અને પરમેશ્વરનો અને પરમેશ્વરના મહાન પુરૂષો પૂજ્ય બાપાશ્રીનો અને એના આશ્રિતોનો બહુ જ મહિમા સમજાય, અતિ મહિમા સમજાય, ત્યારે એમ સમજવું કે મારા પર રાજીપો ભગવાનનો થયો. ત્યારે રાજીપો તો કંઈ બજારમાં મળતો નથી ભાઈ. એના માટે “વનો વેરીને વશ કરે,” “સેવા મુક્તિને આપનારી છે”. ભગવાન કે ભગવાનના સંતો કે ભક્તો સાજા-માંદા હોય તો એની ટેલ-ચાકરી કરવી, એને પંખો નાખવો, એનું માથું દાબી દેવું, એના પગ દાબી દેવા. પોતાના કુટુંબમાં, પોતાના અંગત સ્નેહીઓ સાજા-માંદા હોય, ત્યારે જેટલી એની આપણે સેવા કરીએ એટલો એના પર રાજીપો થઈ જાય. તેમ આ પરમાત્માનો, પરમાત્માના સંતોનો રાજીપો સેવા સિવાય થતો નથી. પૂજ્ય બાપાશ્રીનાં વચનો છે કે ભગવદીની સેવામાં ભગવાનનો અને મોટાનો રાજીપો છે. એ સેવા મન, કર્મ, વચને થાય. મનથી થાય, વાણીથી થાય, શરીરથી થાય, પણ એમાં શરમ રાખવી નહિ. પૂર્વે પણ જે જે સુખ થયા છે એ સેવા વડે જ સુખી થયા છે. પરમાત્માનો રાજીપો થાય ત્યારે એને સહેજેય ભગવાનનો મહિમા સમજાય, ભગવાનના મુક્તોનો સમજાય, એના ભક્તોનો સમજાય અને એમની અનુવૃત્તિ પ્રમાણે વર્તવામાં જ એ રાજી. આજ્ઞા કરતાં અનુવૃત્તિ વધી જાય છે. એક વખતે હું અને એક મણીશંકરભાઈ કરીને ભગવાનના ભક્ત, વડતાલથી સાત વાગે ગાડીમાં બેઠા, તે રાતના બાર વાગે ઘાંગધ્રા પહોંચ્યા. એજ ઉકાળો કે દાતણની ચીરી ભેર, ચા આ પ્રમાણે બસ. ત્યાં રાત્રે ૧૨ વાગે પહોંચ્યા. તે પૂછ્યું કે ક્યાંથી આવો છો? ત્યારે કહ્યું કે વડતાલથી. ત્યારે પૂછ્યું કે કેટલા વાગે (બેઠેલા)? ત્યારે કહ્યું કે ૭ વાગે હતા તે રાત્રે ૧૨ વાગે અહીં આવ્યા છીએ. તે તેઓ જનતા હતા કે ભગત (ભગતજીબાપા) કશું લેવાના નથી. તે તરત જ એક બાજુ ચા મૂકી દીધો અને એક બાજુ ખીચડી મૂકી દીધી. ચાલો ઉઠો કે. ત્યાં ચા મણીભાઈ પીવા મંડ્યા..... અને ચાલો કે ખીચડી જમી લો. તે ખીચડી અને મેથીયું અને દહીં હતું એને વલોવી નાખી, દહીં અને ખીચડી ખાધું. ત્યારે એ અનુવૃત્તિ કહેવાય. પછી માગીને ખાઈએ કે ભાઈ અમારે તો.....(જમવું પડશે).... પણ જો એ ઘરના માણસો સીધી પથારી કરી દે લાગલી, તરત જ. ૧૨ વાગે એટલે રાતના. અને કહે કે લ્યો પાણીનો લોટો, સૂઈ જાઓ. ત્યારે પછીથી માગવું પડે કે અમને ભૂખ બહુ લાગી છે, જમવું પડશે અમારે. ત્યારે એ અનુવૃત્તિ હજુ સમજ્યો ગણાય નહિ. ત્યારે આજ્ઞા

કરતાં અનુવૃત્તિ શ્રેષ્ઠ છે. ભક્ત્યા અનુવૃત્યા. ભક્ત કોને કહેવો? શ્રીમુખનાં વચનો છે, બાપાશ્રીની વાતોમાં. જે અનુવૃત્તિ પાને તે ભક્ત કહેવાય. ત્યારે અનુવૃત્તિ તો માણસ બુદ્ધિશાળી અને વિચક્ષણ, સમજી શકે છે. અનુવૃત્તિ સમજનારા ઉપર પરમાત્માનો, પરમાત્માના મુક્તોનો, ભક્તોનો, પોતાના કુટુંબનો, બધાનો રાજીપો એના પર થઈ જાય છે. પણ અનુવૃત્તિ સમજે તો. હુ અહિયા લલીતાને કહુ કે લલીતા આટલી સેવા ભઈ કરો. આટલુ પાણી ભરી લાવો. આ વસ્તુ અહીં મૂકી દો. ત્યારે પેલી બેબી ઉઠી પડે તો એના પર રાજી થાય કે ન થાય? ત્યારે એ અનુવૃત્તિ સમજી ગઈ. કહુ છુ એને અને સેવા એ ઉઠાવે છે. કહુ એમને અને એ સેવા એ સેવા ઉઠાવે, તો રાજીપો થાય કે ના થાય? મારો થાય અને એમનો ય થાય. કહુ એમને, (એમને તો કહેવાય નહિ) પણ એ સેવા ઉઠાવે તો. એ સમજી જાય કે પતિ સેવા કરે છે તો પત્ની નો તો હક્ક છે, કરવાનો. આ તો એક દ્રષ્ટાંત છે. એનો સિધ્ધાંત આપણે એવો સમજવાનો છે કે ભગવાન અને મુક્તોની જો અનુવૃત્તિ સમજીએ તો ભગવાન સહેજે આપણી ઉપર રાજી રાજી ને રાજી રહે. આલોકમાં ય સુખી ને પરલોકમાં ય સુખી.

વાર્તા – ૩૭

ભગવાન સહજાનંદ સ્વામિના દાસ થયા હોય, તે દાસનાં લક્ષણ શાં? મહાપ્રભુજીએ એક ગામમાં પોતાના એકાંતિક ભક્તને ઘેર મુકામ કર્યો હતો. ભુજના દિવાન, સુંદરજીભાઈ રાજાનુ ખાંડુ લઈને, રાજાને પરણાવવા જતા હતા. વચ્ચે, મહારાજે જે ગામમાં મુકામ કર્યો હતો તે ગામમાં, મહારાજનાં દર્શન કરવા, સુંદરજીભાઈ ગયા. લશ્કર ભાગોળે. આરામ કરો કે અડધો કલાક. આમ લશ્કરના માણસોને કહીને, સુંદરજીભાઈ મહારાજના દર્શન કરવા ગયા, અને મહારાજને દંડવત્તૂ કરવા લાગ્યા. મહારાજ કહે કોણ? ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે દાસ. મહારાજ કહે દાસનાં લક્ષણ શાં? ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે સ્વામિ કહે તેમ કરવું તે. ત્યારે મહારાજ કહે, સ્વામિ તો એમ કહે છે કે દાઢી મૂંછ મૂંડાવી નાખી, માથે બોડિયુ કરી, ભગવાં લૂગડાં ધારણ કરીને કાશીએ જાત્રાએ જાઓ. તરત જ વાળંદને બોલાવી હજામત કરાવી નાખી અને ભગવુ લૂગડુ ધારણ કરીને, સાધુ થઈને ચાલ્યા. પછી મુક્તાનંદ સ્વામિ જેવાએ કહ્યું કે..... મહારાજ, તમે સુંદરજીભાઈ નાયક દિવાનને સાધુ કર્યા, એ અમને ઠીક લાગતુ નથી.

તમારી દ્રષ્ટિમાં ગમે તેમ હોય, પણ એમના લીધે, આ રાજ્યમાં અમારું કોઈ નામ લેતું નહિ. નહિ તો, અમને જ્યાં જઈએ ત્યાં, પ્રગટ ભગવાનના આશ્રિતો જાણીને હડો હડો કરે છે. ત્યારે મહારાજ કહે બોલાવો પાછા. તે મૂળજી બ્રહ્મચારી દોડ્યા. અને સુંદરજીભાઈને કહ્યું કે એ ઉભા રહો. ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે મહારાજની આજ્ઞા નથી. આજ્ઞા તો કાશીની જાત્રા જવાની આજ્ઞા છે. બ્રહ્મચારી કહે કે પણ કે દાસનાં લક્ષણ શાં? ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે કે સ્વામિ કહે તેમ કરવું તે. ત્યારે બ્રહ્મચારી કહે કે તો ભગવાન તો એમ કહે છે કે પાછા વળો. એટલે સુંદરજીભાઈ મહારાજને આવીને પગે લાગ્યા, દંડવત્ કર્યા. ત્યારે મહારાજ કહે કે કોણ? ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે કે દાસ. ત્યારે મહારાજ કહે દાસનાં લક્ષણ શાં? ત્યારે સુંદરજીભાઈ કહે ભગવાન કહે તેમ કરવું તે. ત્યારે મહારાજ કહે કે ભગવાં લૂગડાં ઉતારી ને રાજાનું ખાંડુ લઈને પરણાવવા જાઓ. તે સુંદરજીભાઈ રાજાનું ખાંડુ લઈને પરણાવવા ગયાં. ત્યારે એનું નામ ભક્ત કહેવાય. ભગવાન કે અનાદિ મુક્તનાં આટલાં વચન આપણે માનીએ અને આટલાં ન માનીએ, એ આપણી ભક્તિમાં ખામી છે.

શ્રીજી મહારાજના વખતમાં, શ્રીજી મહારાજનો મુકામ ભુજમાં હતો. એ દિવાનને ઘેર, નાયક દિવાનને ત્યાં જ. શ્રીજી મહારાજને ડોશીમા, શિખામણ દેવા મંડ્યાં કે તમે મોટા મોટાઓને સાધુ કરો છો ત્યારે આ બધાં રાજતંત્ર કોણ ચલાયશે? એટલે મહારાજે કાગળ લખ્યો.

“માંચા સુરા સોમલા અલૈયા, મુનિ માંજા માતરા મામૈયા
અજજા જીવા વીરદાશ વળી, લાઘા કાળા કામળસી મળી
એહ સર્વે તજી ઘરબાર, થાજો પરમહંશ નિરધાર
માટે માનજો આજ્ઞા અમારી, મૂકજો સૌ ઘર મનમાં વિચારી.”

અઢાર સાધુઓ થઈને આવ્યા. પછી મહારાજે ડોશીમાને પૂછ્યું કે ડોશીમા પૂછો? તે ડોશીમાએ પૂછ્યું તો કોઈ સાત ગામનો ઘણી, કોઈ બે ગામનો ઘણી, કોઈ પાંચ ગામનો ઘણી. મહારાજ આ તો મેં ભૂંડી કરી. ત્યારે મહારાજ કહે છે કે એમને પાછા મોકલો. ત્યારે તે બધા ગામઘણીઓ કહે કે.....

મહારાજ..... કહે કે..... આવી રીતે ઘેરથી અમે કહીને નીકળ્યા છે. ત્યારે મહારાજ કહે કે જાઓ, અમારા વચને પાછા. ત્યારે એનું નામ ભક્તિ.

વાર્તા – ૩૮

ત્રિશંકુ કરીને એક રાજા થઈ ગયો. એક વખતે પોતાના ગુરૂ સાથે વાદમાં ઉતર્યો ગુરૂ એટલે “ગુ” નામ અંધારામાંથી આપણને અજવાળામાં લાવે એનું નામ ગુરૂ કહેવાય છે. તે એમની સાથે વાદ વિવાદમાં ઉતર્યો. એટલે ગુરૂ તો બહુ દયાળુ હતા પણ ન બોલ્યા. પણ ગુરૂના શિષ્યનું અંતઃકરણ કચવાયું. અલ્યા કે તુ ગુરૂ સાથે વાદ વિવાદ કરનારો, માટે એને શ્રાપ દીધો કે તુ ચંડાળ થઈ જા. તે આ રાજા ચંડાળ જેવો બની ગયો. શ્રાપ થયો એટલે. પછી આ રાજાએ વિશ્વામિત્ર ઋષિનું શરણ લીધું. વિશ્વામિત્ર ઋષિએ એને યજ્ઞ કરાવી, છતી દેહે તું સ્વર્ગમાં જા એમ કહીને, એને સ્વર્ગમાં, આ ત્રિશંકુ રાજાને મોકલ્યો. ત્યારે સ્વર્ગમાં દેવો એમ કહે છે કે આ ભગવાનના, ગુરૂના સાથે વાદ વિવાદ કરનારો અને ભગવાનના ભક્તનું અંતઃકરણ કચવનારો. એના સંગથી આપણે દુઃખી થઈ જઈશું. માટે એનો સંગ આપણે કામનો નહિ, કારણ કે મહાપાપ છે. એટલે એ પૃથ્વી પર ઉંઘા માથે પડો એવો શ્રાપ દીધો, દેવલોકોએ. એટલે આ રથ હતો ઉંઘે માથે પડ્યો, પૃથ્વી પર. એટલે વિશ્વામિત્ર ઋષિએ જોયું કે આ રાજા પૃથ્વી પર પાછો પડે છે એટલે એમણે કહ્યું કે સ્થિરો ભવ, સ્થિર થા. એટલે ઉંઘા માથે સ્થિર થયો. માંઢામાંથી પડી લાળ. એની કર્મનાશા નદી ચાલી. એ નદીમાં જે મનુષ્ય નહાય એનું જપ, તપ, પુણ્ય, દાન બધું બળીને ખાખ થઈ જાય. એનો છાંયો પડ્યો, એ રાજાનો, એ દેશને મગધ દેશ કહેવામાં આવે છે. એ દેશમાં જે મરે એ બધા જમપુરીમાં જાય છે. કોઈનું કલ્યાણ થતું નથી. આવો જે મગધ દેશ, એ ગોરખપુર અને કાશીની વચ્ચે, આ દેશ આવેલો છે. આ તો સતયુગના વખતની આ વાત છે. એ ત્રિશંકુ અત્યારે પણ લટકેલો છે. એ પોતાના ગુરૂ સાથે વાદમાં ઉતર્યો અને એના વડે કરીને ગુરૂના શિષ્યનું અંતઃકરણ કચવાણું. જેમ આપણું વચન કોઈ ના મને ત્યારે આપણને ઘોખો થાય ખરો. પુરૂષને સ્ત્રી ઉપર થાય, માસ્તરને છોકરા, ભણાવનાર ઉપર થાય, રાજાને રૈયત ઉપર થાય, તેમ જે ઉપદેષ્ટા હોય એનું વચન કોઈ ન માને ત્યારે એના ઉપર આપણું અંતઃકરણ કચવાય છે. એ એને દોષ લાગે છે.

સજ્જન પુરૂષો, ડાહ્યા પુરૂષો કંઈ કહેતા નથી. એ પ્રમાણે આ ત્રિશંકુ રાજાની દુર્દશા થઈ એનું કારણ અપરાધ. તે એ ત્રિશંકુ રાજા ભક્ત ન ઠર્યો. જો ભક્ત હોય તો ગુરૂ સાથે વાદ વિવાદમાં ઉતરત નહિ. ગુરૂના મુખ્ય ભક્તનું અંતઃકરણ ન કચવાવત. માટે ત્રિશંકુનું દ્રષ્ટાંત આપણે સર્વેને વિચારવાનું છે. અત્યારે એ દેશમાં જે આત્માઓ મરે છે, બધા જમપુરીમાં જાય છે, અને જમડા તેડી જાય છે. એ કર્મનાશા નદીમાં જે સ્નાન કરે છે એના પુણ્ય, જપ, તપ બળીને ખાખ થઈ જાય છે.

વાર્તા - ૩૯

માટે ભગવાનના ભક્તને આપણને ઓળખવાની શક્તિ નથી. પૂજ્ય શ્રીમાન જગદીશભાઈ અગાઉ બે શબ્દ બોલ્યા છે, તે પૈકીનો મારામાં તો એકેય ગુણ નથી કે જેમને હું રાજી કરી શકું. છતાં જે ગુણ દેખાતા હોય એ ભગવાન સ્વામિનારાયણના છે અને અનાદિ મુક્તોના છે. હું પોતાને, તમને સર્વ કરતાં ન્યૂન માનું છું. છતાં મારા ગુરૂની આજ્ઞા છે કે ઉપદેશ દેવો, કથાવાર્તા કરવી. કોઈ જીવને ભગવાન કે મહાન પુરૂષની ઓળખાણ થાય તો, તેના જીવનો ઉદ્ધાર થાય છે. તે હેતુથી બે શબ્દો આ પ્રમાણે દેશ, પરદેશ કે ગામમાં બોલી રહ્યો છું. ((આના ઉપરથી ભગતજીબાપની નિરાભિમાનીતા ફલિત થાય છે. આવા મોટા છતાંય અટલી નમ્રતા તો હતી જ. બીજા શું આવી નમ્રતા રાખે? આજ તો કંઈ જ્ઞાન ધ્યાનાદિકની સ્થિતિ થાય તો પોતામાં સારપ મનાઈ જાય છે. પણ આ તો આવા મોટા છતાંય અટલી નમ્રતા. સમર્થ થકા જરણા કરવી એ મોટા પુરૂષનાં લક્ષણ છે. એમ સ્વતઃસિદ્ધ અનાદિ મહામુક્તરાજ જટાશંકરબાપાશ્રીએ કહેલ છે. વળી શ્રીજી મહારાજે પણ ગઢડા પ્રથમના ૨૭મા વયનામૃતમાં કહેલ છે કે સમર્થ થકા જરણા કરવી તે કોઈથી થાય નહિ. અને જો થાય તો, જરણા કરે તો, અને અતિ મોટા જાણવા, અને એની આંખે કરીને જોનાર મહારાજ છે, પગે કરીને ચાલનાર મહારાજ છે એવી રીતે એની સર્વ ઈન્દ્રિયો ધ્વારા ક્રિયા કરનાર મહારજ છે. સર્વ અંગમાં, મહારાજનાં અંગ છે. અને ભગતજીબાપાની મોટાઈ કંઈ કહેવાની જરૂર નથી. જેમને ખુદ જટાશંકર બાપાશ્રીએ છતે દેહે અનાદિ મુક્તની સ્થિતિ આપી, પોતાના જગ્યાએ આત્મંતિક કલ્યાણના દિવ્ય તખ્ત ઉપર મૂક્યા એની મોટાઈ કંઈ કહેવાની જરૂર હોય? જેને સ્વતઃસિદ્ધ અનાદિ મહામુક્તરાજ જટાશંકર બાપાશ્રીએ પ્રમાણ કરીને પોતાની

જગ્યાએ મૂક્યા હોય, તેનો મહિમા તો અતિ ઉત્તમ મુમુક્ષુ હોય, જેને છેલ્લો જન્મ થવાનો હોય તેવાને જ સમજાય છે. ઓછા મુમુક્ષુ, અજ્ઞાની અને આસુરી સંપત્તિવાળા ને તો ઈતરડીને લોહીના સ્વાદ જેવું છે. જેમ દૂધપાક ઉત્તમ ભોજન છે પણ શ્વાનને સુખદાયક નથી; ચંદ્ર, ચોરને સુખદાયક નથી; વરસાદ, જવાસાને સુખદાયક નથી; આખો લાડુ, કીડીને સુખદાયક નથી તેવી રીતે અતિ સુખદાયક (જેના ધ્વારા આત્યંતિક મોક્ષ થાય, મહારાજના સુખે સુખી થવાય, તે તો અતિ સુખદાયક જ કહેવાય ને? અને મહારાજના સુખે સુખી થવાય, તે તો અતિ સુખદાયક જ કહેવાય ને? અને મહારાજના સુખ આગળ તો મૂળ અક્ષરાદીકનુ સુખ પણ, મોટા સિંધુ આગળ બિંદુ આગળ જેમ અલ્પ કહેવાય તેમ, અતિ અલ્પ છે. બિંદુ એટલે એક નાનું ટપકુ. સમુદ્રમાં લીમડાના પાનની ડાળખી નાખીએ, એ ડાળખીની ટોચે જરીક પાણી હોય તે બિંદુ કહેવાય. અનંત કોટિ મૂળ અક્ષરોના સુખ ભેગાં કરીએ તો મહારાજના ધામરૂપી તેજની એક કિરણના કોટિમા ભાગના, કોટિમા ભાગના, કોટિમા ભાગ બરાબર પણ ના આવે, અને સાચુ બોલો તો પરમ એકાંતિકના સુખના મુંવાળાના કોટિમા ભાગ બરાબર પણ નાં આવે, તો પછી પરમ એકાંતિક કરતાં અતિ અતિ અધિક અનાદિ મહામુક્તના સુખની આગળ તો, આગળ કહ્યુ તેમ અનંત મૂળ અક્ષરોનાં સુખની તો ગણતરી જ શું? અને અનાદિ મુક્તને કેવું સુખ છે? તો જેવુ મહારાજને પોતાને છે એવુ. તો પૂજ્ય ભગતજી બાપના સંગે, એમની કૃપાએ મહારાજના સુખમાં જવાય તો, એમને અતિ સુખદાયક કેમ ન કહેવાય? કહેવાય જ !!! તે આ પ્રમાણે અતિ સુખદાયક) એવા પૂજ્ય ભગતજી બાપનુ સુખ તો અતિ ઉત્તમ મુમુક્ષુ જે જ આવે, પણ ઓછા મુમુક્ષુને ન આવે. તો પછી કૃપાત્ર કે આસુરી સંપત્તિવાળાને તે ક્યાંથી આવે? ના જ આવે. એમનો મહિમા પ્રગટ હતા ત્યારે કેટલાએ જ જાણ્યો. તો પણ હવે, પરોક્ષ થયા જાણશે તો કોઈ દિવસ મહારાજના સુખને પામશે. ભગતજી બાપા નિર્માનીપણાના શબ્દો ભર સભામાં બોલ્યા તે, બધા વચ્ચે આવુ નિર્માનીપણાના શબ્દો ભર સભામાં બોલ્યા તે, બધા વચ્ચે આવુ નિર્માનીપણે બોલવુ એ કંઈ સામાન્ય વાત નથી!! કોઈક વિરલા જ આ પ્રમાણે કહી શકે છે.))

હવે આજે આ કાયાવરોહણ જેવું મહાતીર્થ, જેમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણના મંદિરમાં, આજે આ સભા વિરાજમાન છે. અને એમાં આપણે પરમાત્મા અને મુક્તોના અને ભક્તોના ગુણ ગાઈ રહ્યા છીએ. એ ભક્તોને ઓળખવાની આપણી શક્તિ નથી.

શંકર ભગવાન પાર્વતી સાથે એક વખતે આકાશ માર્ગે ચાલ્યા જતા હતા. તે વખતે મહાદેવજીએ નમસ્કાર કર્યો. ત્યારે સતી કહે છે કે સ્વામિનાથ, તમે કોને પગે લાગો છો? ત્યારે શંકર ભગવાન કહે સતી, ભગવાને પૃથ્વી પર અવતાર ધારણ કર્યો છે, શ્રીરામ, તેમને નમસ્કાર કર્યો, મેં ત્યારે પાર્વતીજી બોલ્યાં, અરે, જેની સ્ત્રીને રાવણ હરણ કરી ગયો છે, રડે છે, ગાંડા થયા છે, એને તમે ભગવાન કહો છો? ત્યારે મહાદેવજી કહે કે સતી, સંશય નાં કરો. ઝેરની પરિક્ષા થતી નથી. ભગવાનની પરિક્ષા થતી નથી. સત્યુરૂષોની પરિક્ષા થતી નથી. પરિક્ષા કરવામાં માણસ દુઃખી થાય છે, માટે વિશ્વાસ રાખો. અમારા વચનનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખો. એ ભગવાનનો અવતાર છે. તૂંચ સતીને વિશ્વાસ આવ્યો નહિ. સતીને પોતાના પતિના વચનનો વિશ્વાસ ન આવ્યો. એટલે સીતાજીનું સ્વરૂપ લઈને રસ્તામાં બેઠા, સીતાનું રૂપ લઈને પાર્વતીજી. ભગવાન રામચંદ્રજી ત્યાં ફરતા ફરતા આવ્યા. અહોહો..... માતાજી, હું તમને પતિવૃત્તા ધારતો હતો, છતાં તમે પતિ વિના એકલાં કેમ? સ્ત્રી પતિ વિના શોભે નહિ? એટલે પાર્વતીજી શરમિંદા બની ગયાં કે મને ઓળખી લીધાં એટલે શરમિંદા.....

રામચંદ્રજી ભગવાનને નમસ્કાર કરીને, શંકર ભગવાન પાસે ગયાં. એટલે શંકરજી કહે છે કે આ જગત જનની સીતાજીનું રૂપ લીધું ને મારા વચનમાં તર્ક કર્યો, માટે તું મારા કામની નહિ, કહે. આ.....

હા.....હા, પતિના વચનમાં તર્ક કર્યો તો પતિએ ત્યાગ કર્યો. ક્યાં જાય? દેહ ખતમ કરવો પડ્યો, મરવું પડ્યું અને શંકર ભગવાન દશ હજાર વર્ષ લગી તપશ્ચર્યામાં ઉતરી ગયા. તો

“મનુષ્ય ચરિત્ર જોઈને, પારવતી ન પ્રીછિયા
રોતા દેખી શ્રીરામને, ભવાની ભૂલી ગયા.”

પાર્વતી જેવા ન ઓળખી શક્યા. મનુષ્ય ચરિત્ર, જ્યારે ભગવાન મનુષ્ય ચરિત્ર કરતા હોય ત્યારે શું ઓળખી શકે? માટે ભાઈ, ભગવાનના સાચા ભક્ત થવું બહુ કઠણ છે.

કુંતાજી મહાભક્ત ઠર્યાં કારણ કે ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજી વિષે હેત હતું. પ્રગટ મનુષ્ય જેવા હતા. બાકી કુંવારે પુત્ર જન્મ્યો હતો, છતાં સતી ઠર્યાં, બીજા ધર્મરાજા, ધર્મરાજા. વાયુદેવથી ભીમસેન, ઈન્દ્રરાજાથી અર્જુન, આવા પુત્રો ઉત્પન્ન કર્યા હતા, છતાં એ સતી ઠર્યાં. શાથી? જે ભગવાન વિષે એમને, પ્રગટ મનુષ્ય જેવા ભગવાન વિષે એમને હેત હતું.

અંજની, હનુમાનજીની માતા, એમને કુંવારે પુત્ર જન્મ્યો છે, છતાંએ સતી ઠર્યાં. ભગવાન રામચંદ્રજી વિષે એને ભાવના હતી.

ગાંધારી સતી ન ઠર્યાં, આખી જીંદગી પાટા બાંધી મૂક્યા છતાંય કારણ ભગવાન વિષે હેત હતુ નહિ. તો એ સતી ન ઠર્યાં, ભક્ત ન ઠર્યાં.

દ્રૌપદી, પાંચ પતિ થયા, છતાં સતી ઠર્યાં, શાથી કે મનુષ્ય જેવા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન પૃથ્વી પર હતા ત્યારે આ પ્રમાણે પોતે એમને ઓળખ્યા, એટલે એ સતી ઠર્યાં.

એકાંતિક ધર્મમાં, એકાંતિક ધર્મ તો પૃથ્વી પર પ્રગટેલા સાક્ષાત ભગવાનના પ્રસંગ થકી જ થાય છે. અથવા એમના એકાંતિક ભક્તોના પ્રસંગ થકી મુમુક્ષુઓને પ્રાપ્ત થાય છે. તે સિવાય એકાંતિક ધર્મ પ્રાપ્ત થતો નથી. એ પ્રમાણે સત્સંગીજીવનના ચોથા પ્રકરણમાં ૬૭મા અધ્યાયમાં આ વાત કહેલ છે.

એકાંતિકપણુ એકાંતિકના પ્રસંગ થકી જ આવે છે. એ વાત ગઢડા પ્રથમના ૬૦મા વચનમૃતમાં કહેલ છે.

મોક્ષનો દરવાજો, એકાંતિક ભગવાનના લાડીલાના સંબંધ વડે થકી જ મોક્ષનો દરવાજો ખુલ્લો થાય છે. એ વાત મહાપ્રભુજીએ ગઢડા પ્રથમના ૫૪મા વચનામૃતમાં સ્પષ્ટપણે કહેલી છે.

વાર્તા – ૪૦

હવે આપણને આ સમર્થ વ્યક્તિ મળી છે, એ વ્યક્તિ કેવી છે? તો જેમ બિલાડી પોતાના બચ્ચાંને મોઢેથી પકડીને સાત ઘરો ફેરવે છે પણ એ બચ્ચાંને છોડતી નથી. તેમ આપણને આ અનાદિ મુક્ત મળ્યા છે, એના વિષે આપણને ગુરૂ બુદ્ધિ થશે તો એ કદી આપણને છોડે એવા નથી. એ બિલાડીની જગ્યાએ છે.

બાપાશ્રીએ લખ્યું છે કે એક ભૂત વળગ્યું હોય એ નથી છોડતું, તો હું કે છોડીશ. ફક્ત એના વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ થવી જોઈએ. અને એના આશ્રિતો સત્સંગમાં જે હોય એના વિષે નિર્દોષ બુદ્ધિ થવી જોઈએ. અને એના પ્રત્યે જેટલો દોષ પરઠાય છે એટલું એનું વચન નથી મનાતું. જો નિર્દોષ માને છે તો એનાં વચન યથાર્થ સત્યાર્થ મનાય છે જ. જેટલું દોષાનુધ્યાન એટલું એ જીવનું અધઃપતન થાય છે. માટે સત્સંગ તો નિર્દોષ છે. જેને પોતાના દોષ ટાળવા હોય એને સત્સંગ નિર્દોષ જાણવો.

મુકુંદ બ્રહ્મચારીમાં ઈશ્વરના જેવા ગુણ વર્તે છે. અને સર્વમાં અંતર્યામી રહ્યા છે અને ભગવાન કહે અમને આકાશ જેવા નિર્દોષ અને નિર્લેપ જાણે છે. પ્રથમના પદમાં લખ્યું છે કે, સત્યુરૂપને નિષ્કામી જાણે તો, પોતે ભાદરવાના ફૂતરા જેવો કામી હોય, પણ નિષ્કામી બની જાય છે, એને નિર્લોભી જાણે તો નિર્લોભી બની જાય છે, નિસ્વાદી જાણે તો નિસ્વાદી બની જાય છે. એનામાં જેવા નિર્દોષભાવ પરઠે એવો પોતે નિર્દોષ થઈ જાય છે. સારંગપુરના ૧૮મા વચનામૃતમાં પણ મહાપ્રભુએ કહ્યું છે, “જેને પોતાના દોષ ટાળવા હોય, એને સત્યુરૂપને નિર્દોષ જાણવા.”

વાર્તા – ૪૧

હવે વાંદરા પોતાના બચ્ચાંને છાતીએ વળગાડે છે. અને આ ઘર પેલું ઘર ફૂટે છે. પણ જો બચ્ચું છોડી દે, તો બચ્ચું મરી જાય, પડીને મરી જાય રસ્તામાં, જ્યારે આ ઝાડ પેલું ઝાડ ફૂટે છે. એ સાધનિક સંતની વાત છે, અને બિલાડી એ સિદ્ધ સંતની વાત, એને બચ્ચાંને જ્યાં મૂકવું હોય ત્યાં મૂકી શકે છે, એની ઈચ્છા પ્રમાણે. તો ભગવાન ને મુક્તોની ઈચ્છા તો શ્રીજી મહારાજની મૂર્તિ સિવાય બીજે હોય નહિ. માટે અનાદિ મુક્તો આપણને એવો મળ્યા છે, એ કદિ છોડે એવા નથી. પણ એ અનાદિ મુક્તનો નિશ્ચય

પોતાની મેળે થાય એવો નથી. એ તો એકાંતિક ભક્તના પ્રસંગ થકી જ થાય છે. એના વચનનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ. રાત કહે તો રાત અને દિવસ કહે તો દિવસ. ત્યારે એનો નિશ્ચય થાય. માટે બે સારા ભગવદી કે બે સારી બાઈઓ એનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. તો જ એ જીવ આગળ આવે છે.

ભોજ રાજાની પાસે એક પંડિત એક શ્લોક કરીને લાવ્યો. તે ભોજ રાજા કાલીદાસ પંડિતને કહે છે કે એ શ્લોકનો અર્થ તો આજે હુ કરીશ. પણ ભોજ રાજા તો મુંઝાયા. કલાક, બે કલાક, ત્રણ કલાક થઈ ગયા, એ અર્થ આવડ્યો નહિ. પછી કાલીદાસના ભણી ભાણ્યુ, એમ. કાલીદાસ સમજી ગયા કે મને પાહે કહેવડાવવા માગે છે. (મારી પાસે કહેવડાવવા માગે છે). તે કાલીદાસ સમજી ગયા કે મને પાહે કહેવડાવવા માગે છે. (મારી પાસે કહેવડાવવા માગે છે). તે કાલીદાસ કહે કે રાજા સાહેબ, આ શ્લોક જો તમારે શીખવો હોય તો, કાશીમાં જઈ અને ૧૦ વર્ષ સંસ્કૃત વિદ્યા શીખી આવો અને આ બધાં ધર્મના પુસ્તકો વાંચી નાખો. અને સદગુરૂનો સમાગમ કરો. ત્યારે ૧૦ વર્ષે આ શ્લોકનો અર્થ આવડશે. અને જો મારા વચનનો વિશ્વાસ હોય તો, એક મિનિટમાં સમજાવું. તો બોલો આવે, ૧૦ વર્ષ ભણવા જવું કે એક મિનિટનો વિશ્વાસ રાખવો, હેં? તો વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. માટે વિશ્વાસ એ કલ્યાણને માટે મુદ્દો છે. પણ જીવ છે તે દોઢ ડાહ્યા છે. અખતર ડાહ્યા.

એક અખતર ડાહ્યો હતો તે રોજ મહાદેવનું પૂજન કરવા જાય. શંકર ભગવાનનાં દર્શન કરવા, તે ચોખા લઈને નીકળે. એવામાં ત્યાં એક ઉંદરડી પરકી હશે તે પેલા ચોખા લઈ જાય. તે પેલાને (અખતર ડાહ્યાને) થયું કે ઓય..... ઓય કે આ મહાદેવ કરતાં તો ઉંદરડીમાં જોર વધારે છે. તે, એ તો ઉંદરડીનું પૂજન વંદન કરવા માંડ્યો, ત્યાં, એવામાં બિલાડી તાકી રહી હશે તે ઉંદરડીને પકડી લીધી. એટલે આણે બિલાડીનું પૂજન કર્યું. એવામાં એક કૂતરો તાકી રહ્યો હશે. તે પેલી બિલાડીનું મુંડુ મરડી નાખ્યું. પેલાને થયું કે ઓ.....હો.....હો, કૂતરામાં ભગવાન વધારે રહ્યા છે. તે કૂતરાનું પૂજન કરવાનું શરૂ કર્યું. એવામાં કૂતરા ઘરનો કેડો છોડે નહિ, પેલો કૂતરો પાણ્યો કે કૂતરામાં ભગવાન વધારે છે, તે કૂતરાનું પૂજન કરે. તે બાઈને (અખતર ડાહ્યાની) રીસ ચડી કે એનો રાજીયો કુટ્ટુ, એનો છેડો વાળુ કે એનો ઓસલો કુટ્ટુ કે આ ઘરનો કેડો છોડતો નથી. એમ કરીને બે પાયા ઠોકી દીધા, સમજ્યા. ત્યારે પેલો કહે

કે ઓય, ઓય કે મારી બૈરીમાં ભગવાન વધારે છે. તે રોજ બૈરીનું પૂજન કરવા માંડ્યો. એને બેસાડે, એને ખાટલે, અને પાટલે કરવા મંડ્યો, સમજ્યા. ભગવાનનું કરવું અને કોઈ દાડો, કંઈક કીધું હશે ને (એની બૈરીને કંઈ કામ કરવાનું) એનું વચન માન્ય ન રાખ્યું. એટલે ભાઈનો પિત્તો પાછો ગયો. એટલે બૈરીને બે ટોચા-ટપલી કરી નાખી. ત્યારે વળી પાછું એને થયું કે ઓય.....ઓય..... કે આ તો ભગવાન મારામાં વધારે રહ્યા છે. સ્ત્રી કરતાં (મારી બૈરી કરતાં) મારામાં ભગવાન વધારે રહ્યા છે. સમજ્યા? ત્યારે બાપાશ્રીએ લખ્યું છે કે સ્ત્રીને સ્વતંત્રપણું ક્યારેય આપવું નહિ. શિક્ષાપત્રીમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાન લખી ગયા છે કે નાનપણમાં મા-બાપની આજ્ઞામાં રહેવું, મોટપણમાં પતિની આજ્ઞામાં રહેવું અને પતિ અવસ્થાએ ૭૦ વર્ષે કે ૮૦ વર્ષે પરલોક સિધાવે તો પુત્રાદિકની આજ્ઞામાં રહેવું, પણ સ્ત્રીએ સ્વતંત્રપણે વર્તવું નહિ. આ તો શ્રીજી મહારાજના વચનો છે, બાપા. કારણ કે એની બુદ્ધિ પગની પાનીએ હોય છે. એ ગમે એવી વિચક્ષણ અને હાડી અને શાણી હોય પણ એનામાં જ્ઞાન સમજવાની શક્તિ હોતી નથી. વળી બાપા એક શ્લોક બોલતા.

“અબળા યત્ર જ પ્રબળા, બાળો રાજા નિરક્ષરો મંત્રી
નહિ નહિ તત્ર ધન આશા, દુર્લભ આશા જીવ તો ભવતિ.”

જેના ઘરમાં સ્ત્રીનું પ્રબળપણું હોય, જેનો રાજા, મંત્રી અભણ હોય, એને ધનની આશા તો ના રાખવી પણ જીવવાની (પણ) આશા રાખવી નહિ. જુઓ બહેનો ખોટું ના લગાડશો, આ તો શાસ્ત્રની વાત કહી છે. તમે તો બધા મુક્ત જીવો કહેવાઓ, હં. ભગવાનને ઓળખ્યા એટલે. આ તો જગતની સ્ત્રીઓની વાત સમજજો.

માટે કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે? તો કહેવાનો આપણો મોટો મુદ્દો શું છે કે ભગવાનના ભક્ત થવું બહુ દુર્લભ છે. ભગવાનના ભક્તનો સંગ મળવો બહુ દુર્લભ, એ વાત મહાપ્રભુજી એ ગઢડા પ્રથમના ૧૪મા વચનમૃતમાં આપણને કહેલી છે.

હવે આવા પરમાત્મા આપણને ઓળખાયા, એવા એના હજુરી પુરૂષો ઓળખાયા. અરે મનનાં ગમતાં તો જન્મો કર્યા છે. માટે આ જન્મે તો ભગવાન અને ભગવાનના સંતોના ગમતામાં આ દેહને વર્તાવી લેવો. પતિવૃત્તપણું દેહે કરીને, મને કરીને નથી પળે એવું. અનેક પ્રકાના સંકલ્પ વિકલ્પ થાય. ઈન્દ્રિયો વડે કરીને આ પ્રમાણે પતિવૃત્તપણું પળે એવું નથી. ના જોવાનું જોઈએ છીએ, ના ખાવાનું ખાઈએ છીએ. બધુંય કરીએ છીએ. પણ આ દેહે કરીને આજ્ઞા જો પાળશો, ભગવાન કે ભગવાનના સત્પુરૂષોની, તો એમાં તમારું પતિવૃત્તપણું બાપા આવી ગયું. નહિ તો પતિવત્તા સમજી લેવું.

વાર્તા - ૪૨

હવે એ પરમાત્માને આપણે પામવાને માટે આ બધો આપડો (આપણો) પ્રયત્ન છે. કદાચ હું તમને ખોટે માર્ગે ચડાવું. ભાઈઓ અગર બાઈઓ, તો એનો ભોક્તા હું થાઉં. તમને એનો દોષ લાગે નહિ. તમે તો નિર્દોષ આત્માઓ છો, કે ભાઈ રાત-દાડો મોટા પુરૂષની પાસે રહેલા છે, માટે એનો આપણે વિશ્વાસ રાખવો, તો તમને તો ભગવાન સારી રીતે ફળ આપે. અને હું અવળો રસ્તો તમને દેખાડું તો એનો ભોક્તા હું થાઉં. એનું પાપ મને લાગે મારા શરીરે રૂંવાડે રૂંવાડે જીવડા પડતાં છૂટકો ન થાય. ઘોર નર્કમાં જાઉં, અને મારી અધોગતિ થાય. પણ ભગવાન અને મોટા પુરૂષની આજ્ઞા પ્રમાણે જ હું વર્તનાર આરમાં છું. એનો પર એક દ્રષ્ટાંત છે.

એક રાજાની કુંવરી ઉમ્મરલાયક થઈ, સોળ વર્ષની શાસ્ત્રમાં સુંદરી લખી છે. સ્ત્રીયા જોબન ત્રીસ. ત્રીસ વર્ષે એને ઘડપણ લાગુ, શરૂ થાય છે. પુરૂષને ૪૧ વર્ષે ઘડપણ શરૂ થાય છે. આ શાસ્ત્રનું નિધાન છે, ... હવે આ બાળા મા બાપ જે કોઈ છોકરાને શોધી લાવે, રાજકુંવરને, છોકરાને, પણ એકેય છોકરો પાસ પડે નહિ. એમ કરતાં કરતાં રાજાએ વિચાર કર્યો કે આ પરણવાની નથી. આ કન્યાનાં લક્ષણ જણાતાં નથી. (પરણવાનાં). જેને મા બાપના વચનનો વિશ્વાસ નથી. સમજ્યા. એટલે રાજાએ એક દંડીયો મહેલ બનાવ્યો. આપડું ટાવર છે એ રીતે ઉચું કરીને, ઉપર ગડર નાખી અને ઉપર બધો બંગલો બનાવ્યો. એ આ રાજાની બાળાને ઉપર રહેવાનું થયું. નીચે ઉતરાય નહિ. હરવું ફરવું તે ઉપર. ખાણું પણ બધું ઉપર. એવા અરસામાં, એ વડોદરા જેવા શહેરમાં એક સુથાર, એની દ્રષ્ટિ આ

બાળા ઉપર ગઈ. તે બાળામાં પૃથ્વી તત્વનો ભાગ બહુ હતો. પૃથ્વી તત્વનો ભાગ વધારે હોય તો શરીર રૂષ્ટ પુષ્ટ હોય, લોહી બહુ હોય. તેજ તત્વનો ભાગ હોય તારે, ચામડી ગોરી હોય. એ, ભગવાને આ પ્રમાણે મૂકેલું, એટલે આ સુથાર એના પર મોહિત થયો, અંધ બન્યો. પછી એણે ગરૂડ બનાવીને ગરૂડમાં વીજળી મૂકી અને પેટ્રોલ ભરીને ગરૂડ ઉડાડ્યો. પોતાના બે હાથ બનાવટી કર્યા, અને બનાવટી ભગવાન થયો. તે જઈને ધાબામાં પડ્યો, રાતના ૧૨ વાગે. ઓ.....હો..... હો ભગવાન આવ્યા. ત્યારે આ બાળાએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે વરુ તો ભગવાનને વરુ, નહિ તો કુંવારી મરું. આ પ્રતિજ્ઞા કરી, બાળાએ. એટલે રાત દિવસ ભગવાન સાથે આનંદ કરવા લાગી એ તો. ભગવાનનું કરવું એ એને તો માસ રહ્યા. દાસીને ખબર પડી. પોતે રાજાને કહ્યું કે માનો ન માનો, પણ કાંઈ કાળુ ધોળુ છે. રાજા સીડી મૂકીને ચડ્યો (ઉપર) અને કહ્યું કે બોલ કે કોણ છે? તારી પાસે આવે છે તે. સાચે સાચું બોલ. ત્યારે કહે ભગવાન આવે છે, બાળાએ કહ્યું. ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે કાલે ભગવાનને કે જો... (દર્શન કરવાં છે મારે, તે કહે). બાળા કહે કેટલા વાગે? ત્યારે રાજા કહે ૧૨ વાગે કાલે ૧૨ વાગે કહી દેજો કે.....

રાજાને..... તારા ભગવાનને કે કાલે ૧૨ વાગે હું દર્શન કરવા આવીશ. અને જો નહિ આવે તો આ તલવારથી તને કાપી નાખીશ. સુથાર તો આવ્યો, તો આ બાઈ નથી જાણતી કે આ સુથાર છે. એ તો ભગવાન જ જાણતી હતી. ત્યારે બાળા કહે કે પ્રભુ પધાર્યા છો તો સારી વાત. કાલે મારા પિતાને દર્શન દેવા વહેલા પધારજો. સુથારે જણ્યું કે આવ્યું મોત આપણું, કારણ કે આપણે બનાવટી ભગવાન થયા છીએ. તે આવ્યો ક નહિ, સુથાર તો. બાળાએ બહુ વિલાપ કર્યો, ભગવાનને પ્રાર્થના કરી છે. રાજા ઉભો છે, ઉઘાડી તલવાર. કે પેલી તો મારી કન્યાને કાપી નાખીશ કે. આ કન્યા ચોધારે આંસુ વિલાપ કરે છે. હે પ્રભુ મારી વ્હારે ચડો.

“સીતાને દુઃખ દીધું રાવણે રે,
 દોડ્યા વાનર લઈ વ્હાર રે હરિવર,
 આવા થયા કેમ આ સમે રે.”

“પાંડવોને આવી વનમાં રે,
 પત્ર જમી ટાલ્યો ત્રાસ રે તોડી પ્રીત,

આવા થયા કેમ આ સમે રે.”
“વનમાં વિચાણી ગાવડી રે
વછનો છોડી ચાલે સાથ રે તોડી પ્રીત,
રોતા મેલ્યા વન વગડે રે.”

અનેક પ્રકારે ભગવાનને પ્રાર્થના કરી રહી છે, ચોધારે આંસુએ આ બાળા વિલાપ કરે છે. ભગવાને જાણ્યું કે બિચારી મારા નામથી છેતરાઈ છે, માટે મારે એને દર્શન દેવાં પડશે. ભગવાન ત્યાં એકદમ ગરૂડ ઉપર બેસીને આવ્યા. તેજ તેજના અંબાર થઈ ગયા. રાજા કહે શાબાશ દિકરી, ધન્ય છે તને, તેં મને ભગવાનનાં દર્શન કરાવ્યાં. નહિ તો હું મહાપાપનો પર્વત છું. પછીથી રાજા નીચે ચાલી ગયા. બાળાને કહે છે કે હે બાળા, હું પોતે નહોતો આવતો, પણ એક સુથાર કપટી આવતો હતો, તે જમપુરીમાં જશે. તે, તુ મારા નામથી છેતરાઈ એટલે મેં તને આજે દર્શન દીધાં છે. ભાઈ, આ દ્રષ્ટાંત ઉપરથી સમજવાનું સિધ્ધાંત શું છે કે કોઈ સત્યુરૂપ થઈને પૂજાતા હોય, કોઈ અનાદિ મુક્ત થઈને પૂજાતા હોય, કોઈ એકાંતિક સંત થઈને, ભક્ત થઈને પૂજાતા હોય, તે આપણને કદાચ અવળો રસ્તો બતાડે તો, પાપનો ભોક્તા એ પોતે થાય છે. અને એ આત્મા તો નિર્દોષ છે. આ તો આપણને ભગવાને સમાધિમાં પ્રસિધ્ધ કરીને ઓળખાવ્યા છે ત્યારે જાણ્યા છે. માટે લીંબ તળે મનુષ્ય કીધા. આ જ મનુષ્ય છે. બીજા પશુ છે. આ બે પગા પશુ, ઓ ચાર પગા પશુ. તો આવી રીતે આપણે તો..... બાપાશ્રી પોતે બોલ્યા છે. તમને તો સાચા સત્યુરૂપ, મુક્ત ઓળખાયા છે, અને ખોટા મુક્ત થઈને પૂજાય છે એ રવ-રવ નર્કમાં પડશે, એ મરીને ભૂત થશે, પલિત થશે, અનેક પ્રકારે હેરાન થશે.

વાર્તા - ૪૩

હવે એ પરમાત્માને પામવાને માટે, એ પરમાત્મામાં પોતાના મનની વૃત્તિ સ્થિર કરવાને માટે, એ પરમાત્માનું ધ્યાન કરવાને માટે, આ મનને જીતવું પડે છે, ત્યારે ભગવાનનું ધ્યાન થાય, નહિ તો ધ્યાન થાય એવું નથી. એ મનને કેવી રીતે જીતવું? એના માટે આપણે રામાયણનો એક દાખલો દઈશું.

ભગવાન રામચંદ્રજી ચૌદ વર્ષ વનમાં ગયા ત્યારે સીતાને કહે છે કે હે સીતા, આ લક્ષ્મણજી યતિ છે, એટલે ભગવાનના એકાંતિડ ભક્ત છે. એની પરિક્ષા કરીએ. કોણ વાત કરે છે? પતિ- પત્નિ. સીતાજી અને શ્રીરામ. સીતાજી કહે, હા કે સ્વામિનાથ, કરીએ પરિક્ષા. ત્યારે કે હું પરિક્ષા કરુ, સીતાજી કહે. ત્યારે રામચંદ્રજી કહે તમે કરો, હુ જાઉં છુ, વનમાં રામચંદ્રજી કહે, હે લક્ષ્મણજી, તમે સીતાને સાચવજો, હુ વનમાં આજે ફળફળાદિ લેવા જાઉં છું. એ ગોદાવરી નદીને કાંઠે, હાલમાં એને નાસિક કહેવામાં આવે છે. મુંબઈથી પાંચ રૂપિયાની ટિકિટ છે. બહુ પવિત્ર સ્થળ છે. હુ પોતે જઈ આવ્યો છું. ત્યાં પંચવટીમાં પોતે રહ્યા છે. અહીં રામચંદ્રજી પોપટનુ રૂપ લઈને, બીજા રૂપે ત્યાં બાગમાં આવીને બેઠા. ત્યારે સીતાજી કહે કે અરે..... રે, મેરા શિર તૂટ જાતા હૈ, મારુ માથુ દુઃખે છે, માટે હે લક્ષ્મણજી, મારુ માથુ દબાવો. લક્ષ્મણજી આડુ ભાળીને દબાવવા લાગ્યા. ત્યારે પોપટ કહે છે કે હે લક્ષ્મણજી જેની સમીપમાં સુંદર પુષ્પ હોય તેને સુંઘવાનુ દિલ કોને ન થાય? તેમ જેની સમીપમાં તેજસ્વી, ખૂબસુરત સ્ત્રી હોય એનુ મન કેમ વિકારને ન પામે? પામે જ? કોણ બોલે છે? પોપટ. ત્યારે લક્ષ્મણજી કહે છે કે, હે પોપટ આપ કહો છો એ સત્ય છે, પણ જેના માતા પિતા ધર્મવાન છે. ભક્તિવાન છે, એનાથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રજાનુ મન કદિ વિકારને પામતુ નથી. પોપટ કહે છે કે હે લક્ષ્મણ, તુ કહે છે એ સત્ય છે. પણ સ્ત્રી એ અગ્નિના સમીપે ઓગળી જાય છે. ગમે તેવો સમાધિનિષ્ઠ અને વિચારવાન પુરૂષ પણ, સ્ત્રીના પ્રસંગમાં રહે તો, એનો ધર્મ રહેતો નથી. એ પ્રમાણે ભગવાન રામચંદ્રજી બોલ્યા. ત્યારે પછીથી લક્ષ્મણજી બોલ્યા કે, હે પોપટ (એ નથી જાણતો કે આ ભગવાન આવ્યા છે) હે પોપટ આપ કહો છો એ સત્યાર્થ છે, છતાં મન એ ઉન્મત્ત થયેલા હાથીની પેઠે સર્વત્ર દોડે છે, પણ જ્ઞાનરૂપી અંકુશ વડે કરીને, મનને વશ રાખી શકાય છે. ત્યારે પોપટ ફરીથી બોલ્યો કે હે ઈક્ષ્વાકુ કુળમાં જન્મેલા બ્રહ્મચારી તને ધન્ય છે અને તારા માતા પિતાને પણ ધન્ય છે. એ મનને જીતવાનો ઉપાય આ રામાયણમાંથી એક વાત આપણે લીધી કે “આ મન ઉન્મત્ત થયેલા હાથીની માફક સર્વત્ર દોડે છે, પણ જ્ઞાનરૂપી અંકુશ વડે કરીને મન વશ રાખી શકાય છે.”

હવે ગીતની વાત લો. ગીતાના અઢાર અધ્યાય છે. જેના ૭૦૦ શ્લોક છે. તેમાં એ મનને જીતવાને માટે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજી અર્જુનને કહે છે કે, હે અર્જુન આ મન છે એ જીતવુ બહુ દુષ્કર છે, પણ

અભ્યાસ અને વૈરાગ્યથી એ મન જીતાય છે. અભ્યાસ ! શેનો અભ્યાસ? તો સત્શાસ્ત્રોનો. વચનામૃત વાંચો, બાપાશ્રીની વાતો વાંચો, સ્વામિનારાયણ ચરિત્ર ચિંતામણી વાંચો, સુબોધ સાગર વાંચો, સત્સંગીજીવન વાંચો. એનો અભ્યાસ રાખવો અને વૈરાગ્ય. અરે, વૈરાગ તો સ્મશાનમાં જઈએ તો ઘણો વૈરાગ થઈ જાય, કોઈ મરી જાય છે ત્યારે. પણ ઘેર આવે એટલે ભૂલી જઈએ. અરે સિનેમામાં, માણસ જોવા જાય છે ત્યારે વૈરાગ થઈ જાય છે. પણ ઘડીવાર પછી એની અસર થતી નથી. પણ વૈરાગવાન પુરૂષ, જેને સ્ત્રીમાં પ્રીતિ ન હોય, કે જેને દ્રવ્યમાં આસક્તિ ન હોય, ત્યારે દ્રવ્ય વાપરે, સ્ત્રી સાથે બોલે, ચાલે, હસે, ગૃહસ્થાશ્રમી હોય તો પ્રજા પણ થાય. પણ એમાં આસક્તિ એને હોતી નથી. આ ભક્ત અને અભક્તનાં લક્ષણો છે. ઓલ્યાની (અભક્તની) ચિત્તવૃત્તિ એમાં ચોંટી જાય છે, ઓલ્યાની (ભક્તની) ચિત્તવૃત્તિ ચોંટતી નથી. ચૌદે ઈન્દ્રિયોની ક્રિયાઓ પોતે કરતો હોય છતાં પોતાને અકર્તા માનતો હોય, સંગી થકા અસંગી હોય, બોલતા થકા અબોલતા હોય, એને દેહધારી આત્માઓ, એકાંતિક સંત ભક્તોને ઓળખી શકતા નથી. હવે, તો અને ઓળખવા એ બહુ મોટી ઘાંટી છે. ના ઓળખી શકાય !

માટે એ મન જીતવા ઉપર આપણી આ વાત ચાલુ છે. એ મન જીતવું બહુ કઠણ છે, એ તો અભ્યાસ અને વૈરાગ્ય. તો, વૈરાગવાન જે પુરૂષો હોય, એ તો મોટા સિદ્ધ પુરૂષો હોય, મોટા પુરૂષો હોય, અને એના ભગવદ્ ભક્તો હોય, એના દ્રઢ આશ્રિતો હોય, એ વૈરાગવાન પુરૂષો છે. એ ચૌદે ઈન્દ્રિયોની ક્રિયા કરતા થકા પોતાને અકર્તા માનનારા છે. ત્યારે એવા વૈરાગવાન પુરૂષોની સોબત થાય, મન-કર્મ-વચને, તો એનો ગુણ એનામાં આવે છે. અને વૈરાગથી મન જીતાય. એમ ને એમ મન જીતાય એવું નથી. વૈરાગવાન પુરૂષનો મન, કર્મ, વચને સંગ જોઈએ. પણ લોઢાની દાબડીમાં કાગળનું પડ રહ્યું તો, મી (અંદર) પારસમણી મૂક્યો પણ સોનાની થઈ નહિ. તેમ આપણે ભગવાન કે ભગવાનના સંતના દરેક વચનો જો માનીએ તો જ એ પડ ન રહે, નહિ તો પડ રહી જાય છે. તો એ સોનાની દાબડી થાય નહિ. તેમ એ જીવ મટીને, એ જીવ મુક્તદશાને પામતો નથી. એનાં સર્વત્ર વચનો એણે માનવા પડે છે. ભગવાન કે સંતના સર્વ વચનો જે આત્માઓ, જે મુમુક્ષુઓ જ્યારે માને છે, ત્યારે જ એ જીવ મુક્તદશાને પામે છે. પણ આટલું માનીશ અને આટલું નહિ માનું, એનો અર્થ કશો નહિ. એ જીવ (એ પારસમણીનો સંગ છે છતાં કાગળનું પડ છે, વચ્ચે રહ્યું છે, એટલે લોઢાની દાબડી સોનાની થાય નહિ, કદી ના થાય. આખી

જીંદગી જાય તોય ન થાય. કારણ કે કાગળનુ પડ રહ્યુ વચ્ચે. પણ એ કાગળનુ પડ લઈ લેવામાં આવે તો, તરત સોનાની થાય.) મોટા સંતના દરેક વચનો, સર્વત્ર વચનો માને છે, ત્યારે જ મુક્તદશાને પામે છે. પણ અમુક વચનો મને અને અમુક વચનો ન મને તો, લોઢાની દાબડીમાં કાગળનુ પડ હોય, તેમ સત્પુરૂષના સંગમાં વચ્ચે પડ આવ્યુ કહેવાય, અને એ જીવ કદી મુક્તદશાને ન પામે, આખી જીંદગી સંગ કરે તો પણ એટલે પોતાનુ મનનુ ધાર્યુ જીવ ન વર્તે. ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરૂષોના ગમતા પ્રમાણે વર્તીએ, એના વચન પ્રમાણે વર્તીએ તો આલોક અને પરલોકમાં જરૂર એ આત્મા સુખી થાય છે. હવે એ મનને જીતવાનો ઉપાય આ પ્રમાણે ગીતામાં કહ્યો છે.

હવે વચનામૃતમાં મનને જીતવા માટે ગઢડા અંતિમના ૧૧મા વચનામૃતમાં કહ્યુ છે કે નવધા ભક્તિથી આ મન જીતાય છે. નવધા ભક્તિથી મન જીતાય છે. એ નવધા ભક્તિ કરવાથી મન જીતાય છે. એ મનને નવરુ રહેવા દેવુ નહિ. શ્રવણ, કીર્તન, સ્મરણ, પાદસેવનમ્, અર્ચનમ્, વંદનમ્, દશ્ય, સખ્ય અને આત્મનિવેદનમ્. આવી રીતે તો સર્વ જગત જીત્યું. એ આત્માનો અને પરમાત્માનો મહિમા જ્યારે થાય, અને એ મહિમાની જીવમાં સોંસરી સેર નીકળે અને પંચવિષયનો અભાવ થાય ત્યારે મન જીત્યુ ગણાય. હવે આ મનને જ્યારે જીતે ત્યારે એને સહેજે પછીથી ભગવાન તરફ એની વૃત્તિ રહે.

વાર્તા – ૪૪

હવે એ પરમાત્મા, જગતના માલિક જે પરમાત્મા, અક્ષરાતીત પરમાત્મા, એ પોતાના અનાદિ મુક્તોમાં સર્વાંગે રહેલા છે. મૂર્તિ અને મુક્ત ધ્વારા શ્રીજી સાક્ષાત સેવા ભક્તિ અંગીકાર છે.

તો જેને ધ્યાનનો અભ્યાસ કરવો હોય એને યમ એને નિયમ પહેલા પાળવા પડે. અહીંસા, સત્ય, અસ્તિ, બ્રહ્મચર્ય, પરિગ્રહ, શોચ, સંતોષ, સૌ સ્વાધ્યાય અને ઈશ્વર પ્રતિજ્ઞા. પાંચ યમ અને પાંચ નિયમ. એ પાંચ યમ નિયમ પાળીને ..... એમાંથી એક પણ નિયમ જો ઓછો હોય તો, એ આગળ આવે શકતો નથી. પછી એને નિયમ, પછી આસન જીતવુ પડે. આસનમાં ૮૪ પ્રકારનાં આસન છે. તેમાં ૧૪ આસન મુખ્ય છે. ૧૪માં ગોપાળાનંદ સ્વામિએ સ્વસ્તિકાસને, આ હું બેઠો છું તેમ, બેસીને ધ્યાન કર્યું. (આ હું બેઠો છું, તેનુ નામ સ્વસ્તિક આસન છે). એક આસને માણસ ત્રણ કલાક બેસી શકે એનુ નામ

સ્વસ્તિક આસન. એ સ્વસ્તિક આસન મેં (ભગતજીબાપાએ) સિધ્ધ કરેલુ છે. એ આસને હું ત્રણ કલાક બેસી શકું છું. શ્રીજી મહારાજે દ્રઢાસન કીધું છે. ગોપાળાનંદ સ્વામિએ સ્વસ્તિક આસન કીધું છે. બાપાશ્રી કહે કે ગમે એ આસને બેસો, પણ ભગવાનનું ભજન કરો. સૂતા સૂતા ભજન કરો કે બેઠા બેઠા કરો. હાલતાં ચાલતાં કરો કે ખાતાં પીતાં કરો. પણ ભજન કરો. હવે આસન, પ્રાણાયામ. રેચક, પૂરક ને કુંભ એને પ્રાણાયામ કહેવામાં આવે છે. એક ચાર અને બે એ પ્રમાણે પ્રાણાયામ કરવો. પ્રત્યાહાર, પોતાની બધી ઇન્દ્રિયો બેંકી ગયેલી છે એને દરેક વિષયોમાંથી કાઢી અને જે વસ્તુની (કહેતાં) મૂર્તિની ધારણા કરવી છે, એમાં પોતાની ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરવો. ધારણા કરો, પછી ધ્યાન કરો. આવા આઠ પગથિયાં છે, યોગમાર્ગમાં. મહારાજે યોગમાર્ગ બંધ કરીને ભક્તિમાર્ગ પ્રવર્તાવ્યો છે. પણ એમાંથી એક વાત આપણે લેવાની છે. ગઢડા પ્રથમના રપમા વચનામૃત પ્રમાણે, ગઢડા મધ્ય ૧૦મા વચનામૃત પ્રમાણે જે મૂર્તિનું ધ્યાન કરવું, એ મૂર્તિને આ પ્રમાણે આત્યંતિક પ્રલય પહેલાં કરીને, પછીથી એ મૂર્તિનું ત્રાટક કરવું. કહેતાં પહેલું આ પ્રમાણે યથાર્થ વિચારવું કે જાણે આ બ્રહ્માંડનો નાશ થઈ ગયો છે, આ દેહ, આ ઘડી અને આ પળે મારે મરી જવું છે. એ અનુસંધાન ભૂલવું નહિ. અને એ નિત્ય પ્રલય, નિમિત્ત પ્રલય, પ્રાકૃત પ્રલય અને મહાપ્રલય, એ ચાર પ્રલય વિચારી અને પછીથી એ મૂર્તિનું ત્રાટક કરવું.

જે મૂર્તિ આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણ જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા છે, એ ભગવાનના જે અવતાર અને અવતારી. અવતારીમાં અવતાર રહ્યા છે, સ્વરૂપમાં સ્વરૂપી રહ્યા છે, મુક્તમાં મહારાજ રહ્યા છે, તલમાં તેલ રહ્યું છે, દુધમાં ઘી રહ્યું છે, પુષ્પમાં સુગંધી રહી છે, પૃથ્વીમાં જળ રહ્યું છે, તેમ મુક્તમાં મહારાજ રહ્યા છે. એમ ધારીને શ્રીજી મહારાજના સ્વરૂપમાં પોતાની ચિત્તવૃત્તિનો નોરોધ કરો. એ એને ધ્યાનનો આરંભ થયો કહેવાય. આ ત્રિલોકીમાં આંખ વડે વસ્તુ કાંઈ જુએ નહિ, ને કાન વડે કાંઈ સાંભળે નહિ, એ દશેય ઇન્દ્રિયો ને ચાર અંતઃકરણ પોતપોતાના વિષયોમાંથી કાઢીને ભગવાનના સ્વરૂપમાં એની વૃત્તિ સ્થિર થાય ત્યારે ધ્યાનનો એને આરંભ થયો કહેવાય. એમાંથી એકેય ઇન્દ્રિય જો તમે છૂટી મૂકો તો એ ધ્યાન બધુંય શ્રવી જાય છે. જેમ કોઈ સ્ત્રી હોય, તે કહે બધાંય તમારાં વચન માનુ, પણ આ એક વચન મને નથી મનાતું. તમે કહો છો ને મારા પિયેર મને નાં જવા દો. પણ ભૈ....સા....બ એ તો મને નહિ મનાય. મને મારા બાપ ઉપર બહુ હેત છે, મારી માં ઉપર બહુ હેત છે, મારા

ભાઈ ઉપર બહુ હેત છે. મને બાર મહિને એક વખત તમારે છૂટ આપવી પડશે. બીજું બધુંય તમારું માનીશ. ત્યારે પેલો શું જાણે કે મારાં હારાં કુસંગી છે, એના જીવમાં કુસંગ ઘાલી દેશે અને એને સત્સંગ થાય નહિ. ત્યારે હવે એને લોઢાની દાબડીમાં પેલુ હોનાનુ, સોનાનુ... લોઢાની દાબડીમાં કાગળનું પડ રહી ગયું એ દશા થાય. એ જીવ કોઈ દાડો સુધરે નહિ. આટલુ માનીશ અને આટલુ ન માનુ. ખલાસ એનુ. જય સ્વામિનારાયણ. એની તેરાસી ઠેઠ લગી બાંધી દેવી. આપડે કહેવાનો મુદ્દો શું છે? કે ધ્યાનના આરંભની આપડે વાત ચાલે છે. એ ધ્યાનમાં વિક્ષેપ કરનારી ચાર વસ્તુઓ છે. આપણને ખોટા ઘાટ થાય. ખોટા ઘાતને ખોટા કરી નાખવા જોઈએ. આ દેહની તો મુસલમાનની માટી, પારસીની વિષ્ઠા ને હિંદુની એક દિવસ રાખ થનારી છે. કોઈ જીવની હિંસા ન કરવી જે જીવ ભગવાનના ધ્યાનમાં વિક્ષેપ કરતા હોય તેનો ત્યાગ કરવો. આળસ અને નિંદ્રા વિક્ષેપ કરનાર છે. અને ખોરાક એણે સાત્વિક ખાવો. ખોરાક ..... કોઈ જાતનો ક્લેશ અંતરમાં ન હોવો જોઈએ. અલ્પહારી થવુ, મૌનવૃત્ત સેવવું. આ ભગવાનનો સાક્ષાત્કાર ગ્રહણ કરવામાં, આ અનેક પ્રકારનાં જે વિરોધી છે. એનો ત્યાગ કરવો પડે છે.

ગાયકવાડ સરકાર સચાજીરાવ મહારાજને, ભગવાન સ્વામિનારાયણ જ્યારે ગઢપુર જતાં, એને અંતિમ શબ્દ કહે છે કે હે રાજન, તમે અમારા નામની પાંસ માળા ફેરવજો, “સ્વામિનારાયણ” “સ્વામિનારાયણ” કહીને. વળી સાધન માત્રનો અવધિ મનના નિરોધ પર્યંત છે. એ મનનો નિરોધ, ભગવાનની મૂર્તિ, ભગવાનના સ્વરૂપમાં રાખો, એને સર્વ સાધનનો અંત આવી ગયો.

મનમાં ભજન કરો, ઉંચા સ્વરે ભજન કરો એનાથી સ્થૂળ દેહને ઘક્કો લાગે છે. મનમાં ભજન કરો એ સ્થૂળ ને સૂક્ષ્મ દેહને ઘક્કો લગાડે છે. અને જ્યાં શ્વાસ રહે છે ત્યાં પોતાના આત્માને અક્ષરરૂપ માનો કાં પુરષોત્તમ સ્વરૂપ માનીને એ પરબ્રહ્મ પરમાત્માનું સ્વરૂપ તમારા હૃદયાકાશમાં ધારો અને મહામંત્રનો જાપ કર્યા કરવો. હોઠ ના હલે, જીભ ના હાલે, કંઠ ના હાલે એવી રીતે ભજન કરવાની ટેવ પાડી દેવી ખાતાં-પીતાં, ઉઠતાં - બેસતાં, શુભ-અશુભ સર્વે ક્રિયામાં ભગવાનનું સ્મરણ ચૂકવું નહિ.

કળિયુગમાં મહારાજે યોગમાર્ગ બંધ કરીને, ભક્તિમાર્ગ અને જ્ઞાનમાર્ગ પ્રવર્તાવ્યો છે. ભક્તિમાર્ગમાં નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવી. ભગવાનમાં હેત રાખવું. ભગવાનના સત્પુરુષમાં હેત રાખવું. જેવો જેવો ભક્ત એ પ્રમાણે એમાં ભાવના હોય.

વાર્તા - ૪૫

અને જ્ઞાનયોગ પ્રવર્તાવ્યો છે. જ્ઞાન એટલે સમજણ. આ દેહ ખોટો છે, સંબંધ ખોટો છે, પદાર્થ ખોટો છે. અરે ..... રે આવો ભગવાને આપણને દેહ આપ્યો છે પણ ભગવાનના કામમાં આ દેહ ના લાગ્યો. ભગવાનના મહાન પુરૂષોના ઉપયોગમાં ના લાગ્યો. તે દેહ આ નકામો છે.

મયુરધ્વજ રાજાનું દ્રષ્ટાંત વિચારો. તે ભગવાન એની પરિક્ષા લેવાને માટે બ્રાહ્મણનું રૂપ લઈને ગયા. ભિક્ષાન દેહી. ત્યારે મયુરધ્વજ રાજા કહે શું ભિક્ષા જોઈએ છે ? તમે કહો તે આપીએ. તૈયાર જમવું હોય તો જમાડીએ, વસ્ત્ર કહો તો વસ્ત્ર. ત્યારે બ્રાહ્મણના રૂપમાં ભગવાન કહે હું આવતો હતો અને વાઘ સામો મળ્યો. મને મારી નાખતો હતો. મેં કહ્યું મારી માનો એકનો એક દીકરો છું. મને ના મારીશ. ત્યારે કહે અડધું

ફાયરીયું મારે લોહી પીવું છે. તો મેં કહ્યું કે અડધું ફાયરિયું આપું તો? લાવી આપુંતો? તો હે રાજન, તમારું અડધું શરીર આપો. રાજા બહુ પરમાર્થી હતો. તારી સ્ત્રી અને છોકરો વેરે. તે કરવતથી રાજાનું શરીર વેરવા માંડ્યું, વચ્ચો વચ્ચી. (વેરવા માંડ્યું - વહેરવા માંડ્યું - વહેરવા માંડ્યું - કાપવા માંડ્યું). તેમાં ડાબી આંખમાંથી અશ્રુ પડ્યાં. તે આ નિહાકાનું દાન તમો આપો છો, તે મારે જોઈતું નથી. આમ બ્રાહ્મણ સ્વરૂપ ભગવાને, આંખમાંથી અશ્રુ પડતાં જોયાં એટલે મયુરધ્વજ રાજાને કહ્યું. ત્યારે મયુરધ્વજ રાજાએ કહ્યું કે ભાઈ, જમણું અંગ કામમાં લાગે છે, ભગવાન ભક્તના ઉપયોગમાં લાગે છે. ડાબું અંગ નકામું, ક્યાંય અગ્નિમાં બાળી દેશે, ફેંકી દેશે, તેથી આંખમાંથી આંસુ પડે છે, માટે તમે ગભરાશો નહિ. ભગવાને તરત રૂપ (પોતાનું રૂપ) ધારણ કરીને સજીવન બનાવી દીધા. આ ..... હા ..... હા, એ

મયુરધ્વજ રાજાનુ દ્રષ્ટાંત આપણે જગજાહેર જાણીએ છીએ. ભગવાન અને સંતના અર્થે શું નથી થતું, બાપુ? તો એ પોતાનુ તન આપવાને માટે તૈયાર થયા.

સગાળશા શેઠ અને ચંગાવતી રાણીનુ દ્રષ્ટાંત. અને જેને ચેલૈયૈ દિકરો હતો. એ તો બાપાશ્રી એ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે. સગાળશા શેઠને ઘેર સાધુ આવ્યા. સાધુને જમાડ્યા સિવાય જમતા નહિ. તે સાધુને જમવા માટે કહ્યું. ત્યારે સાધુ કહે મારે તો મોંસ (માંસ) ખાવુ છે. રાજાએ વિચાર્યું કે હશે અઘોરી બાવા હશે. તે અઘોરી લોકો મોંસ ખાય કે. તે ખાટકીવાડમાંથી મોંસ આણ્યું. ત્યારે સાધુ કહે એ મોંસ નહિ. મારે તો કુરાં કુરાં હાડકાંનુ ખાવા જોઈએ કે અને તે વળી મનુષ્યનું જોઈએ કે. તે મનુષ્ય કોણ આવે ? આ શેઠને પોતાનો છોકરો ચેલૈયો હશે આપડે હરીશચંદ્ર જેવો. તે નિશાળે ગયો હશે. ત્યાં તેને બધા કહે, અલ્યા કે નિશાળેથી ઘેર જઈશ ના કે. તારો બાપ તો મૂઆ ભગતડો થઈ ગયો કે. આજ તને ખાંડીને સાધુને ખવડાવવાનો છે. ઘેર સાધુ આવ્યા છે. તેને મોંસ ખાવુ છે માટે ત્યારે ચેલૈયો છોકરો કહે કે ઓ ..... હો..... કે મારાં ધનભાગ્ય, આ મારા શરીરને અગ્નિમાં બાળી દેશે, કદાચ જંગલમાં દેહ મૂકશે તો કાગડાં, ગીધાં, કૂતરાં ચૂંથી નાખશે, તો (તેના કરતાં) આ દેહ ભગવાનના સંતના ઉપયોગમાં આવશે તો મારાં અહોભાગ્ય. છોકરો હરખાતો ઘેર આવ્યો અને છોકરાને ખાંડયો, ખાણિયામાં, અ ..... હો ..... હો. એવી પરીક્ષાઓ ભગવાન આપણી લેતા નથી. તો તે યુગમાં કસણી હતી. શુંહતી ? કસણી. અત્યારે હસણી છે. એ હસણી સહન કરે તે ભક્ત. તે ક્રિયા સાધ્ય અવતારો હતા અને આ કૃપા સાધ્ય અવતારો છે. પણ ફક્ત એના મનના ગમતા પ્રમાણે આપણે વર્તવું જોઈએ. બાકી તો કલ્યાણ તો બાપા અત્યારે બહુ સોંધુ કર્યું છે. માટે આપણને આવો દિવ્ય સત્સંગ પ્રાપ્ત થયો છે.

વાર્તા - ૪૬

ભગવાન સચરાચર વ્યાપક છે. ભગવાન અંતરયામી છે. એ પણ માણસોએ જાણી રાખવું જોઈએ.

“તનકી જાણે, મનકી જાણે, જાણે ચિત્તકી ચોરી,
તિનકે આગે કહાં છુપાવું, જીનકે હાથમેં જીવનદોરી”

“કીડીના પગમાં તેયુર વાગે, એય પ્રભુ સુનતા હૈ.”

ભગવાન તો સચરાચર વ્યાપક છે.

“ખૂણે બેસી ખત લખે, જાણે જગનો.....” હાં કે આ બધા જતા રહ્યા. આવે મંદિરના મેડે કોણ છે? અરે ભાઈ, તમારો પરભુ જાણે છે. અધર્મ કરીશુ એ પણ પ્રભુ જાણે છે. ભગવાનને તમે અંતરયામી અને સચરાચર વ્યાપક જાણો તો, તમે અધર્મના માર્ગે તમે ચાલી શકો નહિ. નહિ તો જે કર્મ કરશો એ ભોગવવા પડશે ભાઈ. માટે ભગવાનને અંતરયામી જાણો, ભગવાનને સચરાચર વ્યાપક જાણો. ભગવાન તો અણુ અણુ પ્રત્યે વ્યાપી રહ્યા છે, તો આપણા આત્મામાં પણ એ પરમાત્મા રહેલા છે. અરે ગઢપુર જેવા તીર્થમાં કે વડતાલ જેવા તીર્થમાં જઈને દર્શન કરીએ છીએ, તો એ મંદિરોમાં, સિંહાસનોમાં મૂર્તિઓ છે, તો આ હાડકાના મંદિરો માનો, આ! બાઈઓ ભાઈઓ, નાના મોટા, બધા હાડકાના મંદિર છે. એનામાં, આત્મામાં પરમાત્મા રહ્યા છે. તેથી આપણે જય સ્વામિનારાયણ, જય સ્વામિનારાયણ કરીએ છીએ, ભાઈ. પણ જેને ભગવાનનો અને એના અનાદિ મુક્તનો યથાર્થ નિશ્ચય કે દ્રઢ આશરો નથી થયો, એના જીવને બળિષ્ઠ કરવાને માટે, આપણે અનેક પ્રકારના ઉપચારો કરવા પડે છે. જેમ ડોક્ટરો જ્યારે દવાઓ કરે છે ત્યારે અનેક પ્રકારની દવાઓ બદલે છે. રોગ મટવા સારું. અરે, છેવટમાં દવા, અમારા કાશીબા જેવાં ના પીતા હોય, હોં ..... હોં.....કરી નાખે. ટીકડા દેખે ને એમે દેખે (કહેતા ટીકડી જોઈને આડુ ભાળી જાય), હોં..... હોં સમજ્યા. તે અમારાં કાશીબાઈ એવાં છે અને આ એમનાં બાય કાશીબોન એવાં છે. ટીકડા દેખે ને હોં, સમજ્યા. ટીકડી ચ ના ખાય, ને દવાય ના પીવે. ત્યારે સરકારે ઈન્જેક્શન કાઢ્યાં છે ખોસી ઘાલે, કુલમાં ઘોચે છે ને અહીં ઘોચી નાખે છે. ત્યારે આ ભગવાને ચ એવા છે કે જો વેળાસર ભગવાન કે ભગવાનના સંતોનુ જો નહિ માનો તો છેવટમાં ઈન્જેક્શનો લેવાં પડશે. પણ ભગવાન કે મુક્ત પુરૂષો કલ્યાણ કરે છૂટકો છે, બાપા. એને વળગ્યા છે તે છોડવાના નથી. એક ભૂત વળગ્યું હોય તે નથી છોડતુ, તો આ છોડવાના છે ? માટે ઈન્જેક્શન ખાવાં પડશે. માટે એના કરતાં ભગવાન કે સંતના ગમતામાં આપણે વર્તવું.

આપણુ મનનુ ગમતુ વર્તવુ નહિ. ઘણાય જન્મો બાપુ, મનના ગમતા વર્ત્યા છે, તો આ જન્મે આ દેહને મન-કર્મ-વચને કરીને, ભગવાન અને સત્પુરુષના ગમતમાં વર્તી લેવું. પંચ કહે તે માં બાપ પણ મારી ખીલી ખહે નહિ, આવો હોય ત્યારે સમજી લેવું કે આ જીવ ઉચ્ચ શ્રેણી પર જઈ શકે તેવો નથી. એની તિરાસી બંધાય છે, ભાઈ. અલ્યા એકડિયામાં નાપાસ થયા હોય તો, પહેલામાં નાપાસ જ સમજી લેવાના. બીજામાં નાપાસ. અમારે હાથીભાઈ હતા, તે એકડિયામાંથી પહેલામાં ચડાવ્યા, બીજામાં, ત્રીજામાં, ચોથીમાં, ચડાય ચડાય કર્યા. ત્યારે સાહેબ કહે આ છોકરાને દર સાલ ચડાવવામાં આવે છે. માટે લાવ એની પરીક્ષા લઉં. તે ચોથીનું લેશન ના આવડયું ..... ત્રીજામાં ઉતારી પાડે. વળી ત્રીજાનું લેશન ના આવડયુ ત્યારે બીજામાં ઉતારી પાડે, બીજાનું ના આવડયુ, તે પેહલીમાં ઉતારી પાડે. પેહલીમાંથી એકડિયામાં ઉતારી પાડ્યા. આં ..... , નથી જવું. નિશાળે કે, જાવ તારે.

ત્યારે એવી રીતે ભગવાન કે ભગવાન કે સંતોના વચન જો આપણે નથી માનતા, તો આ દશા આપણી છે. બાપા, છેવટમાં ભગવાન અને સંતો તો દયાળુ છે. અનેક રીતે કે અનેક રીતે આ પ્રમાણે સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને સ્વામિનારાયણ ભગવાનના સંતો, આવી રીતે આપણને, આત્યંતિક કલ્યાણ કરવાને માટે મથી રહ્યા છે. માટે આપણે તો બાપુ જાતવાન બનવુ જોઈએ. આપડે ..... જાતવાન બનવુ જોઈએ. જાતવાન મનુષ્યો ..... જાત અને કજાતની કિંમત થાય છે. એના પૈસા પડે છે.

બાદશાહ અને લવાએ વિચાર કર્યો કે અમારી હિંદવાની કોમ બહુ જાતવાન. ત્યારે બાદશાહ કહે શું કહે છે ? દિલ્હીનો રાજા, અમારી મુસલમાન કોમ જાતવાન. નહિ, નહિ લવા ત્યારે કહે કે ચાલો પરિક્ષા કરીએ. તે હિંદવાની, હિંદુ લોકો રહેતા હશે ત્યાં જઈને અલ્લા ..... હો ..... અકબર, અલ્લા ..... હો ..... અકબર, કરવા લાગ્યા. બે ફકીર થઈ ગયા, અને ભિક્ષા માગવા ગયા. એટલે શાણી બાઈ હશે કોઈ, તે ભિક્ષા આપવા આવી. તે લોટ આપ્યો પેલા ફકીરોને. એટલે પેલા લવાએ સ્થેજ એની ટીખળી કરી આલી, સ્થેજ એની ગાલે એમ કરી લીધુ, લગીર. ત્યારે પેલી બાઈ કહે “ મેર, મુખાઓ ભેખ શુ કરવા લીધો છે કે ” આ ભેખ વગોવો છો. આમ તે એકલો સાંભળે એમ કહ્યું. એના કરતાં

ગૃહસ્થાશ્રમ માંડો ને કે. આ ફકીરનો વેશ લઈને ખુદાને વગોવો છો. આમ બીજો કોઈ ના સાંભળે એવી રીતે એને કહ્યું. ત્યારે બાદશાહ કહે, સાલી કે હિંદવાની જાતવાન તો ખરી, નહિ તો જો બૂમો પાડી હોય તો, આસપાસના જવાનિયા ટોળે વળીને આપડી કેડોના મકોડા ભાંગી નાખત, બેનની મશકરી કરી તે, આપડી કેડોના મકોડા ભાંગી નાખત કે બેઉના. પછી ગયા મુસલમાન લત્તાની મઈ. તે ત્યાં પણ સ્ટેજ લવાએ ટિખળ કરી આપ્યું, સમજ્યા. તે આ મુસલમાન બાઈએ તો બૂમો પાડવા માંડી કે “ઓ મેરે પીટે, પકડો, પકડો કે, તે મેરે પીટે પકડો. તે ઘાવ ઘાવ.” આમ બૂમો પાડી, તે માણસ ક્યું બસો ભેગુ, પેલી મીયાણીએ તો, સમજ્યા. તે આ બેઉ જણા બાદશાહ ને લવો ગભરાયા, તે કહે લવા, બાદશાહને કહે લવા, બાદશાહ છોડો, નહિ તો મુઆ બેઉ જણા, સમજ્યા. તે મારીને, જોર કરીને બઈને ઘક્કા મારીને, પાડીને નાઠા, બેઉ જણા. તે ફરીને, આમ દરજી ફરિયામાં થઈને પાછા અહીં આવી ગયા. “ક્યા હૈ ?” “ક્યા હૈ ?” બાદશાહ અને લવા આવ્યા. એટલે બધાય, ... ત્યારે પેલી બાઈ કહે કે “મેરે પિટે કે છે કે, ઓ દો જન આયા થા, ફકીરો, તે કે છે કે મારી મશકરી કરી કે “મેરે પિટે કે છે કે, ઓ દો જન આયા થા, ફકીરો, તે કે છે કે મારી મશકરી કરી કે “મેરે પિટે કે છે કે, ઓ દો જન આયા થા, ફકીરો, તે કે છે કે મારી મશકરી કરી કે” તે ઉસકો પકડો, પકડો કે સમજ્યા. ત્યારે કે “કયુંકે” “મશકરી કરી કે” ત્યારે કે મશકરી કરી કે. પછી બાદશાહ લવાને કહે છે કે હિંદવાની જાતવાન તો ખરી કે. હિંદવાની જાતવાન ખરી. અને હારી, અમારી મુસલમાન કોમ તો જાતવાન ના ગણાય કે.

તેમ આપણે જાતવાન ક્યારે ગણાઈએ કે આપણું સાચવીએ, આપણો મોભો સાચવીએ, સમજ્યા. તેથી શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે મારા આશ્રિતોએ ગુહ્ય વાત ક્યારેય પ્રકાશ કરવી નહિ. કોઈની ગુહ્ય વાત, એટલે છાની વાત, ક્યારેય પ્રકાશ કરવી નહિ. અને પોતાની નિંદા થતી હોય કે સામાની નિંદા થતી હોય તેવું સત્ય વચન ક્યારેય બોલવું નહિ, એમ મહારાજ લખી ગયા છે. માટે આપણે જાતવાન છીએ. તો આપણે આ જગતમાં આચાર્ય, સાધુ, બ્રહ્મચારી, હરિભક્તો કોઈની નિંદા કરવી નહિ, અને સાંભળવી પણ નહિ. ત્યારે આપણે જાતવાન કહેવાઈએ. અને જ્યાં તે ત્યાં એનું આપડે વગોણું કરીએ તો આપણું અંતઃકરણ દગ્ધ અને મલિન થઈ જાય. ફાળાણો આવો ને ફલાણી આવી એવા શબ્દો

બોલ બોલ કરીશુ તો આપડુ અંતઃકરણ, બાપુ મલિન થઈ જશે. માટે કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે કે

.....

વાર્તા - 47

હવે આપણને ભગવાન કે સંતો જેમ રાખે એમ રહેવું. ગોપાળાનંદ સ્વામિ હતા, તે એક વખતે વડોદરાથી કરિયાણી ગયા. કરિયાણી ગયા ત્યારે ત્યાં મહારાજ, ગોપાળાનંદ સ્વામિને કહે કે પધારો, કે સુખી છો? ત્યારે નિષ્કલાનંદ સ્વામિ બોલી ઉઠ્યા કે શહેરમાંથી આવે છે તે સુખી તો એવા જ હશે ને ? ત્યારે મહારાજ કહે સોને શ્યામ ન હોય. સોનાને આ જગતની માયા અડી શકતી નથી. વિજળી

.....

વડાતલાવમાં પાવાગઢની તળેટીમાં પારીખાના હરિભક્તોએ મોટુ પારાયણ કર્યું હતું. ત્રિકમભાઈ કરીને ભગવાનના મોટા ભગત થયા, આદિક. બીજા કેટલાક હરિભક્તો પણ એમાં ભળેલા. તેમાં અમદાવાદના સ્ટેશન પર એક સલૂન ઉભેલું. અનાદિ મુક્ત હરિચરણદાસજી સ્વામિ, પૂજ્ય બાપાશ્રી જેવા મહા સમર્થવાન હતા. મહા સામર્થીવાળા હતા. એ મુમુક્ષુઓને કહે કે હે મુમુક્ષુઓ અહીં શું રખડો છો? વડાતલાવમાં અનાદિ મુક્ત જટાશંકરભાઈએ મોક્ષનાં સદાવૃત માંડ્યાં છે, ત્યાં તમે ચાલો. આ સલૂનમાં બેસી જાઓ. એ સલૂન મુમુક્ષુઓથી બધુ ભરાઈ ગયું. એ ટ્રેન ત્યાંથી ઉપડી. કોઈ ભગવાનના ભક્તે પ્રાર્થના કરી કે આ પાવાગઢના ડુંગરનુ કલ્યાણ કરો. મોટા પુરુષની નિઘાદ્રષ્ટિ થઈ. એ પાવાગઢનો ડુંગર, પૃથ્વી તત્ત્વ વિનાનો, પારદર્શક અને તેજથી ભરપૂર દેખાયો. આવી રીતે હરિચરણદાસજી સ્વામિએ પોતે મરમ કર્યો કે હે જટાશંકરભાઈ, તમે આ મુમુક્ષુ જીવો પર મોટા સુખના ડુંગર વરસાવો છો, એ કીડીના મોઢા ઉપર લાડવો મુકવા જેવું નહિ થાય? ત્યારે પોતે જહે છે હે નહિ નહિ, આ સભામાં દેહાભિમાની આત્માઓ નથી. માન મોટપમાં તણાએલા આત્માઓ નથી. સત્સંગમાં સર્વના દાસના દાસ થઈને રહે એવા છે.

ત્યારે “અજ્ઞાની ગુરૂના વિશ્વાસે રે લોલ, જશો નરકે વગાડતા ઢોલ નરનારી, જેને જોઈએ તે આવો મોક્ષ માગવા રે લોલ. બીજે શીદને ભટકો છો, મતપંથમાં રે લોલ, આવો મોક્ષ માર્ગ મેલી.”

જેના બાપને ઘેર જલેબી મોતિયાંના સદાવૃતખાતા માંડયાં હોય, એના દિકરાને ખાવાના ઉચાટ હોય ખરા? નહિ, નહી. એને તો જે ચીજ જમવી હોય એ જમી શકે છે. તેમ આપણા પિતા, આપણા આત્માના આધાર, રક્ષક અને પોષક, ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે. એમણે પોતાના અનાદિ મુક્તો ધ્વરા અત્યારે મોક્ષનાં સદાવૃત માંડયાં છે. જાત અમે કજાત, ગુન્હા અને અપરાધ આજે મોટા સંત જોતા નથી. શરણે આવ્યાના શ્યામ સુજાણ. આજ તો રૂપિયાની સો મણ સાકર કરી છે. કોદરા સાટે કલ્યાણ કર્યું છે. શિરામણ સાટે સોનું કર્યું છે. પાલખીમાં બેસીને ભગવાન જીજવાન છે. આ ..... હા.....હા આટલું ભઘું સોંઘુ કલ્યાણ કર્યું છે. પણ જીવ એવા કે આથી પણ કંઈ સોંઘુ થાય તો ઠીક. ત્યારે આવા જોગનો જે આત્મા લાભ નહિ લઈ શકે, એ અંતકાળે પસ્તાએગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ. આપણે જાણીશું કે મોટા થઈશું, પણ મનુષ્ય જન્મે છે ત્યારથી એનો આયુષ્ય આ પ્રમાણે કપાત થયેલો હોય છે. નક્કી થયેલો છે. એમાંથી ક્યારે જવું પડશે એ ખબર પડતી નથી. આગલાં પાછલાં મકાન લાગે તો વચલું મકાન રહે ખરું ? ના, ખતમ થાય છે. તેમ નાની ઉમ્મરના મનુષ્યો મરી જાય છે, તો વયલી ઉમ્મરના મનુષ્યો કેવી રીતે રહી શકશે?

વાર્તા - ૪૮

મહાપ્રભુજી ગઢપુરમાં, દાદાખાચરના દરબારમાં, પોતે બેઠા હતા. ત્યારે ભગવાનના ભક્તોને કહે છે કે ભગવાનના ભક્તોને માયા સુખરૂપ છે. જગતના જીવોને માયા બંધન રૂપ છે. આ વાત શ્રીજી મહારાજે લોચના 10 મા વચનામૃતમાં કહી છે. છતાં ભગવાન પોતાના ભક્તોને માયા નથી આપતા. જરૂર પૂરતી આપે છે. જેને બંધન થાય એવું હોય એને નથી આપતા. અને જેને બંધન ના થાય એવું હોય એને માયા આપે છે.

વડતાલમાં એક વણિક ભક્ત વાણિયા હતા. બહુ ભગત સારા હતા. શ્રીજી મહારાજ આવે ત્યારે એક ગાઉ સામા જાય, આખો દિવસ મહારાજની સેવામાં રહે. મુક્તાનંદ સ્વામિને એના ઉપર હેત, તેથી મહારાજને કહે મહારાજ ભગત બહુ સારા છે, પણ ગરીબ બહુ છે. ત્યારે મહારાજ કહે સ્વામિ, તમારો સંકલ્પ છે, તે વેવારે સુખ થશે. તે વડતાલનો એક શેઠ કહે છે કે ભગત શું વેપાર કરો છો ? ત્યારે આ ભગત કહે કે પૈસાનું મીઠું, પૈસાનું મરચું, અજમો આવી રીતે વેચીએ છીએ અને સાંજે આઠ આના મળે એમાંથી ઘણા ઘણીયાણીનું પોષણ થાય છે. ત્યારે શેઠ કહે કે અમારા વેપારમાં ભાગ રાખો. ત્યારે ભક્ત કહે કે પણ ખોટ આવે તો ક્યાંથી આપું ? ત્યારે શેઠ કહે નફામાં ભાગ અને ખોટમાં ભાગ નહિ. ખોટમાં તમારે આપવાનું નહિ. તે, એ તો સુખી થયા. તિજોરી રાખી, નોકરો રાખ્યા, સ્વતંત્ર ધંધો ખીલવા માંડ્યો. કોઈ વખત શ્રીજી મહારાજ આવ્યા. તે કહેવરાવ્યું કે મહારાજ આવે છે, તોય મહારાજના ગાઉ સામાય ન ગયા. આઠ વાગ્યાના વડતાલમાં આવી ગયા ભગવાન, પણ રાત્રે નવ વાગે નવરા થયા, અને કુંચીઓ ખખડાવતા,ખખડાવતા મહારાજ પાસે ગયા. મહારાજ કહે સ્વામિ, તમારા ભગત જાણતા નથી. સ્વામિ કહે મહારાજ કે આવશે કે. ભગત તો મહારાજને મળવા, ઘણા મોડા આવ્યા હતા એટલે મહારાજ ભગતને કહે કે તમે આટલા બધા મોડા આવ્યા કે. આઠ વાગ્યાના અમે આવ્યા છીએ અને તમે તો રાત્રે નવ વાગે આવ્યા. ત્યારે ભક્ત કહે મહારાજ, ખાતુ પાડવાનું હતું, કોઈને રૂપિયા ધીરવાના હતા, કોઈને આપવાના હતા. બધી વસ્તુઓ આધી પાછી મૂકવાની હતી. તે એમાં તો બિલકુલ નિવૃત્તિ મળી નહી. ત્યારે મહારાજ કહે તમારી ઉંમર તો કેટલી થઈ છે ? ત્યારે ભગત કહે ૫૦ વરસ. ત્યારે મહારાજ કહે તમારે તે આલોક સુધારવો છે કે પરલોક ? ત્યારે ભગત કહે આલોક તો સુધર્યો તો ય બગડ્યો છે. ત્યારે મહારાજ કહે જાઓ પરલોક સુધરશે. પાછા હતા એવા ને એવા કરી દીધા. દૂબળા વાણિયાનો અજમા ઉપર હાથ.

ભગવાન આલોકમાં જો ભાથુ આપે છે. તો તે આલોકમાં બંધન થઈ જાય છે. ગોઠે તો મંદિરમાં ય ન આવે. અને જો નથી આપતા તો નિહાકા નાખે છે કે અરે ..... રે, ભગવાનની ભક્તિ કરી કરીને મરી ગયા, તોય કશું ભગવાન આપતા નથી. અરે ..... રે,સત્સંગ ના હૃદયો આપણને હ. બબ્બુ એ મૂકી દો કોઠારીપણુ, કે છ દાસભાઈ, સ્વામિનારાયણને મૂકી દો, અને વડતાલને ય મૂકી દો. અરે બાપાને છોડી

દો, આપણને સત્સંગ હૃદયો નહિ. આવા અનેક પ્રકારના મનુષ્યોને તર્ક થાય, ભાઈ. આપે છે તો ય જીવ દુઃખી થાય છે અને નથી આપતા તો ય દુઃખી થાય છે.

પાદરાના કર્ણજીત ઠાકોર હતા. શ્રીજી એમને ઘેર પધાર્યા ત્યારે મહારાજની સેવા કરવા લાગ્યા, મહારાજના પગ દાબવા લાગ્યા. મહારાજ સૂઈ ગયા, ઘોડા ઉપરથી ઉતર્યા હતા એટલે. આ ઠાકોર, શ્રીજી મહારાજને કહે છે કે મારો ગરાસ, મારો ગરાસ ગીરો ગયો છે, ઘર ગીરો ગયું છે, મારી મિલકત મહારાજ મને પાછી મળવી જોઈએ. આવી રીતે પાર્થના કરવા લાગ્યા. મહારાજ કહે છે કે ભગવાન અને ભગવાનના સંતો ફળથી રાજી થાય, પુષ્પથી રાજી થાય, જળથી રાજી થાય, વાણીથી રાજી થાય, પાણીથી રાજી થાય,કાલાવાલા હરિને વ્હાલા. માટે તમારું હોય, તમારી પાસે જે હોય, તે અમોને તમારી સ્થિતિ પ્રમાણે સેવા કરો. તોય ઠાકોર તો કહેવા લાગ્યા કે મહારાજ હું બહુ ગરીબ થઈ ગયો છું. શુ સેવા કરું ? પછી મહારાજ ઉંઘી ગયા. મહારાજના વચનમાં વિશ્વાસ પૂરો આવ્યો નહિ. મહારાજ ઉંઘી ગયા, મૂળજી બ્રહ્મચારી ઉંઘી ગયા, ત્યારે એ પણ ઉંઘી ગયો. પાદરાના કર્ણજીત ઠાકોર ઉંઘી ગયા. ચાર વાગે ઉઠીને મહારાજ ચાલતા થઈ ગયા, વડોદરા, નાથ ભગતને ઘેર. મૂળજી બ્રહ્મચારી જોડે પાછા ચાલ્યા ગયા. અહી ઠાકોર જગ્યા ત્યારે કહે અરે ..... રે લક્ષ્મી ચાંલ્લો કરવા આવી પણ કપાળ ઘોવા ગયો. કંઈ પણ મહારાજની સેવા ના કરી. પછી શા કામનું ભાઈ ? રાંડયા પછી ડહાપણ કરીએ કે પતિવૃત્તાનો પતિનાં વચનના તિરસ્કાર થયા, પતિની જીબ ઉપર પગ મૂક્યો. પણ પછી શા કામનું ભાઈ ? પોકે પોકે રડે, છૂટે મોઢે તોય શા કામનું ? રાજીપો ના લેવાયો ભાઈ. તેમ આપણા આત્માના પતિ જે ભગવાન સ્વામિનારાયણ, એનો રાજીપો એ પાદરાના કર્ણજીત ઠાકોરથી ના લેવાયો. પછી પસ્તાય છે. ગોપાળાનંદ સ્વામીએ ત્યાં પ્રશ્ન કર્યો કે મહારાજ, ભગવાન તો કલ્પતરુ, પારસમણી ને ચિંતામણી જેવા કહ્યા છે, છતાં એ પોતાના ભક્તોને કેમ આલોકનું માયિક સુખ નથી આપતા? ભગવાન કહે છે કે અમે આપીએ છીએ તો બંધન થઈ થાય છે, અને નથી આપતા, તો દુઃખી થાય છે. માટે એને જરૂરીઆત પૂરતું અમે આપીએ છીએ. અને જો બંધન ના થાય એવો હોય, એને સારી રીતે અમે આપીએ છીએ. બોટાદના ભગા દોશી દશ લાખના આસામી હતા. પણ એને ....., દશ લાખના આસામી પણ દાસના દાસ હતા. ગરીબ પ્રકૃતિના હતા. માટે એવી રીતે જેની સ્થિતિ હોય, જે જીરવે એવા હોય, એને ભગવાન

આપે છે. માટે શ્રીજી મહારાજ આપણને જેમ રાખે એમ રાજી રહેવું એ ભક્તનો ધર્મ છે. આપણને હાથીએ બેસાડે, તો હાથીએ બેસીને રાજી રહેવું અને ગધેડે બેસાડે તો ગધેડે બેસીને રાજી રહેવું. પણ મનમાં હરખ-શોક લાવવો નહિ.

વાર્તા - ૪૯

મધ્યના ૨૧મા વચનામૃતમાં મહારાજે એક દિવસ એ અડધી રાત્રે ઉઠીને વાત કરી, બધી સભા ભરાઈ, અને સભામાં શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા કે જેને ગામ ગરાસ અને ધન-દોલત છે, તે અતિશય દુઃખીયા છે. માટે જેને નથી, એ સુખીયા છે કારણ કે એ પ્રભુ ભજી શકે છે. હિંદુસ્થાનમાં સાતસો રાજાઓ છે, કયો રાજા બે માળા લઈને બેઠો કે મંદિર એક રાજા આવ્યા ? જૂનાગઢનો રાજા ત્રનસો કૂતરાં પાળતો, એની મોટર ચાલે ત્યારે દોઠસો કૂતરાં આગળ અને દોઠસો કૂતરાં પછવાડે ચાલે. પછી મોટો રઘુ કૂતરો હતો, એ કૂતરા- કૂતરીનાં લગ્ન કર્યાં. તે દશ લાખ રૂપિયા ખર્ચ કરી નાખ્યું. લ્યો આવાં એ લોકોનાં ભજનો હોય, કૂતરાકૂતરીના લગ્ન કર્યાં. દુનિયામાં કોઈ દાડો સાંભળ્યું છે? હૈં? ત્યારે કહેવાનો ભાવાર્થ શું છે કે આલોકમાં ભગવાનના ભક્તોએ, પોતાના આત્માના કલ્યાણ માટે, ભગવાન અને સત્યુરૂપીના વચનો પાળવાં, જેથી આપણે જરૂર આલોક અને પરલોકમાં સુખી થઈએ છીએ.

વાર્તા - ૫૦

શ્રીજી મહારાજ એક વખતે, પંચાલા કરીને ગામ છે, એ પંચાલામાં વિરાજમાન હતા. એ પંચાલામાં પંચાલામાં ઝીણાભાઈ ઠાકોરના દરબારમાં બિરાજમાન હતા. મહારાજ, પોષ મહિનાનો દાડો હતો, સગડી મૂકી હતી, તાપતા હતા. મહારાજ કહે છે કે દાદો તે દાદો, મારો દાદો ખાચર ભગત બહુ સારો. ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે છે કે મહારાજ હું દાદા ખાચર જેવો નહિ? તે મહારાજ તમે દાદા ખાચરનાં જ વખાણ કર્યા કરો છો?

પછી કોઈ એક વખતે, શિયાળાના દાડે, મહારાજ તાપતા હતા, તે વાણિયાના છોકરાનો વરઘોડો નીકળ્યો, ફુલેકું જેને કહેવામાં આવે છે. તે આખા ગામમાં વરઘોડો ફર્યો, એટલે મહારાજ તાપતા તાપતા જોવા ગયા. એટલે આ પંચાળાના ઝીણાભાઈ ઠાકોર પણ જોવા ગયા. ત્યારે સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે કે ઝીણાભાઈ આ શું છે ? ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે મહારાજ આ વાણિયાનો છોકરો પરણવા જાય છે, તે આ ફુલેકું ફરે છે. ત્યારે મહારાજ કહે અમને ય પરણાવો, કોણ કહે છે ? મહારાજ. મહારાજ કહે એમને પરણાવો. ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે મહારાજ, કન્યા ક્યાં છે કે ? ત્યારે મહારાજ કહે આ તમારી બેન છે ને અદીબેન, એની જોડે પરણાવો કે. કોણ કહે ? મહારાજ. ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે મહારાજ બોલ્યા તે બોલ્યા. અમે બામણ (બ્રાહ્મણ) તમે વાણિયા, અમે બામન, વાણિયા નહિ, અમે બામણ (બ્રાહ્મણ) અને તમે ઠાકોર. એમ ઠાકોર અને તમે બ્રાહ્મણ, માટે એ વાત બને નહિ. ત્યારે મહારાજ કહે પણ અદિબાને, તો પૂછો ? ત્યારે અદિબાની વીસ વર્ષની ઉંમર થયેલી. તે ઝીણાભાઈ પૂછવા ગયા, અદિબેન, ભગવાન એવું (સ્વામિનારાયણ) કહે છે કે મને પરણાવો. ત્યારે મહારાજ કહે કે તમારી બેન છે ને, અદીબેન. અદીબેન તો આ સાંભળીને ખુશ ખુશ થઈ ગયાં ને બોલ્યાં કે ઓ ..... હો ... .. હો મારાં ધનભાગ્ય કે કોઈ પાપી ઘણી થશે, કોઈ પાપી ઘણી થશે આ દેહનો, અને આ દેહને ચૂંથશે, (સમજ્યા) અનેક દુઃખ આપશે, અનેક કામ કરાવશે, તો એના કરતા ભગવાન મારા ઘણી થાય તો મારાં કેટલાં મોટા ભાગ્ય ? ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે બોલ મા લુચ્ચી, બોલ મા કે. એ બ્રાહ્મણ અને આપણે ઠાકોર. આપણી આબરૂ જાય. માટે એ વાત બને નહિ. આ ભાઈ બેન વાત કરે છે, ત્યાં મહારાજ કહે કે કેમ વાર લગાડો છો ? અદિબાને કે અદીબેન ને તો બોલાવો. એટલે ઠાકોરભાઈ તેડી લાગ્યા. એ અદિબેનને જોઈને ઉલ્ટી થઈ ગઈ, મહારાજને. અ.. ર.. ર.. ર.. ર.....ર, આ વિષ્ણુનો કોથળો, અ....રે.. રે.. રે..... રે, આ શરીરમાં નવ બાકાં છે, તેમાંથી નવ નર્ક ઝરી રહ્યું છે, એ બધો ઢગલો ભેગો કર્યો (હોય) ઝાડે ને પેશાબ ને થૂંક ને નાક ને લીંટ ને કાન ને મેલ ને મળ ને બધોય ભેગો બગદો કર્યો હોય તો ખાવાનુંય ભાવે નહિ. અ..રે.. રે.. રે..... રે આ મળમુતરના કોથળામાં નાડીઓ, લોહી, મૌંસ, મજ્જા ને હાડકાં ને વીર્ય, એ આ શરીરમાં ભર્યું છે. અ..રે.. રે.. રે..... રે આવા ગંદા દેહમાં એમને પ્રીતિ થઈ? એમ કહીને પોતાને ઘિક્કારવા લાગ્યા. તે મહારાજને ઉલ્ટીયો માય નહિ ખૂબ ઉલ્ટી થઈ. લઈ જાઓ એ વિષ્ણુના કોથળાને લઈ જાઓ, મારી પાસેથી. તે આખી રાત મહારાજે ઉલ્ટી કરી. પછી

સવારે બ્રહ્મચારીએ જમવાનું કર્યું. જમવાનું કર્યું તે હલકો ખોરાક કર્યો, ભઈ. બાજરીના મોંઝિયાં બનાવ્યાં ને ખીચડી બનાવી. ખાધી તો ખરી પણ ઉલ્ટી થઈ ગઈ. મહારાજને કહે કે કેમ ઉલ્ટી થઈ ? ત્યારે મહારાજ કહે કે મને સ્ત્રીની ગંધ આવે છે. આ લોટ સ્ત્રીનો દરેલો છે, કે. તે કોઈ હાથઘડિયો હોય, વાંઢો જેને કહેવામાં આવે છે, એનો દળેલો લોટ હોય તો તે કહે છે કે મને ઠીક રહેશે, નહીં તો મને તો એની (સ્ત્રીની) ગંધ આવે છે કે. તે હશે કોઈ હાથઘડિયો સમજ્યા. તે તેની પાસે ગયા ત્યારે તે કહે હું જાતે ઘંટીથી લોટ દળીને રોટલા બનાવું છું. તે લોટ પડ્યો છે મારી પાસે. ત્યારે બ્રહ્મચારી કહે તે લાવ કે ભગવાનને જમાડવા છે. બ્રહ્મચારીએ લોટ લઈને બાટીયો બનાવી ઝીણી, ઝીણી. બાજરીના મોંઝિયાં બનાવ્યાં. મહારાજને જમાડ્યા. ત્યારે મહારાજ કહે હવે મને શાંતિ થઈ. ત્યારે આ તો મહારાજે જાણી જોઈને ચરિત્રય કર્યું છે. શ્રીજી મહારાજે તો છ મહિના લગી રસિક માર્ગ પ્રવર્તાવ્યો છે. આ અક્ષરાનંદ સ્વામિની વાતોનું પુસ્તક છે. (તેમાં આ વાત છે). આપનો મુદ્દો શું છે કે..... પછી મહારાજ કહે દાદો તે દાદો. ત્યારે ઝીણાભાઈ કહે કે મહારાજ હું દાદા જેવો નહીં કે? મારે ઘેર હજારો હરિભક્તો જમે છે. સેવાઓ કરું છું. ત્યારે મહારાજ કહે કે દાદો હોય તો, તે ના પાડે ખરો ? અમારે ક્યાં પરણવું હતું ? અમારી પછવાડે તો કરોડો સ્ત્રીઓ ફરે છે. તે અમે તેની સામું ચે જોતા નથી. માયારાણી ત્રણસો ગામનું રાજ્ય આપતી હતી, અને ઈલા ને સુશીલા નામની બે કન્યાઓ આપતી હતી. છતાં અમે તિલાંજલિ આપી હતી. કુશળકુંવરબાઈએ, આ પ્રમાણે સો ગામનું રાજ અને પોતાનો દેહ અમને કૃષ્ણાપણ કર્યો તોય અમે સામું જોયું નથી. દાદાખાચરને ચાર બહેનો હતી, છતાં અમે એના સામે જોતા નહિ. છતાં દાદાખાચર અમને ના ન પાડે. દાદાખાચરના દરબારમાં જ્યારે એની બહેનો અમને બોલાવે ત્યારે અમે બે બહેનો વચ્ચે જઈને બેસતા. દાદાખાચર પંખો નાખતા. અમારે ક્યાં પરણવું હતું? પણ છતાં તમે ના પાડી. તે દાડાથી ઝીણાભાઈ બોલતા બંધ થઈ ગયા. એ ઝીણાભાઈ, સ્વામિનારાયણ ભગવાનને જાતે દેહ પાસે રહીને મૂકાવ્યો છે. છતાં એ અક્ષરધામમાં ગયા નથી. એ શ્વેતદ્વિપમાં ગયા છે. ત્યારે કે સ્વામિનારાયણ ભગવાને જાતે દેહ મૂકાવ્યો (તોય એમ કેમ થયું ?). એક વખત મહારાજ, ઝીણાભાઈ ઘણાં માંદા હતા ત્યારે એમને ત્યાં ગયા. મહારાજ ઝીણાભાઈને ત્યાં ગયા એટલે એમની ડોશીમા કહે ઓ..... હો..... હો ભગવાન જાતે આવ્યા, એટલે મારા ઝીણાભાઈને હવે સારું થઈ જવાનું. ઝીણાભાઈને બહુ અંતકાળ હતો. બચે એવા નહોતા. મહારાજ આવ્યા એટલે ડોશીમાને શાંતિ થઈ ગઈ કે હવે મારા

ઝીણાભાઈને.....(સારુ થઈ જવાનું). મહારાજ કહે ઓ...ઓ....., અમે આવ્યા એટલે ઝીણાભાઈને અમે સુખીયા કરી દેવાના. પછીથી મહારાજ મેડીએ ચડયા. મેડીએ ચડીને ઝીણાભાઈને ચાદર ઓઢાડી દીધી. ને મહારાજે શ્વેતદ્વિપમાં મૂકી દીધા, અક્ષરધામમાં લઈ ગયા નહિ . કારણ કે મહારાજને વિશે મનુષ્ય બુદ્ધિ આવી. મહારાજ વિશે મનુષ્યબુદ્ધિ આવી. એમની બેનની માગણી કરી પણ એ વાત એમને કબૂલ રાખી નહિ. એ મનુષ્ય બુદ્ધિ આવી એટલે અક્ષરધામમાં મહારાજે ન મૂક્યા.

પછી મહારાજ નીચે ઉતર્યા. ત્યારે ડોશીમા કહે દયાળુ, તમે ભગવાન પધાર્યા તે, મારા ઝીણાભાઈનું સારુ કરીને જાઓ. ત્યારે મહારાજ કહે, અરે તમારા ઝીણાભાઈને તો બહુ સુખીયા કર્યા છે. પણ તમારા ઝીણાભાઈને અમે જુનાગઢનું રાજ્ય આપીએ તો રાજી કે કુરાજી? ત્યારે ડોશીમા કહે બહુ રાજી. મહારાજ કહે અરે પણ વડોદરાનું રાજ્ય આપીએ તો ? કારણ કે જુનાગઢનો રાજા તે, એ ઝીણાભાઈ ઠાકોર જુનાગઢના રાજાને પોતાની ખંડણી ભરતો, ને જુનાગઢનો રાજા ગાયકવાડ સરકારને ખંડણી ભરતો અને ગાયકવાડ અંગ્રેજ સરકારને ખંડણી ભરતા. તે ડોશીમા કહે ગાયકવાડનું રાજ્ય આપો, તો તો બહુ રાજી. મહારાજ કહે અંગ્રેજ સરકારનું રાજ્ય આપીએ તો? અહોહો..... એના રાજ્યમાં ચાંદો સૂરજ આથમતો નથી. તો તો હું બહુ રાજી, ડોશીમાં બોલ્યાં. ત્યારે મહારાજ કહે કે એના કરતાં અમે સ્વર્ગ આપેએ તો ? ત્યારે ડોશીમા કહે બહુ રાજી. ત્યારે મહારાજ કહે કે એના કરતાં અમે અને શ્વેતદ્વિપમાં મૂકીએ તો ? ત્યારે ડોશીમા કહે કે હું જાણું કે મારો ઝીણો રાજ કરે છે.

જેમ અત્યારે જગદીશભાઈ એન. પટેલ, એના માતા પિતા, ભલે હવે દેખે નહિ ચાર વરસ, પણ મનમાં મલકાઈ, રાજી થાય,..... હાં ..... કે આપણે મઝા છે. હવે આનંદ, દુઃખ છે નહિ, બધી રીતે લેર પાણી છે, સમજ્યા. કોઈ રીતનું આપણે દુઃખ નથી. આખું કુટુંબ રાજી થાય. ભલે અહીંથી નવ હજાર માઈલ ઉપર છે. છતાં એ રાજી થાય છે.

તેમ, એ ઝીણાભાઈ દેહ મૂકી ગયા, ત્યારે મહારાજે એમનું વૈમાન જાતે લીધું છે. વૈમાન લઈને એક માઈલ સુધી મહારાજે ઝીણાભાઈને ઉંચક્યા છે. પછીથી બીજા સંતોએ, એ વૈમાન લીધું છે. ત્યાં

એક રાયણનું ઝાડ છે. એ રાયણ પ્રસાદીનું છે. કોઈ દહાડો જુનાગઢ જાઓ, તો જોજો. તો જોજો. નદીની કિનારે એ રાયણ અત્યારે પણ છે. દોઢસો વર્ષની રાયન છે.

શ્રીજી મહારાજે જાતે દે મૂકાવ્યો તોય, પણ એ અક્ષરધામમાં ગયા નહિ. કારણ કે શ્રીજી મહારાજને વિશે મનુષ્ય બુદ્ધિ આવી.

માટે જેને પોતાના દોષ ટાળવા હોય એણે ભગવાન, અનાદિ મુક્તો અને એના આશ્રિતોને નિર્દોષ જાણવા. તેમ જેને પોતાના દોષ ટાળવા હોય, તેણે આ સત્સંગ નિર્દોષ જાણવો જોઈએ.

પ્રથમના પટમા વચનામૃતમાં પણ મહારાજે વાત કરી કે જેને પોતાનો દોષ ટાળવા હોય એને મહાનપુરુષોને નિર્દોષ જણાતાં શીખો.(નિર્દોષ જાણો). સારંગપુરના ૧૮મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે જે આ સત્સંગમાં જે દોષ પરઠ્યા છે એ દોષો આપણા હૈયામાં આવીને વાસ કરે છે, અને સત્સંગને નિર્દોષ જાણીએ છેએ, તો આપણે પણ નિર્દોષ બની જઈએ છીએ. માટે જેણે પોતાના દોષ ટાળવા હોય એણે આ દિવ્ય સત્સંગમાં, સંતો, હરિભક્તો બધાને દિવ્ય જાણવા.

વાર્તા - ૫૧

હવે બિલ્વમંગલની એક વાત ભગવાનના ભક્તોએ વિચારવા જેવી. આજથી કેટલાક વર્ષો ઉપર, લગભગ સાતસો વર્ષની વાત હશે, આશરે. આ બિલ્વમંગલ લક્ષ્મીપતિ આત્મા હતો. પોતાની મિલકત એણે, આ પ્રમાણે એક ગુણિકામાં ફના કરી છે. મહા કામાંધ પુરુષ હતો, મહા દુરાચારી હતો. એક વખતે મધરાતના સમયે પોતાને વિચાર થયો, પોતાને વિચાર થયો બિલ્વમંગલને. નદીમાં પૂર આવેલું. ચોમાસાનો દિવસ હતો. ત્યારે એક મડુ તણાઈએ આવેલુ. મડાને જોઈને બિલ્વમંગલને થયુ કે ઓ ..... હો ..... હો..... મારા માટે જો, આ ગુણિકાએ લાકડુ મૂક્યું. એ મડાની ઉપર બેસીને સામે કિનારે ગયો. ત્યારે એક મણિધર નાગ લટકેલો. મણીથી અજવાળુ પડે. તે પાછલી બારીએ લટકેલો, તે પાછલી બારીએ થઈને એ અંદર દાખલ થયો. દાખલ થતાં ડાકો પડ્યો તે ખાડામાં પડ્યો. તે ખાડાના છાંટા પેલી ગુણિકાને ઉડ્યા. ગુણિકા કહે છે કે અત્યારે કોણ મૂઓ છે? ત્યારે કે એ તો હું બિલ્વમંગલ.

અરે..... રે, તમારી જીંદગી તમે ફના કરી. લાખ રૂપિયાની મિલકત તમે મને ખવડાવી દીધી. અરે ..... રે, આ કરતાં જો તમે પ્રભુ ભજ્યા હોય, તો તમારું શ્રેય નામ કલ્યાણ થાત. એને વૈરાગ થઈ ગયો છે. ગુણિકાને કહે છે કે તુ મારી ગુરુ છે આજથી. તુ મારી મા બરોબર.

“આહા તારાં વચનો સાચાં, સ્નેહ સાંભળતાં રે,

ધન્ય ગુરુ ચિંતામણી જાણુ રે, આજે, આહા તારાં વચનો સાચાં, સ્નેહ સાંભળતાં રે.”

હે ચિંતામણી વેશ્યા, તુ મારી ગુરુ છે. તેં મને સન્માર્ગે દોર્યો. મને અવળે રસ્તે હું જીવનમાં ઉતરેલો, તેં જ મને સન્માર્ગે દોર્યો, તુ મારી ગુરુ છે. એમ કહીને તરત જ, લૂગડું કાઢીને, લંગોટી પહેરી, ભગવુ લૂગડું પહેરીને આ પ્રમાણે વૃંદાવનનો રસ્તો લઈ લીધો. પણ ગુરુ કર્યા સિવાય, ખરેખર શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતુ નથી.

હવે પૂનમનો દિવસ, ચાંદનીનો. સતી સ્ત્રીઓ ગરબા ગયા છે. આવો મોટો ચકલે, ગરબી ગાય છે. નવરાત્રીના દિવસોમાં. એમાં આ બિલ્વમંગલ, બાવાના વેશમાં, ત્યાં થઈને નીકળ્યો. જે બાઈ સતી, ગરબા ગવડાવે છે, એના પર મોહાંધ બન્યો. ગરબી પૂરી થયા પછી, એ બાઈની પછવાડે પછવાડે ચાલ્યો. ગયો ઘરે. બાઈએ જાણ્યું કે સાધુ થયા છે, ભેખ લીધો છે, પણ દ્રષ્ટિ એની વિકારવાળી છે. ઘેર ગયા. બાઈ અંદર દાખલ થઈ એટલે પોતે પણ બારણા આગળ ઉભા રહ્યા. શેઠ કહે, પધારો સાધુરામ. ત્યારે પેલી ભક્તાણી કહે છે, શેઠજી, સ્વામિનાથ, એ બાવાની દ્રષ્ટિ વિકારવાળી છે. મારા ભણી જ જોતો હતો. એને બીજું જોવાનું દેખાતું જ નહિ. એની દ્રષ્ટિ દોષાનુધ્યાનવાળી છે. ત્યારે શેઠ પણ ભક્તરાજ હતા. શેઠ કહે, શેઠાણી ભેખમાં ભગવાન હોય છે. ભગવાનના પંથે વળેલો આત્મા છે, માટે એને કુરાજી ના કરશો. કોઈપણ રીતે એને રાજી કરો, તમે. સ્વામિનાથ, આપની આજ્ઞા હું શિર ચડાવું છું. પણ એની દ્રષ્ટિ જુદા પ્રકારની છે. ગમે એમ હોય, પણ એને રાજી કરો, શેઠે કહ્યું. પતિની આજ્ઞા થઈ એટલે તરત જ, શેઠાણી કહે પધારો સાધુરામ, પધારો. પલંગ પથારી દીધો કે બેસીએ. સાધુરામ મેડે જઈને બેઠા. શેઠ નીચે બેઠા છે. સતીએ વિચાર કર્યો કે આ બાવાજીનો ધર્મ રહે અને મારો ધર્મ રહે એ ઉપાય ગોતું. એટલે છાંણનો ટોપલો લઈ ખાટલા આગળ નાખ્યો. ત્યારે સાધુરામ કહે, કેમ તમે વાર

લગાડો છો ? આવો આવો બેસો આપણે વાતો કરીએ. ત્યારે કહે છે કે મને સોળે શણગાર સજવા દો. એક વસાનું માણસ ને વીસ વસાનુ કપડું. ટકાની સ્ત્રી હોય, પણ સુંદર શણગાર સજે, એને આપડે ઓળખી શકતા નથી. પુરૂષને ય પણ એવું. એક વસાનુ માણસ અને વીસ વસાનુ કપડું. સુંદર કપડા પહેર્યા હોય તો આપણે રાજકુમાર જેવા દેખાઈએ, અને મેલાં અને ગંધાતાં પહેર્યા હોય તો મેલિયો, કોઈ પાસે ના બેસવાં દે. સોળે શણગાર સજીને આ બાઈ આવી. અને આવી એટલે સાધુરામ કહે ઓહો પધારો, પધારો. એટલે બાઈ, તરત જ પેલા છાણનો પોદરો નાખ્યો હતો, એના પર ચીર પહેરીને બેઠી. સાધુરામ કહે અરે ..... રે તમારા ચીર બગડશે. ત્યારે બાઈ કહે સાધુરામ, ચીર બગડશે તો ઘોઈ નાખીશું, પણ આ તમારુ જીવતર બગડે છે, એ કંઈ વિચાર કરો છો ? આને તરત ભાન થઈ ગયું, કે અ..... હા..... હા..., આ તો મારી દ્રષ્ટિ જુદા પ્રકારની હતી. શેઠે મને સોંપણી કરી છે, રાજી કરવાની. (મને રાજી કરવાની સ્ત્રીને આજ્ઞા કરીને, શેઠે આ સ્ત્રીની મને સોંપણી કરી છે). પણ આ તો મારી ગુરુ કહેવાય. પછી સાધુરામ, આ સ્ત્રીને કહે છે કે તને તારા પતિએ મને સુપ્રત કરેલી છે. માટે મારી આજ્ઞા તુ માનીશ ? ત્યારે એ સ્ત્રી કહે કે હા, જેમ કહેશો એમ કબુલ. ત્યારે સાધુરામ કહે છે કે બે સોયા આણી આલો કે. સોયા લાવી દીધા. સાધુરામને લાગી આવ્યું કે આંખો જ મારી ખરાબ છે. અરેરે.....આંખ જો મેં બીડી દીધી હોત તો, આ દશા મારી થાત નહિ. પેલી સ્ત્રીને મનમાં થાય કે સોયો જાણે કે શું કરવો હશે ? આણે તો સોયા લાવીને આંખે ઘોચી દીધા ને આંખે આંધળો બની ગયો. તરત જ, તુ મારી ગુરુ છે, એમ કહીને ત્યાંથી ચાલતો થઈ ગયો. વૃંદાવનનો મારગ લીધો છે. તરત કીર્તન શરૂ કરે છે. કવિ હતો પોતે,

“આંખ વિના અંધારું રે ....., સદાય મારે ..... આંખ વિના અંધારું
સંસાર સંબંધ તોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી
હું બની બેઠો બાવો, બાવો રે .....
દયાળુ દેવા ....., દાસ પરે ..... દયા લાવો.”
ભગવાનને પ્રાર્થના કરે છે.
“આંખ વિના સંકટ આવુ, ખા.. મેં હું ગોથાં ખાઉં

વારી અવિનાશી, આવો આવો રે દયાળુ દેવા ....., દાસ પરે દયા લાવો.”

હા, હા, હા..... ભગવાન પ્રેમને વશ છે. ગમે એવો મનુષ્ય કામાંધ હોય, સ્ત્રી કામી હોય, પણ જો ભગવાન વિશે એને વ્હાલ ઉપજે, ભગવાનના મહાન પુરુષ વિશે એને પ્રેમ ઉપજે, તો ભગવાન એના કરોડો ગુન્હા એક સેકંડમાં માફ કરી દે છે. ભગવાન તરત એને દર્શન દે છે. સુરદાસજી, એ સુરદાસનાં હજારો કિર્તન બનાવેલ છે. એ સુરદાસનાં કેટલાક કિર્તનો મને પણ આવળતાં. ભગવાન એને દર્શન દેતા, કેવળ એના પ્રેમને વશ થઈ ગયા, ભગવાન.

માટે તુલસીદાસનું દ્રષ્ટાંત બીજું વિચારો. તુલસીદાસ પોતે મહાન સમસ્થ થઈ ગયા છે. બહુ કામાંધ હતા. લગ્ન કર્યું ત્યારથી સ્ત્રીને કોઈ દિવસ પિયેર જવા દીધાં નથી. એક વખતે તુલસીદાસ પોતે ગામમાં ફરવા ગયા છે. પિયેર સમીપમાં. જેમ કારવણ અને મેનપુરા જાય એવું. તે છોની મોની, વેલી વેલી, ઉતાવળી ઉતાવળી બઈ પોતાના પિયેર ગઈ. તે બે ચાર વર્ષ તો જવા જ ના દીધા. પછી પેલો વેલો વેલો, હાંફળો, ફાંફળો આવીને કહે ઓલા ક્યાં ગઈ કે, આ મારી ઘરવાળી કે. ત્યારે એને કહ્યું કે ભઈ આ રસ્તે જતી હતી. તે, આણે તો મેલી દોટ, કચકચાવીને દોટમ્ દોટે. ઘણા દાડે દિકરી આવી. માને વ્હાલ થાય છે. કુદરતી છે. નવ મહિના એને ઉદરમાં રાખી છે. એને સ્તનપાન કરાવ્યું છે. અનેક પ્રકારનાં દુઃખો વેઠીને દિકરા દિકરી ને મોટાં કરે છે. એટલે માતા પિતાને એના ઉપર હેત હોય છે, બા. ત્યાં જઈને તરત, આ તો કોરે ઉભા રહ્યા. વિવેક વગરનો શૂન્ય, કામાંધ પુરુષ, કે આ મા દિકરી વાત કરે છે ને મારાથી એમની પાસે કેમ જવાય ? તે પણ વિચાર એને આવ્યો નહિ. એટલે તે જમાઈરાજા આવ્યા એટલે સાસુ શરમાઈ ગયાં, ને બીજા હોલમાં જતાં રહ્યાં. તે ઘડી આ સ્ત્રી એને ઉપદેશ દે છે, કે હે તુલસીદાસ, પોતાના પતિને કહે છે કે

“હાડ મૌંસ મમ દેહ મમ, ... અ.. હા... હા.....

તામે જૈસી પ્રીતિ,

અૈસી પ્રીતિ જો પ્રભુમેં હોત તો

આ ભવસાગર ભદ ભીતિ.”

ભવસાગર તમે તરી જાત. અરેરે હાડકાંનો મોળો. મૌંસ, પાક ને પરુ મહીં (અંદર) ભરેલું છે. અરેરે એમાં તમે મોહાંધ થયા છે. આટલી પ્રીતિ જો તમને ભગવાનમાં હોત તો, તમે આ ભવસાગર તરી જાત. તરત પોતાની સ્ત્રીને પગે લાગે છે કે તુ મારી ગુરુ કહેવાય. અહાહા..... એ શબ્દ એને હાડે હાડ લાગી ગયા. પોતાની સ્ત્રીને ગુરુ તરીકે માને છે. તરત સ્ત્રીને કહે તુ મારી માતા છે. એમ કહીને પગે લાગીને એક સેકંડમાં પોતે સાધુ થઈ અને કાશી તરફ પ્રયાણ કરે છે. સ્ત્રીને પણ હાડ લાગી ગયો છે. સ્ત્રી પણ બેડો ખતમ થઈ જાય છે ને પોતે મુક્તદેશાને પામી જાય છે.

વાર્તા - પર

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ, એમનો સંબંધ એમના અનાદિ મુક્તો, મહાન પુરુષોને છે. તેમનો સંબંધ એમના દ્રઢ આશ્રિતોને છે. તે ધ્વારા શ્રીજી સાક્ષાત સેવા ભક્તિ અંગીકાર કરે છે. કરેલું કંઈ નકામું જતું નથી, પણ પાત્રમાં વાવેલું એ તત્કાળ ફળદાયી થાય છે. ઉખડ ભૂમિમાં બી નાખ્યું હોય એમાં મોલ સારો થાય નહિ. પણ જમીન સારી હોય તેમાં મોલ સારો પાકે છે.

એક શેઠ હતા, તે સદાવૃત્તખાનું આપતા. પણ એક દિવસે દાણા ખૂટી ગયા. ત્યાં એક માછીમાર સંતનો વેશ લઈ હંમેશાં લાડુ લઈ જાય. એવામાં એક દિવસ લાડુ ખૂટી ગયા. સંત, પેલા ખોટા સંત કલ્પાંત કરવા લાગ્યા. એટલે શેઠને દયા આવી. એક ડોલર પોતે તેને અર્પણ કરી દીધો. તે મચ્છીમારે તેની જાળ આણી. જાળમાંથી મચ્છીમારનો ધંધો શરૂ કર્યો. એમાંથી બીજી ઘણી જાળો લાવ્યો. એમાંથી આ શેઠનું પુણ્ય ખૂટવા લાગ્યું. શેઠ દુઃખી થયા. સદાવૃત્તખાનું બંધ થયું.

એવામાં એક વખતે પોતાની સાસરીમાં જવા લાગ્યો. ત્યારે બાઈએ ઢેબરાં કરી આપ્યાં. રસ્તામાં એક મહાત્મા હતા, ત્યાં મહાત્માનાં દર્શન કરવા ગયા. મહાત્મા કહે બચ્યા, કદાચ તને રાજા રીઝે તો, તુ કલેક્ટરની છાપ થોડા વખત પણ માગજો અને જે જાળો હોય માછીમારની, એ ખતમ કરાવજો. શેઠ કહે સારું બાપજી. સંતને જમાડી પોતે સાસરીમાં ગયા. પછી ઘેર આવ્યા. રાજાએ વિચાર કર્યો કે આ શેઠ સદાવૃત્તી હતા તે દુઃખી કેમ થયા ? બોલાવો. ત્યારે શેઠ આવ્યા. દુઃખી થવાનું કારણ

પૂછતાં શેઠે કહ્યું કે પ્રભુ ઈચ્છા. ત્યારે રાજા કહે કે શેઠ તમે મોટા દાનેશ્વરી હતા, માટે અમારી પાસેથી વરદાન માગો. ત્યારે શેઠ કહે મને સુબા, કલેક્ટર બનાવો, થોડા વખત માટે. શેઠ તો કલેક્ટર થયા. પછી એમને તો જાળો બધી બળાવી દીધી. પછી એ શેઠ પાછા સુખી થયા. આ ઉપરથી સમજવાનું શું છે ? કે અન્નદાન અને વસ્ત્રનું દાન સર્વને કરી શકાય છે. આંધળા, લૂલા, બેરા, લંગડા, બોબડા, મૂંગા હર કોઈ આત્માને. પણ પૈસાનું દાન, પાત્ર સિવાય થવું જોઈએ નહિ. કુપાત્ર કો દાન દિયો ન દિયો.

વળી ચાણોદ તીર્થમાં એક વેશ્યાએ વિચાર કર્યો કે મારી જીંદગી મેં પાપ કર્મમાં કાઢી, હવે કોઈ સત્કર્મ કરું. આખા ગુજરાતમાં એણે ઢંઢેરો પીટાવ્યો, કે સંત, મહાત્માઓ, હરિભક્તો, ભૂદેવો દરેકે આવવું. તેમાં એણે જણાવ્યું કે હું જાતની વેશ્યા છું, મારું પાપ ધોવાને માટે અને પાપ ધોવાય એટલે મારું કલ્યાણ થાય, એ હેતુથી હું બોલાવું છું. એમાં બધા હીજડા અને પવૈયા (ભવૈયા) ભેગા થયા. પછી દરેકને સો સો રૂપિયા ઇનામ આપવામાં આવ્યું. વસ્ત્રથી સારી રીતે પોષ્યા. છેવટમાં બાઈ કહે મારું કલ્યાણ કરજો. ત્યારે બધા કહે છે,

“અમે નવ દાડા નર્મદામાં નાયા,
ખાયાં કેળાને ખાંડ,
તુ જાતની વેશ્યા અને
અમે જાતના ભાંડ.”

ભાઈ, પાત્ર સિવાય કરેલું બધું નકામું જાય છે. માટે પૈસાનું દાન પાત્ર સિવાય ન થવું જોઈએ.

હવે પરમાત્માનો સંબંધ, આ જગતના મહાન પુરુષોને છે, અને મહાન પુરુષોનો સંબંધ એના દ્રઢ આશ્રિતોને છે. ઉત્તમ પાત્ર ગણાય છે.

વાર્તા - ૫૩

હવે શિક્ષાપત્રીના એકસો ને બીજા (૧૦૨) શ્લોકમાં લખ્યું છે, “સર્વ શાસ્ત્રાનુ રહસ્ય ધર્મે સહિત ભગવાનની ભક્તિ કરવી એ જ છે.”

મધ્યના પદ મા વચનામૃતમાં પોતે કહેલ છે કે સર્વે સદ્ગ્રંથાનું એ જ રહસ્ય છે કે ભગવાન છે એ પરમ સુખદાયક છે, ને પરમ સાર વસ્તુ છે. અને પ્રભુ વિના બીજા જે જે પદાર્થ છે તે અતિશે તુચ્છ છે અને અતિશે અસાર છે.

વડતાલના ૧૬ મા માં ભગવાન શ્રીજી મહારાજે પોતે કહેલ છે કે મારા અંતરનો અભિપ્રાય; ભગવાન જીજવા, ભગવાનના ભક્તનો સંગ અને સહેજ થાય તે સત્સંગ કરાવવો.

શ્રીજી મહારાજે ગોપાળાનંદ સ્વામિને કહ્યું કે વેદો, ઉપનિષદો, ગીતા, દુનિયામાં જેટલાં શાસ્ત્રો, દુનિયામાં બધા સંતો, મહાત્માઓ, આચાર્યો, બસો તોતેર વચનામૃતનો સાર ત્રણ બાબતમાં છે. એક વાસના ટાળવી, દેહથી પૃથક અક્ષરરૂપ થઈને મહાપ્રભુજીના સ્વરૂપમાં પોતાના મનની વૃત્તિ રાખવી અને મોટા અનાદિ સંત એમાં જીવ બાંધવો.

વળી બાપાશ્રીએ પણ પોતે કહેલ છે કે ચાર વેદમાં ચાર મહાવાક્ય છે, તેમ હું એક માફ મહાવાક્ય કહું છું. ચાર વેદનાં મહાવાક્યો. તત્ત્વમ્ અસિ, તુહિ પરિબ્રહ્મ, અહમ્ બ્રહ્માસ્મિ, આદિક છે. તેમ મારું એક મહાવાક્ય એમ કહું છું કે મોટા જે કહેતા હોય ને જે કરતા હોય તે સારું જ કરતા હોય એમ સમજવું. ભગવાન સહજાનંદ સ્વામિને ભક્તિમાતાએ પૂછ્યું કે અમારો અબળાનો દેહ, અમારામાં જ્ઞાન સમજવાની શક્તિ નહિ. માટે અમારું કલ્યાણ ટૂંકાણમાં થાય એમ કહો. ત્યારે ભગવાન પોતે પોતાની માતાને કહે છે કે હે માતા,

દ્રષ્ટાઃ સ્પૃષ્ટા નતા વા, કૃતપરિચરણા ભોજિતાઃ પુંજિતા વા, સધઃ પુસામધોધં,
બહુજની જનિત ધ્વન્તિ, યે વૈ સમૂલમ્; પ્રોકતાઃ કૃષ્ણેન યે વા નિજહૃદયસમા યત્પદે તીર્થજાતં, તેષાં માતઃ
પ્રસંગાત્મિક મિહ, નનુસતાં દુર્લભં સ્થાનમુમુક્ષુઓઃ

જે સત્પુરુષોના દર્શન કરવાથી, સ્પર્શ કરવાથી, વાચરો અડવાથી, નમસ્કાર કરવાથી, સેવા કરવાથી, એને જમાડવાથી અનેક જન્મનાં પાપ બળીને ભસ્મ થાય છે, જેનાં ચરણોમાં સર્વ તીર્થો વાસ કરીને રહેલાં છે. અને એ પ્રાપ્તિ થાય તો ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચાર પુરૂષાર્થને નિશ્ચય પામે છે.

હવે કપિલજી ભગવાને, કપિલજી ભગવાને પોતાની માતાને કહ્યું કે હે માતા, મોક્ષનું ધ્વાર તે ઉઘાડું કેમ થાય ? ત્યારે કહે છે, જેવું આ દેહના સંબંધીમાં હેત છે, એવું હેત, ભગવાનના એકાંતિક સત્પુરુષમાં થાય, તો એને મોક્ષનો દરવાજો ઉઘાડો થાય છે.

એ ઉપર પૂજ્ય બાપાશ્રી એ પણ કહેલ છે કે જેવું દેહમાં હેત છે એવું ભગવાન

અને મોટા પુરૂષમાં હેત કરવું. અને દેહના સંબંધીમાં હેત છે એવું હેત, ભગવાનના મહાન પુરુષોના આશ્રિતો જે ભગવદ્ ભક્તો એમાં કરવું.

સત્સંગીજીવનના પહેલા પ્રકરણમાં લોજથી શ્રીજી મહારાજે ભુજ રામાનંદ સ્વામિ ઉપર પત્ર લખ્યો છે. તેમાં શ્રીજી મહારાજ લખે છે, જે મનુષ્યોને ભક્તિ નથી, તે મારા સગાસંબંધી હોય પણ છતાં હું ત્યાગ કરું. વળી જે મનુષ્યોને ભગવાનની ભક્તિ નથી અને ભગવાનના ભક્તનો સંગ નથી, તેમને હું શ્વપચ, તેમને હું ખર અને વૃષભ તુલ્ય ગણું છું. અને આપનાં દર્શન ઈચ્છું છું.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ વડતાલના ૧૬મા વચનામૃતમાં ત્રણ પોતાનાં રહસ્ય અભિપ્રાય કહ્યાં છે. ભગવાન ભજવા, ભગવાનના ભક્તનો સંગ રાખવો, અને સહેજે થાય તે સત્સંગ કરાવવો.

ગઢડા પ્રથમ ૭પમા વચનામૃતમાં પણ શ્રીજી, મહારાજે કહ્યું છે કે જીવનું કલ્યાણ તો સંબંધી હોય અગર સંબંધી ન હોય પણ ભગવાનના ભક્તમાં હેત કરવાથી જીવનું કલ્યાણ થાય છે.

હવે શ્રીજી મહારાજે પોતાના સંતોને ઘણો ઘણો ઉપદેશ કરેલો છે. એ શબ્દ પ્રમાણે ભગવાનના ભક્તો પોતાની વાણી, પોતાનું વર્તન, અને પોતાના વિચારો રાખે તો, આલોક અને પરલોકમાં એ સુખી થાય છે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ સમરથ પુરૂષ હતા, તેમણે પોતે કહેલ છે કે લાખ વાત કરો કે કરોડ વાત કરો, પણ એનો સાર ફક્ત ત્રણ જ બાબતમાં છે. એક ભગવાનને ભજવા, ભગવાનના મહાન પુરુષમાં આત્મબુદ્ધિ કરવી અને ભગવદ્ ભક્તોનો સંગ રાખવો એ જ છે.

“વળી મહાત્માપુરુષોએ ગીતાના ૧૮ અધ્યાય છે. એના ૭૦૦ શ્લોક છે. એનો સાર

સર્વ ધર્માન્ પારિત્યજ્ય મામેકમ્ શરણમ્ વ્રજ
અહમ્ ત્વામ્ સર્વ પાપેભ્યો મોક્ષયિષ્યામી મા સુયઃ.”

હે અર્જુન તું સર્વ ધર્મનો પરિત્યાગ કર, એક મારા શરણને પામ, તો હું તને સર્વ પાપ થકી મુકાવીશ.

વળી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ આમોદના દીનાનાથ ભટ્ટને કહ્યું કે તમને ભાગવત્ કેટલું આવડે છે ? ત્યારે પોતે કહે શ્રીમદ્ ભાગવતપુરાણ, અઢાર પુરાણનો સાર, જેના ૧૨ સ્કંદ છે ને અઢાર ઠજાર શ્લોક છે. એ બધાય મારે કંઠાગ્ર છે. મારે કથા કરવી હોય તો એનું પાનુચ લેવું પડતું નથી. ત્યારે મહારાજ કહે એમાં તમારા પોતા માટે કલ્યાણના કેટલા મુદ્દા છે ? એ કંઈ વાત બહાર તમે જીવનમાં ઉતારી છે. ત્યારે કહે એ ખબર નથી. ત્યારે ભગવાન કહે છે કે

“યથાકર ચંદન ભારવાડી, ભારસ્ય વેત્તા નતુ ચંદનસ્ય.”

ગદેડાને ચંદન ખડકે છે પણ એને ખબર પડતી નથી. તેમ તમે એમ જ કર્યું. એમાં અઢાર ઠજાર શ્લોકમાં

ત્રણ શ્લોક બહુ મહત્વના અને મુદ્દાના છે.

॥ પ્રસંગમજરં પાશમાત્મનઃ, કવયો વિદુઃ,

સ એવ સાધુપુકૃતો મોક્ષદ્વારમપાવૃતમ્ ॥ એ શ્રીમદ્ ભાગવત્ના

તૃતીય સ્કંદમાં કપિલજી ભગવાને પોતાની માતા પ્રત્યે કહેલ છે. બીજો ૧૦મા સ્કંદના ૮૪મા અધ્યાયમાં કહેલ છે.

॥ યસ્યાત્મ બુધ્ધિઃ કુણ પે ત્રિધાતુકે, સ્વધીઃ

કલત્રાધિપુ ભૌમ ઈજ્યધીઃ યત્તીર્થ બુધ્ધિ

સલિલે ન કલ્પિયિજજને સ્વભિજ્ઞેષુ સ એવ ગોખરઃ ॥

ત્રીજો શ્લોક,

॥ નિજાત્માનં બ્રહ્મરુપં દેહત્રય વિલક્ષણમ્

વિભાવ્યેન કર્તવ્યા ભક્તિઃ કૃષ્ણસ્ય સર્વદા ॥

આ ત્રણ શ્લોકના અર્થ એમ છે:

શ્લોક ૧ : જેવુ આપણને દેહના સંબંધીમાં હેત છે એવુ ભગવાનના સત્પુરુષમાં હેત કરવુ.

શ્લોક ૨: જેવુ શરીરમાં અહમ્બુદ્ધિ છે, સંબંધીમાં મમત્વબુદ્ધિ છે, જળમાં તીર્થબુદ્ધિ

છે, પ્રતિમામાં ભગવાનપણાની બુદ્ધિ છે, એ ચારેય બુદ્ધિ એને ભગવાનના હજુરી

લાડીલા સત્પુરુષમાં થવી જોઈએ. અને ન થાય તો એને ગો અને ખર જેવો કહ્યો છે.

શ્લોક ૩: ત્રણ દેહ અને ત્રણ અવસ્થાથી પર પોતાના આત્માને બ્રહ્મરૂપ માનીને એ પરબ્રહ્મ પરમાત્માને પોતાના આત્મામાં ધારવા.

વળી વ્યાસ ભગવાને અઢાર પુરાણ કર્યા તોય શાંતિ થઈ નહિ. ત્યારે નારદ મુનિ મળ્યા. ત્યારે નારદ મુનિ કહે છે કે ભગવાનના ચારિત્ર ગાઓ, ભગવાનના ભક્તોના ચરિત્ર ગાઓ, એના વડે શાંતિ થશે અને એજ શાંતિનું સ્થાન છે. એ અઢાર પુરાણનો સાર સામાનુ ભલુ કરવુ તે પુણ્ય અને સામાનુ ભૂંડુ કરવુ તે પાપ. આ અઢાર પુરાણનો સાર મહાત્મા પુરુષોએ પોતે કાઢેલ છે.

હવે આ જગતના સૃષ્ટા જે બ્રહ્માજી તેમણે વેદોનો વારંવાર અભ્યાસ કર્યો એનો સાર એક જ શ્લોકમાં કાઢ્યો. “આ લોક્ય સર્વ શાસ્ત્રાનિ વિચાર .....પૂના પ ....” આ જગતના ઘણી પરમાત્મા જે એ નારાયણનું ધ્યાન ભજન કરવું. એ સાર વેદોનો બ્રહ્માજીએ કાઢ્યો.

વાર્તા - ૫૪

પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંત પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે વિચરતા હોય, ત્યારે પાંચ માને, સ્તુતિ કરે તો પચીસ નીદે એવી અનાદિની રીત છે. ઈંગ્લીશમાં પણ કહેવત છે કે તત્ત્વવેત્તા પુરુષો ઉપાધિ વિનાના હોતા નથી. ચોવીસ અવતારો, પયગંબરો, તીર્થંકરો, કાઈસ્ટ અને સર્વે ભક્તો ઉપાધિ વિનાના સુખી હતા નહિ. તેથી પરમાત્માને પંથે વળેલા આત્માઓ નિંદાથી ડરતા નથી. પોતાના કર્તવ્યોમાં સદાય સાવધ રહે છે.

“રે ન ડર લોક તણી લાજે, રે શિર પર ગિરધર ગાજે
આ દેહ ધર્યો છે નટવર કાજે.”

અનાદિની રીત છે કે નિંદા સ્તુતિ તો જરૂર થવાનાં. તેથી શિક્ષાપત્રીમાં પણ મહારાજ લખી ગયા છે કે નિંદાએ કરીને ભગવાનની ભક્તિનો ત્યાગ કરવો નહિ.

મહાદેવને પાર્વતી એક વખતે પોઠિયા ઉપર બેસીને જતાં હતાં. શંકર ભગવાન પાર્વતી સાથે પોઠિયા પર બેસીને જતાં હતાં. રસ્તામાં કારવણ જેવું ગામ આવ્યું. ત્યારે લોકો કહે કેવાં નિર્દય છે ? બેવ ચડી બેઠાં છે. એમાંથી એક ચાલતું હોય તો ? ત્યારે શંકર ભગવાન કહે સતી, આપણી નિંદા થઈ. માટે તમે બેસો ને ઠું ચાલુ. ત્યારે સતી ચાલવા લાગ્યાં, શંકર ભગવાન પોઠિયા પર બેસી રહ્યા છે. એટલે બીજું ગામ આવ્યું. ત્યારે લોકો કહે કે આ જવાન, ઘોડા જેવી, કે આ ડોહો બિચારીને, ઉમર કાયા જેવી છે એને ચલવે છે ને આ બુઢિયો ચડી બેઠો છે, પોઠિયા પર. શંકરજી કહે સતી મારી પણ નિંદા થઈ, માટે સતી તમે બેસો. સતી બેઠાં ત્યારે સતીની પણ ત્રીજા ગામમાં નિંદા થવા લાગી. કે ઘોડા જેવી ચડી બેઠી છે, બિચારા ડોહાને ચલવે છે. ત્યારે બેઉ જણાં ચાલતાં હતાં ને ચોથું ગામ આવ્યું. ત્યાં પણ લોકો કહે મારાં હારાં મુખાં છે ને, બેસતાં હોય તો ? એકે રીતે જગતને હખ પડ્યો નહિ.

માટે પરમાત્માની ભક્તિ કરવામાં ભગવાનના સંતના વચન પ્રમાણે જેમ આપણે વર્તતા હોય એમ વર્તવું.

“રે ન ડર લોક તણી લાજે, શિર પર ગિરધર ગાજે
આ દેહ ધર્યો છે નટવર કાજે.”

ભગવાનના ઉચ્ચ કોટિના ભક્તો જગતની નિંદાથી કદી ડરતા નથી.

વાર્તા - ૫૫

હવે આપણને આવા પરમાત્મા ઓળખાયા, પરમાત્માના મહાન સંતો ઓળખાણ છે, એનો આપણે દ્રઢ આશરો કર્યો છે, તો આપણને કોઈ પ્રકારનો અહંકાર આવવો ન જોઈએ. એ અહંકાર ઉપર બે શબ્દો અગાઉ આપણે બોલેલા છે, છતાં તેમાં એક નારદજીની વાત વિચારવા જેવી છે.

નારદજી દ્વારકામાં ગયા ત્યાં પોતે વિચાર કર્યો કે હું કેવો નિર્બંધ છે અને આ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર સ્ત્રીઓમાં બંધાઈ ગયા છે, છોકરાઓમાં બંધાઈ ગયા છે, એમ પોતાને અહંકાર આવી ગયો. પોતાને નિર્દોષ ઠેરવ્યા અને ભગવાનમાં દોષ પરઠયો.

ભગવાને વિચાર કર્યો કે મારો ભક્ત છે, તે ભગવાન પોતાના ભક્તની અનેક રીતે રક્ષા કરે છે. નારદજી ને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજી એક વખતે જતા હતા. એવામાં નારદજી કહે કે મારે લઘુ ઈચ્છા છે, માટે ઉભા રહો. નારદજી લઘુ કરવા બેઠા, તે લઘુ કરીને ઉઠયા, એવામાં એક રાજા આવ્યા. તે રાજાએ નારદજીને સ્ત્રીરૂપે દીઠા એટલે એને હરણ કરીને ચાલતા થઈ ગયા. એ નારદમુનિ આંખ મીંચે ત્યારે નારદજી દેખે ને આંખ ઉઘાડે ત્યારે પોતાને સ્ત્રીરૂપે દેખે. બહુ ગભરાણા. ૪૮ છોકરાં થયાં, ૪૮મું છોકરું પેટમાં હતું. ભગવાનને પ્રાર્થના કરી કે અ ....રે.....રે..... હું ધીર દુઃખી થયો. મેં ક્યાં એવા અભિમાન કે અહંકાર કે દોષ મને થયો હશે. તે મને આવા દુઃખમાં પરમાત્માએ નાખ્યો. ભગવાનને દયા આવી. તરત જ ભગવાન કહે કે નારદજી અરે તમને લઘુ કરતાં કેટલી વાર ? નારદજી વિચારમાં પડી ગયા. ૪૮ છોકરાં મા, મા, કરતાં પછવાડે આવ્યાં. પણ પ્રભુ મને પેટમાં દુઃખે છે. હું ઝાડે ફરતો આવું. ત્યારે ભગવાન કહે લ્યો આ પાણી, જાઓ. તે ૪૮મું છોકરું ગુદાએથી નીકળ્યું, તે મળમાંસ, તે રડતું રડતું પછવાડે આવ્યું, મા, મા, કરતું. ત્યારે કે તુ મારો દિકરો નહિ. તે નારદજીએ ટપલો માર્યો. ભગવાનને દયા આવી, ભગવાને શરણે લીધો. ભગવાને માથા પર હાથ મૂક્યો. તેથી એ મળમાંસને બદલે, ભગવાન કહે મારુ નામ પુરૂષોત્તમનારાયણ એટલે તારુ નામે ય આજથી પુરૂષોત્તમ. એ પુરૂષોત્તમ માસ થયો. ભગવાનને બહુ પ્રિય થઈ પડ્યો. બાર માસમાં પુરૂષોત્તમ માસ શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે. એમાં એક ગણુ દાન અને સહસ્ત્ર ગણુ પુણ્ય કહેલું છે. એક વખતે પરમાત્માનું નામ લે, તો હજાર વખત નામ લીધાનું ફળ મળે. એવી રીતે અનેક પ્રકારના સુકૃતો, અનેક પ્રકારનું ફળ આપનાર છે. નારદમુનિનો ગર્વ હણાણો.

વળી હનુમાનજીની પણ એક વાત વિચારવા જેવી છે. આજથી ૨૧ લાખ વર્ષ પર લંકામાં રામ અને રાવણનું યુધ્ધ થયું. તેમાં એમને (રામને) મૂર્છા થઈ. અશ્વિનિકુમારો આવ્યા કે વિશલ્વકર્ણ ઔષધિ લાવો, અને એ વિશલ્વકર્ણ ઔષધિ પીવાડો અને જો સુંઘાડો, ચોપડો તો આ બાણ આપો આપ નીકળી જાય, અને મૂર્છા વળી જાય. વિશલ્વકર્ણ ઔષધિ અમુક પહાડ ઉપર છે. હનુમાનજી પોતે ગયા. તે વિશલ્વકર્ણ ઔષધિને ઓળખી શક્યા નહિ. તે આખો પહાડ ઉપાડ્યો. ત્યારે પોતાને અહંકાર થયો કે હું ના હોત તો આ પર્વત કોણ ઉપાડી જાત. હનુમાનજી પર્વત ઉંચકીને ચાલ્યા તે ભરતજીએ જોયું. એટલે ભરતજીએ વિચાર કર્યો ભગવાન શ્રી રામચંદ્ર અને રાવણનું યુધ્ધ છે. તે આ અસુર કોઈ હશે તે આ પર્વત ઉંચકી જાય છે. ભરતજીએ બાણ માર્યું, તપશ્ચર્યા કરતા હતા ત્યાંથી. તે ઘૂટણમાં બાણ વાગ્યું તે હે રામ કરીને પૃથ્વી પર પડ્યા. ભરતજીએ જોયું કે ઓ ....હો.... આ તો કોઈ ભક્ત છે. તે ભૂલ થઈ, પાસે જઈ માફી માગી, ક્ષમા કરો, અપરાધ મારો માફ કરો. જોયું તો કે અ.....હો.....હો આ તો હનુમાનજી છે. ભરતજી કહે કાંઈ વાંધો નહિ. આ મારી ધનુષ્યની અણીએ બેસી જાઓ, એ પહાડ લઈને. તે હનુમાનજી, તે ધનુષ્યની અણી ઉપર એ પહાડ લઈને બેઠા. અને ત્યાંથી એણે એવાં બે બાણ જોડે ચડાવ્યાં તે લંકામાં ફિંકી દીધા. ત્યારે ગર્વ હણાઈ ગયો કે અ...હો...હો મારા કરતાં તો આ ભરતજી બહુ બળવાન છે. ભગવાન પોતાના ભક્તને ગર્વ થાય તો હણે છે. એના હિતાર્થે.

અર્જુનજીને પણ એક વખત ગર્વ થયો. લંકામાં જ્યારે સોનુ લેવા ગયા, પાંડવોને યજ્ઞ કરવો હતો ત્યારે. લંકામાં સોનાની ખાણ છે, હાલ ત્યાં ચોકી છે. ત્યારે અર્જુનજી એ પાળ બાંધી, ત્યારે અર્જુનને એવો ગર્વ થયો કે રામાવતારમાં પાળ બાંધીને વાંદરો ગયા, બધા ગયા. હું હોત તો પથ્થરની પાળ ન બાંધવા દેત, બાણની પાળ બાંધી દેત. હનુમાનજીએ હે રામ કહીને પાળ તોડી નાખી. પ્રતિજ્ઞા કરી (અર્જુનજીએ) બળી મરું, જો મારી પાળ કોઈ તોડે તો. ભગવાને જાણ્યું કે મારે પણ બળવું પડશે એટલે નીચે સુદર્શન ચક્ર મૂકી દીધું. નારદજી નો ગર્વ હણાઈ ગયો. નારદજી આવડે છે, અર્જુનનો ગર્વ હણાઈ ગયો. કહેવાનો મુદ્દો શું છે ? આંખનું રક્ષણ પાંપણ કરે છે, પગનું રક્ષણ બૂટ કરે છે, શરીરનું રક્ષણ વસ્ત્ર કરે છે, માથાનું રક્ષણ મુગટ કરે છે, તેમ ભક્તનું રક્ષણ ભગવાન અનેક રીતે કરે છે. માટે આપણે સાચા ભક્ત થવું જોઈએ.

વાર્તા - ૫૭

જગતના દષ્ટા, જગતના માલિક, આ જગતના નિયંતા, જગતના માલિક, પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા ભગવાન અક્ષરાતીત પરમાત્માએ સૃષ્ટિ રચવાનો સંકલ્પ કર્યો એટલે એમની નીચે મૂળ અક્ષરનું સ્થાન છે. એ મૂળ અક્ષર ભણી પરમાત્માએ જોયું કે તમે આ સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ કરો. એ મૂળ અક્ષરને અક્ષરાતીત પરમાત્માનાં કેવળ તેજ દ્વારા દર્શન થાય છે. પણ તેજમાં જે કિશોર મૂર્તિરૂપે ભગવાન અનંત કોટિ મુક્તો સહિત રહ્યા છે, એમનાં દર્શન થતાં નથી. હવે એ મૂળ અક્ષરે પોતાની નીચે જે બ્રહ્મ છે, જેને વાસુદેવ બ્રહ્મ કહેવામાં આવે છે, એના અનંત કોટિ મુક્તો છે, એમને કહ્યું, તમે સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ કરો. આ ત્રણ સ્થાનનાં, ત્રણેના અનાદિ પોતાના શિષ્યો અનંત છે. એ સ્થાનો અચળ છે. આત્યંતિક પ્રલયમાં આ સ્થળોનો નાશ થતો નથી. બ્રહ્મને અક્ષરનાં અને અક્ષરને અક્ષરાતીતનાં એમની દયા હોય તો દર્શન થાય છે, નહિ તો દર્શન થતાં નથી. એ વાસુદેવ ભગવાન, એમના ત્રણ શિષ્યો મુખ્ય છે. એક નરનારાયણ, એકે મહાકાળ અને ત્રીજા મૂળપુરુષ. આ વાત પૂજ્ય બાપાશ્રી કહે છે કે અમે

નજરે જોઈને કહીએ છીએ, માટે એમાં તર્ક કરશો નહિ. શાસ્ત્રમાં કેટલીક વાતો દિશભરી લખેલી હોય પણ તે મહાન પુરૂષો સિવાય સમજાતી નથી. નરનારાયણ તપેશ્રી દીઠા અને મહાકાળ તમોગુણી દીઠા. એટલે મૂળપુરુષ સત્વગુણી હતા, પોતાના શિષ્ય. એમને આજ્ઞા કરી કે તમે સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ કરો. એટલે મૂળપુરૂષે એક માયા રચી, જેને પ્રકૃતિ કહેવામાં આવે છે,

જેને આદ્યશક્તિ કહેવામાં આવે છે. એ પ્રકૃતિમાં એમણે પોતાનું એક સ્થાન રચ્યું. જેને ગૌલાક ધામ કહેવામાં આવે છે. શ્રીમદ્ ભાગવત્તા દશમ્ સ્કંદના ૬૦મા અધ્યાયમાં લક્ષ્મીજી અને ભગવાનના સંવાદ છે. તેમાં પોતે કહે છે કે હું માયાનો અવતાર છું, પ્રકૃતિનો અને તમે મૂળપુરુષ છો. કૃષ્ણતાપનિ ઉપનિષદમાં પણ એ જ વાત, એ જ પ્રમાણે વાત છે. ગઢડા મધ્યના ૩૧મા વચનામૃતમાં પણ શ્રીજી મહારાજે પોતે કહ્યું છે કે બહુધા શાસ્ત્રમાં મૂળપુરૂષને જ પુરૂષોત્તમનારાયણ તરીકે વર્ણન કરેલા છે.

એમણે અનંત કોટિ પ્રધાનપુરુષો ઉત્પન્ન કર્યા. એમનું શ્વેત વૈકુંઠ નામનું સ્થાન છે. એમણે મહત્ત્વ ઉત્પન્ન કર્યું. એમાંથી ત્રણ પ્રકારનો અહંકાર થયો. એમાંથી ૨૪ તત્ત્વો થયાં, તેનો વૈરાટનારાયણનો દેહ બંધાયો. એ વૈરાટનારાયણના લલાટમાંથી શંકર ભગવાનની ઉત્પત્તિ થઈ, હૃદયમાંથી વિષ્ણુ ભગવાનની ઉત્પત્તિ થઈ અને નાભિમાંથી બ્રહ્માજી ઉત્પન્ન થયાં. ત્રણ દેવને ત્રણ કાર્ય સોંપવામાં આવ્યાં. શંકરને કહે તમારે સંહાર કરવો, બ્રહ્માને કહે તમારે સૃષ્ટિ કરવી. એ બ્રહ્માનો ઉપસ્થ ઉપર કાર્યરૂપે વાસ, દરેક મનુષ્યો, પશુ પક્ષીમાં રહેલ છે. અને વિષ્ણુ ભગવાનને કહે કે તમારે પાલન કરવું. પછી બ્રહ્માજીએ મરિચ્યાદિક નામના ઋષિઓ ઉત્પન્ન કર્યા, એમાંથી કશ્યપ થયા. એ કશ્યપ મરિચ્યાદિકમાંથી આ જગતની સૃષ્ટિ બધી ઉત્પન્ન થયેલ છે. સ્થાવર જંગમ સૃષ્ટિ બધી ઉત્પન્ન થયેલ છે. સાત લોક રચ્યા. નીચે પાતાળ. આપણો મૃત્યુ લોક. એ મૃત્યુલોકમાંય પાછા નવ ખંડ. મૃત્યુલોકમાંય સાતદ્વિપ. સાત દ્વિપમાંય આપણો જમ્મુ દ્વિપ, જમ્મુદ્વિપમાંય આપણો ભરતખંડ. એ ભરતખંડમાં બીજા દેશોમાં, આલોકની સુખી સંપત્તિ અને સાહ્યબી ઘણી છે, પણ સંતો, મહાત્માઓ, અવતારો એ આ ભરતખંડમાં જરૂર વિચરતા હોય છે. એ ભરતખંડ સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ કહ્યો. જેમાં મોક્ષનું કામ સહેજે અને સહેલાઈથી થઈ શકે છે. હવે એ જીવને પરમાત્માના પદને પામવું હોય તો, અક્ષરાતીત પરમાત્મા કે એના મહાન સમરથ પુરૂષો પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે સજાતિ તનુને આશરીને.....

વાર્તા - ૫૭

જેમની આજ્ઞાથી સૂર્ય ચંદ્ર તપી રહ્યા છે, પાર વગરનો સમુદ્ર મર્યાદામાં રહ્યો છે, જેના વરસાવ્યા મેઘ વરસે છે, માણસને સુખ અને દુઃખનો સંબંધ થાય છે, એવા જે પરમાત્મા મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરે છે, ત્યારે મનુષ્યની પેઠે સજાતિ તનુને આશરે છે. ત્યારે એમને ઓળખવા એ બહુ મોટી ઘાંટી છે. પ્રગટ વખતે ઓળખવા એ લોકાલોક પર્વત ઓલંઘવા જેવી ઘાંટી છે. ભગવાનનો, સંતોનો રાજીપો હોય, મહાન પુરુષોનો રાજીપો હોય એમને જ ઓળખાય છે. અનેક જન્મનાં સુકતો ભેળાં થયાં હોય તેને પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ ભગવાનના હજુરી અનાદિ મુકતોની ઓળખાણ થાય છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રભુ, એ મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરે, મનુષ્યની પેઠે જેમનું વર્તન, ભગવાનનું અગર એમના હજુરી પુરૂષોનું હોય છે. ત્યારે જેમ લોકલોક પર્વત સાડાબાર કરોડ જોજન પૃથ્વીથી ઉંચો છે, અડધો કરોડ જોજન એ પર્વત પહોળો છે. એ પર્વતને ઓલંઘવો એ બહુ કઠણ છે. વ્યાસ ભગવાન ભાગવત્ પુરાણમાં લખી ગયા છે, કે બાર સિંધ પુરૂષો એ પર્વતને ઓલંઘન કરી શકે છે. તેમ ભગવાન કે ભગવાનના મહાન પુરૂષો પૃથ્વી પર વિચરતા હોય તેને ઓળખવા બહુ કઠણ છે.

શ્રીજી મહારાજના વખતમાં મહાપ્રભુજીના મોટાભાઈ રામપ્રતાપજી શેષનારાયણનો અવતાર હતા. એમને શ્રીજી મહારાજનો નિશ્વય થાય નહિ. એમને નિશ્વય થવા માટે શ્રીજી મહારાજે બ્રહ્માનંદ સ્વામિ અને મુક્તાનંદ સ્વામિને આજ્ઞા કરી કે હમારા બહે ભાઈ કો વાત કરો. બ્રહ્માનંદ સ્વામિ અને મુક્તાનંદ સ્વામિએ વારાફરતી રામપ્રતાપભાઈને ભગવાનના નિશ્વયની વાતો કરવા લાગ્યા. તોય નિશ્વય ન થયો. રામપ્રતાપભાઈ શેષનારાયણનો અવતાર હતા. પણ શ્રીજી મહારાજ મનુષ્ય જેવા, પોતે પણ મનુષ્યભાવમાં આવ્યા. એટલે નિશ્વય થયો નહિ. વાતો કરી કરીને થાક્યા. ત્યારે રામપ્રતાપભાઈ બોલ્યા કે હે બ્રહ્મમુનિ, હે મુક્તમુનિ હમેરા સબ ઘરકી બાત હૈ તો હમ જાનતા હું. પછી શ્રીજી મહારાજે એક પરોક્ષના ગુરુની મૂર્તિનું પૂજન કરતા એ મૂર્તિ પૂજામાંથી લઈ લીધી. ત્યારે રામપ્રતાપભાઈએ, હમેરી મૂર્તિ સસૂર કોન લે ગયા, એમ હોંકાટો કર્યો. શ્રીજી મહારાજે ચપટી વગાડી, સમાધિ કરાવી દીધી. સમાધિમાં પોઠિયા પર બેસીને કૈલાસમાં ગયા. મહાદેવજીએ ઘણો સત્કાર કર્યો. પછી ગરુડ ઉપર બેસીને વૈકુંઠ અને ગૌલોક ધામમાં ગયા. ત્યાં પણ ઘણો સત્કાર થયો. છેવટમાં ગરુડની પણ ગતિ ચાલી શકી નહિ. એકલા તેજપુંજમાં પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં અક્ષરધામમાં પોતાના માતાજીને દીઠાં. હિંદમાં માતાજીને છોટકી કહે છે, અબી છોટકી હમકુ ક્યું નઈ બુલાતી હૈ ? ત્યારે ભક્તિમાતા કહે આવ દિકરા પધારો. ત્યાં તો રામપ્રતાપભાઈએ શ્રીજી મહારાજને દીઠા ને બોલ્યા કે ઓ ..... હો .....હો છોટેભાઈ તો ભગવાન હૈ, હમ તો નહિ પિછાનતે હૈ. એ નિશ્વય થયો, રામપ્રતાપભાઈને. પછી સમાધિમાંથી બહાર આવ્યા. પછી સભામાં વાત કહે છે કે હમ ગરુડ ઉપર બૈઠ ગયે તો ગરુડકી પાંખ કહાં ચલે, હૈશ હૈશ કરતે એક ક્ષણમેં હમ પહોંચ ગયે. જ્યાં ગરુડની પણ અક્ષરધામમાં જવાની ગતિ ન થઈ, એટલે એકલા તેજપુંજમાં અમે

પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં હમારા ભાઈ, છોટાભાઈ હરિકૃષ્ણ તો, આ જગતના માલિક, જગતના પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા એ પરમાત્મા છે, એ હજી હમને આજ જાણ્યા.

ભાઈ, મનુષ્ય જેવા ભગવાન કે ભગવાનના મહાન પુરૂષો। .....

હવે મુક્તાનંદ સ્વામિ મોટા અક્ષરમુક્ત હતા. ભગવાનના લાડીલા હતા. સ્થિતિપાત્ર પુરૂષ હતા, પણ શ્રીજી મહારાજનો નિશ્ચય ન થાય. કે ભગવાન તો રામાનંદ સ્વામિ છે. એવો ઠરાવ કરેલો કે કોઈ લોખંડનો કોંસ મોઢામાં ઘાલી દે તો મરી જવું, પણ રામાનંદ સ્વામિ સિવાય આ દુનિયામાં કોઈને ભગવાન માનવા નથી. આવો નિશ્ચય કરી નાખેલો.

શ્રીજી મહારાજે ફણેણીમાં સમાધિ. કારિયાણીમાં ચાર માસ સુધી સમાધિ પ્રકરણ શરૂ કર્યા. આ બધું સાંભળીને, જોઈને મુક્તાનંદ સ્વામિ મુંઝાયા કે હે ઘનશ્યામ આ સત્સંગ બધો તમે ચૂંથી માર્યો. શ્રીજી મહારાજની ૨૦ વર્ષની લગભગ ઉંમર. મહારાજ કહે કે સ્વામિ, આ તો રામાનંદ સ્વામિ, ભગવાનને ઘેર ગયા છે તે બેઠા બધી આ સમાધિઓ કરાવે છે. તોય વિશ્વાસ ના આવ્યો. પછી એ મુક્તાનંદ સ્વામિએ વિચાર્યું કે જુના માણસ માંગરોળમાં: ગોરધનભાઈ સમાધિવાળા છે, લાવ કે એમને પૂછી આવું. તે ગોરધનભાઈ પાસે જઈને કહે ગોરધનભાઈ, તમે સમાધિનિષ્ઠ છો, આખો સત્સંગ આ સહજાનંદ સ્વામિ ભણી વળી ગયો. નારાયણ મુનિ ભણી વળી ગયો. માટે તમે સમાધિનિષ્ઠ છો તો મને સાચી વાત કહો. ત્યારે ગોરધનભાઈ કહે ખરી હકીકત એ છે કે માણાવદરમાં, શ્રીજી મહારાજ રંગ રમતાં બોલ્યા છે. શ્રીજી મહારાજ નથી બોલ્યા, પણ રામાનંદ સ્વામિ બોલ્યા છે કે હું ડુગડુગીયુ વગાડનારો છું ને વેશના ભજવનારા તો આ સહજાનંદ સ્વામિ છે. માટે એ સ્વામિનારાયણ આ જગતના નિયંતા છે, પરમાત્મા છે, માટે એને તમે માનો. તમારો ઉધ્ધાર થશે. ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે, બકાલ તુ ભરમાઈ ગયો. એ બકાલનો અવગુણ લઈને ત્યાંથી નાઠા. પોતાના જીવમાં ગ્રંથિ પડી તે ખરી નહિ. એ ભગવાન કહે તોય જીવ નથી માને એવા. અને મોટા પુરૂષો કે ભગવાનના એકાંતિક ભક્તો કહે તોય ન માને. પોતાનો કક્કો જે ગધાપૂછ પકડાયું હોય એ સાચું. પછી વિચાર કર્યોકે લાવ કે અગત્રાઈના પર્વતભાઈ સમાધિનિષ્ઠ છે એમને પૂછી આવું. એટલે મુક્તાનંદ સ્વામિ તો પર્વતભાઈ પાસે ગયા.

પર્વતભાઈએ જાણ્યું કે જો પેલાને બકાલ કીધો, તો મને વળી બીજું કાંઈક કહેશે. માટે વા એપાનું જ ધારવવા દો. મોટા સત્પુરુષો કોઈનું અંતઃકરણ નથી કચવાવતા. એ પ્રમાણે પર્વતભાઈ કહે, ભાઈ બધો સત્સંગ સહજાનંદ સ્વામિ ભણી વળી ગયો. માટે એમાં આપણું કાંઈ ચાલે એમ નથી. આપણે બે જ રહ્યા. મુક્તાનંદ સ્વામિને મહારાજનો નિશ્ચય નહિ એટલે એમને તો પર્વતભાઈની આ વાત ગમી અને બોલ્યા કે હા .....પર્વતભાઈ તમારી સમજણ ખરી. પણ મનમાં મુંઝાય. મુંઝવણ થઈ. આવ્યા શ્રીજી મહારાજ પાસે. તે શ્રીજી મહારાજ ઉભા થઈને પાહે બેઠાડતા (પાસે બેસાડતા) જમણા પડખે. એમને ગુરૂરૂપ માનતા હતા. રામાનંદ સ્વામિના શિષ્ય શ્રીજી મહારાજ અને મુક્તાનંદ સ્વામિ બે. પણ મુક્તાનંદ સ્વામિ જુના માણસ, એટલે શ્રીજી મહારાજ મુક્તાનંદ સ્વામિને ગુરૂરૂપ તરીકે માનતા અને પૂજય તરીકે માનતા, જુના જાણીને, કે આપણા કરતાં, શ્રીજી મહારાજ કહે કે મારા કરતાં, રામાનંદ સ્વામિનો જોગ મુક્તાનંદ સ્વામિએ વધારે કર્યો છે. એમ જાણીને મુક્તાનંદ સ્વામિ વિષે, શ્રીજી મહારાજને પૂજયબુદ્ધિ હતી. મહારાજ ગમ્મત કરતા, ટીખળ કરતા તો મુક્તાનંદ સ્વામિ આવે એટલે મહારાજ ચૂપ થઈ જાય. પાધરા થઈ જાય. બોલે જ નહિ. શાંત પ્રકૃતિએ રહેતા. એ તો આલોકના મનુષ્ય દેહ ધારણ કરે એટલે મનુષ્ય પ્રમાણે ચેષ્ટા કરે, નહિ તો એ તો ખુદ પોતે પરમાત્મા હતા.

એવામાં મુક્તાનંદ સ્વામિ ટટ્ટી જવાના થયા. તે લોટો લઈને વિચારમાં ને વિચારમાં એક માઈલ સુધી જતા રહ્યા. ત્યારે રામાનંદ સ્વામિ, આકાશમાંથી, આકાશદ્વારે એમની સમીપમાં આવીને ઉભા રહ્યા. અને મુક્તાનંદ સ્વામિને કહે કે સ્વામિ, કેમ માનતા નથી? આ જગતના નિયંતા તે ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે. જેણે આ જગતની અનંત પ્રકારની ચિત્ર વિચિત્ર સૃષ્ટિઓ બનાવી છે. અનેક પ્રકારની કોમો, અનેક પ્રકારના મનુષ્યો, જાતિ-વિજાતિ આ સૃષ્ટિની ઉત્તપત્તિ ચાલુ રાખવા માટે આ સૃષ્ટિ અનેક પ્રકારની પરમાત્માએ રચી છે. એ જે પરમાત્મા ખુદ પોતે એ સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. રામાનંદ સ્વામિએ કહ્યું અને રામાનંદ સ્વામિએ કહીને, આ પ્રમાણે પોતે અદ્રશ્ય થયા. તારે એમને શ્રીજી મહારાજનો નિશ્ચય થયો.

પછી શ્રીજી, મહારાજ પાસે આવ્યા. એ કુઈ છે પ્રસાદીની. મહારાજ નાહેલા છે. એ કુઈ આગળ આવીને નાહ્યા. હાલ પણ એ કુઈ છે. અમે સત્સંગમાં હમણાં ફરવા ગયા, ત્યારે એ કુઈ પાસે બેઠા હતા. ત્યાંથી

આવીને ફણેણી ગામમાં, કાલવાણી શ્રીજી મહારાજ આવ્યા છે, ફણેણી નહિ. એ કાલવાણીમાં મહારાજને દંડવત્ કર્યા. ઓ સ્વામિ, મને ક્યાં દોષમાં નાખો છો ? મહારાજ, સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે છે. મહારાજ કહે તમે તો મોટા કહેવાઓ. ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે, અરે ભૈસાબ, મોટા એટલા જ ખોટા. તમે મોટા છો, ભગવાન છો, તે મહારાજને ડાબે પડખે બેસાડ્યા, પણ બેઠા નહિ, ને હાં મોઢે (સામે મોઢે) બેસી ગયા, ભોંયે. તરત કિર્તન બનાવ્યું. કવિ હતા.

“ભ્રમણા ભાંગી રે હૈયાની, હવે નથી બીજી વાત કહ્યાની,
ભ્રમણા ભાંગી રે હૈયાની.”

આજ મારી ભ્રમણા ભાંગી. તરત ભગવાનની આરતિ કરી.

“જય સદ્ગુરુ સ્વામિ, જય સદ્ગુરુ સ્વામિ,
સહજાનંદ દયાળુ બળવંત બહુનામી.”

એ આરતિ બોલ્યા. પ્રગટ પુરૂષોત્તમનું જે દર્શન કરશે, કાળ કરમથી છૂટી, કુટુંબ સહિત તજશે. કયું કુટુંબ ? દેહનું કુટુંબ તો, ભગવાન નહિ ભજે તો, જશે જમપુરીમાં, ભગવાન કે મુક્તને નહિ ઓળખ્યા હોય તો. માટે આ કુટુંબ. બીજું અક્ષરધામમાં જવાનું નથી. આ કુટુંબ, આત્માનું કુટુંબ. ત્યારે પેલા બીજા દેહના કુટુંબને સમજે છે. દેહના કુટુંબનો હગ્ગો (સગો) દિકરો હોય, દીકરી હોય, ભાઈ હોય કે ભાંડુ હોય, કે પોતાની સ્ત્રી હોય કે પોતાનો પતિ હોય, પણ ભગવાન કે મુક્તોથી વિમુખ હોય તો એનું તો ..... , એ અક્ષરધામમાં આ જન્મે નહિ જઈ શકે. પછી શ્રીજી મહારાજનો નિશ્ચય થયો, મુક્તાનંદ સ્વામિને. ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સ્વામિએ ઘણાં શાસ્ત્રો બનાવ્યાં, તેમાં ભક્ત-ચિંતામણી નામનું શાસ્ત્ર બનાવ્યું છે, અને ચાલુ સાલે, પરમ ભગવદી શ્રીમતિ મંગળાબેને જેનું પારાયણ કરી નાખેલ છે. એ ભક્ત-ચિંતામણીમાં પોતે કહેલ છે કે

“મુક્તાનંદને ન સમજાણુ માયાના ભાને.”

આવા સમર્થ હતા, છતાં મુક્તાનંદ સવામિને મહારાજનો નિશ્ચય થતો હતો નહિ.

હવે નિષ્કુળાનંદ સવામિની વાત વિચારો. શ્રીજી મહારાજ ભૂજમાં હતા, ત્યારે શ્રીજી મહારાજના સંગનો ત્યાગ કરીને રામાનંદ સવામિ પાસે ગયા છે. તે રામાનંદ સવામિ પાહે (પાસે) પત્ર મૂક્યો ને એમાંથી તેજ ફાટ્યું. અચંબો પામી ગયા. ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સવામિને રામાનંદ સવામિ ભુજમાં કહે છે, એ જગન્નાથના મંદિરમાં મુકામ હતો, હમીરસર નામનું મહાન સરોવર છે. એ સરોવરનો મહિમા શ્રીજી મહારાજે બહુ ગાયો છે, કે આ સરોવરમાં જે કોઈ ન્હાશે એને વૈકુંઠપદ પમાડશું. શ્રીજી મહારાજ પાંચસો પરમહંસો સહિત એ હમીરસર સરોવરમાં ન્હાયા છે. વળી આ પાવડીના આરે જે ન્હાશે એને પણ અક્ષરધામની પ્રાપ્તિ કરાવશું, એમ શ્રીજી મહારાજે કહેલ છે. આવી રીતે આ સરોવર મહા પ્રસાદીનું છે. સરોવરને કિનારે આ ધર્મશાળામાં મુકામ હતો. ત્યાં રામપ્રતાપભાઈ પોતે કહે છે. રામપ્રતાપભાઈ નહિ. રામાનંદ સવામિ. રામાનંદ સવામિ કહે છે કે લાલજી, (આ નિષ્કુળાનંદ સવામિ તે વખતે લાલજી સુથાર હતા, તે વખતે સાધુ નહોતા થયા.) અહીં શું કરવા આવ્યા ? નીલકંઠ બ્રહ્માચારીનો સમાગમ કરવો હતો ને ? એ તો બહુ જબરા છે. ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સવામિ કહે, શું મુક્તાનંદ સવામિ જેવા ? ત્યારે રામાનંદ સવામિ કહે, એ તે શું ? ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સવામિ કહે પર્વતભાઈ જેવા ? ત્યારે રામાનંદ સવામિ કહે એ તે શું ? ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સવામિ કહે, શું તમારા જેવા ? ત્યારે રામાનંદ સવામિ કહે, અરે અમે ય શું એમની ગણતરીમાં. ત્યારે લાલજી સુથારની આંખો ઉઘડી ગઈ કે ઓ....હો....હો એવા જબ્બર છે, આ નીલકંઠ બ્રહ્માચારી, સહજાનંદ સવામિ, એવા જબરા છે ? ત્યારે કહે (રામાનંદ સવામિએ કહ્યું) હા ..... એવા જબરા છે. એ નિષ્કુળાનંદ સવામિ જેવા મહા પ્રતાપી હતા, પછી મહારાજે એમને સાધુ કર્યા અને નિષ્કુળાનંદ સવામિ નામ પાડ્યું. આવા મહા પ્રતાપી હતા, પણ શ્રીજી મહારાજને ન ઓળખી શક્યા. માટે પ્રગટ વખતે ઓળખવા એ બહુ કઠણ છે.

વાર્તા - ૫૮

એ તો ભગવાનની ભક્તિ કરતો આવ્યો હોય, ગુરુ દત્તાત્રેયની પેઠે જેને આ સત્સંગમાંથી ગુણ લીધાનો સ્વભાવ હોય, લોચાના પાંચમા વચનામૃત પ્રમાણે, એનો આત્મા દિવસે દિવસે બળિષ્ઠતાને પામતો જાય

છે. અને જેને અવગુણ લીધાનો સ્વભાવ હોય એ સત્સંગમાં દિવસે દિવસે ઘટતો જાય છે. સીતા જેવી ..... સીતાજીના જેવી સમજણ હોય, એનો સમાગમ રાખવો. એમ શ્રીજી મહારાજે ગઢડા અંતિમના ૧૧મા વચનામૃતમાં વાત કરી છે. સીતાજીને લોકાપવાદે કરીને વનમાં કાઢવામાં આવ્યાં, તોય ભગવાન રામચંદ્રજીનો અવગુણ લીધો નથી. બાપાશ્રીનાં પણ વચન છે. સત્સંગમાં વધવા, ઘટવાનું કારણ ગુણ અને અવગુણ. અવગુણવાળો ઘટે છે અને ગુણવાળો વધે છે.

બીજનો ચંદ્રમા પણ વધતાં વધતાં પૂર્ણમારી જેવો થઈ જાય છે. અને જો ઘટવા માંડે તો ઘટી જાય છે. માટે આ સત્સંગમાં અગર જગતના આત્માઓનો પણ ગુણ લેવાની ટેવ હોય, એ માણસ બહુ મોટી પદવીને પામી જાય છે.

હવે શ્રીજી મહારાજે મધ્યના ૨૮ અને મધ્યના ૬૩મા વચનામૃતમાં એ જ વાત કરી છે. મધ્યના ૫૩મા માં અને (અંતિમના) છેલ્લાના ૨૧મા વચનામૃતમાં મહારાજે એવી વાત કરી છે કે ગુણવાળો વધે છે.

અમારે તો ભગવાનનો ભક્ત ગમે એટલા વાંકમાં આવ્યો હોય પણ એનો અવગુણ અભાવ આવતો નથી. અને જેને ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ હોય તેના હાથનું અન્નજળ પણ અમને ભાવતું નથી. એમ છેલ્લાના ૨૧મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે.

મહારાજ કહે મોરે અમારે કામી ઉપર અભાવ હતો.

મધ્યના ૩૩મા વચનામૃતમાં જેને નિષ્કામી વર્તમાનમાં ફેર હોય એ વાત અમને સંભળાવશો મા. એને અમારે આલોક પરલોકમાં મેળાપ નહિ રહે.

પ્રથમના ૭૬મા માં પણ મહારાજે એ જ વાત કરી છે. આ મૂળજી બ્રહ્મચારી અતિશે નિષ્કામી છે તે તેના હાથની સેવા અમને બહુ ગમે છે.

પછી લોચાના ૧૪મા માં મહારાજે કહ્યું કે મારે કામી ઉપર અભાવ હતો. હવે તો ક્રોધ, માન અને ઈર્ષ્યા એ ત્રણ દોષ જેનામાં હોય એનો અભાવ બહુ આવે છે.

ગઢડા અંતિમ ૨૭મા વચનામૃતમાં શ્રીજી, મહારાજે કહ્યું છે કે કામી તો સત્સંગમાં ગૃહસ્થ હરિભક્તો ઘણા ય પડ્યા છે, ભાઈઓ અને બાઈઓ, પણ નિર્માની થકા પડ્યા રહે છે. પણ જે માની હોય, જે ક્રોધી હોય, જે ઈર્ષ્યાવાળો હોય, એ સત્સંગમાંથી પાછા હટતા દેખાય છે. માટે પાછલા વચનામૃતમાં કહ્યું એ હાયું (સાયું). આપડે કોઈને જમીન ગીરો આપી. પૈસાની જરૂર પડી ને જમીન ગીરો લખી આવી. (લખી આપી). કોઈ ભાઈબંધ આવી ચડ્યો. અલ્યા ભાઈ, શું કરવા આવુ કામ તમે ભગતજી કરો છો ? લ્યો પૈસા તો હું તમને આલુ (આપુ). ત્યારે આ માણસ કહે કે આ લખ્યું એનું શું થાય ? ત્યારે કહે કે એક લીટી લખી દો (૪૯ લીટી લખી છે, તો અંતે, છેડે આ એક લીટી લખી દો) કે “આ ખત રદ છે,” તો એ ૪૯ લીટી ખોટી થઈ ગઈ, ૫૦મી લીટી લખી એટલે. (૫૦મી લીટી કઈ ? તો “આ ખત રદ છે” એ). તેમ મહારાજે પહેલાં જે વાત કરી હોય, પણ પછવાડે વાત કરી એ સાચી. માટે ક્રોધ, માન અને ઈર્ષ્યા. કામ કરતા આ દોષ (ક્રોધ, માન અને ઈર્ષ્યા) બહુ ભૂંડા છે.

ઈર્ષ્યા તો ધૂળ ધૂળ બાબતમાં પ્રવર્તાવે એવી છે. અત્યારે આ પ્રવચન થાય છે અને ટેપ રેકર્ડમાં આપડે બોલાય છે, એમાં તમે તઈ (ત્યાં) અવાજ કરો તે ય (તે પણ) મઈ (અંદર) પેહી (પેસી) જાય. (ત્યાં અવાજ કરો તે પણ અંદર પેસી જાય તઈ અવાજ કરો તેય મઈ પેહી જાય) ત્યારે આપડે કહેવું પડે છે. ના કીધું હોય તો જીવને ખબર પડતી નથી. અને કહીએ તો, જો કોઈ માની માણસ હોય તો ખોટું લાગી જાય. હેં .... કે..... ભગત અમને ટોકનારા કે ? (ભાવાર્થ કે ભગત કોણ અમને ટોકનારા? એમ ખોટું લાગી જાય). પણ ભાઈ, ભગત, શા સાડાં ટોકે છે ? એ ખ્યાલ કરવો જોઈએ. “જેને શિખામણ લાગે ગળી, એની દશા વળી.” એના ઉપર જ રાજીપો થાય છે. અને શિખામણ દેનારનું ખોટવા માંડે અને એનું અવળું લે, એના ઉપર ભગવાનનો કે ભગવાનના મુક્તોનો ભક્તોનો રાજીપો થતો નથી ભાઈ.

ભગવાનના ભક્તની સોબત અને ભગવાનના ભક્તની સેવાથી જીવ બળને પામે છે, એવો કોઈ સાધનથી બળને પામતો નથી. અને નિંદાથી જેવું પાપ લાગે છે, એવું બીજા કોઈથી પાપ લાગતું નથી.

અને ભગવાનના ભક્ત તો કેવળ બ્રહ્માની મૂર્તિઓ છે. એમ મહારાજે મધ્યના ૨૮ અને મધ્યના ૬૩મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે.

છેલ્લાના ૧૨મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે વાત કરી કે ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ આવ્યો હોય એને તો હડકાયા કૂતરા જેવો જાણવો. એને તો ક્ષય રોગ થયો જાણવો. ટી.બી. થયેલો માણસ બચી શકતો નથી. તેમ એને તો ક્ષય રોગ થયો જાણવો. ક્ષય રોગ લાગુ પડ્યો કે તરત દવા કરે તો ક્ષય રોગ મટી જાય; તરત આપણને રોગ લાગુ પડ્યો, ભગવાનના ભક્તની જોડે આંટી પડી ગઈ, અવગુણ આવી ગયો કે અભાવ આવી ગયો, તો અરસપરસ માફી માગી લેવી, નમસ્કાર કરવા જોઈએ, જય નારાયણ કરવા જોઈએ. નહિ તો અંતકાળે પસ્તાયેગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ. ભલે ગમે એવા સ્થિતિપાત્ર હશે પણ એની અસદ્ગતી થાય છે.

તેથી આ સત્સંગમાં તો બીડ્યા-સીડ્યા રહેવા જેવું છે. કૂતરાને તુ.....તુ.....કરો તો આવે અને જો લાકડી ઠોકો તો વઉ વઉ કરતો નાશી જાય છે. વળી પાછા તુ.....તુ.... કરીએ તો આવે. તેમ આ સત્સંગમાં એવી રીતે નમીને, ખમીને, સહન કરીને, નિર્માની થકા પડ્યા રહે તો કલ્યાણ થાય. નહિ તો કાંઠે આવેલુ નાવ બૂડી જાય એવું છે.

માટે છેલ્લાના ૧૨મા વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે અનંત બ્રહ્મ હત્યા કરી હોય, દારૂ - માંસનું ભક્ષણ કર્યું હોય, ગુરુ સ્ત્રીનો સંગ કર્યો હોય, બીજા અનેક પ્રકારનાં એવાં તીર્થમાં વજ્રલેપ પાપ કર્યાં હોય, એ પાપથી છૂટકો થશે. પણ ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ લેવાવાળાને, કોઈ પાપથી છૂટવાનો ઉપાય, શાસ્ત્રમાં કહ્યો નથી. એ તો જેનો અપરાધ કર્યો હોય, એની જ માફી માગવી પડે છે. બીજાથી અપરાધ કે ગુન્હો માફ થતો નથી. હું તમારો અપરાધ કરુ, છેલ્લી પંક્તિનો કોઈ ભગવાનનો ભક્ત હોય, અમારા હરિશચંદ્રભાઈ જેવો, એનો અવગુણ જો લઉં કે મારો હારો કથામાં ઉંઘે છે, તો મારી ઉપર ભગવાન અને મોટા એ ગુન્હો મારો માફ ન કરે. એને કેટલો ખપ હશે ત્યારે મંદિરમાં આવે છે ? કેટલો ખપ હશે તો ભગવાનની સેવા કરવા સવારમાં આવે છે ? મા - બાપોને કેટલો ભગવાનનો રાજીપો અને ભગવાનના ભક્તોનો રાજીપો લેવાની ઈચ્છા હશે, તો ઉંઘમાંથી જગાડીને મંદિરમાં ઘડેલે છે. આવી

રીતે જો ગુણ લઉં તો મારા પરમાત્માનો રાજીપો થાય. પણ કાગડાની પેઠે જો ચાંદા ખોતરવાં શીખુ, તો મારું પણ અધઃપતન થાય. માટે મહારાજે વાત લખી કે આ વાત તો કરામત જેવી છે. જેમ વડતાલનો દરવાજો, બહુ ભવ્ય દરવાજો છે. દિલ્હીમાં લાલ કિલ્લાના દરવાજા જેવો આ દરવાજો છે. જેને ૧૦૦ માણસ હોય ત્યારે એ દરવાજો મૂકી શકે, નહિ તો ઉંચકાયે નહિ. પણ એ દરવાજો ગોઠવી દીધો ચણિયારામાં, ત્યારે એક માણસ, નાનું છોકરું વાહે છે ને ઉઘાડે છે. તેમ આ વાત તો મહારાજે લખી કે કરામત જેવી છે. માટે અનંત પ્રકારનાં પાપ શાસ્ત્રમાં લખ્યાં છે. પણ ભગવાનના ભક્તોનો અભાવ લેવો, ભગવાનના ભક્તની સાથે આંટી પાડવી, ભગવાનના ભક્તનો દ્રોહ કરવો, એવું આ જગતમાં બીજું કોઈ પાપ નથી.

મધ્યના ૪૫મા વચનામૃતમાં પણ શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે કે ભગવાન, ભગવાનના અવતાર અને ભગવાનના ભક્તો એ રાજી થાય એવું જો કર્મ થાય તો આના આ દેહે પરમપદ પામ્યા જેવું સુખ ભોગવે છે. ભગવાન, અનાદિ મુક્ત અને એના આશ્રિતો જો કુરાજી થઈ જાય એવું કર્મ થઈ જાય તો આના આ દેહે જમપુરી જેવું દુઃખ ભોગવે છે. તે નજરે તમે જોયું છે. સૂરજબેનને જીવતાં દશ વર્ષ જમપુરી ભોગવવી પડી છે. મોટા પુરુષના સંપૂર્ણ રાજીપાવાળાં હતાં. તમારે અને મારે અને આખા સત્સંગને માનવા પૂજવા યોગ્ય છે, પૂજ્ય છે, પવિત્ર છે, છતાં ભગવાનના ભક્તના અપરાધથી ઘોર દુઃખ ભોગવવું પડ્યું છે. એમની બેન મુક્તાબેનને પણ જીવતાં જમપુરી ભોગવવી પડી છે. બાપાશ્રીએ દર્શન દઈને કહ્યું કે મુક્તા કેમ માફી માગી નહિ ? માટે જેને પરમાત્માને રાજી કરવા હોય, દેહ સમે સુખી થવું હોય અને દેહ પડ્યા પછી સુખી થવું હોય તો, જેનો અપરાધ થયો હોય એની અરસ પરસ માફી માગવી પડે છે. કાલના જ પ્રવચનમાં આપણે વચનામૃતની ઘણી ખરી વાતો કરેલી છે. તે પૈકીની અધુરી વાતો, અધુરી વાતો આજે થાય છે.

મહારાજે વચનામૃતમાં મધ્યના ૪૦ માં લખ્યું છે કે એક દંડવત્ અધિક કરવો. જાણો અજાણો, મન, કર્મ, વચને અપરાધ થયો હોય તો હે મહારાજ તમારા ભક્તનો, માફ હોય કરજો. એનાથી માફ તો થતા નથી પણ એ વાત યાદ રહે. માટે આ તો જેને કલ્યાણનો ખપ એને બાપુ કહેવાય

છે. બીજાને તો છીંકતાં છીંડું પડી જાય, વળી ભગત અમને કોણ શિખામણ દેનારા ? ત્યારે એ માણસ કોઈ દાડો સુધરી શકે જ નહિ.

માટે મધ્યના ઝપમા વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે અગ્નિએ અને સૂર્યનારાયણે ભગવાન અને ભગવાનના સંતો, ભક્તોને રાજી કર્યા, તે પુણ્ય-પ્રતાપે સુખીયા છે. સૂર્ય ચંદ્ર થયા છે, એ ભગવાનના સત્પુરુષની વિજાતિ વર્ગ સેવા કરતાં હતાં, એ જોઈને ગુણ લીધો. બીજાએ અવગુણ લીધો કે મારા હારા નબળા છે, તે વળી પુરુષની સેવા બૈરાં કરે છે. અને મુમુક્ષુ આત્માઓએ ગુણ લીધો કે એના ધનભાગ્ય, કે આ તો ભગવાનના લાડીલા છે, સત્પુરુષ છે, એની સેવા એ કરશે જાતિ-વિજાતિ, તો એનું કલ્યાણ થશે, ત્યારે એ ગુણે કરીને સૂર્ય, ચંદ્ર પોતે થયા છે. એ ગુણ લીધો.

માટે જેણે પોતાના આત્માને બળીષ્ઠ કરવો હોય તેને આ સત્સંગનો ગુણ લેતાં શીખજો.

વાર્તા - ૫૯

માટે જેણે આલોક પરલોકમાં સુખી થવું હોય, એણે ભગવાન, અનાદિ મુક્તો, એના દ્રઢ આશ્રિતો ને આ સત્સંગની સેવા કરતા શીખો.

વનો વેરીને વશ કરે છે. સેવા મુક્તિસ્ય ગમ્યતામ્. અરે તમને તન આપ્યું હોય તો તનથી સેવા કરો, પણ તનથી ભાગ્યા હોય તો ના કરો. તો ધનથી કરો. અરે ધન ના આપ્યું હોય તો, વાણીથી કરો. અરે વાણીથી જીભ દુઃખી જતી હોય તો, મનથી સેવા કરો, એના ગુણ ગાઓ, બહુ સારા ભગત છે. કદાચ આપણું ખોદતા હોય તો એ એને ભોગવવું પડશે.

સંત તુકારામ હતા. એક વખતે કંઈ ગુન્હામાં એના શિષ્ય આવ્યા. ખોટું આડ મૂક્યું કોઈકે, કે ફલાણી વિધવા બાઈ ફૂવામાં પડી, તે ફલાણા ભગતનું કામ છે. તેના ઉપર સરકારનું વૉરંટ છૂટ્યું. પેલો મરવા તૈયાર થયો કે મરી જવું સારું એના કરતા તો. અલ્યા શું કરવા મરે છે ? તુકારામ સંત કહે છે. ત્યારે પેલો કહે કે મારા માથે ખોટી આડ આવી. ત્યારે સંત તુકારામ કહે ગભરાઈશ ના. એ આડ હું

ભોગવી લઈશ. પછી કોર્ટમાં એને ઉભા રાખવામાં આવ્યા (પેલા ભાઈને) ને એને પૂછ્યું ત્યારે કહે ભાઈ, આ બધું કામ અમારા ગુરુરૂપ સંત તુકારામનું છે. ત્યારે કહે કે બોલાવો તુકારામને. તે તુકારામને બોલાવ્યા અને પૂછ્યું કે આ શું કહે છે ? ત્યારે સંત તુકારામ કહે એ સાચી વાત કહે છે. મહારાજ એ તો મારી ભૂલ થઈ છે. તુકારામે આ આડ પોતા પર લઈ લીધું કારણ કે આ આડને લીધે પેલો માણસ કૂવામાં પડીને બૂડી હત્યા કરેત. દુઃખી થાત. જન્મો જન્મ કૂવામાં પડવું પડત. પરોપકાર પ્રિયે વિષ્ણુ. પરોપકાર ભગવાનને વ્હાલો છે, એના માટે પોતાને માથે આડ ખેંચી લીધું.

સંત તુકારામે પોતા પર આડ લીધું એટલે ન્યાયાધીશ, ન્યાય સાહેબ કહે છે, જજ સાહેબ કહે છે કે તુકારામ તમે આવું કામ કરો નહિ, માટે સાચું કહો. ત્યારે તુકારામ કહે જે શિક્ષા કરવી હોય તે કરો, એ મારી પોતાની જ ભૂલ છે. જજસાહેબ કહે છે કે અરે, જગતમાં મોટો મહાત્મા કહેવાય છે, હજારો માણસ એને માને છે, પૂજે છે, એને હું શી શિક્ષા કરું ? છતાં ગુન્હો કબૂલ કરે છે, તે એને અવળે ગધેડે બેસાડી, અડધી હજામત કરી, રીંગણાની માળા પહેરાવી, આ રાજાનાં જુના જુતાં પહેરાવી અને અવળે ગધેડે બેસાડી અને તડતડીયાં વગાડી અને પછવાડે બધાં નિશાળીયાં છોકરાં, સો એક. આખા ગામમાં ફેરવો વરઘોડો. તે તડતડીયાં વાગે એટલે હૌ કોઈ જોવા આવે. કોઈ મેડે હોય તો ડોકિયાં બારીએ કરે, નીચે ડોકિયાં કરે કે છે શું ? તે પછીથી પોતાની બાઈ પણ જોવા આવી, તુકારામ સંતની, કે આ છે શું ? શું વાગે છે ? આજ લગ્ન કેનું છે કે ? ત્યારે સંત તુકારામને જોયા એટલે એ શરમીંદી થઈ ગઈ. તુકારામને ભાગોળે ગધેડે ઉપરથી ઉતાર્યા. રાજાને રીસ ચડી તો એક લાત મારી, તુકારામને. સંત તુકારામ, પડી ગયા ત્યારે દાંત કાઢવા મંડ્યા. (હસવા લાગ્યા). ત્યારે રાજા કહે કે તુકારામ દાંત શા માટે કાઢો છો ? ત્યારે રાજાને થયું કે આ ભક્ત જ્ઞાની છે. માટે લાવ પૂછું તો ખરો. તે પૂછતાં તુકારામ કહે, “સંસાર રૂપી ઉંડો કૂવો, જે આવ્યો તે મૂઓ રે.” આ સંસાર રૂપી કૂવામાં બધાં પડેલાં છે. કોઈ પ્રભુ ભજી શક્તા નથી, ધર્મ પાળી શક્તા નથી, એના મને દાંત આવે છે. કે હું તો આ પડ્યો તે ઉભો થયો, પણ આ સંસાર રૂપી કૂવામાં પડ્યા છે. તે લખચોરાશીમાં જવું પડશે, કૂતરાં-બિલાડાંના અવતારમાં ભટકવું પડશે, જમડાના માર જમપુરીમાં ખાવા પડશે. રાજાને થયું, અહો કે આ તો કોઈ જ્ઞાની ભક્ત છે. એટલે રજા આપી, ઘેર જાઓ કે. તુકારામ ઘેર આવ્યા એટલે બાઈએ ઉઘડા લીધા. તે રાજ્યો, છાજ્યો, ને પીટ્યો પેડવા

માંડ્યાં ભાઈ. મો ફાટલી બઈ, સમજ્યા. ત્યારે તુકારામ કહે ભઈ, શું કરવા તું વઢે છે ? આ (તુકારામ) ભગતરાજ માણસ. અક્ષરે બોલે નહિ. પણ ભાઈ, ચંદન ઘણું ઠંડુ છે. પણ બહુ ઘસે તો ગરમ થઈ જાય છે. તેમ ભગવાનનો ભક્ત ગમે તેવો હોય, અને બાઈ પછી આડછેડ કરે તો, કોઈ દાડો પિત્તો જાય, ત્યારે ઠાઠાં ભાગી જાય. માટે બાઈ વર્ગે તો શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે પતિ સામુ થવું નહિ. પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે રહેવું. અને ખોટું લાગે એવું વેણ ન મારવું જોઈએ બાપા. કદાચ એની ભૂલ થાય તો ધીરે રહીને કહેવું. નહિ તો કદાચ, કદાચ મઈ અસૂર પેસી ગયો, ક્રોધ, તો તે દાડે બૂરી દશા થઈ જાય. ત્યારે ભગવાનના ભગત કઈ, તઈ વારવા આવે તે વખતે ? ત્યારે, તે આ બઈમાં આસૂરી સંપત્તિનો ગુણ પેસી ગયો ભાઈ. તે સંત તુકારામને લીધા ઉઘડા. તુકારામ કહે, તુ મને શા માટે વઢે છે ? આપણે ખોટું શું ગઈ ? એક તો ભગવાનને પરોપકાર વ્હાલો છે. આ જીવને મેં બચાવ્યો. બીજું હું પરણ્યો તો, ત્યારે ય લોકો આટલા રાજી નહોતા થયા, અને આજ તો આખું ગામ રાજી થઈ ગયું, મારા ભગત સિવાય. આ ગામમાં દશ ભગત છે, મારા સ્નેહીઓ છે. બીજા બધાય ખૂબ રાજી થયા, ભગતની ભક્તિ કુલી, ભગતની ભક્તિ કુલી કે. હું પરણ્યો ત્યારે ય નતા રાજી થયા, એટલા બધા લોકો રાજી થયા. આ રીંગણાની માળા પહેરાવી, તેનું બે દાડા શાક ચાલશે. અને આ જુતાં ચાર મહિના ચાલે એવાં છે. ખો.....ટ શું ગઈ કે ?

તેમ ભગવાનના એવા ઉચ્ચ કોટિના આત્માઓ બાપુ, દરેકમાંથી ગુણ લે છે. પણ કંઈ અવગુણ જોતા નથી. સહેજ સ્વભાવિક ઘડીક દેહભાવ જેવું થાય પણ અંતરમાં એને કોઈ પ્રત્યે આંટી રહેતી નથી. હવે, માટે આ સંત તુકારામની પણ વાત વિચારવા જેવી છે.

વાર્તા - ૬૦

હવે લોયાના ૧૪મા વચનામૃતમાં મહારાજે પોતાની રૂચિ કહી છે. પોતાનો અભિપ્રાય કહ્યો છે. શ્રીજી મહારાજ કહે છે, મન ગમે એટલું આપણે કાબૂ કરી મેળવ્યું હોય, ઘોર તપશ્ચર્યા કરીને મન મજબૂત કર્યું હોય, છતાં મનનો વિશ્વાસ કરવો નહિ. એ ત્યાગ અમને ગમે છે. બીજું મહારાજ કહે છે,

બધા અવતારો સરખા નથી. મચ્છ કચ્છાદિક અવતારમાં અમારી રૂચિ નથી. કપિલ અને દત્તાત્રેય બે અવતાર સરખા છે. ઋષભદેવજી અમને બહુ ગમે અને કૃષ્ણ વિષે અમારે કોટિ ઘણું હેત છે. અને આ અવતાર તો સર્વોપરિ વર્તે છે, એમાં અવતાર અવતારી એવો ભેદ નથી.

વાર્તા - ૬૧

હવે, આ તો સ્વયં મહારાજ પોતે પધાર્યા છે. માટે શ્રીજી મહારાજે છેલ્લાના ૭મા માં પોતાનો સિધ્ધાંત કહ્યો. ભગવાન અને ભગવાનના સંતનો અને ભક્તનો પક્ષ રાખતાં થકા આબરૂ ઘટો અથવા વધો. જીવો કે મરો દેહ. પણ એનો પક્ષ મૂકવો નહિ. પક્ષ રાખવાથી બ્રહ્મહત્યાદિક પાપ બળીને ભસ્મ થાય છે, એવું મધ્યના ૬૦મા વચનામૃતમાં મહારાજે કહ્યું છે. પક્ષ નથી રાખતા એ આત્માઓ સત્સંગમાંથી વિમુખ થાય છે.

વાર્તા - ૬૨

હવે અનાદિ મુક્તરાજ સદ્ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામિને પણ સત્સંગના પરમહંસો પણ ઓળખી શક્યા નથી. એ ગોપાળાનંદ સ્વામિને ખુણીયા, ઢુંઢીયા કહેતા. ગોપાળાનંદ સ્વામિને ઘોળા પહેરાવવા માટે પણ તૈયાર થયા. એ ગોપાળાનંદ સ્વામિના માંહો માંહીના આત્માઓ વાંકુ પણ બોલતા. વાંકુ બોલનારામાં, લાલો પાળો, મહારાજનો હજુરી ભગત હતો, તે ઢુંઢીયા કહેતો, ખુણીયા જ્ઞાનવાળા કહેતો, કે સભામાં વાતો કરે છે અને વળી પોતાને ઘેર આસને પણ વાતો કરે છે. એ અવગુણે કરીને એ લાલો પાળો ભૂત થયેલો છે. ભગવાનના ભક્તનો અપરાધ જીવ પ્રાણી માત્રને નડે છે. એ ગોપાળાનંદ સ્વામિ મહા પ્રતાપી હતા. શ્રીજી મહારાજે વચનામૃતમાં ગોપાળાનંદ સ્વામિને ગઢડા અંતિમના વચનામૃતમાં મોટેરા કહ્યા છે. સત્સંગીજીવનના પાંચમા પ્રકરણના, પંચાવનમા અધ્યાયમાં પણ મોટેરા કહ્યા છે. બહુ પ્રતાપી પુરૂષ હતા, છતાં જગતના આત્માઓ તો ન ઓળખે, પણ ભગવાનના પરમહંસો પણ ઓળખી શક્યા નથી.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ પણ બહુ પ્રતાપી હતા. શ્રીજી મહારાજના રાજીપા અને ગોપાળાનંદ સ્વામિના સંપૂર્ણ સમાગમી હતા. છતાં એમને પણ લોકો વાંકુ બોલતા, તે મઈ ને મઈના જ હતા. (અંદર ને અંદરના જ હતા). એવા સમરથ પુરુષોને જગતના આત્માઓ ઓળખી શક્તા નથી. તો ભગવાનના ભક્તો નથી ઓળખતા, તો જગતના આત્માઓ ક્યાંથી ઓળખે ?

હવે શ્રીજી મહારાજ છપૈયામાં જયારે રહેતા ત્યારે મહારાજના મિત્ર વેણી, માધવ અને પ્રાગ હતા. એ વેણી, માધવ અને પ્રાગ શ્રીજી મહારાજની સાથે જ રહેતા, હરવામાં, ફરવામાં, ભણવામાં. શ્રીજી મહારાજના ને ત્રણે અનાદિ મુક્તોના કૃપાપાત્ર, પતિવૃત્તાના અંગવાળા, મધ્યના કરમા વચનામૃત પ્રમાણે બાપાશ્રીએ પ્રમાણ કરેલા. એમના વડવા, એટલે ભઈજી, છપૈયા જાત્રા કરવા ગયા હતા. ત્યાં વેણી, માધવ અને પ્રાગને પૂછે કે તમારા મિત્ર ઘનશ્યામ કુ ચરિત્ર સુનાવો. ત્યારે પોતે (વેણી, માધવ અને પ્રાગ) કહે છે કે ગુજરાત ગાંડી, કાઠીયાવાડ ભોળી, હમારા મિત્ર કુ ભગવાન પૂજ કર માના. એ તો ભગવાન જ હતા નહિ. ત્યારે પ્રગટ વખતે ઓળખવા એ બહુ મોટી ઘાંટી છે. ભગવાનની દયા હોય તો જ ઓળખાય.

ગોપાળાનંદ સ્વામિ વડોદરામાં રહેતા. ગોપાળાનંદ સ્વામિ વડોદરામાં રહેતા. એક વખતે શ્રીજી મહારાજના દર્શનની ઈચ્છા થઈ. તે સૌરાષ્ટ્રમાં, શ્રીજી મહારાજ કારિયાણીમાં વસ્તાખાયરના દરબારમાં બિરાજમાન હતા. અક્ષર ઓરડીમાં. ત્યાં સ્વામિ આવીને દંડવત્ કરવા લાગ્યા. મહારાજે ઝાલીને ભેટયા. સન્મુખ બેઠા.

નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ સમીપમાં જ, એક વાંસ લગભગ છેટે, વાંસપુર છેટે, કુવાની કુંડી ટપણતા હતા. શ્રીજી મહારાજ, ગોપાળાનંદ સ્વામિને પૂછે છે કે સ્વામિ, સુખી છો ? ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ બહુ ઉતાવળીયા તે બોલી ઉઠયા, મહારાજ શહેરમાંથી આવ્યા છે એટલે સહેજેય સ્ત્રી દ્રવ્યનો યોગ થયો હશે, તેથી શેના સુખી હોય ? ભગવાનના ભક્તને તો ભગવાનનું ચિંતવન થવું જોઈએ. પણ શહેરમાં રજોગુણી નગરી, મોહમયી નગરીમાંથી આવે છે એટલે તે સુખી શેના કે ? સહેજેય સ્ત્રી દ્રવ્યનો યોગ

થયો હશે. શ્રીજી મહારાજ કહે સ્વામિ, તમે શું કરવા ઉતાવળા થાવ છો ? હું તમને ક્યાં પૂછુ છું ? સોને શ્યામ ન હોય. સોનુ સો વર્ષ ભોંયમાં દાટે તો પણ એને પૃથ્વીનો કાટ લાગતો નથી. એ સોનુ ખવાતુ નથી. એ તો સોના જેવા છે. એને સ્ત્રી અને દ્રવ્યના ફાંદામાં રહ્યા છે તો પણ એ નિર્વિકાર રહે એવા છે. એટલે નિષ્કુળાનંદ સ્વામિની આંખો ઉઘડી ગઈ કે ઓ.....હો.....હો ગોપાળાનંદ સ્વામિ તો બહુ ભારે મોટા પુરુષ દેખાય છે.

પછી શ્રીજી મહારાજ વાત કરવા લાગ્યા (ગોપાળાનંદ સ્વામિની સાથે) કે આપણે શું કરવા અહીં આવ્યા છીએ ? મારું સર્વોપરિપણુ જ્યાં સુધી નહિ પ્રવર્તાવો તો, ત્યાં સુધી આ દેહમાં તમને હજાર વર્ષ સુધી દેહ રાખીશ. ગોપાળાનંદ સ્વામિ કહે, મહારાજ, હવેથી હું આપનું સર્વોપરિપણુ પ્રવર્તાવીશ. એ સર્વોપરિપણાની વાતો અમદાવાદ દેશમાં કરવા લાગ્યા. એ આચાર્ય ને ઠીક ન પડ્યું. આચાર્ય કહે તમે અમારા દેશમાંથી ચાલ્યા જાવ. જગદ્ગુરુ, ધર્મગુરુ પણ એમને ઓળખી શક્યા નહિ. અને દેશનિકાલની સજા કરી. અમદાવાદ દેશમાં આવ્યા. ત્યારે ઘોળા પહેરાવવા તૈયાર થયા. તે મહી મહીના જ હતા. (અંદર અંદરના જ હતા). અને કહેતા કે ત્યારે વળી આ વાતો કહીથી (ક્યાંથી) આવે છે ? શ્રીજી મહારાજના ધામમાં ગયા પછીથી વળી. સર્વોપરિ, સર્વ અવતારના અવતારી, સર્વ કારણના કારણ.....

તે ગોપાળાનંદ સ્વામિ બહુ પ્રતાપી હતા સમાધિનિષ્ઠ હતા. નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ ભક્ત ચિંતામણી બનાવવા લાગ્યા ત્યારે ..... અમારા યોગીનું પ્રકરણ મહીં નાખો. જે કોઈને ભૂત-પ્રેતનો ઉપદ્રવ થાય, અને ભક્ત ચિંતામણીમાં એ ગોપાળાનંદ સ્વામિનું જીવન વૃતાંત વાંચે છે તો ભૂત-પ્રેત નીકળી જાય છે. આવા એ ગોપાળાનંદ સ્વામિ પ્રતાપી હતા. નિશાળમાં છોકરાને એ ટોડલા ગામમાં ભણાવતા અને સમાધિઓ કરાવતા. અગણોતેરા કાળમાં ડુંગરમાં પોતે રહેવા ગયેલા. મોટા મોટા કંદ દેખાડે ને એમાં પોતાનું ને પોતાના સ્નેહી સંબંધીનું પોષણ કર્યું છે. આવા ગોપાળાનંદ સ્વામિ મહા સમર્થ હતા. છતાં એ ગોપાળાનંદ સ્વામિને આત્માઓ ઓળખી શક્યા નથી. અને નિંદા કરતા. એ મયે મયના જ હતા. (અંદર અંદરના જ હતા). આપણે પણ તે મયનાજ (તેમાંના જ) છે. મયે મય (અંદરો અંદર) ડખા

કર્યા હશે તે આંટા થયા છે. એટલે આ વખતે ડખો કરશો તો ફરી આવવાનુ થશે. માટે નમીને, ખમીને, સહન કરીને, અરસપરસ માફી માગી, ડખા પતાવી દેવા જોઈએ. નહિતર દિવસે દિવસે ઝેર વધતાં જાય છે. પેલો પેલાનુ ખોદશે અને પેલો પેલાનુ ખોદશે.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ પણ બહુ પ્રતાપી હતા. એક વખતે વડતાલની સભામાં, રઘુવીરજી આચાર્યને કહે છે કે ગુણાતીતાનંદ સ્વામિને તો કોઈ ધર્મ જ આવડતો નથી. તે અવતારનુ ખોદ ખોદ કરે છે, કોદાળો પાવડો લઈને. એવુ રઘુવીરજી ધર્મગુરૂને કહ્યું. આચાર્ય મહારાજ કહે છે કે ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ કદી ખોદે એવા નથી. પણ જીવને સમજતાં ના આવડે એટલે કે આ ખોદતા હશે એવુ સમજાય. અલ્યા, શું ખોદે છે ? ત્યારે કહે કે અવતારને અધોળ, નવટાંક, પાશેર, અચ્છેર જોખે છે. અલ્યા ભાઈ, એ ખોદ્યું કહેવાય ? એ તો મહારાજે લોયાના ૧૪મા વચનામૃતમાં કહ્યું છે કે મચ્છ કચ્છાદિક અવતારમાં અમારી રૂચિ નથી. કપિલ અને દત્તાત્રેય એ બેઉ અવતાર સરખા જણાય છે. ઋષભદેવજી અમને બદ્ધ ગમે છે. કૃષ્ણ વિષે અમારે કોટિ ઘણુ હેત છે. એ તો સ્વભાવિક વાત કહેવાય. એ ખોદ્યા કહેવાય ? ના. પણ જીવને સમજતાં ના આવડે. વાત કાંઠા ફેર થઈ જાય, એટલે જીવને અવળુ પડે છે.

હરિસંગ ઠાકોર સભામાં બેઠા હતા. તે સ્વામિ, સાધુ કિર્તન બોલ્યા, તે એમ હાથનુ લહરકું મારતા જાય, હરિસંગ ઠાકોરના ભણી ને બોલે “હૈયાના ફુટ્યા હરિસંગ હેત ન કીધું.” ઠાકોર બબડી ઉઠ્યા. અલ્યા મને હૈયાનો ફુટ્યો કીધો ? હવે જુઓ કે હરિસંગ ઠાકોરને હૈયાના ફુટ્યા કીધા કે ભગવાન ના ભજે એને હૈયાના ફુટ્યા કીધા ? પણ ઠાકોરને અવળુ પડી ગયું.

કોઈ મહાત્મા એક વખતે કથા કરતા હતા. કથા કરતા, ત્યાં બીજા એકાંતિક ભક્ત સભામાં આવ્યા. તે પેલા મહાત્માને કહે કે “તુપાપી” શુક્યુ? “ તુપાપી”. પેલા મહાત્માને આવુ કહે છે. એટલે બધી સભા ઉભી થઈ ગઈ કે હેં .....હમ કે ....આવા મોટા પુરુષને, ભગવાનના લાડીલાને તુ પાપી કહેનારો ? ત્યારે એ લોકોને કહે બેહો બેહો (બેસો, બેસો) કે. તારે મહાત્માની બાઈને કહે કે તુ

ફૂતરી. શબ્દો તો સાચા હતા. કે તુ ભગવાનના રસરૂપી પા અને બીજાને. તુ પી અને બીજાને પા. તું બીજાને પા અને તુ પણ પી. તુ પાપી. અને સંસાર રૂપી ફૂવામાં તુ તરી છે. આવી વાતો સમજાય ? ના સમજાય.

તેમ ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ અવતારનું ખોદે તેવા હતા ? માટે મનુષ્યોએ વિચાર કરવો.

એક વખતે જટાશંકરબાપાને કહ્યું બાપા, તમારું ફલાણું માણસ બહુ વાંકું બોલે છે. ત્યારે બાપા કહે બિચારા ના ઓળખે તો વાંકુંય બોલે. એમાં એમનો વાંક શો ? આ હા હા ....., કેટલી મોટાની મોટાઈ ! ઓળખતા નથી ત્યારે બોલે છે ને ! એના પર બાપાશ્રીએ દ્રષ્ટાંત દીધું છે.

દિલ્હીના બાદશાહ અને વજીરે વિચાર કર્યો કે આપણે રૈયતનું દુઃખ કાપવા જઈએ. પણ જો આના આ વેશમાં જઈશું તો ગરીબ માણસો કોઈ આપણી પાસે આવી શકે નહિ. એટલે વેશ છુપાવી, ભિખારીનો વેશ લીધો. દિલ્હીના રાજાએ અને દિવાને. ગામે ગામ ટેલ નાખે, હું દિલ્હીનો બાદશાહ છું અને આ મારો વજીર છે. જેને જે દુઃખ નંધાવવાં હોય તે નંધાવો. કોઈને જમીનનું, કોઈને પૈસાનું, કોઈને, અનેક પ્રકારનાં દુઃખો હોય તે નંધાવો. કેટલાક તો અવગણના કરવા મંડ્યા, મોટા બાદશાહ આવ્યા છે કે, પગમાં જુતાનું ઠેકાણું નથી, ભિખારીની જેમ ભીખ માગે છે અને કહે છે કે અમે દિલ્હીના બાદશાહ અને આ મારો વજીર છીએ. તે કેટલાકે ટીકાઓ કરી, કેટલાકે નિંદાઓ કરી, અને કોઈ ડાહ્યા માણસો હશે તે એમણે દુઃખ નંધાવ્યાં. પછી દિલ્હીની ગાદી પર જઈને, જાસુસને મોકલી, જેણે દુઃખ નંધાવ્યાં હતાં, એનાં દુઃખ ટાળી નાખ્યાં. જેણે નિંદા કરી, એમાં ભારે નિંદા કરી એને થોડી શિક્ષાઓ પણ કરવામાં આવી, સાધારણ કરી એને કશું કર્યું નહિ.

આ દ્રષ્ટાંત ઉપરથી આપણે સમજવાનું કે ભગવાન કે મુક્ત પુરૂષો, એના સત્પુરૂષો, મનુષ્યોની પેઠે જ વર્તે છે, ખાવું, પીવું, ઉઠવું, બેસવું, સાજા, માંદા. એ વખતે જો આત્માઓ એને ઓળખે તો એનો બેડો પાર થઈ જાય. પણ મનુષ્યો, બાપા નથી ઓળખી શકતા.

હિમાલયમાં માન સરોવર છે. એ સરોવરમાં હંસ રહે છે. એ હંસે એક વખતે વિચાર કર્યો કે ભરતખંડમાં મારા મિત્રને મળવા જવું છે. મારો મિત્ર પુષ્કર સરોવરને કિનારે રહે છે. લાવ કે એક મણી લેતો જાઉં. હિમાલયમાં મેરુ પર્વતને ચાર શિખર છે. એમાં એક શિખર હીરા, માણેક ને રત્નનું છે. એક શિખર સાવ સોનાનું. એમાંથી એક મણી લીધો. સાંજ પડી એટલે એક ઝાડ નીચે આ હંસે વિશ્રામ કર્યો છે. ત્યાં એક દૂધી હતી, એને કોચીને પેલો મણી મય (અંદર) ઘાલી દીધો. સવાર પડી એટલે પેલો મણી ભૂલી ગયો ને પોતાના મિત્રને મળવા ઉપડી ગયો. આગળ જતાં વિચાર થયો કે અરે ....રે મણી ભૂલી ગયો. પણ હવે એ ઝાડનો પત્તો ખાય નહિ. પેલો મણી દૂધીમાં રહ્યો.

હવે એક કઠિયારો લાકડા લેવા જતો હતો, એમાં ઝાડ ઉપર એની દ્રષ્ટિ ગઈ, અને પેલી દૂધી જોઈ. દૂધી જોઈને કહે કે અ ...હા.... હા આ દૂધી બહુ સરસ લાગી છે, શાક કરવા ચાલશે. તે દૂધી ઘેર લઈ ગયો. ને કાપે છે ત્યારે અંદરથી મણી નીકળ્યો. આ કઠિયારો ઘેર બકરી રાખે, તે બકરીની કોટે એણે તો બાંધ્યો. તે ઘેર એની કોઈ કિંમત નહોતી (કોઈને ખબર નહોતી કે એ મણી છે) તે બકરીની કોટે બાંધ્યો.

ભગવાનનું કરવું ને ગામમાં નગરશેઠ. તેમણે આ મણી જોયો ને થયું કે માનો ના માનો પણ કંઈ આ રત્ન છે. પણ એમ ને એમ માગીશ તો આપશે નહિ. એટલે એને કહ્યું કે ભાઈ આ બકરી વેચવી છે ? પણ શણગાર હોતી. (શણગાર સાથે). પેલાએ કહ્યું હા .... કે શણગાર હોતી. નગરશેઠે પૂછ્યું કે શું લેવું છે ? ત્યારે પેલો કહે કે પંદર રૂપિયા. નગરશેઠ કહે પંદરના કાકા, લે ચાલ. નગરશેઠે બકરી લઈ, અને બકરી વેચી ને પેલો મણી લઈ લીધો.

મુંબઈ જેવા શહેરમાં દેખાડ્યો. નગરશેઠને કહ્યું કે ભાઈ એની તો કિંમત એક લાખ રૂપિયા કિંમત આવે.

અને વળી કોઈ મોટા, અમેરિકા જેવા દેશમાં જઈને, ન્યુયોર્ક શહેરમાં દેખાડયો, ઝવેરીને ત્યાં. તે હીરા પારખુ ઝવેરી પરદેશ ગયો હતો, પણ એનો દિકરો ઘેર હતો. એણે કહ્યું, જો ભાઈ, આ મણીની કિંમત આ જગતમાં કોઈ આંકી શકે એમ નથી. છતાં મારા ભંડાર, આ રૂપિયા, ખખડતા, કલદાર (ત્યાં ડોલર ગણાય છે) છે. જેટલા તમારે સવારથી સાંજ સુધીમાં ગાડાં ભરીને, ડમણિયાં ભરીને, મોટરો ભરીને, જેટલા લેવાય એટલા લઈ જાવ. તે આખો ભંડાર ખાલી કરાવી દીધો. પેલો કરોડો રૂપિયા લઈ ગયો.

આખા શહેરમાં વાત ચાલી કે ઝવેરી ઘેર નથી, ને છોકરો છે તેણે, આખા ભંડારને, કાચનો કટકો લઈ, આખી મિલકત લૂંટાવી નાખી. તે સૌ કોઈ એની નિંદા ને ટીકા ને અવગણના કરવા લાગ્યા. હવે ટીડા કરવા લાગ્યા ..... હવે છોકરાનો બાપ ઝવેરી પરદેશથી પાછો ઘેર આવ્યો. એ ઝવેરી આવ્યો એવામાં, ઘેર આવીને ઠપકો દેવા લાગ્યા, લોડો. બધા કહેવા લાગ્યા કે તમારા છોકરાએ એક કાચનો કટકો લઈ, બધી મિલકત ફના કરી દીધી. ત્યારે ઝવેરી કહે છે કે છોકરા શુ આપ્યું ? ત્યારે છોકરો કહે બાપા, આપણા બધા જે ભંડારો હતા, તે બધા ખુલ્લા મુકી દીધા. તે સાત ભંડાર હતા, તે સાતેય ભંડારનું નાણું એ લઈ ગયો. ત્યારે બાપ કહે હે હજી પૂરી કિંમત આપી નહિ. આપણું ભોંયરાનું નાણું છે તે ના આપ્યું ? આ તો કોહિનૂર હીરો છે, જગતના જીવને કહે છે. દર પૂનમે ચંદ્રમાની અને એની કિરણ એક થાય, ચંદ્રમાની કિરણ એના પર પડે ત્યારે અમુક અમુક કદમ સુધી સોનાનો વરસાદ થાય. ત્યારે બધા લોકો કહે ભાઈ છોકરો તો મૂર્ખો પણ બાપેય મૂર્ખો. ત્યારે બાપ કહે અમે મૂર્ખા નથી. અમે તો હીરા પારખુ ઝવેરી છીએ.

આ દ્રષ્ટાંતનું સિધ્ધાંત એવું સમજવાનું છે : લાખો મનુષ્યોમાં એને (મણીને) બે જ આત્માઓ ઓળખી શક્યા છે.

તેમ જગતના દેહધારી આત્માઓ તો ન ઓળખી શકે. પણ આપણે તો પરમાત્માની દયા થઈ ત્યારે આવા ભગવાન અને મહામુકતો આપણને ઓળખાયા. બાકી પોતાની મેળે આ ભગવાન કે મોટા

પુરુષો ઓળખાય એવા નથી. કારણ કે મનુષ્યભાવમાં રહેતા હોય. એ ભગવાન કે સત્પુરુષોને જગતના દેહધારી આત્માઓ શું ઓળખી શકે ?

“હરિ હરિજનની ગતિ છે ન્યારી, તેને દેહ દર્શી દેખે પોતા જેવા સંસારી.”

“માયાના જીવ તે તો મરમ ના જાણે, તેણે તો સૌ સરખા ઠેરવ્યા,
બ્રહ્માનંદના વ્હાલા જેવા છો એવા અમારે દલડે ફાવ્યા.”

માટે ભગવાન કે એના સત્પુરુષો ઓળખવા એ બહુ મોટી ઘાટી છે.

નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ, ... સાધનિક પુરુષ હતા. એ સિદ્ધ પુરુષ ન હતા.

સાધનિક સંતને માણસો ઓળખી શકે છે. પણ સિદ્ધ પુરુષો ઓળખાતા નથી.

નિર્ગુણદાસજી સ્વામિ, મહા પ્રતાપી હતા, સમાધિનિષ્ઠ હતા. તે સર્વોપરિપણાની વાતો કરવા લાગ્યા. અમદાવાદ દેશના આચાર્યને આ વાત ગમી નહિ. તે દેશ નિકાલની સજા કરી દીધી. એમને દેશમાંથી હદપાર કરી દો. તે આપણા સાધુઓને દેશનિકાલની સજા કરવી હોય તો દરિયાપાર કાઢી મૂકે. કચ્છદેશમાં ચાલ્યા જાવ. અહીં તમારે દરિયો ઉતરવો નહિ. આ સજા. જેમ રાજા દેશનિકાલની સજા કરે તેમાં આંદામાન કાઢતા હતા, જાવા કાઢતા. હવે આ આંદામાન, સરકાર દેશનિકાલની સજા કરે ત્યારે કાઢતા, જેને કાળાપાણી કહેવામાં આવતું. પછી દેહ મૂકવાની તૈયારી ..... થોડો વખત ..... અવસ્થા થઈ, અને ટાઈમ અંતિમનો આવ્યો, ત્યારે ધર્મગુરૂને કહ્યું કે તમારા કલ્યાણમાં મોટું વિદ્ન આવવાનું છે. તમે ગોપાળાનંદ સ્વામિને દેશનિકાલની સજા કરી કે અમારા દેશમાં તમારે ના આવવું. ગોપાળાનંદ સ્વામિનો કાંઈ વાંક ન હતો. ફક્ત એક સર્વોપરિપણાની માત્ર વાતો જ કરતા. અને એના શિષ્ય નિર્ગુણદાસજી સ્વામિને પણ તમે દેશનિકાલની સજા કરી. એટલે એમને ભાન થયું. વળી પાછા બોલાવવામાં આવ્યા. એટલે .....અઢી વર્ષ સુધી નળી મૂકે ત્યારે પેશાબ થતો, આવુ એ નિર્ગુણદાસજી

સ્વામિ સમાધિનિષ્ઠ હતા, પણ એ દર્દ હતું. શું માણસો ઓળખી શકે ?

શ્રીજી મહારાજના હજુરી ગોપાળાનંદ સ્વામિ, તેમની સાથે રાતદાડો રહેનારા હરિહરીયાનંદ સ્વામિને ઝાડાનુ દર્દ હતું. શુક્રાનંદ સ્વામિ, શ્રીજી મહારાજના લૈયા, એમને ચાર વર્ષ મંદવાડ રહ્યો અને ઝાડાનુ દર્દ તો જીવનપર્યંત રહ્યું. લોટા જ ભર ભર કરવા પડે. આનંદાનંદ સ્વામિને જીવનપર્યંત સંધિવાનું દર્દ રહ્યું. મહાનુભાવાનંદ સ્વામિને બે વર્ષ પક્ષપાત રહ્યો, મુક્તાનંદ સ્વામિને સાત વર્ષ ક્ષયરોગ રહ્યો. આવી રીતે ભગવાનના સત્પુરુષો મનુષ્યભાવ દેખાડતા હોય એને દેહધારી આત્માઓ નથી ઓળખી શકતા.

વળી અનાદિ મુક્ત હરિચરણદાસજી સ્વામિના હાથ તળે, શ્રીજી મહારાજે સમાધિઓ કરાવીને પોતાના ત્રણ અનાદિ મુક્તો, ચાર અક્ષરમુક્તો અને બીજા પાંચ મુક્તો વૈકુંઠ, ગૌલોક, શ્વેતદ્વિપ અને બદરીકાશ્રમના એમ કરીને બાર મુક્તો ઓળખાવ્યા. તે પૈકીમાં ત્રણ અનાદિ મુક્તો સામાનું કલ્યાણ કરવા મહારાજ કહે અમે મૂક્યા અને બીજા પોતાનુ અધુરૂં હોય તે પૂરૂં કરવા આવ્યા છે.

આવા સમર્થ પુરૂષ હતા. શ્રીજી મહારાજે સભામાં દર્શન દઈને કહ્યું કે સ્વામિ હરિચરણદાસજીનો સમાગમ રાખજો. તેની સેવા અમારી સેવા બરાબર છે. છતાં એ સ્વામિને ઉપાધિ કરનાર માંહે માંહિના જ હતા. ઘોળાં પહેરાવવા તૈયાર થયા. મારી નાખવા તૈયાર થયા. એ મર્યે મર્યાના જ હતા. સ્વામિ એ દેશ છોડી અને આ દેશમાં આવ્યા. શ્રીજી મહારાજની આજ્ઞા હતી. કે બેવ દેશ ઉપર સરખી નજર રાખજો. એટલે સ્વામિને થયું કે ચાલો હવે એ દેશમાં જઈશું. મહારાજની આજ્ઞા છે.

વિહારીલાલજી મહારાજ એક વખત એમની પાસે બેઠા અને વચનામૃત સમજાવ્યું. ત્યારે સ્વામિ (હરિચરણદાસજી) ને કહે છે કે આખો દેશ મને ધર્મગુરૂ તરીકે માને છે, પણ મારા જ્ઞાનગુરૂ તમે છો. આપણા રૂચિવાળાઓ વડતાલ દર્શન કરવા જાય તે બધા રૂચિવાળાઓ, ધર્મગુરૂ વિહારીલાલજી મહારાજના ઉતારે જમતા. ત્યારે સ્વામિને પણ આત્માઓ નથી ઓળખી શક્યા. સ્વામિને પંગત બહાર

કર્યા હતા. પંગતમાં કોઈ બેસવા ના દે. વડતાલમાં એક મોટેરા સાધુ હરિસ્વરુપદાસજી, એમને એ મંડળમાં રાખ્યા. પછી વિહારીલાલજી મહારાજે પ્રતિજ્ઞા કરી કે આજે મારે સ્વામિને પંગતમાં બેસાડવા છે ને જાતે પીરસવું છે, મારી રસોઈ. તે સાધુ ઘણા ઉંચા નીચા થયા. પણ વિહારીલાલજી મહારાજ આગળ ચાલ્યુ નહિ. ને જો મારુ આ નહિ માનો તો આજથી મારે અન્નનો હું ત્યાગ કરીશ. બધા દબાઈ ગયા. સ્વામિને પંગતમાં લીધા. પછી સોળ વર્ષ સ્વામિ મંડાળા દેશમાં રહ્યા. અને કારવણમાં પણ સોળ વર્ષ આવ્યા છે, છતાં કોઈપણ આત્મા કારવણના, એ પ્રતાપી પુરૂષને ઓળખી શક્યા નથી. એમ જાણતા કે કોઈ મોટા છે. પણ હેત કરી શક્યા નથી.

રમણભાઈના પિતાને, ત્રિભોવનદાસને કહે છે કે એક પચાસ રૂપિયાની જરૂર છે, મને તુ આપ. તને રોટલી ખાતો બનાવી દઉ, દાળ-ભાત રોટલી જમતો બનાવી દઉ. ત્યારે ત્રિભોવનદાસ કહે મારી પાસે નથી. સ્વામિ કહે ભાઈ, તમે જૂઠું બોલો છો. તમારા પટારામાં રૂપિયા છે ને, જૂઠું બોલો છો. સ્વામિએ અંતર્યામીપણે કહી દીધું. ત્રિભોવનભાઈ કહે, સ્વામિ મારે જરૂર પડશે, એટલે જૂઠું બોલ્યો. મારે એટલા જોઈએ.

સ્વામિને ગઢપુર મંદિરમાં, લક્ષ્મીવાડીમાં, જે નિત્યાનંદ સ્વામિએ બાંધેલું મંદિર, એના કળશ ચઢાવવા હતા. એ સ્વામિને પણ, મંડાળાના આત્માઓ ય નથી ઓળખી શક્યા. ને અહીંનાય નથી ઓળખી શક્યા. મંડાળાના તો કોઈક આત્માઓ એ વળી જાણ્યા હતા. નારાયણ માસ્તર, પરમ ભગવદી ડાહીબાના પિતાશ્રી, પ્રાગજીભાઈ, કાલીદાસ, કાળા ભગત, પ્રભુદાસભાઈ, ત્રિકમભાઈ, રણછોડભાઈ, ઈશ્વરભાઈ આદિક અમુક અમુક હરિભક્તોએ, એમને ઓળખ્યા હતા. પણ વધુભાગે નથી ઓળખી શક્યા.

બાપાશ્રીને પણ ઓળખી શક્યા નથી. અમદાવાદની સભામાં એક વખતે એવો ઠરાવ કર્યો કે જટાશંકરભાઈનુ આજ સભામાંથી અપમાન કરવું. સભામાં ડીસ્ટ્રીક કલેક્ટર, એમના શિષ્ય છે, એમની પાસે બેસે છે, ત્યાંથી જ એમને સભામાં ત્યાં અપમાન કરવું. હરિચરણદાસજી સ્વામિ તો ધામમાં

ગયેલા હતા. અબજીબાપા તે વખતે ત્યાં આવેલા. અબજીબાપા પણ જટાશંકરબાપા સાથે બેઠા. ત્યારે એક સાધુ બોલી ઉઠ્યા કે તમે જટાશંકરભાઈનું અપમાન કરવા ધારો છો, તો આ અબજીભગતમાં શું છે ? એટલે બધા કહે કે હા..... હા..... હા..... બરોબર છે. એટલે અબજીબાપા ઉપર રામરેડ પડી. ઉઠાડી મૂકો કે એમને સભામાંથી. તે બાપાની વાત દબાઈ ગઈ અને અબજીબાપા પર પડી. તે અબજીબાપાનું અપમાન કર્યું. એ સભામાંથી અબજીબાપા ઉઠીને ચાલ્યા ગયા. એમની સાથે ૬૦૦ આત્માઓ સભામાં બેઠા હતા, એમના શિષ્યો એ પણ ઉઠી ગયા. પછી ચલોડાના અમીન શંકરભાઈ અને રાવસાહેબ દેસાઈભાઈ (રાવસાહેબ દેસાઈભાઈ પૂર્વે મચ્છેન્દ્રનાથનો અવતાર હતા. શ્રીજી મહારાજના વખતમાં ભગુજી થયા હતા. અને તે હાલ દેસાઈભાઈ થયા. આ વાત મહારાજે સ્પષ્ટપણે કહી છે.) મહા સમર્થ હતા, બહુ પ્રતાપી હતા, પણ કે મોટા પુરુષ કચવાણા તે કાળ પડવાનો. માટે એમને આપણે રાજી કરીએ. તે અબજીબાપાને સમજાવીને પાછા મંદિરમાં આણ્યા, અને ડહ્યુ ડે તમારુ કોઈપણ નહિ બોલી શકે. બોલે તો અમે બેઠા છીએ ને, મંદિરના અમે બેઉ ટ્રસ્ટી જ છીએ. સાધુઓને પાંચ પચીસને વગમાં લઈને કહ્યુ કે તમે બોલશો નહિ. અમારા ગુરૂ છે. પછી વાત દબાઈ ગઈ.

જેમ મોગલો, પ્રતાપરાણાને મારવા તૂટી પડ્યા. તે ઘડી રજપૂતોએ જાણ્યુ કે આ પ્રતાપ રાણો જો માર્યો જશે તો, આ રજપૂતોનુ બીજ મોગલો નહિ રાખે. એટલે પ્રતાપ રાણાનું છત્ર એક જણે લઈને પોતાના માથે મૂકી દીધું. ને પ્રતાપ રાણો ખસી ગયા અને બચી ગયો. અને પેલા પર તૂટી પડ્યા અને એને મારી નાખ્યો.

તેમ અબજીબાપાએ, અપમાન તો થવાનું હતુ બાપાશ્રીનુ (જટાશંકર બાપાશ્રીનુ), પણ અબજીબાપાએ છત્ર ખેંચી લીધું. શાથી ખેંચી લીધું ? તો અબજીબાપા કહે મારે દૂર દેશ રહેવું છે. મારે ક્યાં વારે વારે આ દેશમાં આવવું છે. એમ કહીને છત્ર ખેંચી લીધું. એવી રીતે આ ત્રણેય મુક્તોને એકતા હતી. પણ આપણી દ્રષ્ટિમાં બાપુ ના સમજાય.

પર્વતભાઈને શ્રીજી મહારાજે પૂછ્યું કે આલોકમાં આવીને તમે શું કામ કર્યું ? શું જમ્યા ? શું વહેવાર કર્યો ? શું ઘંઘાપાણી કર્યા ? ત્યારે પોતે, પર્વતભાઈ ઉભા થઈને, સોગંદ ખાધા કે આ જગતમાં આવીને કોઈની સાથે બોલ્યો હોય, કોઈ ઘંઘો કર્યો હોય, તમારી મૂર્તિ સિવાય કશામાં જો મેં મારું ચિત્ત પરોવ્યું હોય, તો મને પાંચસો પરમહંસના સમ છે. બીજા કેટલાક સાધુઓ અકળાઈ ઉઠ્યા કે મહારાજ, આ ગપ્પુ મારે છે. દિકરો છે, દિકરો પરણાવ્યો, ચાકર નથી રાખતા, ખેતી જાતે કરે છે. આ ગપ્પુ ઠોક્યું. મહારાજ કહે અમારા ભગત કદી જૂઠું બોલે નહિ. કારણ કે મૂર્તિમાં રસબસ રહેનારા હતા. એવા સત્પુરુષો, એનામાં ક્રિયા કરનારા શ્રીજી મહારાજ છે. એ તો ફક્ત દેખાવ માત્ર જ મુક્ત છે, નહિ તો એ પુરુષોત્તમનારાયણ પોતે જ છે એમ સમજવું. એની વાણી, એની બોલી, એની ક્રિયા, મનુષ્ય કળી શકતો નથી.

સૂર્યનારાયણ સવા બે લાખ જોજન ઉંચા છે, પણ એવા ને એવા આવે તો બળીને ભસ્મ થઈ જઈએ. પણ મનુષ્યના જેવા પાંડવો પાસે આવ્યા છે. સત્રાજિત જાદવો પાસે આવ્યા છે. અને કુંતાજી માતા પાસે આવ્યા છે. અને કુંતાજીના અંગસંગનો સ્પર્શ કર્યો અને નવ માસે એને જન્મ આપ્યો, કર્ણ રાજાને, એ પણ એને ઓળખી શક્યા નથી.

વડવાનલ અગ્નિ, એવો ને એવો જો અહીં આવે તો આપણે બળીને ભસ્મ થઈ જઈએ, અને અહીંથી હજાર ગાઉ સુધી બાળીને ખાખ કરી મૂકે. પણ દિવારૂપે આવે છે અત્યારે, તો આપણને અજવાળુ આપે છે. આપણને સુખ થાય છે. પણ એ વડવાનલ મૂળ સ્વરૂપમાં આવે તો આપણે બળીને ખાખ થઈ જઈએ.

તેમ ભગવાન, એના હજુરી પુરુષો, એ મનુષ્યના જેવા થઈને, સજાતિ તનુને વિચરતા હોય, એટલે એને આપણે ઓળખી શકતા નથી. એ વખતે ઓળખવા એ લોકાલોક પર્વત ઓળંગવા જેવી ઘાંટી છે. ભગવાનનો રાજીપો હોય તોજ ઓળખાય. નહિ તો કદી ઓળખી શકાય નહિ. શ્રીજી મહારાજના વખતમાં એવા મોટા સિદ્ધ પુરુષોને સાધનિક સંતો નથી ઓળખી શક્યા. એ તો પરમાત્માની દયા થાય, પરમાત્માનો રાજીપો થાય ત્યારે જ એ ઓળખી શકાય છે.

વાર્તા -૬૩

હવે ભગવાનનો, ભગવાનના મહાન પુરુષોનો અને જેનો આપણને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોય, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. વિશ્વાસવાળો તરે છે. વિશ્વાસીની ભગવાન રક્ષા કરે છે. વિશ્વાસીના કલ્યાણમાં કોઈ પ્રકારનું વિઘ્ન આવતુ નથી.

એ ઉપર બે મિત્રો હતા. તે બેઉ જણા સાથે સૂઈ રહ્યા. ઘરમાં સાપ નીકળ્યો. સાપ નીકળ્યો તે એમાં એક મિત્ર જાગે અને એક મિત્ર ઉંઘે. સાપ પેલાને કરડવા આવ્યો. તેનો મિત્ર કહે અલ્યા ભાઈ શું કરવા કરડે છે ? મારા મિત્રને. ત્યારે સાપ કહે છે, મારે એનું લોહી પીવું છે. મારો પૂર્વનો દુશ્મન છે. ત્યારે આ મિત્ર કહે એનું લોહી તને આપુ તો ? સાપ કહે, તો તો ના કરડુ. તરત જ ગજવામાંથી ચપ્પુ કાઢીને, પોતાના મિત્રની છાતી ઉપર બેસીને, બે હાથ ઝાલી લીધા અને જાંઘમાં ચપ્પુ ગોચ્યો અને લોહી નીકળ્યું, તે સાપ પીને ચાલતો થઈ ગયો. પેલો હં.....હં.....હં.....હં...કરતો રહ્યો. જાગી ગયો, જાંઘ ચીરી. ડૉક્ટરને ઘેર જવું પડ્યું. દવા કરાવી છતાંય પોતાના મિત્રને પૂછતો નથી કે અલ્યા કે તેં મારી જાંઘ કેમ ચીરી નાખી ? અને મારી છાતી ઉપર કેમ ચડી બેઠો ? છેવટમાં પાટો બંધાવીને ઘેર આવે છે, એ ભાઈને લઈને. તો પણ કંઈ પણ પૂછતો નથી. એટલે આ મિત્ર કહે છે અલ્યા તું પૂછ તો ખરો કે શાથી ? તારે કે મારો મિત્ર મારું કદી ખોટું કરે નહિ. તમે જે કરતા હશો તે સારું કરતા હશો. અને જે કહેતા હશો તે સારું કહેતા હશો. માટે તમે જે કર્યું તે સાડ કર્યું. તમે મારા દુશ્મન છો નહિ. તમે તો મારા અંગત મિત્ર છો. ત્યાર પછી એને સત્ય હકીકત કીધી. કે સાપ તારું લોહી પીવા આવ્યો હતો, એના વડે કરીને ઘોર અન્યાય થાત. (સાપ તને કરડેત અને તું મરી જાત). હું તને જગાડેત, તો તું લોહી કાઢત નહિ. અને સાપને મારવા તૈયાર થાત. તેથી તારી છાતી ઉપર બેસીને, તારા હાથ ઝાલીને, આ ચપ્પુ મેં ઘોચ્યો. એનું નામ વિશ્વાસ કહેવાય. આ તો ભગવાનના ભક્ત કહે તોય વિશ્વાસ નહિ. ત્યારે એના કલ્યાણમાં કોઈ દિવસ વિઘ્ન થાય પણ ખરું.

વાર્તા - ૬૪

તન ચોરે એ મન ચોરે અને માખી મારે એ માણસ મારે. નાનાનો અવગુણ આવે તો મોટાનો કોઈ દાડો વારો જરૂર આવવાનો છે. શ્રીજી મહારાજના વખતમાં સો નુ ટોળુ બાજ્યું હતું, સો નું ટોળું.

આમોદના દીનાનાથ ભટ્ટ હતા. સરભાણ પાસે આ આમોદ ગામ આવ્યું, ત્યાંના હતા. આમોદ ગામ એ પ્રસાદીનું ગામ છે. શ્રીજી મહારાજ ત્યાં ગયેલા છે. શ્રીજી મહારાજે શિક્ષાપત્રી લખી, એમાં માણાવદરના મયારામ ભટ્ટ, જે અભણ હતા એમનું નામ લખ્યું. જે આ દીનાનાથ ભટ્ટનું નામ લખ્યું નહિ. મહારાજે સત્સંગીજીવન લખ્યું તેમાં આ દીનાનાથ ભટ્ટ મદદ કરનારા હતા. સંસ્કૃતમાં શ્લોકો બાંધી આપતા હતા. શિક્ષાપત્રીમાં દીનાનાથ ભટ્ટનું નામ મહારાજે લખ્યું નહિ, તે દીનાનાથ ભટ્ટને અવગુણ આવ્યો કે સ્વામિનારાયણ ભગવાન ખરા પણ વિવેક નથી. તે પેલા અભણનું (મયારામ ભટ્ટ) નામ લખ્યું ને મારું નામ ન લખ્યું. તે વિમુખ થયા. સ્વામિનારાયણ ભગવાનને છોડી દીધા. અને દર પૂનમે ડાકોર જવા લાગ્યા અને દંડપૂર મહાત્મ્ય બનાવ્યું. મેં (ભગતજીબાપાએ) પોતે વાંચ્યું છે.

પણ મહારાજનો એના ઉપર રાજીપો બહુ હતો. મહારાજ કહે કે હશે, આપણે જીવ જેવા નથી થવું. આપણી ઘણી એણે સેવા કરી છે. ભગવાન એનું ભલું કરો. આમ મહારાજે સંકલ્પ સારો કર્યો.

મહારાજે સંકલ્પ સારો કર્યો એટલે એને જમના કરીને દિકરી હતી. એને ભૂત વળગ્યું. ભૂત વળગ્યું તે એને એ ભૂત એટલો બધો ત્રાસ આપે કે રસોઈ તૈયાર કરે ત્યારે અંદર આવીને વિષ્ણુ નાખી જાય. તે બીની દિકરી, દિકરી બીધી, ગભરાઈ. પેલું ભૂત તે ભાગોળેથી, ગમે ત્યાંથી, વિષ્ણુ, કોઈ છોકરાં હગ્યાં હોય તે લઈને પેલા ખોરાકમાં નાખી જાય. એટલે પારકે ઘેર જઈને ખાઈ આવે. પણ

પાગકે ઘેર કેટલું ખાય ? રોજ કોઈ જમાડે નહિ, ભાઈ. એ તો શ્રદ્ધા ખૂટી જાય. ભગવાને ય રોજ થાળ જમતા નથી, નહિ તો શ્રદ્ધા ખૂટી જાય. પણ જમતા નથી એટલુ સારું છે. ભાવના ના ભૂખ્યા છે.

પછી દીનાનાથ ભટ્ટ અડસઠ તીર્થની જાત્રા ફર્યા, પણ પેલુ ભૂત નીકળ્યુ નહિ. છેવટમાં વિચાર કર્યો કે સાલુ, હું બહુ સ્વામિનારાયણને માનતો હતો કે ભગવાનનો અવતાર છે. અને પછી બીજા કોઈ મારા કોઈ પાપના થર આડા આવ્યા, કોઈ જન્મના તે એમને છોડી દીધા. માટે લાવ સ્વામિનારાયણ પાસે તો જાઉં. તે મહારાજ પાસે ગયા. મહારાજ કહે ઓ.....હો.....હો મયારામ ભટ્ટ પધારો, પધારો. કેમ આટલા દિવસ ક્યાં ગયા હતા ? એટલે મયારામ ભટ્ટને આડુ-અવળુ જૂઠુ બોલવુ પડ્યું. પછી મહારાજને કહે કે ભૈસાબ એક દુઃખ થયું છે. જમનાંને ભૂતડી વળગી છે. તે વિષ્ણુ જ ઘરમાં નાખે છે. આખુ ઘર બગાડી નાખે છે. મને પૂજા ય કરવા દેતી નથી. પૂજા કરતો હોય ત્યાંય વિષ્ણુ નાખે છે. તે ચાર ધામની જાત્રા કરી પણ એ ભૂત ખસતુ નથી. ત્યારે મહારાજ કહે કે ઓ.....હો.....હો ભૂત નથી ખસતુ કે ? એ તો અમારા મયારામ, અભણ છે, તે કાઢી નાખશે. દીનાનાથ ભટ્ટ તો હાહ ખાઈ ગયા, કારણ કે મયારામ ભટ્ટનો જ અવગુણ હતો ને મહારાજે મયારામ ભટ્ટનું નામ લીધું. પછી મહારાજે મયારામ ભટ્ટને કહ્યું કે જાઓ ઘેર, જાઓ ભૂત કાઢી મૂકો. મયારામ ભટ્ટ તો મહારાજના વચને કરીને ગયા. ઘરમાં ગયા ને સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ નીકળી જા, ભૂતને કહે કે નીકળી જા. દુબળા વાણિયાનો અજમા ઉપર હાથ. બીજું કંઈ આવડતુ નહિ, સમજ્યા. તે ધૂન કરી તે પેલુ ભૂત નાસી ગયું. ભગવાનના એકાંતિક ભક્ત આવ્યા એટલે ભૂત કહે મારાથી રહેવાય નહિ. તે એ ભૂત ભાગી ગયું.

ત્યારે દીનાનાથ ભટ્ટને તો ભાગવત્ના અઢાર ઠજાર શ્લોક કંઠે હતા, એવા તો વિદ્વાન હતા. શ્રીજી મહારાજ એમની પાસે કથા વંચાવતા. મહારાજ પોતાનો પોષાક, લાખો રૂપિયાનો, એ દીનાનાથ ભટ્ટને આપી દેતા. એવા દીનાનાથ ભટ્ટ મહારાજને વહાલા હતા. છતાંય મહારાજના નિશ્ચયમાંથી ઉડી ગયા, એક દિવસ.

માટે ભગવાનના ભક્તોએ વિચાર કરવો. આપણુ કાંઠે આવેલુ નાવ તે બૂડવા ના દેવુ ભાઈ. ચાલુ સાલે રોગચાળો ફાટી નીકળવાનો છે. લાખો માણસ ખતમ થશે, એવુ પેપરમાં છપાયું છે. સાચુ

ખોટું મહારાજ જાણે. લડાઈ પણ ફાટી નીકળશે, કોણ જીવ્યું ને કોણ મર્યું ? માટે આપણા કલ્યાણમાં વિઘ્ન ના થાય એના માટે સાવધ રહેજો ભાઈ. મારે યા તમારે દરેકને.

વાર્તા - ૬૫

સ્નેહ ને સંપ તો એવો રાખવો. તે બાપાશ્રી અંતિમ શબ્દ બોલ્યા છે, ૭૫૦મી વાતમાં, પહેલા ભાગમાં, કે મારા રૂચિવાળા સંપ રાખજો. એ વચન એમનું માનીશું તો પણ ભગવાન આપણા ઉપર રાજી થશે. આ સત્સંગનું તત્ત્વ રૂચિવાળા ગણાય. એની પાસે જો મન ઉચિત (ઉંચું) થાય તો ભગવાન અને મુક્તો પણ જરૂર ધીરે ધીરે છેટા થવાના છે.

વાંદરાએ વિચાર કર્યો કે આ બધા જાત્રા કરવા જાય છે, ત્યારે કે લાવ હું ય જાત્રા કરવા જઉં. પણ વાંદરાને વિચાર આવ્યો કે હારી સોબત કોની કરવી ? પછી વિચાર કરતાં એણે તો ઢેફાંની ભાઈબંધી કરી. ખેતરમાં ઢેફાં થાય છે, આટલાં આટલાં મોટાં ઢેફાં, દગડા જેવાં, તેની ભાઈબંધી કરી. આ ભાઈબંધી કરી એટલે વાંદરુ ઢેફાને કહે અલ્યા આપણે બે જાત્રા કરવા જઈએ, ભાઈબંધી કરી છે તે. ત્યારે ઢેફુ કહે હા. પણ ઢેફુ કહે કે હારુ, પવન આવે ત્યારે મને ઉડાડી મૂકે. ત્યારે વાંદર કહે તું ગભરાઈશ નહિ. પવન આવે ત્યારે હું તારા પર બેસીશ. તને ઉડવા નહિ દઉં. ત્યારે ઢેફુ કહે વરસાદ આવે તો, મને પલાળી નાખે. ત્યારે વાંદર કહે તે ઘડીએ હું ઉપર બેસીશ, નહિ તને પલળવા દઉં. કેવી ભાઈબંધી કહેવાય ?

દૂધ અને પાણીને કેવી મિત્રાચારી છે. જ્યારે દૂધને મનુષ્યો ઉકાળે છે ત્યારે પાણીનો ભાગ બળી જાય છે. પાણી ઉપર આવીને પેલા અગ્નિને ઓલવી નાખે એટલે દૂધને કહે હે ખબરદાર કે તને હું બળવા દઉં નહિ. કેટલી બધી ભાઈબંધી કહેવાય ?

તેમ ભગવાનના ભક્તોએ અરસ-પરસ નમીને, ખમીને, સહન કરીને સંપ રાખવાથી, આપણે આલોક અને પરલોકમાં પણ સુખી થઈએ છીએ.

વાર્તા - ૬૬

વચનમાં, ભગવાનના ભક્તના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. ગુણાતીતાનંદ સ્વામિની વાતોમાં લખ્યું છે કે બે સારા ભગવદી અને બે સારા સાધુ જોડે જીવ બાંધવો. અરે છેવટમાં એક જોડે પણ બાંધવો. હવે એના વિશ્વાસ ના આવે ત્યારે એ જીવ બાંધ્યો કહેવાય ખરો ? ના, નહિ. એનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. વિશ્વાસ, બાપાશ્રીએ લખ્યું કે વિશ્વાસ ક્યારે કહેવાય ? તો, મોટા પુરૂષ કહે કે અમારે ત્યાગી કરવા છે તો તરત ત્યાગી થાય, મોટા પુરૂષ કહે ગૃહસ્થાશ્રમી રહો તો ગૃહસ્થાશ્રમી રહે. અને ત્યાગી કહે તો ત્યાગી થાય. ત્યારે ખરો વિશ્વાસ કહેવાય.

ગોપાળાનંદ સ્વામિ એક વખતે પોતાના શિષ્યો સહિત એક આંબા નીચે ધ્યાનમાં બેઠા. ધ્યાનમાં બેઠા તે ધ્યાનમાં ને ધ્યાનમાં દશ મહિના થઈ ગયા. સ્વામિ ધ્યાનમાંથી જાગ્યા અને બધાને જગાડ્યા. પછી કહે બોલો ભાઈ, આપણે કેટલા મહિના ધ્યાનમાં બેઠા ? ત્યારે કોઈ કહે મહિનો, કોઈ કહે પાંચ દાડા, દશ દાડા, બે મહિના પણ કોઈએ દશ મહિના કહ્યા નહિ. ત્યારે ગોપાળાનંદ સ્વામિ કહે કે દશ મહિના ધ્યાનમાં બેઠા, એકે પલાંઠીએ. ત્યારે બધા કહે સ્વામિ, શું ગપ્પાં મારો છો ? સ્વામિના વિશે પૂજ્ય બુદ્ધિ હતી, ગુરૂ બુદ્ધિ હતી, તોય સ્વામિના વચનનો વિશ્વાસ આવ્યો નહિ. તે કોઈક ને જ આવ્યો વિશ્વાસ, તે કહે ભાઈ સ્વામિ કહે એ સાચું માનો. ભલે આપણને નથી લાગતું કે દશ મહિના, પણ સ્વામિ કહે એ સાચું માનો કે દશ મહિના બેઠા. તે કેટલાકે વચન માન્યું.

સ્વામિએ તરત આંબાને બોલાવ્યો, મૂર્તિમાન, કારણ કે આ તો મોટા પુરુષ હતા. આંબાને કહે બોલ કે ભાઈ, તારી પાસે અમે કેટલા મહિના ધ્યાનમાં બેઠા ? ત્યારે આંબો કહે દશ મહિના. ત્યારે કહે ખાત્રી શું ? ત્યારે કહે કે જુઓ તમે ધ્યાનમાં બેઠા હતા ત્યારે કેરીઓ વેડવાની તૈયારીઓ હતી. ત્યારે

બધા કહે હા, અલ્યા ખરી વાત. પછી કહે ત્યારે જુઓ ફરી આ મોર આવ્યો. આમ વાત સાચી નીકળી. અક્ષરધામમાં શ્રીજી મહારાજની સભામાં નિર્ણય થયો કે હવે મોક્ષ, એ શિષ્યોમાં કેટલાનો કરવો ? કારણ કે ગોપાળાનંદ સ્વામિ જેવાના વચનમાં તર્ક કર્યો. પછી એના ઉત્તરમાં એવો ઉત્તર આવ્યો કે જેને સત્પુરુષના વચનનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ એનો જ મોક્ષ થવાનો. વચનમાં વિશ્વાસ હોય એ તરે અને વિશ્વાસમાં તર્ક થાય એ તરે નહિ. માટે વિશ્વાસ એ કલ્યાણને માટે બાપુ મોટો મુદ્દો છે.

વળી આપણે ભક્તચિંતામણીની વાત વિચારો. સુરતમાં એક ભગુભાઈ કરીને એક ભગવાનના ભગત હતા. તે એને મહારાજનો વિશ્વાસ બહુ અને મોટા સદ્ગુણને ગુરુ કરેલા, એનો પણ વિશ્વાસ બહુ. પણ આ ભગત એવા હતા કે પારકી વઢવાડ લઈને એમાંથી કમાણી કરે. ગોઠે તો વઢવાડ કરાવી આલે ને એમાંથી કમાણી કરે. પેલાના ખાચ (પૈસા) અને પેલાનાય પૈસા ખાચ. આવી રીતે કજિયાદાર હતો. આખા સુરત શહેરના મનુષ્યો, સત્સંગીઓ જાણે કે આ જમપુરીમાં જવાનો છે, એનું કલ્યાણ થાય નહિ. પણ ભગુને વિશ્વાસ બહુ ભારે હતો. તે બાપાશ્રીની આ કહેલ વાત છે. ભક્તચિંતામણીમાં પણ છે, ૧૫૧ (એકસો ને એકાવન) મા પ્રકરણમાં.

“વળી ભક્ત એક ભગુ નામ, તેને જાણે સઘળુ ગામ;
લીયે પારકી વઢવેડ વેચાતી, કરે નિત્ય કમાણી એમાંથી;
કહે સહુ છે કજિયાદાર, મૂઆ પછી જાણે જમ ધ્વાર;
પણ ભગુને ભરસો ભારી, નાથ નહિ જુએ કરણી મારી;
લોભી લંપટ હું છું હરામી, પણ નહિ તજે મુજને સ્વામિ;
એવો ખરો વિશ્વાસ તે દલે.....

આવ્યા તેડવા પોતે મહારાજ, લાવ્યા રથ એક ભગુ કાજ.”

માટે કેટલો બધો વિશ્વાસ.

આવી રીતે આપણે ભગવાન અને અનાદિ મુક્તોના વચનમાં વિશ્વાસ રાખવો. અને અનાદિ મુક્તો અત્યારે પૃથ્વી પર નથી, પણ એના દ્રઢ આશ્રિતો હોય, જેની સાથે આપણે જીવ બાંધ્યો હોય,

એના વચનનો પણ વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. પણ એના વચનમાં સંશય થાય, ત્યારે એમ સમજવું કે કોઈ દિવસ કલ્યાણમાં પણ વિદ્વ જરૂર થઈ જાય. એક પગથિયું દાદરનું ખસતાં, બધા પગથિયા ખસે છે.

માટે ગુણાતીતાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે કે બે સારા ભગવદીમાં જીવ બાંધવો જોઈએ. જેથી કરીને કોઈ દિવસે એ સત્સંગમાંથી પડે તો થાય ત્યારે મહારાજને પ્રાર્થના કરીને એને ઉભો રાખે.

એક વખત વરસડાની સભામાં મેં હરિભક્તોને પૂછ્યું કે ભાઈ મોટા પુરુષનો મત છે કે બે સારા ભગવદીમાં જીવ બાંધવો. તમને કોની સાથે છે હેત ? પહેલાં અંબાલાલ માસ્તરને પ્રશ્ન પૂછ્યો. ત્યારે અંબાલાલ માસ્તર કહે કે મને તમારા (ભગતજીબાપા) પ્રત્યે સંપૂર્ણ વિશ્વાસ, શ્રીજી મહારાજ અને મોટા પુરૂષની સાથે કહું છું. પછી છગનભાઈને પૂછ્યું ત્યારે છગનભાઈ કહે કે તમારો (ભગતજીબાપાનો) સંપૂર્ણ ભરાસો, મને છે. તમારા જેવો વિશ્વાસ બીજા કોઈનો નહિ. છોટાભાઈને પૂછ્યું ત્યારે છોટાભાઈ કહે કે ભગતજી તમારો અને મને મહાત્માનો વિશ્વાસ છે. એવી રીતે કોઈએ બેનાં કીધાં, કોઈએ ત્રણના નામ લીધાં. તેમાં માસ્તર “જય સ્વામિનારાયણ” થઈ ગયા. કારણ કે મારો (ભગતજીબાપાનો) વિશ્વાસ ઉઠ્યો. તે કહે કે ત્યાં ટીમ્બાગારામાં કોઈનું કલ્યાણ નહિ થાય. “જય સ્વામિનારાયણ”. ત્યારે માસ્તરને પૂછ્યું કે ભગતનું ? (ભગતજીબાપાનું ?) ત્યારે કહે કે ભગતનું ચ (ભગતજીબાપાનું ચ) નહિ થાય. થઈ રહ્યું ? વિશ્વાસ ઉઠી ગયો. કારણ કે ભગતના ભેગા રહે એટલે ભગતના પેટમાં કરમીયા કેટલા છે એ ચ જાણે, તો પેલો ગુણ રહે ? ના રહે. કારણ કે અવગુણ આવે ત્યારે અવગુણે અવગુણ વધે, ને ગુણે ગુણ વધે છે, બાપા. અત્યારે કોઈ પણ રૂચિવાળા સાથે એ માણસને હેત નથી. મહારાજના ભક્ત એકાંતિક છે. રાત દિવસ ધ્યાન ભજન કરે છે, પણ મોટા પુરુષના આશ્રિતોની સોબતમાં મનુષ્યબુદ્ધિ થઈ. એમની સમીપમાં તમે રહો તો, તમે જાણો કે આના જેવા દુનિયામાં કોઈ ભગત નથી. એવા એકાંતિક ભક્ત ગણાય, પણ મોટા પુરુષના આશ્રિતોમાં મનુષ્યબુદ્ધિ. શ્રીજી મહારાજે શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે વિદ્વાન હોય, પણ જો સત્સંગ ન હોય ને ભક્તિ ન હોય, તો વિદ્વાન પણ અધોગતિને પામે છે. સત્સંગ એટલે સત્પુરુષનો સંગ અને ભક્તિ એટલે હેત, ભક્તિ એટલે હેત. જેવું દેહમાં હેત છે એવું ભગવાન

અને મોટા પુરૂષમાં હેત કરવું અને દેહના સગા વહાલામાં છે એવું, ભગવાનના મોટા પુરુષોના આશ્રિતોમાં હેત રાખવું જોઈએ. ત્યારે હેત એ જ સત્સંગ. કરી કરીને હેત કરવાનું છે. તમે ભક્તિવાન હશો, ધર્મવાન હશો, સમજણનું ઘર તો બરાબર નહિ આવ્યું હોય, પણ જો આ બધાંય વાનાં સારાં કદાચ હશે, પણ જો ભગવાનના પંથે વળેલા આત્માઓની સાથે અતિ સ્નેહ નહિ હોય, એના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ નહિ હોય, તો જરૂર એના કલ્યાણમાં વિઘ્ન થાય છે. આ વાત ગુણાતીતાનંદ સ્વામિએ પહેલા પ્રકરણમાં આ વાત લખેલી છે. કોઈ કહે છે કે ભગત ગજવામાંથી કાઢે છે, પણ ગજવામાંથી નથી કાઢતો. માટે વિશ્વાસ એ બહુ મોટો મુદ્દો છે.

દેવોને અને દૈત્યોને યુધ્ધ થયું. તે દેવો હારી ગયા, હથિયાર ફેંકાવી દીધાં. ભગવાનને શરણે ગયા. ભગવાનને કહે કે હથિયાર નથી તે શું વઢીએ ? ત્યારે ભગવાન કહે આ સમુદ્ર ફીણ છે એનાથી વઢો. સમુદ્ર કાંઠે લડાઈ ચાલી હતી. તે ભગવાન કહે મારુ નામ લઈને મારજો (સમુદ્ર ફીણ). તે સમુદ્રનું ફીણ મારે ને એમાંથી હથિયાર થઈ જાય. તે દૈત્યોને હરાવી દીધા. વિશ્વાસ. ત્યારે વિશ્વાસુ તરી જાય છે. વિશ્વાસુ વહેલો તરે છે. માટે મહારાજે છેલ્લાના ૨૪મા માં દાદાખાચરનું વિશ્વાસનું અંગ વખાણ્યું છે.

બાપાશ્રીએ પણ કહ્યું છે કે હું પંડિતથી પચાસ ગાઉ, જ્ઞાનીથી વીસ ગાઉ, પ્રેમીની પાસ અને વિશ્વાસીના હૃદયમાં રહુ છું. મારુ (ભગતજીબાપાનું) પોતાનું વિશ્વાસનું અંગ છે. ત્યારે બધાએ મને પૂછ્યું (ભગતજીબાપાને) કે તમને કોનો વિશ્વાસ ? ત્યારે કહ્યું કે ભાઈ મેં તો મહાત્માજી જોડે જીવ બાંધ્યો છે, સમજ્યા. મેં મહાત્માજી સાથે બરાબર જીવ બાંધ્યો છે. અને મહાત્માજી વચનમાં મને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. તે આ વાતનો દરેક સત્સંગીએ, મોટા પુરૂષોના હજારો આશ્રિતોમાં, બે સારા ભગવદી સાથે પણ જીવ બાંધવો.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામિએ તો ચાર પાંચમાં લખ્યું છે. અરે છેવટમાં બે, છેવટમાં એકનો તો, વિશ્વાસ સંપૂર્ણ રાખવો જોઈએ. એ વાત આ સભામાં આપણે એક દિવસે આપણે એ વાત કરેલી છે. ત્યારે દેશ સારો હશે, ક્રિયા સારી હશે, મંત્ર સારો છે, ઉપદેષ્ટા સારા છે, ગુરુ સાચા છે પણ જો સંગથી

જો છૂટયો એટલે એનો વિશ્વાસ છૂટયો, તો બધુય ધૂળ ઉપર લીંપણ થઈ જાય. માટે જીવને સોબત સિવાય રહેવાતું નથી. આ સભામાંથી મન નોખું થાય એટલે પછી એને કુસંગીની સોબત કરવી પડે છે, બાપા. એની સાથે બેસવું પડે, ઉઠવું પડે, બોલવું પડે, ચાલવું પડે, હસવું પડે. એટલે પછી આ રંગ એને ક્યાંથી રહે ? પછી ધીરે ધીરે એને એમ થવા માંડે કે ગયા મંદિરમાં (મંદિરમાં શું જવું છે. નહિ જાય તો પણ ચાલશે એમ થવા માંડે). અને મનમાં થાય કે ભગત તો અમારી પછવાડે કોદાળી - પાવડો લઈને પડ્યા છે. આવી રીતે ભગતનો પણ અવગુણ આવી જાય. ત્યારે ભગત તે કંઈ ગજવામાંથી વાતો કાઢે છે ? ના, નહિ. એ તો વચનામૃતની વાતો, ભગવાનના મોટા પુરુષની વાતો તમને કહે છે, સભામાં. અને તે આપણા જીવના કલ્યાણને માટે બાપુ કહે છે. માટે જ્ઞાન, વિશ્વાસ સૌથી શ્રેષ્ઠ છે. વિશ્વાસી તરી જાય છે. તો નામ વિશ્વંભર હે જીનકો, તીનકો વિશ્વાસ કયુ દેત વિસારી. માટે ભગવાન અને મોટા પુરૂષોના અને એના એકાંતિક ભક્તોના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ. અને વિશ્વાસ રાખશો તો મહારાજ અને મોટા મુક્તો આપણા કલ્યાણમાં કોઈ રીતે વિદ્ય નહિ આવવા દે. હવે તમને કદાચ વિશ્વાસ ના આવે તો અમે સોગંદ ખાઈને તમને વાત કરીશું. તો પછી વિશ્વાસ લાવશો કે નહિ લાવો ? કે સોગંદ પણ અમે જૂઠા ખાઈશું ? માટે વિશ્વાસ રાખજો બાપા, તો આલોક અને પરલોકમાં સદા સુખી થશો.

વાર્તા - ૬૭

અનંત દેવના દેવ, ઈશ્વરના ઈશ્વર, એવા જે અક્ષરાતીત ભગવાન સ્વામિનારાયણ, જેમને પામવાને માટે અનંત આત્માઓ અનંત પ્રયત્નો કરી રહ્યા છે. એ પરમાત્માને પામવાને માટે એમના સ્વમુખની વાણી જે વચનામૃત, એ વચનામૃત, સુધાસિંધુ એ અમૃતનો સાગર છે. (એ મોટા પુરુષ થકી સમજીને એનો અભ્યાસ રાખવો, વાંચવો). એ વચનામૃત બરાબર આ દુનિયામાં કોઈ પણ શાસ્ત્ર કહી શકાય નહિ. વેદ, ઉપનિષદો, ગીતા, ભાગવત, રામાયણ, બાઈબલ, કુરાન આદિ જે જે સંતો - મહાત્માઓ સિદ્ધ અને સર્વજ્ઞ થયા કે અવતારો થયા એમણે કરેલાં જે શાસ્ત્રો, એ સર્વેનું દોહન કરી અને આ વચનામૃત થયેલ છે. આ વચનામૃતની યાદી હોય એને આ બ્રહ્માંડમાં કોઈ જીતી શકે નહિ. વચનામૃતમાં ચાર વેદ,

ખટ્શાસ્ત્ર, અઢાર પુરાણ એ સર્વેનો સાર કાઢીને ઉઘ્ધારીને મહાપ્રભુજીએ વાત કરી છે. એમાં પોતાનો સિધ્ધાંત, પોતાનો અભિપ્રાય, પોતાની રૂચિ, સારમાં સાર એવી અનેક વાતો આ પ્રમાણે કહેલ છે. શતાનંદમુનિ જે ત્રિકાળદર્શી હતા, એમણે દુનિયામાં જે શાસ્ત્રો છે એ સર્વ શાસ્ત્રોમાં એમણે શ્રેષ્ઠ પદ (વચનામૃતને) એ મુનિએ આપેલ છે. રઘુવીર આચાર્ય જે વૈકુંઠાધિપતિ હતા. એમણે પણ વચનામૃતને શ્રેષ્ઠપદ આપેલું છે. અનાદિ મુક્ત અબજીબાપા, મહા સમાધિનિષ્ઠ, મહા સમર્થ, એમણે પણ બીજાં શાસ્ત્રો ખડ, સંતનાં કરેલાં કણ બરાબર છે અને વચનામૃતને અમૃતની ઉપમા આપી છે. અનાદિ મુક્ત સદ્ગુરુ સાધુ હરિચરણદાસજી સ્વામિ, એ પણ વચનામૃતની વારે વારે સાખ લેતા. ગોપાળાનંદ સ્વામિ પણ વખતો વખત પોતાના શિષ્યો પાસે વચનામૃત વંચાવતા. પૂજ્ય બાપાશ્રી પણ વચનામૃતની સાખ લેતા. વચનામૃત સિવાય બીજું જાણવા રહે (જાણવાની ઈચ્છા થાય) એ પણ એક મોહ છે. સત્સંગમાં વચનામૃત સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ પદ ભોગવે છે. એ વચનામૃતનો અભ્યાસ દરેક સત્સંગીએ રાખવો જોઈએ. એ વચનામૃત પોતાની મેળે પણ સમજાય એમ નથી. મહાપ્રભુએ પંચાળાના બીજા વચનામૃતમાં કહ્યું કે અમારા જેવા મોટા થકી સમજો તો જ સમજાય છે. એમના જેવા મોટા તો કોણ હોય ? એ તો પરમાત્મા હતા, આ જગતના સૃષ્ટા, નિયંતા, પ્રેરક અને પ્રવર્તક હતા. પણ એમના હજુરી પુરૂષો જે ગોપાળાનંદ સ્વામિ, જે પર્વતભાઈ, જે બાપાશ્રી, એવા સમર્થ પુરુષો થકી એ વાણી આપણને બરાબર સમજાય છે. પ્રથમના ક્રમમાં માં પણ શ્રીમુખે કહેલ છે કે શાસ્ત્રોમાં છળ શબ્દો હોય એ એકાંતિક વિના સમજાતા નથી. લોચા ૧૧ અને ગઢડા મધ્યના ૧૩મા વચનામૃતમાં પણ એ અક્ષરાતીત પરમાત્મા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુએ કહેલ છે કે શાસ્ત્ર સત્પુરૂષ થકી શ્રવણ કરવું. એનાં એ શાસ્ત્ર, સમજાવતાં ના આવડે તો, ઉંઘે માર્ગે માણસ ચાલ્યો જાય.

એક માણસ, બુધ્ધિ ગીરો મૂકેલી. એટલે બુધ્ધિની જડતા, આત્માની અશુદ્ધતા. તે એક આંધળા માણસે પૂછ્યું (એના આગળ કોઈએ દૂધ મૂક્યું કે અલ્યા દૂધ પીઓ ત્યારે પેલો આંધળો માણસ કહે છે) દૂધ કેવું હોય ? કોઈ દાડો તે નામ સાંભળેલું નહિ અને જોયેલું નહિ આંખે. ત્યારે પેલો કહે કે દૂધ તો ધોળું ..... ધોળું.....ધોળું. બગલા જેવું કે. ત્યારે આંધળો માણસ કહે કે બગલું કેવું હોય ? પેલો

આંધળો માણસ પૂછે છે. ત્યારે પેલા માણસે હાથ દેખાડ્યો. તે પેલાએ હાથ ફેરવ્યો કે ઓ મારા બાપ આ શે ખવાય કે ? તેમ જીવને સમજાવતાં આવડે નહિ.

તેમ, કાશીથી પંડિતો ચાર ભણીને આવતા. પછી બે રસ્તા આવ્યા. ત્યારે બધા કહે, અલ્યા કે ક્યા રસ્તે જવું ? વળી બધા કહે રાખોને, આપણે શાસ્ત્ર ભણ્યા છે ને ? “ મહાજનો ગતસ્ય પંથા” તે જે રસ્તે વધારે માણસો જાય છે તે રસ્તે ચાલો. તે સ્મશાનમાં (સ્મશાન તરફ) ઘણા લોકો જતાં હશે. કોઈ મોટું માણસ દેહ મૂકી ગયેલું ગામમાં, નગરશેઠ. તે એ નગરશેઠને બાળવા ઓછામાં ઓછા બસો-પાંચસો માણસો સ્મશાનમાં જાય. તે આ પંડિતો ગયા સ્મશાનમાં. સ્મશાનમાં ગયા એટલે પેલા પંડિતો કહે અલ્યા કે રસ્તો ભૂલા પડ્યા. હારુ, શાસ્ત્ર જાણતા હતા તોય ગોથાં ખાધાં. પછી વળી બીજી વાતનો પ્રસંગ નીકળતાં કહે કે રાખો, શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે મનુષ્યોએ અરસ-પરસ વેર ના કરાવવું, પણ અરસ-પરસ સ્નેહ કરાવવો. કાતર જેવો સ્વભાવ ના રાખવો. કાતર એ વસ્ત્રના અનેક ટુકડા (કકડા) કરી નાખે છે. પહેરણ સીવડાવવો હોય, જવાહર બંડી સીવડાવવી હોય, ઝબ્બો સીવડાવવો હોય, કોટ સીવડાવવો હોય તો અનેક કાપલા આ પ્રમાણે એને ટેલર કરે છે. પણ સોય છે તો એ ડગલો એક બનાવી દે છે. તેમ સોઈ જેવો સ્વભાવ રાખવો આપણે. ત્યારે કે આ ઊંટને અને ગધેડાને ભાઈબંધી કરાવી દઈએ, આપણે. શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે સ્નેહ કરાવવો પણ કોઈને વેર કરાવવું નહિ. વેર થાય એવા શબ્દો બોલવા ય નહિ. તે આ ત્યાં ધમોના વેલા હશે, ઉગેલો ધમો હશે. વળી સ્મશાનમાં દોરડાઓ ઇત્યાદિ પડેલાં દોરડાં, તે પેલા ગધેડાના ટાંગા બાંધી અને ઊંટના પૂછડે બાંધી દીધું. લ્યો કે થઈ ગઈ ભાઈબંધી. પછીથી પેલું ઊંટ તો જાય નાહું અને ગધેડો રાડો પાડે.

આ પંડિતો ગયા, પછી ગામમાં. ગામમાં ગયા ત્યારે લોકો કહે કે અલ્યા ભાઈ કંઈ રહેવું ? ત્યારે આ પંડિતો કહે કે કાશીના પંડિત છીએ, વિદ્યા ભણીને આવ્યા છીએ. ત્યારે કોઈ પ્રેમી ભગત હશે, પરમ ભગવદી બેચરમામા જેવા, કંડારીના પટેલ, મહાદાનેશ્વરી, તે કહે ઓ.....હો.....હો... પંડિતો ભણીને આવે છે. માટે લાવો એમને આપણે જમાડીએ. એટલે પંડિતોને ઘેર લઈ ગયા ને ઘરમાં હુકમ કર્યો કે રસોઈ બનાવો. રસોઈ બનાવી સુંદર. જમવા બેઠા. તે પહેલાં વડાં હાથમાં આવ્યાં. ત્યારે આ પંડિતો કહે

છિદ્રમ્, છિદ્રમ્ ન કરીશ્યે. જેનામાં છિદ્રો હોય એનો સંગ કરવો નહિ. માટે આ કોણું કોરયું વચ્ચે. માટે એ આપણો કામનુ નહિ. પછી સૂતરફેણી હાથમાં આવી, ત્યારે કહે જે વાંકુ હોય, જે વાંકુ હોય વાંકો માણસ હોય, આડો ચાલતો હોય, એનો પણ સંગ કરવો નહિ. માટે આય વાંકી છે, સૂતરફેણી, માટે એ ય ના ખવાય, માટે મૂકો કોરે. (બાજુમાં મૂકી દો). એવી રીતે જે જે વસ્તુઓ લીધી, એમાં દરેકમાં દોષ કાઢ્યો. શાસ્ત્ર ભણેલા. તે આચમન કરીને ઉઠી ગયા. પેલા ભગવાનના ભક્તે જાણ્યું કે આ લોકો ભણ્યા છે પણ ગણ્યા નથી. મૂર્ખા છે. તેમ આ શાસ્ત્ર પણ પોતાની મેળે ભણવા માંડે તો, એ આવડે એવાં નથી, ભાઈ.

એક રામાયણની કથા થઈ, ત્યારે ભાઈઓને પૂછ્યું કે શું સાર લીધો ? ત્યારે અકે જણો કહે રાખો સારની વાત પછી, પણ આ સીતાનું હરણ થયું એ મનુષ્ય થયું કે ના થયું ? એનો ઉત્તર આલો. ત્યારે કેવી કથા સાંભળી હશે ? કે સીતાનું હરણ થઈ ગયું, એ મનુષ્ય થયું કે ના થયું ? ત્યારે વળી પાછા એક જણ બોલી ઉઠ્યા કે રામચંદ્ર ભગવાને બધા બ્રાહ્મણોને મારી નાખ્યા અને સીતાને પાછાં આંણ્યાં. તેમ અમે પણ એવી રીતે જો કોઈ બ્રાહ્મણ વાંકમાં આવે તો મારી નાખશું. એનું અમને પાપ લાગે નહિ. જુઓ સાર લેતાં આવડ્યો ? ના લેતાં આવડ્યો.

પછી મહાભારત વંચાયું. ત્યારે પછી બૈરાંને પૂછ્યું કે શું તમે સાર લીધો ? ત્યારે બૈરાં કહે કે દ્રૌપદીએ પાંચ ઘણી કર્યા તો હું ચે પાંચ ઘણી કરીશ ત્યાં લગી મારે ચિંતા નથી. પુરૂષોને પૂછવામાં આવ્યું કે અલ્યા ભાઈ તમે શું સાર લીધો ? પેલા પુરાણી મહારાજ પૂછે છે. ત્યારે ભાઈઓ કહે કે બે ભાઈઓ પાંડવો - કૌરવો વઢી મર્યા તેમ અમે છીએ તે અમારી મિલકત હશે તો ભાઈઓ - ભાઈઓને નહિ આપીએ અને મારીને, ફૂટીને મારી નાખીશું કે પણ એની મિલકત, એની પાસેથી પડાવી લઈશું. કૌરવોની પેઠે. જુઓ આ સાર લેતાં આવડ્યો. તેમ

“ગુરૂ ગમ વિના રે, આતમ ચિન્યા વિના રે, ભ્રમણા ભાગ્યા વિના રે,
લખ ચોરાશી નહિ મટે રે જી.”

માટે જ્યાં સુધી ..... ગુરૂ કર્યા સિવાય માણસને સંપૂર્ણ જ્ઞાન સંપાદન, પ્રાપ્ત થતુ નથી. પૂર્વે પણ જે જે તર્યા છે તેણે મહાન પુરુષોને ગુરૂ તરીકે સ્વીકાર્યા છે. તો એ આપણને શાસ્ત્રની પણ સવળી ગમ પાડે છે. માટે સમર્થ પુરુષોને ગુરૂ કરવા જોઈએ.

એક વખતે રંગાય જેવી નદી, જેને રંગાવતી કહેવામાં આવે છે. વિશ્વામિત્ર ઋષિએ એમાં ગંગાજીનુ આવાહન કરેલું છે. આ કાયાવરોહણ તીર્થ, વિશ્વામિત્ર ઋષિ બનાવતા, સતયુગના વખતનું આ તીર્થ છે. કારવણ ઉર્ફે કાયાવરોહણ તીર્થ. કાશી જેવુ મહાતીર્થ ક્ષેત્ર બનાવ્યું હતું.

હવે બાર જણા હશે તેમને નદીની બીજ બાજુ જવુ હશે. નદીમાં વાંદ વાંદ પાણી આવેલું, વાંદ પુર. ત્યારે એક જણો કહે કે રાખો હું શાસ્ત્ર ભણેલો છુ કે. (શાસ્ત્રો ભણ્યો હશે પણ ગુરૂ કર્યા સિવાય શાસ્ત્રો ભણેલાં ને કંઠે કરેલાં) લાવો, આપણે માપ માપીએ કે કેટલું પાણી છે ? ત્યારે એક જણો કહે કે ૧૨ હાથ (બાર હાથ) પાણી છે. ત્યારે પેલો કહે કે આપણે બાર જણા છીએ તે એક એક હાથ ભાગે આવ્યું. તે આમણે તો આંખો મીંચીને મેલી દોટ. તે બારેય જણા બૂડી ગયા.

ત્યારે એક ભગત હશે, અર્ધ દગ્ધ. ચાંલ્લો કરે, તિલક કરે, મંદિર આવે, પણ કોઈને કંઈ પૂછે નહિ. બધાય ધંધા કરે. તે ખેતરમાં, કોઈના ખેતરમાં જઈ ચડ્યો. તે ખેતરમાં રીંગણાં બહુ સારાં દીઠાં. ત્યારે કે, શાક કરવા લઈ જાઉં. વળી વિચાર કર્યો કે આપણે ભગત થયા છે તે ચોરી થાય નહિ. પૂછ્યા સિવાય ના લેવું. શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કાષ્ઠ, પુષ્પ પણ ઘણીની આજ્ઞા વગર લેવું નહિ. માટે પૂછવા દ્યો. એમ કહીને વાડીને પૂછવા લાગ્યો કે વાડી રે વાડી ? ત્યારે વાડી કહે છે કે શું કહો છો ડાહ્યા તરવાડી ? ત્યારે ડાહ્યા તરવાડી કહે કે આ દેટિયાં લઉં બે ચાર ? ત્યારે વાડી કહે કે અરે ....લ્યોને બા દશબાર. (આમ પોતે ને પોતે, પોતાની જાતે જ ડાહ્યો તરવાડી ને વાડી બની જઈને બોલતો). તે આણે તો દશબાર રીંગણાં તોડી આણ્યાં. તે આ તો રોજ દશબાર દેટિયાં આવી રીતે લઈ જાય. તે પછી પેલો ખેતરનો માલિક, હશે દેવજીભાઈ જેવા, તેને થયું કે માનો કે ના માનો, પણ દેટિયાં જાય છે. દેટિયાં એટલે રીંગણાં. તે જે લઈ જતો હોય તેને પકડવા માટે ઝાડ ઉપર જઈને સંતાઈ રહ્યો. આ ડાહ્યા

તરવાડી તો દરરોજની જેમ દેટિયાં લેવા આવ્યા, ને આજુબાજુ જોયું કે છે કે નહિ ? તો, હાં કે કોઈ છે નહિ, ચારે બાજુ જોયું. કોઈ નથી. પછી હંમેશની માફક કહેવા લાગ્યો કે વાડી રે વાડી ? ત્યારે વાડી કહે કે શું કહો છો ડાહ્યા તરવાડી ? ત્યારે ડાહ્યા તરવાડી કહે આ દેટિયાં લઉં, બે ચાર ? ત્યારે વાડી કહે કે અરે, લ્યો ને ભા દશ-બાર. આ દેટિયાં તોડ્યાં. એટલે પેલાએ (ખેતરના માલિકે) હડપ માર્યો ભૂસકો, ઝાડ ઉપરથી, થડમાં બેસી રહ્યો હશે તે. બોચી પકડી, ટાંગા બાંધ્યા. (ડાહ્યા તરવાડીના) ત્યારે ડાહ્યા તરવાડી કહે ભાઈ હું ભગત આદમી છું. પૂછ્યા સિવાય હું કાંઈ લેતો નથી. હું ભગત આદમી છું. શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે તે પ્રમાણે વર્તું છું હું. ત્યારે એ ખેતરનો માલિક કહે હું ય પૂછ્યા સિવાય (કંઈ કરતો નથી). હું ય ભગત છું. શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યા પ્રમાણે વર્તનારો છું. પૂછ્યા સિવાય કંઈ દુઃખ દઉં નહિ. ટાંગા બાંધ્યા, હાથ બાંધ્યા અને કુવામાં લટકાવ્યો અને કહે, ફવા ..... રે ફવા, ત્યારે ફવો કહે, શું કહો છો ધના ભૂવા ? ત્યારે ધના ભૂવા (વાડીનો માલિક) કહે કે ડૂબકાં દેવડાવું બે ચાર ? ત્યારે કુવો કહે કે અરે કે દેવડાવો બા, દશબાર. એમ કહીને દશબાર ડૂબકાં દેવડાવ્યાં. એટલે પેલો કહે કે મરી ગયો .....રે બાપજી મરી ગયો.

તેમ શાસ્ત્ર પોતાની મેળે સમજાતાં નથી. અને જે મનુષ્ય પોતાની મેળે સમજે છે એ મનુષ્યો ગોથાં ખાય છે.

એક અખતર ડાહ્યો મનુષ્ય હતો. તે ભગવાનનો ભગત. તે રોજ, આપણે વૈજનાથ જેવું મહાદેવનું દેવળ, એમાં શંકર ભગવાનની પૂજા કરવા જાય. પૂજા કરતાં એક દિવસે મહાદેવને પંચામૃત સ્નાને કરીને સ્નાન કરાવેલું, ચોખા-બોખા ચડાવેલા. એટલે પેલા ચોખા, ઉંદરડી પરકેલી તે ચોખા લઈ જાય, પોતાના દરમાં. એણે (પેલા અખતર ડાહ્યા મનુષ્યે) વિચાર કર્યો કે આ ભગવાન, શંકર ભગવાન કરતાં તો ઉંદરડીમાં બહુ બળ છે. તે ઉંદરડીનું રોજ પૂજન કરવા મંડ્યો. એક દિવસે કંઈ બિલાડી તાકી રહી હશે, તે પેલાને બચ્ચાને પકડી લીધું, ઉંદરના બચ્ચાને. તે આ અખતર ડાહ્યો તો બિલાડીનું પૂજન કરવા લાગ્યો. વળી કંઈ કૂતરો તાકી રહ્યો હશે, તે પેલી બિલાડીનું મૂડુ મરડી નાખ્યું. તે જોઈને આને થયું કે ઓ.....હો.....હો કૂતરામાં બળ છે. તે કૂતરાનું પૂજન કરે અને કૂતરો પાડ્યો. અને એનું સેવન પૂજન કરવા

લાગ્યો. એવામાં કૂતરો પાબ્યો હતો તે વાંકમાં આવ્યો, એટલે કોઈ એવી પ્રેમી ભક્ત બાઈ હશે, એ બાઈએ કૂતરો વાંકમાં આવવાથી, કૂતરાને ડફણું માર્યું. પછીથી પેલા એકાંતિક ભક્તે તો, બાઈએ કૂતરાને ડફણું માર્યું એટલે, વિચાર કર્યો. પેલાએ વિચાર કર્યો, શંકર ભગવાનના ભક્તે, પૂજન કરનારે વિચાર કર્યો કે ઓ ..... હો ..... હો કે કૂતરા કરતાં તો આ ભગવાન એમાં વધારે રહ્યા છે, બાઈમાં. તેમ કરીને એમનું (બાઈનું) પૂજન વંદન શરૂ કર્યું. વળી કોઈ વખતે એ બાઈ વાંકમાં આવી ચડ્યાં. વાંકમાં તો બિચારાં ના આવે, પણ કાંઈ ધૂળ જેવી બાબતમાં પિત્તો ગયો. (અને બાઈને કંઈ ટોચા ટપલી કરી હશે). એટલે એને થયું કે ઓ.....હો.....હો કે મારામાં બળ, એના કરતાં મારામાં બળ છે. તે પોતાનું પૂજન કરવા લાગ્યો. એટલે એ આત્મા નાસ્તિક થઈ ગયો. ત્યારે ભગત તો હતો પણ અખતર ડાહ્યા મનુષ્ય. કોઈ ગુરુ નહિ કરેલા, કોઈના વચનનો વિશ્વાસ નહિ. ત્યારે એવા મનુષ્યો પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી શકતા નથી. માટે ગુરુની જરૂર છે. પ્રથમના ૬૦મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું છે કે એકાંતિકપણ તો એકાંતિકના પ્રસંગ થકી આવે છે. પણ ગ્રંથમાં લખ્યું રાખ્યું હોય, ગ્રંથ કંઠે કરે તો પણ એકાંતિકપણ આવતું નથી.

વાર્તા - ૬૮

ગઢડા પ્રથમના ૪૪મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું છે કે પરમેશ્વરને વિષે પ્રીતિ થવાનું મુખ્ય કારણ શું છે ? ત્યારે કહે કે સત્પુરુષનો જે પ્રસંગ, એ પરમેશ્વરને વિષે દ્રઢ પ્રીતિ થવાનું કારણ છે.

ગઢડા પ્રથમ ૨૦મા વચનામૃતમાં મહારાજે કહ્યું કે અજ્ઞાનીમાં અતિશે અજ્ઞાની કોણ ? શ્રીજી મહારાજ કહે છે કે જે પોતે પોતાના સ્વરૂપને જોતો નથી એ જ અજ્ઞાનીમાં અજ્ઞાની છે. અને એ નીચમાં નીચ છે. જેને સત્સંગ થયો છે એને પોતાનું દર્શન, પોતાના આત્માનું દર્શન, પોતાના હાથમાં છે. જો એ આદર કરે તો આત્મામાં પરમાત્માને પણ જુએ છે. અને નારદ શનકાદિક જેવો સુખીયો થાય છે. તો સત્સંગનો અર્થ સત્પુરુષના વિષે અતિ હેત.

વડતાલના ૧૧મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું છે કે ત્રણ દેહ અને ત્રણ અવસ્થાથી પર, સત્પુરુષો પોતાની ચૌદે ઈન્દ્રિયોની ક્રિયા કરતા હોય, એને અજ્ઞાની જીવ ઓળખી શકતો નથી. કારણ કે એ તો પોતે બ્રહ્મસ્વરૂપ વર્તે છે. એટલે પોતે કરતા થકા પોતાને અકર્તા માને છે, સંગી થકા અસંગી માને છે, જમતા થકા અજમતા માને છે, બોલતા થકા અબોલતા માને છે. તો કે એવા સત્પુરુષોને કેમ ઓળખાય ? તો સત્પુરુષના વિષે હેત રાખો. આત્માનુ સાક્ષાત દર્શન કરવું હોય, પરમાત્માનાં સાક્ષાત દર્શન કરવાં હોય અને સત્પુરુષોનો મહિમા જાણવો હોય તો, સત્પુરુષોને વિષે હેત રાખો. આવી રીતે શ્રીજી મહારાજે એ વડતાલના ૧૧મા વચનામૃતમાં કહેલ છે.

માટે કોટી જન્મે કે કોટિ કલ્પે, માયા તરેલ પુરુષ મળ્યા વિના એ માયા તરાતી નથી. એવું વચન શ્રીહરિના હજૂરી પૂજ્ય બાપાશ્રીનું છે, બાપાશ્રીના શબ્દો છે.

કદાચ કોઈ પોતાને આત્મારૂપે માને, બ્રહ્મરૂપ માને, કે અક્ષરરૂપ માને, એના વડે કરીને આત્મ્યંતિક કલ્યાણ થતું નથી. સુખ - દુઃખ, હરખ-શોક અને નિંદા-સ્તુતિ રૂપી નદી એ આત્મા તરી જાય છે. જે પોતાને આત્મારૂપ માને છે, બ્રહ્મરૂપ માને છે, અક્ષરરૂપ માને છે, એનાથી આત્મ્યંતિક કલ્યાણ નહિ થાય. એનાથી કેટલા ફાયદા ? તો પ્રથમના ૬૧મા માં કહ્યા એ શબ્દો, એટલા જ એના ફાયદા થાય. બીજા ફાયદા મધ્યના ૩૫મા વચનામૃતમાં કહ્યું. આ દેહમાં પ્રીતિ ના રહે અને દેહના સંબંધીમાં હેત ના રહે અને કલ્યાણમાં કોઈ પ્રકારનું વિદ્ન થાય નહિ. અને આત્મારૂપ, બ્રહ્મરૂપ, અક્ષરરૂપ ના માનતા હોય તો ધૂળ ધૂળ બાબતમાં લડી મરે. અને આંટીઓ પાડી બેસે. હેં ..... કે મને એમ કહેનારો ફલાણો માણસ ? (આવે) તેણે બિચારે કીધું ચ ના હોય, તોય તેના પર ઝેર આંટિયો પાડી બેસે છે. ત્યારે પોતાને આત્મારૂપ માનનારા મનુષ્યો પ્રથમના ૬૧મા અને ગઢડા મધ્યના ૩૫મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું કે આત્મારૂપ, બ્રહ્મરૂપ અને અક્ષરરૂપ માનનારને કલ્યાણમાં કોઈ વિદ્ન થતું નથી. અને કોઈ સાથે આ જગતમાં આંટી પડતી નથી. અને જે મનુષ્યોને ભગવાનના ભક્તો સાથે આંટી પડે છે, એના પર રાગ વ્દેષ થાય, એના પર ઈર્ષા થાય, તો એને શ્રીજી મહારાજે મધ્યના ૬૦મા વચનામૃતમાં કહ્યું કે ભગવાનનો ભક્ત, ધર્મેયુક્ત હોય, તપેયુક્ત હોય, ત્યાગેયુક્ત હોય, પણ જો એ આંટી પાડે તો, એને ચંડાળ જેવો

જાણવો. અને એનું કોઈ કાળે કલ્યાણ થતું નથી. કારિયાણીના ટમા માં શ્રીજી મહારાજે લખ્યું, ભગવાનના ભક્તો સાથે આંટી પાડનારને પાડા જેવો લખ્યો છે. ખેડૂતો કપાસ વીણવા જાય ત્યારે વંટોળિયું ચડે ત્યારે કપાસના ઢગલાને પીળી નાખે છે. ત્યારે ખેડૂતો ખાહડાં (ખાસડાં) મારે છે, વંટોળિયાને, એટલે એ ટૂંક કરે છે, એટલે વંટોળિયો નાસી જાય છે. તેમ જેને ભગવાનના ભક્ત સાથે એવી રીતે આંટી પડી જાય છે ત્યારે એને ભગવાન પણ ખાસડાં મારે છે. અનેક રીતે હેરાન કરી નાખે છે. માટે ભગવાનના ભક્તોએ સમજી વિચારીને ભગવાનના ભક્તો સાથે રાગ- ગાથે રાગ-વ્દેષ, ઈર્ષા ને આંટી રાખવી નહિ. અને જે આંટી રાખે છે એને ગઢડા અંતિમના ટમા માં લખ્યું કે સત્સંગમાંથી એ માણસ વિમુખ થાય છે. એને કલ્યાણમાં વિદ્ય થાય છે.

હવે ..... માટે અંતકાળે આત્માનિષ્ઠા કામમાં આવતી નથી. અંતકાળે તો આશરો કામમાં આવે છે. માટે જેને દ્રઢ આશરો, એનો મારગ પાંસરો.

વાર્તા - ૬૯

શ્રીજી મહારાજે લોચના ૧૪મા માં પોતાની રૂચિ કહી છે. ક્ષર અક્ષરથી પર એવા જે પરમાત્મા, એ સાકાર છે. અનંત મુક્તો એ મૂર્તિનું સુખ લઈ રહ્યા છે, સાકર સ્વરૂપે. એના વિષે અમારી ઉપાસના છે. ક્ષર અક્ષરથી પર જે પુરૂષોત્તમનારાયણ એના વિષે અમારી ઉપાસના છે. અને શુકજી અને જડભરત જેવો અમારે વૈરાગ અને ગોપીઓ જેવો અમારે ભગવાન વિષે સ્નેહ છે.

વડતાલના ૧૬મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું સભાને, કે આજે અમારા અંતરનો રહસ્ય, મારા અંતરનો અભિપ્રાય તમને કહું છું. આપણે કહીએ છીએ કે જો આજે મારા અંતરની વાત તમને કહું છું, હાં. આ વાત બહુ ગોપ રાખજો. ગુપ્ત છે. અંતરની વાત છે. મેં આ જગ્યાએ....., મારી પાસે સોનું છે તે મેં મૂક્યું છે. કે અમુક વાત આ સત્સંગની દિવ્ય વાત છે. તેમ મહારાજ પોતાનો રહસ્ય અભિપ્રાય કહે છે. કે આ જગતના માલિક, જગતના નિયંત્રતા, પરમાત્મા એને, નવ પ્રકારે ભગવાનને ભજવા. બીજી કલમ એ ભગવાનને ભજતા હોય એવા જે ભગવાનના ભક્ત, બાઈઓ ભાઈઓ હોય, સાધુ હોય, સત્સંગીઓ

હોય એની સોબત રાખવી. એમાંય રૂચિવાળા એ તો સત્સંગનું તત્ત્વ કહેવાય છે. જેમ આત્માનું તત્ત્વ પરમાત્મા, દૂધનું તત્ત્વ ઘી, તેમ આ સત્સંગનું તત્ત્વ તો રુચિવાળા કહેવાય. એની સોબત રાખવાની શ્રીજી મહારાજે આજ્ઞા કરી છે. અને સહેજ થાય તો સત્સંગ કરાવવો. એમાં સત્સંગ કરાવતાં પોતાને ઉપાધિ થાય એવું હોય તો, એ વાત છોડી દેવી. કદાચ સત્સંગ કરાવવા ગયા અને એને અવગુણ આપણો આવે કે બીજાને આવે, ત્યારે એ વાત આપણે કાપી નાખવી જોઈએ. શિખામણ દેતાં શિક્ષા થઈ જાય.

શિયાળાનો દિવસ હતો. તે વાંદર દાંત કચવી લે. (ઠંડી લાગે એટલે દાંત કચવે, નીચલું જડબુ ધ્રુજે, ઉંચે નીચે થાય). ત્યારે પેલી સુગરી કહે કે રડ્યા, મારી પેઠે માળો કરીને બેસતો હોય તો, ટાઢ વાય ? તે બે ત્રણ વખત કહ્યું, શિખમાણના શબ્દો. પણ પેલાને કંઈ શિખામણ સવળી પડી નહિ. એને બાપુ અવળી પડી ગઈ. એટલે વાંદરાને રીસ ચડી તે સુગરીનો માળો તોડી નાખ્યો. સુગરી ઘર વગરની થઈ ને રડવા બેઠી. “વાંદર કો શિખ દેતાં, સુગરી કા ઘર જાય.” એમ કદાચ આપણને એમ લાગે કે આ માણસને શિખામણ દેતાં કે એ એના બચ્ચાઓને કે એના સંબંધીઓને શિખામણ દેતાં આપણને શિક્ષા કરે છે અને બીજાને ય શિક્ષા કરે છે, તો એનો આપણે ત્યાગ રાખવો. કારણ કે આપણા આત્માને દુઃખ થાય, સામાના આત્માને દુઃખ થાય.

માટે શ્રીજી મહારાજે વડતાલના ૧૬મા માં ત્રણ કલમ કીધી છે. ભગવાન ભજવા, ભગવાનના ભક્તોનો સંગ રાખવો અને સહેજે થાય તો સત્સંગ કરાવવો. પણ આપણને કે સામાને દુઃખ થાય એવી રીતે સત્સંગ કરાવવો નહિ.

છતાં મધ્યના ૫૭મા વચનામૃતમાં લખ્યું કે કદાચ ઉપાધિ થાય, આપણી નિંદા થાય, તોય પણ સત્સંગ કરાવવાનું કામ છોડવું નહિ. એનો અર્થ બાપાશ્રીએ એવો કર્યો છે કે એક વચનામૃત આમ કહે છે ને એક વચનામૃત આમ કહે છે. બે વિરોધાભાસ આવ્યો. બેઉનો વિરોધાભાસ નથી. પોતાને ભગવાનનો અને મુક્તોનો સંબંધ ના તૂટે, આપણા અંતરમાં શાંતિ જળવાય એવી રીતે સત્સંગ કરવો.

એવી રીતે કોઈ મુમુક્ષુ આત્મા હોય, તેને બે શબ્દો શિખામણના દેવા. કે ભાઈ, આ ભગવાન સાચા છે, આ અનાદિ મુક્તો સાચા છે. હવે આ ત્રણ બાબત દરેક સત્સંગીએ ખાસ યાદ રાખવા જેવી છે.

વાર્તા - ૭૦

શ્રીજી મહારાજે મધ્યના ૫૦મા વચનામૃતમાં કહ્યું કે આજે મારા અંતરનું રહસ્ય કહેવું છે. જેમ નદીઓ સમુદ્રમાં લીન થાય છે, અગ્નિમાં સતી બળી જાય છે અને શૂરો રણને વિષે ટુક ટુક થઈ જાય છે તેમ એવો એકરસ ચૈત્રન્ય તેમાં ભગવાન પોતે બિરાજમાન છે, તે ભગવાન અને એ ભગવાનના ભક્તો સાથે અમે અખંડ પ્રીતિ જેડી રાખી છે. એ પ્રીતિને ટાળવાને કોઈ સમર્થ નથી. એ વાત આપણે સમજવાની છે.

મધ્યના ૪૦મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું કે મારા આશ્રિતોને આ દેહે કરીને સુખી થવું હોય, દેહ પડ્યા પછી સુખી થવું હોય, એને ભગવાનના ભક્તોનો મન કર્મ વચને અપરાધ કરવો નહિ. ત્યારે આ અપરાધ ક્યારે ન થાય ? તો એનું વાણીથી ન બોલવું અને એની સાથે હળી મળીને રહેવું. સવારમાં આપણે પૂજા કરીએ છીએ. હવે ઘેર (ઘરમાં) ધારો કે સાસુ-વહુને ઝગડો થયો, પતિ-પત્નિને ઝગડો થયો, બે ભાઈઓને ઝગડો થયો, બાપ દિકરાને ઝગડો થયો, પણ પેલી પૂજા કર્યા પછી શ્રીજી મહારાજે આજ્ઞા કરી કે બધાને “જય સ્વામિનારાયણ” કહી વળવા, તો પેલું વેર હોય તે ઓલવાઈ જાય. તેમ મંદિરમાં આપણે આવીએ ત્યારે બધાને “જય સ્વામિનારાયણ” કહીએ તો ઝેર ઓલવાઈ જાય. અને એને “જે નારાયણ” ના કહીએ તો ઝેર વધે. ત્યારે “જે નારાયણ” સામો બોલે અને આપણે ના બોલીએ તો એનો દોષ એને લાગે છે. ત્યારે ભગવાનના ભક્તો સાથે આંટી ન પડે, એનો અપરાધ ન થાય, એને માટે “જય સ્વામિનારાયણ” કહેવાની ટેવ પાડવી એમ શ્રીજી મહારાજે ફણેણી ગામમાં ૨૫૦૦૦ માણસોની મેદનીમાં આજ્ઞા કરી છે. બાઈ મળે કાં ભાઈ મળે તો એને “જય સ્વામિનારાયણ” કહેવા. મંદિરમાં આવે તો સર્વને “જય સ્વામિનારાયણ” કહી વળે એટલે પેલું ઝેર હોય તો ઓલવાઈ જાય, અને આપણા જીવનું કલ્યાણ થાય અને સામાનું ય કલ્યાણ થાય અને આંટી પડે નહિ. પછી કદાચ આપણે કાંઈ વેગમાં હોય, તો સામો મળે (કોઈ માણસ) તોય ખબર ના પડે. કારણ કે એકેક

અવસ્થામાં બે-બે અવસ્થાઓ રહેલી છે. સારંગપુરના છઠ્ઠા વચનામૃતમાં કહ્યું છે. (સારંગપુરના ૬ વચનામૃતમાં કહ્યું છે). એક વખતે હું પરમ ભગવદી નાગજીભાઈના ઘેર કોઈ કારણવસાત ગયો હતો. તે ઘેરથી મંદિર પાછા વળતા, વડોદરાનાં બબુબેન હનુમાનને આ પ્રમાણે તેલ ચડાવવા જતા હતાં, એટલે મેં જાણી જોઈને “જય નારાયણ”. કર્યા કે આ બાઈનું અંગ તો પતિવૃત્તાનુ જણાતુ નથી. એટલે હું આડો ભાળી ગયો. એને ઘણું ખોટું લાગ્યું, કે આજે મને ભગતજીએ “જય સ્વામિનારાયણ” કીધા કે શું મારો વાંક પડ્યો હશે ? ત્યારે વાંક તો મોટો હતો. પછી સભામાં મેં તો પ્રવચનમાં કહ્યું, પતિવૃત્તાના અંગ ઉપર વાત કરી, એટલે એને પોતાની ભૂલ સુધરી ગઈ, અને અત્યારે તો પોતે એકાંતિક ભક્ત બની ગયા છે. ભગવાન અને મહામુક્તોને પોતે ધારી રહ્યા છે. મહા શુદ્ધાત્મા બન્યો છે. ગમે એવા પૂર્વે મનુષ્યોને દોષો થયા હોય પણ, ભગવાનના સ્મરણમાં અહો દિવસ કાઢે છે, ભક્તિ પરાયણ જીવન કાઢે, તો ગમે એવા પાપ બળીને મનુષ્યના ભસ્મ થાય છે. એટલે શ્રીજી મહારાજે મધ્યના ૪૦મા માં આજ્ઞા કરી કે મારા આશ્રિતોએ જાણે અજાણે મન વડે, કર્મ વડે અને વચન વડે, કોઈ કોઈ ભગવાનના ભગતનો અપરાધ થયો હોય તો, એક દંડવત્ અધિક કરવો. એ શ્રીજી મહારાજે દરેક સત્સંગીને આજ્ઞા કરી છે. એ શ્રીજી મહારાજની આજ્ઞા પાળશો તો મહારાજ તમારા પર રાજી થશે. શ્રીજી મહારાજ કહેવા નહિ આવે. આ શ્રીજી મહારાજ જ આ ભક્તમાં રહીને બોલી રહ્યા છે. એની વાતો તમને કહી રહ્યા છે. વળી એ આજ્ઞા દરેક સત્સંગી પાળજો તો આલોક અને પરલોકમાં આપણા કલ્યાણમાં વિઘ્ન ન થાય.

વળી લોચના ૧૮મા વચનામૃતમાં મહારાજે કહ્યું કે ભગવાનના ભક્તો વિષે મનુષ્યભાવ ન પરઠવો. ભગવાનના ભક્તોના સ્વભાવ કોઈ કંઈ હોય અને કોઈને ખાડ ભાવે, કોઈને ખાટુ ભાવે, કોઈ લૂલા હોય, કોઈ લંગડા હોય, કોઈ આંધળા હોય, કોઈ બહેરા હોય, કોઈ બોબડા હોય, તે સ્વભાવ એવા હોય છે. પણ એ સ્વભાવ તો દેહના દોષ છે. દેહના દોષ તો ખસ દાદર જેવા છે. એ આત્માનું કલ્યાણ બગાડે નહિ. પણ આત્માની મઈ (આત્માની અંદર) જો ભગવાનનો, ભક્તોનો અવગુણ પેસી ગયો, તો એ આત્માને હઉં (આત્માને પણ) ખાઈ નાખશે અને તમારા આત્માની અધોગતિ કરશે, અને દાડે દાડે છેટું પડી જશે. મુંબઈના બારે બે સ્ટીમર ઉભી હોય અને બે સ્ટીમરો અમેરિકા જવાની છે, પણ

જો સુકાન સહેજ મરડી આપ્યું હોય તો, આગળ જતાં લાખો ગાઉનું છેટું પડે. એ અમેરિકા એક પહોંચે ને એક અમેરિકા ના જાય, બીજા દેશમાં ચાલી જાય.

તેમ અત્યારે ભગવાન એક છે, ગુરૂ છે. એમાં જો, સહેજ મન જો, ઉચું કોઈની જોડે કર્યું, તો આગળ જતાં લાખો ગાઉનું છેટું પડી જશે. અને ઓચિંતો જો કદાચ દેહ પડી ગયો, રાતે હાડ-ફેલ થયું તો, “અંતકાળે પસ્તાયેગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ”. તે વખતે પસ્તાવાનો વારો આવશે. માટે મહાપ્રભુજીએ વચનામૃતમાં જે શબ્દો કહ્યા છે કે ભગવાનના ભક્તો વિષે મનુષ્યભાવ ન પરઠવો, ત્યારે મનુષ્યભાવ હશે ત્યારે લખ્યું ને મહારાજે ? ભગવાનના ભક્તો વિષે મનુષ્યભાવ પરઠવો નહિ. તો પરમેશ્વરના વિષે તો પરઠાય જ કેમ ? “લીંબ તળે મનુષ્ય કીધા”, ગુણાતીતાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે.

શ્રીજી મહારાજ કે જાઓ સત્સંગ કરાવવા, દરેક સાધુને આજ્ઞા કરી. કોઈ કહે મેં બે-ને, પાંચ-ને, દશ-ને સત્સંગ કરાવ્યો. સ્વરૂપાનંદ સ્વામિને પૂછ્યું કે કેટલા માણસોને સત્સંગ કરાવ્યો ? ત્યારે સ્વરૂપાનંદ સ્વામિ કહે કે સબ પશુ હૈ, મનુષ્ય તો, આ દાદાખાચરના દરબારમાં લીંબડા તળે છે. માટે કૃષ્ણ ભક્ત લાગે મને વાલા, બીજા સર્વે લાગ્યા છે નમાલા. માટે એની સાથે તો સ્નેહી ને સંપીલા બનો. કદાચ આપણો દિકરો કે આપણી દિકરી હોય તો, કદાચ વાંકમાં આવ્યો હોય તો, એને કાઢી નથી મુક્તા, એનો ગુનો ઉલટો દાબી દઈએ છીએ, આપણે. તેમ આપણે એક ગુરૂના શિષ્ય છીએ તો, કદાચ કોઈ વાંકમાં આવ્યો હોય તો પણ, એનો ગુનો, જો કલ્યાણનો ખપ હોય તો દબાવવો પડે છે. નહિ તો સાધારણ હરિભક્તોનો અવગુણ આવશે તો, મોટાનો આવવાનો જ છે. એ બાપાશ્રીનું વચન છે. “કણ ચોરે એ મણ ચોરે, અને માખી મારે એ માણસ મારી નાખશે.” તેમ નાના હરિભક્તોનો અવગુણ આવશે તો મોટાનો જરૂર આવવાનો છે. ત્યારે તે ભઈ અવગુણ આવ્યો હોય તો શું કરવું ? આંટી પડી ગઈ હોય તો ? મધ્યના ૬૦મા માં લખ્યું છે કે પાણીમાં ડાંગ મારીએ તો પાણી જુદું પડે પણ તરત ભેગું થઈ જાય. તો “જય સ્વામિનારાયણ” કરવા મંડી પડવું. એટલે એની મેળે ભેગા. કયાં આપવું છે કે લેવું છે, કે કોઈને પચીસ રૂપિયા આપી દેવાના છે, હેં ? કંઈ આપવું લેવું નથી કશુંય, એક જય નારાયણ કરવામાં. ત્યારે એ તો “નમે એ સૌને ગમે” અને “હારે એને હરિ મળે અને ના હારે એને જમ મળે”

વાર્તા 71

જીવ કોટી, એની ઉપર ઈશ્વર કોટિ, તેની પાર બ્રહ્મકોટિ, તેની પાર અક્ષરકોટિ અને તેની પાર અનાદિ મુક્ત કોટિ, તેમના આધાર, પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા, એવા જે પરમાત્મા આપણને મળ્યા. મનુષ્યરૂપે પૃથ્વી પર વિચરી, આલોકમાંથી અદ્રશ્ય થયા. ત્યારબાદ આત્યંતિક કલ્યાણનો માર્ગ ચાલુ રાખવા માટે, પોતાના સ્વસિદ્ધ અનાદિ મુક્તો મુક્યા. એને પણ આપણે ઓળખ્યા. એમનો આશ્રય થયો.

હવે આપણને આ દુર્લભ વસ્તુ મળી, એ આપણને સુલભ થઈ. હવે એમાં પ્રભુના ભક્તોને કોઈ પ્રકારનો અહંકાર આવે, એ ભગવાન કહે ગમતો નથી. અંતિમના બારમામાં કહ્યું કે હું પંડિત છું, હું જ્ઞાની છું, હું ધનાઢ્ય છું, હું કુળવાન છું, આવા કોઈ પ્રકારનો અહંકાર ભગવાનને ગમતો નથી. સત્સંગમાં દાસના દાસ થઈને રહે એ વાત શ્રીજી મહારાજને ગમે છે. એમના ગમતા પ્રમાણે આપણે વર્તીશું તો આલોક અને પરલોકમાં સુખી થઈશું. મહાપ્રભુજીએ પ્રથમના પડમા વચનામૃતમાં પણ વાત કહી છે કે અમને અહંકાર કોઈ રીતનો ગમતો નથી. અને જેને અહંકાર આવે એના હૃદયમાં મહારાજની મૂર્તિ પણ કરડી દેખાતી હશે. મહાપ્રભુએ પ્રથમના રડમા વચનામૃતમાં કહ્યું કે અહંકાર, અનેક રીતે અહંકાર હોય છે. એક રીતનો અહંકાર હોતો નથી. એ અહંકાર કોઈ પણ રીતે મને ગમતો નથી. હવે કદાચ આપણે સત્સંગમાં આપણે ન્યૂન છીએ અને બીજા સત્સંગમાં મોટેરા છે આ વાત જેના જીવનમાં ઉતરે, તે પાકા હરિભક્તનાં લક્ષણ મહાપ્રભુએ, ગઢડા પ્રથમના પટમા વચનામૃતમાં કહેલ છે. વળી ભક્તચિંતામણીમાં મુક્તાનંદ સ્વામિનો પ્રશ્ન છે કે હે મહારાજ આ સૃષ્ટિના પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા એવા જે પરમાત્મા અમને તમે મળ્યા, હવે અમારું શું અધુરું રહ્યું તે બાબત કહો ? ત્યારે ભગવાન સ્વામિનારાયણ કહે છે કે બે બાબત, તમારા દેહ પર્યંત તમારે પાળવી પડશે. એક તમારો દેહ રહે ત્યાં સુધી મારાં ચરિત્રો, જન્મથી દેહ પર્યંત, શુભ અશુભ જે ચરિત્ર, યોગ્ય અયોગ્ય, સારાં નરસાં, શુભ અશુભ જે ચરિત્રો તમારા દેહ પર્યંત એને ગાન કરવાં. મારા જન્મો અને મારા કર્મો એ દિવ્ય છે. તે જે દિવ્ય જાણે એ ફરી જન્મ મરણને પામતો નથી. એમ મધ્યના ૧૦મા વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે

આપણને સ્પષ્ટપણે વાત કરેલી છે. વળી ગીતામાં ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજીએ આ વાત અર્જુન પ્રત્યે કરી છે.

હવે બીજી બાબત, “દાસના દાસ થઈ રહે સત્સંગમાં; ભક્તિ એની ભલી માનીશ, રાચીશ તેના રંગમાં.” આ સત્સંગમાં જે દાસનો દાસ થઈને રહેશે, એના ઉપર મારી પ્રશંસા થશે. એના ઉપર પૂજ્ય બાપાશ્રીએ પણ લખ્યું છે કે આપણને અખંડ મૂર્તિ દેખાતી હોય ઈશ્વરના જેવા આપણામાં ગુણો હોય, પણ પાંચ વર્ષના બાળકને પણ આપણાથી મોટો માનવો. એ પ્રમાણે ભગવાને અહંકાર કોઈ રીતનો ગમતો નથી.

હવે સત્સંગ થયો, શોખજીને. શ્રીજી મહારાજે કહ્યું તમે સિંધમાં સત્સંગ કરાવવા જાઓ. મહારાજ મારામાં શક્તિ નથી, મારામાં સામર્થ્ય નથી, હું કેવી રીતે સત્સંગ કરાવું ? આ પ્રમાણે શોખજીએ મહારાજને કહ્યું. ત્યારે મહારાજ કહે તમારી દાઢી દેખાડશો એને સમાધિ થશે. એ દોજક નામ નર્ક દેખશે, સ્વર્ગ દેખશે, ભગવાનનાં ધામ દેખશે, એને દાઢી એમ કરશો એટલે સમાધિ મટી જશે. ત્યારે શોખજીને થયું કે આ વાત સાચી કે ખોટી, તે નક્કી કરવા માટે ગયા મુસલમાન વાડામાં. મહોલ્લામાં જઈને બધા મુસલમાનોને ભેગા કર્યા. અને કહ્યું કે મારી દાઢી ભણી જુઓ બધા. તે બધા મેઘજીની દાઢી ભણી જોવા લાગ્યા, તે આ એમ કર્યું. (મેઘજીએ) કે, એટલે ઘબાઘબ ગબડવા મંડયા બધા, જેમ વૈશાખ મહિનાની કેરીઓ ખરે, પવનથી. એવી રીતે. (શોખજી સમાધિ કરાવવા લાગ્યા એટલે બધા શોખજીને સારી રીતે માને, રસોઈ આપે, ફૂલહાર વિગેરે કરવા લાગ્યા.) તે માખણમાં બલાડુ પડે, એમ મઝા કરવા લાગ્યા. અને સિંધમાં જવાનું રહી ગયું. એટલે કોઈકે મહારાજને કહ્યું કે મહારાજ, શોખજીએ તમારા વચનનો અનાદર કર્યો. એટલે મહારાજ કહે હું ..... .આ હું કહેતામાં પેલું અશ્વર્ય જતું રહ્યું, અને થઈ ગયા પાછા પઠાણ જેવા, મીયાભાઈ થઈ ગયા. પછી મહારાજ પાસે ડગતા ડગતા આવ્યા. મહારાજની માફી માગી. મહારાજ કહે તમારી દાઢી મુંડાવી નાખો. તે દાઢી મુંડાવી નાખી, માથું મુંડાવી નાખ્યું, બરોબર. ત્યારે બ્રહ્માનંદ સ્વામિએ ઠેકડી કરી કે બીજાઓએ ઠેકડી કરી કે આ તમારી દાઢી ક્યાં ગઈ ? બ્રહ્માનંદ સ્વામિ કહે કે આ સંતનું ઠેબું લાગ્યું તે આ શોખની દાઢી ઉખડી પડી. આ

સાંભળીને શેખજી કહે કે “કયા કરુ બ્રહ્મમુનિ, તુમ મશ્કરી કરતા હો, સબ હમ જાનતા હું. કુછ ફકીર ફકરામાં, કુછ કલ્યાણ નહિ દેખા. સબ ભારત હમ ભટક્યા, પણ કુછ કલ્યાણ નહિ દેખા. કલ્યાણ તો એ ભગવાન, વો કળિયુગમાં મનુષ્ય જૈસા, સ્વામિનારાયણરૂપે થા, ઉસકે પાસ કલ્યાણ હૈ. દુસરી જગાએ કુછ કલ્યાણ નહિ હૈ. તે બ્રહ્મમુનિ તુમારા વચન હમ સહન કરતા હૈ.”

વાર્તા -૭૨

માટે આત્યંતિક કલ્યાણ, પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ ભગવાનના મહાન સંતના આશ્રય સિવાય આત્યંતિક કલ્યાણ નહિ, નહિ તે નહિ જ.

વૃંદાવનમાં નરસૈયાનંદ કરીને સંત હતા. એમણે વિચાર કર્યો કે ગોલોક ધામાધિપતિ, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજી વૃંદાવનમાં ૧૧ વર્ષ રહ્યા છે, માટે ચાલો વૃંદાવન, બહુ પવિત્ર ભૂમિ છે, જ્યાં ૩૦૦ તો મંદિર છે, નાનાં મોટાં થઈને. ઘર દીઠ મંદિર. એ

ભૂમિની હું પ્રદક્ષિણા કરીશ, એમાં મારો ઉધ્ધાર થશે. મારુ કલ્યાણ થશે. કોઈ સંત મહાત્મા હશે, કોઈ ભગવાનના ઉત્તમ કોટિના ભક્તો હશે, એની પ્રદક્ષિણા ફરાશે, તોય પણ મારું સારુ થશે. એમ જાણીને આખા વૃંદાવન ગામની ચારે બાજુ દંડવત્ કરતા કરતા નરસૈયાનંદ સ્વામિ પ્રદક્ષિણા ફરવા લાગ્યા. એવામાં રાતના મધરાતના સમયે, હાથી ઉપર અને ઊંટ ઉપર બેગીને, ઘોડા ઉપર બેસીને, જમાત આવી. તડાંગ ધીંગ, તડાંગ ધીંગ વાજા વગાડતા, નગારા વગાડતા. સભા બધી ચિક્કાર થઈ ગઈ. મહંતજીએ આજ્ઞા કરી કે રસોઈ બનાવો. એટલે દાળ, ભાત, લાડુ, શાક અનેક પ્રકારનાં ભોજન, રસોઈ તૈયાર થઈ. જમવાની પંગત પડી ગઈ. હજારો સાધુ મહાત્માઓ જમવા બેસી ગયા. ત્યારે નરસૈયાનંદ સ્વામિ કહે હું ચ પણ ભુખ્યો છું. ઝાડ તળે સુતો છું પણ

લાવ તારે હું પણ પંગતમાં બેસી જાઉં. હવે એ પંગતમાં પોતે બેઠા. ત્યારે સાથેના મનુષ્ય કહે છે કે ભાઈ, તમે બીઓ ના તો, એક સત્ય વાત કહુ. આ બધાય અમે તીરથમાં રહેનારા આત્માઓ હતા. તીર્થમાં

વજલેપ પાપ કર્યા છે. સ્ત્રી ધનના ચારી બન્યા હતા. ભગવાનની ભક્તિનો છાંટોય હતો નહિ. માન મોટપમાં તણેલા, કામ ક્રોધમાં તણેલા, લોભમાં તણેલા, આવા અસુરી સંપત્તિના ગુણોવાળા, આવા અમે હતા. મુખમેં રામ, બગલમેં છૂરી, બાતાં બડી ઔર નજરાં બૂરી. એવા અમે હતા. તે બધાઓ આ મરીને ભૂત થયેલા છીએ. અને અમારી બધાંની અધોગતિ થયેલી છે. તે લાડવા પણ વિષ્ણાના છે, મળ મૂત્રના છે, દાળ ભાત પણ મળ મૂત્રની કરેલી છે. હાડકાંના ખોરાક બનાવેલા છે. માટે તમે ભગવાનના પવિત્ર ભક્ત છો, માટે તમે કદી જમશો નહિ. આ તરફ બધા “ હર હર મહાદેવ ” ની જય બોલાવીને બધા જમવા બેસી ગયા. પેલા જમ્યા. પંગત જમીને ચાલતી થઈ ગઈ. સવાર પડી ત્યારે વિષ્ણાના ઢગલા પડેલા ભાઈ. નરસૈયાનંદ સ્વામિએ વિચાર કર્યો કે ઓ હો..... હો હો મનુષ્યો તીર્થમાં પાપ ધોવા જાય છે તો એ તીર્થના જ મનુષ્યો ભૂત યોનિને પામેલા છે, અસદ્ગતિને પામેલા છે. તો મારું કલ્યાણ આ વૃંદાવનમાં ક્યાંથી થશે ? એમ કહીને વિચારમાં પડી ગયા. એવામાં એમને કાનમાં એવો અવાજ આવ્યો, કોઈ સત્યુરૂપે કહ્યું કે કળિયુગમાં ભગવાન પ્રગટ થયા છે. અક્ષરાતીત પરિબ્રહ્મ પરમાત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પૃથ્વી પર પ્રગટ થયા છે. જેનું શ્રીજી મહારાજ નામ છે, જેનું હરિકૃષ્ણ નામ છે. અને તે સૌરાષ્ટ્રમાં, હાલમાં કાઠયાવાડમાં બિરાજે છે. આ નરસૈયાનંદ સ્વામિ ત્યાં આવ્યા અને મહારાજનો નિશ્ચય થઈ ગયો. મહારાજના ભક્ત બની ગયા.

તો બીજે કલ્યાણ શોધવા જશો નહિ. તીર્થ યાત્રાએ જવું હોય તો, દેશાંતર નિમિત્તે ભલે તમે જઈ શકો છો, ડાકોર, ધ્વારકા, બદ્રીનાથ, બદ્રીનારાયણ, સેતુબંધ રામેશ્વર, જ્યાં જવું હોય ત્યાં જઈ શકો છો. પણ આત્યંતિક કલ્યાણને માટે જતા હોય તો પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંતના મહાન પુરુષના આશ્રય સિવાય કલ્યાણ થતું નથી.

બીજા નરસૈયાનંદ સ્વામિ. અયોધ્યામાં રામગઢીનું મોટું મંદિર છે, જબરજસ્ત, જેના સેંકડો પગથિયાં છે. એ રામગઢીના મહંત બેઠા હતા. અને ત્યાં કોઈ સૌરાષ્ટ્રમાંથી કોઈ સંત ગયા. ઓ .....હો .....હો કળિયુગમાં યે ક્યા પાખંડ ચલ રહા હૈ. ઓ કાઠીયાવાડમાં એક જીવનમુક્તા કા પંથ ચલા હૈ, ઓ જીવતાં મુક્તિ આપે છે. વો હરિકૃષ્ણ કહેવાતે હૈ. સ્વામિનારાયણ કહેતે હૈ. આ એટલું કહેતામાં મંદિરમાં

એકદમ પ્રકાશ પ્રકાશ થઈ ગયો. મહંતજીએ જાણ્યું કે જેના નામમાં આટલો બધો પ્રભાવ, શક્તિ છે, તો જરૂર ભગવાન પ્રગટ થયા. તરત જ, બીજાને મહંતગીરી આપી અને પોતે ત્યાંથી ચાલતા થયા. એ જ નરસૈયાનંદ સ્વામિ પણ ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત થયા છે.

પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ એ બંગાળ દેશમાં જમાતના મહંત હતા. ત્યાં પણ વાત સાંભળતાં તેજનો બંબાકાર. એમને થયું કે જરૂર ભગવાન પ્રગટ થયા. એ પણ આવી, સૌરાષ્ટ્રમાં આવીને ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત થાય છે.

માટે કલ્યાણના ખપવાળાને આવી વાતો પ્રગટની મળી આવે છે. પણ કલ્યાણનો ખપ જોઈએ. એક દિકરી પરણાવવી હોય તો માણસના ટાંગા રહી જાય છે. આ ગામ અને પેલું ગામ ભટકે છે અને છેવટમાં થાકી જાય છે. ત્યારે એક દિકરીના લગનનું ઠેકાણું પડે છે. અરે એક ઘડો લેવો હોય તો દશ વખત ટકોરા ઠોકે છે, બૈરાં એનો હાહ કાઢી નાખે ત્યારે ઘડો લે છે. અરે કલ્યાણના માટે આપણો કોઈ પ્રકારનો પ્રયત્ન નહિ. નહિ કંઈ વાંચવું. વચનામૃત, પૂજ્ય બાપાશ્રીની વાતો, સ્વામિનારાયણ હરિ ચરિત્ર ચિંતામણી, સુબોધ સાગર, સત્સંગીજીવન, આવા સદ્ગ્રંથનો અભ્યાસ જોઈએ. એની સાથે સત્પુરુષનો સંગ જોઈએ. એમાંનું કશુંય ના થયું. ત્યારે એ આપણને કલ્યાણનો પૂરણ ખપ જાગ્યો નથી. ભણનાર છોકરાઓ ચાર વાગે ઉઠીને વાંચવા બેસી જાય છે. બ્રહ્મવિદ્યા ભણવા મનુષ્યો પણ ચાર વાગે ઉઠે છે. માયિક વિદ્યા ભણનારા પણ વહેલા ઉઠીને વાંચવા બેસી જાય છે. ત્યારે એ છોકરાઓ જરૂર પાસ થાય છે. પછીથી આપણી કાળજી ઓછી હોય, નાટક સિનેમા તરફ વૃત્તિઓ વધારે હોય, વાંચવા ઉપર લક્ષ ઓછું હોય, અગર કદાચ કોઈ બુદ્ધિનો વિષય ઓછો હોય, કદાચ કરમમાં વિદ્યા ન લખી હોય, તો પણ નાપાસ થવાય છે. કહેવાનો આપણો મુદ્દો એ છે કે કલ્યાણનો ખપ હોવો જોઈએ. મુક્તાનંદ સ્વામિને કેટલો ખપ ?

વાર્તા -93

મુક્તાનંદ સ્વામિનુ દ્રષ્ટાંત આ સત્સંગમાં વિચારવા જેવું છે. એ મુક્તાનંદ સ્વામિને કેટલો કલ્યાણનો ખપ હતો ? મુક્તાનંદ સ્વામિ, એમને સમજણનું ઘર આવ્યુ ત્યારથી જ વિચાર્યું કે આ જગતમાં હું ડાહ્યો થઈશ તો હું ભગવાન નહિ ભજી શુકું. માટે જગતમાં હું ગાંડા તરીકે વર્તું. તે એક એવો ઉપાય ગોતી કાઢ્યો કે જો કોઈ બોલાવે કેમ છો ? બોલાવે મુકુન્દ દાસ કેમ છો ? ત્યારે કહેવું કે “રામ ઘટાઘટ મઉડી ફૂલી” આમ કહેવું. એટલે કોઈ કહે કેમ મુકુન્દદાસ ? ત્યારે પોતે કહ્યું કે “રામ ઘટાઘટ મઉડી ફૂલી”. તે આ પ્રમાણે બસ આટલું જ બોલે. ઝાડ ઉપર ચડી જાય. પણ કોઈનો સહેવાસ રાખે નહિ. પેલે જાણ્યું કે હવે આપણે મઝા આવી. નિરાંતે હખે, ભઈ ભગવાનનું નામ લઈશું. પછી કથાવાર્તા થાય ત્યાં જતા, બેસતા. એવામાં પોતાનું બ્રહ્મચર્ય પળાય નહિ. એ બ્રહ્મચર્ય, નિષ્કામ વર્તમાન જ્યાં મજબૂત હોય, ત્યાં ભગવાનનો વાસ હોય, એવું એમના જીવમાં પેસી ગયું. બ્રહ્મચર્ય એ બ્રહ્મનું સ્વરૂપ છે. એવું સત્સંગીજીવનમાં લખ્યું છે. શ્રીજી, મહારાજે મધ્યના ૩૩મા માં લખ્યું છે કે નિષ્કામ વર્તમાન અમને વહાલું છે. એ વર્તમાનમાં કાયપ હોય એનો આલોક પરલોકમાં મેળાપ રહેતો નથી.

હવે એ મુક્તાનંદ સ્વામિ, એ મજબૂત કરવા માટે સંતો મહાત્માઓ પાસેથી વાતો સાંભળી કે ધાંગધ્રામાં ધ્વારકાદાસ કરીને મઠ છે. એ મઠમાં મસ્ત પુરૂષ છે, અને એણે નિષ્કામ વર્તમાન બહુ મજબૂત કરેલું છે. એટલે મુક્તાનંદ સ્વામિ ગયા ધ્વારકાદાસ પાસે. પાહિ મામ, પાહિ મામ. પગે લાગ્યા કે આપનો શિષ્ય છું. આપને શરણે થયો છું. મારું નિષ્કામ વર્તમાન મજબૂત થાય એવો ઉપાય કહો. ત્યારે આ મહંતજી કહે કે મારું પોતાનું જ ઠેકાણું નથી. પણ જો તમારે નિષ્કામ વર્તમાન મજબૂત કરવું હોય તો મચ્છુકાંડાના વાંકાનેરમાં કલ્યાણદાસજી કરીને એક મહંત છે. એ પોતાના એકીના ભાગે (પેશાબના ભાગે) લંગોટી વાળી મૂકે છે, પિત્તળની. અને એનું તાળું કુંચી એના શિષ્યો પાસે રહે છે. ક્યાં પછીથી કે બ્રહ્મચર્ય ખંડિત થવાનું છે ? અહા.....હા.....હા. મુક્તાનંદ સ્વામિએ આ વાત સાંભળીને પોતે ગયા વાંકાનેર. ત્યાં જઈને કહે બાપજી આપનો શિષ્ય છું. મારું નિષ્કામ વર્તમાન મજબૂત થાય, અને મજબૂત બનાવો અને પછી મને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરાવો. ત્યારે મહંતજી કહે જો ભાઈ, હું સુતરનો તાર પાસે રાખતો નથી. પિત્તળની લંગોટી રાખું છું. અને એની કુંચી મારા શિષ્યો પાસે રહે છે. મારે એકી કરવાનો વિચાર થાય ત્યારે ખોલે ને પછી લઘુ કરી આવું. છતાંય મારા જીવમાંથી હજુ સ્ત્રી નીકળતી

નથી. આજથી ચાલીસ વર્ષ ઉપર હું ડાશીની જાત્રાએ ગયો હતો. ત્યારે બે રરતા આવ્યા, તે મેં એડ સ્ત્રી ને પૂછ્યું કે બાઈ કાશી કા રસ્તા કયા ? ત્યારે બાઈએ લટકુ કર્યું કે ચાલ્યો જા કે આ રસ્તે. એ ચાલીસ વર્ષનું હાથનું લટકુ હજુ ભૂલાતું નથી. એ જીવમાં પેસી ગયું છે. તે એ આંખોએ કરીને ખ્યાલ કરુ છું તે બાઈનો હાથ સાંભળી આવે છે કે બધાં ઘરેણાં ઘાલેલાં અહીં સુધીનાં. હાથે ચૂડીઓ, અહીં ચૂડીઓ ઘાલેલીયો, અહીંયેય ઘાલેલીયો, ... એનો હાથ એવો સુંદર હતો કે હાથનું લટકુ હજુ મઈથી (અંદરથી) નીકળતું નથી. એનું મોંઢુય નીકળતું નથી. દુનિયામાં મારી ખ્યાતિ બહુ છે, કે આ કલ્યાણદાસ પિત્તળની લંગોટી રાખે છે, બહુ બ્રહ્મચારી છે. પણ ભૈસાબ મારુ ઠેકાણું નથી. એ ચાલીસ વર્ષનું હાથનું લટકુ ભૂલાતું નથી. માટે તમે અહીંથી ચાલ્યા જાવ. ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામિએ કહ્યું કે મને કોઈ સંત દેખાડો. ત્યારે કલ્યાણદાસજીએ કહ્યું કે સરઘારમાં જાઓ. સરઘારમાં એક રામાનંદ સ્વામિ કરીને સદ્ગુરુ છે. ૨૫ હજાર (પચીસ હજાર) શિષ્યો તૈયાર કરેલા છે. એમની પાસે જાઓ. તે મુક્તાનંદ સ્વામિ ત્યાં ગયા. પણ ત્યાં જતા પહેલાં તુલસીદાસની ખ્યાતિ સાંભળી કે તુલસીદાસ કરીને એક મહાન સંત છે. તે તુલસીદાસનો આશ્રય કર્યો. તુલસીદાસ પાસે રહ્યા. તુલસીદાસે, મુક્તાનંદ સ્વામિને મહંત બનાવી દીધા કે આ બહુ ખપવાળો છે. કેટલોક સમય ગયા પછીથી મુક્તાનંદ સ્વામિએ કહ્યું કે બાપુ નિષ્કામ વર્તમાન મજબૂત બનાવવું છે. ત્યારે તુલસીદાસે કહ્યું કે એ વર્તમાન તો મારી પાસે નથી. હું અષ્ટ પ્રકારે ત્યાગ રાખું છું, સ્ત્રીનો, પણ મનમાંથી વાસના ખસતી નથી. મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે, ત્યારે મને કોઈ દેખાડો. ત્યારે તુલસીદાસે કહ્યું કે રામાનંદ સ્વામિ કોઈ સમર્થ વ્યક્તિ છે. તે મુક્તાનંદ સ્વામિ એ રામાનંદ સ્વામિ પાસે કથા સાંભળવા જાય. ત્યારે રામાનંદ સ્વામિ કહે કે ભાઈ, તમે તુલસીદાસના શિષ્ય છો. તમારા ગુરૂને અમારા ઉપર ઈર્ષા આવે, માટે અમારી પાસે તમારે કથા સાંભળવી નહિ. જગતમાં ઈર્ષા બહુ મોટી આસુરી સંપત્તિનો ગુણ છે. એટલે મુક્તાનંદ સ્વામિ તો વંઢાની બહાર બેસે, મંદિરમાં ન પેસે. જ્યાં રામાનંદ સ્વામિ કથા કરે ત્યાં અંદર ન પેસે. એક વખતે ચોર લોકોએ પકડ્યા. વરસાદનો મેહ વરસે, ઉપર વરસાદની ધારા સહન કરે, તોય કથા સાંભળે. કેટલો બધો ખપ ?

આજ તો ભગવાનના અને એના હજુરી પુરૂષો પૂજ્ય બાપાશ્રીના આશ્રિતો, એના મુખેથી સાંભળેલી કથા આપણને સંભળાવે છે. તોય મંદિરમાં આવવા ય નવરા થતા નથી. કોઈ કહે છે કે “હમ

થક ગયે હૈ” કોઈ કહે છે કે અમારી કમર તૂટી જાય છે, કોઈ કહે છે કે અમારું માથું દુઃખે છે, કોઈ કહે છે કે ખેતીનું કામ એટલે થાકી ગયા. અનેક પ્રકારના માણસો બાપુ બાના કાઢે છે. પણ ફોજદારનો હુકમ આવ્યો કે થાણામાં આવો. તો જવું પડે કે ના જવું પડે? તરત જવું પડે. અરે ભંગીયાનો અવતાર આવ્યો હોય ને પચ્ચીસ ઘરાં માગવાનું હોય તો ? હૈં ? હા હાહા..... કાદવ કીચડની મઈ ગૂંદતાં માગવા જવું પડે. માટે ભગવાને આવો આપણને અમુલ્ય અવસર આપ્યો છે.

પરમાત્માનો સંબંધ મોટા પુરૂષને અને એનો સંબંધ આ સભાને છે. તેમાંય એ મહાન અનાદિ મુક્તોની સમીપમાં રહેનારા મનુષ્યો આપણને, કંઈ એ ભગવાનનો, મુક્તોનો, સત્સંગનો મહિમા કહી રહ્યા છે, તો એ કથાનો ખાસ લાભ લેવો જોઈએ.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ કહેતા કે અમારી વાત સાંભળે, અને એ વર્તનમાં ઉતારશે ને એનું અધુરું રહે તો, એનો જવાબદાર

હું થાઉં છું. તેમ અમે ડંકો વગાડીને કહીએ છીએ કે આ વાતો જો તમે જીવનમાં ઉતારશો તો તમારા કલ્યાણમાં શ્રીજી મહારાજ અને બાપાશ્રી તમારે વિદ્ય નહિ લાવે. પણ આ કાને સાંભળી, પેલા કાને કાઢી નાખશો. એ તો કહ્યા કરે, આપણે જેમ કરતા હોય તેમ કર્યા કરવાનું કે. “જય સ્વામિનારાયણ” એનો અર્થ કશો નથી. એના કલ્યાણમાં જરૂર વિદ્ય સમજવું. આજે, મહિને, છો મહિને, બાર મહિને, પણ એને જરૂર ઘક્કો લાગવાનો. કારણ કે એને વચનની કિંમત નથી. હવે, એવા મનુષ્યોને બીજા આત્માઓ કદાચ સારું રાખે, ત્યારે આ સભાનું પણ ઘસાતું બોલી શકે છે, સાંભળી પણ શકે છે, ત્યારે એમ સમજવું કે એના સત્સંગનું ઠેકાણું રહે નહિ. કોઈ જીભની લાલચે, કોઈ પૈસાની લાલચે, અનેક રીતે આ પ્રમાણે, જગતમાં મનુષ્યો ફસાય છે.

હવે મુક્તાનંદ સ્વામિની વાત ઉપર આવતાં, પછીથી શિયાળાનો દિવસ આવ્યો. આ મુક્તાનંદ સ્વામિના ગુરૂ તુલસીદાસ, કોઈ સંત, સાધુ કે ભક્તો દેખે, વસ્ત્ર વિના, તો એને કામળી ધર્માદા આપતા. તે મુક્તાનંદ સ્વામિએ તો એવી રીતે આપતાં આખી દુકાન ખાલી કરી નાખી. અનાજ પણ ખાલી કરવા

માંડયું. ત્યારે તુલસીદાસ કહે કેમ, મુક્તાનંદ આ શું કરવા માંડયું છે ? ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે ભંડાર થશે નવરા, તો જઈશું તીરથ કરવા. ત્યારે તુલસીદાસ કહે એવી ખોટી દાનત હોય તો હવેરાથી (અત્યારથી) ચાલતા થાવ કે. ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે કે લખી આપો કે હું તમારો, આ મારો શિષ્ય નહિ. આ લખીને તરત જ રામાનંદ સ્વામિ પાસે જતા રહ્યા, ને રામાનંદ સ્વામિને ગુરૂ તરીકે માન્યા. કેટલો બધો મુક્તાનંદ સ્વામિને ખપ?

વાર્તા - ૭૪

મારું પોતાનું (ભગતજી બાપાનું) જીવન ચરિત્ર તમે બધા જાણો છો. ભગવાનનો સાક્ષાત્કાર કેમ થાય એ ઉપર મારું પોતાનું દ્રષ્ટિ બિંદુ હતું. રામકૃષ્ણ પરમહંસ, બંગાળામાં કલકત્તામાં થઈ ગયા, એમના જીવન ચરિત્રની અસર મારા જીવનમાં સંપૂર્ણ રેડાઈ. નરસિંહ મહેતાનું અને મીરાંબાઈના ચરિત્રનું જીવન, મારા જીવનમાં રેડાયું, કે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર ના થાય તો આ દેહને કટ કરી નાખવો. હવે આટલી આ પ્રમાણે મેં પ્રતિજ્ઞાઓ કરેલી.

તે વડવાઓનો ધર્મ, નિરાંતપંથમાં હતો, તે ગુરૂજી આવે, ઉદારપણું કરી જાય, મગનદા મહારાજ, નિરાંતપંથના મહંતજી, સત્વગુણી સારા હતા. પણ પરમેશ્વરનો સાક્ષાત્કાર તો નહિ જ. મને એમ થયું કે આ પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર આપણને નહિ કરાવે. એટલે એમને મેં છોડી અને આપણા કારવણ ગામમાં ભગવાનભાઈ કરીને એક ભગવાનના મોટા ભક્ત હતા. બહુ એમની કીર્તિ સારી હતી. એમની પાસે બાર મહિના ગયો. પણ એમાંય કાંઈ મને શાંતિ થઈ નહિ.

પછીથી કુબેરપંથના મહારાજ આવ્યા હતા, પ્રાગજીદાસ, એમની પાસે પંદર દિવસ અહીં કથા સાંભળી, એમાંય પણ મને શાંતિ થઈ નહિ. ત્યાર પછી બ્રહ્મર્ષિ હરિરામ શર્મા પોતે અહીં પધાર્યા હતા. આ ગામમાં એમના પોણાસો શિષ્યો હતા. એમાં હું પણ શિષ્ય થયો, કે રખે એમને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો હશે. એમણે બ્રહ્મર્ષિ ગીતા બહાર પાડેલી, એના સંસ્કૃતના લગભગ ૨૦૦ તો શ્લોક મેં કંઠે કર્યા હશે. એમના શિષ્યોમાં અગ્રણી તરીકે બધા ગણતા. અમદાવાદ કેટલાક વખત જઈ આવેલો.

પણ ગુરૂમાં મારી દ્રષ્ટિ પ્રમાણે મને દૈવત ન લાગ્યું. એટલે એમને મેં તિલાંજલિ આપી. એ વખતે હું સંધ્યા, હોમ, તર્પણ ને વૈશ્વદેવ આ પ્રમાણે ખટકર્મ કરતો. જનોઈ પણ રાખતો. પણ એ ગુરૂને પણ, મેં છોડ્યા.

ત્યાર પછીથી રામસ્નેહી સંપ્રદાયમાં દેવ કૃષ્ણાનંદ સ્વામિની વાત સાંભળી કે તેમણે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કર્યો છે. પાદરામાં થેપા તલાવડી ઉપર આ મહાત્મા રહેતા. બાર મહિના એમના સમાગમમાં રહ્યો છું. અતિ હેત થયું, ત્યારે મેં પૂછ્યું બાપજી, આપણને તો પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો જ હશે. ત્યારે તે કહે નહિ સોમભાઈ, “યહ કલિયુગમેં સાક્ષાત્કાર બહોત કઠીન હૈ”. એટલે એમને પણ નમસ્કાર કર્યા. .... .

વસોમાં એક ફૂલાશંકર કરીને મહાત્મા થયા, જેમને ઓછામાં ઓછા બે હજાર માણસો ગુરુ તરીકે માનતા હતા. એક મહિનો એમના જોગમાં રહ્યો. છેવટમાં ભાદરણના અમીન, હરિભાઈ અમીન, એમણે કહ્યું કે આ ભક્તરાજ સોમાભાઈ બહુ મુમુક્ષુ છે, પરમાત્માના ખપવાળા છે. માટે એમના ઉપર દયા દ્રષ્ટિ રાખજો. એક વખતે મહાત્માજી બેઠા હતા, અને હું એમની સેવા કરતો હતો. ત્યારે મને પૂછ્યું કે સોમભાઈ, કઈ ભૂમિકા લગી ગયા છો ?

ત્યારે મેં કહ્યું દયાળુ, હજુ હું પહેલી ભૂમિકા ઉપર દાખલ થયો છું. શુભેચ્છા નામની ભૂમિકા. મેં પૂછ્યું (માટે આ યોગ સારો આવ્યો છે એમ જાણીને) બાપજી આપ કઈ ભૂમિકા ઉપર છો ? ત્યારે તેમણે કહ્યું કે હું ય પણ હજી કર્મયોગી છું. મને સાક્ષાત્કાર થયો નથી. એટલે એમને પણ મૂકી દીધા. એમને ય મેં મુક્ત કર્યા એટલે છોડી દીધા.

ત્યાર પછી રાઘવાનંદ સ્વામિની વાત સાંભળી. એમના જોગમાં ઘણા વખત રહ્યો, ત્યાં પણ શાંતિ ન વળી.

ત્યારપછી એક જ્ઞાનસ્વામિ કરીને પેટલાદમાં, રાજરત્ન રમણલાલ શેઠે આશ્રમ ખોલ્યો છે. એમના સમાગમમાં રહ્યો. તોય પણ મને પોતાને શાંતિ વળી નહિ.

ત્યાર પછી ગોધરા અને ટીંબા રોડની વચ્ચે એક જંગલ છે, ગવાસ કરીને, ત્યાં એક મહાત્માની વાત સાંભળી હતી કે ૭૦૦ વર્ષની ઉમ્મરના છે. અને ઉનાળા, શિયાળા અને ચોમાસામાં, ત્રણ ઋતુ બદલે છે. ૧૨ મહિના એમનો શિષ્ય રહ્યો છે. ત્યાંય શાંતિ ના વળી. છેવટમાં બહુ હેત થયું એટલે મેં પૂછ્યું કે બાપજી આપણને તો પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો જ હશે ? ત્યારે તે કહે, નહિ, નહિ સોમભાઈ, હજુ મને પણ પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો નથી. એટલે, સંત બહુ સારા હતા, પણ મારો તો ધ્યેય, દ્રષ્ટિ બિંદુ શું હતું કે પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયેલો હોય એના જ વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ કરવી, અને એના જ વિષે આત્મબુદ્ધિ કરવી. જેથી આપણને તત્કાલ પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થાય.

ત્યાર પછી રામાનંદી સંપ્રદાયમાં ભળ્યો છું. માલસર જતો, પરસોત્તમ ભગત, નડાવાળા મારા ખાસ સ્નેહી હતા. ત્યાં પણ દર સાલ કથામાં જતો. એમાંય પણ પરમહંસ મહારાજ તો દેહ ત્યાગ કરી ગયા હતા. પણ એમાંય પણ મને શાંતિ વળી નહિ. ભક્તિવાન પુરૂષો તો ઘણા હતા. પણ મારા આત્માને શાંતિ ના વળી.

ત્યાર પછી દર પૂનમે હું ડાકોર જવા લાગ્યો. એક પૂનમ ખંડિત નહિ. રણછોડરાય, ભગવાન કૃષ્ણચંદ્રજીનો દર્શન કરવાને માટે. રણછોડજી મહારાજનાં, કૃષ્ણ ભગવાનનાં દર્શન કરવાને માટે દર પૂનમે હું ડાકોર પોતે જતો. એમાં એક મુનિ કરીને સંત હતા. એમનાં દર્શન કરવા જતો. બીજા એક, સંતના સમાગમમાં બેસતો. એમાં એક સંત પોતાની ૫૦ હજારની મિલકત મૂકીને નાસી આવેલા. એમની સાથે મારે સ્નેહ થયો. મને કહે છે સોમભાઈ, કળિયુગમાં એવા સંત મળવા, તમને બહુ કઠણ પડશે. પણ હિમાલયની તળેટીમાં એવા ત્રણ પુરૂષો છે, અને હું તમને વચન આપું છું કે જો મને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થશે, તો હું તમને સાક્ષાત્કાર કરાવીશ.

ત્યાર પછી તુલસીપરામાં હંમેશાં સાયંકાળનો વખત થાય એટલે તળાવને કાંઠે જઈને છૂટે મોંઢે હું વિલાપ કરતો, નાના બાળકની પેઠે રડતો, કે મેં શાં પાપ કર્યા હશે કે આ જગતના માલિક પરમાત્માનાં મને દર્શન થતાં નથી. શરીરમાં હાડકું અને ચામડુ બે રહી ગયાં. ભોંયે સૂઈ રહેતો, ટાઢા પાણીએ નહાતો, ખોરાડમાં ઘઉં-ઘી ને ગળ્યુ ચીકણુ ખોરાડ બંધ કર્યો. અને પાવડી ઉપર ચાલતો અને તુંબડાનુ પાણી પીતો અને મૃગચર્મ ઉપર સૂઈ રહેતો હતો. એક પરમાત્માના સાક્ષાત્કાર માટે. એ અરસાની મઈ (એ અરસા દરમ્યાન) વિચાર કર્યો કે હિમાલયમાં આપણે જવું, તપશ્ચર્યા માટે અને ત્યાં એવા સંતપુરુષો, લક્ષ્મણઝોલાની સમીપમાં સ્વર્ગાશ્રમ છે. ત્યાં હિમાલયની તળેટીમાં ત્યાં સત્પુરુષો છે. એમના સમાગમમાં આપણે પડ્યા રહેવું. અને ત્યાં આપણને સાક્ષાત્કાર થશે. એ અરસાની મઈ, પ્રગટ ભગવાનના સાધુઓ, અક્ષરાતીત પરમાત્મા, ભગવાન સ્વામિનારાયણના સંતો, તુલસીપુરામાં આવ્યા. ત્યારે એવી અફવાઓ ફેલાયેલી કે સ્વામિનારાયણ જાદુગરા છે, સ્વામિનારાયણે બાબરા ભૂત સાધ્યા છે. એટલે સ્વામિનારાયણ ધર્મનું પુસ્તક આવે એ વાંચતો નહિ અને મંદિરમાં દાખલ થતો નહિ, અને સ્વામિનારાયણના કોઈ સાધુ કે ભક્ત આવે તેને જય નારાયણ ના કહુ. કાનમાં એવા શબ્દો, અવળી અસરના શબ્દો, પેસી ગયેલા, માટે એવું કરતો. કારણ કે શ્રીમુખના વચન છે કે આ કાનમાં લાખ શબ્દો સારા પડે તો સારી અસર થાય અને લાખ શબ્દો ખોટા પડે તો ખોટી અસર થાય. તેમ ભગવાન અને ભગવાનના મુક્તો અને ભક્તોની નિંદા કાને સાંભળવી નહિ.

હવે, છતાં ગમે એવું ભગવું લુગડું છે એમ જાણીને, વળી રડી રડીને હૃદય નિર્મળ થઈ ગયેલું, તેથી જઈને સાધુને જય સીતારામ કીધા, જય શ્રી કૃષ્ણ કીધા. (કારણ કે મારી પાસે રામાયણ અને ગીતાની બે પુસ્તક હતાં, તે વાંચેલા અને તેથી રામ, શ્રીકૃષ્ણ વિષે ભાવ થયેલો તેથી જય સીતારામ, જય શ્રીકૃષ્ણ કહ્યા). ત્યારે પેલા સાધુ કહે કે ભગત જય

જય સીતારામ, ને જય શ્રીકૃષ્ણ કહો છો, એના બદલે જય સ્વામિનારાયણ બોલો ને. ત્યારે મેં કહ્યું કે કોણ છે વળી જય સ્વામિનારાયણ ? ત્યારે પેલા સાધુ આ કળિયુગમાં ભગવાન થયા. ત્યારે મેં કહ્યું કે ક્યાં છે, ભગવાન ? ત્યારે પેલા સાધુ કહે એ તો અંતર્ધ્યાન થયા છે. ત્યારે મેં કહ્યું કે કલ્યાણ

ક્યાંથી ? ભગવાન તો એક જ છે. જો ભગવાન પૃથ્વી પર ના હોય તો, એને મળેલા સંત, નારદમુનિ જેવા, સનકાદિક જેવા, હનુમાનજી જેવા, એવા સમર્થ પુરૂષો છે ? ત્યારે પેલા સાધુ કહે, છે. એટલે હું ઢીલો થઈ ગયો. પછીથી સાધુ તો ચાલ્યા ગયા. ફક્ત બે પાંચ મિનિટ જ, મારી સાથે આટલી વાતચીત જ, ફક્ત થઈ. પછી મને ખ્યાલ આવ્યો કે આ સાધુઓ સ્ત્રીની સાથે વાત કરતા નથી. અ..... હો..... હો આ ઘોર કળિયુગમાં અષ્ટ પ્રકારે સ્ત્રી અને ધનના ત્યાગી છે ? એ મારા મનમાં ઉંડી અસર થઈ.

“કનક કાન્તા સુત્રેણ વૈસ્થિતમ્ સકલમ્ જગત્, તાસુ તેસુ વિદ્યા દ્વિભુજ.”

આખું જગત કનક અને કાન્તાથી વિંટેલું છે. છતાં આ કળિયુગમાં આ ભગવાન સ્વામિનારાયણના સાધુ અષ્ટ પ્રકારે સ્ત્રીનો ત્યાગ રાખે છે, માટે જરૂર ભગવાન એ હોવા જોઈએ. એ મને ઉંડી અસર થઈ. તરત જ મને કાશીભાઈએ પંદર રૂપિયા આપ્યા, પુસ્તકો મેં મંગાવ્યા, તે વાંચીને એને સુપ્રત કરી દીધાં. પંદર દિવસ સુધી મને દર્શન થયાં, ભગવાન સ્વામિનારાયણનાં. અક્ષરાતીત, અજીત, અખંડિત, એ પરમાત્મા તે આ જગતના પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા છે તેવાં તેજના સમૂહમાં, જાગૃતમાં, સ્વપ્નમાં મને નિશ્ચય થઈ ગયો. શાસ્ત્ર ધ્વારા નિશ્ચય. ત્યારે એ વખત શ્રીમદ્ ભાગવતુ ૧૦ વખત પારાયણ કર્યું, તુલસીકૃત રામાયણનું સાત વખત પારાયણ કર્યું. ઉપનિષદો, વેદાંત શાસ્ત્ર, યોગ શાસ્ત્ર, સાંખ્ય શાસ્ત્ર, હિંદુસ્તાનમાં ઘણા ખરા સાધુ મહાત્માઓના જીવન ચરિત્રોનો અભ્યાસ કરેલો, એટલે મારા અંતરમાં એમ શાંતિ થઈ ગઈ કે આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. એ ભાગવતમાંથી પણ વાત મળી આવી, શિવપુરાણમાંથી પણ મળી આવી, બ્રહ્માંડપુરાણમાંથી વાત મળી આવી, સ્કંદપુરાણમાંથી વાત મળી આવી. એટલે મને પાકો નિશ્ચય થયો કે આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. પછી મહાન પુરૂષોની શોધમાં, પેલ પ્રથમ અમદાવાદના મંદિરમાં સંવત ૧૯૮૫ની સાલમાં હું ત્યાં ગયો. મંદિર જોઈને મને શાંતિ થઈ ગઈ કે ઓ..... હો..... હો..... આ ભલ્ય મંદિર આવાં ભગવાનનાં છે ? ત્યાં ઘણા સાધુઓને પૂછ્યું, ગોપાળાનંદ સ્વામિ જેવા, મક્તાનંદ સ્વામિ જેવા, આવા સમર્થ પુરૂષો દેખાડો. મારે ગુરૂ કરવા છે. ત્યારે બધાએ કહ્યું કે આવા નથી. એટલે આય વડતાલ. સમૈયાનું ટાણુ લાખો હરિભક્તનાં દર્શન થયાં. એક પણ સંતે એવું ના કહ્યું કે એવા મોટા પુરુષ પૃથ્વી પર છે.

એક ભગવતચરણદાસ સાધુ, જે વડતાલમાં ચોરાશી આશનવાળા છે અને કહ્યું કે એવા તો એક અબજબાપા કરીને મોટા પુરૂષ, કચ્છદેશમાં બળદીયા ગામમાં થઈ ગયા છે. પણ તમે કમ નસીબના તે, ગઈ સાલ ધામમાં ગયા. ત્યાર પછી, ત્યારે હું ખૂબ રડેલો કે આપણે નસીબ વગરના માણસ છે. પણ બહુધરા, વસુંધરા. પુરૂષો હોય, ના હોય એમ નહિ. પૃથ્વી બીજ વગરની ના હોય, કારણ કે વચનામૃત વાંચેલા, તેમાં એ શબ્દ યાદ રહેલો કે ભરતખંડને વિષે જ્યારે મનુષ્યનો દેહ આવે છે ત્યારે ભગવાનના અવતાર કાં ભગવાનના સાધુ પૃથ્વી ઉપર જરૂર વિચરતા હોય છે, એની ઓળખાણ થાય ત્યારે, ભક્ત થાય. પછીથી સદ્ગુરુ સ્વામિ, સંત સ્વામિ, જેને સંત વલ્લભદાસજી કહેતા હતા. જે હરિચરણદાસજી સ્વામિના શિષ્ય હતા. મોટા પુરૂષનાં પાઠાં એણે સેવેલાં હતાં, એ સંત સ્વામિએ કહ્યું કે એવા પુરુષ તો હાલમાં એક જટાશંકરભાઈ કરીને છે. એક સ્વામિ હરિચરણદાસજી હતા અને એક અબજબાઈ ભગત હતા. આવી રીતે આ ત્રણ વ્યક્તિઓનાં એમણે નામ લીધાં. તે પૈકીનાં હાલમાં જટાશંકરભાઈ કરીને છે ને એ વૃદ્ધ છે ને એમને બાપા કહીને બોલાવે છે. પછીથી મારી બુકમાં નોંધ લીધી. ત્યાર બાદ રાજનગરના બેચરમામાનો મારે યોગ થયો. એમનો મેળાપ કરાવ્યો. એ બેચરમામા મને પોતાને ત્યાં તેડી ગયા ને મારી સેવા સરભરા બહુ કરી. મને જાણે, અહો મારા માતા પિતાને ભાવ નથી એટલો તો આ બેચરમામાને મારા પ્રત્યે ભાવ છે. એટલે મને મારા માતા પિતા જેટલું હેત એ બેઉ (બેચરમામા અને એમના ઘરમાંથી જે કંકુબા હતાં એમના પ્રત્યે) ના પ્રત્યે થઈ ગયું અને એમના પ્રત્યે પૂજ્ય બુદ્ધિ થઈ ગઈ. અને બેચરમામા પ્રત્યે પણ પિતા કરતાં અધિક મને સ્નેહ થઈ ગયો. એમણે પણ વાત કરી કે આ મારી બેન મરતી વખતે બોલી કે આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન મને તેડવા આવ્યા છે. આ જટાશંકરબાપા આવ્યા છે, આ અબજબાપા આવ્યા છે, ઠરિચરણદાસજી સ્વામિ આવ્યા છે. આ જમિયતપુરવાળા રાવસાહેબ દેસાઈભાઈ તેડવા આવ્યા છે. હું ધામમાં જાઉં છું. મને અક્ષરધામની ટિકિટ થઈ ગઈ છે. તેજનો સળંગમાર્ગ દેખાય છે. મામા કે છીંકણી સૂંઘે છે તોય તને ભગવાન ને મુકતોને લઈને તેડવા આવશે. ભાઈ કલ્યાણનો ખપ હોય તો સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને પૂજ્ય બાપાશ્રીને માનજો, તારૂં કલ્યાણ થશે. આવું કહીને તરત આંખ ફરી ગઈ. અને એમાં હું ખોટું કહેતો હોઉં તો, સોમભાઈ ભગત મને પાંચસો પરમહંસના સમ છે. (માટે) માનો. એમ કહ્યું. એટલે મારા જીવનમાં આ નિશ્ચય અને આનંદ વધતો ગયો. ત્યાર પછીથી હું એમના જોગમાં રહ્યો છું. એમના જોગમાં

લગભગ પોણા ત્રણ મહિના રહ્યો છું, લાગલગાટ. એટલે મને સંપૂર્ણ નિશ્ચય થઈ ગયો. પછીથી મેં સાધુ થવાની ઈચ્છા દર્શાવી. ત્યારે મને કનીપુરમાં પરમ ભક્તરાજ વકીલ બાબુભાઈ કરીને અમદાવાદમાં છે, એમનુ ગામ, એ ગામમાં બીજા પણ ઘણા ઉચ્ચ કોટિના ભક્તો, શનાભાઈ ભક્તરાજ, ગોવિંદભાઈ શેઠ આદિ ઘણા ઘણા ભક્તો, સારા ભક્તો, ઉચ્ચ કોટિના ભક્તો છે, ત્યાં બાપાશ્રીએ મને કહ્યું તમને સાધુ કરવાના નથી. તમારે અમારા ભેગા જ રહો, અમારાથી જુદા પદો ત્યારે ભાઈ ભેગા રહેવું કાં હરિમંદિરનો આશ્રય કરવો.

*** હવે આ વાત મારે કહેવી ના જોઈએ, છતાં મારાથી બોલી જવાઈ છે, માટે સર્વે સભા માફ કરજો. (*** અને આપણને શીખવાડવા માટે ભગતજીબાપાએ સભાની માફી માગી છે. શુ શીખવાડવા, તો સ્વશલાઘા, પોતાના મુખે કરીને પોતાનાં વખાણ. તે ન કરવાં. સ્વતઃસિધ્ધ અનાદિ મહામુક્તરાજ જટાશંકરબાપાશ્રીએ જેમને છતે દેહે અનાદિ મહામુક્ત કરી પોતાની જગ્યાએ મૂક્યા હોય, જેમનામાં બાપાશ્રી અને મહારાજ અખંડ અને સર્વાંગે રહ્યા હોય, સર્વ ક્રિયા કરનાર મહારાજ પોતે જ હોય, તેને તે સ્વશલાઘા નો સંકલ્પ પણ કદી સ્વપ્ને પણ ન હોય !!! પણ પોતાના મુખે કરીને પોતાનાં વખાણ ન કરવાં એ શીખવાડવા માટે જ આમ બોલેલા. વળી કોઈ હરિભક્તે પોતાની સ્મૃતિ રહે એટલે વિગતવાર એમના જીવનવૃત્તાંતની વાત કહેવા પ્રાર્થના કરેલ એટલે જ એમણે પોતાના જીવનવૃત્તાંતની વાત કરેલ. છતાંય એમને જે માફી માગી તે તો એમના વિનય, વિવેક અને નિર્માનીપણાની પરાકાષ્ઠા બતાવે છે. બીજા શું આવું નિર્માનીપણું રાખી શકે ?)

કે કલ્યાણનો કેટલો બધો ખપ હશે ત્યારે આવી રીતે બધે માણસ, ભક્ત ફર્યો. એ ઉપરથી ખ્યાલ કરવો કે માણસને કંઈ પણ કલ્યાણનો ખપ હોવો જોઈએ. ખપ સિવાય સત્ય વસ્તુ હાથમાં આવતી નથી.

વાર્તા - ૭૫

મગ્નીરામ દેવીવાળા, ભગવાનના મોટા ભક્ત હતા. માતાજીના ભગત હતા. એ મોટી જમાત લઈને ભારતમાં ફરતા. તે ભગવાનનો સાક્ષાત્કારની વાત ભૂલી ગયા અને પૈસા ઉઘરાવવા મંડી પડ્યા. તે માંગરોળમાં રાજાને કહે છે કે રૂપિયા ૧૦ હજાર મૂકી દે, નહિતર તને અને તારા કુટુંબને સમુદ્રમાં ફેંકી દઈશ કે. ત્યારે રાજા કહે કે ભાઈ, અમારી પાસે શું પૈસા છે ? પૈસા તો આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન થઈને પૂજાય છે, એમની પાસે બહુ પૈસા છે. માટે એમને જીતો તો જાવને દશના પંદર હજાર અમે આપીશું, એમને જો તમે જીતો તો. એ તો (મગ્નીરામ દેવીવાળા) ગયા, સ્વામિનારાયણ ભગવાન પાસે. સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે કે અમે તો ભઈ, પૈસા નથી આપતા. ત્યારે આ મગ્નીરામ, સ્વામિનારાયણ ભગવાનને કહે કે તમને અને તમારા સાધુને સમુદ્રમાં ફેંકી દઈશ આજ. એને (મગ્નીરામ દેવીવાળાને) દેવીનું બળ હતું. દેવીનો ઉપાસક હતો, સમજ્યા. દેવી તો ચોસઠ જોગણીઓ છે. કંઈ એક દેવી નથી. હવે એણે તો માતાજીને ત્યાં સાધ્ય કર્યાં. માતાજી પ્રગટ થયાં. અને બોલ્યાં, કેમ કે, મગ્નીરામ શું ઈચ્છા છે ? ત્યારે મગ્નીરામ કહે કે આ સ્વામિનારાયણ અને એમના સાધુને સમુદ્રમાં ફેંકી દો. આ સાંભળીને માતાજી બોલ્યાં કે મૂર્ખ, તેં મને શા માટે પ્રસન્ન કરી છે ? ત્યારે મગ્નીરામ કહે ભગવાનને મેળવવા. ત્યારે માતાજી કહે એ જ ભગવાન છે. આ દુનિયા બનાવનાર, પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા એ આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. એમનો તમે આશ્રય કરો, તમારૂં કલ્યાણ થશે. તો એ મગ્નીરામ દેવીવાળા, એમના નામથી (એ નામથી) માંગરોળમાં એમને શ્રીજી મહારાજે એમને સાધુ કર્યા છે. એ દેવીના કહેવાથી પોતે સ્વામિનારાયણના સાધુ થયા.

મૂળી ગામમાં વશરામ અને રૈયો આ પ્રમાણે બે ભગવાનના ભગત, એ દેવી ઉપાસકો હતા. માતાના ઉપાસકો હતા. માતાએ સાક્ષાત દર્શન દઈને કીધું કે અમોને શું વળગ્યા છો ? અમારી પાસે કલ્યાણ નથી. કલ્યાણનો ખપ હોય તો, આ પ્રગટ ભગવાન સ્વામિનારાયણને ભજો. ત્યારથી જ એ રૈયો ભગત અને બેઉ આત્માઓ ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત થયા છે.

કહેવાનો આપણો ભાવાર્થ શું છે કે આવી રીતે પીપા ભગતની પણ વાત છે. પીપો ભગત, એ પણ માતાજીનો ભગત હતો. એને પણ માતાજીએ દર્શન દઈને કહ્યું કે કલ્યાણ મારી પાસે નથી.

કલ્યાણનો ખપ હોય તો ભગવાનને ભજો. આવી રીતે દેવ દેવીઓ એ પણ પરમાત્માનું જ ભજન કરે છે. માટે મનુષ્યોએ ઉપાસના સર્વોપરિ સમજવી જોઈએ. ઉપાસના જ્યાં સુધી માણસ સર્વોપરિપણે નહિ સમજી શકે ત્યાં સુધી મનુષ્યનું આત્મિક કલ્યાણ થતું નથી.

વાર્તા - ૭૬

હવે એક વખતે નારદમુનિ ભગવાનને કહે છે, કૃષ્ણ ભગવાનને કહે છે કે આ તમારી સોળ હજાર એકસો ને આઠ (૧૬૧૦૮) સ્ત્રીઓ છે. એમાં પતિવૃત્તાઓ કેટલી છે ? ત્યારે ભગવાન કહે બધી સ્ત્રીઓ મારી, પતિવૃત્તાઓ છે. અમારા સંબંધને પામી એટલે બધી ધર્મવાળી. ત્યારે નારદજી કહે કે પરિક્ષા કર્યા સિવાય તો હું બધાને પતિવૃત્તા કહું નહિ. ત્યારે ભગવાન કહે કરો પરિક્ષા. તે ૧૬૧૦૮ સ્ત્રીઓ બધીને ભેગી કરીને નારદમુનિ ત્યાં નારાયણ.....નારાયણ.....નારાયણ.....કરવા બેસી ગયા. પછી ભગવાનનો પુત્ર પ્રદ્યુમ્નનો પુત્ર સાંબ હતો. એ બદ્ધ ખૂબસૂરત અને તેજસ્વી હતો. એને પોતાની પાસે બોલાવી અને બધી સ્ત્રીઓ વચ્ચે એને બેસાડ્યો. એમાં ઘણી સ્ત્રીઓના મનમાં એવું થઈ ગયું કે અ.....ર ર....., ઘણી મળ્યો પણ કાળો, કુબડો, હુંકલો (સૂકલો), ઘરડો, પણ આપણને ખરો ઘણી મળ્યો નહિ. આ સાંબ કેવો છોકરો છે ! આપણી શ્યોક (શોક્ય)ના છોકરાનો છોકરો છે એવો ઘણી આપણને મળ્યો નહિ. તે એ વિચારમાં ને વિચારમાં એમનાં રજ શ્રવી ગયાં અને ચણિયા બગડી ગયા. નારદમુનિ નારાયણ નારાયણ કરતા ત્યાંથી ચાલતા થઈ ગયા.

અહીં આગળ ભગવાને વિચાર કર્યો કે હવે મારે અંતરધ્યાન થવું છે. મારું કામ હવે મેં પતાવી દીધું છે. ઉદ્ધવજીને કહે કે હે ઉદ્ધવજી, તું મારું જ્ઞાન પ્રવર્તાવજે. હું બદરિકાશ્રમમાં ચાલ્યો જાઉં છું કે. એમ કહીને ભગવાન સૌરાષ્ટ્રમાં પ્રભાસપાટણ નામનું તીર્થ છે. એ પ્રભાસપાટણમાં ભલકા તલાવડીના કિનારે, અને સમીપમાં સમુદ્ર છે, ત્રણ નદીઓનો સંગમ છે. પીપળાનું ઝાડ હતું ત્યાં આ પ્રમાણે અંતરધ્યાન થયા અને પોતાની અષ્ટ પટરાણીઓ, ભગવાનની સ્ત્રીઓ હતી, લક્ષ્મીજી, સત્યભામા, જાંબુવતી, રાધિકાજી, ભદ્રા, શ્રવા, ... આવી જે અષ્ટ પટરાણી જે સ્ત્રીઓ, એ ભગવાનના શરીર લઈ અને ત્યાં બળી મરી. બીજી સ્ત્રીઓ કહે કે આપણે તો પછવાડે બળી મરવું નથી.

અહીંયાં અર્જુનને ખબર પડી કે મારા ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી અંતરધ્યાન થયા. હવે, અને ધ્વારીકા આજથી સાતમે દિવસે સમુદ્ર બોળી દેશે. એવી પણ વાત ત્યાં ગઈ. તો આ સ્ત્રીઓ કોના આધારે રહેશે ? આમ વિચારી, એ અર્જુન આ સ્ત્રીઓને લેવાને માટે પોતાનું ગાંડીવ ધનુષ્ય લઈને ગયા. અર્જુને વિચાર્યું કે દિલ્હી લઈ જઈશ અને સોળ હજાર સ્ત્રીઓને હું રાખીશ અને એને માતાજી તરીકે પૂજન વંદન કરીશ અને એમનું જીવન પૂરું કરીશ.

એની મહિ, ભગવાનનો અહીં અગ્નિસંસ્કાર થઈ ગયો એટલે ત્યાંથી એ બધી સ્ત્રીઓ ચાલીયો. એના બે ટોળાં પડી ગયા. જે સ્ત્રીઓને, ભગવાનને પડ્યા મૂડીને, બીજો ખોટો સંકલ્પ થયો, સાંબના વિષે અને પોતાનાં રજ શ્રવી ગયાં, એ દોષ લાગ્યો, એ સ્ત્રીઓને, એ દોષે કરીને વાંકાનેર એટલે જે મચ્છુકાંઠો કહેવાય છે, ત્યાંના કાબાઓએ પોતાની દાસીઓ, લૂંડીઓ, સ્ત્રીઓ કરીને રાખી. આ મચ્છુકાંઠો કહેવાય, ત્યાંના જત લોકો, તોફાની લોકો છે, બહુ જુલ્મી લોકો છે. ત્યાંના કાઠીઓ, કાઠી, કાબા અને જત અને મિયાણા એ કોમ, કાઠિયાવાડમાં બહુ વસમી કોમ છે. પાંચ જ મિયાણા જો તમારા ગામમાં આવે તો, આખું ગામ લૂંટીને ચાલ્યા જાય. પણ કોઈની જીગર નથી કે એના સામા થઈ શકે, મરણિયા સિંહ જેવા તમારે. કાબા લોકો ચ એવા, અને જત લોકો ચ એવા, કાઠી ચ એવા, તને કાઠી મલે એવી એક ગાળ દેવાય છે. મરણના ભાગ્યા જ ના ડરે. ફોજદાર જતો હોય ઘોડા ઉપર બેસીને, તો ટાંગો ઝાલીને ઘસેડી નાખે, આવાં છોકરાં હોય તે. એને ચાલીને જવું પડે, ફોજદારને, એવા ઝનૂની. તે આ ભગવાનની પત્નિઓ, ત્યાં કેટલીક સ્ત્રીઓ, હજારો સ્ત્રીઓ ત્યાં લૂંટાઈ ગઈ છે. કાબાઓએ પોતાની દાસીઓ, પોતાની લૂંડીઓ, પોતાની સ્ત્રીઓ કરીને રાખી.

ભગવાનની પત્નિઓની આ દશા થવાનું કારણ શું ? એ આ વાત ઉપરથી ખ્યાલ કરજો. ભગવાનને મૂડીને બીજો ખોટો સંકલ્પ કર્યો. અહાહા..... આપણાપ્રારબ્ધમાં જે પરમાત્માએ પતિ આપ્યા એ સાચા છે. ગામમાં બીજા તાલેવાન હોય કે લક્ષ્મણપતિ હોય, એ શા કામના? માટે પોતાનો પતિ રોગી હોય, હરિદ્ર હોય, નપુંસક હોય, તો પણ એને ઈશ્વરની પેઠે સેવન કરવો એ પતિ પ્રત્યે કટુ વચન ન બોલવું. ત્યારે જ એ પતિવૃત્તા સ્ત્રી કહેવાય છે. નહિતર, પતિવ્રતા! ત્યારે એની દશા કેવી થાય

? ભલે તમે, ભગવાનનું ભજન કરશો, મુક્તોને ઓળખશો, પણ જેવી ભગવાનની પત્નિઓની દશા થઈ, એવી દશા આત્યંતિક કલ્યાણમાં વિદ્ય સમજજો. એની ભક્તિ વૈશ્યા જેવી ગણાય. માટે સમજીને આવા ભગવાન ઓળખાયા, આવા ભગવાનના અનાદિમુક્તો ઓળખાયા, આવા ભગવાનના એકાંતિક ભક્તોનો આપણને સત્સંગ છે, સોબત છે, સહવાસ છે. તો આપણાં કેટલાં મોટાં ભાગ્ય છે તેમ સમજીને, પોતાની કસર હોય તે ટાળવી ને પતિવૃત્તાનું અંગ મજબૂત કરવું.

હવે બીજી એક (૭) સાત હજાર સ્ત્રીઓનું ટોળુ ત્યાંથી જૂદુ પડી ગયું. એ અર્જુન ભેગા થઈ ગયા. અર્જુન ભેગા થઈ ગયા. તે પેલી સ્ત્રીઓ ભેગા અર્જુન થઈ ગયા. તે અર્જુને ધનુષ્યબાણ ચડાવ્યાં પણ અર્જુનનું ચાલ્યુ નહિ.

“સમય સમય બલવાન હૈ, પુરૂષ નહિ બલવાન
કાબે ગોપી લૂ-
ગોપી કાબે લૂટીયો,યે હી ધનુષ્ય યે હી બાણ”.

એનાં એ બાણ, એનાં એ મંત્ર હતા. પણ અર્જુનનું ચાલ્યું નહિ. અને કાબાઓ લૂટી ગયા સ્ત્રીઓને. એ લૂંટવાનું કારણ કે એના પતિવૃત્તાના અંગમાં ભંગ થયો.

ભગવાન ઓળખાયા, આવા ભગવાનના લાડીલા ઓળખાયા અને એને મૂકીને આપણે (૩૩) તેત્રીસ કરીદ દેવની બાધા રાખવા બેસી જઈએ. સ્થેજ છોકરાને કંઈ થયું હોય મસિદમાં જઈને ઝાડો નખાવા જઈએ છીએ. વળી કંઈક દોરા બંધાવીએ છીએ. અરે બાપુ (૩૩) તેત્રીસ કરોડ દેવ (એની, બાધા રાખવા બેસી જઈએ, આ બધુ કરીએ તે પતિવૃત્તાની ભક્તિમાં મોટી ખામી ગણાય.)

હવે એ (૭) સાત હજાર સ્ત્રીઓનું ટોળુ, ભગવાનની પત્નિઓ, તે મૂળી પાસે, રામપરા કરીને ગામ છે, ત્યાં તલાવ ઉપર આવીને ત્યાં, તલાવ પર આ સ્ત્રીઓએ મુકામ કર્યો હતો. ત્યાં વાત આવી કે આપણી જે શોક્યો (શોક) એને કાબા લોકો લૂટી ગયા અને લૂંડીયો કરી રાખી છે, સ્ત્રીઓ કરી રાખી છે. આ

વાત સાંભળી ઘણી દુઃખી થઈ કે અ ર.. ર.. ર ર.. બહુ ખોટું થયું. એમ કરીને (૭) સાત હજાર સ્ત્રીઓ સરોવરમાં સમાઈ ગઈ છે.

ભગવાન સ્વામિનારાયણ એ સરોવરમાં (૫૦૦) પાંચસો પરમહંસો સહિત નાહ્યા. મુક્તાનંદ સ્વામિ કહે છે કે મહારાજ આ સરોવરમાં આટલી બધી શાંતિ શાથી થાય છે? ત્યારે શ્રીજી મહારાજ કહે છે કે પૂર્વે કૃષ્ણા અવતારમાં (૭) સાત હજાર જે સ્ત્રીઓ, એ આ સરોવરમાં અદ્રશ્ય થઈ છે એટલે આ મહા મોટું તીર્થ છે. એ તલાવનું નામ લાલા ખાડીયું તલાવ કહેવાય છે. છેટેથી તમે દેખો તો જાણો સાધુના લુગડાં જ પાથરી મૂક્યાં છે, પાણી લાલ. શ્રીજી મહારાજે વર દીધો છે કે આ તલાવની માટી લઈને, કોઈ લૂગડાં રંગીને સાધુ પહેરશે અને કોઈ દર્શન કરશે, એને જમનુ તેડું નહીં આવે. આ વાવ છે એ વાવનું પાણી પીશે એનો ઠું મોક્ષ કરીશ. એ લાલા ખાડીયું તલાવ, હાલમાં રામપુરા આખું ગામ, આપણા સત્સંગીનું ગામ છે, એની સમીપમાં. ત્યાંથી એક માઈલ દૂર આ લાલા ખાડીયું તલાવ આવેલું છે. ત્યાં કારવણના હરિભક્તો ત્યાં ગયા હતા. અને લાલા ખાડીયા તલાવમાં સ્નાન પણ કર્યું છે.

વાર્તા - ૭૭

હવે એક બાઈ હતી. સત્સંગી વિનાની બાઈ. સત્સંગ નહીં. ઉમ્મર થઈ. રાંડી. પણ ઘણી પર હેત બહુ, તે એક બંગડી રાખી મૂકી. પછીથી બીજી જગ્યાએ નાતરાનો વિચાર થયો. ત્યારે આ બાઈ કહે ના, ના કાઢું એ તો બંગડી મારી, (એ બંગડી મારી ના કાઢું). બહુ વાલા હતા. આગલા ઘણી બહુ વાલા હતા. ત્યારે એને કહ્યું કે આતો (બંગડી ના કાઢે તો તારા આ ઘણીને હેત નહીં થાય). માટે બંગડી કાઢવી પડશે, તો જ આ ચાલુ પતિને તારા પર હેત રહેશે. આ દૃષ્ટાંતનું સિદ્ધાંત એટલું સમજવાનું છે કે મને પરોક્ષ (૨૦૦) બસો કિર્તનો આવડતાં હતાં. પણ આ સત્સંગમાં પ્રગટ ભગવાન ને પ્રગટ મહાન મુકતો ઓળખાયા, ત્યાર પછી એ બધું મેં છોડ્યું છે. ત્યાર પછી ભગવાન સ્વામિનારાયણના જે આશ્રિત મુક્તાનંદ સ્વામિ, બ્રહ્માનંદ સ્વામિ, નિત્યાનંદ સ્વામિ, નિષ્કુળાનંદ સ્વામિનાં લગભગ (૨૦૦) બસો કીર્તનો કંઠે કર્યાં. તેમ આપણે પણ જો ભગવાનને રાજી કરવા હોય તો પ્રગટને ઓળખો.

સ્ત્રીઓ એ પોતાના પતિને ના ગમતુ હોય તે ત્યાગ કરે તો જ પોતાનો પતિ રાજી થાય. પતિને જે ઇષ્ટદેવ કે જે ગુરૂ ઉપર ભાવના હોય એ ભાવના, એ સ્ત્રીને થાય તો એનો પતિ એના પર ઘણો રાજી થાય છે. ઘરમાં સદાય સંપ રહે છે.

વાર્તા - ૭૮

શ્રીજી મહારાજ પોતે, સમુદ્ર કાંઠે માંડવી કરીને શહેર છે, એ માંડવીમાં, તલાવને કિનારે, શ્રીજી મહારાજે વડ નીચે મુકામ રાખ્યો હતો. એક ધૂળનો ઢગલો કર્યો એની ઉપર બ્રહ્માનંદ સ્વામિને બેસાડ્યા. નીચે સંત અને પાર્ષદોના વૃંદમાં શ્રીજી મહારાજ બેઠા. ખયા ખત્રીના કાને વાત આવી કે સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહેવાય છે. ત્યારે કે ભગવાન છે કે નથી, એની ખત્રી કં. એટલે મહારાજ હતા ત્યાં આવીને શ્રીજી મહારાજને ખયા ખત્રીએ (૧૧૨) એકસો બાર પ્રશ્નો પૂછ્યા છે, અને કહ્યું કે એ પ્રશ્નોના ઉત્તરો વારાફરતી આપો, કાગળિયામાં લખ્યા સિવાય. ત્યારે બ્રહ્માનંદ સ્વામિ કહે છે કે એવા (એના) ઉત્તર તો, આ અમારા બધા બેઠા છે તે બધા એમાંથી, જાઓ પેલા પાળા, આ શિષ્ય ઘોળે લૂગડે છે તે આપશે કે. એમ કહીને મહારાજના ભણી હાથ કર્યો. શ્રીજી મહારાજે (૧૧૨) એકસો બાર પ્રશ્નોનો ઉત્તર આપી દીધો. ત્યારે ખયો ખત્રી સમજી ગયો કે તમે ગાદી પર ચડી બેઠા છો, એ ખોટા છો, અને એ સાચા છે, માટે એમને ગાદી ઉપર બેસાડો કહે છે એ જ ભગવાન છે.

પછી શ્રીજી મહારાજને, ખયા ખત્રી કહે છે કે તમે દશ અવતાર માંહલા, (દશ અવતાર માંહેના) (૨૪) ચોવીસ અવતાર માંયલા કે કયા ભગવાન છો ? ત્યારે સ્વામિનારાયણ ભગવાન કહે કે હું તો દશ અવતાર માંયલો ય નથી, ચોવીસ અવતાર માંયલો ય નથી, કે આ સાઈઠ અવતાર માંયલો ય નથી. હું તો સર્વોપરી છું. સર્વ અવતારોનો અવતારી છું, સર્વ કારણનો કારણ છું. સર્વ ઈશ્વરનો ઈશ્વર છું. આ બ્રહ્માંડમાં આવ્યો નથી અને આવીશ પણ નહિ. એક જ વખત બ્રહ્માંડ બ્રહ્માંડ પ્રત્યે હું આવું છું.

જેમ આપણે ઇન્ડિયામાં અત્યાર સુધી અંગ્રેજ સરકારનું રાજ્ય હતું. ત્યારે અંગ્રેજ સરકાર ત્યાં વિલાયતમાં, લંડન શહેરમાં, ગાદી ઉપર બેસે. ત્યાર પછી હિંદમાં એક જ વખત આવે. પંચમ સાતમો, એડવર્ડ, પંચમ જયોર્જ કે ઇલિઝાબેથ,.. જે જે કોઈ ગાદી ઉપર જે થયા, એ હિંદમાં એક જ વખત આવતા. ફરી એ પોતાના નોકરોને જ મોકલતા, અને રાજ ચલાવતા, વાઈસરોય દિલ્હીની ગાદી ઉપર. તે હિંદુસ્તાનના સાતસો રાજ્યોને પણ કાબુમાં રાખતા.

તેમ ભગવાન સ્વામિનારાયણ ખયા ખત્રીને કહે છે કે હું બ્રહ્માંડ, બ્રહ્માંડ પ્રત્યે એક જ વખત આવું છું. હું તો આ જ વખતે આ બ્રહ્માંડમાં આવ્યો છું. હવે આ બ્રહ્માંડમાં આવવાનો નથી. હવે આ બ્રહ્માંડમાં આવવાનો નથી. હવે મારા સમીપના, મારી મૂર્તિનું સુખ લેનારા, સત્તાવન, મારા જેટલી શક્તિવાન, પણ મારા દાસ, એમને હું પૃથ્વી ઉપર અનંત જીવોના કલ્યાણ કરવાને અર્થે મૂકતો રહીશ.

પછી મહારાજનો આશ્રિત થાય છે આ ખયો ખત્રી. જેને આ ભારતમાં કોઈ જીતી શકે નહિ. અરે દુનિયાભરમાં કોઈ જીતી શકે નહિ, એવો એ સમર્થ હતો. એ ભગવાન સ્વામિનારાયણનો આશ્રિત થયો છે. પછી મહારાજને પ્રાર્થના કરે છે કે શ્રીજી મહારાજ મારા ભુવનમાં પધારો, માફ ઘર પાવન કરો ને આપણા સંતો સહિત મારે ઘેર આજે તમે જામો. એમ કહીને ખયો ખત્રી પોતે ઘેર ગયો છે. અને રાજ્યમાં ખબર પડી ગઈ, આસુરી સંપત્તિના માણસોએ રાજ્યમાં કહ્યું કે ખયો ખત્રી, પોતાના (૧૦૦૦) એક હજાર શિષ્યો છે, એના ઉપર સ્વામિનારાયણ ભગવાને ભૂરકી નાખીને વશ કરી લીધા છે. માટે આપણને પણ, રાજ્યમાં પેહશે તો, રાજ રંઝાડશે. માટે દરવાજા બંધ કરી દો. ચારે બાજુના દરવાજા બંધ કરી દેવા. કે સ્વામિનારાયણ ને એના સાધુને ગામમાં ગરવા દેવા નહિ. શહેરમાં ના ગરવા દેવા. દરવાજા બંધ થઈ ગયા. અહીં આગળ જમવાની તૈયારી થઈ. ખયો ખત્રી કહે છે કે મહારાજ તો ભગવાન છે, એને શું દરવાજા બંધ કરવા હતા? એ તો આકાશ માર્ગે આવશે કે. તે શ્રીજી મહારાજ પોતાના (૫૦૦) પાંચસો પરમહંસો સહિત ને પાર્ષદો સહિત આકાશ માર્ગેથી ખયા ખત્રીના ચોકમાં ઉતાર્યા. ગામમાં અચંબો થઈ ગયો. રાજાના કાને વાત ગઈ કે સ્વામિનારાયણ કોઈ પહોંચાય તેમ નથી કે. જરૂર એ ભગવાન છે કે.

ત્યારે શ્રીજી મહારાજ ત્યાંથી પછી પોતે ચાલતા સંતો સહિત નીકળે છે. રસ્તામાં જતાં એક ઘોંચીએ જોડેલો એક ઊંટ, એ ભૂખ્યો, એ ઊંટને જોડેલો. ત્યારે મહારાજ ઉભા રહ્યા, સંતોને કહે છે કે ઉભા રહો. પછી પેલાને કહ્યું કે અલ્યા કે આ ઊંટને ભૂખ્યો કેમ જોડ્યો છે? ત્યારે પેલો માણસ કહે છે કે ભૂલી ગયો કે. તે સાધુની પાસે રોટલા હતા તે આ ઊંટને ખવડાવી દો કે. તે બધાય રોટલા ઊંટને ખવડાવી દીધા. ત્યારે મહારાજ કે આ ઊંટે શાં પુણ્ય કર્યા હશે તે ઊંટને આ સંતના રોટલા જમવાને મળ્યા કે? મહારાજ કહે ઊંટ ભગત હતો, પણ લગીર ભગવાનના ભક્તનો અપરાધ કાર્યો છે, એ પાપે કરીને ઊંટનો અવતાર આવ્યો છે. તે અત્યારે આ સંતની પ્રસાદી જમ્યો, મારાં અને તમારાં દર્શન થયાં, તે હવે ઊંટ મટીને સત્સંગમાં પાછો મનુષ્ય દેહ ધારણ કરશે, ત્યારે એનું આત્મંતિક કલ્યાણ થશે. એટલે અપરાધથી જીવ બહુ દુઃખી થાય છે.

વાર્તા - ૭૯

શ્રીજી મહારાજના વખતમાં (૫૦૦) પાંચસો પરમહંસો હતા. એમાં કેટલાકને ફરી આંટા થયા છે. એકને નહિ પણ ઘણાઓને. આપણે ઘણા ખરા જાણીએ છીએ. કોણ, કોના કોના અવતાર છે? એવી રીતે કારણવસાત બાપુ આંટા થયેલા છે. માટે આ વખતે આપણને આંટા ન થાય, તે માટે ચેતવું. ત્યારે મોટામાં મોટો અપરાધ દ્રોહનો છે. અવગુણ છે, અભાવ છે, આંટી છે, ઝેર છે, વેર છે, ઈર્ષા છે.

કારણ કે દરબાર બેન્ડ જ્યારે આવે છે, ત્યારે (૩૬) છત્રીસ વાજુ વાગે છે. તે કોઈ કંઈ વાગે છે ને કોઈ કંઈ વાગે છે. જુદું જુદું વાગે તો કંઈ આનંદ આવતો નથી. કોઈ ભેં.. ભેં બોલ્યા કરે છે, કોઈ ઢમ ઢમ બોલ્યા કરે છે. ને કંઈ તતૂડા કુકે છે ને કોઈ કંઈ. પણ ભેગુ વાગે છે ત્યારે એવા સુંદર અવાજ આવે છે કે ન પૂછો વાત, સમજ્યા.

અમારે ભોગીલાલભાઈનું જ્યારે લગ્ન થયું ત્યારે દરબાર બેન્ડ લલ્લુભાઈએ અણીતી. (લાવ્યા હતા). શંકરદાદા એમને બંગલે સૂતા હતા, તઈથી (ત્યાંથી) અવાજ સાંભળ્યો, તે અહીં સાંભળવા આવ્યા. ત્યારે

એમાં (૩૬) છત્રીસ વાજુ રહે છે. પણ એ (૩૬) છત્રીસ ભેગું થાય ત્યારે કેવું સુંદર (વાગે છે!) આ બધું વાજુ છે. કોઈનો કંઈ સ્વભાવ છે ને કોઈનો કંઈ સ્વભાવ છે, સમજ્યા. એકેયના સ્વભાવ હખણા નહતી (સરખા નથી). દરેકે પોતે પોતાના ગુરૂ થઈ જવું. “જય સ્વામિનારાયણ”.

“દે બીજાને શીખ સારી, જો સુધરે નહિ આપનો,
તેના જીવતરને ઘિક છે, કે શીખ દીયે જખ મારવા”.

દરેક મનુષ્યે પોતે પોતાના ગુરૂ થવાની જરૂર છે, બાપુ. માટે દરબાર બેન્ડના જુદા જુદા અવાજ છે, તેમ આ, અવાજો બહુ જુદા જુદા છે, દરેકના આ બધી દરબાર બેન્ડ જ બેઠી છે, માનો ને. પણ બધાય સ્વભાવ જો ભેગા કરીશું તો, એવો આનંદ આવશે, કે લહેર! અને જો ખોદા ખોદી થઈ તો જય સ્વામિનારાયણ. એ દરબાર બેન્ડ તૂટી જવાની. એનો કોઈ પૈસો ય પછી આપે નહી. કોઈ બોલાવે નહિ, એકલાને, સમજ્યા,... હા. હમણાં તો (૭૦૦) સાતસો રૂપિયા. અમારે ઈન્દુમતિ જયારે પરણ્યાં, અત્યારે તો લંડનમાં બિરાજે છે, સમજ્યા, ત્યારે દરબાર બેન્ડ બોલાવી ને રૂપિયા (૭૦૦) સાતસો આપ્યા હતા, એક કલાકના વરઘોડાના સમજ્યા. અને ભોગીલાલ પરણ્યો ત્યારે (૨) બે બેન્ડ. તે એક દરબાર બેન્ડ અને એક બીજી બેન્ડ, સમજ્યા. કહેવાનો ભાવાર્થ શું છે કે, પણ એ ભેગું વાજુ વાગે છે ત્યારે બહુ સુંદર લાગે છે. તેમ આ બધી દરબાર બેન્ડ માનો. કંઈ કંઈના સ્વભાવ જુદા જુદા, એકેયના સ્વભાવ મળતા આવતા નથી. છતાંય નમીને, ખામીને, સહન કરીને પણ, ભેગું વાજુ ચલાવીએ તો ખૂબ આનંદ આવશે. આપણા પર મહારાજ અને મુકતો રાજી થશે. શ્રીજી મહારાજના વખતમાં (૫૦૦) પાંચસો પરમહંસના સ્વભાવ પણ એવા ને એવા જ હતા, બાપા. માટે આપણે કહેવાનો મુદ્દો શું છે? એવી રીતે સ્વભાવ તો મનુષ્યના અનેક પ્રકારના હોય, પણ સ્વભાવને છોડવા પડે છે.

વાર્તા - ૮૦

હવે આ જગતમાં (૪) ચાર પ્રકારના મનુષ્યો હોય છે. એક તો પ્રપંચી લોકો. દગો, ફટકો, વિશ્વાસઘાત, અનેક પ્રકારના, ચોરી, દાડ, માટી, વ્યભિચાર, એમાં જ પોતાનું જીવન પૂરું કરી નાખે છે. એ મનુષ્યો કોઈ દિવસ પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી શકતા નથી. અત્યારે કદાચ એને ખબર નથી, શાસ્ત્રની.

જડબુદ્ધિનો આત્મા છે. પણ જ્યારે એના દેહનો અંત આવશે ત્યારે દક્ષિણ દિશામાંથી જમાડીઓ છૂટશે, વાઘમુખા ને સિંહમુખા, અજગરમુખા, પાડામુખા, ઊંટમુખા, હાથીમુખા, ત્યારે એની છાતી ઉપર આવીને જીવને ખેંચે છે. એને પ્રેતનો દેહ બંધાવે છે. અને એક સેકંડમાં જમપુરીમાં લઈ જાય છે. અને તરત આ પ્રમાણે, પછીથી ત્યાં આગળ કાલાવાલા કરે છે. મને મારા સગા સંબંધી પાસે મૂકો, હું બહુ પુણ્ય કરીને આવીશ. અરે.. રે મેં બહુ પાપ કર્યાં. ત્યારે લાવીને એ જીવને ટોલ્લા ઉપર બેસાડવામાં આવે છે. તે (૧૨) બાર દિવસ લગી એને બેસાડી મૂકે છે. તે એને ખોરાક શું ખાવાનો? (તો મનુષ્યો) જે રહે તે, આ પ્રમાણે આંખમાંથી આંસુ પડે છે તે. નાકમાંથી લીંટ પડે તે, થૂંકીએ તે ખોરાક એને ખાવાનો હોય છે.

ત્યારે પછીથી (૧૩) તેરમા દિવસે, જીવને યમના દૂતો પકડી જાય છે. જે પેપ અને પુણ્ય કર્યાં હોય તેનું ફળ ભોગવવા, નરકમાં, જમપુરીમાં, જ્યાં (૬) છ લાખ ને (૮૪) ચોરીયાસી હજાર નરકના કુંડ છે, જ્યાં (૧૪) ચૌદ કરોડ જે યમના દૂતો, મહા ભયંકર, માણસને દેખતાં ઝાડાના બંધ વછૂટી જાય, એ દાડણ દુઃખો, ઘોર દુઃખો એને આ પ્રમાણે ભોગવાવે છે. અને જો એણે પુણ્ય કર્યું હોય અને પાપ ના કર્યું હોય તો, સ્વર્ગાદિક લોકને પામે છે. જ્યાં સોના ભેગી સુગંધી છે. અનેક પ્રકારના વૈભવો છે. (૧૬) સોડ હજાર તો ત્યાં અપ્સરાઓ છે. એવી અપ્સરાઓ તો આ દુનિયામાં તો કોઈ સ્ત્રી હોય પણ નહિ. મેં પોતાને (૨) બે સ્ત્રીઓ આ પ્રમાણે પોતે, આ મંદિરમાં જ મેડે દેખેલ, હાથી ઉપર આ પ્રમાણે આવીને બેઠેલાં. આ દુનિયામાં તેવી સ્ત્રી જ ના હોય. પછી મેં વિચાર કર્યો કે તમે ગમે એવાં હશો, પણ મારે શા કામનાં ભાઈ? હું તો ભગવાનનો ભક્ત છું. એટલે હસતી, હસતી, આ પ્રમાણે અદ્રશ્ય થઈ ગઈ. કહેવાનો આપણો ભાવાર્થ શું છે કે આવી રીતે સ્વર્ગનાં દેવતાઈ સુખ, આ પ્રમાણે ત્યાં ભોગવે છે. એ પુણ્ય પૂરું થાય ત્યારે મૃત્યુલોકમાં એનો અવતાર થાય છે. તે રાજકુટુંબમાં, કોઈ ગૃહસ્થ કુટુંબમાં, કોઈ સુખી કુટુંબમાં, એના અવતારો થાય છે. જો સકામ ભક્તિ કરે તો સ્વર્ગાદિકના સુખને પામે છે. અને નિષ્કામ

ભક્તિ, જીવન કલ્યાણને માટે, ભક્તિ કરે તો ભગવાન એને ભગવાનનો જોગ આપે, ભગવાનના મહાન પુરૂષોનો જોગ આપે. કોઈ એકાંતિક ભક્તના જોગમાં એને મોકલે, તેથી એનું કલ્યાણ થાય. હવે આવી રીતે આ જે પ્રપંચી આત્માઓ, એ, પોતાનું કલ્યાણ કરી શકતા નથી. અને એને જમપુરીમાં જવું પડે છે. “અંતકાળે પસ્તાયેગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ.”

બીજા પ્રકારની જે વ્યક્તિઓ છે એ સામાજિક એટલે, આ ગામમાં સુધારા કરે, એમાં જ પોતાનું જીવન પૂરૂ કરે છે, પણ જો એ કદાચ કલ્યાણના માર્ગે ચાલવું હોય તો ચાલી શકે ખરા.

ત્રીજા પ્રકારના રાજકીય પુરૂષો છે. સરદાર પટેલ વલ્લભભાઈ, ભગવાન સ્વામિનારાયણ આશ્રિત હતા. નંદા સાહેબ એ પણ ભગવાન સ્વામિનારાયણના આશ્રિત છે. આવા મોટા મોટા આત્માઓ, મહાત્મા ગાંધી જેવા, એ રાજકારણમાં પડેલા છે.

વાર્તા - ૮૧

અનંત બ્રહ્માંડના અધિપતિ, સર્વોપરી, સર્વ રામકૃષ્ણાદિક અવતારોના અવતારી અક્ષરાતીત ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પૃથ્વી ઉપર પધાર્યા, અનેક જીવોના ઉદ્ધાર કરી, એકાંતિક ધર્મનું સ્થાપન કરી, પૃથ્વી પરથી અદૃશ્ય થયા.

હવે એ પરમાત્માને પામવાની માટે જગતમાં મનુષ્યો, અનેક પ્રકારના કર્મો કરે છે. રાજયોગ, હઠયોગ, ભક્તિયોગ, જ્ઞાનયોગ આદિક. હવે કળિયુગમાં, મહાપ્રભુએ યોગમાર્ગ બંધ કરીને ભક્તિમાર્ગ અને જ્ઞાનમાર્ગ પ્રવર્તાવ્યો છે. યોગમાર્ગમાં મનુષ્યો યતો ભ્રષ્ટ, તતો ભ્રષ્ટ થાય છે. રોગગ્રસ્ત શરીર, અલ્પ આયુષ્ય, નાજુક દેહ. પેટના માટે નોકરી, ખેતીવાડી, વેપાર, અનેક પ્રકારના મનુષ્યને ધંધા કરવા પડે છે. દોઢ દોકડાની ઉંદરડી ઉપર (૫૦૦) પાંચસો મણનો પાટડો મૂકીએ એ શું સહન કરી શકે. તેથી કળિયુગમાં આત્યંતિક કલ્યાણ કરવાને માટે, મહાપ્રભુ એ પૃથ્વી પર પ્રગટ થયા. જે.જે આત્માઓએ એમની શરણાગતિ સ્વીકારી, તે આત્માઓ આત્યંતિક મોક્ષને પામી ગયા છે.

હવે એ પરમાત્માનું જે ધામ છે, એ સાધનિક ધામ નથી. સાધને કરીને ત્યાં જવાતુ નથી. ગમે એવો બળવાન મનુષ્ય હોય તો નદી તરી શકે, પણ સાગર નહિ તરાય. તો જેના બે અક્ષર વધારે છે એ “ભવ સાગર”. એ ભવસાગર તરવાને માટે જેતલપુરના પહેલા વચનામૃતમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રભુ બોલ્યા છે કે સર્વે કર્મ અને માયા એના નાશના કરનારા એક પરમેશ્વર છે. એ પરમેશ્વર મનુષ્યરૂપે સજાતિ તનુને આશરીને પૃથ્વી ઉપર વિચરતા હોય, એમની શરણાગતિ સ્વીકારવાથી, એનો દ્રઢ આશરો કરવાથી, એનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. ભગવાન પૃથ્વી પર ના હોય, અંતરધ્યાન થયા હોય, ત્યારે પરમાત્માને મળેલા જે સંત, એ સત્પુરુષો, એનો આશ્રય કરવાથી, એ માયા ઉલ્લંઘાય છે. આ મહાપ્રભુજીના સ્વમુખનાં વચનો છે. માટે પૃથ્વી ઉપર ભગવાન કાં ભગવાનના સત્પુરુષો વિચરતા હોય, એના વિષે આત્મબુદ્ધિ કરવી. આત્મબુદ્ધિનો અર્થ અતિ હેત. ગુણાતીતાનંદ સ્વામિ, પરમહંસ થઈ ગયા, મોટા સિદ્ધ પુરુષ હતા. એમણે પણ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે, જ્યાં સુધી ભગવાનના સત્પુરુષોમાં એને સદ્ભાવના નથી થઈ, ત્યાં સુધી, તતઃ કિમ્, તતઃ કિમ્, કંઈ કર્યું નથી. એ ધર્મ પાળતા હશે, જ્ઞાની હશે, વૈરાગ્ય વાળો હશે, પણ બધું એક દિવસે, એને કુસંગના પાશ વડે કરીને, આ પ્રમાણે એ કર્મ બધાં નષ્ટ થાય છે.

હવે એ પરમાત્માને પામવાને માટે પૂર્વે જે જે સંતો થઈ ગયા છે, મહાત્માઓ થઈ ગયા છે, સિદ્ધો અને સર્વજ્ઞો થઈ ગયા છે, એમણે સંતોનું સેવન કરેલું છે.

જેસલ ભહારવટિયો. સતી તોરલ, એને આ પ્રમાણે મળી છે. એના સંબંધ વડે કરીને એ ભહારવટિયો પોતે તરી ગયો છે.

નારદજી એક દાસીના પુત્ર હતા. “નારદની જાતને જોતાં, દાસીપુત્ર જગ જાણે રે; હરિ ભજી, હરિનું મન કહેવાણા, વેદ પુરાણ વખાણે રે”. છતાં એ ભગવાનના મન સુધી પહોંચ્યા, એ સંત સમાગમે કરીને પહોંચ્યા છે.

વાલિયો ભીલ, મહાપાપનો પર્વત, એને ભગવાનના લાડીલા સંત મળ્યા છે, નારદમુનિ. એના સંબંધે કરીને એ મહાન મોટા ઋષિ થઈ ગયા, વાલ્મિકી ઋષિ થઈ ગયા. સંત કૃપા વિના સાધુતા, કહોને પામ્યા કોણ? સંતની કૃપા વિના સાધુતા પ્રાપ્ત થતી નથી.

તો એ સાધુને ય ઓળખવા પડે છે. ભગવુ લૂગડુ જાણીને ભરમાશો નહિ. જેમ આંધળા ઘોડા પર ચડ્યા ને નર્મદા કે મહીસાગરના કોતરડામાં ગયું તો ઘોડુ ય ખતમ અને બેસનારે ય ખતમ. તુ ભૂલીશ માં ઘોળે ભગવે. ગ્રહી ત્યાગીનો મેળ નહિ. જેની સમજણ મોટી તે મોટો.

શાંતિ પમાડે એને સંત કહીએ, તેના દાસના દાસ થઈને રહીએ. માટે સંત પણ ઓળખવા પડે છે. સંત ભેખ ધર્યા. કદાચ આપણે સાધુનો વેશ લીધો, કદાચ ભક્તનો વેશ લીધો. એથી શું ભક્તપણુ કે સાધુપણુ આવી ગયું? નહિ, નહિ.

“સંત ભેખ ધર્યા અરૂં દ્વેષ ધરે, લવ લેશ વિચાર ન જોવતા હૈ
જગ ભીંતર પર તો મેલ ભરી, અરૂં બહાર તનકો ધોવતા હૈ”.

“તેરે અંતર ઝાલ જંપી નહિ કામકી, રામ કે લીયે રોવતા હૈ
માંઈસે મૂંડ મૂંડ્યા વિના, મૂંડ મૂંડે કયું હોત હૈ”.

“હું ને મારૂં આ ત્રણ તજે તો સાચો ત્યાગી
બાકી બન્યા બેરાગી”.

“માંઈસે મૂંડ મૂંડ્યા વિના, મૂંડ મૂંડે કયું હોત હૈ”.

માટે સંત, સાધુ કે સત્યુરૂપ કે ભક્તોને પણ ઓળખવા પડે છે. તો છેટેથી પ્રભુ એ પરમાત્મા કે પરમાત્માના સંતો નથી ઓળખતા. એ તો માણસ વસીને ને સોનુ ઘસીને જ ખબર પડે. એના ટયમાં આવે ત્યારે ખબર પડે. મારામાં ગુણ અને અવગુણ કેટલા છે એ તો, આ સભામાં બેસનારા ભગવદ્ ભક્તો, એની સાથેમ દેશાંતરમાં હું જ્યાં ફરૂ છું ને મહિનો મહિનો જે સ્થળોમાં રહુ છું, એ આત્માઓને જ ખબર પડે. તેમ સહવાસ સિવાય ભગવાન કે ભગવાનના સંત ઓળખાતા નથી.

હવે એ દિવ્ય પરમાત્માને પામવાને માટે આ જગતમાં અનેક આત્માઓ છે, પારસીઓ, યુરોપિયનો, હિંદુઓ, મુસલમાનો, અનેક આત્માઓ, એ પરમાત્માને

પામવાના પ્રયત્ન તો કરી રહ્યા છે. છતાં એ પરમાત્માને નથી મળી શકતા, એને જગૃતમાં તો દર્શન ક્યાંથી હોય, પણ સ્વપનામાય પરમાત્માના દર્શન થતાં નથી. ત્યારે એમ સમજવું કે, (માનો કે) :

અહીંથી આપણે ઇટોલા સ્ટેશને જવું છે. અહીંથી મંદિરમાંથી સાત માણસો નીકળ્યા છે. એમણે, કોઈ માણસ જતો હશે એને પુછ્યું કે અલ્યા ભાઈ, ઇટોલા કેપા આવ્યું છે? હવે આ માણસ બુદ્ધિ વગરનો હશે તે, આ... મ, લહરકો માર્યો. એટલે આમાંથી કોઈ એક જણ હશે તે, દોટે ને દોટે નહો. પણ કાંઈ ઇટોલા આવ્યું નહિ. બીજાઓએ, વળી બીજા કોઈને પૂછ્યું. ત્યારે બીજાએ વળી આપા લહરકો માર્યો. વળી બીજા કોઈને પુછ્યું ત્યારે વળી તેણે વળી કોઈ બીજી તરફ લહરકો માર્યો (કે આ તરફ ચાલ્યા જાઓ) (આમ કોઈએ આમ લહરકો માર્યો, કોઈએ આમ લહરકો માર્યો). આવી રીતે કોઈએ આમ માર્યો, કોઈએ આમ માર્યો. તે દોડતા ગયા પણ કોઈને... (ઇટોલા હાથમાં આવ્યું નહિ). પણ જે, આપા જે ગયા, જે મેનપુરાના રસ્તે ચડ્યો, ને પોર થઈને, ઇટોલા સ્ટેશને ગયો. તેણે ઇટોલા હાથમાં આવી ગયું. દરેકને ઇટોલા સ્ટેશને જવું હતું, પણ માર્ગ બતાવનાર આત્માઓ શુદ્ધાત્મા નતા (ન હોતા), એટલે એ ઇટોલા સ્ટેશન આવ્યું નહિ.

ભગવાન અને ભગવાનના સત્યુરૂપોનું વિચરણ પૃથ્વી પર જરૂર હોય છે. જો એને સાચા સંતની ઓળખાણ થાય, એનો આશરો થાય, ત્યારે એને સત્ય માર્ગ હાથમાં આવે છે.

હવે આ સભામાંથી પાંચ વ્યક્તિઓને એમ વિચાર થયો કે જગદીશભાઈ એન. પટેલ અમેરિકા ગયા છે, ત્યારે ચાલો આપણે અમેરિકા જોવા માટે. તે કોઈએ, અહીંથી કોઈને કહ્યું કે ભાઈ, કેપા અમેરિકા આવ્યું? તે પેલા માણસે, ઘનશ્યામભાઈ જેવાએ, માર્યો હાથનો લહરકો કે આ દિશામાં કે, વાવ્ય ખૂણામાં કે. તે આ સાંભળીને, આ પાંચમાંથી એકે તો મેલી દોટ અહીંથી. શું એ પહોંચવાનો છે?

નદીઓના પાણીમાં, સંકટ, સમુદ્રના સંકટ, સાજો-માંદો થઈ જશે. એ નહિ જલ્દી પહોંચી શકે. બીજા માણસે વિચાર કર્યો કે આપણી પાસે બળદિયા છે, ડમણિયું છે, માટે લાવોને હાલવા માંડીએ. તે એણે ચાલવા માંડ્યું. ત્યારે એ કંઈ પહોંચવાનો છે? બળદિયા થાકશે, રાત ઉજાગરા થશે, ચોર ચખાર મળશે, નદી , સમુદ્ર અનેક પ્રકારના સંકટો છે.

ત્રીજાએ વિચાર કર્યો કે સરકારે ગાડી કાઢી છે, લાવોને કે ત્યારે ગાડીમાં જ બેસીએ. આ ગાડીમાં બેસીને ગયો બોમ્બે. બોમ્બે સેન્ટ્રલ જઈને, ઉતરીને પછી સ્ટીમરમાં બેઠો, તોય દોઢ મહીને અમેરિકા પહોંચ્યો.

વળી ત્રીજા માણસે વિચાર કર્યો કે આ સરકારો બલૂન કાઢ્યું છે, લાવને વડોદરા જઈને બલૂનમાં બેસી જાઉં. તોય અઢાર કલાકે ન્યૂયોર્ક પહોંચાય. અને અમેરિકાના મધ્ય પ્રદેશ, જે શિકાગો, ત્યાં તો લગભગ ૧૮ કલાક, ૧૮ કલાકે જવાય છે, અને ઓલ્યુ ૧૪ કલાકે જવાય છે, ન્યૂયોર્ક.

વળી પાંચમા માણસે વિચાર કર્યો કે બલૂનમાંય જોખમ, માટે આપણા ગામમાં સમર્થ પુરૂષ છે, સિધ્ધ પુરૂષ છે, લાવોને એમને પ્રાર્થના કરીએ કે બાપજી, તમે ભગવાનના લાડીલા છો, એકાંતિક સત્પુરૂષ છો, તો અમારે અમેરિકા જવું છે. ફ્રીપોર્ટ શહેરમાં, શિકાગોથી ૧૨૦ માઈલ થાય, જગદીશભાઈ પાસે. એટલે પેણેલા સિધ્ધ પુરૂષ કહે, અચ્છા બચ્ચા, આંખ મીંચી જાવ. એક મિનિટમાં આ પ્રમાણે ફ્રીપોર્ટ શહેરમાં મોકલી દીધો, પેલા સિધ્ધ પુરૂષે.

બધાય વ્યક્તિઓને અમેરિકા જવું હતું, પણ સત્પુરૂષના આશ્રયથી તત્કાલ એ અમેરિકા, એ આત્મા પહોંચી ગયો.

તેમ ભગવાન કે ભગવાનના મહાન પુરૂષો, પૃથ્વી પર જ્યારે હોય, ત્યારે એનાં દર્શન, એના સ્પર્શ, એનો વાયરો, આદિક એના સંસર્ગથી, એ આત્માઓ પરમાત્માના પદને તત્કાળ પામે છે. એના માથેથી

લખ ચોરાશી, જમપૂરીનાં દુઃખો, લખ ચોરાશીનાં દુઃખો નાબૂદ થઈ જાય છે અને આ દેહેને અંતે એને પરમાત્મા તેડવા આવે છે, મહાન પુરૂષો તેડવા આવે છે, અને એનું આત્મિક કલ્યાણ થાય છે.

વાર્તા - ૮૨

હવે પૂર્વે એક રાજાની દિકરી બહુ ખૂબસુરત અને તેજસ્વી હતી. કોઈ બારોટે સિંધના બાદશાહને ખબર કરી કે તમારા લાયક એ કન્યા છે. એટલે એ બાદશાહે, એના ઉપર ચડાઈ કરી ને એ કન્યાને પોતે લઈ ગયો. કન્યાએ વિચાર કર્યો કે હું હિંદુ અને આ મુસલમાન છે. મારા આત્માનું અધઃપતન થશે. માટે મારા આત્માનું કઈ કલ્યાણ કરી લઉં. બાદશાહને કહે છે કે મારે એક પ્રતિજ્ઞા છે કે એક વાય ખોદાવવી છે. (એક વાય ખોદાવવી છે). એ વાય (વાવ) ખોદાવ્યા પછી તમારૂં પાણિ હું ગ્રહણ કરીશ, નહિ તો, જો મને સ્પર્શ કરશો તો હું આત્મહત્યા કરીશ. આ રાજાએ લાખો રૂપિયા અને માણસો એની સમીપમાં મૂકી દીધા. અમદાવાદની સમીપમાં, ખોડિયાર સ્ટેશને, ઈશાન ખૂણામાં આ વાય, અડાલજ ગામની ભાગોળે આ વાય ખોદાવી છે. વાય ખોદાવી ત્યાર પછી એને એવો લેખ લખ્યો છે, કે આ વાય મેં મારા મોક્ષના માટે ખોદાવી છે. કંઈ કીર્તિને માટે નથી ખોદાવી. એવામાં ભગવાને એની સહાયમાં ભલ્યા અને એને તાવ આવ્યો અને એનો દેહ ખતમ થયો.

આ બાઈ બુંદેલખંડમાં રાણી થઈને જન્મી, માયારાણી, જેને ઈલા અને સુશીલા નામની બે કન્યાઓ હતી. કન્યાઓ પણ ભક્તરાજ, આ બાઈ પણ ભક્તરાજ, ભગવાન સ્વામિનારાયણ પોતાની બાર વરસની ઉંમરે એને ત્યાં પધાર્યા છે. ભગવાન અને સત્પુરૂષો આવા પૂર્વેના બહુ સંસ્કારી આત્માઓને જ ઘેર પણ જાય છે. એનાં એને દર્શન થાય છે, સ્પર્શ થાય છે, વાયરો અડે છે, સ્નેહ થાય છે, બીજા આત્માઓને એ સંગ મળતો જ નથી.

“અનેક જન્મ સંસિધ્ધ સ્તતો, યાતિ પારં ગતિમ્”

ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજીનું પણ વચન છે.

ભગવાન (સ્વામિનારાયણ ભગવાન) ત્યાં પોતે રહ્યા છે. બાઈ નથી જાણતી કે મારે ઘેર પ્રભુ પધાર્યા છે.

પોતે (ભગવાન સ્વામિનારાયણ) સાત વર્ષ વનવિચરણ કરે છે તે વખતની આ વાત છે. ઈલા અને સુશીલા નામની કન્યાઓ ભગવાનની સેવામાં મૂકી દીધી છે, પોતે. સહવાસથી માણસને સ્નેહ થાય છે. એ પૂર્વ સંસ્કાર, બળિષ્ઠ આત્માઓને ભગવાન અને ભાગવાના સાચા જનમાં હેત થાય છે અને જેના ઓછા સંસ્કાર હોય, એને ભગવાન કે ભગવાનના સાચા સત્પુરૂષમાં સદ્ભાવના કે હેત થતું નથી. આ કન્યાઓને શ્રીજી મહારાજ પ્રત્યે હેત થયું. તે એક વખતે મહાપ્રભુજી પોતે સૂતા છે, પંખો નાખે છે. એક માથા ઉપર બેસીને નાખે છે, એક પગ આગળ બેસીને નાખે છે. ત્યાં મહાપ્રભુજી ઉંઘી ગયા, તે આ કન્યાઓ પણ ત્યાં ઉંઘી ગઈઓ. માયરાણી દર્શન કરવા આવ્યા. મહારાજને સૂતેલા દીઠા, ઈલા ને સુશીલાને પણ ત્યાં સૂતેલા દીઠાં, એટલે એને (માયારાણીને) સંશય થયો કે અરે, આપણે તો જાણતા હતા કે આ બ્રહ્મચારી બહુ સારા છે. પણ આ તો કંઈ દાળમાં કાળુ દેખાય છે. હશે, ભેખમાં ભગવાન હોય, એનો આપણે અભાવ ન લેવો. કાલે આપણે રજા આપીશું. એ માયારાણી પાછાં ફરે છે. ત્યાં શ્રીજી મહારાજે તરત સમાધિ કરાવી દીધી, પોતાનો દેહ, દિવ્ય દેહ દેખાડ્યો, બે દીકરીઓ મહાસતી દેખાણી. અટલે માયારાણીને થયું કે અરે, જ્યાં ગુન્હા છૂટવાના હતા ત્યાં મેં ગુન્હા કર્યા. આ તો કોઈ ઈશ્વરી પુરૂષ છે, આ તો કોઈ દેવી પુરૂષ છે અને મારી દીકરીઓ પણ મહાસતીયો છે. પછી મહાપ્રભુજીને કહે છે કે મારા ગુન્હા માફ કરજો. મેં ગુન્હા..., ગુન્હા છૂટવાના હતા ત્યાં ગુન્હા કર્યા, માટે મારા ઉપર પ્રસન્ન રહેજો, રાજી રહેજો. માયારાણી કહે છે કે હે બ્રહ્મચારી, આ મારૂં ૩૭૦ ગામનું રાજ તમને હું કૃષ્ણાર્પણ કરૂં છું. અને મારી આ બે કન્યાઓ સાથે તમે વેવાર કરો, લગ્ન કરો. ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુ કહે છે કે

“ તારી કુંવરી જેસી કરોડ, મારી પૂંઠે ફરે રે લોલ ”

હું તો અનંત બ્રહ્માંડોનો અધિપતિ છું. અનેક જીવના કલ્યાણ કરવા માટે મેં મનુષ્ય દેહ ધારણ કરેલ છે. પૂર્વે મારા ઘણા અવતારો થયેલા છે. મત્સ્ય, કચ્છ, વરાહ, નરસિંહ, ગુરૂદત્ત, કપિલ, રામ, કૃષ્ણાદિક. આ કળિયુગમાં મેં પૃથ્વી પર અવતાર ધારણ કર્યો છે. માટે, તારી કુંવરી માટે મેં અવતાર ધારણ કર્યો નથી.

એમ કહી મહારાજે ના પાડી. માયારાણી કહે છે કે જવાંની આવશે ત્યારે કોઈ વેરાગણ લઈને ભાગી જશે, એ વખતે તમારૂં મન શુદ્ધ નહિ રહે. ઘણાં ઘણાં મેંણા મારે છે. મહારાજ પછી મધ રાતના સમે, ત્યાંથી ચાલી નીકળે છે. એ માયારાણી ચરોતરમાં, ધર્મજ ગામમાં ગરાસિયાને ઘેર જન્મી છે. જન્મી તઈથી (ત્યારથી જ) એને ભક્તિના સંસ્કારો, એને પૂર્વના ઉદય થયા. જેમ આપણે કાગળ લખવા બેઠા, રાતના દસ વાગ્યા. દીવો બુઝાઈ ગયો, કાગળ અધૂરો રહ્યો. સવારમાં લખવા બેઠા એટલે લખેલો કાગળ ઝડપથી વાંચીને પછી લખવાનું શરૂ કરીએ છીએ. તેમ અનેક જન્મના આપણા સંસ્કારો ઉદય થયા હોય છે, એને જ પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંતોના મહાન સંતોનો આ પ્રમાણે, એને આશ્રય અને નિશ્ચય થાય છે. હવે એ ગરાસિયાની દીકરીને વાંસદા ધરમપુરના રાજા વેરે પરણાવી છે. ત્યાં પણ ભક્તિવાન. જ્યાં જ્યાં કથા-વાર્તા થાય ત્યાં એ રાજાની રાણી કુશળકુંવરબાઈ આ પ્રમાણે કથા સાંભળે. પછી એને પ્રગટ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનો નિશ્ચય થયો. મહાનપુરૂષનો એને આશ્રય થયો. એક વખતે પુરાણીને કહે છે કે પુરાણી મહારાજ ૮૦ વર્ષથી તમે કથા કરો છો અને કથા સાંભળી સાંભળીને મારી જીંદગી પણ અડધી જતી રહી, પણ તમારૂં અને મારૂં કલ્યાણ થવું કઠણ છે. તુલસીકૃત રામાયણ, ભાગવત્ ગીતા, ઉપનિષદો, ઘણા શાસ્ત્રો અને પુરાણોનો સાર એવો છે કે મનુષ્ય જેવા ભગવાન કે ભગવાનના મહાન સત્પુરૂષના આશ્રય વિના આત્યંતિક કલ્યાણ થતું નથી.

“ મંગલ રૂપ પ્રગટને મેલી, પરોક્ષ ભજે જે પ્રાણી,
તપ તીર્થ કરે દેવ ડેરાં, તોય મન ના મટે મસાણી।

કાશી કેદારને દ્વારકા દોડે, જોગની જુક્તિ ના જાણી,
ફેરા ફેરે ને પાછો ઘરનો ઘરમાં, જેમ ગોધો જોડાણો ધણી।”

“ કથા કિર્તન કહેતા ફેરે છે, કર્મ તણી જેમ કહાની,
શ્રોતા ને વક્તા બેઉ સમજ્યા વિનાના, પેટ ને અર્થે પુરાણી।”

તેમ પ્રગટ સિવાય આત્યંતિક કલ્યાણ થતું નથી.

વાર્તા - ૮૩

હવે શ્રીજી મહારાજ એક વખતે અમદાવાદમાં નારાયણ ઘાટ, પોતાના ૫૦૦ પરમહંસો સહિત સ્નાન કરવા ચાલ્યા. ત્યાં એક મચ્છીમાર માછલાં મારીને પોતે સામો આવતો હતો. તે મચ્છીમાર (કાળુ) ને પૂછ્યું કે અલ્યા કાળુ આ શું કર્યું છે? પણ કાળુ કંઈ ના બોલી શક્યો. ફરી પૂછ્યું ત્યારે કહે આ એક પાપી પેટના માટે. ત્યારે મહારાજ કહે, અરે એક તારા પેટને માટે, તેં હજારો જીવ કોચી નાખ્યા. આ પાપ તુ ક્યાં છૂટીશ? ભગવાનની એના પર અમી દ્રષ્ટિ થઈ. કાળુ મચ્છીમાર કહે પ્રભુ શું કરીશ તારે હું? શું ખાઈશ? મારા કુટુંબનું શું પોષણ? કેવી રીતે પોષણ કરીશ? ત્યારે શ્રીજી મહારાજ કહે એ માછલાં તું નદીમાં નાખી દે. નારણ ઘટમાં બધાં માછલાંનંખાવી દીધાં. બધા માછલાં સજીવન, ભગવાને કરી દીધાં.

એ કાળુ માછી,લાકડાં વેચી, પોતાનું જીવન ચલાવતો. એવામાં એનું આયુષ્ય આવી રહ્યું, દેહ છૂટી ગયો. એક સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે એટલે જ નિશ્ચય થયેલો. પણ બીજું ઉંડું જ્ઞાન એને નહિ થયેલું, ભાઈ.

બીજે જન્મે મુંબઈમાં મોતીલાલ સોલીસીટર થઈને જન્મ્યા. મોટલીલાલ સોલીસીટર, પૂજ્ય બાપાશ્રીનો મુકામ, એમને ત્યાં જ રહેતો. એ મોતીલાલ સોલીસીટર, ભગવાનના મોટા એકાંતિક ભક્ત હતા. દેહાંતે એમને કિડીયારાનો રોગ થયો. જેમ કિડીયો ચાલે, તેમ રોગ વધે એનું નામ કિડીયારાનો રોગ. એક પગના અંગુઠો સહેજ ફોલ્લી થઈ, તે રોગ છે. એ આઠ આંગળ ચામડું ઉતરી જાય. એમ કરતાં કરતાં જાંઘ લગી ચામડું ઉતરી ગયું. કેડનો ભાગ ઉતરી ગયો. એકલાં હાડકાં ને લોહી માંસ જ દેખાય. બોકાહા દેવા મંડ્યા, હે સ્વામિનારાયણ ભગવાન, હે જટાશંકરબાપા, અરે મેં શાં એવા પાપ કર્યા હશે, તે તમે મને મળ્યા એ તો પુણ્ય થયું, છતાં પાપ શાં કર્યા હશે, તે આવો મને કિડીયારાનો રોગ થયો. બધું ચામડું જ ઉતરી ગયું. ત્યારે સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને પૂજ્ય બાપાશ્રીએ દર્શન દઈને કીધું કે તમે પૂર્વે માછી હતા. અને માછલાં મારવાનો કેવળ ધંધો કરતા. તમે લાખો, કરોડો જીવ મારી નાખ્યા છે. પણ તમે અમારા આશ્રિત થયા છો. અમારૂં વચન તમે માન્યું એ શૂળીનું કાંટા જેટલું ભોગવાવીયે છીએ.

હવે તમને થોડા દિવસમાં, અમે અમારા અક્ષરધામમાં તેડી જઈશું.

હવે શ્રીજી મહારાજનાં દર્શન એ માછીને થયાં. એ પુણ્ય પ્રતાપે કરીને એ મોતીલાલ સોલીસીટર થયા. ભગવાનનો ભગવાનપણે, મુક્તોનો મુક્તપણે અડગ નિશ્ચય છે અને આત્યંતિક કલ્યાણે પામ્યા છે. પણ શૂળીનું કાંટા જેટલું દુઃખ એમને ભોગવવું પડ્યું છે.

એક વખતે ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી, અર્જુન સાથે ચાલ્યા જતા હતા. એવામાં એક હાથી, રાડો રાડો પાડી અને એવો બોકાહો દે, તે આખું ગામ સાંભળે. તારે અર્જુનની પ્રકૃતિ બહુ દયાળુ હતી. ભગવાનને કહે છે કે પ્રભુ, આટલી આટલી રાડો પાડો છે ને તમોને કંઈ દયા નથી આવતી? માફ હૃદય પીગળી જાય છે. પ્રભુ એનું સાફ કરો. ત્યારે ભગવાન કહે ભાઈ અર્જુન, એ હાથીનાં પૂર્વે શાં કર્મ છે, એ તમને ખબર છે કે? એ હાથીએ, પૂર્વે આખી જીંદગી માછલાં મારવાનો દંધો કર્યો છે. એણે કરોડો જીવ મારી નાખ્યા છે અને જીવ મારી મારીને પોતે ખાધા છે. અને પોતાના કુટુંબને માછલાં ખવડાવ્યાં છે. એ બધા જીવો અત્યારે હાથીના પેટમાં પડ્યા છે. અને એના પેટમાં, આખા શરીરમાં, કોવાળો શરૂ થઈ ગયો છે. એ જીવડા એને ખાય છે. જેટલા જીવો એણે માર્યા હતા, બકરાં, ઘેટાં, માછલાં એ બધાય જીવ એના શરીરમાં જીવડા પડીને એને ખાય છે. અને તેથી આ હાથી બોકાહો દે છે.

અર્જુન કહે ઓ... હો... હો પ્રભુ હું જાણતો હતો કે પ્રભુને ત્યાં તો મણ (સો મણ) દીવેલે અંધારૂં હશે. પણ તમે તો બહુ ન્યાયી છો. અહાહા તો પ્રભુ, તમે ન્યાયી છતાં, ક્ષમા કરીને મને પાર ઉતારજો.

આપણું તો, ભગવાન આપણા ગુન્ડા જુએ તો કલ્યાણ થાય એવું નથી. પણ ભગવાન અને સત્પુરૂષો બહુ દયાળુ છે. એ ગુન્ડા જોતા જ નથી. શરણે આવ્યાના શ્યામ સુજાણા “ નિજ જનકે ગુણ કે ગ્રાહક, અવગુણ સબવિધિ દેત વિસરી.” ભગવાન અને સંતો દયાળુ છે. આપણા ફક્ત ગન જ જુએ છે.

હવે તો, એ હાથી આ પ્રમાણે બોકાહો દેતો એ, પૂર્વે આ પ્રમાણે આવા ઘોર કૃત્ય કરેલાં એટલે. જે જીવ એને મારેલાં, એ બધાય જીવ, એના પેટમાં, એના શરીરમાં દાખલ થયા છે અને એનું માંસ ખાય છે. માટે

ભગવાન તો ન્યાયી છે, મનુષ્ય માત્રને સુખ અને દુઃખનો જે સંબંધ થાય છે એ પોતાના જ કર્મના ફળ જાણજો માટે મનુષ્યો, કર્મ વિચારીને કરજો.

વાર્તા - ૮૪

ભગવાન અને સંતપુરુષોની આજ્ઞા પ્રમાણે રહેજો. નાનપણમાં માં બાપની આજ્ઞામાં રહેવું જોઈએ. એક થી ૬ વર્ષ લગી. અને ૧ થી ૧૪ વર્ષ સુધી જે બચ્ચાઓ પાપ કરે છે, એ પાપ માં બાપને લાગે છે. ૧૫ વર્ષની ઉમ્મર થાય એટલે પછીથી ભાઈ હોઈ તો મિત્ર તરીકે એને શિખામણ દેવાય છે. દીકરી હોઈ તો બહન તરીકે કેલવાય છે. પછી નાનપણમાં માં બાપની આજ્ઞા માં રહેવું આજ્ઞા ના પાળે તો, પછીથી મા બાપને એનો દોષ લાગતો નથી. માં બાપ પરણાવે પછી એને પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે રહેવું પડે છે. પતિને ઈશ્વરની પેઠે સેવન કરવો. ઈશ્વરનું ક્યું વચન માનવું અને ક્યું વચન ન માનવું? સર્વત્ર માનવું પડે છે. (બધાં જ વચનો માનવાં પડે છે). તેમ પતિનાં જે જે આત્માઓએ, વચનો પૂર્વે પણ માન્યાં છે, એ આત્માઓ, સર્વ રીતે સુખિયા થયા છે.

હવે સીતાજી ભગવાનનાં પતિ હતાં. છતાં કહે કે આ હરણને મારી અને મને એની ક્ષ્પડાં શીવડાવો કે, એનો કબજો શીવાડો. ભગવાને ના પાડી છતાં એણે હઠાગ્રહ કર્યો. એ હઠને લઈને ભગવાન એ હરણને મારવા ગયા. આ તો બનાવટી ખાતુ હતું. મારિયી મામો હરણ થઈને આવ્યો હતો. તે કપટ કરીને બોલ્યો હે લક્ષ્મણ વીર ધાજે. આમ કારમી ચીશ પાડી એટલે સીતાજીના અતિ આગ્રહને વશ થઈને લક્ષ્મણજી ગયા. જતા પહેલાં લક્ષ્મણજી લીટો દોરતા ગયા અને કહેતા ગયા કે એ લીટા પર પગ મૂકે એ બળીને ભસ્મ થાય... પછી, ત્યાં એનું (સીતાજીનું) હરણ કરવા માટે રાવણ ત્યાં ગયો છે. અલખ નિરંજન કરીને ઉભો રહ્યો છે. એટલે ભિક્ષા આપવા, સીતાજી આવ્યાં. એ લીટા ઉપર સીતાજીએ પગ મૂક્યો છે. ભગવાનના ભક્તના વચનનો અનાદર, પોતાના પતિના વચનનો અનાદર થયો. ભગવાન, પોતાના પતિ, એના વચનનો અનાદર થયો અને લક્ષ્મણજી જેવા ઉચ્ચ કોટિના ભગવદ ભક્તના

વચનનો અનાદર થયો એ પાપે કરીને સીતાજીને પરપુરૂષના સંગસાં સપડાવુ પડ્યુ છે અને એને ત્રુણ જન્મ લેવા પડ્યા હતા. આ ભગવાન સ્વામિનારાયણના સ્વમુખની વાણી છે.

માટે ભાઈઓએ અને બાઈઓએ, ભગવાન અને સત્પુરૂષના વચનનો અનાદર કરવો નહિ. બાઈઓએ પોતાના પતિના વચનનો અનાદર ના થવો જોઈએ. ભાઈઓએ પણ પરમેશ્વર અને પરમેશ્વરના સત્પુરૂષના વચનનો અનાદર ના થવો જોઈએ. એ વચન પાડવાથી , આપણે આલોક અને પરલોકમાં જરૂર સુખી થઈશું.

પાર્વતી જગત જનની જેવાં કેહવાય. શંકર ભગવાનના પતિ કેહવાય. એ પાર્વતીના, પોતાના પિતાને ત્યાં યજ્ઞ થતો હતો ત્યારે કહે છે કે સ્વામિનાથ, મારા પિતાને ત્યાં યજ્ઞ થાય છે. મને મારી માતા ઉપર બહુ હેત છે, મારા પિતા ઉપર હેત છે. માટે આપણે જવુ જોઈએ. ત્યારે શંકર ભગવાન કહે, સતી, તમારા માતા પિતાએ મારો અનાદર કર્યો, યજ્ઞમાંથી ભાગ કાઢી નાખ્યો છે. માટે ના જવાય. ત્યારે પાર્વતી કહે, સ્વામિનાથ, પોતાના ગુરૂને ત્યાં, પોતાના મિત્રને ત્યાં, પોતાના અંગત સંબંધીને ત્યાં વગર આમંત્રણે જઈ શકાય છે. ત્યારે શંકર ભગવાન કહે, સતી, પણ અનાદર ના હોય તો. છતાં પતિના વચન ઉપર, પતિની જીભ ઉપર પગ મૂકી અને સતી પોતે ગયાં છે. માતાએ ના બોલાવ્યાં, પિતાએ ના બોલાવ્યાં. એટલે સતીને ક્રોધ ચડ્યો. એ હરધ્વાર પાસે કનખલ નામનુ મહાન તીર્થ છે, ગંગા નદીને કિનારે છે, ત્યાં યજ્ઞમાં પડીને, પોતાનો દેહ ખતમ કર્યો છે, બળી મરવુ પડ્યું છે. પતિના વચનનો અનાદર કરવાથી, આ પાર્વતી, મહાસતી, બહુ ઘોર દુઃખી થયાં છે. માટે આ વાત દરેક સત્સંગીઓએ વિચારવા જેવી છે.

બીજી વાત દ્રૌપદીની વિચારો. મેઘાવી નામના ઋષિની કન્યા. પિતાએ લગ્ન કરવાને માટે ઘણા મુરતીયા દેખાડ્યા. પણ એક પણ મુરતીયા કન્યાએ પાસ કર્યો નહિ. એવામાં પોતાના પિતા પરલોક સિધાવ્યા. બાળા ઓધાર આંસુએ વિલાપ કરવા મંડી. અરે... રે, એક સાથે શિરતાજ હોત, પતિ હોત તો માડ જીવન હું પુરૂ કરેત. માતા ચાલ્યાં ગયાં, પિતા ગયા. કોઈ રહ્યુ નહિ. ત્યારે એના મિત્ર હતા... એ મિત્ર, ત્યાં, દુર્વાસા નામના ભગવાનના લાડીલા સત્પુરૂષ ત્યાં આવીને ઉભા રહ્યા. અને એ બાળાને કહેવા લાગ્યા કે હે બાળા શા માટે વિલાપ કરે છે ? હું તારા પિતાનો મિત્ર છું. મિત્રની ફરજ છે કે તને દુઃખમાંથી

મુક્ત કરવી. માટે તુ ચિંતા કરીશ નહિ. પછી ભૂમિદાહ, જળદાહ, અગ્નિદાહ એવી રીતે મુસલમાનની માટી, પારસીની વિષ્ણુ અને હિંદુની એક દિવસ આ દેહની રાખ થઈ જવાની છે. એ પ્રમાણે આ શરીરને જળદાહ દઈ અને કન્યાને કહે છે કે હે બાળા, પતિને માટે, આ શ્રાવણ મહિનો આવે છે, એ શ્રાવણ માસમાં તુ ભગવાનનું ભજન કર, તને સુંદર પતિ મળશે. હું તને આશીર્વાદ દઉં છું. ત્યારે આ બાળા કહે ના, કાકા એ વચન હું તમારૂં ના માનું કે. બધુંય માનું પણ એ વચન માનું નહિ. હું તો શિવ પાર્વતીનું વ્રત કરવાની. શું કરવા ? શિવ-પાર્વતીનું વ્રત કરવાનું શું કારણ? પતિ સારો મળે.

પણ પતિ (સારો) મળ્યા પછી? ફળ તો મળી ગયું. ખેતી કરીને તમને લાખ રૂપિયા મળી ગયા. પછી ખેતીનું ફળ તો મળી ગયું. પછી એમાં નજર બરોબર આપણી રહે નહિ. ફળ મળી ગયું. અનેક પ્રકારે છોડીઓ (છોકરીઓ) વ્રત કરે છે, ગોરો કરે છે, કોઈ કંઈ કરે છે, શું કરવા ? સારો પતિ મળે એટલે. (હવે વ્રત, ગોરો, ... આદિક પાછળનો હેતુ સારો પતિ મળવાનો છે. એ પ્રમાણે કોઈ ભગવાનના લાડીલા સંતના કહેવા પ્રમાણે કરવાથી સારો પતિ મળતો હોય તો, તે ભગવાનના લાડીલા સંતના કહ્યા પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ જ. પણ જ્યારે જીવનું બગડવાનું હોય, ત્યારે એને સત્યરૂષનું વચન મનાતું નથી. આવું જ આ મેઘાવી નામના ઋષિની કન્યા ને થયું. દુર્વાસાનું વચન માન્યું નહિ ને દુઃખી થઈ.) તે દુર્વાસાએ શ્રાવણ માસમાં ભગવાનનું ભજન કરવાનું કહ્યું. ત્યારે કહે ના, હું તો કાકા, શિવ પાર્વતીનું વ્રત કરવાની. કાકા કહે બેટા, તુ દુરાગ્રહ મત કર. મારૂં અંતઃકરણ કચવાય છે. તો પણ કહે કે ના, એ તમારૂં વચન નહિ માનું. શિવ પાર્વતીનું વ્રત કરવાની. એટલે દુર્વાસા મુનિ કહે છે કે જા, તને શ્રાપ તો નથી દેતો, મારા મિત્રની કન્યા છે માટે, પણ મારૂં અંતઃકરણ કચવાય છે, તે તને દોષ લાગશે. આમ કહી દુર્વાસા ઋષિ ચાલતા થયા, ના ઉભા રહ્યા. એક મહિનામાં જ એને સુંદર પતિ મળેત. છતાં ૮૦૦૦ (નવ હજાર) વર્ષ સુધી શંકરે ભગવાનની આરાધના કરી, આ બાઈએ. ત્યારે શંકર ભગવાન પ્રસન્ન થયા. અને કહ્યું કે માગ, ... માગ કે. ત્યારે આ કન્યા કહે, અરે પતિ વગર જીંદગી ગઈ, પતિ જોઈએ, સારો પતિ આપો, રૂપાળો આપો, સરખી ઉમ્મરનો આપો, દેખાવડો આપો ... આમ પાંચ વખત પતિ બોલે. એટલે શંકર ભગવાન કહે જા તને પાંચ પતિ થશે. ત્યારે આ કન્યા કહે કે અરે કે દુનિયામાં સાંભળ્યું છે કે એક સ્ત્રીને એક જ પતિ હોય, બીજો પતિ ભગવાન કહેવાય. પણ આ શું ? ત્યારે શંકર

ભગવાન કહે દુર્વાસા નામના ભગવાનના લાડીલા, ભગવાનના સત્પુરુષના વચનનો અનાદર તેં કર્યો છે, એનો તેં તિરસ્કાર કર્યો છે, એટલે એમનું અંતઃકરણ કચવાયુ છે, એ દોષે કરીને તને પાંચ પતિ તો થવાના. એક હજાર વર્ષ એળે વેળે કાઢી નાખ્યાં. પછી દ્રુપદ રાજાને ઘેર દ્રૌપદી થઈને જન્મી, આ બાળા, મેઘાવી નામના ઋષિની કન્યા. ભક્તિવાન હતી. જન્મી, મહા તેજસ્વી અને ખૂબસુરત કન્યા. જેનામાં પૃથ્વી તત્ત્વનો ભાગ વધારે હોય ત્યારે શરીર હષ્ટપૃષ્ઠ હોય, તેજ તત્ત્વનો ભાગ (વધારે) હોય ત્યારે તેજસ્વી શરીર હોય, એ પ્રમાણે આ દ્રૌપદીનો ભગવાને સુંદર દેહ ઘડેલો. દરેક રાજાઓ પરણવા આવ્યા. પેલો કહે હું મચ્છવેદ કરૂં ને પેલો કહે હું મચ્છવેદ કરૂં. છેવટમાં ગુરૂના વચન ઉપર સંપૂર્ણ શ્રદ્ધાવાન અર્જુને આ પ્રમાણે મચ્છવેદ કર્યો. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણચંદ્રજીએ કહ્યું, હે ભીમસેન, આ કન્યાનું હરણ થશે. ઘણા રાજાઓ એના ઉપર મોહિત થયા છે. માટે તું કન્યાને ઉપાડ. મચ્છવેદ થઈ ગયો છે એટલે ભીમસેન છલાંગ મારીને ઘાબામાં જઈને કન્યાને ખભે બેસાડી અને કુંભારને ઘેર પાંડવો ગુપ્ત રહ્યાં હતા, (છાના રહ્યા હતા) ત્યાં જઈને, ભીમસેન કહે મા, ... મા, કંઈ લાવ્યો ! કુંતા માતા જાણે કે રડયો કંઈ ખાવાનું લાવ્યો હશે ને ખઉઘરો છે, તે એકલો ખાઈ જશે એમ જાણીને, કુંતાજી કહે કે બેટા, પાંચનું હૈયાડું (સહિયાડું, સરખે ભાગે) ... મૂકી માતાએ, મા રડવા માંડ્યા કે અરરર ...ર મારાથી બોલાઈ જવાયું.

માતા શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે મા એક વખત કહે તો સાત વખત માનવું. પરશુરામે, સાત વખત માનીને, એકવીશ વાર પૃથ્વી નક્ષત્રી કરી છે.

માત પિતા પ્રથમ ગુરૂ જાનો, દુજા દાઈ ડહાયા હૈ;
 તીજા ગુરૂ તાહીકુ જાનો, જીનને નામ ઘરાયા હૈ.
 ચોથા ગુરૂ જેહી વિદ્યા દીના, અક્ષર જ્ઞાન શીખાયા હૈ;
 માલા દીયા સો ગુરૂ પાંચમા, જેહી હરિ નામ બતાયા હૈ.
 છઠ્ઠા ગુરૂ સો સંત કહાવે, જીન સબ ભરમ મીટાયા હૈ;
 સરજનહાર સો ગુરૂ સાતમા, આપેહી આપ લખાયા હૈ.

એસે ગુરૂ વિના ભવજળકો, પાર કોઉ નહિ પાયા હૈ;

ભાઈ, માટે ગુરૂ પણ ઓળખીને કરવા જોઈએ.

તો, ,મા તો રોવા લાગ્યાં. (કુંતાજી રોવા લાગ્યાં). ત્યારે કહે મા રડશો નહિ. એ તો પાંચો જણા પરણવાના. (કુંતાજીને થયું કે) ભાઈ, આ લડી મરશે. કારણ કે માયા સ્વરૂપ એવી છે. સ્ત્રી અને દ્રવ્ય માયાનું કાર્ય છે, બાપુ. એમાંથી જો વિરક્ત થાય તો, દ્વિભુજ પરમેશ્વર જેવો એ આત્મા ગણાય છે. વ્યાસ ભગવાન લખી ગયા છે.

“કનક કાન્તા સુત્રેણ વૈષ્ટિતમ્ સકલમ્ જગત, તાસુતેસુ વિરક્તા દ્વિભુજ પરમેશ્વરમ્” આખુ જગત કનક કાન્તાથી વિંટાયેલુ છે, એનાથી વિરક્ત જો મનથી રહે તો, એ દ્વિભુજ પરમેશ્વર જેવો ભગવાનનો એકાંતિક લાડીલો સત્પુરૂષ છે.

“કંચન કો મૃતિકા કરી માનત, કામિની શીલા પહચાનત,
તુલસી ભૂલી ગયો રસવિહાર, તેજ ન રામકી પ્રગટકી તીરથ,
પરધન પથ્થર જાનકો, પરરત્રી માત સમાન,
ઈતનેથી જો હરિ ના મીલે તો, તુલસીદાસ ..... ”

આ તો માયાનુ કાર્ય છે. હવે, એ માયાના કાર્યમાંથી જો વિરક્ત થાય, એ પરમાત્માનો મોટો લાડીલો ભક્ત બને છે.

હવે કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે કે આ જગતમાં એ પરમાત્માને પામવાને માટે, મનુષ્ય અનેક પ્રકારનાં સાધનો કરે છે, છતાં મનુષ્યો પશ્ચાત્માના પદને નથી પામી શકતા. ભગવાન અને ભગવાનના સંતોના

વચને કરીને વર્તનાર જ મનુષ્યો સુખી થાય છે.

એ દ્રૌપદી, પાંચે ભાઈઓ પરણ્યા છે ને બોતેર, બોતેર દિવસના વારાઓ બાંધ્યા છે. મોટા પુરૂષ હરિચરણદાસજી સ્વામિએ લખ્યું છે કે પાંચ પાંડવો દેવોના પુત્રો હતા. ધર્મરાજા એ ધર્મનો પુત્ર, ભીમસેન વાયુનો પુત્ર, અર્જુન ઇન્દ્રરાજાના પુત્ર, ઓ અગ્નિના પુત્ર સહદેવ, નકુલ આદિક, તોપણ દ્રૌપદીના સંગે પાંડવો પણ દુઃખી થયા છે. દ્રૌપદીએ પૂર્વે (પૂર્વજન્મમાં) સત્પુરૂષના વચનનો તિરસ્કાર કર્યો હતો, એના વડે કરીને એ દ્રૌપદી બહુ દુઃખી થયાં, પણ એના સંસર્ગથી પાંડવો પણ દુઃખી થયા છે.

માટે પતિ અને પત્નીઓને અગર ભગવાનના ભક્તને જો આલોક અને પરલોકમાં સુખી થવું હોય તો, પોતાના પતિનું, કાં પરમાત્માનું કે એના મહાન સંતોનું અલ્પ સરખું વચન ઉલ્લંઘન કરવું નહિ. એ વચન ઉલ્લંઘન કરવાથી મહા મોટું ધોર દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે. એમાં જેટલું મનસ્વી વર્તાય છે, એટલું જ એને દુઃખ થાય છે.

માંગરોળમાં એક હરિભક્ત સહેજ વાંકમાં આવ્યો, તે રામાનંદ સ્વામીએ કહ્યું કે એને પાંચ ખાસડાં મારો કે. તે એક ડોશીમા ભગત હશે એમને કહ્યું. તે આ ડોશીમા કહે કે રડ્યા શું કરવા વાંકમાં આવ્યો? શું કરવા ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરૂષનું વચન લોપયું? સમજ્યા તે કહે કે લે આ પાંચ ખાસડાં. પણ છઠ્ઠું ખાસડું મારું કે. (છઠ્ઠું ખાસડું મારા તરફથી). એમ કરીને છઠ્ઠું ખાસડું ઠોક્યું. એ છઠ્ઠા ખાસડાએ કરીને (છઠ્ઠું ખાસડું) ભગવાનના ભક્તને મારવાથી નર્કમાં પડી, એ બાઈ, ડોશી. માટે સંત શબ્દકુ લોપ ચલેંગે, તો આગે બહોત પસ્તાયેગા.

વાર્તા - ૮૫

સંતના વચન અલ્પ દેખાય, પણ એમાં બહુ જ મહત્ રહેલું છે. સત્યુરૂષના વચને કરીને થોડું કરે તો પણ મહત્વ ફળ આપનાર છે.

શંકર ભગવાનને બે દીકરાઓ હતા. એક ગણપતિ અને એક કાર્તિક સ્વામિ. હવે એક કન્યા હશે. તે કન્યાનો બાપ કહે તે શંકર ભગવાન, આ મારી દીકરીને તમારા દીકરા વેરે મારે પરણાવવી છે. ત્યારે શંકર ભગવાન કહે ભલે. એ બે દીકરા તે, પેલો કહે કે હું પરણુ અને પેલો કહે કે હું પરણુ. કન્યા એક અને પૈણવા (પરણવા) બે જણ તૈયાર થઈ ગયા. હવે પાર્વતી વિચાર કરે છે કે કન્યા એક અને બેઉ ભાઈ પરણવા તૈયાર થઈ ગયા, તે વઢી મરશે, આ તો. માટે કોઈ ઉપાય ગોતો. તે ઉપાય ગોત્યો કે ભાઈ પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા ફરી આવે તેને કન્યા પરણાવવી. એટલે કાર્તિક સ્વામિને તો હાથીનું વાહન હતું, તે પૃથ્વીની પ્રદક્ષીણા ફરવા ચાલ્યા. અને ગણપતિનું ઉંદરનું વાહન, એ તો કંઈ પ્રદક્ષિણા ફરવા જવાય એવું નથી. એમ વિચારીને ગણપતિ તો નિરાશ થઈ ગયા કે આપણાથી કંઈ કન્યા પરણાવાની નથી, કન્યા આપને મળવાની નથી.

એવામાં એની (ગણપતિની) એવી બુદ્ધિ પહોંચી કે કોઈ સજ્જન, કોઈ ભગવાનના મહાન લાડીલા સત્યુરૂષની સલાહ લઉં. આપણને કંઈ ગૂંચાઈએ ત્યારે આપણે સલાહ લઈએ છીએ કે ભઈ સજ્જન મનુષ્યોની સલાહ લો, ડાહ્યા માણસોની સલાહ લો.

ત્યારે કે ભઈ, સજ્જન કોને કહેવાય? તો પરમાત્માને પંથે વળેલો આત્મા એ સજ્જન ગણાય છે. તેમાંય ભગવાનની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તનારો આત્મા અતિ સજ્જન ગણાય છે. તેમાંય પૃથ્વી પર ભગવાન કે ભગવાનના મહાન સંતોને ઓળખીને, એનો આશ્રય કરનાર અતિ સજ્જન ગણાય છે.

હવે, પછી ગણપતિ એ વિચાર કર્યો કે સતશાસ્ત્ર, સજ્જન તો નારદ મુની ગણાય છે. ભગવાનના મહાન લાડીલા સત્યુરૂષ છે. માટે એમની સલાહ લઉં. એટલે નારદ મુની પાસે ગયા, કે મારે આ કન્યાને પરણવું છે. તો એનો કંઈક ઉપાય દેખાડો. ત્યારે નારદ મુનિ કહે કે ભાઈ, ગાય વાતી હોય (પ્રસુતિ

વખતે) એની પ્રદક્ષિણા કરવાથી અને સુવાવડ કરવાથી, પૃથ્વી પ્રદક્ષિણાનું ફળ મળે છે. માતા-પિતાની પ્રદક્ષિણા કરવાથી, પોતાના પતિની પ્રદક્ષિણા ફરવાથી, પતિનું પૂજન કરવાથી, પતિનું વંદન કરવાથી, પતિનાં વચનનો પાળવાથી પણ પૃથ્વી પ્રદક્ષિણાનું ફળ મળે છે. ભગવાનની મૂર્તિ, ભગવાનના મૂકતોની મૂર્તિ મૂકીને, એની પ્રદક્ષિણા ફરવાથી પણ પૃથ્વી પ્રદક્ષિણાનું ફળ મળે છે. એટલે ગણપતિ તરત કહેવા લાગ્યા કે તમે જ ભગવાનના લાડીલા છો, સત્યુરૂષ. તે સાત વખત પ્રદક્ષિણા ફર્યા, ગણપતિ તો. અને પોતાના માતા-પિતાને કહે કે કન્યા પરણાવો. ત્યારે ગણપતિ ને પૂછ્યું કે અલ્યા પૃથ્વી પ્રદક્ષિણા કેવી રીતે ફરી આવ્યો? જરૂર તને કોઈ ગુરૂ મળ્યા!

ત્યારે, ઉન્મત ગંગા સમાન સ્નાન નહીં, ગુરૂ સમાન જ્ઞાન નહીં, નિંદા સમાન પાપ નહીં, ઝલણા સમ જાય નહીં, મૌન સમ શ્રાપ નહીં. માટે ગુરૂ સિવાય જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતુ નથી.

ત્યારે ગણપતિ કહે નારદ મુનિ મને મળ્યા. ત્યારે કહે કે બેડા પાર એના.

તેમ આપણે પણ સોબત બાપુ, વિચારીને કરવી જોઈએ. ભગવાનના એકાંતિક ભગવદ્ ભક્તો હોય, બાઈઓમાં હોય, ભાઈઓમાં હોય. એની જો સોબત થાય, એનો વિશ્વાસ આવે, એનો સ્નેહ થાય, તો આપણે જરૂર ભગવાનના માર્ગે, બાપુ ચાલી શકીએ. નહીં તો આ માર્ગ હાથ ઉપર આવે એવો નથી. કળયુગનો જમાનો, અનેક પ્રકારના (વિદ્ય) વિષય, વ્યસન અને વહેમ, એ પ્રભુ ભજે કેમ? માટે સૌબત જો સારી હોય તો, તે માનસ પરમાત્માને માર્ગે ચાલી શકે છે.

હવે તરત જ એ કન્યા એને(ગણપતિને) પરણાવી દીધી.

ગોપાળાનંદ સ્વામિએ પોતાની વાતોમાં લખ્યું છે કે સત્યુરૂષના વચને કરીને થોડું કરીએ તો પણ મહાન ફળ મળે છે. અને પોતાના મનનું ધાર્યું ગમે એટલું કરે તોપણ એને ફળ એન એનુ અલ્પ મળે. માટે આપણે ભગવાન અને ભગવાનના સત્યુરૂષના ગમતા પ્રમાણે વર્તવું. એના વડે કરીને એનુ ફળ, એને

પરમાત્મા ઘણું જ આપશે. આપણે તો મોક્ષ જોઈએ છીએ. આપણો આપને છેલ્લો જન્મ કરવો છે. અને બીજું કાંઈ જરૂર નથી.

વાર્તા - ૮૭

હવે આપણે કહેવાનો મુદ્દો શું છે કે પૃથ્વી પર ભગવાન વિચારતા હોય, કે ભગવાન ના મહાન સંતો વિચારતા હોય, એને ઓળખવા એ લોકાલોક પર્વત ઓલંઘવા જેવી ઘાંતી છે. પૂર્વે ભગવાનના ભક્તો થયા, નરસિંહ મહેતા, મીરાબાઈ, ધ્રુવ, પ્રહલાદ, નારદ-સનકાદિક નવ યોગેશ્વરો ને કોણ ઓળખી શક્યા છે?

એ ભગવાન અને ભગવાનના મહાન સંતો મનુષ્યને સજાતિય તનુને શાથી આશર્યા છે? સજાતિ થયા સિવાય જીવને હેત થતું નથી. કોઈ (૨૦) વીસ વર્ષની કન્યા હોય અને ટાવર જેટલો છોકરો લાવીને ઉભો રાખે અને કહે કે લ્યો બેન, એનો હાથ ઝાલો. તો ઝાલશે હાથ? હૈં? ઝલાય હાથ? ત્યારે કન્યા કહેશે કે ના બાપુ કે, નથી દાદા મારે પરણવું કે. કુવારી મરી જઈશ પાનીની સાથે હું પરણવાની નથી. સજાતી થયા સિવાય નથી હેત થતું.

અત્યારે જેને આબુ પર્વત કહીએ છીએ, એ માંખણીયો પર્વતમાં, અત્યારે પણ અબરખ થાય છે. અત્યારે તો અરે ગાડી કાઢી છે, ઠેઠ બાર ગાઉ. એમાં હેડંબાસુર નામનો રાક્ષસ રહેતો હતો. એ આ પાંડવોનું હરણ કરી ગયો હતો. ભીમસેન કહે છે કે હે હેડંબા, (પોતાની સ્ત્રીને કહે છે કે) મારા ભાઈઓને કોણ લઈ ગયું છે? જાણે છે (હેડંબા) કે જરૂર મારા ભાઈ સિવાય કોઈ બળવાન નથી. આખું ભીતનું ભોયરૂ, કાગરૂ કાઢીને લઈ ગયો છે. છેવટમાં (ભીમસેન) બળવા તૈયાર થયો. ગટોરગચ્છ બળવા તૈયાર થયો. ત્યારે (હેડંબાએ) કહ્યું કે શું કરવા બળી મરો છો? ભાઈ, દીકરા. તારો મામો લઈ ગયો છે, હેડંબાસુર કે. માંખણિયા પર્વત ઉપર. ત્યારે કહે કે આવે? હવે શું કરવું? માંખણિયા પર્વત ઉપર ચડાય એવું નથી. કારણ કે પર્વત સુંવાળો છે. તે હેડંબા બાર ગાઉ ઊંચી થઈ. ગટોરગચ્છ ચોટલે ગાંઠો વાળતો વાળતો ઉપર ચડ્યો, સમજ્યા. ગાંઠો વાળતો વાળતો ઉપર ચડ્યો ભીમસેન પણ એ પ્રમાણે ચડી,

હેડંબાસુર સાથે યુદ્ધ કરી, હેડંબાસુર ને મારી નાખ્યો. પછીથી પાંચેય ભાઈ અને કુંતા માતા નીચે ઉતર્યા. ત્યારે હેડંબા નો સગો ભાઈ મરી ગયો એટલે પોકે પોકે રડે છે. ને નાળિયેર નાળિયેર જેવા આંખમાંથી પફોર પડે છે. તે કુંતા માતાની દ્રષ્ટિ આમ ગઈ. બાર ગાઉ ઊંચી હેડંબા. કુંતા માતા કહે સહદેવ જોષી આ કોણ છે? ત્યારે સહદેવ કહે કે તમારા ભીમ દીકરાની વહુ? અરે કે વહુ કે વહુલો? ત્યારે કહે કે માતાજી, આ માયાવી લોકો છે, એટલે શરીર વધાર્યું છે. એના ભાઈને ભીમસેન ભાઈએ મારી નાખ્યો છે તેથી, ભાઈનું હેત, એટલે રૂદન કરે છે. પછીથી હેડંબા સજાથી થઈ ગયાં, જેવા ભીમસેન ઊંચા, નીચા, જાડા હતા, એ જ પ્રમાણે હેડંબા આવીને બેઠાઈ, અને પહેલાં કુંતામાતાને પગે લાગ્યાં, કારણ કે સાસુ, એને માતાની જગ્યાએ શાસ્ત્રમાં કહી છે. પછીથી બધા ભાઈઓને નમસ્કાર કરીને પાસે બેઠાં.

સજાતિ થયા સિવાય જગતમાં હેત થતું નથી.

એક છોકરો, ભાગોળે રમવા ગયો. ત્યાં એક મોટું પીપળનું પોલ. પીપળો બહુ મોટો, જુનો, લગભગ ઓછામાં ઓછો (૨૫) પચીસ ફૂટ લાંબો. એમાં, આ પીપળના પોલમાં છોકરો ગળી ગયો. છોકરાની મા કહે બેટા અહીં આવ, અંદર સર્પ છે, તને કરડશે. તોય છોકરો પાસે આવે નહી, અને અંદર ને અંદર ગળવા માંડ્યો. એ સાપને સમજે નહી. પછીથી બીજા સજાતિ છોકરાં, તે રમવા બોલાવ્યાં. એટલે તે ભેગુ રમવા આવ્યો. ત્યારે માએ કાંડું પકડી લીધું.

તેમ ભગવાન અને ભગવાન ના મહાન પુરૂષો એ જેવું પોતાનું સ્વરૂપ છે એવું જો આપણને દેખાડે તો આપણાથી દર્શન પણ થઈ શકે નહી. તેથી આપના જેવા ભગવાન, મોટા પુરૂષો કે એના એકાંતિક સંતો, મનુષ્ય જેવા જ આપને સજાતિ તનુ ને આશર્યા છે. એ વખતે એની સાથે હેત થાય, સુવાણ થાય, સોબત થાય, સ્નેહ થાય, એના વચનનો વિશ્વાસ આવે, તો એનો બેડો પાર. સજાતિ થયા છે. સજાથી થયા સિવાય હેત થતું નથી.

અર્જુન મહા સમર્થ જોધ્યો હતો, જેના ધનુષ્યનો અવાજ, એ ગાંડીવ ધનુષ્યનો અવાજ સ્વર્ગ, મૃત્યુ ને પાતાળમાં સંભળાતો હતો. છતાં ભગવાને વિશ્વ સ્વરૂપ દેખાડ્યું. એ અર્જુન ભયભીત થઈ ગયો, એ

વિશ્વરૂપ જોવાને સમર્થ થયો નહીં. ભગવાન જ્યારે, સજાતિ તનુને, મનુષ્ય જેવા થયા, ત્યારે એને સુખ થયું. તેમ ભગવાન, મોટા પુરૂષો અગર એના દ્રઢ આશ્રિતો, એ મનુષ્ય જેવા જ દેખાય છે. એ મનુષ્ય જેવા જ દેખાય છે. એ મનુષ્ય જેવા સજાતિ તનુને આશર્યા છે. જીવના હિતાર્થે. ભગવાન અને ભગવાનના સંતો આપણી પેઠે જ સાજા-માંદા થાય. અનેક પ્રકારના આ પ્રમાણે નર નાટ્ય ધારણ કર્યા છે. એટલે જીભ ને એમાં હેત થાય છે. એનો વિશ્વાસ આવે છે, એનો સંગ થાય છે. બાકી વિજાતીય માં હેત થતુ નથી.

અત્યારે રાજા અહીં આવીને બેસે તો, આપણને બધાંને ઉભુ થવુ પડે, ને ગોદડુ લાવવું પડે. ને ધમાલ કરી મૂકીએ છીએ. અને એની જોડે મર્યાદિત હેત રહે છે. પણ આપડા જેવી સરખી સ્થિતિનો માણસ હોય તો, એની સાથે સારી રીતે આપડે વાતચીત કરી શકીએ છીએ. માટે સજાતિ થયા સિવાય જીવને હેત થતુ નથી. માટે ભગવાન અને ભગવાનના સત્પુરૂષો, એ પોતાનું ઐશ્વર્ય પોતાનુ પ્રતાપ, પોતાની શક્તિ, એ સર્વસ્વ છુપાવી અને મનુષ્ય જેવા થાય છે. ત્યારે મનુષ્ય જેવા થાય, ત્યારે એનો નિશ્ચય થાય, એનો આશરો થાય, ત્યારે એનો બેડો પાર થાય છે. સહજાનંદ સ્વામી ...

વાર્તા- ૮૭

અનંત બ્રહ્માંડના અધિપતિ, અક્ષરાતીત ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ, એમને પૃથ્વી પર અનંત જીવોના કલ્યાણ કરવાને માટે, મનુષ્યના દેહ ધારણ કરવાની ઈચ્છા જણાવી. તે વખત, એ અક્ષરાતીત પરમાત્મા, એ બદરિકાશ્રમમાં, નરનારાયણ ભગવાનના હૃદયમાં આ પરમાત્મા પોતે બિરાજમાન હતા. અઠ્યાસી હજાર (૮૮૦૦૦) ઋષિઓની સભા, બદરિકાશ્રમમાં નરનારાયણ ભગવાન પાસે બેઠેલ. સત્યુગ, ત્રેતા, દ્વાપર અને કળિયુગના જે જે સિદ્ધો, સર્વજ્ઞો, સંતો, મહાત્માઓ અને ભક્તો થઈ ગયા, એ સર્વે એ સભામાં હાજર હતા. ઋષિઓ ભગવાનને કહે છે, હાં ભગવાન ઋષિઓને કહે છે કે ભરતખંડમાં મનુષ્યનો દેહ કેમ ચાલે છે? ત્યારે ઋષિઓ કહે કે યુગના પ્રવર્તનને લીધે, મનુષ્યો અધર્મી બહુ બની ગયા છે. ધર્મ તો કોઈ વિરલો જ પાડી શકે છે. આ નરનારાયણ ભગવાન અને ઋષિઓના

અરસ-પરસ ચર્ચામાં દુર્વાસા મુનિ ત્યાં આવીને ઊભા રહ્યા. એટલે ઋષિઓ ભગવાન નરનારાયણ ભણી બાળી રહેલા એટલે, પછવાડે ઋષિ આવેલા, એટલે આ દુર્વાસા નામના મહર્ષિને જોવાયા નહિ. એટલે દુર્વાસાનો કોપ થયો, દુર્વાસાને કોપ થયો. અરે મુનિઓ તમે મને, આવો એવો શબ્દ જ કહેતા નથી. તમે માફ અપમાન કરો છો. તો હું તમને શ્રાપ આપું છું કે આ ભરતખંડમાં (૮૮૦૦૦) અઠ્યાસી હજાર ઋષિઓ મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો. સત્યુગ, ત્રેતા, દ્વાપર યુગના જે જે આ સભામાં બેઠા છે, મહર્ષિઓ એ બધા જ મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો અને અસુરના કષ્ટ થકી પીડાને પામો. એટલે ઋષિઓએ તરત એમ પછવાડે ભાળ્યું. કારણકે તમારી બધાની દ્રષ્ટિ અત્યારે આ મારા ભણી છે, કારણ કે આ પ્રવચન પોતે કરી રહ્યા છે, તો તમારી પછવાડે કોઈ વ્યક્તિ આવે એ તમે ના દેખી શકો. એ પ્રમાણે દુર્વાસા મુનિએ શ્રાપ આપ્યો. ઋષિઓ કહે છે કે હે મુની, અમને વિના અપરાધે તમે શ્રાપ આપ્યો છે, માટે શ્રાપનો અનુગ્રહ કરો. ત્યારે દુર્વાસા કહે છે કે મારો શ્રાપ તો મિથ્યા નહીં જાય, પણ બ્રહ્માજીએ (૫૧) એકાવન વર્ષ અને દોઢ પહોર દિવસ સુધી, અક્ષરાતીત પરમાત્માની પ્રાર્થના કરી કે તમે ભારત ખંડમાં મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો. ત્યારે પૂર્વે પોતાના અવતારો, મચ્છ, કચ્છ, વરાહ, નરસિંહ, ગુરૂદત્ત, કપિલ, રામ, કૃષ્ણાદિ અવતારો મોકલ્યા પણ અક્ષરાતીત પરમાત્માએ, આ વખતે વિચાર કર્યો એટલે એ આ નિમિત્તે પોતે મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરશે અને તમને અસુરના કષ્ટ થકી મુક્તિ આવશે. આવું દુર્વાસામુનિ કહી, નરનારાયણ ભગવાનને અને સભાને વાર કરી ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા. પછી એ અક્ષરાતીત પરમાત્મા, નરનારાયણ ભગવાન દ્વારા ઋષિમુનિઓને કહે છે કે, હે મુનિઓ, મારે અવતાર લેવાની ઈચ્છા હતી, પણ કોઈ નિમિત્ત સિવાય કોઈ અવતાર લેવાતો નથી. આપણે વડતાલ જઈએ છીએ તો કોઈ નિમિત્ત હોય તો જઈએ છીએ, કે ભાઈ ચાલો ગુરૂપૂર્ણિમા છે. શ્રીજી મહારાજની આજ્ઞા છે કે કાર્તિકી પૂનમ કે ચૈત્રી પૂનમ પર દર્શને જવું. કારતક સુદિ બારસથી (૧૨) પૂનમનો સમયો ને ચૈત્ર સુધી નેમથી (૮) પૂનમનો સમયો. તે નિમિત્તે આપડે જઈએ છીએ. કોઈને ઘેર મહેમાન જઈએ તો, કોઈ સાજુ-માંદુ હોય, કોઈ લગ્ન પ્રસંગ હોય કે તેરમુ (૧૩) હોય, તો આપણે જઈએ છીએ. માટે એ નિમિત્તે મારે અવતાર લેવાની ઈચ્છા હતી. તે નિમિત્તે આ શ્રાપ થયો છે. માટે હે મુનિઓ તમે ગભરાશો નહીં.

ત્યારે ભગવાને પ્રથમ ઉદ્ધવજીને કહ્યું કે મેં તમને માફ જ્ઞાન પ્રવર્તાવવાનું કહેલું, એટલે મારો મહિમા

પ્રવર્તાવવાનું કહેલ, પણ તમે મારો મહિમા કહી શક્યા નહી. માટે તમે મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો, પહેલાં. એ ઉદ્ધવજીએ અયોધ્યામાં વીરપુરમાં જન્મ ધારણ કર્યો. રામાનંદ સ્વામિ રૂપે થયા. અને આ ભારતમાં

ફરીને (૨૫૦૦૦) પચીસ હજાર શિષ્યો એમણે તૈયાર કર્યા. એ બધાને પ્રગટ ભગવાન શ્રી સ્વામીનારાયણનો મહિમા આ પ્રમાણે કહ્યો. એટલે આ ઉદ્ધવની સંપ્રદાય કહેવાય છે. ઉદ્ધવજીએ પ્રવર્તાવ્યો. ઉ એટલે ઉત્કૃષ્ટ, ધવ એટલે સ્વામિ. ઉત્કૃષ્ટ સ્વામિ એવા જે ભગવાન સ્વામિનારાયણ.

આ જગતના પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા, એ પરમાત્માને અનંત જીવોના ઉદ્ધાર કરવાને માટે, આ નરનારાયણ દ્વારા અવતાર ધારણ કરવાની ઈચ્છા જણાવી. ધર્મ અને ભક્તિને કહ્યું કે તમે પ્રથમ મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો. એ ભક્તિમાતા છપૈયામાં પ્રગટ થયાં, ધર્મદેવ પણ સમીપમાં પ્રગટ થયા. ત્યાં હું હરિકૃષ્ણ નામે વિખ્યાત થઈશ. આટલું બોલી, નરનારાયણ ભગવાન પોતે અદ્રશ્ય થતા હતા. ઋષિઓએ જ્યાં જ્યાં આ પ્રમાણે પોતાની ઈચ્છા થઈ ત્યાં મનુષ્યનો દેહ ધારણ કર્યો, પછી છપૈયા ગામના વિશે ધર્મ દેવનું લગ્ન થયું ને ત્યાં પોતે રહ્યા. ત્યાં ભગવાન અક્ષરાતીત પરમાત્મા ચૈત્ર સુદી (૮) નેમ, સંવત (૧૮૩૭) અઢારસો સદાત્રીસ ના, એ નિમિત્તે પોતે રાત્રે, રાતની (૧૦) દસ ઘડી જતાં, આ પૃથ્વી ઉપર ભગવાન પ્રગટ થયા.

કોઈ કહેશે કે ભઈ, ભગવાન તો ભગમાં ના આવે, તો ભગવાન કેમ માતાના ઉદરમાં આવ્યા? નહિ નહિ...નહિ, દેવકી થકી જન્મ એતો કથન માત્ર છે. સર્પ કોઈ દાડો, દર ખોડવા ના જાય. એ તો ઉંદર ભાઈ ખોદે અને આવીને મઈ બેસી જાય. ભગવાન તો ગર્ભમાં આવતા જ નથી. આપણી દ્રષ્ટિમાં દેખાય કે આ જન્મ્યા અને દેહ મૂકી ગયા. એક નટની માયા નથી કળી શકાતી તો નટવર રૂપ જે પરમાત્મા કે એના અનાદિમુક્તો, એની બોલી, એની ચાલી, એની વાણી, એની વર્તણુક, એની ક્રિયા કોઈ પણ આત્મા કળી શકે એમ નથી.

શાહુ રાજાના વખતમાં, એક મદારી રમત રમવા આવ્યો, નટ મદારી આવડે છે (પણ) નટ. નટ રમવા આવ્યો. તે શાહુ રાજાના દરબારમાં એને ખેલ શરૂ કર્યો. દરબાર ને કહે છે કે હે રાજન, આ મારી સ્ત્રી છે,

એને તમે સાચવજો. સ્વર્ગમાં દેવોને દૈત્યોનું યુદ્ધ થયું છે, તે દેવોની મદદે હું જઉં છું. બઈને કહે છે કે જો કદાચ લડાઈમાં હું મર્યો જઉં તો સતી થઈ જશે, પછવાડે. એવું કહીને પાસે દોરી હતી, તે પહેલાં નટે દોરી આકાશમાં ફેંકી. એ દોરી એ પેલો કટ કટ કટ ચડી ગયો. આકાશમાં જતો રહ્યો. થોડીક વાર થઈ એટલે નટ નો દેહ પૃથ્વી ઉપર પડ્યો. ઘડ અને માથું જુદુ. પેલી સ્ત્રી કહે છે કે આ કોણ મરી ગયું? ત્યારે કે ભાઈ, એ તો તારો પતિ છે. એનો મોઢું છે, હાથ છે, પગ છે, મુખ છે, ને તું જ ઓળખ કે. ત્યારે કે હા, સાચી વાત. અગ્નિ સંસ્કાર માટે લાકડા તૈયાર રાખ્યાં હતાં. પેલી બાઈ, પોતાના પતિના શબને લઈને બળી મરી. હવે એ એક બાજુ બળે છે અને આકાશમાંથી આ પ્રમાણે પેલો નટ ઉતર્યો અને રાજાને સલામ કરી. અને કહે કે યુદ્ધ કરી આવ્યો, દૈત્યને હરાવી દીધા. અને ઈન્દ્રરાજાની જીત થઈ. મારી ઔરત લાવો કહે છે. મારી સ્ત્રી લાવો. રાજા કહે અલ્યા, તારી સ્ત્રી તો બળી મરી. અને હમણાં તારું શરીર પડ્યું હતું અને તું આવ્યો કંઈથી, બીજા રૂપે? ત્યારે નટ કહે ભઈ સાબ, ગરીબની સ્ત્રીને ઓરવો છો? મને તો બીજી કન્યાય મળે એવી નથી. તમારે રાજા લોકોને શું સ્ત્રીના તોટા છે? જેટલી પઈનવી હોય, તેટલી પઈની શકો છો. (જેટલી પરણાવી હોય, તેટલી પરણી શકો છો) પણ મારા ગરીબની સ્ત્રીને શું કરવા ઓરવો છો? રાજાએ એને એક ગામ ઈનામમાં આપી દીધું.

આતો એક રમત કરતો હતો. એક નટની માયા નથી કળાતી, એ આકાશમાં ગયો નથી, એ નટ માર્યો જ નથી, એ સ્ત્રી બળી મરી નથી, અને એ પણ બળી મર્યો નથી. પણ કેવળ આપડી દ્રષ્ટિમાં દેખાયું.

તો આવી રીતે આ ભગવાન પૃથ્વી ઉપર મનુષ્યનું દેહ ધારણ કરે કે ભગવાનના સત્પુરૂષો મનુષ્યનું દેહ ધારણ કરે, ત્યારે મનુષ્ય પ્રમાણે જ વર્તે. ખાવું, પીવું, ઉઠવું, બેસવું, હરખ, શોક, નિંદા, સ્તુતિ, પારકું, પોતાનું બઘુંય જણાવે. તે વખતે મનુષ્ય ચરિત્રમાં મોહ ના થાય ત્યારે એ ભગત ગણાય છે.

તેમ ભગવાન સ્વામિનારાયણ છપૈયા ગામના વિષે પ્રગટ થયા એટલે માર્કણ્ડેય મુનિ થોડા વખત પછી નામ પાડવા આવ્યા. ધર્મદેવ અને ભક્તિમાતા ને ત્યાં માર્કણ્ડેય ઋષિ નામ પાડવા આવ્યા. ત્યારે કે ભાઈ, હે ધર્મદેવ આ તમારો દીકરો છે, એ કરોડો મનુષ્યોનો નિયંતા થશે અને આ જગતના પ્રેરક, પ્રવર્તક

અને નિયંતા એ પોતે થશે. વળી એમનો કૃષ્ણવર્ણ છે, અને કર્ક રાશિમાં જન્મ છે, માટે કૃષ્ણ નામથી વિખ્યાત થશે. બીજું જે જે મનુષ્યો, આ તમારા દીકરાનો આશરો કરશે, એના દુઃખોનું હરણ કરી લેશે. માટે એનું નામ શ્રી હરિ પણ કહેવાશે. બેઉ નામ મળી હરિકૃષ્ણ નામથી પણ વિખ્યાત થશે. ત્રીજું નામ ઘનશ્યામ કહેવાશે, નીલકંઠ કહેવાશે. આવી રીતે આ પ્રમાણે નામકરણ પડ્યાં, પાડ્યાં. વળી જ્યારે ગાદી ઉપર બેઠા, ત્યારે સહજાનંદ સ્વામિ અને નારાયણ મુની નામ પાડ્યાં. વળી ફણેણીમાં, રામાનંદ સ્વામિ ધામમાં ગયા ત્યારે (૨૫૦૦૦) પચીસ હજાર મનુષ્યોની મેદનીમાં, ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ ભાષણ આપ્યું છે કે હવે મારા પરમહંસો, સંતો, ભક્તો, ભાઈઓ કે બાઈઓ, વેદમાં અમારૂં સ્વામિનારાયણ એવું નામ લખેલું છે. માટે મારા આશ્રિતોએ, સામા બાઈ- ભાઈ મળે તો " જય સ્વામિનારાયણ" કહેવા, એ નિમિત્તે તમે મારૂ નામ લેશો. તમારૂં શ્રેય થશે. આ પ્રમાણે ભગવાન સ્વામિનારાયણનું નામ કરીને માર્કણ્ડેય મુનિ ત્યાંથી ચાલતા થયા.

વાર્તા - ૮૮

શ્રીજી મહારાજ મોટા થયા, ભોંય પર બેસાડ્યા. (૬) છ મહિને અન્નપ્રાસન કરતાં શીખવ્યા. (૫) પાંચ વર્ષે છપૈયા થી (૪) ચાર ગાઉ ઉપર, મનોરોમા નદીના કાંઠે, મકોડા ઘાટ નામનું મહા મોટું તીર્થ છે જ્યાં દાશરત રાજાએ પુત્ર માટે (૭૦) સિત્તેર હજાર વર્ષ સુધી યજ્ઞ કર્યા હતા. ભગવાન રામચંદ્રજીએ પણ જ્યાં મોટો યજ્ઞ આદર્યો હતો, અને સીતાજી પૃથ્વીમાં સમાઈ ગયાં, એ તીર્થમાં જઈને ભગવાનના બાલકેશ ઉતાર્યા છે. ભગવાન આ પ્રમાણે ત્યાં (૭) સાત વરસ છપૈયામાં રહ્યા છે. ત્યાં અનેક પ્રકારના શ્રીજીમહારાજ ચરિત્રો કરતા.

એક દિવસ તો મહારાજ જાંબુડા જમવા ગયા છે. એ જાંબુડા ઉપર ચડ્યા, જાંબુડાનો માલિક આવ્યો. એ મલ્લ હતો તે જાંબુડો ઢંઢેર્યો, તે છોકરાં કેટલાક પડી ગયાં અને એ મલ્લ પોતાના પગે (૪) ચાર મણની સાંકડ લટકાવતો લાંબી, લગભગ ઓછામાં ઓછી (૨૦-૨૫) વીસ-પચીસ ફૂટ લાંબી અને પોતે હાંકળ

લઈને ચાલે, જેમ દોરડી, આ પ્રમાણે પછવાડે ઘસડાય એવી રીતે. આવો જબરદસ્ત મલ્લ. તે શ્રીજી મહારાજ, આ ઘનશ્યામ મહારાજે, એ સાંકળ ઉપર પગ મૂક્યો ને પેલો (૪) ચાર ગોઠીમડાં ખાઈ ગયો, મલ્લ. ઓ... હો... હો કે આ છોકરો તો ભાઈ, ભારે કે. એમ કહીને મલ્લ શ્રીજી મહારાજને મારવા આવ્યો. તે એનું યુદ્ધ થયું. તે એક મુષ્ટિ મારીને પેલા મલ્લને પાડી દીધો. તે જીવ્યો ત્યાં લગી એ મલ્લને દુખ્યું છે. ધર્મદેવ અને ભક્તિમાતા ને ત્યાં આવીને કહે કે તમારો છોકરો તો કોઈ ઈશ્વરી પુરૂષ છે. મને એક મુઠો માર્યો છે, તે હજુય મને દુઃખે છે. અને મારા આગળ મોટા મોટા, ભલ ભલા મલ્લોને હું જીતી જાઉં છું. પણ એક આ તમારો, એક (૧૦) દસ વર્ષનો છોકરો, આ પ્રમાણે મને હેરાન કર્યો છે. માટે કોઈ ઈશ્વરી પુરૂષ છે.

વળી શ્રીજી મહારાજ, એક વખતે, એક ભૂતિયો કુવો છે કે જેમાં (૩૦૦૦) ત્રણ હજાર ભૂત રહેતાં હતાં, ત્યાં ગયા છે. સ્વામિનારાયણ ભગવાને એ ભૂતોનો ઉદ્ધાર કરવા, એ કુવામાં જઈને ભૂસ્કો માર્યો. (૩૦૦૦) ત્રણ હજાર ભૂતને બદરિકાશ્રમમાં મોકલી દીધાં છે.

એક વખતે શ્રીજી મહારાજ,... જ્યાં મહારાજનું જન્મ સ્થાન છે, એ જગ્યો, તેવી ને તેવી છપૈયામાં રાખી મૂકી છે. એની (૪) ચારે બાજુ ઈંટોથી ચણુ અને બંગલો બાંધ્યો છે. અને ત્યાં ઘનશ્યામ મહારાજની (૧૧) અગિયાર વર્ષની મૂર્તિ પધરાવી છે. સુખદેવજી ત્યાં પોપટનું રૂપ લઈને આયા. મહારાજ કહે છે કે શુક્રમુનિ, હે શુક્રજી, તમે સત્સંગમાં મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો. શુક્રદેવજી કહે ભલે, જેવી આપની આજ્ઞા. એ ડભાણમાં બ્રાહ્મણને ઘેર જન્મ્યા છે અને એમનું નામ પણ શુક્રમુનિ જ રાખવામાં આવ્યું હતું.

એક દિવસે ચંદ્રમા, (૨૭) સત્તાવીશ સ્ત્રીઓ સહિત દર્શન કરવા આવ્યા, તે કહે ઓ... હો... હો... તમે પ્રભુ પધાર્યા, તમારાં દર્શન માટે આવ્યો છે. મારો મોક્ષ કરો... ચંદ્રમા (૨૭) સત્તાવીશ સ્ત્રીઓ સાથે શ્રીજી મહારાજના દર્શન કરવા આવ્યા છે. ભગવાનને પ્રાર્થના કરી કે માફ આત્યંતિક કલ્યાણ કરજો. ત્યારે મહારાજ કહે કે આ બ્રહ્માંડને અંતે, તમારું શ્રેય કરીશું. એ પ્રમાણે (૭) સાત વર્ષ... (૭) સાત વર્ષ છપૈયામાં રહી, (૪) ચાર વર્ષ અયોધ્યામાં રહી, અયોધ્યામાં પણ ભગવાને અનેક ચરિત્રો કર્યા છે. એ

ચરિત્રોનો તો આખો ઘનશ્યામ...(ચરિત્ર?) સાગર નામનો મોટો ગ્રંથ છે. એમાંથી, દરેક સત્સંગીએ વાંચી લેવાં, ભગવાનનાં ચરિત્રો.

વાર્તા - ૮૯

ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ, પોતાનાં ભક્તિમાતા અને ધર્મદેવને અંતર્ધ્યાન થયા પછી, એ ઘરનો ત્યાગ કરી નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર જાય છે. ત્યાંથી હરિદ્વાર જાય છે. ત્યાં શંકર ભગવાન પાર્વતી સાથે, ભગવાનને બે દિવસ જમાડી જાય છે. ત્યાંથી મહારાજ ઋષિકેશ જાય છે. ત્યાં (૧૦) દસ દિવસ રહે છે. ત્યાંથી લક્ષ્મણજૂલા લક્ષ્મણજીના મંદિરમાં જે ગોખ છે એ ગોખમાં શ્રીજી મહારાજ બેઠેલા છે. ત્યાં ગંગાજી મૂર્તિમાન આવીને શ્રીજી મહારાજ ને જમાડી જાય છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ રૂદ્રપ્રાગ જાય છે. ત્યાંથી બદ્રીનારાયણ(બઢરીનારાયણ), બદ્રિકાશ્રમ. ભગવાન (નર-નારાયણ), ત્યાં એમને અનેક પ્રકારની ષોડશોપચાર વિધિથી, નરનારાયણ ભગવાન સેવા-પૂજા કરે છે. ત્યાંથી પાછા ફરતાં, શ્રીજી મહારાજ ગોકુલ, મથુરા, વૃંદાવન એ આદિક તીર્થ કરતા કરતા પુલ્હાશ્રમમાં ઘોર તપશ્ચર્યા આદરે છે. જ્યાં બ્રહ્માના પુત્રે ઘોર તપશ્ચર્યા કરી હતી. તે પુલ્હાશ્રમમાં પોતે તપશ્ચર્યા કરી છે. સૂર્યનારાયણ ત્યાં આવ્યા છે અને મહારાજને કહે છે કે તમે તો ઈશ છો, છતાં જગતના હિતાર્થે તપશ્ચર્યા કરો છો, તો માફ શ્રેય કરજો. અરસ પરસ આશીર્વાદ થયા. ભગવાન કહે દેહના, બ્રહ્માંડના અંતે, અમે પણ તમારૂં શ્રેય કરીશું. ક્યાંથી મહારાજ સિધ્ધવલ્લભ રાજા પાસે જાય છે. ત્યાંથી મહારાજ બુદેલખંડમાં માયારાણીને ત્યાં જાય છે. ત્યાં શ્રીજી મહારાજ ચતુર્માસ રહે છે. ઈલા, સુશીલા નામની બે કન્યાઓ હતી, તે ભગવાનની સેવામાં રહી છે. ત્યારથી મહારાજ ગુપ્તપણે ચાલી નીકળ્યા. અને ગોપાલયોગી પાસે અષ્ટાંગયોગ પોતે શીખ્યા. ત્યાં (૧૨) બાર મહિના રહી, ગોપાલયોગીને સદગતિ પમાડીને, કામાક્ષીદેવી પધારે છે. ત્યાર પછી પિબકનો મોહ ઉતારી, ભગવાન સ્વામિનારાયણ નવલખા પર્વત ઉપર પધારે છે. ત્યાં નવલાખ રૂપ ધારણ કરીને નવ લાખ યોગીઓને દર્શન દઈ, એમને પરમપદ પમાડે છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ બાળવા કુંડમાં (૩) ત્રણ દિવસ રહી, ત્યાંથી ગંગાસાગરના સંગમમાં, કપિલ આશ્રમમાં રહી, સમુદ્ર સ્નાન કરી, જ્યાં જાન્યુઆરીની (૧૪) ચૌદમી તારીખે અત્યારે પણ મેળો ભરાય છે, ત્યાંથી ભગવાન

મહાપ્રભુજી.સાક્ષી ગોપાલ થઈ જગન્નાથપુરીમાં જાય છે, ત્યાં માર્કણ્ડેય નામના ઋષિના આશ્રમ આગળ... નામનું સરોવરના કિનારે પોતે મુકામ કરે છે. ત્યાં (૨૦૦૦) બે હજાર અસુરો, (૧૦૦૦૦) દસ હજાર અસુરો, બે ટોળા હતાં.

" મુખમેં રામ બગલમેં છુરી, બાતાં બડી ઓર નજરાં બુરી."

" એસે સાધુ જગતમેં ફીરત, ભેખ બનાવે,
ઉઘર ભરને કે કારણ, લોકન કું ભરમાય;
લોકન કું ભરમાય નહિ જાનત હરિ ને સા,
પરધન, પરસ્ત્રી કાજ, કરત હે જપ હંમેશાં;
દાખત બ્રહ્માનંદ ધ્યાન દહે કોક જેસી,
ફીરત હે બેક બનાવે, જગતમેં સાધુ એસે."

એવા સાધુઓને, ઉપરથી સાધુઓનો વેશ, પણ અંદરથી બધા આસુરી સંપત્તિના ગુણો છે, એ અસુરોને અરસ-પરસ મોહ પમાડી, (૧૦૦૦૦) દસ હજાર અસુરોને ત્યાં ઘાણ નીકળી જાય છે. ત્યાં ભગવાન સમુદ્રમાં સ્નાન કરી, જગન્નાથજીની મૂર્તિને જય નારાયણ કરી, ત્યાં (૨) બે માસ રહીને ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ ભુતપુરીનાથ પધારે છે. એ ભુતપુરીમાં રામાનુજાચાર્યનો જન્મદિવસ છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ માનસપતનના સત્તરધર્મ રાજાને આકાશવાણીથી કહેલ છે. એમને ભગવાનનો નિશ્ચય થયો એ દ્વારા (૨૦૦૦) બે હજાર અસુરોનો સંહાર કરી,..., કેટલાક મનુષ્યો ભગવાનના આશ્રિત થયા. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ વેંકટાદ્રિ પર્વત ઉપર જાય છે. જ્યાં બાલાજીનું મહાન મોટું મંદિર છે. એ મંદિર ડુંગર ઉપર છે. બાલાજી એટલે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું સ્વરૂપ. આણા ગામમાં પણ બાલાજીનું મંદિર છે. એ ભગવાનના સ્વરૂપને ત્યાં મૂમતિ બાંધેલી છે. કે તમારા દોષો જો હું કહેવા બેસુ તો, હું તમારા ભણી જોઉં પણ નહિ. એટલા તમારા, તમે દોષના ભરેલા છે. પણ અમે જીભે બોલતા નથી, તેથી આ મૂમતિ ત્યાં બાંધી રાખે છે. ત્યાં શ્રીજી મહારાજ વેંકટાદ્રિ ડુંગર પર એ બાલાજીને જય નારાયણ કરી, ત્યાંથી શિવકાંચી અને

વિષ્ણુકાંચી જે (૭) સાતપુરી કહેવાય છે, ત્યાં શ્રીજી મહારાજ પધાર્યા છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ... ક્ષેત્રમાં જાય છે...ક્ષેત્રમાં ત્યાં કાવેરી ગંગા નદી છે. કૃષ્ણ ગંગા નદી છે. એ નદીમાં સ્નાન કરીને બાગમાં (૨) બે માસ શ્રીજી મહારાજે મુકામ કર્યો છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ મદુરા પધારે છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ સેતુબંધ રામેશ્વરમાં (૨) બે માસ રહ્યા છે. સેતુબંધ રામેશ્વર વિષે ભગવાનને જય નારાયણ કરી અને ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ કન્યાકુમારી જાય છે. કન્યાકુમારી, ત્યાં (૩) ત્રણ સમુદ્રનો સંગમ છે. ત્યાં સ્નાન કરી, ભગવાન... આદીકુર્મના રાજા, ભગવાનના આશ્રિત થાય છે. એના દ્વારા ત્યાં (૨૦૦૦) બે હજાર. અસુરનો સંહાર કરાવે છે. એ રાજા ભગવાનનો આશ્રિત થયો છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ અનેક તીર્થોને પાવન કરતા, પંઢલપુર. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ પંપાસરોવર પધારે છે. એ પંપાસરોવર, ભારતમાં ચાર સરોવર મુખ્ય કહેવાય. હિમાચલમાં માનસરોવર, કચ્છમાં નારાયણ સરોવર અને જેનો સમાવેશ છપૈયામાં નારાયણ સરોવરમાં કરેલ છે. પુષ્કર સરોવર, અજમેરથી ડુંગર ઉપર (૭) સાત ગાઉ મોટરમાં બેસીને જવાય છે. ત્યાં બ્રહ્માજીએ ઓવર રચેલું છે. મોટા દેવ લોકોએ એ સરોવરનું સેવન કરેલું છે. જ્યાં અનાદીમુક્ત સદગુરૂ સ્વામિ હરિચરનદાસજી પણ પધાર્યા છે. અને આ બાજુ સરોવર જે પંપાસરોવર, એ પંપા સરોવરને કિનારે શબરીબાઈ, ભીલ કોમમાં થઈ. ભગવાનની મહા મોટી ભક્ત થઈ. એક પર્ણકુટીમાં શ્રીજી મહારાજ જઈને બેઠા છે. સરોવરમાં સ્નાન કરી, ત્યાંથી પંઢરપુર મહારાજ પધારે છે. પંઢરમાં પંઢરીનાથ શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનના દર્શન કરી, ચંદ્રભાગા નદીમાં સ્નાન કરી... કેટલાક આત્માઓ ત્યાં ભગવાન ના આશ્રિત થયા છે. અને ત્યાં (૨) બે માસ શ્રીજી મહારાજ રહ્યા છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ દંડકેશ્વર મહાદેવ પધારે છે. બાર જ્યોતિર્લિંગમાંનું આ એક જ્યોતિર્લિંગ છે. ત્યાંથી પંચવટીમાં ભગવાન રામચંદ્રજી (૧૪) ચૌદ વર્ષ રહેલા છે, ત્યાં રામઘાટમાં જી મહારાજે સ્નાન કર્યું છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ સુરત પધારે છે. સુરતમાં તાપી નદીને કિનારે, શહેરની ભરવાડણો દૂધ-દહીં વેચવા શહેરમાં જતી, એને કાનુડાડપે, કૃષ્ણાડપે સ્વામિનારાયણ ભગવાને દર્શન દીધાં છે. ઓ.. હો.. હો.. આ તો કાનુડો છે, એમ કહીને મહારાજને પ્રાર્થના કરી કે અમારૂં કલ્યાણ કરો, લ્યો દૂધ-દહીં જમો. ત્યારે શ્રીજી મહારાજ કહે કે અહીં તમારૂં કલ્યાણ નહીં થાય. જ્ઞાન સંપાદન કર્યા સિવાય આત્યંતિક કલ્યાણ થઈ શકતું નથી. આ બ્રહ્મ નિરૂપણની વાતો થાય છે. ભગવાન અને મુક્ત ના ગુણ ગવાય છે. છતાં જેને આ રસ જીવનમાં ઉતર્યો નથી, એને અહીં બેસાડીએ, તો પણ એ બેસી

શકે નહીં. અને આ રસના ચાખણહાર, છાશ તે નવ પીવે રે લોલ. જેને આ રસ ચાખ્યો છે, જેને આ પરમાત્માનો, પરમાત્માના મહાન સંત નો મહિમા સમજાવ્યો છે. એને હંમેશા મંદિર આવવાની વૃત્તિ થાય કે આજે મંદિર ના ગયા? તે એને ચેન પડે નહીં. અને બીજાને અહીં આવવાનું પણ કઠણ પડે છે. દરેકને રાજ્ય બંગલા જોઈએ છે પણ પ્રારબ્ધ સિવાય મળતા નથી. તેમ દરેકને પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંતના ઓળખાણ અને આશરા ની જરૂર છે, પણ સંસ્કાર સિવાય એ ઓળખાતા નથી, ને નિશ્ચયને આશરા પણ થતા નથી.

એ ભરવાડણોને કહે, તમે કાઠિયાવાડમાં જન્મ લેશો ત્યાં તમારો અમે ઉધાર કરીશું.

રસ્તામાં વચ્ચે શ્રીજી મહારાજને મોટું ઘોર બનાવ્યું હતું. એ વાત વચ્ચે રહી ગઈ. પાંચ દિવસ સુધી મહારાજની મળ્યું નહિ, ફળફળાદી મળી નહીં. શંકર ભગવાન પાર્વતી સાથે ભગવાનને સાથવો અને મીઠું આપી ગયા છે, ભોળાનાથ કૈલાશપતિ. એ મહારાજ જમી ગયા છે. પછી શ્રીજી મહારાજ ને નમસ્કાર કરી, શંકર ભગવાન અદ્રશ્ય થયા છે. ત્યાં રસ્તામાં ... ગામમાં, તઈના ભાવસારને એની મા કહે બેટા, તું મને ભગવાનના દર્શન કરાવ. તે ભગવાન ને શોધવા ચાલ્યો. તે ભગવાન ક્યાં મળે? તે તો મોટા મહર્ષિને પૂછ્યું. ત્યારે તે કહે કે જે ભગવાન હોય એને (૧૬) સોળ ચિન્હ હોય કે પગમાં. વજ્ર, અંકુશ, કેતુ, ગોપદ, ત્રિકુળ, ધનુષ, અર્ધચંદ્ર, વ્યોમ આદિક. આ ભાવસાર થાકીને, એક તળાવને કાંઠે બેઠેલો. મહારાજ ત્યાં ગયેલા છે અને એને કહ્યું કે ભાઈ અમને કાંટો વાગ્યો છે, તમે કાઢો ના? મહારાજ સામે ગયા. મારાજ ના પગમાં ચિન્હો જોઈને બોલ્યો, અહો.. હો, આ તો ભગવાનના ચિહ્ન છે, માટે અડધા ભગવાન તો ખરા કે. પછી મહારાજ કહે આ પગે ચ કાંટો વાગ્યો છે. તે બીજા પગમાં ચિહ્નો જોયા. ત્યારે કે પુરા ભગવાન. ઘેર જઈને માતાજીને દર્શન કરાવ્યાં.

રસ્તામાં એક જેરામ બ્રહ્મચારી મળ્યા છે. એ જેરામ ભગત, તે શ્રીજી મહારાજની સાથમાં જાય છે. એવામાં મહારાજ કહે કે જેરામ, આ ઝાડ ઉપર ચડી જાઓ કે. મહારાજ ના કહેવાથી એ ઝાડ ઉપર ચડી ગયો. એવામાં એક મોટો રીંછ આવ્યો. તે શ્રીજી મહારાજની પ્રદક્ષિણા ફર્યો. મહારાજે એના માથા ઉપર

હાથ મૂક્યો અને એની સદ્ગતિ કરી. પેલો જેરામ, બધું જુએ છે. રીંછ ભગવાનને નમસ્કાર કરીને ચાલ્યો ગયો. મહારાજને કહે કે મહારાજ આ રીંછ કોણ હતું. ત્યારે મહારાજ કહે કે રામા અવતારનો, રામા અવતારનો છે આ. તે અમારા દર્શન કરવા હાડ આવ્યો અને અત્યારે અમે એની સદ્ગતિ કરીએ છીએ.

પેલો રીંછ કોણ હતો? તે જાંબુવાન હતો.

સુરતમાં શ્રીજી મહારાજ તાપી નદીને કિનારે મુકામ કરે છે. હાલમાં જે અશ્વિનીકુમારોનું, સૂર્યના પુત્ર નું સ્થાન છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ ભરૂચ પધારે છે. ભરૂચમાં હાલ જે મંદિર છે, એ જગ્યાએ શ્રીજી મહારાજ બેઠેલા છે. ભૃગુઋષિના આશ્રમ પાસે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ શુકલતીર્થ જાય છે. તરવા (ગામ) જાય છે. અને ઝાડેશ્વરમાં ઓવારામાં શ્રીજી મહારાજ ઉતરેલા છે. હોડીમાં બેસીને. જાડેશ્વર જાઓ તો એ ઓવારામાં નાવા જજો, પ્રસાદીનો ઓવારો છે. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ બરકાલ પાસે સુખદેવ વ્યાસદેવ, ત્યાં શ્રીજી મહારાજ ગયા છે. અનસુયાના સ્થાનમાં મહારાજ, વડ તળે સાત દાડા મુકામ કરે છે. અને આંબલી ગામ છે. આંબલીમાં સાત દિવસ સુધી શ્રીજી મહારાજે મુકામ કર્યો છે. અને આ કોકિલા જેવી છોડી હશે એને સાત દિવસ સુધી શ્રીજી મહારાજને દૂધ પાયું છે. ત્યારે શ્રીજીમહારાજ કહે કે તને ચાર લડકા હોગા. તે છોડીને એવો આશીર્વાદ દીધો. એ છોડીને શિનોર પરણાવી છે. તે 4 છોકરા લઈને વડતાલ ગઈ. મહારાજ કહે ડોશીમા ઓળખો છો? ક્યારે ડોશીમા કહે મહારાજ, તમે તો ભગવાન. ત્યારે મહારાજ કહે કે કેમ, આંબલીમાં અમે આશીર્વાદ તમને દીધો તો, તમે અમને દૂધ પાવા આવતાં હતાં. ત્યારે ડોશીમા કહે કે અરે હું અભાગણી કે દૂધ પાઈને રાજી કર્યાં. જમાડ્યા નહીં કોઈ દાડો. ત્યારે મહારાજ કહે આ દીકરા અમારા આપેલા છે કે, તે બે દીકરા અમને આપો. મહારાજે (૨) બે સાધુ કર્યાં. તેમાંના એક દીકરાને સંસારની વાસના થઈ. એટલે મહારાજે એને રજા આપી, ઘેર જાઓ. તે ગાયકવાડ સરકારે મુખીપણું આપ્યું. લગ્ન થયું. તે દીકરી મંડાળા ગામમાં, ડહીબા જે અમીન, તેમનો વડએચ થાય અને મૂળજી બ્રહ્મચારીનાં બેન હતાં. એ વેલો અત્યારે પણ મહામુક્તરાજ છે. બધું કુટુંબ, બધું પવિત્ર કુટુંબ છે. કહેવાનો આપણો ભાવાર્થ શું છે?

શ્રીજી મહારાજ ત્યાંથી ચાનોદ પધારે છે. ત્યાં શેષનારાયણના મંદિરના ત્રણ દિવસ, શ્રીજી મહારાજ

રહ્યા છે. અને બ્રાહ્મણના ઓવારે સ્નાન કરી, ડભોઈમાં વાઘનાથના મંદિરમાં એક દિવસ રાત રહી, ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ એ રસ્તે ગયા છે. પોર થઈને શ્રીજી મહારાજ વડોદરા જાય છે. વડોદરા માંડવી નીચે શ્રીજી મહારાજ રહ્યા છે. ત્યાંથી ડાકોર ઉમરેઠ થઈ બુધેજ જાય છે, હેરંજ થઈને. હેરંજનો એક બાવો બહુ સત્વગુણી હતો. એને ભગવાને દર્શન દીધાં કે ભગવાન પ્રગટ થયા છે, અને મનુષ્યરૂપે આવે છે, ઉમરેઠને રસ્તે. તે પોતાને ઘેર તેડી ગયા. ઘેર નહિ આવું, મહારાજ કહે. તે પછી ભાગોળે બેસાડ્યા, મહારાજને ત્યાં જમાડ્યા છે. ત્યાંથી માહારાજ ચાલતા થઈ ગયા. ને બુધેજ ગયા, ત્યાં ખોડાભાઈએ જારનું સદાપ્રતખાનું મનાવ્યું હતું. એ માહારાજે " નારાયણ હરે, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ" કરીને ભિક્ષા માંગી. એટલે ભિક્ષામાં જાર આપવા માંડી કે બાવાજી, લ્યો જાર. ત્યારે મહારાજ કહે જાર તો હું નહીં જમું. ક્યા પીસાવા જઈએ ઘંટીમાં. તૈયાર રોટી દે, રોટી દે. (૨) બે રોટલા કરે છે, તે રોટલા આપ કે. પણ રોટલા આપવાની હિમત ના ચાલી. મહારાજ ચાલતા થઈ ગયા, એક જારનો દાણો મોઢામાં મૂકીને. બઈની બુદ્ધિ પવિત્ર થઈ ગઈ. એને થયું કે અરેરે, મેં અભાગણીએ, આ બ્રહ્મચારીએ (૨) બે રોટલા માંગ્યા, પણ મારાથી ના અપાયા. ખોડાભાઈ કહે, મૂરખી, કેમ રડે છે? ત્યારે કહે કે એક બ્રહ્મચારી હતા, તે બ્રહ્મચારીએ (૨) બે રોટલા માંગ્યા, પણ અભાગણીથી ના અપાયા. ખોડાભાઈ કહે, મેર મૂર્ખી, ભેખમાં ભગવાન હોય, એનો તો કોઈ દિવસ કચવાટ લઈએ? એનો તો કોઈ દિવસ કચવાટ લેવાઈ કંઈ? એનો તો રાજીપો લેવાય કે. તે એ બ્રહ્મચારી કેપા ગયા? એ કહે કે આ રસ્તે જાય છે. તે એ રસ્તે જઈને કોઈ ભરવાડ ને પૂછ્યું કે કોઈ બ્રહ્મચારી આ રસ્તે થઈને ગયા કે? ત્યારે ભરવાડ કહે કે પૃથ્વીની હાથ હાથ ઊંચા ચાલ્યા જાય છે.

શ્રીજી મહારાજ પછી સાબરગંંગા ઉતરીને, મહીસાગર નદી ઉતરીને, નદીઓ ઉતરીને ભાલ દેશમાં ભીમનાથ જાય છે, મહારાજ. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ જુનાગઢ પધારે છે. એ જુનાગઢમાં દામોદરકુંડમાં શ્રીજી મહારાજે સ્નાન કરે છે. ત્યાં એક વખતે મહારાજે, મહાદેવ પાસે, વાઘને સમાધિ કરાવીને, એને અલેડીને બેઠા છે.

ત્યાંના પૂજારીને શ્રીજી મહારાજે કૃષ્ણરૂપે દર્શન દીધાં છે. પછી વાઘને ચપટી વગાડી તે વાઘ ચાલ્યો ગયો. ત્યાંથી શ્રીજી મહારાજ વામનજી ગંગા ત્રણ ગાઉ ઉપર છે, ડુંગર ઉપર, જુનાગઢના. એને વામનજી રૂપે દર્શન દીધાં ને ગુર દત્તાત્રેયના પગલાં ઉપર જઈને બેઠાં, પછી. એના પૂજારીને ગુર દત્તાત્રેય રૂપે દર્શન

દીધાં. એટલે પૂજારીને થયું કે અ

હો ....હો કે આ તો ગુરદત્ત પ્રગટ થયા. ત્યાંથી નરસિંહ મહેતાની જગ્યામાં આવે છે. અહીંના પૂજારીને સમાધિ કરાવી મહારાજે. ગૌલોડધામ, દેખાડ્યું. ત્યાંથી હાટડેશ્વર મહાદેવમાં આવે છે. ત્યાંના પૂજારીએ શ્રીજી મહારાજને શીરો ને શાક જમાડ્યાં છે. ત્યાંથી મહારાજ વેરાવળ ભણીનાં કેટલાક તીર્થો ફરતા ફરતા, તુલશીશ્યામ આદિક ફરતા ફરતા, શ્રીજી મહારાજ લોજ ગામમાં પધારે છે. ત્યાં મુકતાનંદ સ્વામિનો મેળાપ થાય છે. ત્યાં પાંચ પ્રશ્ન પૂછે છે. જીવ, ઈશ્વર, બ્રહ્મ ને પરિબ્રહ્મ. એનો ઉત્તર પોતે આપે છે.

ત્યારે મુકતાનંદ સ્વામિ ત્યાંથી કાગળ લખે છે કે એક બ્રહ્મચારી ભાઈ, હિન્દુસ્તાનમાંથી આવ્યા છે. આ દુનિયામાં એવા કોઈ તપેશ્રી જોયા નહિ. શ્રીજી મહારાજ પણ કાગળ લખે છે: જેમ ચકોર ચંદ્રમાને યાહે છે, તેમ આપનાં દર્શન હમ ચાહતા હું. હમ કૈસા હું કે ભગવાનની ભક્તિથી, અમારા સગાઓ હોય, તોય એનો શત્રુની પેઠે અમે ત્યાગ કરીએ છીએ. અમારે તો કૃષ્ણ ભક્ત લાગે મને વ્હાલા, બીજા સર્વે લાગે છે, નમાલા. આવા અમે છીએ. ત્યાંથી રામાનંદ સ્વામીનો મેળાપ થાય છે. ત્યાં સહજાનંદ સ્વામી ને નારાયણ મુનિ નામ પાડે છે. અને જેતલપુરમાં જઈને ગાદી ઉપર મહારાજ બેસે છે. ત્યાં ફણેણીમાં એ રામાનંદ સ્વામી ધામમાં જાય છે, ત્યાં શ્રીજી મહારાજે સમાધિ પ્રકરણ શરૂ કર્યા. પચીસ હજાર માણસોની મેદનીમાં મહારાજ બોલ્યા છે કે વેદમાં અમારૂં સ્વામિનારાયણ નામ છે, માટે મારા આશ્રિતો આજથી “જય સ્વામિનારાયણ” કહેજો. અમારી આજ્ઞા પ્રમાણે રહેજો, તો અમારૂં જે દિવ્ય અક્ષરધામ છે ત્યાં અમે તમને પમાડીશું. માંગરોળમાં જઈને શ્રીજી મહારાજે (૬) છ મહિના સુધી, આ પ્રમાણે સમાધિ પ્રકરણ શરૂ કર્યા છે.

વાર્તા - ૯૦

કાં ભગવાનના સત્યુરૂપોને સ્ને ભગવાનના ભક્તોને પણ ઓળખવા પડે છે. એમાંય પણ ત્રણ ભેદ છે. ઉત્તમ, મધ્યમ અને કનિષ્ઠ. તો જેવું આપણને આ દેહમાં હેત છે એવું ભગવાન અને અનાદિમુક્તોમાં હેત કરવું. અને દેહના સંબંધીમાં હેત છે, એવું હેત ભગવાનના એકાંતિક ભક્તોમાં કરવું. એના વડે કરીને જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે.

હવે નિશ્ચય તો, આપણને રાજાનો આપણને સૌને છે. રાષ્ટ્રપતિનો છે અને વડાપ્રધાનનો છે કે ઇન્દિરા ગાંધી વડાપ્રધાન છે, પણ આપણુ કોઈ પોષણ કરે નહિ, કે આ ગઢડે જવું છે કે ભઈ ગઢપુર તીર્થમાં દર્શન કરવા જવું છે, વડતાલ તીર્થમાં જવું છે કે દર્શન કરવા, તે ભાઈ રૂપિયા હાડ , હજાર જોઈશે ને રૂપિયા થોડા ખૂટે છે, તો એ આપણને આપી શકે નહિ. નિશ્ચય તો છે, પણ એમાં હેત નથી આપણને. એનો આશરો નથી. નિશ્ચય તો છે પણ આશરો નથી. તેમ ભગવાનનો ભગવાનપણે આશરો, નિશ્ચય ને આશરો કરવો પડે. નિશ્ચય કર્યા પછી આશરો કરવો પડે છે. એ આશ્રી કરે એટલે ભાગં સર્વ પ્રકારે એનું પોષણ કરે. જેમ કન્યા કુંવારી હોય તઈ લાગી, માં-બાપો પણ એને જરૂર પૂરતું આપે છે, બહુ વસ્તુ એને વાપરવા આપી શકે નહિ. કારણ કે લગાવી દીકરી ને હલાવી ખીચડી બગડે. પણ જ્યારે એ પતિનો આશરો કરે, તો પતિ અનેક પ્રકારે એનું પોષણ કરે છે. પતિને સિનેમા ન જોવું હોય અને એમને જોવું હોય તો પતિ એમને લઈ જાય. કે ભાઈ આજે તો આપણે અહીં આવ્યા, ત્યારે મારે સિનેમાની ઈચ્છા છે. તો પતિ કહે હાડ ભઈ ચાલ, તારે એ સિનેમા જોવો છે, તો તને લઈ જાઉં. એને જે જે વસ્તુઓ જોઈતી હોય તે બધી લાવી આપે. કે મારે તો અમુક સાડી જોઈએ છીએ, તો કે ભઈ સાડી લઈ લે તુ. જે જે એની મનોકામના હોય તે, એનો પતિ પછી એની પૂરી કરે છે (કારણ) આશરો કર્યો, પતિનો આશરો કર્યો છે.

કેમ આપણે જો ભગવાનનો ભગવાનપણે અને મુક્તનો મુક્તપણે જો આશરો કરીશું, તો આપણી અનેક પ્રકારે ભગવાન રક્ષા કરશે, પોષણ કરશે.

માટે અર્જુનને ભગવાનનો આશરો હતો તો, ભગવાને અર્જુનની અનેક પ્રકારે રક્ષાઓ કરી હતી.

તો સર્વ મનુષ્યનું કલ્યાણ, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિથી જ થાય છે. તેમાં પણ પ્રત્યક્ષ ભગવાનની ભક્તિ તત્કાળ ફળને આપનારી છે, અને તે પ્રભુની ભક્તિ, પ્રતિમા દ્વારા ભક્તિ તો લાંબા ગાળે ફળને આપે છે. તેમ સત્સંગીજીવનના (૨) બીજા પ્રકરણમાં (૨૨) બાવીસમાં અધ્યાયમાં (૨૪)

દેવાજી.ચોવીસમાં શ્લોકમાં કહેલ છે.

વળી તીર્થો બે પ્રકારનાં છે. સ્થાવર તીર્થો ગંગા- યમુના આદિક, દ્વારકા આદિક ક્ષેત્રો અને સ્થાપેલ ભગવદ પ્રતિમાઓ અને જંગમ તીર્થ તો ભગવાનના એકાંતિક સત્પુરુષો છે. એ વાત, સત્સંગીજીવનના (૪) ચોથા પ્રકરણમાં (૪૮) અડતાલીસમાં અધ્યાયમાં કહેલ છે. વળી આત્યંતિક કલ્યાણને માટે પ્રત્યક્ષ ભગવાન અને તે ન મળે તો, તેના સંબંધવાળા સંતના સમાગમથી જ થાય. તો જ આ સંસારના બંધનથી પાર પમાય છે. એમ સત્સંગીજીવનના (૪)ચોથા પ્રકરણના (૫૫) પંચાવનમાં અધ્યાયમાં ભગવાન સહજાનંદ સ્વામીએ કહેલ છે.

હવે આત્યંતિક કલ્યાણને માટે, હવે રામાયણ માંથી થોડી વાત લઈએ. પરોક્ષ શાસ્ત્રમાંથી પણ વાત આપડે લેવી જોઈએ. ઉત્તરકાંડમાં સર્વ કરતા સત્સંગ અધિક કહ્યો છે. સત્સંગ સર્વ કરતાં શ્રેષ્ઠ છે. સત્પુરુષનો સમાગમ એનું નામ જ સત્સંગ.

હવે, વળી ભગવાન પૃથ્વી પર હોય, એને પણ આપણને ઓળખવાની શક્તિ નથી. આ તો પરમાત્મા પોતે છે, એવું વ્યાસ ભગવાન ભવિષ્યવાણીમાં, પોતાના પુરાણોમાં, ગીતામાં, ભાગવતમાં, પોતે ભવિષ્યવાણીથી કહી ગયા છે કે કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થશે. એનો આશ્રય કરવાથી જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થશે.

હવે ભગવાન પૃથ્વી પરથી, આલોકમાંથી અદ્રશ્ય થયા. હવે એમનો પ્રત્યક્ષ સંબંધ કેમ લેવો? ભગવાને પોતે આત્યંતિક કલ્યાણનો એક ઘુંઘુંબાજ માર્ગ પોતે ખુલ્લો કર્યો છે, ખુલ્લો રાખ્યો છે. પોતાના દિવ્ય તખ્ત ઉપર પોતાના દિવ્ય અનાદિમુક્તોને આ પૃથ્વી ઉપર મૂક્યા છે. અને સંવત (૧૯૫૩) ઓગણીસો ત્રેપણની સાલમાં, હળવદમાં (૩.૫)સાડા ત્રણ માસ સમાધિઓ કરાવી છે. સંવત (૧૯૫૪) ઓગણીસો ચોખ્ખણની સાલમાં ઘોળકામાં, (૪૦૦) ચારસેં ચારસેં આત્માઓના વૃંદ વચ્ચે મહારાજે સમાધિઓ કરાવી, પોતાના (૩) ત્રણ હજુરી મુક્તોને ઓળખાવ્યા છે. અબજીબાપા, હરિચરનદાસજી સાધુ અને આ જટાશંકર બાપા. આ ત્રણ પોતાના હજુરી દાસ.,શ્રીજી મહારાજે પ્રસિદ્ધ કરીને ઓળખાવ્યા છે. એટલે ભગવાનનો નિશ્ચય ભગવાન વતે થાય છે. આ તો ભગવાન પંડે ઓળખાવ્યા છે, ત્યારે આપણે જાણ્યા. નહીં તો આપણે તો ભેંસ ના બદલે પાડા પારખુ છે.

વાણીનો વાચાળ હોય, શાસ્ત્ર ભણેલો હોય, પંડિતાઈમાં પૂરો હોય અને આપણને મોટો માની બેસીએ. માટે મોટા પુરૂષને ઓળખવાની શક્તિ આપણામાં નથી એ ઉપર મીયાંભાઈનું દ્રષ્ટાંત છે.

તે મીયાંભાઈ ભેંસ લાવ્યા. ભગવાનનું કરવું તે ભેંસ રાતે આની. અને બીબી દોહવા બેઠાં. ત્યાર પહેલાં મીયાંભાઈને થયું કે લાવ કે આ ભેંસને અહીંયા ચાડ. તે ભાગોળે ચરવા છોડી, તે ભેંસ નાસી ગઈ. મીયાંભાઈ ને એમ કે ભેંસ ચરીને આવશે એટલે એને દોહીશું. ભેંસ આવી નહીં. એટલે મીયાંભાઈ શોધવા ગયા. તે રાતના (૧૨) બાર વાગે, કોઈ પાડો છે તે, આ પ્રમાણે, એવી શીંગડીઓ વાળો, તે બટુક બટુક આ પ્રમાણે થાય, ઠૂંઢીયું વાવ્યું હશે તે. તે પાડાને જોઈને મીયાંભાઈ કે હા..., ભેંસા જડી ગઈ. રાતના (૧૨) બાર વાગ્યા, મધરાતનો સમય. એટલે પાડો ડાહ્યો, તે એને દોરીને મીયાંભાઈ ઘેર લાવ્યા. બીબી વાટ જોઈ રહી છે. ઊંઘ આવે છે પણ શું કરે? પેલી દૂધ કાઢવાની વૃત્તિ. એવામાં ભેંસ આવી. કે હા કે ભેંસા આ ગઈ કે. તે ભેંસ ને બાંધી દીધી. એટલે બીબી તો દોહવા બેઠી. શીંગડા તેવા ને તેવા ને પાડો અલમસ્ત હતો, ભેંસ જેવો જ. ઓ... હો...હો, બીબી બોલ્યાં કે અલ્લાકા કોપ હો ગયા કે ચારેય આંચળ લબદ હો ગયા કે. ચારે આંચળ ભેગા થઈ ગયા કે. હવે?

ભાઈ, આ દૃષ્ટાંતનું સિદ્ધાંત આપને શું સમજવાનું છે કે આ જીવ ભેંસને બદલે પાડા પારખે એવા છે.

માટે સિદ્ધ પુરૂષો આપણાથી ઓળખાતા નથી. તે આ મહાન સમર્થ સિદ્ધ પુરૂષોને ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ હોત (૧૯૫૩) ઓગણીસો ત્રેપણની સાલમાં હળવદમાં સમાધિમાં, સંવત (૧૯૫૪) ઓગણીસો ચોપ્પણની ચાલે ઘોળકાની સમાધીમાં પ્રસિદ્ધ કરીને ઓળખાવ્યા છે. માટે જેવું આ દેહમાં હેત છે એવું તમે એ પરમાત્મામાં હેત કરો અને એના અનાદિમુક્તોમાં. અને જેવો આપણના દેહના સગાવહાલામાં હેત છે, એવું આ ભગવાનના ભક્તોમાં હેત રાખો. એ હેતે કરીને જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. જગતના આત્માઓ તો ભાઈ પથ્થર જેવા છે.

નર્મદા નદી, (ભરૂચ પાસે). ભરૂચ થી આપણે, કઈ હોડીબોડીનું સાધન ન હોય ને, હામી પાર જવું છે, ને બે કાંઠે નર્મદા જતી હોય સમજ્યા. તો આપણે કોઈને પૂછીએ કે અલ્યા ભાઈ મારે સામે પાર જવું છે કે બેટમાં જાવું છે, તો શું કરવું? ત્યારે આ ભાઈ કહે કે મૂવા કે ઘંટીનું પડીયું, પડીયું હોય તો શોધી કાઢ, કોઈને ઘેર ભાગલું હોય તો. અને કેડે બાંધીને નદીમાં પડ. હવે આપણે ઘંટીનું પડીયું કેડે બાંધીને નદીમાં પડીએ તો, સામે પાર જવાય, બેટમાં? ના જવાય, બૂડી મરાય ભાઈ.

એમ જગતના જીવો ઘંટીના પડીયા જેવા છે. એની સાથે આપણે હેત કરીએ તો જમપુરીમાં એ જાય અને આપણને પણ જમપુરીમાં લઈ જાય. પણ કદાચ કેડે તુંબડું બાંધીએ અને પાણીમાં બેઠાં, બેઠાં રહીએ તો એ બૂડવા દે? એક મઈલે પણ આપણે સામે પાર નીકળીએ.

તેમ ભગવાનના ભક્તો એ તુમડા જેવા છે અને મોટાપુરૂષો સ્ટીમર જેવા છે. કેવા છે? આગબોટ જેવા છે. એ હજારો માનસને તારીને સામે કાંઠે મૂકી દે છે, લઈ જાય છે. તે મોટા પુરૂષો જે જટાશંકર બાપા એ તો સ્ટીમર જેવા છે.

આવે, એ મોટા પુરૂષો પૃથ્વી પર નથી, ભગવાનેય નથી. તો એના આશ્રિતો છે. તો એના આશ્રિતોની જો આપણે સોબત રાખીએ, એના સંગ રાખીએ, એનો વિશ્વાસ રાખીએ, એમાં હેત રાખીએ, તોપણ

આપણું આત્યંતિક કલ્યાણ થઈ જાય છે.

હવે ભગવત્, સંગી, સંગસ્ય ત્યાં સુધી પૃથ્વી પર ભગવાનનું પ્રગટપણું ગણાય છે. ભગવાન, ભગવાન પૃથ્વી પરના હોય તો, એને મળેલા સત્પુરૂષ, સત્પુરૂષ ના મળે તો એના આશ્રિત ભગવદ્ ભક્તો, એના સંગથી, એની સોબતથી પણ એનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે.

હવે એવા સમર્થ સંત, અનાદિમુક્ત પૂજ્ય બાપાશ્રી હતા. અત્યારે પૃથ્વી પર નથી, પણ કોઈને જાગ્રતમાં દર્શન થાય છે, કોઈને સ્વપ્નમાં દર્શન દે છે, દેહાંતે પણ દર્શન થાય છે કે, આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ મને તેડવા આવ્યા, આ પૂજ્ય બાપાશ્રી તેડવા આવ્યા, એની સાથે એકાંતિક ભક્તો પણ તેડવા જાય છે, દર્શન થાય છે, માટે બાપાશ્રી અને એમના એકાંતિક ભક્તો સાચા છે. જેમ પવનને આપણે દેખી શકતા નથી પણ ઝાડ હાલે, ઠંડો લાગે એવા કાર્ય ઉપરથી કહીએ કે પવન આવ્યો. પણ પવન દેખાતો નથી.

વાર્તા- ૯૧

અનંત બ્રહ્માંડના અધિપતિ, સર્વોપરી, સર્વ રામકૃષ્ણાદિક અવતારોના. અવતારી, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજી પોતાની સાકાર મૂર્તિરૂપે, દિવ્ય સ્વરૂપે, મહા તેજમાં, અનંત મુક્તોથી, મુક્તોએ સેવ્યા થકા બિરાજમાન છે.

એ પરમાત્મા પોતે સાકાર છે. એ બાબતમાં, દરેક સત્સંગીઓએ ખાસ જાણવાની જરૂર છે. જગતના આત્માઓ સાડા સાત આની નિરાકારવાદી છે, અડધો આની સાકારવાદી છે અને આઠ આની આ જગતમાં નિરર્થશ્ચરી દેખે છે. એવા શ્રી મુખના વચનો છે.

પરમાત્મા પોતે સાકાર છે. જેને હાથ છે, પગ છે, મુખ છે, પણ દેહ દિવ્ય છે. આપનણે દેહ માયિક છે.

ભગવાન ને ભગવાનના મોટા મહાન પુરૂષો અને જે જે ભક્તો ધામમાં જાય છે એના પણ દેહ દિવ્ય બંધાય છે, સાકાર. જેમ જેમ એ આત્મા ભજન કરતો જાય છે, તેમ તેમ એનો આત્મા સાકારરૂપ બનતો જાય છે. એ અક્ષરધામમાં ભગવાન (૧૬) સોળ વરસની મૂર્તિરૂપે બિરાજમાન છે, કિશોર મૂર્તિ. જેમ કોઈ (૨૦) વીસ વર્ષ નો હોય, સુંદર હોય, તેજસ્વી હોય, એવી રીતે ભગવાનની અક્ષરધામમાં (૧૬) સોળ વરસની કિશોરમૂર્તિ છે. એ, અનંત કોટી મુક્તો, એ પરમાત્માની મૂર્તિનું સુખ લઈ રહ્યા છે. એ મૂર્તિની ચારે કોરે મુક્તના મંડળ બેઠા છે. કોઈને પૂઠ નહિ, કોઈને છેટુપણુ નહી, દરેકને સમીપપણુ. તેમાંય વળી અનાદિ મુક્તો એ મૂર્તિની અંદર રહીને મૂર્તિનું સુખ લઈ રહ્યા છે. જેમ માછલાં, પાણીમાં રહીને પાણીનું સુખ લે છે, તેમ અનાદિમુક્તો મૂર્તિની અંદર રહીને મૂર્તિનું સુખ લે છે. બીજા મુક્તો, બહાર રહીને એ મૂર્તિનું સુખ લે છે. જેમ આપણે પાણી પીવું હોય તો, નદી, તળાવ , કુવા, સરોવરમાં પડી રહેતા નથી, ઘરમાં રહીએ છીએ, બહાર રહીએ છીએ, પણ એ સરોવરના સમીપે જઈને કે ગોરે જઈને આ પ્રમાણે પાણી આપણે પીએ છીએ.

હવે એ પરમાત્મા પોતે સાકાર છે. મહાપ્રભુજીએ ગઢડા પ્રથમના (૪૫) પિસ્તાળીસમાં વચનામૃતમાં ભગવાન સાકાર છે એમ કહેલ છે. ત્યાં દ્રષ્ટાંત દીધું, જેમ અગ્નિ છે, એ પોતે સાકાર છે. એ અગ્નિ દેવને સ્વાહા નામની પત્ની છે. બ્રાહ્મણો યજ્ઞ કરે છે તે વખતે સ્વાહા, ... સ્વાહા બોલે છે. તે પત્ની ઉપર એને (અગ્નિને) બહુ હેત છે. કોકજ એવા, અભાગીયા, અવળા આત્માઓને પોતાની પત્ની ઉપર હેત ન હોય, કારણ કે અડધુ એનું ફળ આપીએ, અને અડધુ એનું અંગ ગણાય છે. એના ઉપર જે આત્માઓ હેત રાખે છે, એ આલોક પરલોકમાં, એ જોડુ સદાય સુખી રહે છે. જેના ઘરમાં કલેશ છે ત્યાં હંમેશા દુઃખ વસે છે. માટે પતિ- પત્નીએ તો અરસ-પરસ બહુ સંપ અને સ્નેહ રાખવો જોઈએ. હવે એ અગ્નિને સ્વાહા નામની પત્ની છે. કોઈ યજ્ઞ થતો હોય તો બ્રાહ્મણો સ્વાહા,... સ્વાહા કરીને યજ્ઞનું કામ કરે છે. ... અગ્નિ જે દેવ છે, એમને પોતાની પત્ની સ્વાહા ઉપર બહુ પ્રીતિ છે. હે અગ્નિદેવ તમે ગ્રહણ કરો, તો એ અગ્નિદેવ નહિ લે , પણ સ્વાહા એ પ્રમાણે કહીને અગ્નિમાં જે કઈ અર્પણ કરશો તો, અગ્નિ અંગીકાર કરશે. ભૂદેવો જ્યારે યજ્ઞ કરે છે, ત્યારે આ પ્રમાણે સ્વાહા બોલે છે.. એ સ્વાહા દ્વારા સેવા અંગીકાર કરે છે.

તો બાપાશ્રીએ પણ પોતે પત્રમાં લખી ચૂક્યા છે કે અગ્નિ સ્વાહા દ્વારા જેમ ગ્રહણ કરે છે, તેમ અમે આ રૂચિવાળા દ્વારા ગ્રહણ કરીએ છીએ. તેમાંય જે ઉત્તમ રૂચિવાળા હોય, એટલે ઉત્તમ મુમુક્ષુ હોય, ઉત્તમ કોટિનો જે આત્મા હોય, ઉત્તમ કોટિનો એકાંતિક ભક્ત હોય, એ તો અમને બહુ જ વ્હાલા છે.

હવે, તેમ એ અગ્નિ સાકાર મૂર્તિ છે. અને પોતાની પત્ની પણ સાકાર છે. પણ એમના દેહ તેજના છે. દિવ્ય દેહ છે. એટલે અગ્નિ ને તેની સ્ત્રીને આપણે જોઈ શકતા નથી.

બીજું દ્રષ્ટાંત, સૂર્યનારાયણ પૃથ્વીથી (૨.૨૫૦૦૦) સવા બે લાખ જોજન ઊંચા છે. એને સંજ્ઞા નામની પત્ની છે. એ પત્નીનું નામ, સ્ત્રીનું નામ બે સંજ્ઞાબેન છે. એ સંજ્ઞા સ્ત્રીથી અગ્નિદેવ નો તાપ સહન ન થયો. તે પોતે છાયા રૂપે, બીજા રૂપે આ પ્રમાણે, પૃથ્વી પર આવી ગયા અને છાયા રૂપે મૂર્તિ મૂકી છે. એ અગ્નિ પણ મૂર્તિમાન છે. રથમાં બેઠેલા છે. રથને સાત ઘોડા જોડેલા છે. છતાં એમની પત્નીને પણ આપણે દેતા નથી. એ સૂર્યનારાયણને કેવળ એક તેજના ગોળા જેવો દેખીએ છીએ. પણ એ સૂર્યનારાયણ સાકાર, મૂર્તિમાન છે.

બીજું દ્રષ્ટાંત પવનદેવ. પવન આપડે દેખી શકતા નથી. સૂક્ષ્મદર્શક ચંત્ર મૂકો પણ એ પવન નહીં દેખાય. પણ ઝાડ હાલે, ઠંડો લાગે, એવા કાર્ય ઉપરથી આપણે કહીએ કે પવન આવ્યો. એ પવન દેવ પણ મૂર્તિમાન છે. એમની પત્ની પણ મૂર્તિમાન.

બીજું દ્રષ્ટાંત. અત્યાર સુધી આપણા હિન્દ ઉપર અંગ્રેજ સરકારનું રાજ્ય હતું. એ રાજા અહીંયા (૬૦૦૦) છ હજાર માઈલ ઉપર દૂર, યુરોપમાં, ઈંગ્લેન્ડમાં, લંડન શહેરમાં પોતે વસતા, પણ એની સત્તા આખા ભારતમાં શું, પણ આખી દુનિયામાં એની સત્તા હતી. એના રાજમાં ચાંદો સુરજ આથમતો નહીં. અમેરિકામાં પણ અંગ્રેજોનું રાજ હતું. હવે અહીંયા દાડો આથમે તે અમેરિકામાં સૂર્યનારાયણ ઉગે છે. અહીં ઉગે તો ત્યાં આથમે. એટલો એ અમેરિકા દેશ, આ પ્રમાણે દૂર છે.

હવે એ સત્તા, અંગ્રેજ સરકાર, પોતે વિલાયતમાં આ પ્રમાણે પોતે રહેતા. પણ સરદાર પટેલ વલ્લભભાઈ, આપડા હિન્દના થોડા વખત પહેલાં ગૃહમંત્રી હતા, ગૃહપ્રધાન હતા. રાસ ગામમાં એમણે ભાષણ આપ્યું, એ (૬૦૦૦) છ હજાર માઈલ ઉપર, એ ભાષણ એમણે, આ પ્રમાણે પોતે સાંભળ્યું. કે રાજના દ્રોહી છે, માટે એમને કેદ કરો. કોઈ ખૂન કરે તો તરત સરકારના માણસો એક સેકન્ડમાં એને પકડી લે છે. એની સત્તા સાર્વભૌમ વ્યાપક છે. તેમા જગતના માલિક જે પરમાત્મા તે સાકાર છે અને એની સત્તા સચરાચર વ્યાપક છે.

એ પરમાત્મા આવી રીતે સાકાર, મૂર્તિમાન છે. એને નિરાકાર કહેનારા આત્માઓ, ભગવાનને હાથ નથી, ને પગ નથી, મુખ નથી, આમ કહે એને પંચમહાપાપ કરતા વધુ પાપ અક્ષરાધિપતિ ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ, એમણે મહાપાપી કહ્યા છે. વળી જે આત્માઓ ઈશ્વરને તેજના બિમ્બ જેવા કહે છે, એ આત્માઓ કદાચ માતાના ઉદરમાં એ જયારે જયારે આવશે, ત્યારે ડોક્ટરો ભગમાંથી હથિયાર મૂકીને એને કાપી કાપીને કાદશે. પણ એ કાપવાથી એનાથી રોવાશે પણ નહિ. એવી રીતે સત્યુગના લાખ વર્ષ સુધી, ત્રેતામાં ૧૦ હજાર વર્ષ સુધી, દ્વાપરમાં એક હજાર વર્ષ સુધી અને કળિયુગમાં ૧૦૦ વર્ષ સુધી ડોક્ટરો કાપી કાપીએ કાઢશે. પણ એનાથી લાંબો સાદ કરીને રોવાય નહિ.

આવી રીતે, આ જગતના માલિક, આ જગતના નિયંતા, જે ભગવાન, જેને ભગવાન કહે છે, પરમાત્મા કહે છે, કોઈ ગોંડ કહે છે, કોઈ અલ્લા કહે છે, કોઈ રામ કહે છે, કોઈ કૃષ્ણ કહે છે, કોઈ સ્વામિનારાયણ કહે છે. આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા, જેની આજ્ઞાથી સૂર્ય ચંદ્ર તપી રહ્યા છે, પાર વગરનો સમુદ્ર મર્યાદામાં રહ્યો છે, જેના વરસાવ્યા મેઘ વરસે છે, એ પરમાત્મા આવી રીતે સાકાર મૂર્તિમાન છે. પણ દિવ્ય દેહ છે. આપડો માયિક દેહ છે. હાથ, પગ, મુખ, ... ફક્ત એક ગુદાનો ભાગ ત્યાં નહિ ફક્ત એક એકીનો ભાગ નહિ. અને સ્ત્રી ને પુરુષનો ભેદ નહિ. ત્યાં સ્ત્રીને પાડ (પહાડ) નહિ. હવે, એવી રીતે સ્ત્રી-પુરુષનો ત્યાં ભેદ નથી, ભગવાનના ધામમાં. વૈકુંઠ, ગૌલોકમાં સ્ત્રી-પુરુષનો ભેદ છે. પણ અક્ષરધામમાં સ્ત્રી-પુરુષનો ભેદ નથી. બધાય દિવ્યતનું, ભગવાતીતનું, દિવ્ય દેહ અને જે ભગવાનનો ભક્ત દેહ મૂકે

એને ભગવાન એવી રીતે ભાગવતી તનુ, દિવ્ય દેહ આપી અને વૈમનમાં બેસાડી અને પોતાના દિવ્ય અક્ષરધામમાં તેડી જાય છે.

માટે એ પરમાત્મા પોતે સાકાર છે, પણ નિરાકાર નથી. હવે એ પરમાત્માને સાકાર જાણવા, એની સાથે કર્તા -હર્તા પણ જાણવા. આપડે કહીયે કે ભાઈ, તમારા જે રાજા છે, હિંદ સરકાર, આજે રાષ્ટ્રપતિ કહેવાય કે વડાપ્રધાન જે હોયા, એમને હાથ નથી, પગ નથી, મુખ નથી, ગુદા નથી, એ રાજાનો આપડે ટ્રોલ કર્યો કેહવાઈ. રાજા તો સર્વાંગે સંપૂર્ણ છે. તેમ આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા સાકાર રૂપ છે. એના ભક્તો પણ સાકાર રૂપે પરમાત્માની સેવા કરી રહ્યા છે. પણ વાદ ક્યાં કરશો. સાડા સાત આની આ જગતમાં ઈશ્વરને તેજના બિંબ જેવા માનનારા છે, નિરાકાર. એક અડધો આની સાકારવાદી છે. માટે કોઈ સાથે વાદ કરવો નહિ. જેનું સાચું હશે એ અંતકાળે ખબર પડશે.

વાર્તા - ૯૨

હવે પરમાત્માને સાકાર માનીને, એની સાથે એ પરમાત્માને કર્તા - હર્તા માનવા. કર્તા હર્તા જે આત્માઓ નથી માનતા, એ પરમાત્માના ટ્રોલી છે. આપણે સુખ આવે તોય એ ભગવાન સ્વામિનારાયણના હાથમાં છે. આપણને દુઃખ આવે એ પણ દુઃખમાંથી મુકાવનારા એ પરમાત્મા છે. કોઈ કોઈના અંતરમાં પ્રેરણા કરીને, એના દ્વારા આપણને દુઃખમાંથી મુક્ત કરે. સુખિયા કરવા હોય તો, કોઈના અંતરમાં એ પ્રેરણા કરીને આપણને આલોકમાંય સુખિયા કરે છે. માટે કર્તાહર્તાપણું પણ પરમાત્માનું માનજો. આ જગતના કર્તા, જગતના નિયંતા, જગતને ઉત્પન્ન કરનાર એ પરમાત્મા છે. જગતના સંહાર કર્તા એય પણ એ પરમાત્મા છે. સુખ અને દુઃખના કર્તા હર્તા પણ એ પરમાત્મા છે. મનુષ્યમાત્ર કે કર્મ કરે છે, એ કર્મનું ફળ પરમાત્મા આપી રહ્યા છે. માણસ માત્રને સુખ આવે કે દુઃખ આવે, એ પોતાના જ કર્મનું ફળ છે. માટે મનુષ્યે કર્મ કરવાં, કર્મ નામ ક્રિયાઓ, એ ભગવાન અને મોટા પુરૂષની આજ્ઞા પ્રમાણે કરવું અને આજ્ઞા પ્રમાણે રહેવું. એ આજ્ઞાથી જેટલું વિરુદ્ધ વર્તન થશે, એટલા આપણે જરૂર દુઃખી થઈશું.

હવે એ પરમાત્માને કર્તા - હર્તા માનવા. હું કર્તા અને ભોકતાની માનીનતાનો ત્યાગ કરવો. હું સ્ત્રી નથી, હું પુરૂષ નથી, ભજનનો કરનારો. જેમ દિવાની કિરણ, સૂર્યની કિરણ, તેમ આત્મા એ બ્રહ્મની કિરણ છે ને બ્રહ્મ એ પરમાત્માના અંગનો પ્રકાશ છે. એ પ્રકાશમાં પોતાના આત્માને લીન કરીને, પોતાને અક્ષરધામ રૂપ માનવો. જેના રૂંવાડે રૂંવાડે અનંત કોટી બ્રહ્માંડ ઉડતાં ફરે છે, એવું જે ધામરૂપ જે અક્ષર, તે રૂપે પોતે રહ્યો થકો પુરૂષોત્તમ નારાયણની ઉપાસના કરે છે. એને ઉત્તમ નિર્વિકલ્પ નિશ્ચયવાળો લોચના (૧૨) બારમાં વચનામૃતમાં મહારાજે કેહ્યું છે. એની સાથે પ્રાર્થના પણ, આપણે હમેશા આપણે કરીએ છીએ.

“ નિર્વિકલ્પ ઉત્તમ અતિ, નિશ્ચય તવ ઘનશ્યામ.”

હવે એ પરમાત્મા પોતે, આ પ્રમાણે એને કર્તા - હર્તા માનવા જોઈએ. પણ કાળને કર્તા જાણે છે. કરોડો મનુષ્યો એડે ફેરે ખતમ થાય, કોઈ લડાઈ ચાલે, બોમ્બ પડે, દરોડો ફાટી નીકળે, પૃથ્વી ફાટીને હમઈ જાય. ત્યારે આપણે જાણે કે ભઈ કાળનું પ્રધાનપણું છે. પણ એ કાળના ય માલિક તો પરમાત્મા છે.

એની ઈચ્છા સિવાય સુકકું પાંદડું ફરવાને શક્તિમાંન નથી.

“હું કરું, આ મેં કર્યું, એ માનવી મિથ્યા બકે,
ઈશની આજ્ઞા વિના, ના પાન પણ હાલી શકે.”

“ચંદ્ર તારા સૂર્યગ્રહણની ગતિ આધીન છે,
ચંદ્રમણિ ન્યારી કળા, ત્યાં સર્વ પ્રાણી ધીન છે.”

માટે ભગવાનને કાળના જેવા ન જાણવા કાળના ય ઉપરી પરમાત્મા છે.

કર્મ જેવા ન જાણવા. મનુષ્યો જાણે કે આપણે સારાં કર્મો કરીએ તો સુખી થઈશું. પણ એકર્મનું ફળ આપણું પરમાત્માના હાથમાં છે. એ રીતે ખેતી, પુરૂષ પ્રયત્ન કરવો, ઓરવું, એ એનો પુરૂષ પ્રયત્ન. પણ એની સાથે કૃપા હોય તો જ એ બી ઉગે છે. નહિ તો ગઈ ચાર વખત ઓર્યા તા, તોય તમારૂં ઠેકાણું,

કોઈનુ ચ પડ્યું નથી. ઘણા બુદ્ધિશાળી અને બાહોશ ખેડૂતો છે, તોય. બસો,બસો રૂપિયાના બી થઈ ગયા, ત્યારે ભગવાનને ઉગાડવું હતું તો આ સાલે જે નાખ્યું એ ના ઉગી, ફણગી નીકળ્યા, કપાસીયા. તે જે જે મોલ વાવ્યો એ ઉગ્યો. ત્યારે એ પરમાત્માની, પુરૂષ પ્રયત્નની સાથે એ પરમાત્માની ઈચ્છા રહેલી છે. હવે નીંદવું એ આપણું કર્તવ્ય છે. મેહનત કરીને કપાસ ઘેર લાવવો એ આપણું કર્તવ્ય છે. પણ ફળ આપવું પ્રભુના હાથમાં છે. ફળ ના આપવું હોય તો હીમો - કાકો આવે તે સાફ થઈ જાય, જય સ્વામિનારાયણ. બધી મેહનત આપણી નકામી જાય. માટે કર્તા - હર્તા ભગવાન છે. માટે પરમાત્માને દરેક કાર્યમાં આગળ રાખજો. જ્યાં જ્યાં પગલું ભરો ત્યાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને એ મોટા પુરૂષ પૂજ્ય બાપાશ્રીને હૃદયમાં રાખજો. એ મહાન સમર્થ ઘણી છે.

વાર્તા - ૯૩

આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા છે, ... હવે આ જગતમાં તમે ઘણી ટશો નહિ. આ ઘર માડ છે, આ રૂપિયા મારા છે, આ જણસો મારી છે. તમારું કંઈ નથી. એક નોકર તરીકે રહેશો, તો આ જગતમાં કોઈ પદાર્થ તમને બંધન કરી શકે નહિ. એના ઉપર દ્રષ્ટાંત, આપડે સાથીદાર, જે નોકર રાખીએ છીએ, એ મેહનત બરોબર ખબરદાર કરે છે, પણ પોતાનું માનતો નથી. એ તો કહે છે કે ભાઈ મારા શેઠનું છે. આ જમીન કોની છે? ત્યારે કહે કે ભઈ, નાગજીભાઈની છે, ભઈલાલભાઈની છે, ત્રિભોવનદાસની છે, હેં. આવી રીતે બોલાય છે, એ નોકર આમ બોલે છે. માટે આપડે નોકર તરીકે રેહવું. વહીવટદાર આખું રાજ્ય ચલાવે છે, બધો ડભોઈ તાલુકો ચલાવે છે, પણ એ જાણે છે કે ભઈ, હું તો એક નોકર છું, પણ સાચું જાણીને કરે છે. માટે નોકર તરીકે, વહીવટદાર તરીકે, પણ એ ઘરના ઘણી થશો નહિ. એના ઉપર અગત્રાઈના પટેલ પર્વતભાઈની વાત, દરેક સત્સંગીને વિચારીને અમલમાં મુકવા જેવી છે.

અગત્રાઈના પટેલ પર્વતભાઈની ઘેર શ્રીજી મહારાજ પધાર્યા છે. વહેવાર દુબળો હતો, તે બૈરીને કહે કે ભગવાન પધારે છે આપડે ઘેર, એના સંતો પાર્ષદો આવે છે, તો આપડી પાસે તો સાધન કંઈ નથી, તે શું કરીશું? ત્યારે કહે કે લ્યો, મારા કલ્લાં વેચી ડો. તે રૂપાના કલ્લાં હતા. મોટાં મોટાં, આવાં આવાં, હવે તો કોઈ બૈરાં ઘાલતાં નથી. તે એ કલ્લાં વેચ્યાં, એનું અનાજ આણ્યું. ત્યારે ધીના પૈસા ખૂટ્યા, તો કહે કે

એક બળદીયુ વેચી દો. તે બળદીયુ વેચી અને ઘી ગોળ આ પ્રમાણે આણ્યું ને અનાજ ભર્યું.

સ્વામિનારાયણ ભગવાનએ અગત્રાઈ ગામમાં પર્વતભાઈને ઘેર પધાર્યા છે. મહારાજના હામાં ગયા, ગામમાંથી કેટલાક સત્સંગીઓ હામાં ગયા, બૈરાં ચ ગયા, એમનો દીકરો મેઘજી હતો જોડે ગયો. ખૂબ આનંદ થયો. મહારાજને વાજતે ગાજતે, કીર્તન ગાતા ગાતા પોતાને ઘેર પધરામણી કરાવી. પછી મહારાજ બેઠા, ગાદલું નાખી દીધું. એની જોડે પર્વતભાઈ હાથ જોડીને બેઠા. આ બધા હરિભક્તો આવ્યા છે, આ ગાડાં આવ્યાં છે, આ ઘોડાં છે, એમની સરભરા કરો, ચંદી આપો, અનાજ આપો, ઘાસ આપો, એને પાણી આપો. ત્યારે પર્વતભાઈ બોલ્યા કે ઘરઘણી આવ્યા છે, સ્વામિનારાયણ ભગવાન, હું તો એનો ચાકર છું કે. માટે મારે કાશી અળદર ફૂટકડી નથી. એ મને, એ કહેશે એ પ્રમાણે હું કરીશ. ત્યારે શ્રીજી મહારાજ રૂમાલ લઈને મંદ મંદ હસવા લાગ્યા. ત્યારે સુરાખાચર કહે મહારાજ શું હસો છો ? મહારાજ કહે છે કે આ પર્વતભાઈએ પોતાનું ઘર માન્યું નથી. એ તો એક નોકર તરીકે રહે છે. આ ઘર, જમીન, બાળ બચ્ચા એ મારુ કઈ નથી. ભગવાનને આ આ પેઢી બંધ કરાવી હોય તો દીકરો ના આલે. પણ વળી એક પેઢી રાખવી હશે, તે એક દીકરો અલ્યો છે. ભગવાનને આ પેઢી ડુબાડવી હોય તો કશુંય ન પાડે, જય સ્વામિનારાયણ અને પેઢી તારવી હોય તો સારો મોલ થાય. સુખી કરે,... ભગવાન. માટે હું તો ચાકર છું. અને ઘણી તો સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે. માટે એ કહે એ પ્રમાણે હું કરીશ. ત્યારે સુરાખાચર કહે કે આપણે ફાવ્યા. મહારાજ કંઈ બોલ્યા નહિ. મહારાજ તો મંદ મંદ હસવા લાગ્યા, સ્વામિનારાયણ ભગવાન. એટલે પેલાંએ (સુરાખાચર, સોમલાખાચર વિગેરે એ) ઘોડાંને વાડાની મઈ છૂટા મૂકી દીધાં. આ ઘર ને હામી બાજુ કોઢિયું ઘર ને કોઢિયા ઘરની જોડે, હાં માંડે વચ્ચે વાડો. વચ્ચે છે તે આ પ્રમાણે આટલો ચોક છે, આટલો ચોક છે. આ ઘર ને આ કોઢિયું ઘર. અને બાજરો આણ્યો તો, ઘોડાંને ચંદી મૂકવા સાડ અને ચણા. તે ચણાની કોઠીઓ કાઢી અને છૂટીઓ મૂકી દીધી. ત્યારે મહારાજ વઢવા મંડ્યા, સુરાખાચર જેમ ઘેર વર્તતા હોઈએ તેમ વર્તો, આ ઘર તો અમારું છે, પર્વતભાઈનું નથી. પછી શ્રીજી મહારાજનો હુકમ થયો, પર્વતભાઈ, જાઓ સરભરા કરો. પાંચ પર્વતભાઈ ઘાહ (ઘાસ) આપવા મંડ્યા. ચંદી આપવા મંડ્યા, ઘોડાં બંધાવ્યાં, અનેક પ્રકારની સેવા સરભરા, નોકર તરીકે કરવા લાગ્યા. પછી ઉપરધાર ઘી, રસોઈ બનાવી, કંસાર આપડે કહેવામાં આવે છે. તે સ્વામિનારાયણ ભગવાને વાઢી જાતે લીધી. તાંબડી. આ પાણી આપડે ભરે છે, એ તાંબડીમાં ઘી. તે (૫૦૦) પાંચસો

પરમહંસ જમવા બેઠા, હરિભક્તો જમવા બેઠા, એક પાહે બૈઓ બેઠી. સ્વામિનારાયણ ભગવાન ઘી પીરસે તે ધાર ખંડિત ન કરે. અડધું ભોંયે અને અડધું છે તે થાળી એની મય. એવી રીતે બધેય મહારાજે ઘી પીરસ્યું. ત્યારે પર્વતભાઈ ખૂબ નાચવા મંડ્યા અને ફૂદવા મંડ્યા. ત્યારે પર્વતભાઈને કહે છે કે આ સ્વામિનારાયણ ભગવાન તમારૂં ભેલાડી દેવા બેઠા છે. આ અડધું ઘી થાળીમાં નાખે છે અને અડધું ઘી ભોંય ઢળે છે, પણ ધાર ખંડિત કરતા નથી. ત્યારે પર્વતભાઈ કહે, મારો વાલો એ તો લીલા કરે છે. હાટે હાદુ જગતના જેવું પીરહે તો અમે હું હંભારીયે કે છ. માટે આવડું કરે છે કે. (સાટે સાદું જગતના જેવું પીરસે તો અમે શું સાંભળીયે. માટે આવું કરે છે.)

એ ભગવાનનાં જે લીલા ચરિત્રો એ ગાવાં ને સાંભળવાં એ જ શાંતિનું સ્થાન છે. આપણને કદાચ અંતરમાં ઉદ્વેગ થતો હોય, આલોકના કોઈ પ્રકારના દુઃખના પ્રસંગે કરીને શરીરમાં કંઈ રોગ થયો, કોઈ અન્ન વસ્ત્ર ન મળ્યું, અગર કોઈ બીજા દુઃખમાં, ઘોર દુઃખમાં આપડે આવી ગયા, ત્યારે એમાં શાંતિનું સ્થાન તો ભગવાનને સંભાળવા, ભગવાનનાં લીલા ચરિત્રો સંભાળવા, એથી માણસને શાંતિ થઈ જાય છે. ભગવાન પ્રગટ થયા તે અંતર્યામિ થયા સુધીનાં એ ચરિત્રો ગાવાં અને સાંભળવા, એનાથી આ જીવને શાંતિ શાંતિ થઈ જાય છે. શાંતિ થવાનો ઉપાય, ભગવાનના ચરિત્રો ગાવા અને સાંભળવા. એથી જ ભક્તચિંતામણી, સત્સંગી જીવન, જટાશંકર બાપાની વાતો નો બીજો ભાગ, એ ચરિત્રો તમે ગાશો તો આપણને શાંતિ વળી જશે. વચનામૃત તો અજ્ઞાન શાસ્ત્ર છે, બાપાશ્રીની વાતો પહેલો ભાગ એ મોક્ષ શાસ્ત્ર છે, વચનામૃત અને એ. એનાથી આપણને જ્ઞાન સંપાદન થાય છે. એનાથી આપણને નિશ્ચય મજબૂત થાય છે. ત્યાર પછી એના ચરિત્રો ગાવા અને સંભાળવાના છે.

માટે એ પર્વતભાઈ, આટલું બધું મહાપ્રભુજીએ ઘી ઢોળ્યું, તોય પણ ઉલટા રાજી થયા. છેવટમાં નીકળતી વખતે શ્રીજી મહારાજને કહે છે કે મહારાજ આ ચાકરને શી આજ્ઞા છે? આ...હા...હા...હા. ત્યારે મહારાજ હસવા માંડ્યા, કે પર્વતભાઈએ પોતાનું ઘર નથી માન્યું, સંબંધ પોતાનો નથી માન્યો, અરે સંબંધ મૂકીને આપણને જવું પડશે કે આપણને મૂકીને સંબંધી પહેલો જતો રહેશે, બાપા, સમજ્યા.

" સગા સંબંધી સહુ જોઈ રહેશે, કોઈનું નહીં ચાલે જરી, ભજી લો સહજાનંદ હરિ."

માટે આ જગતમાં આપડી પાસે, ગમે તેટલું સાધન-સંપત્તિ હોય, એને પોતાનું ના ગણશો. ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોના ઉપયોગમાં આવે તો આપણી વસ્તુ એને આપવી જોઈએ. ઘણી જગ્યાએ કંઈક આપણે લેવા જઈએ છીએ તો કંઈ પણ વસ્તુ ના મળે, ત્યારે એ મનુષ્ય કેવળ જડબુદ્ધિ ના આત્માઓ છે. સત્સંગનો મહિમા એના જીવમાં હજુ નથી ઉતર્યો, અને જો ઉતર્યો હોય તો, કોઈપણ રીતે નત્રો ભણે નહિ. દેહનો સંબંધ પણ પ્રભુ અને પ્રભુના જનના અર્થે છે. આપણી પાસે જે કંઈ હોય તે બધું ભગવાન અને ભગવાનના જનના અર્થે કરી રાખવું.

આપણને જે સ્થિતિમાં રાખ્યા હોય, એ સ્થિતિમાં રહી અને દેહ, સંબંધ અને પદાર્થ ભગવાન ને ભગવાનના જનના ઉપયોગમાં આવે અને વાપર્યામાં આવે તો પરમાત્મા બહુ રાજી થાય છે.

પૃથ્વી, એક દાણો નાખી આવીએ, તુવેરનો, કપાસિયાનો, કે બાજરીનો તો હજાર દાણા પૃથ્વી આપે છે. ભગવાન કહે કે મારા અર્થે કે મારા જનના અર્થે કરેલું કંઈ નકામું જતું નથી. હું એને અનંતગણું આપું છું. પણ જીવ પોતે ઘણી થઈ જાય છે. કે આ માફ ઘર. અલ્યા, ઓચિંતા ચાલ્યા જવું પડશે. મનના ઠરાવો મનમાં રહી જશે.

" તેરે દેખત મૂઢ દેખ કેતા ગયા, જગમાં ધરી દેહ અવિચળ ના રહ્યા
બ્રહ્માનંદ કહે માન લે સાંઈયા, તેરા સબહિ ગુનહા વિસાર ગ્રહગા બાંઈયા."

માટે આપણે આ સંસારમાં નોકર તરીકે રહીએ તો, કોઈ રીતે આપણને દુઃખ આવે નહીં. ભગવાનને, આપડે આ બધી પેઢીઓ બેઠી છે. એ પેઢીને કોઈને તારવી હોય, કોઈને બુડાડવી હોય, કોઈને સુખી કરવી હોય, એ બધી (કુંચી) એમના હાથમાં છે.

હવે, માટે ભગવાનને કાળ, કર્મ,... ઘણા મનુષ્યો એવું જાણે છે કે સ્વાભાવિક આ જગત ઓટોમેટીક

ચાલ્યા કરે છે. અલ્યા, ઘરમાંય આગેવાન માણસ હોય છે. ગામમાંય આગેવાન હોય છે, મુખી કે સરપંચ, દેશનોય પણ રાજા હોય છે, તો આ જગતનો કોઈ માલિક જ નહીં? એ તો આ બધું અણસમજણ ગણાય.

વાર્તા - ૯૪

આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા છે, એ પરમાત્માને અનેક રીતે, આ જગતના આત્માઓ એમણે ભજે છે. એ પરમાત્મા ઘોર કળીયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ થયા છે.

હવે કોઈ કહેશે ભાઈ, માયાનું કર્યું જ થાય છે. અરે, માયાના નિયંતા ભગવાન છે. માટે કાળ, કર્મ, માયા, સ્વભાવ એ સર્વના નિયંતા પરમાત્મા છે. માટે ભગવાનને સર્વના નિયંતા, સર્વ ના કર્તા થકા અકર્તા જાણવા. કર્તા થકા અકર્તા શાથી કે પોતે કરતા નથી પણ બીજાઓ પાસે આ સૃષ્ટિની ઉત્પતિ, સ્થિતિ ને પ્રલય કરાવે છે. માટે ભગવાન કર્તા થકા અકર્તા જેવા છે. એ પરમાત્માને પામવાને માટે જગતમાં અનેક આત્માઓ પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે.

યુરોપમાં ઈસુ ખ્રિસ્ત કરીને એક મહાન સમર્થ વ્યક્તિ પોતે થઈ ગયેલ. એની સમીપમાં એક યુરોપિયન ગયા અને કહ્યું કે અમને આ જગતના માલિક એ પરમાત્માના અભી ને અભી (હમણાં ને હમણાં) દર્શન કરાવો. અચ્છા, અભી ને અભી? ત્યારે કહે કે હા અભી ને અભી. એટલે ઈસુ ખ્રિસ્ત એને, આવું સરોવર તલાવ હશે એ તળાવમાં લઈ જઈ, ઈસુ ખ્રિસ્ત ભગવાને એના ઉપર ચડી બેસી એને ઘૂંઘાડ્યો (ઘૂંઘાડ્યો). આ ભાઈ તો ગભરાઈ ગયા અને બુમો પાડવા મંડ્યા. એ મરી ગયો રે, મરી ગયો, બાર કાઢો. તે મારીને, ઉછાળો મારી, ઈસુ ખ્રિસ્ત ને ફેંકી દઈને બાર નીકળી આવ્યા. ઈસુ ખ્રિસ્ત કહે કેમ છે? આ ભાઈ કહે, અરે ભઈ સાબ, તમે તો મને મારી નાખવા વિચાર કર્યો તો કે આ કરવાનું શુ ધાર્યું છે, તમે? પછી ઈસુ ખ્રિસ્તે એને પૂછ્યું કે તમને બાર નીકળવાની કેટલી તાલાવેલી હતી? ત્યારે આ ભાઈ કહે કે જબરદસ્ત. ત્યારે ઈસુ ખ્રિસ્ત કહે કે ગીતા લાવેલી જો ભગવાનમાં લગાડશો, તો આ જગતના

માલિક પરમાત્માના દર્શન સહેજે થશે. પણ તમને તો સંસારમાં, તમારી ચોટલી ય દેખાતી નથી, એટલા સંસાર વેવારમાં બૂડ્યા છો. મંદિરમાં જવું, દેવ દર્શનમાં જવું, તે પણ તમને બહુ કઠણ પડે છે. માટે નિયમ તે નિયમ. મંદિરમાં જવું, કથા-વાર્તા સાંભળવી, ભગવાનની પ્રાર્થના કરવી, કિર્તનો બોલવા, ત્યારે એ પરમાત્માના દર્શન થાય છે.

વાર્તા - ૯૫

એક વખતે ગઢપુર નામના તીર્થમાં દાદાખાચરના દરબારમાં, હાલમાં જે લીમડો છે, એ લીમડા નીચે, બધા સંતો, હરિભક્તો, એ સભા, મોટી સભા ભરાયેલી હતી. હજારો આત્માઓની સભા બેઠી હતી. સાધુઓ, હરિભક્તો, પરમ હંસો, એમાં એકદમ તેજ તેજના અંબાર થઈ ગયા. અધો ઉઘર્વ, નીચે ને ઉપર, ચારે કોરે પ્રમાણુએ રહિત, એક રસ મોટો તેજનો સમૂહ દેખાણો. એ તેજમાં ભક્તિમાતાએ દર્શન દીધાં. એટલે સંતોએ હાથ જોડ્યા કે પ્રભુ આ તો સ્વામિનારાયણ ભગવાનના માતા છે કે. દરેકે હાથ જોડ્યા, કે અમારા ઉપર સદાય પ્રસન્ન રહેજો. અમારા પર રાજી રહેજો. અમે ભગવાનની ભક્તિ કરીએ તો અમારૂં કલ્યાણ થાય. અમારે દોજક નામ જમપુરીમાં જવું ના પડે. કુતરાના અવતારમાં ભટકવું ના પડે. માતાના ઉદરમાં આવવું ના પડે. ત્યારે ભક્તિમાતા કહે છે કે હું તો પતિવ્રતા છે. હું કેવી છે? પતિવ્રતા. મારા પતિ ધર્મદેવ છે, એ ધર્મને રાખશે તો, હું સદાય તમારી પાસે રહીશ, અને તમારી ઉપર પ્રસન્ન થઈશ. અને ધર્મ રાખશો, મારા પતિને રાખશો, તો ધર્મ ભક્તિના પુત્ર સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે એ ભગવાન તમારા હૃદયમાં બેસશે અને આલોક-પરલોકમાં સુખી રાખશે. એટલું કહીને ભક્તિમાતા અદ્રશ્ય થયા.

હવે ભક્તિ ક્યારે રહે? આ દુનિયા તો ભક્તિ કરે છે. અનેક પ્રકારના જગતમાં મનુષ્યો છે. એ પરમાત્માની ભક્તિ કરી રહ્યા છે. યુરોપિયનો, પારસીઓ, હિન્દુઓ, મુસલમાનો, અનેક પ્રકારના પંથ છે, આ જગતમાં. એ દરેક રીતે, દરેક આત્માઓ, દરેક રીતે, અનેક રીતે એ પરમાત્માનું સ્મરણ કરી રહ્યા

છે. તો આ જગતના આત્માઓ જે ભક્તિ કરે છે, એ હાંકતી મૂર્તિમાન છે. જગતના આત્માઓ ધર્મ પાળે છે ધર્મ પાળે છે, મનુષ્ય અંતમાંઓ, એ ધર્મ પણ મૂર્તિમાન છે.

પૂર્વે છપૈયા ગામને વિષે ધર્મ અને ભક્તિ પ્રગટ થયા. અને એમના લગ્ન થયા અને ત્યાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રગટ થયા. માટે ધર્મ રાખશો તો ભક્તિ રહેશે અને ભક્તિ રહી એટલે ભગવાન સ્વામિનારાયણ તો એમના પુત્ર છે. એ તમારા હૃદયમાં રહેશે ને આલોક પરલોકમાં સુખી થશે.

હવે કે ધર્મ કેવી રીતે રાખવો? ધર્મ તે કેણું નામ? તો આ વાત આપડે દરેક સત્સંગીઓને સમજવા જેવી છે. જગતમાં કહેવાય છે,

“દાઝ માટી ચોરી અવેરી, એ ચારનો ત્યાગ કરી, ભજી લો ને સહજાનંદ હરિ.”

સારંગપુરના (૧૦)દસમાં વચનામૃતમાં, શ્રીજી મહારાજે વાત કરી છે. ગામના લોકો ભેગા થયા, કે જગતમાં બે પ્રકારના મનુષ્યો છે. ધર્મી અને અધર્મી. દાઝ, માટી, ચોરી, વ્યભિચાર, એ અધર્મ છે. કોઈની નિંદા કરવી, ચાડી ચુગલી કરવી, રાગ ધ્વેષ કરવો, કુસંપ કરવો, ઝેર વેર બાંધવા, એ બધો અધર્મ છે.

ધર્મ પાળનારા મનુષ્યો, એમનું કોઈ પણ કર્મ નહિ કરી શકે. એ અહિંસા પર રહે, સત્ય પર રહે, પ્રમાણિકપણે રહે, નીતિ પ્રમાણે રહે, સાચું બોલે, કહ્યા પ્રમાણે વર્તે, સંપ રાખે, શાંતિ રાખે, ભાવ રાખે, આ બધા ધર્મના લક્ષણો છે.

હવે ધર્મ તો અર્જુને પાડ્યો. ધર્મનો અર્થ ધારણ કરવો. ભગવાન પૃથ્વી પર હોય, કે મોટા પુરૂષો હોય, એના વચન પ્રમાણે વર્તનાર મનુષ્ય ખરા ધર્મવાન ગણાય છે.

કુરૂક્ષેત્રમાં પાંડવો, કૌરવોના યુદ્ધમાં અર્જુને લાખો મનુષ્યો ખતમ કર્યા છે, પણ ભગવાનના વચને કરીને યુદ્ધ કર્યું તો એ અર્જુન ધર્મવાન ગણાયા છે.

રાવણ સીતાનું હરણ કરી ગયો. વાંદરાએ, નલ, નીલ, હનુમાનજી આદિક દ્વારા એ કુળનો સંહાર થયો.
એ વાંદરા પાસે સંહાર કરાવ્યો, છતાં એ વાંદરાં ધર્મવાળાં ગણાયા છે. અધર્મી ગણાયા નથી.

જ્યારે પૃથ્વી પર ભગવાન હોય, કે ભગવાનના મહાન પુરૂષો હોઈ, એમના વચન પ્રમાણે વર્તનાર મનુષ્ય
ધર્મવાન ગણાય છે. સત્યુરૂષનું કહેલું કરવું તે પુણ્ય અને ના કહે તે કરવું તે પાપ. પુણ્ય અને પાપનો
વિભાગ સત્યુરૂષના વચનથી પડેલો છે.

દૂધ માસમાંથી નીકળે છે, છતાં શાસ્ત્રકારોએ, મોટા પુરૂષોએ પવિત્ર કહ્યું છે. ઉન લોહીમાંથી પેદા થાય
છે, છતાં એ ઉન પવિત્ર લખ્યું છે. રેશમ મડા ઉપરથી પેદા થાય છે, મડા ઉપરનું લૂગડું થયું, છતાં મહાન
પુરૂષો એને પવિત્ર કહી ગયા છે.

માટે ધર્મનો ખરો અર્થ, ભગવાન પૃથ્વી પર હોય કે ભગવાનના સત્યુરૂષો હોય, એના વચન પ્રમાણે
વર્તનાર મનુષ્ય ધર્મવાન ગણાય છે.

હવે એ ધર્મ જે જે આત્માઓ પાળે છે, એ આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે. પોતાના મનસ્વી ધર્મ
પાડનાર મનુષ્યોનો એનું ફળ બહુ અલ્પ મળે છે. ભગવાન અને ભગવાનના સંતના વચન પ્રમાણે
વર્તનાર મનુષ્યોને વિશેષપણે ફળ મળે છે. માટે ધર્મ-સ્વધર્મ. સ્વ એટલે પોતાનું. દેહનો ધર્મ જુદો છે અને
આત્માનો ધર્મ જુદો છે. દેહનો ધર્મ ન્હાવું-ધોવું, પવિત્રપણે રહેવું અને વર્ણાશ્રમનો ધર્મ તો જુદો છે, અને
એનું ફળ નાશવંત છે તે છેલ્લા (૨૧) એકવીસમાં વચનામૃતમાં મહારાજે કહ્યું છે. મધ્યના (૨૧)
એકવીસમાં વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે વર્ણાશ્રમનો ધર્મ છે એને વડે કરીને પાડવાથી આલોકમાં એની
કીર્તિ થાય છે ને દેહે કરીને સુખિયો રહે. પણ આત્યંતિક કલ્યાણ એથી થતું નથી.

માટે દેહનો ધર્મ તો ભગવાનની અને સત્યુરૂષોની આજ્ઞા પ્રમાણે રહેવું. એ દેહનો ધર્મ છે.

આત્માનો ધર્મ શું છે? એ આત્મામાં એ પરમાત્માને ધરવા. એ પરમાત્માને છેટા ન માનશો, કે ભગવાન
તો ગઢડામાં ને વડતાલમાં બેઠા છે. ને મારે ઘેર મૂર્તિમાં કે મંદિરમાં રહ્યા છે. એ આત્મામાં રહેલા છે... એ

પરમાત્મા આપણા આત્મામાં રહેલા છે. જળની મઈ કમળ, અને કમળમાં કડી; તેમ દેહની મઈ આત્મા અને એ આત્મામાં પરમાત્મા રહેલા છે.

ડાકોર, દ્વારકા, વડતાલ કે ગઢપુર જઈએ છીએ, એ પથ્થરના મંદિરોમાં સિંહાસનમાં ભગવાનની મૂર્તિઓ છે, તેમ આ હાડકાનાં મંદિર માનો. આ જાતિ કે વિજાતિ જે આત્માઓ, જે સ્ત્રી પુરૂષો, એ તો એના આત્મામાં એ પરમાત્મા રહેલા છે, તેથી આપડે જય શ્રી કૃષ્ણ, જય સ્વામિનારાયણ, જય સીતારામ આવા શબ્દો બોલીએ છીએ. એ ભગવાન અક્ષરાધિપતિ સ્વામિનારાયણ, એના આત્મામાં રહેલા છે, તેથી આપડે જય સ્વામિનારાયણ કહીએ છીએ.

એક તેજો કરીને ઢેડ હતો. તે પાહે (પાસે) (૫૦) હજાર રૂપિયા રોકડા. એ ગામમાં જ્યારે તેજો ઢેડ નીકળે એટલે બધાય પટેલો તેજા ભગત રામ, રામ. તે આખું ગામ રામ રામ કહે. ત્યારે તેજો ભગત શું બોલે ?

તેજો બોલે કે કઈશ (કહીશ). એટલું જ બોલે. રામ રામ બોલે નહિ. હવે તેજાએ, ઘેર છે તે લક્ષ્મીનારાયણની મૂર્તિ રાખેલી. એટલે શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન અને એમના પત્ની જે રૂક્મણી કહો કે લક્ષ્મીજી કહો, તે મૂર્તિને ઘેર આવીને કહે કે ફલાણા ભાઈએ તને રામ રામ કીધા છે કે. લક્ષ્મીજી કહે હાં, મને કેહતા નથી. (એ તો તેજ પાસે (૫૦) પચાસ હજાર રૂપિયા હતા એટલે એને રામ રામ કરતા. એટલે રૂપિયાને, લક્ષ્મીને, લક્ષ્મીજીને કર્યા કેહવાય. અને જો તેજાને કરતા હોય તો, ગામમાં બીજા ગરીબ, તદ્દન ગરીબ ઢેડને તો કોઈ રામ રામ કરતું નહોતું. અને તેજ પાસેથી રૂપિયા જતા રહે ને ગરીબ થઈ જાય તો, ત્યારે એને પણ કોઈ રામ રામ ન કહે). તે તેજા કાકા ઢેડ, ગામમાં નીકળે તારે તો ખાહડાએ પૂજા કરે, કોઈ આવી (૨-૪) બે - ચાર મણની ગાળો ય દે, રૂપિયા લઈ જાય ને મજૂરી કરવા ના આવ્યો તો, ઠોકે ય બોલાવે. ત્યારે કોઈ રામ રામ, કોઈ ઢેડને નથી કરતા. પચાસ ઘર ઢેડનાં છે પણ કોઈ રામ રામ કહે નહિ ને આ તેજા ઢેડ એકલાને રામ રામ કહે. શાથી? કોને કેતા તા ? (કેહતા હતા ?) લક્ષ્મીને, પૈસાને, રૂપિયાને. લક્ષ્મીજી ઘેર. તે ઘેર ફોટો રાખે. એની પહે પચાસ હજાર રૂપિયા રોકડા હતા, અને તેથી જ તેજા ઢેડ એકલાને જ રામ રામ કેહતા, બીજા ઢેડને કેહતા નહિ.

એક વખતે ગામના ઠાકોરને લોકોએ ફરિયાદ કરી, ગામ લોકોએ કે, મહારાજ, આ તેજો ઢેડ ફાટ્યો છે. ત્યારે ઠાકોર કહે શું ફાટ્યો છે? ત્યારે લોકો કહે તેને રામ રામ કહીએ છીએ, તારે કહે કે કહીશ પણ રામ રામ બોલતો નથી. બોલાવો તેજ ઢેડને કે, ગામઘણી કહે. એટલે તેજા ઢેડને કહે ગામ ઘણી, ઠાકોર સાહિબ અત્યારે બોલાવે છે. તેજો ઢેડ આવ્યો એટલે ગામઘણી, થલોર સાહેબ કહે કેમ તેજા ફાટ્યો છે? ત્યારે તેજો કહે કે કમ બાબજી, હું તો ફાટ્યો નથી. તારે ઠાકોર કહે કે લોકો કહે છે કે તું રામ રામ કહેતો નથી. ત્યારે તેજો ઢેડ કહે, ઠાકોર સાહેબ, (૫૦) પચાસ ઘર બીજાં ઘેડનાં છે, અને કોઈ રામ રામ કહે છે? પૂછી જુઓ કે જાવ. એટલે ઠાકોરે બધાને પૂછ્યું કે અલ્યા કો છો ? (રામ રામ). (અલ્યા કહો છો રામ રામ?). ત્યારે લોકો કહે કે ના, કોઈ નથી કેતા (કહેતા). એટલે તેજો ઢેડ કહે, ત્યારે શું મને એકલાને જ કે છે? (મને એકલાને જ રામ રામ કહે છે?) ના, એ તો લક્ષ્મીને કહે છે (પૈસાને, રૂપિયાને) શાથી જે પૈસાવાળો છું. ધીરધારનો ધંધો કરું છું. તે ઘેર લક્ષ્મીનારાયણની મૂર્તિ રાખી છે, તે લક્ષ્મીને કહું છું કે તને ફલાણા ભાઈએ રામ રામ કીધા છે.

ભાઈ, તેમ આપણને બાપુ કોઈ બોલાવે એવું નથી, કે કોઈ ચલાવે એવી નથી, કે કોઈ જે સ્વામિનારાયણ કહે એવું નથી. પણ જે કહે છે તે સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને મોટા પુરૂષને આપણે રૂઢિયામાં રાખ્યા છે, તેથી તમને પગે લાગે છે, જે નારાયણ કરે છે, કોલાવે છે, કે ચલાવે છે, કે જમાડે છે. તે એ તમને જે સ્વામિનારાયણ કહે છે તે તમારા હૃદયમાં પ્રભુ રહ્યા છે. એ સ્વામિનારાયણ ભગવાન તમારા આત્મામાં રહેલા છે તેથી ખરેખર જે સ્વામિનારાયણ આપણે કરીએ છીએ.

માટે તે પથ્થરના મંદિરો, ડાકોર, દ્વારકા કે વડતાલ કે ગઢપુર અને આ હાડકાના મંદિર માનો. એમાંય ભગવાન રહ્યા છે. તે ભગવાનને આપડે જે સ્વામિનારાયણ કહીએ છીએ. માટે આપણને કોઈ પગે લાગે, આપણને કોઈ જમાડે, કોઈ જે નારાયણ કરે, કોઈ સેવા કરે તો એ પરમાત્મા અને મુક્તોને કરે છે, આપણને કોઈ કરતુ નથી.

ગઢડા તીર્થની મઈ મૂર્તિઓ પધરાવે છે, ત્યારે (તે ધાતુ પાષાણની મૂર્તિઓ) ગઘેડાં પર લઈ જવામાં આવે છે, કારણ કે તે વખતે ત્યાં ગાડી નતી. ગાડી અમને નીકળી, (૨૦૦) બસ્સો વર્ષ ઉપર, (૧૫૦)

દોઢસો વર્ષ ઉપર. એટલે ગઘેડા પર મૂર્તિઓ ગઢડા લઈ જવામાં આવતી. તે હૈ કોઈ પેલી મૂર્તિઓને પગે લાગે. તે મૂર્તિઓ તે સુંદર ગોપીનાથની ને સ્વામિનારાયણ ભગવાનની મૂર્તિઓ, સૂર્યનારાયણની ને લક્ષ્મીનારાયણની ને રણછોડજીની. તે બધી મૂર્તિઓને બધા પગે લાગે, ગામ લોકો, કેમ કે ગામ હાંદર જાય ગઘેડુ, ભગવાનની મૂર્તિઓને લઈને, સમજ્યા. ત્યારે પેલા ગઘેડા જાણે મને પગે લાગે છે. તે એ ગઘેડાને કોઈ પગે લાગે છે ? ના, તેમાં (ગઘેડા પર) મૂર્તિઓ રહી છે તેને પગે લાગે છે. તેમ આપડે તો બાપુ ગઘેડા જેવા છે, સમજ્યા. પણ એ, આપડે ભગવાન રાખ્યા છે, રૂદિયાની મઈ, એટલે એમને પગે લાગે છે. એમને મૂકી દે, ભગવાનને, પૂછી જુઓ કોઈ પગે લાગે છે? કોઈ જે નારાયણ કરે છે? હેં? મંદિર બંધ કરી દો, ચાંલ્લો તિલક ભૂસી નાખો, કંઠી તોડી નાખો, અને ભગવાનનું નામ છોડી દેવું કે અમારે ભઈ, સ્વામીનારાયણ ધર્મ પાળવો નથી. તો કોઈ જે નારાયણ કરશે ખરા? તારે આપણે તો એવા છે. પણ એ ભગવાનને અને મુક્તોને રાખ્યા છે, તેથી આપને જે સ્વામીનારાયણ, તમે મને કહો છો કે હું તમને કહું છું, બાપા.

હવે આવી રીતે આ ધર્મની આપડે વાત ચાલે છે, માટે આત્માનો ધર્મ, પરમાત્માને ધારણ કરવા, પરમાત્માને અને મુક્તોને પોતાના આત્માને માનવા.

કદાચ આપડે સ્ટિમ્બરમાં બેઠા, કદાચ આપડે બલૂનમાં બેઠા, કદાચ આપડે ખેતર ગયા, કદાચ આપડે જંગલમાં ફરવા ગયા, અને તઈ વાઘ મળ્યા, દીપડા મળ્યા, સર્પ મળ્યા, અનેક પ્રકારના સંકટ મળ્યા હોય, ત્યારે એ ભગવાનને આપણે સચરાચર વ્યાપક અને આપડા આત્મામાં ભગવાન નહીં માનીએ તો, આપડી રક્ષા કેવી રીતે થશે? માટે ભગવાન તો સચરાચર વ્યાપક છે. અને એ એક જગ્યાએ

અક્ષરધામમાં બેઠા થકા સચરાચર વ્યાપક છે. એ અક્ષરધામ તો કેટલું ખેટું છે? કે એક (૧૦૦૦૦૦) લાખ મણ લોઢાનો ગોળો એ અક્ષરધામમાંથી જો પડતો મૂકે તો, એ વાયુના ઘસારે, આ ઉનાળામાં જે આ રજકણો ઉડે છે ને, જીણાં જીણાં, એટલો એ લાખ મણ લોઢાનો ગોળો, એટલો રજકણ જેવો થઈ જાય એટલું અક્ષરધામ ખેટું છે, પણ ભગવાન તઈ (ત્યાં) રહ્યા થકા, પોતાની અંતર્યામી શક્તિએ કરીને

સચરાચર વ્યાપક છે. (અક્ષરધામ માં શ્રીજી મહારાજની મનુષ્યાકારે, કિશોર, તેજોમય દિવ્ય સાકાર મૂર્તિ છે અને વ્યાપકપણું... આદિક અનંત અલૌકિક ઐશ્વર્ય યુક્ત છે અને અનાદિ એ મૂર્તિમાં અંગોઅંગ એમના સ્વતઃસિદ્ધ અનાદિમુક્તો રહેલા છે. તે પણ મહારાજની જેવા જ કિશોર, તેજોમય, દિવ્ય સાકાર છે અને સ્વામિ- સેવકપણાના ભેદ સિવાય વ્યાપકપણું આદિક અનંત ઐશ્વર્ય યુક્ત છે. મહારાજ ધામમાં રહ્યા થકા પૃથ્વી પર મનુષ્ય જેવા દેખાતા હોય તો પણ અનંત અલૌકિક ઐશ્વર્ય યુક્ત હોય છે. અને બાપાશ્રી જેવા સ્વતઃસિદ્ધ અનાદિમુક્તો પણ મહારાજની મૂર્તિમાં રહ્યા થકા અનંત જીવોના કલ્યાણ અર્થે પૃથ્વી પર મનુષ્ય જેવા થઈને વિચરતા હોય તોપણ સ્વામિ- સેવકપણાના ભેદ સિવાય મહારાજના જેવા જ અનંત અલૌકિક ઐશ્વર્ય યુક્ત હોય છે.)

દેખાઈ મનુષ્ય જેવા, ભગવાન કે સત્પુરુષો, એ દેખાય મનુષ્ય જેવા, પણ જેટલામાં ભગવાન સ્વામિનારાયણનું સચરાચર વ્યાપકપણું હોય, એટલામાં એના સત્પુરુષોનું પણ વ્યાપકપણું હોય છે. એવા એ સમર્થ પૂજ્ય બાપાશ્રી આપણને મળ્યા છે. માટે હવે તે આપણા આત્મામાં રહ્યા છે, મૂર્તિમાન રહ્યા છે, આચાર્યમાં રહ્યા છે, આ રૂચિવાળા ભગવાનના ભક્તો, ભાઈઓ બાઈઓમાં રહ્યા છે. એ સચરાચર વ્યાપક એ પરમાત્મા છે. માટે એમણે છેટા માણશો નહીં. અને જો છેટા માણશો તો તમારાથી ધરમ નહિ પડે (ધરમ નહીં પાડી શકાય.) લ્યો, અહીં આપડે, અહીંયા કોણ છે? કોઈ નથી. તો કરો અધર્મ,... અલ્યા પણ ભગવાન ક્યા નથી જાણતા? ખૂણે બેસી ખત લખે, એ જાણે જગનો તાત. કીડી ના પગે નેપૂર વાગે તે પણ પ્રભુ સુનતા હે. કીડીએ ઝાંઝર પહેર્યા હોય, પણ તે આપણે ના સાંભળીએ, પણ ભગવાન તો સાંભળે. તેમ એ ભગવાન તો સચરાચર વ્યાપક છે.

એક ખૂણે બેસીને આપને અધર્મ કરીએ, દાડ પીએ, માંસ ખાઈએ, વ્યાભિચાર કરીએ તો, ભગવાન તો જાણે છે. એ ભગવાન સચરાચર વ્યાપક છે. તો પોતાના ભક્તો માં રહ્યા છે, દરેકમાં એ પરમાત્મા રહ્યા છે તે, એ જાણે. માટે ભગવાનને અંતરયામી માનશો તો, સ્વામિનારાયણ ભગવાનને અને મોટાપુરુષ એને અંતર્યામી માણશો તો, કોઈ દાડો તમારાથી અધર્મના માર્ગે જવાય નહીં. ભગવાન બધું જાણે છે. તમે બધાય અહીંથી જતા રહો અને આ હું મંદિરની મેડી છે તઈ, કાં ભગવાન જાણે છે? ભગવાન તો

નીચે બેઠા છે ને? તારે કંઈ ભગવાન મેડે નથી? અરે ફરવા ગયા હશે તઈ પણ છે... તારે એ ભગવાન તો
(અંતર્યામીપણે સર્વત્ર વ્યાપક છે.)

"ભાંચમાં બેસી ભોય રે, કરીએ છાની વાત
ઘડીએ મનમાં ઘાટ, તે જાણે જગતનો તાત"...

...ક્યાંયે એ જગ કરતા વિના, ઠાલુ ના મળે (ઠામ).

એ ભગવાન તો સચરાચર વ્યાપક છે. અરે આટલું જાણશો તો જરૂર તમારાથી ધર્મ પડશે. તમે
ભગવાનની ભક્તિ કરી શકશો. અને કોઈ દિવસ આપડાથી અધર્મના માર્ગે ચલાય નહીં. માટે ભગવાન
સચરાચર વ્યાપક છે.

હવે, આ ધર્મનો અર્થ તે, ભગવાનને, સ્વામિનારાયણ ભગવાનને અને પૂજ્ય બાપાશ્રી, મોટા સત્પુરૂષો,
એ (એમને) તમારા આત્મામાં ધારતા શીખો. વડતાલના (૫) પાંચમાં લખ્યું છે... ઉત્તમ લક્ષણવાળા જે
સત્પુરૂષોની, પ્રસાદીએ કરીને સરખી સેવા કરે તો, હો જન્મની (૧૦૦) (સો જન્મની) કસર આ જન્મે ટળી
જાય.

હવે ધર્મનો અર્થ ધારણ કરવું. ભગવાન પૃથ્વી પર હોય કે ભગવાનના સત્પુરૂષો હોય, એના વચન
પ્રમાણે વર્તનાર મનુષ્ય ધર્મવાન ગણાય છે. બીજો ધર્મવાન ગણાતો નથી.

હવે જ્ઞાન એટલે શું? જ્ઞાન એટલે જાણવું. "જ્ઞ" ધાતુ આવી. ભગવાનને જેવા છે એવા જાણવા, એના
મોટા પુરૂષો પૂજ્ય બાપાશ્રીને જેવા છે એવા જાણવા, એના ભક્તોને જેવા છે એવા જાણવા. એનો
મહિમા સમજવો, એની મોટાઈ સમજવી.

જીવ, માયા ને ઈશ્વર, એના સ્વરૂપને જે રૂડી રીતે જાણવું એનું નામ જ્ઞાન કહીએ. પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ ભગવાનને મહિમાએ સહિત જાણવા, દેખવા એનું નામ જ્ઞાન કહેવાય.

જ્ઞાન એટલે સમજણ. તો એ જ્ઞાન સિવાય મુક્તિ થતી નથી. માટે જ્ઞાની મેરો આત્મા ને મેં જ્ઞાની કો પ્રાણ. ભગવાને જ્ઞાનીને પ્રથમના (૫૬) છપ્પનમાં વચનામૃતમાં શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે. માટે જ્ઞાન એટલે સમજણ.

પોતાનો ધર્મ શું છે?... જીવ ક્યાં રહ્યો છે? આપડી આ ડૂટી છે, દરેક મનુષ્ય પોતાની ડૂટીથી વેંત, ડાબે પડખે છાતીથી વચ્ચેથી સેજ એમ ભરવી. અને અહીં આગળ એક માસનું ચક્ર છે. અને એ ચક્રમાં એ આત્મા રહેલો છે. અને એ આત્મામાં પરમાત્મા રહેલા છે. માટે પરમાત્માને છેટા ન માનશો. અરે છેટા માણશો તો ધર્મ તમારાથી નહીં પળી શકાય. આપણને શરમ લોકોની એ નડે છે. અરે, પણ ભગવાન તો જ્યાં જશો ત્યાં રહે છે. જેમ કોતેડામાં પેસી જાવ કે ભોયરામાં પેસી જાવ, ત્યાં પણ ભગવાન તો બધું જાણે છે ને દેખે છે. એ નિશ્ચિત જાણીશું, તો જરૂર આપડે ધર્મવાન બનીશું.

હવે જ્ઞાન અર્થ જાણવું છે. ભગવાનને જેવા છે એવા જાણીને, એનો આશરો કરવો, એનું નામ જ્ઞાન છે.

વૈરાગ : ભગવાન અને ભગવાનના જન સિવાય બીજે રાગ નામ પ્રીતિ નહિ. ત્યારે એ મનુષ્ય વૈરાગ્યવાળો કહેવાય. સંસારમાં હળી-મળીને રહેવું પડે છે. પણ ભગવાન અને ભગવાનના જન એ તો ગામના અધિકારી છે. એ સિવાય બીજે રાગ નામ પ્રીતિ નહિ, એનું નામ વૈરાગ.

ભક્તિ : સ્નેહો ભક્તિશ્ર્ચ માધવે. ભક્તિ એટલે ભગવાન વિષે જે ઘણો સ્નેહ એનું નામ ભક્તિ. લક્ષ્મીજી સમુદ્રમાંથી નીકળ્યા ત્યારે કે હું કોને પરણું? કે જેનામાં રૂપ, તેનામાં ગુણ નહી, અને ગુણ

તેનામાં રૂપ નહિ. હવે મારે પરણવું કોને? ત્યારે સકલ ગુણે સંપૂર્ણ ભગવાનને દીઠા. આ જગતના માલિક જે પરમાત્મા એને એણે વરમાળા પહેરાવી. અને એ લક્ષ્મીજી ભગવાનને પરણ્યા. તેમ ભગવાનનો ભગવાનપણે અને સંતને સંતપણે ઓળખી અને એનો આશરો કરવો, એનું નામ ભક્તિ. એમાં જે ઘણો સ્નેહ કરવો, એનું નામ ભક્તિ. ટુંકાનમાં હેતુ એ જ ભક્તિ.

"પ્રેમ બરાબર યોગ નહીં, પ્રેમ બરાબર નહીં ધ્યાન
પ્રેમ ભક્તિ બીન સાધવા, સબહી થોથા જ્ઞાન."

" રામ નામ સબકો કહે, ઠગ ઠાકોર ઔર ચોર
વિના પ્રેમ રીજે નહીં તુલસી નંદ કિશોર."

તો એ ભગવાન હેતથી આપણને વશ થાય છે, પ્રેમથી વશ થાય છે.

ઘરમાં સ્નેહી માનસ દેહ મૂકી જાય છે ત્યારે બૈરાઓ (૪) ચાર વાગે ઊઠીને ટહુકા કરે છે, અને આખું ફરીયું (ફળિયું) ગજગજાવી મૂકે છે, રડી રડી ને. ભગવાન માટે કે દાડે આંખમાંથી આંહવુ (આંસુ) પડ્યું? હૈં? કે આજ મને દર્શન નથી દેતા, કે લાવ રડું. એક સેકન્ડમાં દર્શન દે એવા છે, એક સેકન્ડની મઠ. પણ ભગવાન માટે રડવું આવતું નથી. ત્યારે એ ભગવાન વિષે પ્રેમ આપણને, નથી હજુ ઉત્પન્ન એવો થયો.

ભગવાનનો સાચો ભક્ત તો કોઈક વાર હસે છે. કોઈક વાર ચોધારે આંસુને વિલાપ કરે છે. ત્યારે એમાં સમજવું કે આ ભગવાનનો ઉત્તમ કોટિનો આ ભક્ત બન્યો છે. એવા ભક્તો, સિંહના કઈ ટોળાં હોય? ગાબર બકરાનાં ટોળાં હોય. " કુકર બચ્ચા લાખ લાખે બિચારાં, સિંહણ સુત એક તો એકે હજારા."

માટે એવા ઉચ્ચ કોટિના ભગવદ્ ભક્તો બહુ જ ગણતરીના હોય છે. માટે જેવું આપણને આ દેહમાં હેત છે એવું, ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને મોટાપુરૂષ પૂજ્ય બાપાશ્રીમાં હેત કરવાનું છે. જેવું આપણને દેહના સંબંધીમાં હેત છે એવું આ ભગવદ્ ભક્તોમાં હેત રાખવાનું છે. આ હેતની તારતમ્યતા છે. બધે સરખું હેત રખાય નહીં. જેમ પતિવ્રતા સ્ત્રી હોય એ પતિ ઉપર હેત રાખે છે, એવું હેત જો બીજે રાખે તો, એનું પતિવ્રતાપણું નાશ પામે છે. એને તો દેહના પતિ મા-બાપ પૈયનાયા (પરણાવ્યા) તે અને આત્માના પતિ પરમાત્મા છે. તેમ આપણને જેવું દેહના સંબંધીમાં હેત છે, એવું ભગવાનના પંથે વળેલા જે આત્માઓ, ભગવાનના ભક્તો, મહાન પુરૂષના જે આશ્રિતો (એની સાથે હેત રાખવાનું છે) એની આપડે સોબત રાખવાની છે. તેમાંય સંગશુદ્ધિ, સંગ જોઈને રાખવો, નિર્દોષબુદ્ધિ હૌમાં (સૌમાં) રાખવી ને આત્મબુદ્ધિ મોટા પુરૂષમાં કરવી, એને આવરણ ભેદવાની ગતિ છે.

માટે હેત એ જ સત્સંગ છે, હેત એ જ ધ્યાન છે, હેત એ જ ભક્તિ છે. હેત, હેતમાં સર્વસ્વનો સમાવેશ થઈ જાય છે. માટે ભગવાન અને ભગવાનના અનાદિમુક્તોમાં હેત કરતા શીખો.

હવે તારે, કોઈ કહેશે કે ભઈ, અનાદિ મુક્તો હવે નથી, તો અમે ક્યાંથી હોધી (શોધી) લાવીએ? ભગવાને ય નથી. તો એના ફોટાઓ રાખો. સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને બાપાશ્રીનો ફોટો રાખો, એનું પૂજન કરો અને એ ભગવાન ને મુક્ત (અને એના ભક્તો વિશે હેત કરો, તારતમ્યતાએ)

" કરી પ્રીતિ તું સંત સમાજે રે, જેમાં પ્રગટ હરિ નિત્ય રાજે રે
બ્રહ્માનંદ કહે તારે કાજે, ઓળે બદ્રીનાથને તું રહેને રે.."

વનમાં પણ માયા વળગે રે, સુખ રહ્યું છે સમજણમાં. માટે ભગવાન તો મૂર્તિઓમાં રહ્યા છે, અનાદિમુક્તોમાં રહ્યા છે, એના દ્રઢ આશ્રિતોમાં રહ્યા છે. પણ તારતમ્યતાએ રહ્યા છે. બધે હરખા (સરખા) રહ્યા નથી. બીડી પીનારા મનુષ્યો ચક્રમક રાખે છે, આટલો, લોખંડનો અને એક પથરી રાખે છે, અને પછી ચોઈતું છે ને, રૂની છોતરી, તે એમ એમ લહરકો મારે છે, તે લાગલો અગ્નિ નીકળે છે અને

ચોઈતું પકડીને પછી બીડી પીએ છે. પ્રેમ ભગવાન અને ભગવાનના મહાન પુરૂષો એના એકાન્તિક ભક્તોમાં આવી રીતે વિશેષપણે રહેલા છે. એનાથી આ ભગવાનનો અને સત્પુરૂષો, મુક્તોનો મહિમા સમજતા શીખો.

વાર્તા - ૯૬

હવે એ પરમાત્માને પામવામાં શત્રુઓ આપણને નડી રહ્યા છે. કામરૂપી શત્રુ આપણને નડી રહ્યો છે. એ શત્રુ, કામે કરીને મોટા મોટા પોતાની પદવી પરથી પડી ગયા છે.

ચંદ્ર દેવ, આ મનના દેવ ચંદ્ર છે. એ ચંદ્રમા, પૂનમનો ચંદ્રમા કેવો ખીલી રહ્યો છે? એ રાત્રી કેવી સુંદર લાગે છે? અનસૂયાના પુત્ર, અત્રિ નામના પીધા હતા. છતાં એ ચંદ્ર દેવ એક વખતે ગુરૂની પત્નીને ઉપાડીને ચાલતા થઈ ગયા. ને તારાએ શ્રાપ આપ્યો છે. (સતી હતી, ચંદ્રએ એની સાથે દુરાચાર કર્યો છે). એને શ્રાપ દીધો કે તને રાહુ ગળો. એનાથી બુધ નામનો મોટો મહાપરાક્રમી દીકરો ઉત્પન્ન થયો, જેને બુધવાર કહે છે. એ નવગ્રહમાં એની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. એ ચંદ્રને શ્રાપ દીધો, તને ક્ષય થાઓ. ક્ષયનો શ્રાપ દીધો છે. બીજે વખતે પન એ ચંદ્રને, આ પ્રમાણે શ્રાપ થયેલો છે. ત્રણ વખત એમને શ્રાપ થયેલા છે. તે એ ચંદ્ર દેવને મોટો ક્ષય થઈ ગયો. અમાસના દિવસે તો મરણ પથારીએ પડે છે. તે દિવસે કોઈ શુભ કાર્ય કરવું નહીં, અમાસના દિવસે, ભઈ, કઈ દેશ પરદેશ જવું કે કઈ લગ્ન એવું માંગલિક કાર્ય, અમાસને દિવસે કરવા નહીં. ખેડૂતોએ ખેતી તજવી. અમાસના દિવસે જે ખેડૂતો ખેતી કરે છે, એના પિત્રીઓ પોતે નરકમાં પડે છે, નાખે છે. અમાસના દિવસે ખેતી કરવાનો પણ શાસ્ત્રકારોએ નિષેધ કર્યો છે. જેમ લીંબડાનું હળ કરે, બીલીનું હળ કરે, ને રાયાણનું હળ કરે એ માણસ વેવારે દુર્બળ રહે, સ્વામિનારાયણ ભગવાન સત્સંગી જીવનમાં લખી ગયા છે. આ બધો ખેડૂત વર્ગ છે. માટે એ પણ વિચાર કરજ્યો. એનું હળ કોઈ દાડો કરવું નહીં, અને કડબ પણ એનો ન કરવો. લીંબડાનો, બીલીના ઝાડનો અને રાયનના ઝાડનો. હવે કામરૂપી દોષથી, એ ચંદ્રને ક્ષય થયો. પછી એમને સૌરાષ્ટ્રમાં પ્રભાસ પાટણ નામનું

એક મહા મોટું તીર્થ છે, ત્યાં (૧૦૦૦૦) દસ હજાર વર્ષ સુધી શંકર ભગવાનની આરાધના કરે છે. શંકર ભગવાન પ્રસન્ન થયા, શી ઈચ્છા છે? ત્યારે કે મારો ક્ષય મટાડો. ભાઈ તે અધર્મ કર્યો છે. પારકી સ્ત્રીને, બ્રહ્મચરિની રાત્રી તે પોતાની સ્ત્રી કરવા ધારી, એ તે અધર્મ કર્યો છે, તેથી એ શ્રાપ તો મિથ્યા નહીં જાય. વળી તે ઈન્દ્ર રાજા ને મદદ કરી છે, ગૌતમને ઘેર જતાં. એ પણ શ્રાપ તારો મિથ્યા નહીં જાય. પણ જ તને ક્ષય થશે... તેમાં... એ ચંદ્રને ક્ષય થયો, થાય છે અને પાછો મટે છે. માટે કામરૂપી દોષ, મોટા મોટાઓ એમાં હેરાન થઈ ગયા છે. જે જગતમાં, મનુષ્યો પારકી સ્ત્રીઓને પોતાની સ્ત્રી કરવા ધારે છે, એ મનુષ્યો આ જગતમાં હેરાન થાય છે. એમાંથી કૈયો કીચકને પણ ભીમસેને મારી નાખ્યો છે. વળી રાવણ સીતાનું હરણ કરવા ગયા, એમાંથી આખા કુળનો, એ રાવણનો પણ સંહાર થયેલો છે.

ઈન્દ્ર રાજા એ ભગમાં મોહ પામ્યા ને એના શરીરમાં (૧૦૦૦) હજાર ભગંદર, ગૌતમ ઋષિએ શ્રાપ દીધેલો છે. બધા એવા ઘણા દાખલાઓ, દ્રષ્ટાંતો છે.

ચંદ્ર ઈન્દ્ર એકલશ્રંગી, સૌભરી નારદ શિવ
 અજપરી અજગર થઈ
 લાજ લઈ ત્રિલોકની, નારી કાપે નાક
 શુદ્ધ બુદ્ધ હરી ચડી રે, વળી ચઢાવ્યા સાથ
 કાગજ કરની દેખતાં, હસ્તિ મરે હજાર
 મૂર્તિ હરતી મનુની, યમ પહોંચાડે પાસ, માટે
 ઈન્દ્ર ચંદ્રકો કલંક લગાયા, લૂંટ્યા ભલા ભલેરા
 રાવણ કા દસ શિશ કટાયા, વૃત ભાગ્યા મુનિ કેરા.

માટે કામરૂપી દોષ મનુષ્યમાત્રમાં છે. કળયુગમાં કામ અને માનનું બળ બહુ છે. જેને આત્યંતિક કલ્યાણનો ખપ હોય, એને એવા દોષો પોતામાં જો હોય, ભાઈઓમાં બાઈઓમાં, તે દોષો અને પોતે પોતાના ગુરુ

થઈ અને જરૂર બાપુ કાઢવો પડશે, નહિ કાઢો તો અંતકાળ પસ્તાયેગા, પ્રાણ જાયેગા છૂટ. દુર્યોધને દ્રૌપદીને પોતાની સ્ત્રી કરવા ધારી, કે મારા ખોળામાં બેસ. એ વેળા આ દ્રૌપદીએ શ્રાપ આપ્યો છે કે હે દુષ્ટ દુર્યોધન, તારા ખોળામાં, મારા ભીમસેન ભરથારની ગદા બેસશે આ પ્રમાણે આ સતી.. પતિવ્રતાબાઈ..

સર્વોપરી, સર્વ અવતારના અવતારી, અક્ષરાતીત, પરિબ્રહ્મ પરમાતાએ ભરતખંડમાં અનંત આત્માઓના મોક્ષ માટે, મનુષ્યનો દેહ ધારણ કર્યો. ત્યારે અનંત આત્માઓએ એમની શરણાગતિ સ્વીકારી. અનંત આત્માઓ પ્રભુના દિવ્ય ધામને પામ્યા.

ભગવાન પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે હોય, ભગવાનના મહાન સંતો પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે હોય, એના એકાંતિક ભગવદ ભક્તો પૃથ્વી પર હોય, એમનો નિશ્ચય, એમનો આશરો કરવામાં અનેક પ્રકારના વિદ્ધો છે. એ વિદ્ધો મનુષ્ય જ્યાં સુધી દૂર ન કરે, ત્યાં સુધી એ મુમુક્ષુ આત્માઓને પરમાત્માને કે મહામુક્તનો આનંદ આવી શકતો નથી.

ગઢડા અંતિમનાં (૮) આઠમાં વચનામૃતમાં શ્રીજી મહારાજે કહ્યું છે, આ લોકન.. ગઢડા અંતિમનાં (૮) આઠમાં વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ કહ્યું છે કે આલોક અને પરલોકમાં સુખી થવું હોય એને ભગવાનના ભક્તો સાથે મિત્રાચારી રાખવી. એનાથી મન ઊંચુ કરવું નહિ. એનાથી, કેતાં મન નોખું પાડવું નહિ. પોતાના દોષ જોવા, પોતાના અવગુણ જોવા. ભગવાનના ભક્તની સાથે અતિ મિત્રભાવ હોય, છતાં પોતાની દસ ઈન્દ્રિયો અને ચાર અંતઃકરણ જો જીત્યા ના હોય તો, ભગવાન કે ભગવાનના મુક્તો કે ભક્તોના સંગે રહ્યા છતાં પણ એ આત્મા મહા દુઃખીયો થાય છે. એમાં વિદ્ય કરનારા કામાદિક દોષ છે. એ કામ વિષે કાલે પ્રવચનમાં થોડાં દ્રષ્ટાંત આપણે દીધેલ.

એના ઉપર એક નદુષ કરીને મહાન રાજા થયા. એ નદુષ રાજા ઈન્દ્રાણીને જોતાં પોતાને ઈચ્છા થઈ કે આ સ્ત્રી તો મારા કામની છે. એ ઈન્દ્રાણી, પોતે વરવાને માટે તૈયાર થયા. ઈન્દ્રાણીએ વિચાર કર્યો કે હાલ મારો પતિ, અત્યારે ઘોર દુઃખમાં છે. હું શું ઉપાય કરવો? તો મારો ધર્મ ભંગ ન થાય. નહિ તો રાજા બળાત્કાર કરશે. વિચાર એવો ઉત્પન્ન થયો કે તમે નવીન વાહન ઉપર બેસીને આવો તો હું તમને વરીશ.

એટલે સાત, ભગવાનના, મોટા એકાંતિક લાડિલાઓ, જેને આપણે સપ્તર્ષિ કહીએ, જેને ગામડામાં ખાટલાનું વાહન કહેવામાં આવે છે, એ સાત ઋષિઓને રાથે જોડ્યા. તેમાં નહુષ રાજા, કામથી વ્યાકુળ થયેલો. તે જલ્દી ચાલો, જલ્દી ચાલો. એટલે અગસ્ત મુનિ આકરા થઈ ગયા. જલ્દી નો અર્થ ઉતાવળા ચાલો, ઉતાવળાને અર્થ સંસ્કૃતમાં સર્પ શબ્દ કહેવામાં આવ્યો છે. ત્યારે કહે તું જ સર્પ થઈ જા. એ નહુષ રાજા હજારો વર્ષ સુધી મહા ઘોર દુઃખી થયો. હેરાન હેરાન થઈ ગયો. માફી માંગી. ત્યારે કહે છે કે દ્વાપરના અંતમાં પાંચ પાંડવો ભગવાનના એકાંતિક ભક્ત થશે, એ ૧૨ વર્ષ વનમાં વિચરશે. અને તમારા પ્રશ્નનો જો ઉત્તર આપશે, ત્યારે તમારી સદગતિ થશે. એ નહુષ રાજાની કામરૂપી દોષે કરીને અસદગતિ થયેલી છે.

કૈયો કીચક, આજથી પાંચ હજાર વર્ષ ઉપર. હાલમાં એને ધોળકા કહેવામાં આવે છે. આ, તે વખતે એને વૈરાટનગરી કહેવામાં આવતી. ત્યાં પાંડવો ગુપ્ત રહ્યા હતા. અર્જુન છોકરાઓને ભણાવતા. એ અરસામાં આ દ્રૌપદી દાસીનું કામ કરતી હતી. લુંડીનું કામ. વાસણો અજવાળવાનાં, પૂંજો વાળવાના, સાફ સૂકીનું કામ કરતી હતી, પોતે. એમાં રાજાનો કુંવર એના ઉપર મોહિત થયો છે. દ્રૌપદીએ આ વાત ભીમસેનભાઈને કહી. ભીમસેન કહે કે ચિંતા કરીશ નહિ. સ્ત્રીને કોઈ પ્રકારનું દુઃખ આવે તો, એના પતિએ એનું રક્ષણ કરવું જોઈએ. તે ભીમસેન એની વહારે ચડ્યા. રાત્રે ગુપ્તપણે, દ્રૌપદીને જે ખંડમાં બેસવા ઉઠવાનું હતું, ત્યાં પોતે સંતાઈ રહ્યા. એટલે નિશાળમાં મુકામ આપ્યો હતો. તે નિશાળમાં અર્જુન છોકરાઓને વિદ્યા ભણાવતા હતા. કૈયો કીચક દ્રૌપદીને ન બોલવાના શબ્દો ઘણાં અઘટિત કીધા. દ્રૌપદીને કહે તું મારી સ્ત્રી થા. ભીમસેનભાઈ સાંભળે છે. ત્યારે ત્યાં પ્રગટ થયા અને બોચી ઝાલી. પાટડો ઊંચો કરતાકને, પાટડા તળે ઘાલી દીધો. તરત રાજાને કહે મારી નાખ્યો, ભીમસેને કે. પછી લખ્યું કૈયો કીચક કોણે માર્યો? મેં માર્યો ભઈ મેં માર્યો. તેમ એ કૈયો કીચક આવી રીતે કામાદિક દોષથી મરણ પામ્યો.

પાંડુ રાજા, પોતાની સ્ત્રી સાથે એકાંત સહવાસ કરવાથી, ચિત્ત વિભ્રાંત બનેલું હતું, કામાદિક દોષમાં. એટલે પોતે અસદગતિને પામ્યા છે. પોતે ભૂત થયા છે. દીકરાઓ સમર્થ હતા, માટે યજ્ઞ કરીને એ પાંડુરાજાની સદગતિ કરી છે.

હવે, આમાંથી અનંત આત્માઓ ખુવાર થયા છે. માટે, મનુષ્યોએ, મુમુક્ષુ આત્માઓ એટલે સાધકોએ,
પોતાના આત્માના શ્રયના માટે અધર્મ સર્ગથી દૂર રહેવું જોઈએ.

હવે ક્રોધ પણ એવો છે. ક્રોધ છે એ જપ, તપ, વ્રત, પુણ્ય-દાન, કર્યું હોય એ સુકૃતનો નાશ કરી નાખે છે.
એમ સત્સંગી જીવનમાં શ્રીજી મહારાજે કહેલ છે. સત્સંગી ભૂષણમાં કહેલી છે.

જ્ઞાની થઈને પણ ક્રોધ કરે તો એને મૂર્ખ કહેલો છે. સુધાસિંધુ યા વચનામૃતમાં અક્ષરાતીત પરમાત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુએ પ્રથમના (૬૯) ઓગણસિતેરમાં વચનામૃતમાં કહ્યું ક્રોધે યુક્ત પ્રકૃતિ એ દુષ્ટનો ધર્મ છે. શાંત સ્વભાવે વર્તવું એ સાધુનો ધર્મ છે.

લોયાના (૧) પેહલા વચનામૃતમાં મહાપ્રભુએ કહ્યું કે ક્રોધી માણસ કે દેવ મને દીઠો ગમતો નથી. છતાં શિવજીને માનીયે છીએ, કારણ કે ભગવાનના મોટા ભક્ત છે.

કામ, ક્રોધ, લોભ એ નર્કના દ્વાર છે. એમ (૭૮) ઈથિયોતેરમાં વચનામૃતમાં મહાપ્રભુએ કહ્યું છે. ક્રોધ એ સત્સંગમાંથી પાડનાર છે. ક્રોધી આત્માઓ સત્સંગમાં પણ બહુ દુઃખી થાય છે. જેનામાં ક્રોધ હોય, એ સત્સંગમાં પણ ઘણો દુઃખી થાય છે. જેના પર ક્રોધ અડે એની માફી માગે જ છૂટકો થાય છે. બીજો કોઈ એ ગુન્હો માફ કરતા જ નથી. પૂજ્ય બાપાશ્રીએ પણ એનો ઘણો નિષેદ કર્યો છે. એક માણસ આખી જિંદગી યજ્ઞ કર્યા કરે, એક મનુષ્ય ક્રોધ ન કરે, એ ક્રોધ નહિ કરનાર વધી જાય છે. સત્ત્વ પદમ બ્રહ્મ દર્શનમ. સત્ત્વગુણી પરમાત્માને પ્રિય છે. જેનામાં સત્ત્વગુણ એને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થતાં, જો પ્રયત્ન કરે તો વાર લાગે નહિ. ક્રોધવાળા મનુષ્યના જપ, તપ, વ્રત બધાં નાશ થાય છે. જેમ આપણા તળાવમાં પાણી તો ઘણું વાળ્યું છે, ત્રણ ગાઉથી પાણી આવે એવો મોટો કાંદ નાખ્યો છે, પણ મેનપરાના ભણી, એ પાળ આગળ મોટું બહુ પાડ્યું હોય તો, એ તળાવ કદી ભરાય નહિ.

તેમ આપણે ભજન, ભક્તિ, કથા કીર્તન બહુ કરીએ પણ આસુરી સંપત્તિનો ગુણ, જે ક્રોધ એ આવે છે ત્યારે આપણને વિરૂપ બનાવી દે છે, અને આપડા પુણ્ય બધું ત્યાંથી શ્રવી જાય છે. (૧૧) અગિયાર કોટી

રૂંદ્રો હતા. એટલા બધા ક્રોધી હતા કે આ હાઠ કરડી ખાધા હતા, ઉપલ્યા અને નીચાલ્યા. ક્રોધ અડે એટલે દાંત કાચેડે. તે કાચેડી નાખે, ઉપલા અને નીચલા હોઠ બેચ, ને દાંત બધાય દેખાય, આવા ક્રોધી હતા. ક્રોધમાં મનુષ્ય દેહ મૂકે, તેને સર્પનો અવતાર આવે છે. આવું કર્મવિભાગ શાસ્ત્રમાં લખેલું છે. શાંત સ્વભાવે વર્તવું એ સાધુનો ધર્મ છે એટલે ભક્તનો ધર્મ છે. કદાચ એ આસુરી સંપત્તિનો ગુણ અપડામાં દાખલ થાય તો, ભગવાનના ભક્તો પોતાની ભૂલ સુધારી લે છે. જગતના જીવો સુધારી શકતા નથી.

અપડામાં એ કદાચ આસુરી ગુણ દાખલ થાય તો, આપડે જાણી જઈયે કે આ આસુરી પ્રવેશ થયો. પછીથી પોતાના ભૂલનો ભોગ સમજી, ભગવાન કે સંતોની માફી માંગી, પોતે સવળે રસ્તે ચાલે છે.

જગતના જીવને એ બાબતની ખબર પડે નહિ. માટે એ ક્રોધને જીતવા પ્રયત્ન કરવો.

હવે લોભરૂપી દોષ બહુ મોટો છે. લોભે કરીને હિટલર, જર્મનીનો રાજા, એને આખી દુનિયાના રાજા થવું હતું. થોડા વખતમાં એણે (૧૧) અગિયાર રાજ્ય લઈ લીધા હતા. પણ લોભ વડે કરીને એને કમોતે મરી જવું પડ્યું છે.

સહસ્ત્રાર્જુનને લોભ લાગ્યો, એ પોતાના સગા સાડુ પાસે,, પોતાની સાળી પાસે, ગાયની માંગણી કરી. તે ના આપી. તેથી સાડુનું મસ્તક છેદી અને એ કામદુર્ગા ગાયને લઈ ગયો છે, તો પરશુરામ (હાથે મર્યો છે). ત્યારે એ લોભ અધર્મનું મૂળ છે.

લોભ વડે કરીને કૌરવો ખતમ થયા. (૩૬) છત્રીસ દેશનો હક્ક હતો, આપવાનો, છતાં (૫) પાંચ દેશ પણ ના આપી શક્યા. તો ખેદાન મેદાન થઈ ગયા.

" કેવા હતા કૌરવો કાળ- જ્ઞાની, કુસંપમાં પાછી કરી ન પાની,
એવા લોભમાંથી જે લેવાણા, તૃષ્ણાના પૂરે તણાના."

લોબી માણસ આચાર્ય મહારાજ, સાધુ, સત્સંગી કે બ્રહ્મચારીની કે પાર્ષદો કે રૂચિવાળાની સેવા પણ કરી શકતો નથી.

શ્રીજી મહારાજના વખતમાં એક ભગવાનનો ભગત, લોભિયો. શ્રીજી મહારાજને માનસી પૂજામાં, કંસાર ને ઘી જમાડવા લાગ્યા. તે થોડુક ઘી વધારે પડી ગયું. તે આમ ઉહેડમાં માંડ્યો. બધા કહે અલ્યા કે શું કરે છે? તારે કે ઘી વધારે પડી ગયું, કે મફત આવે છે? લોભી માણસ પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી શકતો નથી. સત્સંગની સેવા પણ કરી શકતો નથી.

શિયાનીના શિવરામ વિપ્ર વેદના પારંગત હતા. શાસ્ત્રમાં નિપુણ, સમર્થ વિદ્વાન, જેનો શ્રીજી મહારાજ સાથે, જેને શાસ્ત્રાર્થ કરેલો છે. શ્રીજી મહારાજ એમને ઘેર પધાર્યા. આવ્યા તા તો ગામમાં. (આવ્યા હતા તો ગામમાં) પણ આમંત્રણ કે મહારાજ ઘેર પધારો. તે મહારાજ ઘેર પધાર્યા. પછી મહારાજને કહે કે કાલે જમવાનું મહારાજ મારે ત્યાં. મહારાજ કહે તમે ભિક્ષુક છો, તે જમવાનું રહેવા દો. ત્યારે કહે કે મહારાજ, આ જગતના માલિક તમે મારા ઘેર ક્યાંથી કે. મહારાજ કહે ભલે ત્યારે કાલે જમવા આવીશું. તે બજારમાં શાક લેવા ગયા, જાતે. તે સાંધામાં સાધુ ને રસ્તામાં સસ્તુ ગવારનું શાક આણ્યું. શ્રીજી મહારાજને ગવાર બિલકુલ ગમતો નહીં. ગવારનું શાક શ્રીજી મહારાજને ગમતું જ નહીં. તે બાજરાના રોટલા ને ગવારનું શાક શ્રીજી મહારાજને પીરસ્યું. ત્યારે ઘેર વેવાઈ વળોટ આવતાં હશે તો શું નહીં જમાડતા હોય? તેમ,

" હરિના ભગતને લુખું-સુકું, વેઠ જ વળગી જાણે
સગા સંબંધી પરોણા આવે ત્યારે પીરસે મિષ્ટ પરાણે,
પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમ થાય, તારા દિલનુ કપટ નવ જાય."

સગા સંબંધી મનુષ્યો ઝાલ્યા નથી રહેતા. ગમે એવું કરીને ઊંઘું ચતુ કરીને પણ સગા સંબંધીનું રાખે, જાળવે, સાચવે. હમણાં કદાચ ઉર્મિલાબેનના ભાઈ આવીને ઉભા રહે, તો ઘી ના મળતું હોય તો ચ

કહેશે કે ગમે તેમ કરો બા, પણ ઘી તો લાવવું જ પડશે. કારણ કે સગા છે. ત્યારે એ શિયાણીના શિવરામ વિપ્રના કદાચ ઘેર જમાઈ આવ્યા હોય કે બીજા કોઈ બીજા અંગત સગા આવ્યા હોય, તો એના માટે જમણવાર કરે કે ન કરે? કરવું જ પડે. પણ શ્રીજી મહારાજ સાડા બાજરાનો રોટલો ને ગુવારનું શાક મૂક્યું. મહારાજ જમ્યા. પણ એનો વેવાર સારો થયો નહિ. આખી જિંદગી દુબળા ને દુબળા જ રહ્યા. પછી મહારાજ કહે છે કે આખી જિંદગીમાં એક દિવસ અમને આમંત્રણ આપ્યું. ત્યારે જે અમને નહિ ગમતું ગવારનું શાક, તે અમને પીરસ્યું. તે વ્યવહારે પણ દુબળા રહ્યા, વ્યવહારે પણ સુખી ન થઈ શક્યા. ત્યારે લોભ છે એ પરમાત્માનો કે મહાન સંતોનો રાજીપો નથી લઈ શકતો. માટે લોભ અધર્મ સર્ગ છે. આપણી શક્તિ પ્રમાણે મહારાજ, મૂકતો અને ભક્તોના અર્થે ધન, ધામ કુટુંબ વગેરે વાપરવું. શક્તિ ઉપરાંત મહારાજે ના પાડી છે. મહારાજે દશમો ને વીસમો ભાગ ધર્મદો કાઢવો, એમ કહ્યું છે.

એટલે વધુ કરવું નહીં.

તો આ વાત, સત્સંગી જીવનમાં સહસ્ત્રાર્જુનનું શ્રીજી મહારાજે દ્રષ્ટાંત દીધું છે. લોભે કરીને વશિષ્ઠ મુનિને વેશ્યા પુત્ર થવું પડ્યું. ઈન્દ્ર રાજાને યજ્ઞ કરાવવાને માટે ગયા. ત્યારે ત્યાંના રાજા કહે છે કે વશિષ્ઠજી અમારે પણ યજ્ઞ કરવો છે. ત્યારે કહે કે હું ત્યાંથી આવ્યા પછી કરજો. રાજા શાસ્ત્રના જાણનાર હતા. કે ધર્મનું કામ તત્કાળ કરવું. કાલે દેહ પડી ગયો તો. તેથી ધર્મનું કામ, " કાલ કરંતો, આજ કરો અને આજ કરંતો અબ્; આ મૂળ વગરનું ધોકળુ, એ ઢળી પડે ઘબ." માટે આપણને આ ટાણુ આવ્યું. બૈરાં કીર્તન પણ ગાય છે.

" સજની ટાણું આવ્યું કે ભવસાગર તરવાનું" ભવજળ તરવાનું. આવો મોંઘો મનુષ્યનો દેહ, એમાં પ્રગટ ભગવાન આપણને ઓળખાણા, પ્રગટ ભગવાનના મહાન સિદ્ધ પુરૂષો ઓળખાણા. હવે તો ફક્ત એની શરણાગતિ લઈ, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખી, એની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવાથી આપડે આલોક અને પરલોકમાં જરૂર સુખી થઈશું. માટે લોભ એ પાપનું મૂળ છે.

ભગવાન આપણને જે સ્થિતિમાં રાખે એ સ્થિતિમાં, ફૂલ નહિ ને ફૂલની પાંખડીથી સેવા કરતા શીખો.

જગતના સૃષ્ટા જે બ્રહ્માજી, એણે આ જગતના આત્માઓને ભેગા કર્યા. મૃત્યુલોકના, પાતાળના અને સ્વર્ગના.

સ્વર્ગના મનુષ્યોને કહે છે કે તમે ઈન્દ્રિયોનું દમન કરો, તમારૂં કલ્યાણ થશે. ત્યારે સ્વર્ગના લોકો કહે કે, અરે કે વૈભવ ભોગવવા તો સ્વર્ગમાં આવ્યા છે, તો આવે ઈન્દ્રિયોનું દમન અમારાથી થાય નહીં.

પાતાળના મનુષ્યોને કહે છે કે દયા રાખશો, તો કોઈ ભગવાનના ભક્તો ઉપર દયા આવી જશે તો તમારૂં કલ્યાણ થશે.

પછી મૃત્યુલોકના બધા મનુષ્યોને, બધાને ભેગા કર્યા, આખી દુનિયાના માણસોને કે તમારી શક્તિ પ્રમાણે દાન કરજો. તમને શેર ચોખા મળતા હોય તો એમાંથી એક મુઠ્ઠી ચોખાય પણ દાન કરજો. એ દાન સત્પાત્રને કરશો તો ઉગશે. પણ સત્પાત્ર અને કુપાત્રને આપણને ઓળખવાની ગતિ નથી. તેથી લોકો સદાપ્રતખાનાં મંડાવે છે. એથી લોકો પાણીની પરબો મંડાવે છે. હજારો માણસ પાણી પી જાય કે સદાપ્રતમાં જમી જાય, તો કોઈ ભગવાનના એકાંતિક લાડીલાઓ પણ પાણી પી જાય કે ગોઠે તો જમી જાય, એના વડે કરીને પેલું સદાપ્રત મંડાવનારનું અગર પાણી ની પરબ મંડાવનારનો શ્રેય નામ કલ્યાણ થાય છે. આવી રીતે આ જગતના સૃષ્ટા જે બ્રહ્માજી આ જગતની પ્રજાને ઉપદેશ કર્યો છે. પણ લોભરૂપી દોષ હોય તો કશું બને નહીં. માટે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે મનુષ્યે દાન કરવું. માટે લોભ એ અધર્મ સર્ગ છે. માટે આપડે કર્મ સર્ગમાં રહેવું. આપડી શક્તિ પ્રમાણે દાન કરવું. તો આપણી ઉપર ભગવાન અને ભગવાનના સંતો પ્રસન્ન થાય છે.

હવે સ્વાદ, સ્વાદી મનુષ્ય પણ આ પ્રમાણે સ્વાદે કરીને મોક્ષમાં વિદ્યને પામે છે. સ્વાદ એ પણ ભક્તિમાં વિદ્યરૂપ છે. આપને ઘેર આંબા (5-10) પાંચ-દસ હોય, કેરી સારી આવી, પણ એ કેરી મંદિરમાં પણ લાવીએ નહીં. ભગવાનના સંતો ભક્તોને પણ જમાડીએ નહિ. તો એ માણસ લોભી ગણાય છે. આપણે

ઘેર કંઈ જારનો પોંક પાડ્યો, કંઈ બાજરાનો પોંક પાડ્યો, કંઈ ઘઉંનો પોંક પાડ્યો, તો પેટ તો કુતરા ચ ભરે છે. પણ કંઈ પરમાર્થના માટે લાવે કે મંદિરમાં. પેલ પ્રથમ આપડે આજે બાજરીનો પોંક પાડ્યો કે ઘઉંનો પાડ્યો કે જારનો પાડ્યો, તે ઠાકોરજી માટે મંદિરમાં મોકલો. અરે મુઠ્ઠી પોંક છેવટમાં મોકલો. તો એ ભગવાનને ધરાવાશે, મુક્તોને ધરાવાશે અને ભગવાનના ભક્તોએ પ્રસાદી જમશે. તો એના જીવનું સાડૂ થશે.

અને જમવા બેઠા. રસોઈ બહુ સ્વાદિષ્ટ થઈ. રાશિ થઈ હોય તો આપવાનું મન થાય, પણ પેલી સ્વાદિષ્ટ વસ્તુ થાય એટલે આપવાનું દિલ થાય નહીં.

આજે મંદિરમાં થાળ આવ્યો. તો તે કઢી બહુ સ્વાદિષ્ટ હતી. તે સંકલ્પ તો થયો કે જાણે, કઢી તો બધી જાણે જય સ્વામિનારાયણ કરી જાઉં. પણ મકુ લોભિયો દેખઈશ, મારા મનને ને મનને સંકલ્પ થયો. પોતાને પ્રિય લાગી એ વસ્તુ ભગવાનના ભક્તોને આપવી જ જોઈએ. કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે કે સ્વાદ, આપણી જે વસ્તુ પ્રિય હોય, જીભને સ્વાદિષ્ટ લાગતી હોય, છતાં એ ભગવાનને અને ભગવાનના ભક્તોને આપીને રાજી થાય, ત્યારે જ એ નિઃસ્વાદી ગણાય છે.

વળી નિઃસ્વાદી માટે તો, શ્રીજી મહારાજે સાધુઓને તો બધું મિક્સ કરી એક ખોબો પાણી રેડીને જમવાનું કહ્યું છે. લાકડાના પત્તરમાં. છતાં ગૃહસ્થ મનુષ્યોએ ગ્રાસે ગ્રાસે સ્વામિનારાયણ ભગવાનને સંભાળીને જમવું જોઈએ.

સ્વાદમાંથી એકલશ્રૃંગી ભ્રષ્ટ થયા છે.

સ્નેહ પણ ભૂંડો છે. ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તો સાથે સ્નેહ છે તો આ ભવસાગર તમે તરી જશો. પણ એવો, ભગવાનથી વિમુખ, સંતોથી વિમુખ, અને દ્રોહ બોલનાર, વાંકુ બોલનાર, એની સાથે સ્નેહ હતો આત્માની અધોગતિ જરૂર કરાવે છે. માટે પ્રીતિ તો, ભગવાન અને ભગવાનના જનમાં જ વધારે હેત

થવું જોઈએ. બીજે ઓછો સ્નેહ થવો જોઈએ.

બધા દોષોમાં માનરૂપી દોષ મોટો છે. માનમાંથી અનેક દોષ ઉત્પન્ન થાય છે. માનમાંથી અનેક દોષો ઉત્પન્ન થાય છે. માટે ભગવાનના ભક્તોએ માનરૂપી દોષને જીતવો જોઈએ. માની માનસને કંઈ પણ કહી શકાતું નથી. એનાથી અવળું અસત્યને (વચનને) એને ભાવ્યું, એથી કહીએ તો તરત માની માણસ આ પ્રમાણે કરી શકતો નથી.

એક માની માણસ સભામાં આવીને બેઠા. એમને કોઈકે કહ્યું કે ભઈ, અહીં કાં બેસો છો? તમે પેણે બેસો. તે પછી છેલ્લા બેઠા એ બેઠા, કોઈ દિવસ પાસે આવીને નથી બેઠા.

એક માની માણસને કીધું કે સેજ પગ ધોઈને આવોને ભાઈ, આ કાદો (કાદવ) હોતા, મંદિરમાં આવો છો. તો આ ભાઈ કહે સાડ કે હવે ધોઈને આવીશું. આમ કહીને ગયા તે ગયા, ફરી જિંદગીમાં મંદિરમાં પગ ના મૂક્યો. માની માણસનું માન ખંડિત થાય એટલે ભગવાનનો પણ એ ત્યાગ કરી દે, સત્યરૂપોનો ય ત્યાગ કરી દે. ભગવાનના ભક્તોની સોબત પણ છોડી દે. માનરૂપી દોષ બહુ ભૂંડો છે.

પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ હતા. એક વખત શ્રીજી મહારાજ કહે ઉનાળાનો દિવસ છે. મારા સંતોને ચંદન સાર ચર્ચવો છે. તે આ પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ પેલ્લા બેઠા. પહેલા, સૌ પ્રથમ બેઠા, અહીંયા. તે મહારાજ ચંદન ચર્ચવા આવ્યા, ભગવાન. મા-બાપને દીકરા વ્હાલા તેમ ભગવાનને પોતાના ભક્તો બહુ વ્હાલા લાગે છે. તે પેલા પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ સૌથી પહેલા, પ્રથમ આવીને બેઠા. તારે, એટલે, મહારાજ ગયા છેલ્લા. તારે એ (પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ) છેલ્લા જઈને બેઠા. તારે મહારાજ એમ ગયા, તારે એ એમ જઈને બેઠા, તારે મહારાજ પેલા ખૂણે ગયા, તારે એ પેલા ખૂણે જઈને બેઠા. પછી મહારાજ અહીં આવીને પાછા ઊભા રહ્યા, તો પાછા અહીં આવીને બેઠા, તારે મહારાજ જા પાછા છેલ્લા. પેલાએ (પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિએ) જાણ્યું કે બસ માડ અપમાન કરે છે કે સ્વામિનારાયણ, માટે આપણે ચંદન એંદુ આવે ચર્ચવાના નથી. બધાનું એંદુ હું ખાઉં કે હું મોટેરો સાધુ ને? મારા (૬૦) સાઈઠ તો શિષ્યો છે.

માન ખંડિત થયું. મહારાજ ચંદન ચર્ચતા ચર્ચતા આવ્યા, તે મહારાજના એક હાથમાં ચંદનનો કટોરો અને એમ સંતોને ચર્ચો. તે આ પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ પાસે આવ્યા ત્યારે, પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ કહે કે કર્યો કર્યો ચંદન કે એમ કરીને કટોરો ઉલારી નાખ્યો, ભગવાનના હાથમાંથી. કેમ કે વિવેક તો છે નહીં, ભગવાન થયા છે તોય કે. મને પહેલું કરવું જોઈએ ને ચંદન. ત્યારે માન આવી રીતે જીવનું બગાડી નાખે છે. માની મનુષ્યો ઘણાય પુરૂષોમાં હોય ને સ્ત્રીઓમાં ચ હોય છે. એનું માન ખંડિત થાય તો જય સ્વામિનારાયણ. તું તારે ઘેર અને હું મારે ઘેર. ત્યારે આ માન જીવનું બગાડે છે.

તો આ પરમચૈત્યાનંદ સ્વામિ રિહઈ (રિસાઈ) ગયા. તે રાધા વાય (વાવ) છે ગઢડે, તે રાધા વાયે જઈને બેઠા. પછી મોટા મોટા સદ્ગુરુઓ મનાવવા ગયા. અને કહેવા લાગ્યા કે સ્વામિ ચાલો. ત્યારે કહે કે નહિ અવાય કે. મારો સ્વભાવ બહુ માની છે. નહીં આવી શકું. છેવટમાં ગોપાળાનંદ સ્વામિ મનાવવા આવ્યા, તોય ના આવ્યા, છેવટમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ જાતે આવ્યા. તોય કહે નહીં આવું કે. તે વિમુખ થઈ વાંસદા ઘરમપુરમાં ગયા અને ત્યાં રાણીને સત્સંગ કરાવ્યો. જીવમાંથી ભગવાન તો ન ગયા, પણ પેલો માનરૂપી દોષ જબરો હતો.

માન સત્સંગમાંથી જીવનું બગાડી નાખે છે. માટે માનરૂપી દોષ બહુ મોટો છે. માન જોઈએ રાવણ જેવાને, પણ જોઈએ હિરણ્યાકસ જેવાને, માટે જોઈએ રશિશુપાલ જેવાને. આપણે તો નિર્માનીપણું જોઈએ. આપડે તો દાસભાવ છીએ, આપડે તો છેલ્લી પંક્તિના છીએ. આપણે પ્રભુને ત્યાં અનેક રત્નો પડેલા હોય, આપણી શું ગણતરી?

બાપાશ્રીએ લખ્યું છે કે આપણને અખંડ મૂર્તિ દેખાતી હોય, પણ (પ) પાંચ વર્ષના બાળકને આપણાથી મોટો માનવો. આજકાલનો પ્રભુનો ભક્ત હોય, એને પણ મોટો માનવો. તારે એના ઉપર ભગવાન રાજી રહે છે. પણ થ

કુદુ થઈને બેસે, એના ઉપર ભગવાનનો રાજીપો થતો નથી.(૧૦૦) .સો વર્ષનો ખીજડો હોય (ખીજડો એટલે હમડો, સમડો) પણ એને કઈ કેરી આવે? અને (પ) પાંચ વર્ષનો આંબો હોય તો કેરી આવે.

ભલેને નાની ઉંમરના દેખાતા હોય. અત્યારે આ ઘનશ્યામભાઈ જેવા, હે? કે હરિશચન્દ્ર જેવા, કે લતાબેન જેવા, પંડ્યા, કે બીજા બધા નાના હરિભક્તો, બિચારા ઘણા આ સભાની મઈ બેઠા છે, તે ભલે અત્યારે એ નવા સત્સંગી છે. પણ ભગવાન કે સત્પુરુષનો જો યથાર્થ નિશ્ચય કે આશરો થઈ જાય તો એ આંબા જેવા છે. એક ખીજડા જેવા કહેવાય નહીં. એ તો પંક્તિમાં ભળી ગયા, જૂની પંક્તિમાં બા.

અને પછી નવો જીવ કેવી રીતે કહેવાય?

માટે માનરૂપી દોષ બહુ ભૂંડો છે. માનથી દક્ષ પ્રજાપતિનું બહુ ભૂંડું થઈ ગયું. એ વાત સત્સંગી જીવનમાં મહારાજે લખી છે. એક વખતે (૩૩) તેત્રીસ કરોડ દેવ બેઠા છે. એમાં શંકર ભગવાન સ્વસ્તિકા આસન વાળીને ધ્યાનમાં બેઠા હતા. એટલે દક્ષ પ્રજાપતિ આવ્યા, એટલે બધા ઊભા થયા. પણ શંકર ભગવાન ઊભા થયા નહિ... (આમાંથી બહુ મોટું રમખાણ થયું છે. સતી (પાર્વતીજી) યજ્ઞમાં બળી મૂઆ છે. દક્ષનું માથું કપાણુ છે, એ દક્ષનું મુખ બકરાનું થયું છે. સામસામી શ્રાપ થયા છે. મહારાજે ટુંકાણમાં ગઢડા મધ્ય (૬૧) એકસઠમાં પણ આ વાત કરી છે).

વાર્તા - ૯૭

અનંત દેવના દેવ, અનંત ઈશ્વરના ઈશ્વર, વેદ જેને નેતિ નેતિ કરીને પોકાર કરે છે, એ પરમાત્મા, એ અનંત જીવોના કલ્યાણને અર્થે, ભરતખંડમાં છપૈયા ગામને વિષે, ધર્મ ભક્તિને ત્યાં પ્રગટ થયા. ..વર્ષ ત્યા રહી, (૧૧) અગિયાર વર્ષ ત્યાં રહી, (૭) સાત વર્ષ વનવિચરણ કર્યું. ગઢપુરમાં વસ્યા.

આ સત્સંગ ઉપર એમની અલૌકિક દયા છે. પરમાત્માની દયાનો પાર નથી, અને જીવની અવળાઈનો પાર નથી. ભગવાન કૃપાસાધ્ય છે. આ ક્રિયાસાધ્ય નથી. પૂર્વે જે અવતારો થયા છે, મત્સ્ય, કચ્છ, વરાહ, નરસિંહ, ગુરૂદત, કપિલ, રામ, કૃષ્ણાદિક અવતારો એ ક્રિયા સાધ્ય હતા. આ કૃપાસાધ્ય છે.

કેવળ એમના વિષે પૂજ્યબુદ્ધિ થાય, એમના અનાદિ સંત વિષે પૂજ્યબુદ્ધિ થાય, એમના સત્સંગમાં દિવ્ય આત્માઓ, એમના દ્વંદ્વ આશ્રિતો વિષે પૂજ્યબુદ્ધિ થાય, એટલામાં ભગવાન અને આત્માનું ઘણું શ્રેય કરે છે. જેમ કોઈ કરોડપતિ મનુષ્ય હોય એ જ્યારે દાન દેવા બેસે છે ત્યારે પાત્ર કુપાત્ર કંઈ જોતા નથી. દરેક મનુષ્યને એ દાન આપે છે.

સૂર્યનારાયણ ઉદય થાય છે ત્યારે પાત્ર-કુપાત્ર નથી જોતા, દરેકને ઉજાસ આપે છે. વરસાદ વરસે છે ત્યારે વાડમાં ય વરસે અને ખેતરમાં ય વરસે સાડ તેમ પરમાત્મા અને પરમાત્માના જે મહાન પુરૂષો એની આ જગતના આત્માઓ ઉપર બહુ જ નિઘાદ્રષ્ટિ છે. ભગવાન સૌનું કલ્યાણ કરો, સૌનું સાડ કરો એવા જ એમનાં સંકલ્પો છે. પણ પાત્ર પ્રમાણે બધું થાય છે. બી સાડ હોય, પણ ઉખડ ભુમી હોય એમાં બી નાખી આવીએ તો એ મોલ સારો ઊગે નહીં. અચાર આંગળનો જ માલ થાય. વેંત વેંત જમીન કાળી હોય ને ઉપર તો નીચે તો પથ્થર હોય, એ મોલ સારો થતો નથી.

ભગવાન અને સંતોની તો અપાર દયા છે પણ જીવ એવા અવળા છે, અભાગી છે, સંત મૂકી અસંતમાં પ્રીતિ કરે છે. ભક્ત મૂકી અભક્તમાં સ્નેહ કરે છે, એટલે એના આત્માની અધોગતિ થાય છે.

જગતના આત્માઓ તો પથ્થર જેવા છે. પથ્થર કેડે બાંધીને નર્મદાજીમાં પડીએ, તો બૂડી મરીએ, હાંમી પાર, ન જવાય. તુમડાં બાંધ્યા હોય તો સામે પાર જઈ શકીએ છીએ, બૂડાય નહીં.

તેમ ભગવાનના ભક્ત આ ભાઈઓ અને બાઈઓ, એ તુમડા જેવા છે, એની સાથે સ્નેહ અને સોબત હોય તો આપણા આત્માનો ઉદ્ધાર થાય છે.

મોટા સમર્થ પુરૂષો એ તો સ્ટીમર જેવાં છે, હજારો માણસને તારીને હાંમી પાર મૂકી દે છે.

પણ સમુદ્રમાં એક તિલમંગલ નામનું જનાવર થાય છે. એ (૪૦૦) ચાર સો ગાઉ લાંબુ પહોળું રહે છે.

ત્યારે મોટી સ્ટીમરો અમેરિકા જેવા દેશમાં જતી હોય, જેમાં બબ્બે હજાર માણસો બેસે છે. ત્યારે પેલો મચ્છ એમ જાણે છે કે આ મારા જેવો કોઈ મોટો મગરમચ્છ ચાલ્યો જાય છે. પણ એ મૂર્ખ મગરને, એ મચ્છને ખબર નથી કે આ જે મચ્છ, આગબોટ, સ્ટીમર જાય છે એ તો હજારો માણસને તારી ને સામે કાંઠે મૂકે છે.

તેમ ભગવાન અને ભગવાનના સંતપુરૂષો એ મનુષ્યાકૃતિ સજાતિ તનુને આશર્યા હોય, આપણા જેવી સરખી સ્થિતિના હોય, છતાં એ દિવ્ય આત્માઓ છે, એ આત્માઓ ઈશ્વર કોટિના છે. એના વિષે સોબત, સંગ અને સ્નેહ અને વચનનો વિશ્વાસ જો આવી જાય તો જીતના ડંકા થઈ જાય. એના માથેથી લખયોરાશીના અને જમપુરીના ઘોર દુઃખો મટી જાય છે.

વાર્તા - ૯૮

સારંગપુર પાસે એક અલાઉ કરીને ગામ છે. એ અલાઉ ગામમાં એક કાઠીને ચમના દૂત તેડવા આવ્યા, દક્ષિણમાં લઈ ગયા, જમપુરીમાં લઈ ગયા. ત્યાં ધર્મરાજા કહે છે કે એનું ખાતું ખોલો. એને પુણ્ય અને પાપ કર્યા તે પ્રમાણે ભોગવાવો. ત્યારે કે પાપ તો બહુ કર્યા છે, પણ એક પુણ્ય કર્યું છે. એણે (૨) બે વીઘા જમીન મંદિરમાં આપી છે. ત્યારે પેલા ચમનાદૂતો ને કહે છે કે મૂર્ખાઓ મેં તમને શું કહેલ છે. જેના મુખમાં સ્વામિનારાયણ એ પ્રગટ ભગવાનનું ઉચ્ચારણ થતું હોય, જેના ગળામાં ડબલ કંઠી હોય (ભગવાન અને ભગવાનના અનાદિમુક્તોની), જેના કપાળમાં ચાંદલો તિલક હોય (ભગવાન ને અનાદિમુક્ત). કંકુ એ લક્ષ્મીનું સ્વરૂપ છે. જે આત્માઓ કંકુનો ચાંદલો કરે છે, એ આત્માઓ પૈસે ટકે પણ સુખી રહેશે.

" ધન્ય દર્શન વાસુદેવ બ્રહ્મચારી,
તે જેની આરતી વ્હાલે ઉતારી
એ ઉપર જોતા તો મનુષ્ય જેવા

ગુણ ગણીએ તો પાર નૈઈ એવા."

આવા જે વાસુદેવ બ્રહ્મચારી, વાસુદેવ, શ્વેતપતિ વાસુદેવ ભગવાનનો અવતાર હતા. એમણે આશીર્વાદ દીધો છે. જે આત્માઓ કંકુનો ચાંલ્લો તિલક કરશે, તિલક ચંદનનું અને કુમકુમનો ચાંલ્લો, તો એ પૈસે ટકે અને વ્યવહારે પણ સુખી રહેશે. મોટા પુરૂષના વાચક મિથ્યા ન જાય. છતાં ઘણા આત્માઓ, કપાળ ઓરસિયા જેવો રાખે છે, નહીં નહીં. મોટા મોટા ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટરો, બેરિસ્ટરો, સોલીસિટરો, આવા લાખોપતિ ને કરોડપતિ, ભગવાન સ્વામિનારાયણ નામનો ઝગઝગાટ ચાંલ્લો તિલક કરે છે. જે આત્માઓ ચાંલ્લો તિલક અને ગળામાં કંઠી નથી, એ મનુષ્યો જપ કરે છે એનું ફળ રાક્ષસોને મળે છે. આ વાત સ્વામિનારાયણ ભગવાને સત્સંગી જીવનમાં કરી છે. વળી જે આત્માઓ આસન બેઠા સિવાય જે તપ કરે છે એનું ફળ પણ રાક્ષસોને મળે છે. માટે આસન પણ ગરમ રાખવું જોઈએ. ગરમ આસન જે મનુષ્યો રાખે છે એ વ્યવહારમાં પણ સુખી રહે છે.

માટે દરેક સત્સંગીએ આસન ગરમ રાખવા જોઈએ. ત્યારે કોઈ (કેશે) કહેશે ગરમ ક્યાં લેવા જઈએ? ત્યારે કહેવાનું કે કપડા બધાય લાવાનનાં મળે છે. કોઈ મુંબઈથી મંગાવે છે ને કોઈ કલકત્તાથી મંગાવે છે ને કોઈ અમેરિકાથી મંગાવે છે. તો એક ગરમ કપડું દુકાનમાં ના મળે?

નાગજીભાઈએ કલ્યાણનો ખપ હતો, તો ઓછામાં ઓછા ડઝન આસનીયાં મંગાવી દીધાં. બધાને ઘેર, એક એસ આપી દીધાં. ત્યારે શાસ્ત્રનો શબ્દ એમણે યાદ રાખ્યો હતો. આપણે તો આ કાને સાંભળીને પેલા કાને કાઢી નાખીએ છીએ. એટલે એ માણસ, ઉચ્ચ કોટિમાં એ આત્મા નથી આવી શકતો.

કારણ કે આ વાતો તડાકા - ભડાકા ન સમજશો. આ ગજવામાંથી વાતો નથી કાઢતા કે આ પોથીમાંનાં રીંગણાં નથી. આ તો બહુ મુદ્દાની વાતો છે. આ વાતો, તમારા જીવનમાં ઉતારશે તો તમે મુક્તદશાને પામશો. તમારા જીવનના ડંકા થઈ જશે. તમે સર્વ સાધનના અંતને પામી જશો. માટે જે જે વાતો થાય છે એ, જીવનમાં અમલમાં ઉતારતા શીખો.

હવે એ ધર્મરાજાએ, (૧૪) ચૌદ કરોડ જે જામરાઓને ભેગા કર્યા કે મુખાઓ મારો તમને હુકમ છે કે જેના મુખમાં સ્વામિનારાયણનો ઉચ્ચારણ થાય, એ પ્રગટ ભગવાન, એના નામનું જેના મુખમાંથી ઉચ્ચારણ થાય, જેના કપાળે ચાંલ્લો તિલક હોય, ગાળામાં કંઠી હોય, એને તમારૂં તેડું નહિ. કેમ એને તેડી લાવ્યા? ત્યારે યમુના દૂત કહે છે કે કપાળમાં ચાંલ્લો તિલક નતુ. ગાળામાં કંઠી નતી. પણ કે બે વીઘા જમીન મંદિરમાં આપી છે ને. જાઓ પાછા મૂકી દો. એ કાઠીને પાછો મુક્યો. એણે, એ કાઠીએ ગામમાં વાત કરી. એ અલાઉ ગામ, સારંગપુરની સમીપમાં આવે છે.

હમણાં જ અમે ગઢપુર ગયા હતા. હું અને જગદીશભાઈ એન પટેલ અને એમના ધર્મપત્નિ ઉર્મિલાબેન, ત્યારે રસ્તામાં કારિયાણી અને સારંગપુર આવ્યા હતા, ત્યાં જ આ ગામ છે. એ અલાઉ ગામ આખું સત્સંગી થઈ ગયું.

ત્યારે ધર્મરાજાએ (૧૪) ચૌદ કરોડ જાઓને હુકમ કર્યો કે જેના મુખમાં સ્વામિનારાયણનું ઉચ્ચારણ થાય, ગાળામાં કંઠી હોય, કપાળમાં ચાંલ્લો તિલક હોય એનું તમારે તેડું નહીં. તો એ જમનો માર તો બહુ ભૂંડો છે.

આ કાઠિયાવાડમાં એક કાઠીને જમ તેડવા આવ્યા.

" અતિ કાળા ને કરૂર વાણી, જેને જોઈ જીવે નહિ પ્રાણી
બહુ ભૂખ્યા ભૂંડા ભયંકર, હાથે પાસા ફરતું હથિયાર
બેઠા બે જણા લોહીને ગાળે, બીજા બે જણા બેઠા છે પાળે
પછી ગાડે પાડેથી ઊતરી, લે છે જીવને કબજે કરી."

એ યમના દૂતો ભયંકર ને વિકરાળ છે. તે માણસને ઝાડાના બંધ વઘૂટી જાય છે. જે ભક્તિહીન, એ

આત્માઓ જ્યારે મરવા પડ્યા હોય, દેહ આત્માથી જુદો થયો હોય, તે એને જાડા થઈ ગયા હશે, જોજો?

ભગવાનના ભક્તને ભગવાન પોતે તેડવા આવે છે. એના પાર્ષદો, મુક્ત પુરૂષો, એના એકાંતિક ભગવદ્ ભક્તો તેડવા આવે છે. તે એને તો બહુ સુખ હોય છે.

જેમ કોઈએ ખૂન કર્યું હોય અને ફોજદારનું તેડું આવે, તઈ જ એને ઝાડાના બંધ વઘૂટી જાય છે કારણ કે ફોજદાર તો માર બહુ મારે. હાડકા ભાંગીને ચકચૂર બનાવી દે છે. એટલે એને ઝાડા ચ થઈ જાય અને પેશાબે ચ થઈ જાય. અને રાજાનું તેડું આવે કે તમને (૧૦) દસ લાખ રૂપિયા ઈનામ આપવાનું છે. એક બંગલો આપવાનો છે. અને મોટા અધિકારી, મુંબઈના ગવર્નર બનાવવાના છે. તો અહીંથી આપણને સલૂણ લેવા આવે, કારવણના સ્ટેશન ઉપર, બલુન આવે અહોભાગ કરીને નીચે ઉતરે મેં એમાં બેસીને આપણે જવાનું. આપણે બહુ આનંદમાં છે. આખું ગામના માણસો વળાવવા આવે, હજારો માણસો હાર પેરાવે, સુખમાં જઈએ છીએ. તેમ ભગવાન અને મુક્તો પુરૂષો જેને તેડવા આવે છે, એને બહુ સુખ હોય છે. એને ઝાડા થતા નથી. આ ખુલ્લો દાખલો. જેમ કૂતરૂ ઘરમાં, ઓસરીમાં હેરાન કરતું હોય અને આઉં આઉં કરીને અઘી જાય (હગી જાય) અને મૂતરી જાય, ત્યાર પછી કૂતરાને આંતરીને લોકો લાકડાએ લાકડાએ ઠોકે છે. ત્યારે કૂતરૂ અઘી દે છે. (હગી દે છે). તેમ પેલા જમના ભયંકર ત્રાસથી એના હાડકા નક્કર થઈ જાય છે. અમારા પોતાના જ કાકી, છોટાભાઈના બા, તે (૧૯૭૩) ઓગણીસો તોતેરની સામલે દેહ મૂકી ગયા. એક હાથ એમ થઈ ગયો હતો, અને સીધો કરવાને માટે ઘણી એ મહેનત કરી પણ, લાકડું થઈ ગયો. દયાબેનના ફળિયાની મઈ એક આદમી દેહ મૂકી ગયો તે ટુટીયુ વાળીને ફુટેલો, તે પગ ઊંચા રાખેલા. તે એવા ને એવા આસનમાં સ્મશાનમાં લઈ જવો પડ્યો.

ભઈ, અને ભગવાનના ભક્તોને દેહ મૂકીને, હમી હાંજથી દેહ મુકેલા અને સવારમાં પણ પલાઠી વાળવી તો વાળી શકાય. અ હા હા ખુલ્લા પરચા તો જુઓ. માટે ભગવાન સ્વામિનારાયણની આ સંપૂર્ણ દયા છે. માટે સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે, એનું ભજન કરજો. એની આ સત્સંગ ઉપર બહુ દયા છે. એ ગઢડા ગામમાં દાદા ખાચરને કહે છે કે વરદાન માંગો. મહારાજ અમારા ગામમાં જે દેહ મૂકે એને જમનું

તેડું નહિ. તમારા આશ્રિતોને. પણ મહારાજ અમે તો કાઠી લોકો, લડાઈ થાય, સીમમાં માર્યા ગાઈએ, તારે કે (ત્યારે કહે) ગઢડાની સીમાડામાં જે જે દેહ મૂકે એને પણ જમનુ તેડું નહિ આવે.

એ રીતે મેથાણ કરીને ગામ છે. સ્વામિનારાયણ ભગવાન (૧૯) ઓગણીસ વખત ગયા છે. એ હળવદ જતાં એ ઘાંગઘા ને સુરેન્દ્રનગરની વચ્ચે આવે છે. એ મેથાણ. થોડુંક પડખે રહી જાય છે. નહિ તો મારે વિચાર હતો. આ વખતે જવા માટે. જગદીશભાઈને યાદી તો મેં આપી હતી. તે (૧૯) ઓગણીસ વખત મહારાજ ગયા છે. તઈના (ત્યાંના) પૂજાભાઈ દરબાર એમની બેન ભીલીબેન બહુ ઉત્તમ કોટિના મુક્ત પુરૂષ હતા. એમને પણ વચન દીધું છે કે તમારા ગામમાં જે સીમાડાની અંદર મરે કોઈના, અમારા આશ્રિત એને જમનુ તેડું નહિ આવે. અમથો સાધારણ ગુણ હશે તોય.

કાઠિયાવાડમાં સારંગપુર કરીને ગામ છે. તે સારંગપુર ગામમાં જીવાખાયરને વર દીધો છે. જીવાખાયર વરદાન માગો. ત્યારે કહે છે કે સીમાડાની અંદર મરે એને ય જમનુ તેડું નહિ. મહારાજ કહે જાઓ એ વર તમને આપ્યો.

પછી દાદાખાયરને સ્વામિનારાયણ ભગવાન પૈણાવા ગયા છે. પૈણાવા ગયા ત્યારે બધાય ભક્તો ચાંલ્લો કરવા મંડ્યા. કોઈએ હજાર કર્યો, કોઈએ પાંચસો, કોઈએ બસે, કોઈએ સો રૂપિયા, કોઈએ પચાસ, કોઈએ પચીસ, કોઈએ પાંચ, કોઈએ બે રૂપિયા ચાંલ્લો કર્યો. ભગવાન સ્વામિનારાયણ કહે છે કે અમે તો ચાંલ્લો નહિ કરીએ, પણ અમારી પાસે વર માગો. અમે આ જગતના માલિક છીએ, અનેક જીવના કલ્યાણ કરવાને મનુષ્યનો દેહ ધારણ કર્યો છે. તમારા સજાતિ તનુને અમે આશર્યા છે. દાદાખાયર કહે છે કે પેટ તો ફૂતરા ય ભરે છે, તો કોણે જાણ્યું ? પણ હામાને જમાડીને જમે છે એ શ્રેષ્ઠ કહેવાય. માટે આખા સત્સંગનું માગો. મહારાજ તમારો નિશ્ચય થાય, તમારો આશરો થાય, તમારા વિષે પતિવૃતાની ભક્તિ થાય અને તમારા સાચા સત્પુરૂષોને ઓળખે એને કરોડો ગુન્હા હોય તો અંતકાળે તમારે માફ કરી દેવા, અને એને અક્ષરધામમાં તેડી જવો. મહારાજ કહે દાદાખાયર એ વર, જાવ તમને આપ્યો. એ વરમાં તમે બધા આવી ગયા છો. તેથી પરમાત્માની આ સત્સંગ ઉપર દયા છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં જેતપુર કરીને ગામ છે. એ જેતપુર ગામમાં શ્રીજી મહારાજ ગાદી ઉપર બેઠા, ત્યારે રામાનંદ સ્વામિ પાસે વરદાન માંગ્યા કે સત્સંગમાં જે ઉદ્ધવ સંપ્રદાયનો આશ્રિત થાય અને એ જો મને ઓળખે, અમારો આશરો કરે, એના નસીબમાં ભીખ માગીને ખાવાનું હોય, ભગવાન કહે છે મને આવે અને એ ભક્ત અન્ન વસ્ત્રે સુખી થાય. એને એક વીંછીનું દુઃખ થવાનું હોય તો મને અનંત વીંછીનું દુઃખ થાય થાઓ પણ એ ભક્ત દુઃખથી રહિત થાઓ. આ.. હા.. હા.. શું ભગવાનની દયા છે. ફક્ત આપડે ભક્ત તો થવું જ પડશે.

પતિનો આશરો કર્યો તો અને પતિવૃત્તના ધર્મ તો પાળવો જ પડશે. એને પતિની આજ્ઞા કહેતાં વચન પ્રમાણે તો એને વર્તવું જ પડશે, નહિ તો એ પતિનું મન ઊંચું રહેશે. એના વડે કરીને એ પત્નિ બહુ દુઃખી થાય.

તેમ આપડા આત્માના પતિ ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે. એ સ્વામિનારાયણ ભગવાન સર્વાંગે જેનામાં રહ્યા છે, એના વચન પ્રમાણે સર્વત્ર આત્મોઓ રહેવું જોઈએ.

હવે મુક્તાનંદ સ્વામિ એક વખતે રોવા લાગ્યા. શ્રીજી મહારાજ કહે છે કે સ્વામિ શા માટે રોવો છો ? મુક્તાનંદ સ્વામી કહે, મહારાજ તમે આલોકમાંથી અંતર્ધ્યાન થવાના સંકલ્પ કરો છો. હજુ સત્સંગ બહુ જામ્યો નથી. શ્રીજી મહારાજ કહે છે આ સત્સંગને જે ઓળખાશે, આ સત્સંગમાં જે ભગવાનના મુક્તોનો આશરો કરશે, એ આબરૂ વિનાનો હશે તો આબરૂવાળો થશે અને ખાતો- પીતો થશે. એ વર મુક્તાનંદ સ્વામિને શ્રીજી મહારાજે આપ્યો છે. છતાં કોઈ ભગવાનના ભક્તોને આપણે દુઃખી દેખીએ છીએ, એ ભગવાન ને સત્યુરૂષના વચનનો અનાદર કરેલો છે. એ પાપે કરીને એ આત્માઓ દુઃખી છે. નહિ તો ભગવાન અને મહાન સંતોની તો આ સત્સંગ ઉપર અપાર દયા છે. વડતાલમાં, પાવાગઢની તળેટીમાં પારીખનાં હરિભક્તોએ મોટું પારાયણ કર્યું હતું. ત્રિકમભાઈ કરીને ભગવાનના મોટા ભગત થઈ ગયા આદિક, બીજા કેટલાક હરિભક્તો પણ એમાં ભળેલા. તેમાં અમદાવાદના સ્ટેશન ઉપર એમ સલૂન ઉભેલું. અનાદિ મુક્ત હરિચરણદાસજી સ્વામિ, પૂજ્ય બાપાશ્રી જેવા, મહા સમર્થવાન હતા, મહા સમર્થવાન હતા, એ. તે મુમુક્ષુઓને કહે કે હે મુમુક્ષુઓ..

દુર્લભમાં દુર્લભ, આ મનુષ્યનો દેહ આપણને મળ્યો છે. એમાં પોતાના આત્યંતિક કલ્યાણ માટે,
અસદગુરૂને વિષે પૂજ્યબુદ્ધિ થાય તો, પથ્થરની નાવ ઉપર આપડે બેઠેલા છીએ.

“ગુરૂ લોભી, શિષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ
ચડે પથ્થર કે નાવ.”

ગુરૂ કરવા તો લાકડા જેવા કરવા. લાકડું પોતે તરે અને જે લાકડાને વળગ્યું રહે, એ પણ તરે. અરે
લોખંડ કદાચ એને ચોંટાડ્યું હોય તો લોખંડ પણ તરી જાય છે. પથ્થર જેવા જીવ હોય અને પથ્થર એને
વળગાડે, લાકડાને, તો પથ્થર પણ તરી જાય છે. જેવી રીતે સ્ટીમરમાં પથ્થર ભરેલા હોય છે તો પણ
તરે છે, કારણ કે સ્ટીમર જેટલી ઉપર છે, તે ત્રણ ગણી નીચે રહે છે. ઓછામાં ઓછી (૬૦) સાર્થક ફુટ
આ પ્રમાણે સ્ટીમર પાણીમાં રહે છે. એમાં કેવળ પથ્થર જ ભરેલા હોય છે, તોય પણ એ તરે છે.

તેમ સત્પુરૂષો એ લાકડા જેવા છે. એની સાથે આપણને પૂજ્યબુદ્ધિ થાય, ગુરૂ બુદ્ધિ થાય, સદ્બુદ્ધિ થાય,
ગુરૂ બુદ્ધિ થાય, તો જરૂર આ ભવસાગર રૂપી ભવાટીમાંથી આપડે તરી જઈશું અને મહા સુખીયા
થઈશું.

અને પથ્થર જેવા ગુરૂ મળે તો, પોતે જમપુરીમાં જાય, અને આપણને જમપુરીમાં લઈ જાય છે.

અને ફૂલ જેવા ગુરૂ મળે તો, ફૂલ પોતે બૂડે નહિ પાણીમાં, પણ એને ઝાલનાર માણસો તો બૂડી જાય છે.
તારે ફૂલ પડે ફૂલ ઉપાડી લે ને પોતે બૂડી જાય છે.

“ગુરૂ ગુરૂ કહત સકલ સંસારા, એસે જગ ભરમાયા હે,
ગુરૂ જગતમે બહોત કહાએ, તાકા ભેદ ન પાયા હે.”

“ગુ” નામ અંધારૂં. અંધારામાંથી આપણને અજવાળામાં લાવે, એનું નામ ગુરૂ કહેવાય છે. એવા ગુરૂની જયારે પ્રાપ્તિ થાય, તો એ પોતે તરે અને આપણને પણ તારે છે.

એક ગુરૂ મહારાજ કેવળ પૈસાના ચારી અને સ્ત્રીના જ ચારી હતા. એક બાઈને કંઠી બાંધી. તે બાઈ પણ જડ હતી, બુદ્ધિ ઘરેણે મૂકેલી. તે રાયણા ખાવા ગઈ. એમાં કંઈ રાયણા એવા હશે, તે રાયણા ખાવાથી કંઈક ડચૂરો ભરાયો, ગળે. તે ઘણાય ગુરૂને સંભાર્યા. પણ પેલો ગળે ડચૂરો ઉતાર્યો નહિ. પછીથી કોઈએ કીધું કે રાંડ પાણી પી ને કે, તે પાણી પીધું એટલે ડચૂરો ગળે ઉતરી ગયો. એટલે આ જડ બઈ તો, જા ગુરૂ પાસે ને ગુરૂ મહારાજને કહે લ્યો તમારી કંઠી ને લાવો મારી અઘેલી.

“જ્ઞાનાં તો મારા ગોળામાં, ને વેળા મારી વંઠી (જ્ઞાન મારા ગોળામાં ને વેળા મારી વંઠી)
લાવો મારી અઘેલી, ને લ્યો તમારી કંઠી.”

ત્યારે ગુરૂ કહે છે કે આ બઈ બુદ્ધિ વગરની છે કે, એમ ગુરૂ ગુરૂ સંભાળે કંઈ ડચૂરો ઉતરતો હશે કે. તારે કે છે કે

“કોડી ખઈને ડચકાંણી, બઈ તુ વેલી
લાય મારી કંઠી, ને લે તારી અઘેલી.”

તે કંઠી લઈ લીધી પછી. ત્યારે એવા ગુરૂ આપડે કરીએ તો, એણે ટકો, અડધો કે રૂપિયો કંઈક લીધો હશે દક્ષિણાનો, તે ચ (પાછો) આપી દીધો. ત્યારે ગુરૂ કંઈ આપડુ કલ્યાણ કરે નહિ. ગુરૂ (તો એવા કરવા કે આપણને કડવાં વચન કહીને, ખોટું લાગે તેવું કહીને આપણું હિત થાય, કલ્યાણ થાય, તેવું કરે. સર્વ આવરણો ટાળીને મહારાજની મૂર્તિમાં મૂકી દે એવા ગુરૂ કરવા.)

અક્ષરધામમાં જતાં આઠ આવરણ આવે છે. આ પૃથ્વીનું આવરણ આપણાથી ભેદી શકાય એવું નથી. (૫૦) પચાસ કરોડ જોજન પૃથ્વીનું પડ છે. પૂર્વ - પશ્ચિમ, ઓત્તર- દખ્ખણ. એનાથી (૧૦) દસ ગણું જળ, પણ આપણાથી આવરણ (એ જળનું) ભેદી શકાય એવું નથી. એથી તેજ (૧૦) દસ ગણું છે, વાયુ (૧૦)

દસ ગણો છે, આકાશ એટલે પોલાણ ભાગ (૧૦) દસ ગણો છે. એ મનુષ્ય પોતાના સાધને કરીને ઉલ્લંઘન કરી શક તેમ નથી તેમ નથી. એની પાર અહંકાર, મહત્વ, માયા, બ્રહ્મ, અક્ષર એની પાર અક્ષરાતીત પરમાત્માનું ધામ છે, ત્યાં સાધનથી પહોંચાતુ નથી.

જેમ આ પૃથ્વી પર વસે છે, એ બધાય જીવ કોટી છે. એની ઉપર બધા સ્વર્ગ લોકો, દેવ લોકો રહે છે, એની ઉપર બ્રહ્મ, વિષ્ણુ ને શિવ રહે છે, એના ઉપર વૈરાટનારાયણ રહે છે, એના ઉપર અહંકાર, એના ઉપર મહત્વ, એના ઉપર પ્રધાનપુરૂષ, તેની ઉપર પ્રકૃતિ પુરૂષ, તેની ઉપર બ્રહ્મનું સ્થાન, તેની ઉપર મૂળ અક્ષરનું સ્થાન, એ મૂળ અક્ષરની પાર, અક્ષરાતીત પરમાત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણ રહે છે, અને એના અનાદિ મુક્તો રહે છે. એ પૃથ્વી પર આવ્યા હોય, એના સંબંધ વડે કરીને, એના સંસર્ગ વડે કરીને, એ જીવ આ પ્રમાણે પરમપદને પામે છે. એના વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ થવી જોઈએ, એના વિષે આત્મબુદ્ધિ થવી જોઈએ. બાકી એવા (એટલે સ્વતઃ સિદ્ધ કે સિદ્ધ કહો તો ન હોય ને સાધનિક હોય, કહેતાં અનાદિમુક્ત ન હોય અને એના અભાવે અનાદિથી નીચા દરજ્જાવાળા પરમ એકાંતિક ન હોય, એવા) ગુરૂ આપણો કરીએ તો, એ આપણને, પોતે તરે નહિ અને આપણને પણ તારે નહિ.

અરે અજીતપરા જેવી ખડકી હોય અને એમાં એક ઉંટીયું બેસી રહ્યું હતું. તે ડોશીમા હવારના પહોરમાં છાશ લેવા જતાં હતાં. તે ડોશીમા હવારના પોરમાં છાશ લેવા જાય, ત્યારે જેને ઘેર વલોવ્યું હતું, ત્યાં રસ્તામાં બાંયણા આગળ ઉંટીયું બેઠેલું, આડું. ત્યારે ડોશીમાને થયું કે લાવ કે આ ઉંટીયું ઓલંઘી જઉં. તે એક પગ આપા અને એક પગ એમ (એક પગ આ તરફ અને બીજો પગ બીજી તરફ) રહ્યો અને ઊંટ થઈ ગયું ઉભું, તે આખા ગામમાં ફર્યું. તે સૌ કહે ડોશીમા, ડોશીમા ક્યાં ચાલ્યા? ત્યારે ડોશીમા કહે ભૈ.. સા.. બ, જાતીતી તો (જતી હતી તો) છાશ લેવા પણ હવે તો આ ઉંટીયું લઈ જાય ત્યાં કે. તેમ એ ઉંટીયું એમ આડું (આહકતું?) હતું તે ગ્યું (ગયું) નર્મદાના કોતેડાંની મઈ. તે શીનોર આગળ એંશી એંશી આથનાં (હાથનાં) કોતેડાં છે. બધેય નર્મદા તીરે. તે ઉંટીયું ખતમ થઈ ગયું ને ડોશી.. ય ખતમ થઈ ગયાં. પણ એ ઉંટીયા પરથી કોઈ ઉતારનાર મળે તો ઉતારવું કે ના ઉતારવું? ઉતરી જાય તો સુખિયાનો સરદાર થાય, નહિ તો મરી જવાના છે હજી.

તેમ આ સંસારરૂપી ઉંટીયા ઉપર આપડે બેઠા છે. પણ જો ઉતારનાર ભગવાન કે ભગવાનના સત્પુરૂષ મળે, એના વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ થાય, એનો એને આશરો થાય અને જો ઉંટીયા ઉપરથી ઉતરી પાડીએ, ત્યારે તો સુખિયાના સરદાર થવાના. નહિ તો એ ઉટીયું ચ મરી જવાનું અને બેહનારા ડોશીમા ચ ખતમ થવાના. માટે ઉંટીયા ઉપરથી ઉતારનારા ભગવાન ને સત્પુરૂષો છે, માટે એનો વિશ્વાસ રાખી, ભગવાન સ્વામિનારાયણને ભજી લેવા, તો જરૂર આપડુ આત્યંતિક કલ્યાણ થશે.

વાર્તા - 100

હવે આલોકમાંથી કોઈ કહેશે કે હું વ્યવહાર પરવારીને ભગવાન ભજીશ. મારો પોતાનો વિચાર એવો હતો કે ગઢપુર તીર્થમાં સાધુ થઈને રહેવું હતું. પણ બાપાશ્રીએ ના પાડી કે સાધુ થશો નહિ. ધોળે લૂગડે રહો. કોઈ હરિમંદિરનો આશ્રય કરો, ભઈ ભેગા રહો નહિ તો, સાધુ થયા તો સાધુનો મમત. માટે અહંમત્વ મારી પાડે છે. સુખ તો સમજણમાં રહ્યું છે. “વનમાં પણ માયા વળગે રે સુખ રહ્યું છે સમજણમાં.” વનમાં પણ માયા વળગે છે, અને સુખ તો સમજણમાં રહ્યું છે. ગૃહી-ત્યાગીનો કંઈ મેળ નથી, જેની સમજણ મોટી તે મોટો. માટે આ વ્યવહાર તો તોડ્યા જેવો છે. શું તોડ્યા જેવો છે? જો ભગવાનનો મહિમા આપણને કહેનારા મળ્યા તો, એના સત્સંગમાં પોતાનો વખત વ્યતીત કરવો જોઈએ. બીજો વખત ટાળવો જોઈએ.

એક ડોશીમા હતાં. તે ટેવ પડેલી, તે જેના ઘરમાં બેસવા જાય ત્યારે કાંઈક ચોરી લાવે ત્યારે જ શાંતિ વળે. તે અડોશ-પડોશમાં કંઈ કાંણ - માંકેણ આવી, તે બધા બૈરાં થઈને રડારોળ શરૂ થઈ ગઈ. ત્યારે પેલાં ડોશીમા તે ચ છેડો વાળીને બેઠાં પણ મનમાં વિચારવા લાગ્યાં કે કંઈ બેસુ તો ઘરમાંથી કંઈ ચોરવાનું મળે. તે કોઠીના હાંણા આગળ જઈને ડોશીમા બેઠાં. તે મઈ નાખ્યો હાથ. તે રડતાં જતાં ને હાથથી કંઈ ખોળે. તે ભગવાનનું કરવું ને વડોદરેથી કંઈ આપડા બાંધવા દોરી આંણી હશે એવી ઝીણી, તે દોરી અડીએ ચડી ગઈ. તે દોરી વીંટતા જાય અને ડોશીમા રડતાં જાય. બધાં ચ છાનાં રહે પણ ડોશીમા છાનાં ન રહે. ત્યારે બધા કહે બા છાનાં રહો. મારનારાં મરી ગયાં.

“મરનારાંને શીદને રડો છો, એ રડનારાં નથી રહેવાનાં
એ તાપે બાંધ્યા તૂંબડાં, તે તરત ઉડી જવાનાં.”

આપડે એક દિવસ ડોશીમા જવું પડશે. માટે છાનાં રહો. કહે છે પણ ડોશીમાને પેલો તળાગડાનો પાર આવે નહિ, દોરીનો. તે કંઈથી છાનાં રહે? તે બધાંય ફરી વળ્યાં, ડોશીમા છાનાં રહો, ડોશીમા છાનાં રહો. હવે ડોશીમાને થયું કે આબરૂ જવાની હારી. ત્યારે કોઈ બુદ્ધિશાળી બઈ હશે, ત્યારે કે રાંડ દાંતિયા કર. કારણ કે ચપ્પા વગર દોરી કાપવી હોય તો ત્યાં તે વખતે બીજો કોઈ રસ્તો નહોતો. ડોશીમાના મનમાં થાય, એના મનને કે હાડ ચપ્પુ નથી ને છરી કે? આ દોરી કાપું કે બાર્યું કે. આ વાતની પેલી બુદ્ધિશાળી બઈને ખબર પડી ગઈ હશે, એટલે દાંતિયા કરવાનું કહેલ. તે દાંતે કરીને દોરડી કાપી નાખી, ત્યારે ડોશીમા છાનાં રહ્યા.

તેમ આ સંસાર તો તોડ્યા જેવો છે. જો આ સંસારને નહિ તોડીએ તો, કાકો પરણ્યો ત્યારે ફોઈ રાંડવાંના. ઘડીવારનો વખત નિવૃત્તિ મળે નહિ. મેં આ ઓચડી (ઓરડી) કરાવી તી (કરાવી હતી), ધ્યાન કરવા કરાવી તી. તે ધ્યાન કરવાને બદલે કંઈનું ધ્યાન થાય છે, એ તમે બધા જુઓ છો. મકું, આંખો મીંચીને ભગવાનને સંભાળીશું અને ધ્યાન કરીશું. એના બદલે માયા વળગી પડી. પણ માયા મારે સુખરૂપ છે. આ ભગવાનના ભક્તોની સોબત છે. ભાઈઓ ભાઈઓની. એ માયા મને બંધનરૂપ છે નહીં. પણ જરૂરિયાત સિવાય બધી ચીજો ઘરમાં હું વસાવુ, ઓરડીમાં, એ બધી મારી નકામી છે. એ બધીય બંધનરૂપ છે. જરૂર સિવાય બધી વસ્તુ ફેંકી દેવી જોઈએ. ત્યારે એ બંધન કરતી નથી. નહીં તો જીવમાત્ર ને એક તૂંબડી ને ગોદડીમાં બંધન કરે છે.

મોરબી સરકાર સ્ટેટ કાઠિયાવાડમાં છે. એની સમીપમાં ગોંડલ સ્ટેટ છે. ગોંડલ સરકારે (૧૦) દસ લાખ રૂપિયાનો બંગલો બંધાવ્યો, તે મોટા પુરૂષને બંગલામાં બધે ફેરવ્યા, પ્રસાદીનો કરાવવા હાડ. પછી પૂછ્યું કે સ્વામિ, મારો બંગલો કેવો? પણ સ્વામિ વખાણે નહી, સાધુ ના વખાણે. તારે કે કેમ સ્વામિ, મારો બંગલો કેવો સરસ થયો છે? ત્યારે સ્વામિ કહે જેવી મારી લંગોટી, એવો તારો બંગલો કે. તે આ

લંગોટી તો, કે છે કે, (૨) બે આનાનું કપડું જોઈએ કે, (૧) એક વેંતની ચીંદેડી જોઈએ, (૨) બે હાથની, અને (૧) એક દોરી કેડે વીંટવા જોઈએ. ત્યારે કે જેવી મારી લંગોટી છે, એવો જ તારો બંગલો છે. જો લંગોટીમાં મને વાસના રહેશે તો હું ભૂત થઈશ અને તમને બંગલામાં રહેશે તો ય ભૂત થશો. માટે આ બધુંય મૂકીને જવું પડશે.

" ધર્યાં રહે ધનમાલ, ખજાના મેડીઆ
બધું કુટુંબ પરિવાર, સ્ત્રીયા સો ચડિયા
કાળ અચાનક આય, ઝડપ લે જાયગા
માર પડે જમદાર, તબે પસ્તાયેગા
બ્રહ્મા દેહ પર્યંત સ્થિર ન રહે
એ તો અચળ સિદ્ધાંત, શ્રુતિ સ્મૃતિ કહે
સબસે છોડ સ્નેહ, નેહ કર નાથસે
આ ચિંતામણિ નર દેહ, ખોત ક્યું હાથસે."

વાર્તા - 101

આવો મનુષ્યનો દેહ, ચિંતામણિ જેવો દેહ, અરેરે જમપુરીમાં જાય એવાની સોબતમાં, આપડો વખત આપડે કાઢીએ છીએ, તો આપડા જેવા અજ્ઞાની અને મૂરખ કોણ? માટે જગતના આત્માઓ સંત મૂકી અસંતમાં બેસે છે અને તેમાં પ્રીતિ કરે છે, એ એના આત્માની અધોગતિ સ્વીકારે છે. કાગડો હોય એ લીલા ઝાડ ઉપર ના બેસે, સુકા કાષ્ટ અને ઢૂંઠા ઉપર બેહે, અને ચાંદા ઉપર બેહે છે. તેમ આપણને આ ભગવાન ઓળખાયા, આવા ભગવાનના લાડીલા ઓળખાયા, તો આપણે અસંતમાં પ્રીતિ હોય, જગતના દેહધારી જમપુરીમાં જાય એવા, એની જોડે આપણે પ્રીતિઓ બંધાણી હોય, સ્નેહ બંધાણા હોય, એમાંથી તોડી અને આ ભગવાન અને ભગવાનના સંત જનમાં પ્રીતિ કરવા જેવી છે. ત્યારે એ પ્રીતિ ક્યારે થાય? જો એનો સહવાસ થાય તો બાપા. સહવાસ સિવાય એ સ્નેહ અને ભાવ થતા નથી.

છેટેથી ભાવનાઓ થતી નથી. જેમ જેમ એનું સમીપપણું સેવે, જેમ જેમ એના સહવાસમાં ઝાઝો રહે, ત્યારે એના ઉપર પરમાત્માનો રાજીપો હોય.

ભાઈ, હાપ અને નોળિયો (સાપ અને નોળિયો) વઢે છે, ત્યારે નોળિયો પહેલાં એ બૂટી જે છે, એ બૂટી પહેલી, વિશલ્વકર્ણ ઔષધિ ગોતી કાઢે છે. એ એને સુંઘી આવે, તે એને હાપનું ઝેર ઉતરી જાય છે. તાર પછી એ હાપ જોડે વઢે છે. એ હાપ અને નોળિયાની લડાઈ મેં, મારી પોતાની મેતે મેં જોયેલી છે. મારી આંખે મેં જોયેલી છે ભાઈ. હાપ એને ફેણ મારે તરત કુદ નોળિયો નાહીને પેલી બૂટી સુંઘી આવે અને પાછો હાપને પકડે. એવી રીતે છેવટમાં હાપને મારી નાખ્યો એણે.

તેમ આ વ્યવહાર એવો છે. જગતના જીવો, જેને ભગવાન કે સંતોનું ઓળખાણ નથી, એની સાથે આપડે બેસવું પડે છે, ઉઠવું પડે છે, જવું પડે છે, આવવું પડે છે, સ્નેહ પણ છે. છતાં એનો પરિચય કેવળ ખપ પૂરતો જ હોવો જોઈએ, વેવાર પૂરતો જ હોવો જોઈએ. પછીથી જો રાત દિવસ એનો વેવાર કરીએ, તો આ સત્સંગ, એ એને ઘસારો લાગી જાય છે. ગમે એવો મનુષ્ય ગાયો અને શાણો હોય, પણ પાપી મનુષ્યના સંસર્ગથી પાપી બની જાય છે. એ ગમે એવો મનુષ્ય ડાહ્યો એ દિવાનો બની જાય છે. આપણે ઘણા સારા, ડાહ્યા અને શાણા છે, પણ અમણે જો શેર દાડ પી જઈએ પાણીના બદલે, તો દેહનું પણ ભાન રહે નહીં. એને દેહનું પણ ભાન નથી રહેતું. આપણે આવા સારા દેખાઈએ છીએ, પણ અમણે.. જેના મુખમાં ભગવાનનો નિશ્ચય નથી, મોટા પુરૂષનો ભાવ નથી, તેની સાથે રાત દાડો બેસો તો, એક શબ્દ ય કાને હવળો પડવાનો છે? મરતી (વખતે), દાજ આપડે દેહ મરવા પડ્યા તો, છાતી ઉપર આવીને પેલા બેહશે, આપડા ઉપર. પણ ભગવાનનું નામ નઈ લે. અને ભગવાનના ભગત, આ લોકો જેવા આવે (તો કહેશે કે) સ્વામિનારાયણ સ્વામિનારાયણ બોલો, બધી બધી લાપ (લપ) જવા દો, કેશે આવે. હેં, ઉલ્ટુ, આપડે ભગવાન હંભારી આલે, અને જગતના જીવ?

માટે અસંતમાં પ્રીતિ તોડી અને આ સત્સંગમાં પ્રીતિ કરવાની છે. માટે આ તો સ્વામિનારાયણ ભગવાને સમાધિ કરી પોતાના ત્રણ અનાદિમુક્તો ઓળખાવ્યા છે. ઓગણીસેં ને તેંપનની સાલે (૧૯૫૩ની સાલે)

હળવદમાં (૭૦૦) હાતસો પરચા આપ્યા, (૫૦,૦૦૦) પચાસ હજાર માનસને ખબર પડી. ત્યાર પછી સંવત (૧૯૫૪માં) ઓગણીસેં ને ચોપનમાં ઘોળકામાં (૧) એક મહિનો સમાધિઓ કરાવી છે. પોતાના અનાદિમુક્તો ઓળખાવ્યા છે. ત્યારે આપડે બાપુ એ મુક્તોને જાણ્યા છે. માટે આ નિશ્ચય તો સ્વામિનારાયણ ભગવાનનો કરાવેલો છે. માટે એ નિશ્ચય ફરવા ન દેવો. એનો આશરો મજબૂત કરવો, એના વિશે ગુરૂ બુદ્ધિ કરવી અને એના આશ્રિતો પ્રત્યે, આ ભાઈઓ અને આ બાઈઓ એના વિષે ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં પણ સ્નેહ રાખવો જોઈએ. સ્નેહો ભક્તિશ્ચ માધવે. ભગવાન વિષે જે ઘણો સ્નેહ એ જ ભક્તિ.

વાર્તા - ૧૦૨

હવે, માટે આ પરમાત્માનો કે પરમાત્માના મહાન પુરૂષોનો, આપણને કદાચ કથાવાર્તા કરી, અનેક પ્રકારનાદાખલા દ્રષ્ટાંતો દઈને ભગવાનના માર્ગે ચડાવ્યા હોય, એનો ગુણ પણ ના ભૂલવો જોઈએ.

“ગુણીજન ગુણ તજે નહિ, ગુણ તજે સો ગુલામ.”

એ માણસ ગુલામ કહેવાય છે. સજ્જન મનુષ્યો, કંઈ બે અક્ષર ભણાયા હોય, એનોય પણ ગુણ ભૂલતા નથી. તો આપણને કથાવાર્તા કરીને શ્રીજી મહારાજ અને બાપાશ્રીનો મહિમા આપડા જીવમાં ઘાલ્યો હોય તો એનો ગુણ પણ આપણે ભૂલવો ન જોઈએ. નહિ તો આપડે કૃતદ્વી કહેવાઈએ, આપણે નાલાયક કહેવાઈએ.

ભગવાને આપણને આવો સુંદર સાજ આપ્યો. આંખો તાજી ભમેડા જેવીયો આપીયો, એ આંખોનો દુરૂપયોગ કરીએ અને સ્ત્રીઓ તરફ જોઈને મનમાં ભૂંડા ઘાટ ઘડીએ તો, આપણને જન્મો જન્મ આંધળા બનાવવાના છે ભગવાન. મનુષ્ય આંધળા શાથી થાય છે? કે ભઈ, આંધળાને આપો, કે બહુ પુણ્ય લાગશે. પણ એ આંધળા શાથી થાય છે કે? સ્ત્રીઓ તરફ કુદ્રષ્ટિ જોઈ અને મનમાં ભૂંડા ઘાટ કર્યા છે, એ પાપે કરીને એ મનુષ્ય જન્મથી અંધ બને છે. અગર દેખતો હોય તો પણ અંધ બને છે. અને સ્ત્રીઓ

પણ પર પુરૂષને દેખીને પોતે ભૂંડા ઘાટ ઘડે તો એ બઈ જાર કર્મ કહેવાય, જાર કર્મ કરનાર કહેવાય છે.
એ બઈ પણ જન્મો જન્મ આંધળી બને છે.

માટે એ ભગવાનનો ગુણ પણ.. કોને, આપણને કાન આપ્યા, આપણને જીભ આલી, અરે બોબડા બનાવ્યા તો જી.. જીજી.. જી, બોલાતે નહિ, અક્ષરેય. સુંદર જીભ આપી તો ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોના ગુણ ગાવા, બાઈઓ ભાઈઓના, તો ભગવાન તમારા ઉપર રાજી થશે, પણ ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોની નિંદા કરવી, નિંદા કરાવવી એથી ભગવાન એના ઉપર કોપ કરે છે, અને પછી જીભ તોતડા બનાવી દે છે, તે જી.. જી.. જી થઈ જાય, બોલાયે ના અક્ષરેય, જય સ્વામિનારાયણ. કારણ કે જીભનો દુરૂપયોગ કર્યો ભાઈ. પગ વડે કરીને જેને ઘેર ન જવાનું, એને ઘેર ભટકીએ આપણે. પગ શું કરવા આપ્યા છે? તીર્થ કરવા હાડ. વડતાલ જાઓ, ગઢપુર જાઓ, ડાકોર જાઓ, દ્વારકા જાઓ, ભગવાનનાં દર્શન કરવા, સત્પુરૂષો, ભગવાનના ભક્તોનાં દર્શન કરવા માટે પગ આપ્યા છે. એ પગનો દુરૂપયોગ કરીને, વેશ્યાને ઘેર જાય મનુષ્યો, સ્ત્રીઓ પર પુરૂષના સહવાસ માટે એને ઘેર ભટક્યા કરે છે, ત્યારે ભગવાન પછી એને લુલિયા બનાવી દે છે. ગોઠે તો કંઈ રોગ એવો મૂકી દે, તે ચલાય જ ના. ત્યારે ભગવાને આ સુંદર સાજ આપ્યો, એનો દુરૂપયોગ ન થાય અને દુરૂપયોગ થશે તો ભગવાન એ સાજ હરણ કરી લેશે. ત્યારે આપડે પસ્તાવું પડશે.

સ્ત્રીઓએ પતિના વચન પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ અને એ પતિના વચનનો અનાદર કરે કે જાણી જોઈને પતિના જીભ ઉપર પગ મૂકે છે, એ સ્ત્રી આલોકમાં અને પરલોકમાં જરૂર દુઃખી થવાની. ત્યારે ભલે ને હું તો કહું પતિ કદાચ બહારગામ હોય, પોતાના સગા ધારો કે કોઈ દેશમાં, કોઈ ગામમાં હોય, આપડા સમીપમાં ચ ના હોય પણ જે જે વચનો પતિ કહી ગયા છે એ પ્રમાણે વર્તનાર બાઈ, આલોક અને પરલોકમાં સુખી થાય છે.

તેમ આપડા આત્માના પતિ ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે અને એ સ્વામિનારાયણ ભગવાન જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા છે એવા જે અનાદિમુક્તો છે. એના વચન પ્રમાણે જો આપણે વર્તીશું તો આલોકમાં ચ સુખી અને પરલોકમાં ચ સુખી. માટે વચનો ઉપર મનુષ્યોએ શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. વચનમાં વિશ્વાસ

રાખવો જોઈએ. માટે કોઈનો ગુણ તજવો નહિ. કાળ પડ્યો અને કોઈએ કોદરા આપ્યા, આપણને લ્યો કે આ કરશી કોદરા. પછી કે મને તો માંનીયા આપ્યા તા કોદરા. માંનીયા કહેવાય? કાળ નીકળ્યો. નઈ તો મારી જાત. તેમ જે કોદરે કાળ નીકળ્યો, તે માંનીયા ન કહેવાય.

તેમ, આપણને.. સાંભળનાર કરતાં કેનારને (કહેનાર ને) તસ્દી બહુ પડે છે. ભણનાર કરતા વિદ્યા ભણાવનારને, માસ્તરને બહુ તસ્દી પડે છે. છોકરાઓ પાસ થાય ત્યારે માસ્તરને ઈનામ આપે છે. બહુ તસ્દી પડે છે (માસ્તરને). જેમ માયિક વિદ્યા ભણાવનાર માસ્તરો, તેમ આ બ્રહ્મવિદ્યા ભણાવનાર પણ માસ્તરો હોય છે. ત્યારે એ વિદ્યા ભણાવનાર માસ્તરો હોય, તેનો પણ ગુણ ભૂલવો નહિ.

વાર્તા - ૧૦૩

હવે, એક ડોશીમા હતાં, તે અમારે રેવા માસી જેવાં ડોશીમા. તે એકનો એક છોકરો, રમણભાઈ જેવો. તે છોકરાને એવું સપનું આવ્યું કે હું તો ગાયકવાડ સરકારની દીકરીને પાઈનો (પરણ્યો). માં છોકરાને કહે છે કે બીટા રમણ, ખાવા ચાલને કે. ત્યારે રમણ કહે કે મા આજે, મને આજ ખાવાનું ભાવવાનું નથી. બેઠો તો ખરો (ખાવા) બેરેબેરે, પણ કોળિયો ના ઉતાર્યો. જેમ મનુષ્ય જ્યારે લગન પઈનવા (પરણવા) જાય છે ત્યારે હરખ માર્યા બેઠે વર કન્યાને ખાવાનું ભાવતુ નથી. આ કોળિયો ખાધો, ના ખાધો ને હાથ ધોઈ નાખશે. જે સ્વામિનારાયણ. કારણ કે એને હરખ માતો નથી. પઈનવાનો, હમજ્યા?

ત્યારે એવી રીતે એને એવું સ્વપ્ન આયું કે હું ગાયકવાડ સરકારની દિકરીને પઈનો કે. હવે મા કહે, તારે કે બેટા તું કે સપનું કેવું આયું? ત્યારે કહે કે માં, જો હું સપનું કહીશ તો મને રાજા મારી નાખશે.

અહીંથી કોઈ છોકરો કહે હું કારવણ ગામમાં જે મોટા નગરપતિ શેઠ છે, મિલ માલિક, એમની દીકરી સાથે, માડ લગ્ન થયું. એવું મને સપનું આયું. તો મુઆ (૨૦૦૦) બે હજાર, (૫૦૦૦) પાંચ હજાર થાય તો, પણ મારી નંખાવે કે ના મારી નંખાવે? હૈં? મારી નંખાવે, જરૂર તમારે.

તેમ કે હે મા આ સપનુ હુ કહીશ તો મને રાજ જરૂર મારી નાખશે. માટે એ સપનુ હું નહિ કહુ. આ વાત ડોશીના કાને, પેટમાં વાત ના રહી. તે કહી દીધી બીજાને, ત્રીજાને.. ગઈ રાજના કાને વાત વડોદરા. એટલે રાજ કહે બોલાવો છોકરાઓને કે, રમણને કે. રાજ કહે અલ્યા છોકરા કેવું સપનુ આયુ છે કે, તે ખાતો નથી. આ છોકરો ડોશીમાનો કહે કે રાજ સાહેબ, એ સપનાની વાત જો તમને કહીશ તો, ગજવામાં પિસ્તોલ છે, અમને ને અમને તમે મને મારી નાખશો. ત્યારે રાજ કહે નહિ માફ. તારે છોકરો કહે પણ કે જરૂર મારી નાખશો કે મને ખાત્રી છે. તારે રાજએ કીધું કે હદ બાર કરી દો. તે ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટમાં એને મોકલી દીધો. ત્યાં ભગવાનનું કરવું ને કિલ્લાબંધી શહેર, તે રાતે (૧૧) અગિયાર વાગે પહોંચ્યો. દરવાજા બંધ. તે દરવાજાના, દરવાજા આગળ હુઈ રહ્યો, કે દરવાજા ઉઘડશે એટલે અંદર દાખલ થઈશ. રાતે, તે રાજને હાડ ફેલ થઈ ગયું. ભઈ, તારે કે આવે ગાદીએ કોને બેસાડવો? દીકરો નથી, દીકરો નથી. ત્યારે બધાં કહે કે દરવાજો ઉઘેડતાં જે પહેલો આવે એને ગાદીએ બેસાડશું. તે આ રાજ, પેલો જે રાંડીપુત્ર શાહજાદા હતા એ છોકરાને ગાદીએ બેસાડી દીધો. પછીથી છોકરો તો મોટો હતો. પછીથી આ, આ પુતરને ગાદી મળી. ધ્રાંગધ્રાના મહારાજ થયા. એવા એકમાં વડોદરાના ગાયકવાડ સરકારની દીકરી સાથે લગ્ન થયું.. ખંડેરાવ.. પછીથી એને પણ (આ રાજને પણ) વસ્તાર નહિ. તે આ જમઈને આ રાજ પણ કૃષ્ણાર્પણ કરી દીધું. દશ કોષનો રાજ થયો. પછી કે બોલાવો, કારવાણવાળા ફલાણા ડોશી રેવાબાને કે. તે રેવાબા તો કહે ભઈસાબ, મેં કંઈ ગુન્હો નથી કર્યો. એક છોકરે ના પાડી તી કે આ સપનાની વાત તુ ના કરીશ, પણ રાંડના પેટમાં, મારી ના રઈ વાત પેટમાં, તે મને વેળાસર કહી દેવાયું કે. હું અભાગણી, હું લુચ્ચી. શેઠ સાહેબ મેં કશો ગુન્હો નથી કર્યો. મહારાજ કે મને શું કરવા બોલાવો છો? શું કરવા બોલાવો છો તમે? રાજ કહે કે બેસો ખુરશી પર. આ ડોશીમા કહે કે ખુરશી પર ના બેહાય, રાજ માણસો જોડે કે. પછી રાજ કહે, તારે તમારે દીકરો હતો? ત્યારે ડોશીમા કહે એવો કે તમારા જેવો કે દીકરો હતો. તમારા જેવું જ મોઢું હતું, પણ મારાથી કેમ કહેવાય કે તમે મારા દીકરા છો. તરત પુત્ર ઉપરથી ઉતાર્યો, માજીને પગે લાગ્યો. માતાજી હું તમારો દીકરો છું. તે દિવસે મેં આ સપનાની વાત, આ મારા સસરાને કંઈ હોત તો, આ ગાયકવાડ સરકાર મને પિસ્તોલ મારીને મારી નાખત.

માટે મુખ, પણ આ સર્વોપરી ભગવાન સ્વામિનારાયણ છે, એ વાત કદાચ આપડે મોઢેથી કોઈને કઈ દઈએ છીએ કે અવતાર કરતાં તો આ સત્સંગી મોટા છે. તે આ જીવને પથ પડતુ નથી. અવતારો માત્ર ભગત કહ્યો છે. શ્રીજી મહારાજ તો સર્વ અવતારના અવતારી શિક્ષાપત્રીના (૧૦૮) એકસો આઠમાં શ્લોક લખ્યું છે. પાંચાળના (૬) છઠ્ઠામાં, લોયાના (૧૪) ચૌદમાં, મધ્યના (૩૧) એકત્રીસમાં, છેલ્લાનાં (૨) બીજામાં, મધ્યના (૮) નૌમાં, અંતિમ (૩૧) એકત્રીસ, (૩૮) આડત્રીસમાં વચનામૃતમા, ઘણી જગ્યાએ શ્રીજી મહારાજે પોતાનું સર્વોપરીપણું કહી નાખેલ છે. અને અમદાવાદના (૭) સાતમાં વચનામૃતમાં તો સ્પષ્ટપણે કહી દીધું છે.

હવે આ સર્વોપરીપણાની જે વાત તેપણ જીવને પથ પડતી નથી. વેજપુર પાસે વરસડા ગામમાં એક માણસ કથામાં એક દિવસે, પ્રવચનમાં બેઠો. ઓ.. હો.. હો.. કે ભક્તરાજ પ્રવચન બહુ સાડ કરે છે, કે આ તો. વેદો, ઉપનિષદો, ગીતા, ભાગવત, રામાયણ, મહાભારત, બહુ જાણકાર વ્યક્તિ છે. માટે મારે આજે તમારી પાસેથી સર્વોપરીપણાની આ વાતો સાંભળવી છે. તે સર્વોપરીપણાની વાતો કરી તે ઝાડા થઈ ગયા. અને તે આ જીંદગીમાં હજુ સુધીમાં એનું મોઢું મેં જોયું નથી. જતો રહ્યો માણસ. કારણ કે ના પચી વાતો. ઉલ્ટી થઈ જઈ બાપા.

તેમ આ સર્વોપરી જ્ઞાન, સર્વોપરી ભગવાન, ને આ સર્વોપરી અનાદિમુક્ત મળ્યા છે એની જે સમજણ, એનો જે નિશ્ચય, એનો જે આશરો, એનો જેમહિમા, એ આ જીવને પથ પડે એવો નથી. એ તો જેનો છેલ્લો જન્મ થવાનો હશે, એને પથ પડશે. જેમ રાંડી રાંડના પુત્રને એ સપનાની વાત કોઈ પણ એને આ પ્રમાણે ઠીક (ચિત્ત) ન પડવા દેત. અને ઉલ્ટા રાજા એને મારી નાખેત. તેમ આ ભગવાનના મહામુક્તનો મહિમા તો જેનો છેલ્લો જન્મ થવાનો હશે, એને જ આ જ્ઞાન બાપુ પથ પડશે. ખીર ઉત્તમ પ્રકારનું ભોજન છે, પણ માણસ ખાય તો તેજસ્વી બને છે પણ કૂતરૂ ખાય તો એને ઉલ્ટી થઈ જાય છે. ખારેક અને સાકર બહુ ગુણકારી ચીજ છે. મનુષ્યો એ ખારેક અને સાકરમાં બદામ પીસ્તા નાખીને શિયાળામાં ખાય તો માણસ તેજસ્વી બને છે. પણ એ ખારેક અને સાકર ગધેડો ખાય તો મરી જાય છે. સો જન્મનો શુદ્ધ બ્રાહ્મણ હોય એને સોમવલી રસ એના ઉદરમાં પચે છે. બીજાને ઉલ્ટી થઈ જાય છે. સિંહણનું દૂધ

આવુ તાંબાનું ઘાટુ વાસણ હોય પણ એમાં ભરીને આપો પણ આપા નીકળી જાય છે. એમ સોનાનું વાસણ હોય તો સિંહણનું દૂધ રહે.

તેમ આ ભગવાન અને મુક્તોનું જ્ઞાન ઓછા સંસ્કારી જીવોને પથ પડતું નથી. માટે પાત્ર સિવાય, ઓછા સંસ્કારી જીવોને, આ ભગવાન સ્વામિનારાયણનું જ્ઞાન કે મહામુક્તોનું જ્ઞાન કહેવું પણ નહીં. કારણ કે એને અપથ્ય થાય છે, એને પથ્ય પડતું નથી. એને ઊલટી થઈ જાય છે. ઊલટો એ જમપુરીમાં જાય અને બીજાને વાત કહે ને નિંદા એ પણ જમપુરીમાં જાય, ઉઘાડા માર્ગે. માટે આ જ્ઞાન તો બહુ સંસ્કારી આત્માઓ હોય એને ભગવાનનું જ્ઞાન પચે છે બાપા, અને મહાન પુરૂષોના નિશ્ચય અને આશરા પચે છે. તેથી શિક્ષાપત્રીમાં મહારાજે લખ્યું છે કે મારા આશ્રિતોએ કોઈની ગુહ્ય વાતો એટલે છાની વાત ક્યારેય કરવી નહિ અને કોઈને કહેવી પણ નહિ. અને પોતાનો કે પારકો દ્રોહ કે નિંદા, આપણી નિંદા થતી હોય કે સામાની નિંદા થતી હોય એવું સત્ય વચન ક્યારેય બોલવું નહીં. કારણ કે નિંદા કરનાર જમપુરીમાં જાય અને આપડે નિંદા કરાવીએ તે પણ જમપુરીમાં જાય છે. ત્યારે એ વાત બહુ મહારાજે શિક્ષાપત્રીમાં આપણને અગાઉથી લખી ગયા કે હું સર્વોપરી ભગવાન આ બ્રહ્માંડમાં આવ્યો નથી અને આવીશ પણ નહીં. બ્રહ્માંડ બ્રહ્માંડ પ્રત્યે ભગવાન એક વખતે આવે છે. તો (૫૧) એકાવન વરસ ને દોઢ પોર દિવસ ચડ્યો તારે બ્રહ્માની પ્રાર્થનાથી આ ભગવાન સ્વામિનારાયણ પૃથ્વી પર પધાર્યા છે.

વાર્તા - ૧૦૪

માટે ભાઈ, આવી રીતે આ સત્સંગ જે કરવો એ પોતાના જીવના કલ્યાણને માટે કરવો. બે સારા ભગવદી કે બે સારી બાઈઓ સાથે કઈક જીવ બંધાયો હોય, મન અર્ધું હોય, તો એ પુણ્યે પાપ ઠેલાય તો આત્મા પવિત્ર બને છે. અને એને વડે કરીને એને ભગવાનનું જ્ઞાન એના જીવમાં ઉતરે છે ભાઈ.

હવે આ સત્સંગમાં બે પડારીયા સત્સંગ કરવો જોઈએ. પડારો એટલે શું? એમ બે પડાં. આપાય નેવાં પડે અને આપાય પડે. પણ એક પડારીયુ ઘર શોભતું નથી. ઘણી જગ્યાએ એવું જોવામાં આવે છે કે

ભઈને સત્સંગ સારો ને બઈને કશુંય ના હોય. ઘણી જગ્યાએ બઈને સત્સંગ સારો ને ભઈને સત્સંગ નઈ, તો તેના ઘરમાં સુખ આવતું નથી.

તે ભક્તરાજ એક હારા પણ લગીર ભક્તાણીને સત્સંગ ઓછો. હવે ભઈને સત્સંગ વધારે ને બઈને ઓછો એટલે બાઈને પાછી એવા માણસોની, હલકા માણસોની સોબત. તે આખો દિવસ પોતાના ઘરમાં ન બેહે અને એ હલકા માણસના ઘરમાં ભરાઈ રહે. એટલે પેલા શબ્દ અવળા ઘાલે. અલી કે તારો ઘણી તો કહે છે કે સ્વામીનારાયણનો ભગત છે. ત્યારે કહે હા. ત્યારે કહે બબ્બું સ્વામીનારાયણનો ધર્મ તો બહુ ખોટો ધર્મ કે. ડુંગળી નહી ખાવાની, લહાંણ નહિ ખાવાનું, હમજ્યા. એનું કશું ખાવાનું નહીં. નહિ બીજાં ચીજ ખાવાની નહિ. કોઈ દાડો પીપળા પૂજવા ના દે. કોઈ દાડો માતાએ ના જવા દે. કોઈ દાડો કશું કરવા ના દે. બહુ ભૂંડો ધર્મ સ્વામિનારાયણ. તારે ઓછા સત્સંગવાળી બાઈ કહે તારે પણ કે શું કરે? તારે કે એક ઉપાય છે કે રે.. રે.. એ રાજ્યા જે આવે છે તે ઘરમાં, એ ભગતડા એના પગલાં કાઢી નાખીને કે છ. તારે બઈને સત્સંગ ઓછો અને ભઈને સત્સંગ વધારે, તે પેલાં કાનમાં શબ્દ પેહી ગયા.

હવે ભગત ગયા હશે ગામમાં ફરવા, તારે પેલા ભક્તાણી તો ખરાં પણ અડધા ભગત. દેખા દેખી મંદિર આવે અને પાકો નિશ્ચય શ્રીજી મહારાજનો નહીં. મોટા પુરૂષનો નિશ્ચય નહીં. કોઈ ભગવાનના ભક્તો બાઈઓ ભઈની સોબત નહીં. એટલે એનું થયું કે હવે તારે કે શું અધિક ઉપાય કર (ભક્તો પોતાને ત્યાં ના આવે તેના માટે). ત્યારે પેલો ઘણી તો બિચારો ગામમાં ગયેલો, ધંધા-પાણી, ખેતી-વાડી, નોકરી-વેપાર જે કરતો હશે એ. આ બાઈનો ઘણી ઘેર નહિ એટલે પેલી કુસંગી બાઈ કહે, તારે કે જો તને ઉપાય બતાવું, પેલી કુસંગી બાઈ કે છ. આવે જે કોઈ ભગત આવે એનો પૂછવાનું કે આવો.. આવો.. કે આવો. પણ કે તમારા ભગતની વૃત્તિ આવે કરી ગઈ છે. આવે (હવે) તો જે કોઈ આવે છે, એને ખવડાવીને પછી સાંબેલે સાંબેલે ઠોકે છે. તમારી કેડો હઉ ભાંગી નાખશે કે. પછી પેલી કુસંગી બાઈએ પેલી અધકચરી ભક્તાણી હશે એમનું કહ્યું કે આવે સાંબેલે સાંબેલે છે કે મારશે કે. પેલા ભક્તોએ વિચાર કર્યો કે મારૂ હારૂ ઘડીકમાંય કુસંગ લાગી જાય ભઈ, માણસને. વાર લાગે નહિ. આ બાઈ પેલા ભક્તોને કહે કે ભગત તો સાંબેલે સાંબેલે મારે છે, માટે જો, તોય બેહવું હોય તો બેહો, એ તમને લાડવા ખવડાવશે,

શીરો ખવડાવશે, પણ તમે ચાર જણા છો, તે બીજા ત્રણ ને બોલાવી તમારી કેડોના કુચા કરી નાખશે કે.

એવા તમારા ભગતની બુદ્ધિ ફરી ગઈ છે કે. એટલે આ ભક્તો કહે કે, અલ્યા ભઈ, હવેરાથી ચાલવા માંડો, આવે આપડે અહીં રહેવું નથી. તે જાય મેનપરાના મારગ. અહીંયા, પેલા ગામમાં જઈ ભક્તને કહ્યું કે ભગત અહીં હું ભટકો છો, તમારે ઘેર ભક્તાણી એકલાં છે ને ભગત (૪) ચાર આયા (આવ્યા) છે કે.

પેલો ભગત કહે કે ઓ.. હો.. હો મારા ધનભાગ્ય.

" જે ઘેર સંત નહિ મહેમાન, જે ઘેર કથા નહીં કીર્તન, તે ઘેર જમડા ડેરાં.." મારા અહોભાગ્ય કે મારે ઘેર ભગવાનના ભક્ત પધાર્યા. કુદ્યો, નાચ્યો, એટલો બધો એને આનંદ આવ્યો. ઘેર ગયા, ભક્તાંણીને કહે કે (પોતે ભક્તાંણીને કે) ભક્તાણી.. ભગત આયાતા ન કે છ. (ભગત આવ્યા હતા ને કે છ). તારે ભટ્ટ ભક્તાણી કહે અરે ભૈસાબ, તમારા ભગત એવા ભૂંડા કે, આવ્યા એવા કે છે કે જો ચાર સાંબેલા આપો તો રહીએ, નહિ તો અમે રહેવાના નથી. આમ ભક્તાણીએ કહ્યું, કારણ કે પેલી કુસંગી બાઈએ કાનમાં શબ્દ (શબ્દ) ઘાલેલા ભઈ, બરાબર. તે ફરી કહ્યું કે તમારા ભક્તો કહેતા હતા કે ચાર સાંબેલાં જો આપો તો જ અમે રહીએ, નહિ તો અમે રહેવાના નથી. તે આવતા પહેલાં સાંબેલા માગ્યાં. મેં કીધું, ભઈ

તમને જમાડીશું, રાજી કરીશું સેવાઓ આપીશું, પણ સાંબેલાં કંઈ અધિક છે? છતાંય સાંબેલા આપીશું, એમાં શું કે. પણ તો ચ ના કે પહેલાં લાવો કે. હું પેલાં કંઈથી લાવુ. આ તો તમે (આવી ગયા તે સાડ થયું કે).. પેલા ભગત કહે છે કે મેર રાંડ કે, ભગવાનના ભગતને ના પડાય કે. આ બધું આપેલું ભગવાનનું જ છે ને ભગવાન વધારે આપશે કે. માગી લાવવાં તા ને આપવાં તાં. એમ કહીને ભક્તાંણીને કહે કે તે ગીયા કે પા કે? (તે ગયા કઈ તરફ કે?) તારે ભક્તાંણી કહે કે મેનપરાના મારગ ગીયા કે. તે ત્રણ જણાંને અડોશમાંથી બોલાવીને, ત્રણ સાંબેલાં ઊંચકીને આંણ્યાં, અને જેના લાવ્યા હતા તેમને કહ્યું કે ભઈ પછી તમને આપી દઈશું. તે ભગત અને ત્રણ જણા દોડ્યા ને ભૂમો પાડે. લેતા જાઓ.. લેતા જાઓ. એમ કહીને એમ ચાર સાંબેલાં ઘર્યા (ઉંચા કર્યા). પેલા કે (કહે) આ ભક્તાંણી કેતી તી (કહેતી હતી) એ વાત સાચી કે મારી નાખે આ તો હોં, કેડોના મકોડા તોડી નાખશે, આપડા કે. તે મૂઠીયો વાળીને પેલા જાય આગળ નાઠા. અને પેલા ચાર જણા પછવાડે દોડે (સાંબેલાં ઊંચા ધરીને). તે પહેલા આગલા ચાર જણા, જાણે કે મારવા પડ્યા છે. આ સાંબેલાં દેખાડે છે, હાં. આ તરફ ભગતને શું કે

એમને સાંભળેલાં જોઈતા હતાં તે આપીએ. તે ભગત કહે છે કે લેતા જાઓ કે લેતા જાવ. ભગત એકલો રાડો પાડે છે બિચારો, હમજ્યા. અને કહે કે સાંભેલાં ઉંચા કરો કે, આ ચાર સાંભેલાં છે કે પાછા વળો કે.

પેલાએ જાણ્યું કે આ નક્કી મારવા આવ્યા છે. મારી નાખશે કે. હાડ ભગતની વૃત્તિ જરૂર ફરી ગઈ.

ભાઈ, આ દૃષ્ટાંતનો સિદ્ધાંત, ભઈને સત્સંગ હોય અને બઈને સત્સંગ ના હોય, તો એનાં ઘરમાંથી ભગતનાં પગલાં ગયાં માનજો. માટે ભઈને સત્સંગ હોય તો ભક્તોનાં ભાઈને સત્સંગ કરાવવાનો આગ્રહ રાખજો. આ એક બાબત એમાંથી સમજવાની છે. અને જો નઈ રાખો તો, તમારા ભજનમાંથી અડધું પુણ્ય સ્ત્રીને જાય છે. આ શાસ્ત્રનો વિધાન છે. બઈ ભજન કરે એમાંથી પુરૂષને ભાગ મળતો નથી. માટે

પોતાની સ્ત્રીને સત્સંગ કરાવવાનું તાન રાખવું. મુવુ બીજુ કંઈ ના રે, પણ સ્વામિનારાયણ,
સ્વામિનારાયણ કહે તોય ધૂળ નાખજો, એટલુ કરે તોય.

તારે, તારે એ કેવી રીતે થાય? ભઈ મંદિરમાં આવે ને ભક્તોનાં ભાઈ ના આવે, તારે એને સત્સંગ થાય ખરો કોઈ દાડો ? એમ નેમ મંદિરમાં આવીને બેઠે. મંદિરમાં આવે તો, એની મેતે વાચરા અડે, ચારે બાજુના, તોય પવિતર થઈ જાય છે, સમજ્યા. માટે પુરૂષે પોતાની સ્ત્રીને સત્સંગ કરાવવાનું તાણ રાખવુ જોઈએ. વળી એ સ્ત્રી જો ઉત્તમ કોટિની ભક્ત થશે તો, એની પ્રજા પણ સારી થશે. નહિ તો પ્રજા એવી થશે, જે એના માથામાં મારે એવી, હમજ્યા. બેઠેને દુઃખ દે. અને ઘરમાં એક જો (જીવ) કાચો હોય તો, એને ઘેરથી

ધીરે ધીરે ભગવાન ને ભક્તોનાં પગલાં જાય છે. હું.. તમારા ભગત આયા તા ને, તે જેમ આ ચાર સાંભેલાં જોઈએ છે એવો ખોટો આરોપ પેલી અધકચરી ભક્તોનાં ભાઈએ પેલા ચાર ભક્તો ઉપર મૂકેલો, તેમ આ ભગત પર એવી રીતે કોઈ આરોપ મૂકે. તમારા ભગતની વૃત્તિ જ ખોટી છે ને. બિચારો કશામાં
ય ના હોય, તોય એના પર ખોટો આડ મૂકી દે.

ભરથરી ઘણો નિર્દોષ, વિક્રમ રાજા હતો. છતાં એ પિંગલાએ ખોટુ આડ મૂક્યું છે. પિંગલા ખોટી ચાલની, દુરાચારી બાઈ હતી. ઘોડાના ખાસદાર સાથે જેણે ચાર કર્યો હતો. છતાં ભરથરીને કહે છે તે જમતી વખતે, કેમ કે મોઢુ ઉદાસ છે? ત્યારે કહે કે તમારો ભાઈ નાલાયક છે કે. માડ લૂગડુ ખેંચ્યું. આ

હા.. વિક્રમ રાજા મહા પરમાર્થી પુરૂષ. દાનેશ્વરી ભક્તરાજ હતો. છતાં એના પર ખોટું આડ મૂક્યું,
બઈએ. તે વિક્રમ રાજાને દેશવટો કર્યો છે. આવા ઘણા દાખલાઓ છે.

માટે સ્ત્રીને તો ભગવાને ય પુગે છે. એને ચાર દુર્ગુણ શસ્ત્રમાં લખ્યા છે. એક તો નાગુ નાવું. જો બાથરૂમ
હોય તો, દુત્તરનો તાર પાહે ના રાખે, જે સ્વામિનારાયણ, દિવ્ય દેહ તમારે. નાગુ નાવું, ટાકું ખાવું, ટાકું
ખાવા જોઈએ. અને જૂઠું બોલવું અને સાહસ કરવાં. આ, શિક્ષાપત્રી ભાષ્યમાં, સ્ત્રીને ચાર દુર્ગુણ લખ્યા
છે.

માટે સ્ત્રીને તો ભગવાને ય પુગતા નથી. અને બે સ્ત્રી વઢતી હોય અને જો એમાં કદાચ વચ્ચે, મારા જેવો
કોઈ, જો કોઈને કેવા (કહેવા) જાય તો (બે સ્ત્રીમાંથી એક કહેશે કે) હું.. ઉ.. ઉ.. એને તમે સાચવો છો તે
અમે જાણીએ છે. ખોટો તરત આડ મૂકી દે. હાં.., ફલાણાને બોલાવો છો, ને અમોને તો બોલાવતા ય
નથી, ઘઈડાને (ઘરડાને) કોણ બોલાવે? જવાંન, જવાંનને બોલાવવાનાં મૂકીને? એવી રીતે તરત એક
સેકંડમાં આડ આપડા ઉપર મૂકી દે છે.

પછીથી, કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે બાપુ, માટે સ્ત્રી જો ભગવદી હોય, એના જીવમાં જો
સ્વામિનારાયણ ભગવાન બેઠા હોય, તો આપડુ ઘર કેળવણી ઉપર આવી જાય છે. એની પ્રજા પણ બહુ
સારી થાય છે. માટે એને સત્સંગ કરાવવાને માટે પોતાને ઘેર તમે શાસ્ત્રો વસાવો. વચનામૃત, સત્સંગી
જીવન, સ્વામિનારાયણ ચરિત્ર ચિંતામણી, સુબોધ સાગર, વચનામૃત આવાં શાસ્ત્રો તમે વસાવો.

અમે તો, નઈ નઈ આખ્યાં હોય તો, ઓછામાં ઓછા હો, (150) દોઢહો, (200) બસો રૂપિયાના પુસ્તક
ધર્માદા આપી દીધાં છે. શાથી જે કોઈ વાંચશે તો ભગવાનના માર્ગે ચાલશે. અને કોઈ કન્યા પૈઈનતી
હોય તો એને કન્યાદાનમાં એ પુસ્તકો, પેલાં (પહેલાં, પહેલેથી) હું આપી દઉં છું, મારા પ્રત્યે સેજ જો
પૂજ્ય બુદ્ધિ હોય તો, બીજાને તો નથી આપતો. પણ મારા પ્રત્યે પણ જો.. એક વખતે અહીં એક
હરિભગત પાણી ભરતાતા (ભરતા હતા) ને મેં કીધું મને એક ઘડો પાણી આપોને! ભઈ ના. (ના પાડી

દીધી કે ના સાંભળ્યું). ત્યારે મેં કહ્યું અલ્યા ભઈ, મકું પાણી ખૂટી ગયું છે અને કોણ ઘેર લેવા જાય. તે બે વખત મેં કહ્યું પણ બેઉ વખતે મારી દાદ એમણે સ્વીકારી નઈ.

એક હરિભગતને ઘેર તીજે દિ પાણી માગ્યું. ત્યારે કહે ભગત તો કે બધાના છે કે, વારા કરોને કે, તે ભગત, અમારા એકલાના છે, ભગતજી? ઓ તારી બાંનનો વેહ માડ. એક ઘડા હાડ, મારે, વારો કાઢવાનો વારો, મારે માથે આવ્યો. કે હાંમો કે, હમજ્યા. તો ભગત તો બધાંના છે કે ભગતજી તો, અને અમારે એકલાને જ. અહીં અમારે એકલાને જ ઘર છે. કાલે ય ઘડો લઈ ગયા હતા અને પાછો આજે ય ઘડો લઈ જાય છે. તે ભગતજી તો બધાંના છે. બધાંનો ય વારો કરો કે એક ઘડો લઈ જાય.

ત્યારે કહેવાનો આપણો મુદ્દો શું છે બાપુ, આવી રીતે જો પૂરો સત્સંગ ન હોય તો, એક ઘડો પાણી પણ અપાતુ નથી. હમજ્યા. કેવાનો (કહેવાનો) આપડો મુદ્દો શું છે કે એવી રીતે જો બઈને સત્સંગ થાય તો એના ઘરમાં કોઈ દાડો કલેશ ના થાય. આ પેલુ સુત્ર. નહિ તો લઠ્ઠમ્ - લઠ્ઠા તમારે. રોજ ઓળી હળગે (રોજ હોળી સળગે). પેલી તો ફાગણ સુદ પૂનમને દાડે હોળી આવે, એક જ દાડો બાર મહિને, આ તો ઘરમાં રોજ હોળી, સમજ્યા. આ ઘરમાં રોજ હોળી, તમારે સમજ્યા. તડમ - તડા તમારે હમજ્યા. હા, બાટાયોટ, જેમ પેલાં કૂતરાં બાઝે. એવી રીતે તો, હમજ્યા.

માટે બઈને સત્સંગના માર્ગે ચડાવવાને માટે ઘરમાં તમે શાસ્ત્રો વસાવો. એને નિયમ આપી દેવો કે તારે નિવૃત્તિ થાય એટલે એક વચનામૃત તારે વાંચવો. ભક્ત ચિંતામણી વાંચો, સત્સંગી જીવન વાંચો, સુબોધ સાગર વાંચો, સ્વામિનારાયણ ચરિત્ર ચિંતામણી, પૂજ્ય બાપાશ્રી (ની વાતો) પણ વાંચો તો એને કંઈ જ્ઞાન થાય. અને તેમ છતાંય એ ભણેલાં ના હોય ને અભણ વધારે હોય, ભણેલાં ઓછાં હોય છે, તારે એને અહીં કથામાં લાવવાં. તો (ર) બે કલાક તો સાંભળે. એટલુ ય જ્ઞાન થાય કે ના થાય, હેં ?

ત્યારે એવી રીતે, આવે કદાચ બઈને સત્સંગ હોય અને ભઈને સત્સંગ ના હોય, તોય દુઃખના દાડા છે. ત્યારે બઈએ હું કરવું? ભઈને સત્સંગ ઓછો હોય અને બઈ ભક્તાંણી વધારે હોય ત્યારે એને કેવી રીતે સત્સંગ કરાવવો, એની કૂચી બતાવું. એને રોજ રસોઈ જે કાઢો અને પેલો જો ધરાવવા ના દે, હમજ્યા. તે

રસોઈ કાઢીને હે ભગવાન સ્વામિનારાયણ ભગવાન જમી લો, હે બાપા જમી લો, એમ સંકલ્પ કરીને ડીસ ઠેલી મૂકવી, જે સ્વામિનારાયણ. એ પ્રસાદીનું ખાય તોય એનું સાડ થાય. રોટલા ઘડવા તો સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ કરતાં કરતાં રોટલા ઘડવા. ભાખરી કરીએ, પૂરી કરીએ તોય સ્વામિનારાયણ,.. સ્વામિનારાયણ કરતાં કરતાં રસોઈ બનાવવી. સમજ્યા. પછી એ રસોઈ પણ નિર્ગુણ. એ રસોઈ જમે, એનું ય પણ કલ્યાણ થાય. માટે, અને એના સંકલ્પ સારા કરવા. ભગવાન એનું સાડ કરો, ભગવાન એની સદ્બુદ્ધિ કરો. સમજ્યા. નહિ તો, આવી રીતે ઘરમાં પતિ પત્નિને જો સંપ હોય છે, પતિ- પત્નિ બેય ને સત્સંગ હોય છે, તો એના ઘરમાં સદાય શાંતિ.. શાંતિ થઈ જાય છે. માટે સ્ત્રીએ પતિને સત્સંગ કરાવવાનું તાંણ રાખવું અને માટે સ્ત્રીએ નાનપણમાં મા-બાપની આજ્ઞામાં રહેવું, મોટપણમાં પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે રહેવું, અને પતિ ભલે કદાચ આપડે સમીપમાં ન હોય, પણ જે જે વચનો પતિ આપણને કહી ગયા હોય, એ પ્રમાણે જ વર્તવું.

ભગવાન સર્વ અંતર્યામી છે, આપડા આત્મામાં છે અને દરેકના આત્મામાં છે. તો ભગવાન કાં ભગવાનના ભક્તો,.. માટે કહેવાનો ભાવાર્થ શું છે, તો કે બે પડારીયા સત્સંગ જોઈએ ભઈ, તો કોઈ દાડો ઘરમાં કલેશ થાય નહીં. અને બે પતિ-પત્નીને સંપ હોય તો, લક્ષ્મીનો ત્યાં વાસ રહે છે. નમીને, ખમીને, સહન કરીને, બાપુ સંપ રાખવો જોઈએ.

વાર્તા - ૧૦૫

હવે નજરે જોયેલી વાતો પણ ખોટીઓ પડે છે. સાંભળેલી વાતો પણ ખોટીઓ પડે છે. એય પણ એક વાત વિચારવા જેવી છે.

ગોપીચંદ રાજા હતા, એની માતા મેનાવતી, એકનો એક દીકરો, ઉંમર મોટી થઈ, બીજી પ્રજા હતી નહીં. વૃદ્ધ અવસ્થા આવી, એટલે ગોપીચંદ રાજાના પિતા પરલોક સિધાવ્યા. હવે આ બાળા ભક્તિવાન હતી, પરંતુ રહેનારી પદમણી હતી. દિવસે ઘરમાંની બહાર પગ મૂકે નહિ, કોઈની ઘેર બેસવા જાય નહીં, જેમ

શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે પોતાનો પતિ પરદેશ ગયે સતે, એને આભૂષણ ધારવાં નહીં. પારકે ઘેર બેસવા જવું નહિ. ને હાસ્ય-વિનોદ નો ત્યાગ કરવો. આવી રીતે એને અનેક પ્રકારનાં શિક્ષાપત્રીમાં મહારાજે, પોતાના ધર્મ સ્ત્રીને લખ્યા છે ભાઈ.

તેમ આ મેનાવતી, ગોપીચંદ રાજાની માતા, રાતના (૧૧) અગિયાર વાગે એટલે રોટલી અને શાક લઈ, એક મચ્છેન્દ્રનાથના ગુરૂભાઈ ભાવેન્દ્રનાથ કરીને હતા. એ ભાગોળે, આપણે વૈજનાથ મહાદેવ છે, એવા સ્થાનમાં પડેલા. રાતે જઈને મહાત્માને આ જમાડવા જાય. મહાત્મા જમીને પછી આડા પડખે થાય ઘડીવાર. ત્યારે આ બઈ પંખો નાખે, એમના પગ દબાવે, સેવા કરે. કારણ કે સેવા સિવાય બાપુ મુક્તિ મળતી નથી. વનો વેરીને વશ કરે છે. સેવા નવ પ્રકારની ભક્તિને આપે છે. સેવાવાળો મનુષ્ય આલોક પરલોકમાં સુખી થાય છે ભાઈ. માટે પતિ સેવા કરે તો પતિએ તો સમજી જ જવું જોઈએ કે મારો પતિ સેવા કરે છે, તો એની સ્ત્રીએ તો, એની સેવા એને ફરજિયાત કરવી જોઈએ. ત્યારે એના ઉપર પતિનો ય રાજીપો થાય, અને પરમાત્માનો ય રાજીપો પણ થાય છે. ભગવાનના ભક્તોનો ય રાજીપો થાય છે.

આ મેનાવતી હંમેશાં સેવા કરવા જાય, ત્યારે ગામમાં પાંચ સારા હોય તો પાંચ નાગા પણ હોય છે. એમને ગોપીચંદ રાજાની સ્ત્રીને જઈને વાત કીધી સત્યવતીને કે આ તમારી સાસુ છે ને એ વિધવા થયાં. તે પેલા જોગટા પાસે રોજ જાય છે. લ્યો, આ તો મહાન પુરૂષ હતા, સત્યુરૂષ હતા, ભગવાનના લાડીલા હતા, મહા સમર્થ વ્યક્તિ હતા. એ જોગટા પાહે રોજ જાય છે. તે સત્યવતી પોતાના પતિ ગોપીચંદ રાજાને કહે છે કે (બંગાળાના રાજા હતા) સાંભળો છો, આપડી માતા ભક્તિનો ઢોંગ કરી, રાત્રે પેલા મહાત્મા પાહે જાય છે. ત્યારે કે મારી માં તો ભક્તિવાન છે કે બહુ ભક્તિવાન છે. છતાં બે જાસૂસ મોકલ્યા, તપાસ કરો કે. જાસૂસોએ છેટે છેટેથી, ચચ્યાર આંહડે છેટેથી જોયું. ત્યારે માતા ૧૧ વાગ્યા એટલે બંગલામાંથી નીકળ્યા. હાથમાં ફાનસ છે, એક હાથમાં ટીફીન છે. જઈને રોટલી શાક મહાત્માને જમાડ્યાં. મહાત્મા આડા પડ્યા એટલે પગ, પગના ચરણ દાબવા માંડ્યા. એક હાથમાં પંખો રાખ્યો. જાસૂસોએ આ જોઈને ખોટું વિચાર્યું. હા.. કે કાળુ - ધોળુ છે, કે તરત છેટેથી જોઈને પાછા વળી ગયા.

આવીને રાજાને કહે કે રાજા સાહેબ વાત સાચી કે છ? તમારી માતા ભક્તિવાન નથી પણ કુકર્મવાળાં છે.
રાજા લોકોને કાન પણ સાન નહિ. ત્યારે કે એ મહાત્માને વાવમાં ફેંકી દો. વાય (વાવ) પુરાવી દીધી.

મહાત્મા સમાધિમાં જતા રહ્યા.

એક દિવસે આ ગોપીચંદ રાજાની માતા ચોંધારે આંસુ વિલાપ કરે છે, રડે છે. છોકરાની નજર ઉપર જઈ,
ગોપીચંદની. ગોપીચંદ રાજા કહે છે કે માં, તુ કેમ રડે છે? બેટા, તારા બાપની કંચન જેવી કાયા પણ એને
અગ્નિમાં બાળી દેવામાં આયો કે. તારા દેહને પણ એક દિવસે અગ્નિમાં ફેંકી દેશે. અને તેં તો ભગવાનના
સત્પુરૂષનો અપરાધ કર્યો, એના કરતાં તુ તો પથ્થર કુખે જન્મ્યો હોત, તો કોઈ ભગવાનનો ભક્ત લૂગડું
ધોવત, તો તારૂં સાડું થાત. તેં સત્પુરૂષનો અપરાધ કર્યો. એને તરત ખ્યાલ આવી ગયો, કે અ ર ર.. ર,
મારી માતા ભક્ત છે અને આ વાત ખોટી છે. ત્યારે કે મા હવે ઉપાય શું કરૂં. બેટા

“મોટા જે થયા જનો જગતમાં, એ અંતરે આણવા
પામ્યા નાશ નથી સદા સુજણ તે છે, જીવતા જાણવા
જાગી રોજ પ્રભાતમાં સમરીએ, તો સદ્ગુણો પામીએ.”

મોટા પુરૂષો નથી મરતા કે. વાય ખોદાવી, સમાધિમાંથી જગ્યા, સ્નાન કરાવી, માફી માગી, ફુલહાર કર્યા,
મારી ભૂલ માફ કરો કે.

ભગવાન અને મોટા સંતો એવા છે કે જો પ્રાર્થના કરો કે મારી ભૂલ થઈ, મારો ગુનો માફ કરો, તો દયાળુ
છે ને આપડો ગુનો માફ કરે છે, ભગવાન ને સંતો.

એ ગોપીચંદ રાજાને તરત વૈરાગ થઈ ગયો છે. રાજપાટ છોડીને સાધુ થઈ ગયા, દુનિયામાં અમર કીર્તિ
કરી ગયા.

“જનુની જીવો રે ગોપીચંદની, પુત્રને પ્રેર્યો વૈરાગ્યજી
રાજસાજ સુખ પરહરી, વેગે ચાલીયા વનજી.”

નજરે જોયેલી વાત ખોટી પડે છે. એક વખતે દિલ્હીની ગાદી ઉપર મચ્છગંધાના બે પુત્ર ચિત્ર વિર્ય ને વિચિત્ર વિર્ય. મહાભારતની આ વાત કહું છું તમને. એને ગાંડવજી, જે ભીષ્મદાદા સાથે લગ્ન થવાનું છે, પણ બાપ કહે હું પૈઈનું અને દીકરો કહે હું પૈઈનું. (બાપ કહે હું પરણુ અને દીકરો કહે હું પરણું). તે બાપને એ કન્યા આપી અને દીકરો પરણ્યો નહિ. એણે પ્રતિજ્ઞા કરી

“વળાવી મત્સગંધાને પિતા સંગ, ભીષ્મપિતાએ, અડગ બ્રહ્મચારી વ્રત પાળ્યુ, પ્રતિજ્ઞા હો તો એવી હો;

અરે ઓ હિંદના બંદા, પ્રતિજ્ઞા લો તો એવી લો,
છૂટે ના પ્રાણ જાતાં એ, પ્રતિજ્ઞા હો તો એવી હો.”

એ ભીષ્મદાદાએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે હું લગ્ન જ નહિ કરું જાઓ. અને તારી પ્રજા જ દિલ્હીની ગાદી ઉપર આવશે. એની સાથ આ કન્યાને પઈનાવી (પરણાવી) છે. છોકરાઓ મોટા થયા, પોતાની જી જી થઈ. પૂર્વે જે સ્ત્રી થનારી હતી, એની હંમેશાં સેવા કરવા જાય. એક વખતે પોતાની જી જી પૂર્વે સ્ત્રી થવાની હતી, એની સેવા કરતા હતા, ગાંડીવજી, ભીષ્મદાદા. માતા કાંઈ હાજાં - માંદાં હશે તે પગ દાબતા હશે. તે આ ચિત્રવીર્ય, વિચિત્રવિર્ય, જંગલમાં શિકાર કરવા ગયા હતા. ત્યારે કે લાવો કે માતાના દર્શન કરતા જઈએ. તે આવી, આપડી આ બારી છે, એવી જાળી તે, ડોકિયું કર્યું તે દિવો બળે. ત્યારે પોતાનાં માતા સૂઈ રહેલાં હશે અને એના ચરણ આગળ, આ ગાંડવજી, ભીષ્મદાદા બેઠા છે. અ ર ર ર.. ર, આ તો કુકર્મ છે. કંઈ કુકર્મ હતું નહિ.

નજરે જોયેલી વાતો ખોટી પડે છે. પીપળાના પોલમાં પેહીને બરી મૂઆ. આ તો બિચારા સેવા કરતા તા. નજરે જોયેલી વાતો ખોટી પડે છે. સાંભળેલી.. તો નજરે જોયેલી ખોટી પડે છે, તો હાંભળેલી તો ખોટી જ હોય.

વાર્તા - ૧૦૬

એક છોકરો હશે, તે ડોક્ટરની ઘેર દવા લેવા ગયો, કહે ડોક્ટર સાહેબ મારી બાને તાવ આવે છે, તે દવા લાવો. તે ડોક્ટરે દવાઓ આપીઓ. અલ્યા કે હલાવીને પાજો કે. આટલું ડોક્ટર બોલ્યા. છોકરો ઘેર આવ્યો, અને માને કહે, લે ઉઠ, બેઠી થઈ જા કે. તે ડોશીમાને હલાવવા મંડી પડ્યો. તે ડોશીમા બૂમો પાડવા માંડ્યા. ઓ તારો રાજીયો માંડુ. મને હુ કરવા મારી નાખે છે, આ તારો છેડો વાળુ, ઓ તારાં છાજીયાં લઉ. તારે કે બેસ.. બેસ.. બેસ છાંની માંની. ડોક્ટરે કીધું છે કે હલાવીને પાવાનુ કીધું છે કે. ઓ મૂર્ખા દવાને હલાવવાની કે ડોશીને હલાવવાની ? આવી રીતે આ શાસ્ત્ર પોતાની મેળે સમજાય એવાં નથી.

કાઠિયાવાડમાં એક વખતે વીશ માણસની મંડળી ભજન કરે, ૨૦૦ માણસ જોવા ઝઝુમેલું. તેમાં કીર્તનમાં “એ ચરણો ધોઈને ચૈનાંમત (ચરણામૃત) પીજીયે રે.” ચરણો ધોઈને, ચરણો, ચરણ એટલે પગ. એના બદલે ચોચણાં બોલે. એ ચોચણાં ધોઈને.. અલ્યા કે આ શું ચરણો ધોઈને ચરણામૃત પીજીએ. સત્યુરૂષનાં ચરણો ધોઈને. તારે ચરણાં નહિ પણ ચોચડાં. તેમ આ હુથણું કે છે, ધોઈને પાણી પીવું કે. જુઓ અર્થ કર્યા. ચરણ એટલે, પગ ધોઈને એટલે સત્યુરૂષનો જમણો અંગુઠો ધોઈને પાણી પીએ તો એની બુદ્ધિ પવિતર થાય. એ ચરણને બદલે ચોચણાં હમજ્યા, હમજ્યા? તેમ આવી રીતે આ શાસ્ત્ર, પોતાની મેળે સમજાતા નથી, બાપા. એ તો ભગવાન સ્વામિનારાયણ હમજાવે તો જ હમજાય છે.

એક વખતે આપડા સાધુ આવ્યા હતા, તે કીર્તન ગાય. તેમાં હરિ ઠાકોર બેઠેલા. આ થાંભલો, અહીં આગળ બેઠેલા. તે પેલા સાધુ તો દિવાની સમીપે જઈને બોલે. હૈયાના કુટ્યા, એમ હાથનુ લહરકુ મારે, હૈયાના કુટ્યા હરિસંગ હેત ન કીધું. હરિસંગ ઠાકોર કે, મને હૈયાનો કુટલો કીધો. હૈયાના કુટ્યા, જે ભગવાન ના ભજે એ બધા હૈયાના કુટલા જ છે.

“હૈયાના કુટ્યા હરિસંગ હેત ન કીધું, લખચોરાશી કેરૂ લગડુ,
માથે માગી લીધુ રે, હૈયાના કુટ્યા હરિસંગ હેત ન કીધું.”

ઠાકોર તો આકરા ભૂત જેવા થઈ ગયા. કીધો કીધો કે, મોટો હૈયાનો કુટ્યો મને કહેનારો, મને કહેનારો હૈયાનો કુટ્યો. અલ્યા ભઈ, તમને કોણ કીધો? આવે મારા ભણી લહરકો ઠોકતો તો ને, એમ. અલ્યા ભઈ એ તો કે. એને કે ને એનેય કઈએ.

તેમ આ જીવને કિર્તને ય ના હમજાય. શાસ્તરે ય હમજાય એવાં નથી. ને કથા ય હમજાય એવી નથી. એ તો જ્યારે ભગવાન કે ભગવાનના સંત જોડે, બાપુ જીવ બાંધીએ, જીવ આપીએ ત્યારે આ વાત હમજાય એવી છે. નહિ તો (૨૭૩) બસો તોતેર વચનામૃત કંઠે કરી નાખો, તોય હમજાય નહિ.

અને હમજાતુ હોય તો છોકરાંને હું કરવા નિશાળામાં ભણાવા મોકલો છો? ઘેર ચોપડીઓ લાવી ને ભણાવો ને. એની મેતે વાંચી લે અને પાસ થઈ જાય. કોઈ દાડો.. યે ના આવડે. એ તો નિશાળામાં, કોલેજમાં, હાઈસ્કૂલમાં જવું પડે. અને માસ્તરો પાસે બબ્બે, ચચ્યાર કલાક બેહો, ત્યારે ભણતા આવડે.

તેમ આ બ્રહ્મવિદ્યા ભણાવનારા માસ્તર હોય. સમજ્યા. એની પાસે બેસીએ, એના વચનનો વિશ્વાસ રાખીએ, એની સોબત થાય હે, ત્યારે આ જ્ઞાન આવે એવું છે. નહીં તો કંઈ જ્ઞાન આવે એવું નથી. માટે શાસ્તરમાંથી પણ પોતાની મેળે કશું સમજાય એવું નથી.

વાર્તા - ૧૦૭

વળી બીજી એક બાપા વાત એવી છે કે એક પક્ષમાં માનસે રહેવું જોઈએ. તે એક કારવણ જેવું ગામ અને એમાં એક પાડો, આખા ગામ ખાતે. એનું નામ, પાડાનું નામ દોડિયો પાડો. શું નામ? દોડિયો પાડો. તે દોડિયો પાડો તે ગામ.."

ભગવાનનું કરવું તે, તે આવી ઘાડ. ઘાડ આવી. તે ઘાડવાળા કહે છે કે જો આ ગામમાં ઘાડ પાડીને લાખો રૂપિયાની મિલકત લઈ જઈશું તો, આપડી આ માતા છે તે હડકઈ માતા, સિંઘવાઈ માતા, તે

હડકઈ કહો કે સિકોતરી કહો, તે માતાને દોડિયો પાડો ચડાવીશું. આવી પેલા ઘાડવાળાએ બાધા રાખી.

ત્યારે ગામ લોકો વાર ચડી, તે વાળો પાછા, તે (૨૦૦) બસો માનસ ધારિયાં ને તીરકામઠાં ને તલવારો ને ધારો ને, કોદાળા ને પાવડા ને લઈને ધાવ, ધાય હાંમા. ત્યારે કે જો આપણે, ઘાડને પાછી વાળીશું, તો દોડિયો પાડો માતાને ચડાવીશું કે.

આવે દોડિયો પાડાને તો (૨) બે બાજુ મોત. જો ઘાડવાળા લઈ જશે લૂંટીને, તોય દોડિયો પાડાનુ મોત છે, અને ગામલોકો જો જીતશે તોય દોડિયો પાડાનુ મોત છે. આવે દોડિયો પાડાને તો બેય રીતે મોત આવ્યું. એકેય રીતે બચવાનો નથી.

તેમ આપને દોડિયા પાડા જેવા ના રહેવું એક પક્ષમાં પેહી જજો. ગોઠો તો, સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે ને બાપા હાયા છે (સાચા છે) જો એમાં પેહશો તો તમારી જીત થશે.

પણ ભગવાનનો ય અધકચરો નિશ્ચય હોય, મોટા પુરૂષનો અધકચરો નિશ્ચય હોય અને બીજે આપણે હેત કે સોબત ને સુવાણ હશે તો દોડિયા પાડા જેવી દશા થશે. કોઈ ઘણી થવાનો નથી, અંતકાળે. ભગવાનને ય નહીં થાય અને કદાચ બીજા કંઈ દેવ બાધા રાખડા હશે, કોઈ લક્ષ્મીનારાયણ દેવને માનતા હશે કે કોઈ માતા મહાદેવને માનતા હશે, કોઈ પાર્વતીને માનતા હશે, કોઈ શિવને માનતા હશે. એકેય ઘણી નહીં થાય. માટે એક પક્ષમાં ખબરદાર થઈને રહી જુઓ કે. અમારે તો ઉપદેશ એવો છે કે સ્વામિનારાયણ ભગવાન છે જીવમાં ઘાલજો, આવા મોટા પુરૂષ છે એના વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ કરજો અને આ સત્માના માણસો આ બાઈઓ અને આ ભાઈઓ આપણા સાચા સગાવહાલા છે. પેલા દેહના સગા ભગવાન નહીં ભજે તો જમપુરીમાં જશે અને આપણે ભગવાન ભજીશું તો અક્ષરધામમાં જવાનું છે. એ સગાઈનો સંબંધ હગ્ગો ભઈ હશે, હગ્ગો દીકરો હશે, હગ્ગી માં હશે, બાપ હશે કે ભઈ હશે કે ભત્રીજો હશે પણ જો ભગવાન નહિ ભજે તો જમડા તેડવા, તેડી જશે, અને જમપુરીમાં જશે. અને જે ભગવાન

ભજે છે, અહીંયા ય ભેગા બેઠા છીએ અને અક્ષરધામમાં પણ આપણે ભેગા બેસવાનું છે. માટે એક પક્ષમાં ઉભા રેહવું. એ દોડીયો પાડા જેવા ના થશો. તો દોડીયા પાડાની જગાએ ના થશો. એક પક્ષમાં રહો. એક પક્ષમાં રહો. તો એક પક્ષમાં રહેવાથી ભગવાન આપડી ઉપર રાજી થાય.

પેલી મીયાંબઈ, એક બઈ હતી, બીબી. તે વિધવા થયેલી. તારે કે આવે મારે બીજું ઘર કરવું છે. તે મુલ્લાજીને કહે કે મને નકા (નિકાહ) પડવો ને કે. આપડા ભણી નાતરું કહે ને તઈ નકા કહે. તે મુલ્લાજી નકા (નિકાહ) પડાવવા આવ્યા. તે બીજો મુસલમાન લાવીને ઉભો રાખ્યો. તારે કહે કે આ બંગડી કાઢી નાખો કે, બધુ નવરું કરવુ પડે કે, ફરી જગાએ તમારે લગન કરવુ છે માટે. તારે કહે ના કાઢુ, આ બંગડી તો ના કાઢુ, મરી જઉ તો ય કે. મને બહુ વાલો તો, એ ઘણી તો. તારે એ બંગડી કાઢવી પડે કે ના કાઢવી પડે?

તેમ આપડે કદાચ બીજાં લફરાં કંઈ પેઠાં હોય. કાઈને માતાનાં, કોઈને શીવ પાર્વતીનાં, કોઈને લક્ષ્મીનારાયણનાં, કોઈને ગણપતિનાં, કોઈને મુસલમાનનાં, કોઈને પીર પેગંબરનાં. એ બધાં લફરાં બાપા, બંગડી કોરે મૂકી દેવી પડે છે, ત્યારે હેત થાય છે.

વાર્તા - ૧૦૮

અનંત બ્રહ્માંડના અધિપતિ, સર્વોપરિ, સર્વ અવતારના અવતારી, અક્ષરાતીત, પરિબ્રહ્મ પરમાત્મા કે જેમણે આ જગતની ચિત્ર વિચિત્ર સૃષ્ટિ બનાવી છે, એવા જે પરમાત્મા યુગે યુગે પોતે અવતાર ધારણ કરે છે. એવું એ ગીતામાં (૪) ચોથા અધ્યાયમાં ભગવાન શ્રી કૃષ્ણજી કહી ગયા છે. જ્યારે જ્યારે ધર્મની પડતી થાય છે ત્યારે ભગવાન કહે છે કે હું યુગે યુગે અવતાર ધારણ કરું છું. એ ભગવાનના પૂર્વે ઘણા અવતારો થયા છે. મચ્છ, કચ્છ, વરાહ, નરસી, ગુરુદત્ત, કપિલ, રામ, કૃષ્ણાદિક અવતારો ઘણા થયા છે.

આ કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે. એ ભગવાન જ્યારે પૃથ્વી ઉપર છપૈયા ગામના વિષે, સરવરીયા બ્રાહ્મણ, પિતાનું નામ ધર્મદેવ, અને માતાનું નામ ભક્તિ માતા હતું. (ત્યારે) ત્યાં પોતે પ્રગટ થયા છે.

અનંત અસૂરોનો સંહાર કરી, એકાંતિક ધર્મનું સ્થાપન કરી, તીર્થે તીર્થ, પહાડે પહાડ, પૃથ્વીને પાવન કરતા કરતા, આખા ભારતમાં (૪૦૦) ચાર સો તીર્થો પોતે પવિત્ર કરી, કચ્છ દેશમાં અને સૌરાષ્ટ્રમાં પોતે વધુપણે વિચરી, સૌરાષ્ટ્રમાં ગઢપુર નામના તીર્થમાં ત્યાંના રાજા દાદા ખાચરને ત્યાં પોતે પ્રભુ રહ્યા છે.

અનેક દિશાન્તરમાં ફરી, અનેક આત્માઓને સમાધિ પ્રકરણ શરૂ કરી, પોત પોતાનાં ઇષ્ટદેવનાં દર્શન કરાવ્યાં અને તે દેવો પ્રગટ ભગવાનનું ભજન કરવાનું કહે. અનંત આત્માઓએ આ ભગવાનની શરણાગતિ સ્વીકારી, તેમાં પારસીઓ, યુરોપીયનો, હિંદુ, મુસલમાન, અનેક કોમના આત્માઓએ આ ભગવાનને શરણાગતિને પામ્યા છે. કરોડો આત્માઓ એ ભગવાનને શરણને પામ્યા છે.

સમાધિ એ બહુ દુર્લભ હતી. સત્યુગમાં લાખ વર્ષ તપશ્ચર્યા કરે ત્યારે સમાધિ થાય. એ સમાધિ ભગવાન પોતાની કૃપાદ્રષ્ટિ વડે કરીને પશુઓ, પક્ષીઓ અને માંગરોળમાં (૬) છ માસ સુધી ચલાવેલ છે. તઈનો (ત્યાંનો) રાજા નજરૂદીન પણ ભગવાનનો આશ્રિત થયેલ છે. ત્યાર બાદ કાલવાણી ગામમાં (૪) ચાર માસ સુધી શ્રીજી મહારાજે સમાધિ પ્રકરણ શરૂ કર્યા છે. જેમ લાકડાં ખડકે તેમ મનુષ્યોનો ખડકી મૂકવામાં આવતા. અનંત આત્માઓએ ભગવાનની શરણાગતિ સ્વીકારી. સમાધિમાંથી જે આત્માઓ જાગે તેને પોતપોતાના ઇષ્ટદેવના દર્શન થાય. મુસલમાન હોય એને અલ્લાહરૂપે દેખાય તેજરૂપે, પારસી હોય એને જરથોષ્ટર રૂપે દેખાય, યુરોપીયનો હોય એને ઈસુ ખ્રિસ્ત રૂપે દેખાય, રામ કૃષ્ણાદિક, માતા, મહાદેવ, ગણપતિ એવી રીતે અનંત જીવો, ઇશ્વરોના ઉપાસકોને એ રૂપે દેખાય અને તે પોતાના ઇષ્ટ દેવ કહે કે આ ઘોર કળિયુગમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પ્રગટ થયા છે, અને તે જ આ સભામાં પ્રત્યક્ષ બિરાજે છે. તમારા સર્વેની નયન ગોચર છે. તમારા સર્વેની સેવા સ્વીકાર કરે છે. માટે એની ઉપાસના અને ભક્તિ કરવાથી, તમારા આત્માનો ઉદ્ધાર થશે. (૬) છ લાખ ને ચોરાશી

હજાર જે જમપુરીનાં દુઃખો, એ તમારા માથેથી નિવૃત્ત થશે. કીડી, મકોડી, જન-જનાવર, ઝાડ-પહાડ, પશુ-પક્ષી, એ અવતારોમાં તમારે ભટકવું નહિ પડે. અને દેહાંતે આ દેહનું આયુષ્ય આવશે ત્યારે ભગવાન અને એ ભગવાનના મોટા મહાન સમર્થ પુરૂષો જે ગોપાળાનંદ સ્વામિ, પૂજ્ય બાપાશ્રી, આવી સમર્થ વ્યક્તિઓ એ તમારા સમાધિમાં હાજર રહેશે. તમારી કસર, વાસના, લોકલાજ, દેહાભિમાન, સ્વભાવએ બધું ટાળી અને ભાગવતી તનુ આપી અને પોતાનું દિવ્ય જે અક્ષરધામ છે ત્યાં આ પ્રમાણે તેડી જશે.

વાર્તા - ૧૦૯

અહો આ કળિયુગમાં ભગવાન પ્રગટ થયા. એ કળિયુગને (૪) ચાર યુગોમાં શ્રેષ્ઠ ગણ્યો છે. શાથી શ્રેષ્ઠ ગણ્યો? સત્યુગમાં લાખ વર્ષનો આયુષ્ય હતો. લાખ વર્ષ તપશ્ચર્યા કરે ત્યારે માંડ ભગવાનનાં દર્શન થાય. ત્રેતાયુગમાં (૧૦) દસ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય હતો. એ (૧૦) દસ હજાર વર્ષ સુધી મનુષ્ય યજ્ઞ કર્યા કરે ત્યારે ભગવાનનાં દર્શન થાય. ત્યારે બાદ દ્વાપર યુગમાં એક હજાર વર્ષનું મનુષ્યને આયુષ્ય હતો.

ત્યાં સુધી ભગવાનની પૂજા કર્યા કરે, ત્યારે ભગવાનનાં દર્શન થાય. કળિયુગમાં, કલુ કિર્તનાત્. કળિયુગમાં (૧૦૦) એક સો વર્ષનું આયુષ્યનું પ્રમાણ છે. (૩૦) ત્રીસ વર્ષની ઉંમરે મનુષ્ય ખતમ થાય ત્યારે એમ સમજી સમજવું કે કળિયુગનો અંત આવ્યો. અને નદીઓ સર્પના આકારે થશે. ત્યારે સમજવું કે કળિયુગનો અંત આવ્યો. જગતના આત્માઓ, કોઈ મુમુક્ષુ આત્માઓ ભગવાનનું નામ લેશે કે મંદિર જશે, તેને પણ નહિ જવા દે. જગત બધું અધર્મી બનશે. ત્યારે પરમાત્મા પાછા અવતાર ધારણ કરશે. હવે.. અને કળિયુગ મટાડી, સત્યુગનું સ્થાપન કરશે.

હવે આ કળિયુગને વખાણવાનો મુખ્ય ગુણ એનામાં એક છે કે હું કોઈ જગ્યાએ સંપ ન રહેવા દઉં. આ કળિયુગનું મુખ્ય અંગ છે. બે સાસુ-વહુને, બે ભાઈઓને, પતિ-પત્નિને અનેક પ્રકારે જે સંબંધમાં કે અડોશપાડોશમાં. હું સંપ ન રહેવા દઉં. આ મારામાં ખાસ મોટામાં મોટો દુર્ગુણ છે. માટે પરમાત્માને પંથે વળેલા આત્માઓ વિચાર કરવો. જેના ઘરમાં કુસંપ પેઠો ત્યાંથી લક્ષ્મીનો નાથ થાય છે. જેને

આલોકમાં સુખી થવું હોય, દેહ પડ્યા પછી સુખી થવું હોય, તો નમીને, ખામીને, સહન કરીને કલેશથી દૂર રહો.

માટે કળિયુગનું મુખ્ય લક્ષણ છે, એ કુસંપ જરૂર થવાનો. માટે ચેતવું તો નર ચેતો રે, પામર પ્રાણી. માટે સત્યુરૂપો, શાસ્ત્રકારો આપણને ચેતાવે છે કે જેને આત્યંતિક કલ્યાણનો ખપ હોય એને કુસંપ ક્યારેય ન કરવો. નમીને, ખામીને, સહન કરીને, ઘસઈને પણ સંપ રાખવાનો છે. હવે એ કળિયુગનો મુખ્ય દુર્ગુણ છે.

કળિયુગમાં ગુણ કયો છે કે કળિયુગમાં માનસિક પુણ્ય થાય પણ માનસિક પાપ થાય નહિ. માટે માનસિક પૂજા મહાપ્રભુજીએ સારંગપુરના (૩) તીજા વચનામૃતમાં વાત કરી છે. કે માનસિક પૂજાથી પણ ઘણું ફળ થાય છે.

માટે પોતાના આત્માને અક્ષરરૂપની ભાવના કરીને એ પરબ્રહ્મ પરમાત્માને પોતાના આત્મામાં ધારો, અને માનસી પૂજા વડે કરીને એમનું સેવન કરો. ભગવાનના મુક્તોને ધારો, અનેક પ્રકારે એમની તન-મન-ધનથી સેવા કરો, તો એને એકથી અનંતગણું ફળ આ કળિયુગમાં મળે છે.

વળી કળિયુગનો બીજો એક મહાન મોટો ગુણ છે. કલુ કિર્તનાત્. કળિયુગમાં કીર્તન ભક્તિ કરવાથી કલ્યાણ થાય છે. આ વાત સત્સંગી જીવનના બીજા પ્રકરણના (૨૨) બાવીસમાં અધ્યાયમાં આ વાત સ્પષ્ટપણે કહેલી છે.

હવે તો કિર્તન ભક્તિ તો જગતમાં, કિર્તનો તો મનુષ્ય બહુ ગાય છે. પણ ભગવાનની મૂર્તિ, ભગવાનનું સ્વરૂપ, પોતાના આત્મામાં ન ધારે અને ગમ્મે એટલું રાગ રાગિણીનું તમે સુંદર કિર્તન ગાઓ, એ ગાયુ એ, ન ગાયા બરાબર છે. એનું ફળ ફક્ત વાણીનો જ વિષય, એનું ફળ કંઈ મળી શકે નહિ. માટે કિર્તન એટલે કીર્તિ.

પૃથ્વી ઉપર મનુષ્યરૂપમાં ભગવાન વિચારતા હોય, ભગવાનના અવતારો ન હોય, તો ભગવાનને મળેલા મહાન પુરૂષો ભગવાનના સંબંધવાળા, ભગવાન સાથે દર્શન દેતા હોય, ભગવાન સાથે તેડવા આવતા હોય, ભગવાનના જેવી જેનામાં અંતર્યામી શક્તિ હોય, ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત જાણતા હોય, એવી જે સમર્થ વ્યક્તિઓ જે શુકદેવજી, સનકાદિક, નવ યોગેશ્વરો, નારદજી, હનુમાનજી, પૂજ્ય ગોપાળાનંદ સ્વામિ, પૂજ્ય બાપાશ્રી, આવી સમર્થ વ્યક્તિઓ હોય, એ ભગવાન પૃથ્વી પર હોય, રામ કૃષ્ણાદિક રૂપે કે ભગવાન સ્વામિનારાયણ રૂપે પૃથ્વી પર પ્રગટ હોય એ ન હોય તો એને મળેલા મહાન પુરૂષો, એના ગુણાર્વિંદ ગાવાથી, એની કીર્તિ ગાવાથી આપડા જીવન આ કળિયુગમાં કલ્યાણ થાય છે. કળિયુગના મનુષ્યો શું સાધન કરી શકશે? રોગ ગ્રસ્ત શરીર, સહેજ ધૂળ લાગે એટલામાં શરદી થઈ જાય, શળેખમ થઈ જાય, તાવ આવી જાય.. હેં.. અલ્પ આયુષ્ય, આયા તા (આવ્યા હતા) ભજન કરવા અને બીજા ડખામાં ચડી ગયા.

એક ડોશીમા હતાં. તે હવારના પોરમાં છાશ લેવા જતાં તાં, તે પોળ એવી, જેમ અજિતપરામાં પેહીએ તે નાંની, હાંકડો રસ્તો. તે ડોશીમા છાશ લેવા જતાં તાં. તે વચ્ચે ઉટિયુ બેઠેલુ, બાંચણા (બારણા) આગળ. તારે ડોશીમા કે (કહે) હાડ વચ્ચે ઉટિયુ બેઠુ છે ને કેવી રીતે જવાય? તાર કે લાય ઉટિયુ ઓલંધી જઉં. તે એક પગ આપા, એક પગ એમ ને ઊંટ થઈ ગયુ ઉભુ, તે આખા ગામમાં ડોશીમાને હૌ કોઈ પૂછે કે ડોશીમા, ડોશીમા ક્યાં ચાલ્યાં કે આ છાશની દાંણી લઈને? (ડોશીમા કહે) ઓ ભૈસાબ જતી ટી તો છાશ લેવા, પણ આવે તો આ ઉટિયુ લઈ જાય ત્યાં.

તેમ આ સંસારરૂપી ઉટિયા ઉપર આપણે આવે ચડ્યા છે. હવે જો સુકાણ બરાબર મજબૂત રાખીશું તો આ ભગવાનનો અને ભગવાનના મુક્તોનો અને સૌ ભક્તોનો નિશ્ચય અને આશરો રહે. નહિ તો એને ક્યાંય ફગાવી દે એમ છે. આવો આ માયાનો સમૂહ એવો છે.

માટે એ ઉટિયુ ઉપરથી કોઈ ઉતારનાર મળે તો એ ડોશીએ ઉતરી જવું જોઈએ.

તે એ ડોશીની જગ્યાએ આપડે છે ભગવાન ભજવા અને આ..

હવે, તો આ સંસારરૂપી ઉટિયા ઉપર આપડે બેઠા છે. એનાથી ઉતરનાર, પૃથ્વી પર ભગવાન વિચરતા હોય, પરમાત્મા ન હોય તો એને મળેલા મહાન સંત, એના આશ્રિતથી જ આ સંસારરૂપી ઉટિયા ઉપરથી ઉતરી શકાય છે, અને પ્રભુના દિવ્ય અક્ષરધામને આપણે પામીએ છીએ.

હવે, તો આ ભગવાન અને સંતના જે ગુણારવીંદ ગાવા, એના જેવું આ કળિયુગમાં બીજું કોઈ મોટું, શ્રેષ્ઠ સાધન નથી. એના વડે કરીને જીવના આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. કળિયુગમાં મનુષ્ય ત્રણ સાધન કરી શકે છે.

કદાચ એકથી (૧૦૦૦) હજાર, કોઈ કેશે કે (૨૦૦૦) બે હજાર હું માળા ફેરવી શકું છું. પણ માળા આ અહીંયા હોય અને મન તો ખેતર વાડીમાં, શહેરમાં અનેક રીતે આ પ્રમાણે ભટકતું હોય છે. તેરાં મન ભમે, ખેત વાડીયાં મેં. તો એ મણકા, જે માળા તમે ફેરવો એનું ફળ એ આપણને મળી શકતું નથી. ચિત્ત નિર્મળ જોઈએ. ચિત્ત ભગવાનના સ્વરૂપમાં રહેવું જોઈએ. હાથે માળા ફેરવીએ ને ચિત્ત આપડું ભટકે એ સ્મરણ કરો, એ પરમાત્મા એવું ફળ આપતા નથી. ત્યારે માળા આપડે ફેરવીએ અને ચિત્ત આપડું ચમારવાડે ભટકે છે. એટલે અનેક રીતે આ પ્રમાણે માયાની સંસૃતિમાં રખડે છે. એટલે આ પરમાત્માનું ભજન, સ્મરણ, વંદન, પૂજન-વંદન, સેવા, ભક્તિ કરીએ છીએ પણ એવું ફળ આપણને મળી શકતું નથી, કદાચ મળે તો અલ્પ મળે.

એક પટેલ હતા. તે રોહીદાસ ચમાર, પોતાના શિષ્યોને કહે છે કે તમે ભગત થયા છો, કાલે ગંગાજી અમારા કુંડમાં ઉભરાવવાનાં છે. ને આમાં હું જોડાં ભીના સીવું છું, તે કુંડમાં ગંગાજી આવવાનાં છે. માટે ચઈનામત (ચરણામૃત) લેવા આવજો. પટેલ ગયા તો ખરા પણ મનમાં તર્ક વિતર્ક થયા કરે કે હાડ કે આ કુંડનું પાણી પીવાય કે? મઈ ચાંમડાં બોળે છે ને હાંધે છે, ચાંમડાં બોળે છે ને હાંધે છે. તે કે ગંગાજી આયાં, તે આચમન આપવા માંડ્યા એટલે પટેલ કે (કહે) આ તો ગંધાતું પાણી અપડાથી પીવાય નહિ. તે બાંચે ઉતારીને આમ, ને હબઈડકો માર્યો ભઈ.

પટેલ ઘેર ગયા. દાસી લૂગડાં ધોવા ગઈ. પેલુ ડાઘ પડ્યો. તે કાઢી નાખ્યું કપડું? કાઘ જાય નહિ તે ચૂસ્યું. એટલે દાસી જે લૂગડાં ધોનાર બાઈ, એને ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનની ખબર પડવા માંડી, અંતર્યામી શક્તિ આવી.

એવામાં પટેલ પૂજા કરવા બેઠા, તા. ભગવાનની મૂર્તિઓ પધરાવી તી. માળાઓ ફેરવતા તા, ભગવાનના નામની, સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ કહીને માળા ફેરવતા હતા. ત્યારે દાસી, પૂંજો વાળતી હતી. એવામાં કોઈ ચોકમાં આવીને કે છે, કે ભઈ, પટેલ છે કે? બૂમ પાડી. ત્યારે પેલી દાસી પૂંજો વાળનાર એટલે મજૂરી કરનાર માણસ કહે પટેલ તો ચમારવાડે ગયા છે. માળાના મણકા ફેરવે, કેમ છો? ખેતીવાડી હારી છે ને? હા,.. કેટલો ગામનો નામ ધર્માદો થયો તમારે? કેટલો કપાસ થયો? આવી રીતે. અનેક રતિએ આ પ્રમાણે માળા ફેરવે ને એમ વાતો કરતા હોય પણ, તો પ્રભુને ત્યાં એનું ફળ મળી શકતું નથી. આપડે હોય કે કોઈ બીજા હોય બાપા. તેમ પટેલ કહે છે હું બેઠો છું, પૂજા કરું છું, માળા ફેરવું છું, અને આ પૂજો વાળનાર આપડી બાઈ એ એમ કહે છે કે ચમારવાડે ગયા. એને આવું કેવાનો (કહેવાનો) હતું શો? ત્યારે પટેલનું ચિત્ત ચમારવાડે જતું રહ્યું હતું. અલ્યા કોહ બરાબર સાંધજો કે હાં, હાંધજો બરાબર કે છ. આ કાંણાં ફરી થઈ ગયાં કે છ. એવું ચમાર જોડે વાતો કરે છે. માળા ફેરવે છે ઘરમાં, અને ચમારવાડે ગયા છે. આ ચિત્તવૃત્તિ ત્યાં જતી રહી છે. પૂંજા કરી રહ્યા. બાઈને કહે છે કે કેમ તેં એવું કીધું કે ચમારવાડે ગયા છે. હું તો તારી નજર (સામે) તો બેઠો તો કે, માળા ફેરવતો તો. તારે કે તમે બેઠા તા (બેઠા હતા), તમારી હાડા તઈન મણની કાયા, પણ તમારૂં ચિત્ત તો ચમારવાડે નહોતું ગયું? તારે પટેલ કે હા ગયું તું. હું એક વિચાર કરતો તો કે અલ્યા જો જો બરાબર સીવજો હોં એવું કહું છું કેએવો મનમાં વિચાર ગોઠવતો હતો. ત્યારે કહે છે કે એવી રીતે મનુષ્ય ગમે એટલી માળાઓ ફેરવે તો, ભાઈ એથી પરમાત્માની પ્રશંસા થતી નથી.

ચિત્ત એટલે મન, એ પરમાત્માના સ્વરૂપમાં રહેવું જોઈએ. તે ઘડીએ બીજો સંકલ્પ વિકલ્પ ન થવો જોઈએ. ત્યારે આપણે માળા ફેરવીએ ને ચિત્ત આવી રીતે ભટકે, એટલે ભગવાનની પ્રસન્નતા બાપુ નથી થતી.

બીજું સાધન આપણે કરીશું તો કદાચ ઉપવાસ, અપવાસ કરીશું. આજે ભીમા એકાદશી કહેવાય છે. ભીમસેને આ એકાદશી કરી હતી, આજનો દિવસ. આજે જળ પણ પીવાય નહિ. તો પછી ફરાળ તો કાંથી થાય? ભીમસેનેને કહે છે કે ચોવીશ એકાદશીનું ફળ આપુ જો એકાદશી તું બરાબર કરે તો, વ્યાસ ભગવાન કહે છે. તે ભીમસેને જળ પણ પીધું નહોતું. તે ખરી એકાદશી કરનાર આત્માઓ જળ પણ પીતા નથી. આપણા ગામમાં જ કરનાર છે બે ચાર જણા. કહેવાનો આપડો ભાવાર્થ શું છે કે આપડે અપવાસ કરીએ, એકાદશી કરીએ, ચંદ્રાયણ વૃત્ત કરીએ, ધાયણાં પાયણાં કરીએ. આદિક આપડે ઉપવાસ કરીએ. ઉપવાસ કરીએ એટલી વાર આપડી દશ ઇન્દ્રિયો અને ચાર અંતઃકરણ સ્થિર રહે છે. પણ પાછા ખઈએ, ઇન્દ્રિયોને આહાર આપીએ, તારે પાછા તાગડધિન્ના દશે ઇન્દ્રિયો અને ચાર અંતઃકરણ કરી રહે છે. માટે કેવળ અપવાસ કરવાથી પણ પરમાત્માની ખરી પ્રસન્નતા થતી નથી.

અપવાસ જ્યારે કરીએ ત્યારે આપડી દશ ઇન્દ્રિયો અને ચાર અંતઃકરણને પોતપોતાના વિષયોમાંથી કાઢી અને ભગવાનના સ્વરૂપમાં રાખવી. ત્યારે ખરી એકાદશી કહેવાય. નહિ તો ઢોર લાંઘણ.

આપડે, ઘણાય મનુષ્યો ઢોરાંને હઉ એકાદશી કરાવે છે. તો, અરે રોજ એને (૨૫) પચ્ચીસ પૂરા જોઈતા હોય તો (૫) પાંચ આમ નાખીને જે સ્વામિનારાયણ, પછી તમારે બાંગડયા કરો. પછી નિહાકો લાગે ને એના વડે કરીને એ પણ માણસ સુખી થતો નથી. સત્સંગી જીવનમાં લખ્યું છે કે ખેડૂતોએ સુખી થવું હોય તો ચાર્ય પૂજાનો સંગ્રહ કરવાનું મહારાજે પહેલી આજ્ઞા કરી છે, શિક્ષાપત્રીમાં. અને ઢોરને ટાઈમે પાણી ને પૂરતો ખોરાક ના આપો તો એનો નિસાસો લાગે છે.

માટે એકાદશીનો ખરો અર્થ અપવાસ કરવો તો પોતપોતાના વિષયોમાંથી ઇન્દ્રિયોને પાછી ખેંચીને ભગવાનના સ્વરૂપમાં રાખવી ત્યારે એનું નામ ખરી એકાદશી. તો એવો અપવાસ કરવાથી પરમાત્માની આપડી ઉપર પ્રશંસા થાય છે.

(૩) ત્રીજું સાધન આપડે કદાચ દાડામાં (૨-૪) બે-ચાર વખત નહાય માણસ. ઘણાય એવા છે કે દાડામાં (૩-૩) તઈન તઈન (૪-૪) ચચ્ચાર વખત નાય. (ત્રણ ત્રણ ચાર ચાર વખત નહાય). હું પોતે જ તઈન

તઈન વખત નઉ છું. ચચ્ચાર થઈ જાય અને પાંચ પાંચ વખતેય થઈ જાય નાવાનું. માટે શું કંઈ કલ્યાણ થઈ જશે? માછલાં ઘણા ય નાય છે સમુદ્રમાં અને સરોવરમાં ને નર્મદામાં એ રાતદિવસ પડી રહે છે, સમજ્યા. માટે કેવળ સ્નાન કરવાથી પણ કલ્યાણ થતુ નથી.

શુદ્ધિ બે પ્રકારની શાસ્ત્રમાં લખી છે. બાહ્ય શુદ્ધિ અને આધ્યંતર શુદ્ધિ. બાહ્ય શુદ્ધિ સ્નાન કરવાથી પવિત્રપણે રહેવાય છે. અને આધ્યંતર શુદ્ધિ આ દેહ તે હુ નથી, હું સ્ત્રી નથી, હું પુરૂષ નથી, હું બાળક નથી, હું બાળકી નથી, હું તો જેમ દીવાની કિરણ, સૂર્યની કિરણ તેમ આત્મા એ બ્રહ્મની કિરણ છે અને બ્રહ્મ એ ભગવાનના અંગનો પ્રકાશ છે. એ પોતાના આત્માને, એ અક્ષરમાં પોતાના આત્માને લીન કરીને અક્ષરધામરૂપ પોતાને માની એ પરમાત્માને, મુક્તોને તમારા આત્મામાં ધારો કાં પોતાનુ સાકાર સ્વરૂપ માનો, બેમાંથી યોગ્ય લાગે તેમ વર્તો. અને ભગવાન જેનામાં સર્વાંગે રહ્યા છે એવા જે અનાદિ મુક્તો. તો ભગવાનનું ધ્યાન કરી અને અપવાસ, સ્નાન જે કંઈ કરશો એ વિશેષપણે ફળ મળશે.

માટે કળિયુગમાં આપણા રોગગ્રસ્ત શરીર છે, અલ્પ આયુષ્ય છે, નાજુક દેહ છે. માટે, વળી પેટના માટે અનેક પ્રકારને દેશ-પરદેશ, ગામ-પરગામ અનેક પ્રકારની મજૂરી કરવી પડે છે. માટે કળિયુગમાં દોઢ દોકડાની ઉંદેડી ઉપર પાંચસો મણનો પાટડો મૂકે એ શું સહન કરે? નહિ, નહિ. તેથી ભગવાને આ કાલીયયુગમાં દયા કરીને જીવોનુ કલ્યાણ બહુ સહેલુ અને સુગમ કરી દીધું છે. ફક્ત ભગવાનનો ભગવાનપણે, સત્યુરૂષનો સત્યુરૂષપણે દ્રઢ આશરો કરવો. જેનો દ્રઢ આશરો એનો મારગ પાંસરો.

વાર્તા - ૧૧૦

માટે આ કળિયુગમાં ભગવાન પ્રગટ થયા. જેમનું શ્રીજી મહારાજ નામ હતું. જેમનું શ્રી હરિ નામ હતું, જમનું કૃષ્ણ હતું. જેમનું હરિ હતું. જેમનું સ્વામિનારાયણ ભગવાન નામ હતું, એ પરમાત્માની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવી. એમની સાથે એમના મહાન પુરૂષોનો આશ્રય કરવો, એમના વિષે ગુરૂ બુદ્ધિ કરવી.

વડતાલના (૫) પાંચમા વચનામૃતમાં કહ્યું છે કે આપણો એક જન્મ કારવણ ગામ, આ મારાં માતા, આ મારાં પિતા, આ મારો ભાઈ.. હેં.. અમુક આ પ્રમાણે પોતાના સગા સંબંધીને આપડે જાણીએ છીએ. એવી રીતે એક જન્મ નહિ, બે જન્મ નહિ, પાંચ કે સો જન્મે, આ પ્રમાણે કલ્યાણ થયું હોય (થાય એવું હોય) એ આ ને આ જન્મે કલ્યાણ થાય કે કેમ એનો શો ઉપાય છે?

ત્યારે શ્રીજી મહારાજ પોતે કહે છે કે સો જન્મે જે કસર ટળે તે આ ને આ જન્મે કસર ટળી જાય. ભગવાન અને ભગવાનના ઉત્તમ કોટિના જે ભક્ત એની પ્રસાદીએ કરીને સરખી સેવા કરવાથી સો જન્મની કસર આ જન્મે ટળી જાય. પ્રસાદીએ કરીને સરખી. સરખીમાં શું બાકી રહ્યું? જેવી ભગવાનની સેવા થાય, એવી ઉત્તમ લક્ષણવાળા ભગવાનના સત્પુરૂષ હોય એની પ્રસાદીએ કરીને જો તમે સરખી સેવા કરો, તો સો જન્મની કસર આ જન્મે ટળી જાય. આવું મહાપ્રભુજીએ વડતાલના (૫) પાંચમા વચનામૃતમાં આપણને ભાઈ સૂચન કરેલું છે. માટે ભગવાન અને સંતનો આશ્રય કરી, એ પરમાત્માની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવી. તેથી આપણું કલ્યાણ થાય છે. કળિયુગમાં આ રસ્તો બહુ સહેલો અને સુગમ છે.

અને એ પરમાત્માના પદને પામવાને માટે સહેલો અને સુગમ રસ્તો દેખાડનાર આપણા વડવાઓ મહાન પુરૂષો થઈ ગયા તે છે.

તે પૈકીમાં હાલમાં પૂજ્ય બાપાશ્રીએ એવો સહેલો અને સુગમ રસ્તો કર્યો છે કે એમના તમે જો ગુણારવિંદ ગાઓ, સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું નામ લો, અની ભક્તિ કરો, ધ્યાન કરો, ભજન કરો અને અમ જેવા સંતને ઓળખશો, નિશ્ચય કરશો, જ્ઞાન સંપાદન કરશો, એ પ્રમાણે તમારા વર્તનમાં મૂકશો, તો તમારા જીતના ડંકા થઈ ગયા સમજજો. તમે સર્વે સાધનના અંતને પામી ચૂક્યા સમજજો.

માટે કળિયુગમાં વિશ્વાસ એ કલ્યાણને માટે મોટો મુદ્દો છે. તો વિશ્વાસ ભગવાનનો ભગવાનપણે, સત્પુરૂષનો સત્પુરૂષપણે વિશ્વાસ વધારવો.

અરે ભેંસનો વિશ્વાસ. અમારી ભૂરી ભેંસ તો બપોરે હઉં દૂધ દે કે, ચા મૂકવો હોય તો. ખેતરાંનો વિશ્વાસ, અરે અમારું હમડાવાળું ખેતર છે ને, એમાં કે જે નાખો એ પાકે કે. તમારે વાવી આવો, જે વાવી આવો એ પાકે. બળદિયાંનો વિશ્વાસ, અરે અમારો ભૂરિયો બળદિયો છે ને, તેઈન કરશી વજન હોય અને ઘાંચમાં ગાડું પડ્યું હોય તોય કાઢી નાખે. છો પૈસાનું પત્તુ આવે એના પર તો છાજીયાં લે, લઈ જવાય અને રડારોડ થઈ જાય, કાંણ-માંકણો મંડાઈ જાય. અને સત્શાસ્ત્રો જે જે વચનો લખી ગયા છે, શિક્ષાપત્રીમાં, વચનામૃતમાં, પૂજ્ય બાપાશ્રીની વાતોમાં અગર એના ભાગવત્ સંતો કે ભક્તો જે કથાવાર્તા કરતા હોય, એનો જવને વિશ્વાસ ના આવે. એ જ નાસ્તિકપણુ સૂચવે છે. જ્યારે વિશ્વાસ આવે ત્યારે એને કલ્યાણનો મુદ્દો હાથમાં આવ્યો સમજજો.

ભગવાન કહે છે કે હું પંડિતથી (૫૦) પચાસ ગાઉ દૂર, જ્ઞાનીથી (૨૦) વીસ ગાઉ, પ્રેમીની પાસ અને વિશ્વાસીના હૃદયમાં રહું છું.

“તો નામ વિશંભર હે જીનકો, તિન કો વિશ્વાસ ક્યુ દેત વિસારી.”

એ પરમાત્મા અને પરમાત્માના મહાન સંતોના વચનનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો. દાદાખાચરનું વિશ્વાસનું અંગ મહાપ્રભુજીએ વખાણ્યું.

રામાયણમાં કહ્યું છે જેમ બચ્ચાનું રક્ષણ એની માતા કરે છે, તેમ જે ભક્ત થાય છે એનું અનેક પ્રકારે રક્ષણ અમે કરીએ છીએ.

પૂજ્ય બાપાશ્રીએ પણ કહ્યું છે કે આંખનું રક્ષણ પાંપણ કરે છે, બચ્ચાંનું રક્ષણ મા કરે છે, શિષ્યનું રક્ષણ ગુરૂ કરે છે. સ્ત્રીનું રક્ષણ પતિ કરે છે, તેમ ભક્તનું રક્ષણ ભગવાન કરે છે. માટે વિશ્વાસ વધારવો. વિશ્વાસી વહેલો તરે છે. વિશ્વાસ એ બહુ મોટો મુદ્દો છે.

એ ઉપર એક દ્રષ્ટાંત છે. શિનોર જેવા ગામમાં કથા થતી. તેમાં પુરાણી મહારાજ કહે છે કે રામ નામથી પથરા તર્યા..

જેમની આજ્ઞાથી અનંત બ્રહ્માંડોની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને પ્રલય થાય છે. એવા પરમાત્મા જે જીવકોટિ, દેવકોટિ, ઈશ્વરકોટી, બ્રહ્મકોટિ, અક્ષરકોટિ અને મુક્તકોટિના આધાર, પ્રેરક, પ્રવર્તક અને નિયંતા એવા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુજી અક્ષરધામમાં પોતાના દિવ્ય તખત ઉપર પોતાના દિવ્ય મુક્તોએ વિટાણા થકા વિરાજમાન છે. એ દિવ્યસુખમાં જવાને માટે, જગતમાં અનંત આત્માઓ અનંત ઉપાયો કરી રહ્યા છે. એમાં આજે આત્યંતિક કલ્યાણ કહો કે મોક્ષ કહો એ પરમાત્માના સ્વરૂપને પામવાને માટે આજે આત્યંતિક કલ્યાણ વિષે સભામાં બે શબ્દ આપણી સમક્ષ હું બોલીશ.

હવે આ જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ કેમ થાય? કલ્યાણ અને આત્યંતિક કલ્યાણ એમાં પણ ઘણો ફેર છે.

જીવનો ઉદ્ધાર, ફરી જન્મ મરણ ના આવે, લખચોરાશીમાં ન ભટકવું પડે, ઘોર જમપુરીનાં દુઃખો ન ભોગવવાં પડે, અને દેહાંતે પરમાત્મા, આ જગતના માલિક, જેની આજ્ઞાથી આ સૂર્ય ચંદ્ર તપી રહ્યા છે, પાર વગરનો સમુદ્ર મર્યાદામાં રહ્યો છે, જેના વરસાવ્યા મેઘ વર્ષે છે, માણસને સુખ અને દુઃખનો સંબંધ થાય છે, એ પરમાત્મા ભગવાન સ્વામિનારાયણ પામવાને માટે, સત્શાસ્ત્રોમાં જે સત્પુરૂષો કહી ગયા, ભગવાન કહી ગયા. એ વિષે આજે આપણે બોલીશું.

પ્રથમ આત્યંતિક કલ્યાણ માટે અક્ષરાતીત ભગવાન સ્વામિનારાયણ પોતાની મુખની, સ્વમુખની વાણી જે વચનામૃત એમાં મધ્યના (૨૧) એકવીસમાં વચનામૃતમાં કહ્યું છે. જેમ પરોક્ષ ભગવાન અને પરોક્ષ સંતનું મહાત્મ્ય છે, એવું પ્રગટ ભગવાન કે પ્રગટ સંતનું મહાત્મ્ય જાણવામાં આવે તો એ આત્યંતિક કલ્યાણને પામી ચૂક્યો છે.

ગઢડા મધ્યના (૫૪) ચોપ્પનમાં વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ કહેલ છે. પૃથ્વી ઉપર ભગવાન, ભગવાન ના હોય તો ભગવાનના સત્પુરૂષો એમાં એને જયારે અતિ હેત થાય ત્યારે એને પૂરો સત્સંગ થયો કહેવાય અને એનું આત્યંતિક કલ્યાણને થાય છે.

વડતાલના (૪) ચોથા વચનામૃતમાં, ભગવાનને પ્રસન્ન કરવાનાં ઘણાં સાધન છે. તે સમગ્ર સાધને કરીને ભગવાન પ્રસન્ન થાય એવું એક સાધન શું છે? કે જે વડે કલ્યાણ પણ થાય.

ભગવાન શ્રીજી મહારાજ કહે છે. (૩૦) ત્રીસ લક્ષણોયુક્ત એવા સત્પુરૂષ પૃથ્વી પર હોય, મનુષ્યાકૃતિ ને સજાતિ તનુને આશરેલા હોય, એનો મન-કર્મ-વચને સંગ કરવામાં આવે તો એના સંગમ સર્વે સાધન આવી જાય.

વડતાલના (૧૦) દસમાં વચનામૃતમાં જીવનું કલ્યાણ કેમ થાય? પૃથ્વી પર ભગવાનના અવતારો થાય છે. રાજારૂપમાં અવતાર થાય અથવા સાધુરૂપમાં થાય. રાજારૂપમાં અવતારો થાય ત્યારે (૩૯) ઓગણચાલીસ લક્ષણોયુક્ત હોય, શામ-દામ, ભેદ-દંડ પણ હોય, સ્ત્રીઓ પણ રાખે, પંચવિષયને સારી પેઠે અંગીકાર પણ કરે અને ભગવાનના સાધુરૂપમાં અવતારો હોય ત્યારે અહિંસા પર પ્રવર્તે, કપિલ, ગુરુદત્ત આદિક એ સાધુરૂપમાં અવતારો ગણાય છે.

પૃથ્વી ઉપર ભગવાનના અવતારો હોય ત્યારે એના શરણે જવું, એની આજ્ઞામાં રહેવું અને એના વચનનો વિશ્વાસ રાખવો એ વડે કરીને જીવનું કલ્યાણ થાય છે.

ભગવાનના અવતારો પૃથ્વી પર ન હોય ત્યારે એને મળેલા સત્પુરૂષ, એનો આશ્રય કરવાથી જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે, કેતાં મોક્ષ થાય છે.

અને જયારે પૃથ્વી ઉપર મનુષ્યરૂપમાં ભગવાનના એવા સત્પુરૂષ ન હોય, ત્યારે સ્વધર્મમાં રહી, પ્રતિમાની ભક્તિ કરવાથી મોક્ષ બતાવ્યો.

હવે ગઢડા અંતિમ (૩૬) છત્તરીસમા વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ કહેલ છે કે જીવનું અસાધારણ કલ્યાણ કેમ થાય? ભગવાન કહે છે કે સર્વેથી પર બ્રહ્મજ્યોતિના સમૂહને વિષે અનાદિ સાકાર મૂર્તિ ભગવાન છે, એમાંથી ભગવાનના અવતાર પૃથ્વીને વિષે થાય, મનુષ્યરૂપે વિચરતા હોય એ અવતારનો જે તે ભાવે કરીને આશ્રય કરવો અને એવી ભક્તિએ યુક્ત આ સાધુ એનો આશ્રય કરવો, એનો સંગ કરવો, એની સોબત રાખવી, એથી જીવનુ આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે અને એમાં કોઈ વિદ્ધ પ્રતિબંધ પણ કરતાં નથી.

કારીયાણીના (૭) સાતમા વચનામૃતમાં મહાપ્રભુજીએ કહેલ છે કે આત્યંતિક કલ્યાણ તે કેને કહીએ ? પ્રત્યક્ષ પુરૂષોત્તમનારાયણને વિષે જે દ્રઢ નિષ્ઠા એને આત્યંતિક કલ્યાણ કહીએ.

ગઢડા પ્રથમના (૭૮) ઈથિયોતેરમા વચનામૃતમાં કહ્યું જીવનું કલ્યાણ તો મન-કર્મ-વચને ભગવાન, ભગવાન ન હોય તો એને મળેલા એના ભગવાનના ભક્ત એની સોબતથી, એના સંગથી જીવનું કલ્યાણ થાય છે.

હવે નિષ્કુળાનંદ સ્વામિએ કલ્યાણ નિર્ણય નામનુ શાસ્ત્ર બનાવ્યું છે. એમાં પણ કલ્યાણ કેમ થાય એ બાબત કહી દીધી છે. મનુષ્યરૂપમાં ભગવાન પૃથ્વી પર વિચારતા હોય, ભગવાન ના હોય તો ભગવાનને મળેલા સત્પુરૂષના આશ્રયથી જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. બાકી “દેવ સેવામાં સંશય રહ્યો રે, તો બીજે કલ્યાણ કેમ હશે રે.” નિષ્કુળાનંદ સ્વામિ કલ્યાણ નિર્ણયમાં આ વાત કહી ગયા છે.

ત્યારે નિષ્કુળાનંદ સ્વામિએ હરિ દિગ્વિજય નામનુ શાસ્ત્ર બનાવ્યું છે. શ્રીજી મહારાજની આજ્ઞાથી. એના ત્રીજા હુલ્લાશમાં જીવના આત્યંતિક કલ્યાણને માટે અક્ષરા પર: પર શબ્દ લખ્યો છે. અક્ષરથી પર અનાદિમુક્તો છે, એ અનાદિમુક્તોની પર ભગવાન સ્વામિનારાયણ, સર્વોપરી ભગવાન છે, એ પૃથ્વી પર મનુષ્યરૂપે વિચારતા હોય, ભગવાન ન હોય તો ભગવાનને મળેલા સંત, એના આશ્રયથી જ એ પરમાત્માના દિવ્ય ધામને પામે છે.

બ્રહ્માનંદ સ્વામિ, જેણે વડતાલનું મંદિર બાંધ્યું, ભગવાનના મહા સખા હતા, ભગવાનના હજુરી પુરૂષ
હતા, એણે પણ પોતાના કિર્તનમાં કીધું છે કે આ કાયાના સાધન કરીને કુચા કરી નાખો

“કાયા કલેશ કરંતા, કેદિ નવ ટળે ભવપાશ
આ ભવસાગર પાર ઉતારે, હરિ કે હરિ કો દાસ.”

“માયાનો જન તો જ મટે, જો હરિજન શરણે જાય
બ્રહ્માનંદ કહે વાર ન લાગે, તરત જીવ શિવ થાય.”

વળી એ બ્રહ્માનંદ સ્વામિએ એક માયા પંચક બનાવ્યું છે. કે આટલાં આટલાં સાધન કર્યા કરવા છતાંય
એ જીવનુ આત્યંતિક કલ્યાણ ન થાય, પ્રગટના સંબંધ સિવાય, પ્રગટના આશ્રય સિવાય.

કોઉ કરત ઉપવાસ, કોઉ અર.. , કોઉ ખાત

“કોઉ કરત ઉપવાસ, કોઉ અન્ન ખાત;
કોઉ ખાત ફલકંદ, કોઈ બોલત કોઉ મુન્ના
કોઉ ટાઢે તપ કરત, કોઉ ઊંઘે શીર ઝૂલે
મનકૃત કુ સત્ય માન, મોક્ષ મારગ સે ભૂલે
વાસના હૃદય ત્યાગે વિના, વિફલ કરત વનવાસ હૈ
કહે બ્રહ્મમુનિ, હરિ પ્રગટ બીન સબ માયા કે દાસ હૈ”

“જડીયાં બુટ્ટિ જોઈ કોઈ કીમીયા બનાવે
કાઠુ કે વશ વીર, કોઈ સમશાન જગાવે
કોઈક નાગા ફીરત, કોઉ તાપત નિત ધૂની
કોઉક મનકી કહે, કોઈ કહે હુઈરે હુની
ધરી ભેખ, ભેદ પાયે બીના, મરત ભૂખ અરૂ પ્યાસ હૈ

કહે બ્રહ્મમુનિ, હરિ પ્રગટ બીન સબ માયા કે દાસ હૈ”

“કરત સરોદા કુડ કાળ કષ્ટનકુ બાંધે
ઈંડા પીંગલા આદિ, પંચભૂતન સ્વર સાધે
મૃતક કુ જીવાવત કોઉ, કોઉ વિદ્યા સબ જાને
નિકટ કુ દિખાવત દૂર, દૂર કુ નિકટ હી આને,
નવ નિધિ અરૂ અષ્ટ સિધ્ધિ, રહત નિરંતર પાસ હૈ
કહે બ્રહ્મમુનિ, હરિ પ્રગટ બીન સબ માયા કે દાસ હૈ”

અમરી બજરી કરત કોઈ
“અમ્રી બજરી કરત, કોઈ હોત અઘોરી
કોઉ વાયા સિધ્ધ, દેત ધન છોરા છોરી
કોઉ કરત જલસેન, કોઉ પાવક મહી પેસે
ગુફા ગીરીવર મહી પેસે
પેસત કોઉ પાતાલ મહી, ઉડત કોઉક આકાશ હૈ
કહે બ્રહ્મમુનિ, પ્રગટ હરિ બીન સબ માયા કે દાસ હૈ”

કરત સરોદા કુડ કાલ કષ્ટન કુ બાંધે
“કોઉ કરામત કરત, કોઉ જગસિધ્ધ કહાવે
કોઉ હિમાલય ગરત, કોઉ ગીરીવરસે ગીરહી
કોઉ કાશી જાય, ધારી કરવત શીર મરહી
મુખ ચાર વેદ, અરૂ શાસ્ત્ર ખટ, રહત અહોનિશ અભ્યાસ હૈ
કહે બ્રહ્મમુનિ, પ્રગટ હરિ બીન સબ માયા કે દાસ હૈ.”

આટલાં સાધન કરવા છતાં એ જીવ માયાનો દાસ મટતો નથી.

તો આત્યંતિક કલ્યાણને માટે મનુષ્ય જેવા ભગવાન પૃથ્વી પર વિચરતા હોય, ભગવાન ના હોય તો એને મળેલા સત્યુરૂપો, એના આશ્રયથી જ આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે.

ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રભુને, પોતાની માતાએ પ્રશ્ન પૂછ્યો છે, પ્રભુ તમે મારા દીકરા છો, વળી આ જગતના માલિક છો, પરમાત્મા છો. તો અમારો અબળાનો દેહ કહેવાય, અમે સ્ત્રી કહેવાઈએ, અમારી બુદ્ધિ પગની પાનીએ, માટે અમારું કલ્યાણ ટૂંકાણમાં થાય એ કંઈ ઉપાય કયો. (કહો) ત્યારે ભગવાન કહે છે કે માતા,

॥ “દ્રષ્ટાઃ સ્પૃષ્ટા નતાવા, કૃત પરિચરાણા ભોજિતાઃ પુંજતા વા

સઘઃ પુંસામઘૌઘં, બહુજની જનિત ધ્નન્તિ ચે વૈ સમૂલમ્

પ્રોકતાઃ કૃષ્ણેન ચે વા, નિજહૃદયસમા યત્પદે તીર્થ જાતં

તેષાં માતઃ, પ્રસંગાત્મિકમિહ નનુસતાં દુર્લભ સ્યાનમુમુક્ષોઃ”

હે માતા, જે સત્યુરૂપો જે છે, તેનાં દર્શન કરવાથી, તેનો સ્પર્શ કરવાથી, તેને નમસ્કાર કરવાથી, એની પરિચર્યા નામ સેવા કરવાથી, એને જમાડવાથી એવા સત્યુરૂપનો અનેક પ્રકારનો સંબંધથી એ જીવને ધર્મ અર્થ અને કામ અને મોક્ષ ચાર પુરૂષાર્થની સિદ્ધિને પામે છે. અર્થાત્ આ જગતમાં કોઈ વસ્તુ એને દુર્લભ રહતી નથી, સર્વત્ર સુલભ થાય છે.

હવે વચનામૃતમાં પણ મહારાજે ગઢડા પ્રથમના (૭૫) પંચોતેરમા વચનામૃતમાં કહ્યું છે કે જેના કુળમાં એક ભગવાનનો ભક્ત થાય એનાં (૭૬) એકોતેર પરીયાં નો ઉદ્ધાર થાય છે. ત્યારે કે ભઈ, કુટુંબમાં તો કેટલાક દ્વેષીયા, દ્વેષી હોય તો એનું કલ્યાણ કેવી રીતે થાય ? મહારાજ કહે છે કે દ્વેષીલાઓનું તો કલ્યાણ થતું નથી. પણ ભગવાનના ભક્તમાં હેત રાખનારનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. ત્યારે શ્રીજી મહારાજ પછી કહે છે કે કર્દમ ઋષિનો દેવહુતિએ પતિબુદ્ધિએ કરીને પ્રસંગ કર્યો, તો જેવું ઋષિનું કલ્યાણ થયું, એવું દેવહુતિનું કલ્યાણ થયું.

માંઘાતા રાજાની (૫૦) પચાસ કુંવરીઓ સૌભરિ ઋષિનુ રૂપ જોઈને વરીયો. એને કામનાએ કરીને હેત હતુ. તો જેવુ સૌભરિ ઋષિનુ કલ્યાણ થયું એવુ માંઘાતાની પચાસ કુંવરીઓનું કલ્યાણ થયું.

માટે ભગવાનનો ભક્ત સાચો હોય, પણ કળિયુગના જમાનામાં “લાખમાં લેખાં નહિ, કરોડમાં ડોક અને અડખ ખડકમાં એક બે હોય” પણ જો સાચો ભગવાનનો ભક્ત હોય તો એના વિષે હેતથી જીવનું કલ્યાણ થાય છે. સંબંધી હોય અગર ના હોય, પણ સર્વેનું કલ્યાણ થાય. એ પ્રમાણે ગઢડા અંતિમના (૨૭) સત્યાવીસમા વચનામૃતમાં પણ મહારાજે લખ્યું છે કે ભક્તની ચિત્તવૃત્તિ તો ભગવાનમાં લાગેલી છે, તો મુમુક્ષુ આત્માને, એ ભગવાનનો ભક્ત જો દેહાંતે સાંભળી આવે તો એને વડે કરીને એનુ પણ કલ્યાણ થાય છે.

ગઢડા પ્રથમના (૩) ત્રીજા વચનામૃતમાં પણ મહારાજે કહ્યું છે કે આપણે અંતરમાં ભગવાનની અખંડ મૂર્તિ દેખાતી હોય, ઈશ્વરના જેવા આપડામાં ગુણ વર્તતા હોય, પણ જે જે અવતારે કરીને જે જે સ્થાનકને વિષે જે જે લીલા કરી હોય તે સાંભળી રાખવી. અને સાધુ બ્રહ્મચારી અને હરિભગત સાથે હેત રાખવું. ભગવાન કે ભગવાનના મહાન પુરૂષોના આશ્રિતોમાં કોઈ બ્રહ્મચારી થાય, કોઈ સાધુ થાય, કોઈ ધોળે લૂગડે હોય એના વિશે પણ હેત રાખવાનું મહારાજે કહ્યું. હેત તારતમ્યતાએ રાખવું. બધે સરખુ હેત રાખતુ નથી.

કન્યા ઘરમાં એક હોય, એને બે દિયર હોય અને બે જેઠ હોય, તેમાં વચલો છોકરો પઈનીને આયો. કન્યા ઘેર આયાં. કન્યાને કોઈકે પૂછ્યુ કે, અલી કે તારા પતિ ક્યા કે? આ ઘરમાં તો પાંચ જણા ફરે છે. ત્યારે કન્યા કહે કે બોલ મા કે, મારે તો હાહુના જણ્યા બધાય હરખા. હાહુના જણ્યા હરખા બધાય કહેવાય? ન કહેવાય. એ તો મા બાપો કે જે પઈનાવ્યા હોય અને મંગળફેરા ફર્યા હોય એ આપડા પતિ ભઈ.

એમ ભગવાન કાં ભગવાનના સત્યુરૂષોને અને ભગવાનના ભક્તોને પણ ઓળખવા પડે છે.

સજાતિ થયા સિવાય જગતમાં હેત થતુ નથી. એક છોકરો ભાગોળે રમવા ગયો. એક મોટુ પીપળાનુ પોલ, પીપળો બહુ મોટો, જુનો, તે લગભગ ઓછામાં ઓછો, (૨૫) પચીસ ફુટ લાંબો એમાં, આ પીપળાના પોલમાં છોકરો ગરી ગયો. મા કહે છે કે બેટા તું અહીં આવ, અંદર સર્પ છે. તને કૈડશે (કરડશે). પણ છોકરો પહે આવે નહિ. અને અંદર ને અંદર ગરવા મંડ્યો, એ હાપ (સાપ) ને સમજે નહિ. પછી બીજાં સજાતીય છોકરાં તે રમવા બોલાવ્યાં અને તે ભેગો રમવા આવ્યો ત્યારે માયે કાંડુ પકડી લીધું.

તેમ ભગવાન અને ભગવાનના મહાન પુરૂષો એ જો એવુ પોતાનું સ્વરૂપ આપણને દેખાડે તો આપણાથી દર્શન પણ થઈ શકે નહિ. તેથી આપડા જેવા ભગવાન, મોટા પુરૂષો કે એના એકાંતિક સંતો, સંતો મનુષ્ય જેવા જ આપડે સજાતિ તનુને આશર્યા છે. તે વખતે જો એની સાથે હેત થાય, સુંવાણ થાય, સોબત થાય, સ્નેહ થાય, એના વચનનો વિશ્વાસ આવે, તો એનો બેડો પાર થાય. સજાતિ થયા છે. સજાતિ થયા સિવાય હેત થતુ નથી.

અર્જુન મહા સમર્થ જોધ્યો હતો. જેના ધનુષ્યનો અવાજ, એ ગાંડીવ ધનુષ્યનો અવાજ સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાળમાં સંભળાતો તો. (સંભળાતો હતો). છતાં ભગવાને વિશ્વ રૂપ દેખાડ્યું. એ અર્જુન ભયભીત થઈ ગયો. એ વિશ્વ સ્વરૂપ જોવાને માટે સમર્થ થયો નહિ. ભગવાન જયારે સજાતિ તનુને મનુષ્ય જેવા થયા, ત્યારે એને સુખ થયું.

તેમ ભગવાન, મુક્ત પુરૂષો અગર એના દ્રઢાશ્રિતો એ મનુષ્ય જેવા જ દેખાય છે. આ ભાઈઓ અને બાઈઓ એ મનુષ્ય જેવા જ દેખાય છે. એ મનુષ્ય જેવા સજાતિ તનુને આશર્યા છે. જીવના હિતાર્થે.

ભગવાન અને ભગવાનના સંતો આપડી પેઠે હાજા થાય, માંદા થાય, અનેક પ્રકારના આ પ્રમાણે નરનાટ્ય ધારણ કર્યું છે. એટલે જીવને એમાં હેત થાય છે. એનો વિશ્વાસ આવે છે. એનો સંગ થાય છે. બાકી વિજાતીમાં હેત થતુ નથી.

અત્યારે રાજા અહીં આવી ને બેસે તો, આપડે બધાને ઉભા થવું પડે, ગોદડું લાવવું પડે અને ધમાલ કરી મૂકીએ. પણ એની જોડે મર્યાદિત હેત રહે. પણ અપડાથી સરખી સ્થિતિનો માણસ હોય તો એની સાથે સારી રીતે વાતચીત કરી શકીએ છીએ.

માટે સજાતિ થયા સિવાય જીવને હેત થતું નથી. માટે ભગવાન ને ભગવાનના સત્યુરૂપો એ પોતાનાં ઐશ્વર્યો, પોતાનું પ્રતાપ, પોતાની શક્તિ, એ સર્વ છુપાવી અને મનુષ્ય જેવા દેખાય છે. ત્યારે મનુષ્ય જેવા થાય ત્યારે એનો નિશ્ચય થાય, એનો આશરો થાય, ત્યારે એના બેડા પાર કરે છે.

અનંત બ્રહ્માંડાધિપતિ, અક્ષરાતીત ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ એણે પૃથ્વી ઉપર અનંત જીવોના કલ્યાણ કરવાને અર્થે મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરવાની ઈચ્છા જણાવી. તે વખત એ અક્ષરાતીત પરમાત્મા તે બદરીકાશ્રમમાં, બદરીકાશ્રમમાં નરનારાયણ ભગવાનના હૃદયમાં આ પરમાત્મા પોતે વિરાજમાન હતા.

(૮૮) ઇથિયાંસી હજાર ઋષિઓની સભા બદરીકાશ્રમમાં નરનારાયણ ભગવાન પાસે બેથેલ. સતયુગ, ત્રેતા, દ્વાપર અને કળિયુગના જે જે સિદ્ધો, સર્વજ્ઞો, સંતો, મહાત્માઓ અને ભક્તો થઈ ગયા એ સર્વે, એ સભામાં હાજર હતા. ઋષિઓ ભગવાનને કહે છે, હા ભગવાન ઋષિઓને કહે છે કે ભરતખંડમાં મનુષ્યનો દેહ કેમ ચાલે છે? ત્યારે કે યુગનું પ્રવર્તનને લીધે મનુષ્ય અધર્મી બહુ બની ગયા છે. ધર્મ તો કોઈ વિરલા જ પાળી શકે છે.

આ નરનારાયણ ભગવાન અને ઋષિઓના અરસ-પરસ ચર્ચામાં, દુર્વાસા મુનિ ત્યાં આવીને ઉભા રહ્યા. એટલે ઋષિઓ ભગવાન નરનારાયણ ભણી ભાળી રહેલા, એટલે પછવાડે ઋષિ આવેલા, એટલે આ દુર્વાસા નામના મહર્ષિને જોવાયા નહિ. એટલે દુર્વાસાને કોપ થયો, દુર્વાસાનો કોપ થયો. અરે મુનિઓ તમે મને આવો એવો શબ્દ ચ કહેતા થાથી, તમે માફ અપમાન કરો છો. તો હું તમને શ્રાપ આપુ છું કે આ ભરતખંડમાં (૮૮) ઇથિયાંસી હજાર ઋષિઓ મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો. સતયુગ, ત્રેતા અને દ્વાપર

યુગના જે જે આ સભામાં બેઠા છે એ મહર્ષિઓ બધાય મનુષ્યનો દેહ ધારણ કરો અને અસુરના કષ્ટ થકી પીડાને પામો.